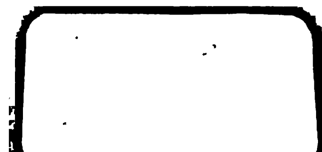

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07597985 0

VERSLAG

AAN DEN

KONING

VAN DE

BEVINDINGEN EN HANDELINGEN

VAN HET

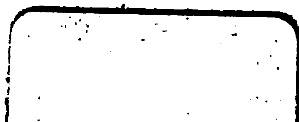
GENEESKUNDIG STAATSTOEZICHT

IN HET JAAR 1882.

TE 'sGRAVENHAGE, BIJ
VAN WEELDEN EN MINGELEN
EN HUNNE CORRESPONDENTEN.
1883.

Aan den Koning.

Het verslag van de bevindingen en handelingen van het geneeskundig Staatstoezicht in 1882 wordt Uwer Majesteit hierbij eerbiedig aangeboden, ter voldoening aan art. 8 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58).

GENEESKUNDIG STAATSTOEZICHT.

§ 1. Geneeskundige ambtenaren en raden.

Het personeel der geneeskundige ambtenaren onderging geene verandering. **Geneeskundige ambtenaren.**

Op 31 December 1881 trad, krachtens art. 25 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58), een derde gedeelte der geneeskundige raden af. **Aftreding en benoeming van leden en plaatsvervangende leden der geneeskundige raden.**

Bij Koninklijk besluit van 20 December 1881, n°. 14, werden, in de plaats der aftredenden, anderen benoemd, ten gevolge waarvan de raden op 1 Januari 1882, behalve uit de inspecteurs, die volgens art. 10 der aangehaalde wet voorzitters, en de adjunct-inspecteurs, die volgens art. 21 leden van den raad in hunnen kring zijn, waren samengesteld als volgt:

NOORD-BRABANT EN LIMBURG.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. M. M. A. H. Sonnen, te Echt.
Dr. H. P. Van den Bergh, te Veghel.
H. Z. Woltersom, gepensionneerd officier van gezondheid te Maastricht.
Dr. A. A. E. Goossens, te Venlo.
Dr. J. H. A. Haffmans, te Roermond.
Dr. E. Wintgens, te Heerlen.
Dr. P. R. Van Mierlo, te Breda.
Dr. B. J. Holster, te Klundert.
L. F. Van Kleef, arts te Venlo.

Apothekers.

J. Steyns, te Maastricht.
F. A. Haan, te Roermond.
A. F. A. Maassen, te Breda.
W. P. A. Ten Bosch, te 's-Hertogenbosch.
P. J. Kijn, te 's-Hertogenbosch.

Rechtsgeleerde.

Mr. J. H. E. Wijnans, te Maastricht.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. G. H. G. H. Leurs, te Roermond.
F. B. G. Kieckens, heel- en vroedmeester te Tilburg.
Dr. J. P. H. Van de Loo, te Venlo.
Dr. M. J. Godefroi, te 's-Hertogenbosch.
Dr. P. J. W. Bijnen, te Breda.
Dr. G. W. Bruinsma, te Steenbergen.
Dr. J. Roosenburg, te 's-Hertogenbosch.
Dr. J. Van Roosmalen, te Ravenstein.
N. J. B. Landman, heel- en vroedmeester te Helvoirt.

Apothekers.

H. M. E. J. Steyns, te Helmond.
J. B. F. Van Gils, te Waalwijk.
L. T. A. Van der Grinten, te Venlo.
P. J. Roersch, te Maastricht.

Rechtsgeleerde.

Mr. M. A. Van den Acker, te 's-Hertogenbosch.

GELDERLAND EN UTRECHT.

Leden.

Geneeskundigen.

P. A. Verouden, heel- en vroedmeester te Terborgh.
Dr. J. H. Coolhaas, te Amerongen.
Dr. A. H. Van Andel, te Zutfen.
D. Gantvoort, heel- en vroedmeester te Neede.
Dr. J. G. De Voogt, te Arnhem.
Dr. H. W. Van Rhijn, te Zutfen.
Dr. D. De Bruyn, te Mijdrecht.
Dr. E. D. Cartier Van Dissel, te Lochem.
Dr. Th. Van Schermbeek, te Utrecht.

Apothekers.

G. L. Tjeenk Willink, te Zutfen.
J. H. Van Harinxma, te Utrecht.
Dr. F. C. E. Van Emden, te Utrecht.
J. Hegland, te Utrecht.

Rechtsgeleerde.

Mr. W. R. Boer, te Utrecht.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. G. H. De Feyfer, te de Bilt.
Dr. C. J. Van Duyl, te Nijmegen.
Dr. J. C. Van Eeten, te Utrecht.
Dr. L. C. Van Goudoever, hoogleeraar te Utrecht.
Dr. J. J. Homoet, te Arnhem.
Dr. C. Van Wicheren, te Arnhem.
Dr. H. F. Thijssen, te Arnhem.
W. J. L. Verbeek, heel- en vroedmeester te Wijk bij Duurstede.
Dr. F. P. Küthe, te Tiel.
Dr. J. B. Dompeling, te Utrecht.
Dr. G. Van Overbeek de Meijer, hoogleeraar te Utrecht.

Natuurkundige.

Dr. H. Van de Stadt te Arnhem.

Scheikundige.

Dr. H. Wefers Bettink, hoogleeraar te Utrecht.

Apothekers.

R. J. Opwijrda, te Arnhem.
F. D. Fontein, te Utrecht.
A. Spruijt, te Arnhem.

Rechtsgeleerde.

Mr. C. P. Henny, te Arnhem.

ZUID-HOLLAND.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. H. Boursse Wils, te Leiden.
Dr. F. J. I. Schmidt, te Rotterdam.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. H. Van Vollenhoven, te Rotterdam.
Dr. G. D. L. Huet, hoogleeraar te Leiden.

Dr. J. L. Delhez, te Dordrecht.
J. Broeksmit, heel- en vroedmeester te Zwijndrecht.
Dr. P. J. A. H. Vermeulen, te Delft.
Dr. F. J. Dupont, te Rotterdam.
Dr. T. H. Blom Coster, te 's-Gravenhage.
Dr. J. Vroesom De Haan, te Rotterdam.

Dr. J. C. G. Evers, oud-hoogleeraar te 's-Gravenhage.
Dr. P. M. Mess, te Scheveningen.
Dr. C. J. Snijders, te 's-Gravensande.
Dr. C. J. Vaillant, te Schiedam.
W. A. G. Kapteyn, heel- en vroedmeester te Nieuwveen.
Dr. F. H. G. Van Iterson, te Gouda.
Dr. J. N. Ramaer, te 's-Gravenhage.
J. Thorn Leeson, heel- en vroedmeester te Stad aan 't Haringvliet.

Natuurkundige.

Dr. J. Bosscha, hoogleeraar te Delft.

Scheikundige.

Dr. E. A. Van der Burg, hoogleeraar te Leiden.

Apothekers.

F. J. Moet, te 's-Gravenhage.
A. Van Scherpenzeel, te Schoonhoven.
J. A. J. Van de Ven, te Dordrecht.
J. C. Huysman, te Brielle.
A. C. Kramer, oud-apotheker te Rotterdam.

Apothekers.

W. A. L. Legebeke, te Rotterdam.
G. W. Boot, te Gorinchem.
J. C. Th. Vigelius, te 's-Gravenhage.
W. Robbertson, te Rotterdam.

Rechtsgeleerde.

Mr. T. J. Noyon, te Rotterdam.

Rechtsgeleerde.

Mr. J. G. Patijn, te 's-Gravenhage.

NOORD-HOLLAND.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. J. F. Van Hengel, te Hilversum.
P. Van Vollenhoven, heel- en vroedmeester te Amsterdam.
Dr. P. Van Reysen, te Haarlem.
Dr. L. Scheltema Beduin, te Amsterdam.
J. Hanou, heel- en vroedmeester te St. Maarten.
Dr. G. A. N. Allebé, te Amsterdam.
Dr. J. Forster, hoogleeraar te Amsterdam.
Dr. W. J. F. Nuijens, te Westwoud.
Dr. A. Van der Boon, te Zaandam.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. J. Haremaker, te Helder.
G. B. Van Balen Blanken, heel- en vroedmeester te Sybecarspel.
Dr. C. B. Tilanus, oud-hoogleeraar te Amsterdam.
Dr. J. Mulder, te Zaandijk,
Dr. C. J. De Lange, te Alkmaar.
P. H. Vorstman, heel- en vroedmeester te Amsterdam.
Dr. C. E. Heynsius, te Amsterdam.

Dr. A. H. Israëls, te Amsterdam.

Dr. E. H. G. Thijssen, te Amsterdam.
Dr. J. Zeeman, te Amsterdam.

Scheikundige.

Dr. J. W. Gunning, hoogleeraar te Amsterdam.

Apothekers.

J. Venster, te Helder.
J. Swens, oud-apotheker te Haarlem.
A. H. Walter, te Amsterdam.
J. Polak, te Amsterdam.
P. Kruysse, te Amsterdam.
Dr. P. Ankersmit, te Amsterdam.

Apothekers.

W. Stoeder, hoogleeraar te Amsterdam.
G. H. Hoorn, te Amsterdam.
Dr. D. H. Kruseman, te Haarlem.
G. H. van Hoolwerff, te Hoorn.
A. Stellingwerf, oud-apotheker te Amsterdam.
H. R. de Holl, te Texel.

Rechtsgeleerde.

Mr. G. A. van Hamel, hoogleeraar te Amsterdam.

Rechtsgeleerde.

Mr. C. M. J. Willeumier te Amsterdam.

ZEELAND.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. J. Hazenberg, te Vlissingen.
Dr. H. Goemans jr., te Zierikzee.
Dr. J. E. Callenfels, te Hulst.
Dr. J. P. Berdenis van Berlekom, te Middelburg.
Dr. J. M. Boom, te Tholen.
Dr. J. Koster de Bruijne, te Zierikzee.
Dr. IJ. Keijzer, te Middelburg.
Dr. S. Dobbelaar de Wind, te Middelburg.

Scheikundige.

Dr. J. J. Couvée, te Middelburg.

Apothekers.

S. G. Nauta van der Grijp, te Zierikzee.
J. J. van der Harst Lz., te Middelburg.

Rechtsgeleerde.

Mr. A. P. Snouck Hurgronje, te Middelburg.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. N. J. F. Verschoor, te Goes.
Dr. J. C. de Man, te Middelburg.
A. Walraven, heel- en vroedmeester te Nieuw- en St. Joostland.
Dr. Q. J. M. Janssen, te Wissekerke.
Dr. J. C. Bolle, te Middelburg.
J. de Visser, heel- en vroedmeester te Stavenisse.
Th. F. Martin, heel- en vroedmeester te Hulst.

Apothekers.

P. M. de Ligny, te Middelburg.
G. A. de Looze, te Zierikzee.
J. B. van Kalmthout Pz., te Goes.

Rechtsgeleerde.

Mr. W. A. van Hoek, te Middelburg.

FRIESLAND EN GRONINGEN.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. S. K. de Waard, te Grijpskerk.
Dr. W. M. H. Sänger, hoogleeraar te Groningen.
J. Menno Huizinga, arts te Harlingen.
Dr. M. Adriani Engels, te Midwolde.
Dr. J. Æ. Born, te Groningen.
Dr. J. Baart de la Faille, te Leeuwarden.
Dr. D. Huizinga, hoogleeraar te Groningen.
Dr. L. Trip, te Delfzijl.
Dr. S. Sr. Coronel, te Leeuwarden.

Scheikundigen.

Dr. P. C. Plugge, hoogleeraar te Groningen.
Dr. J. Ariens Kapper, te Sappemeer.

Apothekers.

H. Bennema, te Groningen.
A. H. Stheeman, te Winschoten.

Rechtsgeleerde.

Mr. J. C. Meijer, te Leeuwarden.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. H. Tobbe, te Heerenveen.
Dr. N. Lobry de Bruyn, te Leeuwarden.
Dr. A. P. Fokker, hoogleeraar te Groningen.
Dr. J. S. Wichers Ez., te Groningen.
Dr. B. Verwer, te Sneek.
L. Brunsveld van Hulten, heel- en vroedmeester te Loppersum.
Dr. Th. Haakma Tresling, te Winschoten.
Dr. B. Bokma de Boer, te Holwerd.
Dr. R. J. Tellegen, te Groningen.
Dr. E. D. H. Schutter, te Aduard.
Dr. J. Baart de la Faille, te Groningen.
Dr. A. G. Meder, te Noordhorn.
Th. Beekhuis, heel- en vroedmeester te Wirdum.

Apothekers.

J. J. Bruinsma, te Leeuwarden.
C. H. van Ankum, te Groningen.
K. Canter Visscher, te Bolsward.
G. Haima van de Wal, te Franeker.

Rechtsgeleerde.

Mr. W. Modderman, hoogleeraar te Groningen.

OVERIJSSEL EN DRENTE.

Leden.

Geneeskundigen.

Dr. C. P. Ter Kuile, te Enschede.
Dr. G. W. Van Riemsdijk, te Stad Hardenberg.
Dr. J. Reicher, te Kampen.
D. Melant Langeveld, heel- en vroedmeester te Genemuiden.

Plaatsvervangende leden.

Geneeskundigen.

Dr. J. H. Damman de Wit, te Gieten.
Dr. E. E. C. Van Lennep, te Deventer.
Dr. H. A. Groskamp, te Deventer.
Dr. C. Van der Boon, te Meppel.
Dr. F. K. Amshoff, te Hoogeveen.

Dr. A. A. Middendorp, te Ommen.
Dr. D. Cohen, te Assen.
Dr. J. E. T. Schaepman, te Zwolle.

Dr. H. Hazewinkel, te Borger.
Dr. J. A. Van Ketwich Verschuur, te Deventer.
R. Brouwer, heel- en vroedmeester te Nieuwleusen.
Dr. J. Huber, te Kampen.
Dr. R. J. C. Stoffels, te Meppel.
Dr. S. P. Kros, te Zwolle.

Apothekers.

R. Meulenhoff, te Kampen.
A. S. Van de Moer, te Deventer.
P. Brouwer Rz., oud-apotheker te Deventer.
F. A. Gosselaar, te Assen.

Apothekers.

E. Post Stheeman, te Meppel.
J. H. W. Lamberts, te Almelo.
W. G. Top Jz., te Kampen.

Rechtsgeleerde.

Mr. L. Oldenhuis Gratama, te Assen.

Rechtsgeleerde.

Mr. J. D. Van Ketwich Verschuur, te Zwolle.

Veranderingen in het personeel der geneeskundige raden.

In den loop van het jaar hadden de volgende veranderingen plaats in het personeel der geneeskundige raden.

Gelderland en Utrecht. Dr. Th. A. van Schermbeek, te Utrecht, is overleden.
Dr. T. Halbertsma, hoogleeraar te Utrecht, werd tot lid benoemd.

Noord-Holland. De heel- en vroedmeester J. Hanou, te St. Maarten, is overleden.

Zeeland. De apotheker J. B. Van Kalmthout Pz., te Goes, werd op zijn verzoek eervol als plaatsvervangend lid ontslagen.

Friesland en Groningen. De apotheker J. Posthuma, te Dragten, werd tot lid benoemd.
Mr. W. Modderman, hoogleeraar te Groningen, is overleden.

Overijssel en Drente. Dr. H. Hazewinkel werd op zijn verzóek eervol als plaatsvervangend lid ontslagen.
Dr. J. A. Van Ketwich Verschuur, te Deventer, is overleden.

Herbenoeming van secretarissen bij de geneeskundige raden.

Bij ministerieele beschikking van 28 December 1881, werden de secretarissen bij de geneeskundige raden voor 1882 herbenoemd.

In de plaats van Dr. J. A. van Ketwich Verschuur te Deventer, die op 6 Juli 1882 overleed na gedurende 9 jaren het secretariaat bij den geneeskundigen raad voor Overijssel en Drente met ijver en nauwgezetheid te hebben waargenomen, werd bij ministerieele beschikking van 25 Juli 1882 benoemd Dr. S. P. Kros te Zwolle.

§ 2. Bijeenkomst van de geneeskundige inspecteurs.

De gewone jaarlijksche bijeenkomst van de geneeskundige inspecteurs, waaraan voor het grootste gedeelte ook de adjunct-inspecteurs deelnamen, had plaats in de maand November.

Hoofdzakelijk werden daarin de volgende punten behandeld:

Toepassing van vaccinatiebepalingen.

Het rapport over een in Gelderland en Utrecht verricht onderzoek omtrent de toepassing van de vaccinatie-bepalingen werd besproken.

Uit dit rapport en verdere mededeelingen bleek, dat de groote meerderheid der kinderen te laat, namelijk eerst kort vóór den tijd waarop zij naar school gaan, wordt gevaccineerd en dat de vaccinatie in jaren, waarin geen pokken-epidemie heerscht, zeer wordt verwaarloosd.

Drinkwater.

Eene door den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de geneeskundige ambtenaren gerichte circulaire, houdende het verzoek om ieder in zijnen kring een onderzoek naar den toestand van het drinkwater in te stellen, werd in handen van eene commissie gesteld.

Op voorstel van deze werd besloten het bedoelde onderzoek aan te vangen door al hetgeen daaromtrent bekend is te verzamelen, zooals in de eerste plaats de mededeelingen omtrent het drinkwater in hoofdstuk V van de jaarlijksche gemeenteverslagen, en deze gegevens later zoo noodig door eigen onderzoek aan te vullen.

Herziening van de Pharmacopoea Neerlandica.

Omtrent een aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gericht verzoek van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Pharmacie, om herziening der Pharmacopoea Neerlandica, werd besloten den wensch van genoemde Maatschappij te ondersteunen en de quaestie omtrent de wenschelijkheid van eene nieuwe editie of supplement van den omvang der wijzigingen afhankelijk te stellen.

Artikels 14 en 20 der epidemiewet

Het te Arnhem gerezen verschil van gevoelen omtrent de toepassing van artt. 14 en 20 der epidemiewet (zie verslag 1881, bladz. 289) werd besproken.

Algemeen was men van oordeel, dat inderdaad de bedoelde wetsartikelen tot moeielijkheden in de toepassing aanleiding kunnen geven en eene wijziging daarvan dus zeer wenschelijk zou zijn.

Men meende evenwel: dat, wanneer een lijder aan eene besmettelijke ziekte naar een ziekenhuis is overgebracht, aan het door hem verlaten huis geen kenmerk behoeft gehecht te worden of, zoo dit reeds geschied is, niet daaraan behoeft gehecht te blijven, mits de geneeskundige er voor zorge, dat het huis dadelijk behoorlijk worde gedesinfecteerd; en dat huizen met gebreken, die aanleiding tot het ontstaan van besmettelijke ziekten kunnen geven — zooals te Arnhem het geval was — onbewoonbaar verklaard en gesloten moeten kunnen worden, totdat de noodige verbeteringen zijn aangebracht.

Eucalyptus.

Ofschoon de door eenige geneeskundige ambtenaren sedert de laatste jaren ondernomen cultuur van Eucalyptussoorten nog weinig voldoende uitkomsten had opgeleverd, werd niettemin besloten de proefnemingen voort te zetten.

Desinfectie en ontsmettingsovens.

Wijziging van het Koninklijk besluit van 17 April 1873 (*Staatsblad* n°. 43) kwam op nieuw ter sprake.

Aangezien wederom overtuigend bleek, dat deze vergadering niet tot eene goede herziening van dat besluit, wat het ontsmettingsreglement betreft, zou kunnen komen, werd besloten den Minister van Binnenlandsche Zaken aan te raden eene speciale commissie voor dat doel te benoemen.

Bij deze gelegenheid werd de wensch uitgedrukt, dat het oprichten van ontsmettingsovens, waarin de voorwerpen in vochtige lucht tot 100° C. verhit worden, zooveel mogelijk van Regeeringswege worde bevorderd.

Lompenmagazijnen.

Eene commissie, in 1881 benoemd naar aanleiding van een schrijven van den Minister

van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bracht thans over de daarin gevraagde inlichtingen omtrent lompenmagazijnen rapport uit.

Na uitvoerige discussiën over de wijze, waarop het van wege het transport, de bewaring en de behandeling van lompen dreigend gevaar zou kunnen worden voorkomen, waarbij verscheidene maatregelen ter sprake kwamen, die hoe nuttig ook, in de praktijk niet of zeer moeielijk uitvoerbaar schenen, werd met het oog op de gestelde vragen besloten te antwoorden: dat de aanleg van lompenmagazijnen in den regel slechts mag plaats hebben buiten eene bebouwde gemeentekom of anders op plaatsen, die door de geneeskundige ambtenaren zijn goedgekeurd; dat, daargelaten de vraag of eene internationale regeling van het vervoer van lompen mogelijk en het ontsmetten van alle uit het buitenland ingevoerde lompen uitvoerbaar is te achten, het vervoer van lompen niet anders mag plaats hebben dan in goed gesloten en met een vochtig zeil bedekte zakken; en dat alleen aan personen, die pokken hebben gehad of goed gevaccineerd en van tijd tot tijd gerevaccineerd zijn, het houden van lompenmagazijnen en het arbeiden daarin behoort te worden toegestaan.

Geneeskundige hulp op landverhuizers-schepen.

Met het oog op de gedurende de laatste jaren plaats gehad hebbende landverhuizing naar Noord-Amerika werd het Koninklijk besluit van 27 November 1865 (*Staatsblad* n°. 130) besproken. Aangezien art. 18 van dat besluit bepaalt, dat alleen op schepen, bestemd tot vervoer van landverhuizers naar eene haven beoosten de Kaap de Goede Hoop of bewesten Kaap Hoorn bevoegde geneeskundigen moeten geplaatst worden, besloot de vergadering bij den Minister van Binnenlandsche Zaken op eene wijziging van dat artikel aan te dringen, waarbij aan alle landverhuizersschepen eene zoodanige verplichting werd opgelegd.

Het bezoeken van kantoren door Rijksambtenaren tijdens het heerschen van besmettelijke ziekten in hunne woningen.

Het verzoek van den geneeskundigen raad voor Friesland en Groningen aan den Minister van Binnenlandsche Zaken om voorschriften in 't leven te roepen, waarbij aan Rijksambtenaren, zooals bij de posterijen en telegraphie, tijdens het heerschen van besmettelijke ziekten in hunne woningen, het bezoeken der kantoren verboden wordt, meende de vergadering zeer te moeten ondersteunen.

Zij wees daarbij op het in het vorige jaar tijdens de pokken-epidemie te Gouda plaats gehad hebbend feit, waardoor de quaestie eigenlijk reeds in beginsel beslist was. (Zie verzameling van stukken 1882 bladz. 78—79).

Overladen van de schooljeugd met werkzaamheden.

De vraag werd behandeld, of het geneeskundig Staatstoezicht zich niet heeft in te laten met de thans veel besproken quaestie van de zoogenaamde »overlading" bij het onderwijs?

Daarop werd bevestigend geantwoord en besloten: den wensch uit te drukken, dat bij eene nieuwe regeling van het middelbaar onderwijs aan het gezondheidsbelang meer rechten worden toegekend; het punt op de agenda te houden; en aan eene commissie de nadere overweging daarvan op te dragen.

Coniumzaad in anijszaad.

Ten aanzien van de vraag, hoeveel procent coniumzaad in anijszaad recht tot afkeuring geeft, werd, — op grond van de moeielijkheid om volstrekt zuiver anijszaad te bekomen en van het onschadelijke van zekere minimale hoeveelheden coniumzaad — bepaald, dat een half procent coniumzaad althans kan geduld worden.

Toezicht op apotheken.

Is het voldoende te achten, dat een apotheker, wat het wonen betreft in het huis waarin de apotheek gehouden wordt, zich door een apothekersbediende laat vervangen.

Het antwoord op deze vraag moest volgens algemeen gevoelen uit de resultaten van visitatie enz. blijken. Volgens de wet kon eene dergelijke wijze van handelen niet belet worden,

Op de vraag, in hoever de droogist gehouden is aan de bepalingen omtrent de vergiften in art. 7 der wet op de uitoefening der artsenijbereidkunst was het antwoord bevestigend, aangezien art. 34 dier wet duidelijk spreekt en de in art. 7 vastgestelde bepalingen niet in strijd zijn met de vroeger door den droogist verkregen bevoegdheid.

Toepasselijkheid van art. 7 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 61) op droogisten.

Hoezeer de wenschelijkheid erkennende van het geregeld verkrijgen van opgaven omtrent de bestaande morbiliteit zag de vergadering niettemin in, dat de voorgestelde maatregelen ter verkrijging dier opgaven onuitvoerbaar waren gebleken. Zij besloot om die reden voortaan geene nuttelooze algemeene pogingen meer aan te wenden.

Opgaven van de morbiliteit.

De aanwezigheid van eene niet zelden groote hoeveelheid arsenicum in gordijnen, kleedingstoffen, behangsels enz. en de dientengevolge voorgekomen gevallen van vergiftiging gaf aanleiding tot uitvoerige besprekingen.

Arsenikhoudende stoffen.

Door enkele leden werd eene wet verlangd zooals in Pruissen, die den verkoop van zoodanige stoffen verbiedt en strafbaar stelt.

Ten slotte werd besloten deze zaak in handen van eene commissie te stellen en de medewerking van alle geneeskundige ambtenaren tot het doen van onderzoekingen op dat gebied in te roepen.

Over de min of meer volledige verslagen van eenige geneeskundige raden omtrent den toestand van bewaar- of kleinkinderscholen werd een algemeen rapport uitgebracht.

Bewaarscholen.

De conclusie van dat rapport luidde, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken moest worden verzocht het toezicht op dergelijke scholen door eene wet te regelen.

Men besloot, alvorens eene beslissing te nemen, vooreerst de eindresultaten van alle onderzoekingen der geneeskundige raden en vervolgens een nader algemeen rapport af te wachten.

Daar het schijnt dat, hoewel het bouwen op minder afstand van eene begraafplaats dan 50 M. bij alinea 3 van artikel 16 der begrafeniswet verboden is, daaruit in de praktijk nog niet à fortiori mag worden afgeleid, dat het bouwen *op* eene begraafplaats niet mag plaats hebben, werd besloten den Minister van Binnenlandsche Zaken op deze leemte in de wet opmerkzaam te maken.

Art. 16 der begrafeniswet.

Eene commissie werd benoemd om de quaestie van de besmettelijkheid der longtering en van die der parelziekte van het rund na te gaan, ten einde tot het standpunt te geraken, dat het geneeskundig Staatstoezicht ten opzichte dier vragen heeft in te nemen.

Besmettelijkheid van longtering en parelziekte.

Naar aanleiding van een schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarin op de noodzakelijkheid van aanvulling der wetten op de uitoefening der genees- en artsenijbereidkunst gewezen werd, en tevens de vraag werd gedaan, of ook niet eene wijziging van sommige bepalingen wenschelijk moest geacht worden, was eene commissie benoemd om dienaangaande op deze vergadering voorstellen in te dienen.

Herziening van de wetten regelende de uitoefening der genees- en artsenijbereidkunst.

De door deze commissie voorgestelde wijzigingen van de wetten van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60 en 61) werden nauwkeurig nagegaan en besproken, en ten slotte na meerdere of mindere aanvulling vastgesteld om ze aan voornoemden Minister aan te bieden. (Zie verzameling van stukken over 1882).

De wenschelijkheid werd uitgesproken, dat de hoofden der scholen door de gemeentebesturen in kennis worden gesteld met de namen der kinderen, die zij krachtens art. 15 der epidemiewet niet in de school mogen toelaten, alsook met het wegnemen van de ken-

Art. 15 der epidemiewet.

merken der huizen, waarin die kinderen wonen. Op sommige plaatsen bleek reeds dienovereenkomstig te worden gehandeld.

Men besloot deze zaak zooveel mogelijk te helpen bevorderen.

Verschillende onderwerpen.

Nog werd gesproken over: de verbandkisten op spoortreinen naar aanleiding van een schrijven van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, met het gevolg, dat besloten werd voortaan omtrent deze zaak naar vroegere mededeelingen en inlichtingen te verwijzen; de verwarming van de voor de conducteurs bestemde afdeelingen der bagagewagens; de wenschelijkheid, dat bij de geneeskundige ambtenaren alle nieuwe schoolbouwplannen worden ingediend; de controle op de vaccinatieverklaringen, waarop besloten werd, in eene circulaire de hoofden der scholen op de in het vorig verslag op bladz. 13 medegedeelde onnauwkeurigheden te wijzen en hunne medewerking in te roepen; en het belang van meer positieve gegevens omtrent de verspreiding van syphilis, zooals door de militaire rapporten in Duitschland geleverd worden.

§ 3. Vergaderingen van de geneeskundige raden.

De geneeskundige raden hebben allen twee vergaderingen gehouden. Daarin werden hoofdzakelijk de volgende punten behandeld:

Noord-Brabant en Limburg.

Bewaarscholen in Noord-Brabant en Limburg.

De commissie, belast met het onderzoek naar den toestand der bewaarscholen in Noord-Brabant, bracht daarover een rapport uit, dat in druk is verschenen. Hoewel haar oordeel over 't algemeen gunstig luidt, acht zij evenwel een toezicht van Staatswege op dergelijke inrichtingen zeer wenschelijk.

De commissie, met hetzelfde onderzoek voor Limburg belast, deelde in haar gedrukt rapport mede, dat zeer vele bewaarscholen als voldoende konden worden beschouwd en slechts enkele inrichtingen van dien aard of onvoldoende of slecht moesten genoemd worden.

Middelbaar en gymnasiaal onderwijs.

Omtrent de vraag, of het tegenwoordig onderwijs op middelbare en gymnasiale inrichtingen schadelijk voor de gezondheid der leerlingen moet geacht worden, bleken de gevoelens zeer uiteenloopend, zoodat besloten werd daaromtrent meerdere gegevens te verzamelen.

Verplicht gymnastisch onderwijs.

In verband met het bovenstaande werd ook het gymnastisch onderwijs besproken.

Daar men algemeen van oordeel was, dat dit onderwijs zoowel op de lagere en middelbare scholen als op de gymnasia verplichtend moest gesteld worden, werd besloten andermaal bij den Minister van Binnenlandsche Zaken daarop aan te dringen.

Alin. 2 van art. 6 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 61).

Volgens al. 2 van art. 6 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61) moeten de niet in de pharmacopoea vermelde geneesmiddelen van een opschrift, volgens welk voorschrift zij bereid zijn, voorzien worden.

Omtrent de opvatting van het woord »opschrift" waren de gevoelens van de twee rechtskundige leden van den geneeskundigen raad verschillend. Terwijl mr. van den Acker van oordeel was, dat uit het opschrift de geheele samenstelling van dergelijke geneesmiddelen moest nagegaan kunnen worden, meende mr. Wijnans, dat men volstaan kon door het opschrift te laten verwijzen naar een voorschrift, dat, hetzij gedrukt of geschreven, in de apotheek aanwezig was. Tot staving van zijne bewering werd door laatstgenoemde gewezen op de bereiding van de thériaque naar het voorschrift van Soubeiran, dat in de »Traité de pharmacie, Tome I pag. 781" bijna drie vellen druks beslaat.

Een door dr. Holster ingezonden gewijzigd model van vaccinatieverklaringen werd besproken en naar aanleiding daarvan eene commissie benoemd om daarover in de eerstvolgende vergadering rapport uit te brengen.

Gewijzigd model van vaccinatieverklaringen.

Dr. Rosenburg verzocht de medewerking van het geneeskundig Staatstoezicht om pogingen aan te wenden tot verbetering van den hygieinischen toestand van 's-Hertogenbosch. Hij schetste dien toestand en gaf zijn vrees te kennen, dat de thans genomen maatregelen tot wering van overstroomingen in en buiten die stad de waterverversching voortaan geheel zouden belemmeren. Eene meerdere verontreiniging van den bodem zou dientengevolge niet uitblijven, daar de toestand van de Dieze, waarin talrijke privaten uitloozen, thans reeds op verscheidene plaatsen zeer veel te wenschen overliet en als eene voorname oorzaak van de groote sterfte in die gemeente moest beschouwd worden.

Waterverversching te 's Hertogenbosch.

De inspecteur deelde daarop mede, dat reeds plannen omtrent de waterverversching bij den gemeenteraad aanhangig waren en dat hij hoopte daarover spoedig met het gemeentebestuur in overleg te kunnen treden.

Gelderland en Utrecht.

Over den toestand der bewaarscholen in Gelderland en Utrecht werd door eene commissie rapport uitgebracht, dat in druk is verschenen.

Bewaarscholen in Gelderland en Utrecht.

Een nader rapport werd evenwel wenschelijk geacht, nadat de leden en plaatsvervangende leden in hunnen kring een lokaal onderzoek naar den hygieinischen toestand dier scholen hadden ingesteld en hunne bevindingen met de door de gemeentebesturen verstrekte beoordeelingen waren vergeleken.

De commissie, benoemd om te onderzoeken op welke wijze de vaccinatie in de verschillende gemeenten van Gelderland en Utrecht wordt toegepast en in hoever de gelegenheid tot kostelooze inenting op de bij de wet vastgestelde tijdstippen wordt gegeven, diende twee rapporten in.

Toepassing van de vaccinatie in Gelderland en Utrecht.

Uit het eerste bleek, dat, volgens de bij de besturen van meerdere gemeenten van beide provinciën berustende duplicaat-verklaringen, slechts onvoldoende aan art. 18 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) werd voldaan, en dat vele verklaringen, afgegeven ingevolge het Koninklijk besluit van 28 Februari 1873 (*Staatsblad* n°. 35), slordig en onvoldoende waren ingevuld (zie Verzameling van stukken, 1882, bladz. 42).

Uit het tweede rapport, bestaande uit eene door dr. Dompeling bewerkte statistische tabel, bleek, dat op de vraag, of er voldoende werd gevaccineerd, een ontkennend antwoord moest worden gegeven.

De raad besloot in eene circulaire de gemeentebesturen en geneeskundigen op een en ander te wijzen en tot meerdere zorg voor de toepassing der vaccinatie aan te sporen.

Eene door een lid van den geneeskundigen raad breedvoerig geschetste verhandeling tegen de verplichte vaccinatie vond bij de overige leden geene instemming.

Verplichte vaccinatie.

De commissie, aan wie was opgedragen om een onderzoek in te stellen naar het bestaan van overlading der schooljeugd met werkzaamheden, bracht twee rapporten uit, die in druk zijn verschenen.

Overlading van de schooljeugd met werkzaamheden.

In het eerste sprak zij, als het voorloopig resultaat van hare bemoeiingen, de meening uit, dat de klachten over de vele werkzaamheden, die aan de schooljeugd worden opgedragen, niet geheel ongegrond moesten genoemd worden.

In het tweede deelde zij meer in het bijzonder bepaalde feiten mede, die door haar tot staving van haar gevoelen waren verzameld.

Aangezien dergelijke feiten nog in een te gering getal aanwezig waren, achtte de commissie een voortgezet nauwkeurig onderzoek noodzakelijk, om de quaestie met voldoende zekerheid uit een sanitair oogpunt te kunnen beoordeelen.

Verkoop van geheime geneesmiddelen.

Naar aanleiding van een verschil tusschen den inspecteur en de commissie, belast met het toezicht op den verkoop van geheime geneesmiddelen, werd de vraag besproken, of het verkoopen van een eenvoudig mondwater door een winkelier te Utrecht moest geweerd worden, omdat het eene mindere dan geoorloofde hoeveelheid acidum benzoicum bevatte.

De inspecteur, aan wien de samenstelling van het recept bekend was, had eene vervolging geweigerd, omdat geen der middelen, waaruit het mondwater bereid was, op lijst C voorkwam, en alleen door de vermenging van deze, waaronder benzoëhars, acidum benzoicum gevormd werd.

Ook de meerderheid der vergadering oordeelde, dat eene vervolging wegens den verkoop van dergelijke middelen tot ongerijmdheden leiden en de geneeskundige wetgeving in diskrediet brengen zou.

Het leveren van geneesmiddelen door een geneeskundige te Amerongen.

Op een verzoek van burgemeester en wethouders van Amerongen aan Gedeputeerde Staten, om aan een eventueel zich in die gemeente vestigenden geneesheer vergunning tot het leveren van geneesmiddelen te geven, adviseerde de raad gunstig, aangezien 1°. de aanwezige apotheker, reeds meer dan 25 jaren te Amerongen gevestigd, aldaar niet is gekomen om door de wet van 1865 beschermd te worden, en 2°. in die gemeente de behoefte aan geneeskundige hulp hoogstwaarschijnlijk zal blijven bestaan, zoolang de geneesheer geen geneesmiddelen leveren mag en dientengevolge geen voldoend middel van bestaan vinden zal.

Verschillende onderwerpen.

Nog werd gesproken: over de privaattonnen in de gevangenis te Montfoort, wier plaatsing nog veel te wenschen overlaat; over de wenschelijkheid van vermenging van het rottenkruid met eene gekleurde stof, ter voorkoming van vergissingen en misbruiken; over bepalingen, die door het gemeentebestuur van Utrecht omtrent het tonnenstelsel gemaakt zijn en, volgens de meening van enkele leden, de invoering van het Liernurstelsel geheel zullen tegenwerken; over het inschrijven en niet liasseeren van de recepten door geneeskundigen, waardoor, volgens het rechtsgeleerd lid, niet in strijd wordt gehandeld met art. 11 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61), omdat die recepten den geneeskundige niet worden aangeboden; en over het meer of minder verband tusschen rubeola en scarlatina.

Zuid-Holland.

Vaccinatie.

De regeling van de kostelooze vaccinatie en revaccinatie volgens art. 18 der epidemiewet werd besproken. Zij bleek, door tal van mededeelingen omtrent de gebrekkige naleving van dat artikel in sommige gemeenten, nog veel te wenschen over te laten.

Verspreiding van besmettelijke ziekten door genees-, heel- en verloskundigen.

De commissie, in 1881 benoemd om na te gaan welke maatregelen kunnen genomen worden om zooveel mogelijk te voorkomen dat de smetstof door geneeskundigen wordt overgebracht, diende daaromtrent een rapport in, naar aanleiding waarvan besloten werd eene circulaire (zie bijlage A) aan alle genees-, heel- en verloskundigen in Zuid-Holland toe te zenden.

De commissie, belast met het onderzoek der bewaarscholen in Zuid-Holland, deelde mede op welke wijze zij dat onderzoek had ingesteld en wat tot dusverre in deze zaak door haar was verricht.

Bewaarscholen in Zuid-Holland.

Eerst in 1883 kan een volledig rapport verwacht worden.

Als een sprekend voorbeeld van het nut van sluiting der scholen bij mazelen werd gewezen op het toepassen van een dergelijken maatregel op eene school te Schiedam, waarin infectie bleek te worden opgedaan. Het verder verspreiden dier ziekte was dien ten gevolge werkelijk voorkomen.

Sluiting van scholen bij mazelen.

Ten gevolge van het veelvuldig gebruik, dat tegenwoordig van crétonnes gemaakt wordt, welke stoffen niet zelden arsenikhoudend zijn gebleken en reeds verscheidene gevallen van vergiftiging hebben teweeggebracht, werd voorgesteld bij den Minister van Binnenlandsche Zaken aan te dringen om een onderzoek van die stoffen bij den invoer, even als bij anijszaad, verplichtend te stellen, en thans reeds eene commissie te benoemen om eene bepaalde en zekere methode van onderzoek vast te stellen.

Arsenikhoudende stoffen.

De meerderheid evenwel toonde op verschillende gronden zich met dat tweëledig voorstel niet te kunnen vereenigen, en bleef het wenschelijk achten, om alleen met de tot dusver gevolgde wijze van handelen, namelijk het publiek te waarschuwen, voort te gaan.

Noord-Holland.

De commissie, benoemd tot het instellen van een sanitair onderzoek der kleinkinder- en kinderbewaarscholen in Noord-Holland, (zie verslag 1881, bladz. 19), bracht een volledig verslag uit, dat in druk is verschenen.

Bewaarscholen in Noord-Holland.

Na eene breedvoerige beraadslaging over dat rapport, over de wenschelijkheid dat door de hoofden van bewaarscholen examens worden afgelegd en over het te organiseeren toezicht, besloot de raad af te wachten, of door de vergadering der geneeskundige inspecteurs, naar aanleiding van dit verslag en van die der overige geneeskundige raden, op wettelijke regeling dienaangaande bij de Regeering zou worden aangedrongen.

Daar bij het gemeentebestuur van Amsterdam het plan bestond de politieverordening op de bewaarscholen te herzien, en ook de gezondheidscommissie van die gemeente deze zaak had ter harte genomen, meende de vergadering voorloopig geene voorstellen daaromtrent te moeten indienen, maar zich tot het zenden van exemplaren van het verslag aan belanghebbenden te moeten bepalen.

Naar aanleiding van eene circulaire van den geneeskundigen raad voor Friesland en Groningen, werd de vraag gedaan, of ook door den geneeskundigen raad voor Noord-Holland eene commissie zou benoemd worden om een onderzoek in te stellen naar de al of niet gegrondheid der klachten over het teveel vergen van de leerlingen der hoogere burgerscholen en gymnasiën en om gevallen van geestes- en lichaamsziekten te verzamelen, die bepaaldelijk als een gevolg van het te vroeg bezoeken der scholen of van eene overlading van de schooljeugd met werkzaamheden moeten beschouwd worden.

Overlading van de schooljeugd met werkzaamheden.

Hoewel de meerderheid der vergadering de klachten over eene te groote inspanning bij het gymasiaal en middelbaar onderwijs niet ongegrond verklaarde, achtte zij de quaestie evenwel te zamengesteld om haar thans reeds door verzameling van feiten te kunnen beantwoorden. Zij meende om die reden het onderzoek niet commissoriaal te moeten maken.

Niettemin drong de voorzitter er bij de leden en plaatsvervangende leden van den raad,

woonachtig in plaatsen waar hoogere burgerscholen of gymnasia bestaan, op aan om, door mededeeling van feiten, aan het verzoek van den raad voor Friesland en Groningen te voldoen.

Tabel voor hulpverleening bij plotselinge ongevallen.

Door eene commissie (HH. Van Hengel, Kruseman, Vorstman en Van Reijsen) werd eene concept-tabel voor hulpverleening bij plotselinge ongevallen aangeboden.

Na kleine wijzigingen werd deze tabel door den raad vastgesteld, die daarop besloot haar bij de gemeentebesturen in Noord-Holland te verspreiden en tevens zoo algemeen mogelijk verkrijgbaar te stellen.

Narcotische extracten.

Naar aanleiding van mededeelingen door eene der visiterende commissiën, werd besloten de volgende circulaire aan de genees- en artsenijbereidkundigen in Noord-Holland toe te zenden.

» De geneeskundige raad voor Noord-Holland in aanmerking nemende, dat er nog steeds recepten voorkomen, welke extracta narcotica inhouden zonder aanduiding of het extractum spirituosum dan wel het extractum aquosum bedoeld is, acht het van belang daarop nogmaals de aandacht der genees- en artsenijbereidkundigen te vestigen.

» Aan eerstgenoemden herinnert de raad, in zooverre zulks noodig mocht zijn, dat het verschil in kracht der narcotische extracten, naar gelang zij spirituosa of aquosa zijn, geenszins zoo gering is als sommigen schijnen te meenen (volgens de tabel der maximaaldoses 2 : 1), en dat het derhalve voor iederen geneeskundige plicht is, bij het voorschijven dezer sterk werkende, in te groote giften gevaarlijke geneesmiddelen, de aanwijzing niet te verzuimen of het krachtiger dan wel het minder krachtige praeparaat gedispenseerd moet worden.

» Welken regel de pharmaceut te volgen heeft, wanneer hem recepten geworden waarop genoemde aanwijzing ontbreekt, is mede in den geneeskundigen raad in overweging genomen. Algemeen werd erkend, dat in onze pharmacopoea Neerl. edit. II, de extracta spirituosa de officieele zijn, de eenige welke in de apotheken voorhanden moeten zijn, en dat derhalve, wanneer er bij den apotheker twijfel bestaat en de gelegenheid tot het vragen van opheldering ontbreekt, behoudens de bepalingen van bovengenoemde officieele tabel, het extractum spirituosum door hem geleverd behoort te worden, komende alsdan de verantwoordelijkheid voor de gevolgen uitsluitend ter verantwoording van dengene, die het onvolledige recept voorgeschreven heeft."

Verzoek van een geneeskundige om geneesmiddelen te mogen leveren.

Omtrent een verzoek van dr. Arends te Nieuwer Amstel om in die gemeente geneesmiddelen te mogen leveren, welk verzoek door Gedeputeerde Staten in handen van den raad was gesteld, besloot de vergadering, op voorstel van den voorzitter, te adviseren, dat in casú geene vergunning noodig werd geacht, aangezien adressant, wiens huis op meer dan een uur afstand van dat van den apotheker is gelegen, volgens de bedoeling der wet, moest beschouwd worden te wonen in eene plaats, waar geen apotheker gevestigd is.

Zeeland.

Bewaarscholen in Zeeland.

Het onderzoek naar den toestand der bewaarscholen in Zeeland leerde, dat dergelijke scholen in die provincie uit een sanitair oogpunt over het algemeen zeer bevredigend waren ingericht. Om de gewenschte verbeteringen in enkele dier inrichtingen te verkrijgen, waren — volgens het gevoelen van de commissie, die met het onderzoek belast is geweest — wettelijke bepalingen niet noodig.

Gymnastisch onderwijs in de lagere scholen.

Met de door den geneeskundigen raad voor Friesland en Groningen aangewende pogingen

tot bevordering van eene algemeene invoering van het gymnastisch onderwijs in de lagere scholen, kan de raad zich niet geheel vereenigen. Men achtte het inroepen van de medewerking van den inspecteur voor het lager onderwijs voldoende, om de uitvoering van art. 16 van het Koninklijk besluit van 1 Mei 1882 alsmede het geven van gymnastisch onderwijs tusschen de lesuren te bevorderen.

Ziekten-statistiek.

De raad besloot aan alle in Zeeland gevestigde geneeskundigen het verzoek te richten om steeds mededeelingen in te zenden van die ziekten, waarop de gezondheidsleer en gezondheidspolitie een meer of minder gunstigen invloed zouden kunnen uitoefenen.

Het jaarlijks opmaken van eene statistiek omtrent dergelijke ziekten voor de geheele provincie werd zeer wenschelijk geacht.

Gebrek aan geneeskundige hulp.

Eene commissie werd benoemd, om een onderzoek in te stellen naar de meerdere of mindere behoefte aan geneeskundige hulp in de verschillende gemeenten van Zeeland, en tot het beramen van maatregelen, die ter verbetering daarvan door den raad zouden kunnen worden aanbevolen.

Verschillende onderwerpen.

Bovendien werd nog beraadslaagd over het aanhoudend voorkomen van gevallen van diphtheritis in verband met den toestand van de begraafplaats in eene plattelands-gemeente en over het groote gebrek aan verloskundige hulp op het eiland Schouwen.

Friesland en Groningen.

Drinkwater.

Naar aanleiding van het verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken, om ingelicht te worden omtrent den staat van het drinkwater in alle gemeenten van Friesland en Groningen, werd besloten, het dienaangaand noodzakelijk onderzoek aan alle leden, plaatsvervangende en correspondeerende leden van den raad op te dragen, om zoo spoedig en nauwkeurig mogelijk in het bezit van de gewenschte gegevens te geraken.

Verzoek van een geneeskundige om geneesmiddelen te mogen leveren.

Aangezien door Gedeputeerde Staten, in strijd met het advies van den geneeskundigen raad, aan een geneeskundige te Zuidbroek, alwaar een apotheker is gevestigd, vergunning was verleend geneesmiddelen te mogen leveren, werd met eene geringe meerderheid besloten eene commissie te benoemen, om na te gaan, in hoever tegen dergelijke vergunningen protest zou kunnen worden aangeteekend.

Het boezemwater in Friesland.

Op een verzoek van de vereeniging tot bestrijding van den hoogen stand van het boezemwater in Friesland, om medewerking van den raad, werd een rapport uitgebracht, hetwelk, vooral ook op grond van statistische gegevens, aantoonde, dat de boezemwaterpeil in Friesland tot dusver nog geen ongunstigen invloed op den gezondheidstoestand van de bewoners dier provincie had uitgeoefend.

Dienovereenkomstig werd besloten zich van medewerking te onthouden.

Malaria.

De commissie, in het vorige jaar benoemd, om na te gaan, in hoeverre de door den waterstaat gedurende de laatste jaren uitgevoerde en belangrijke werken op malaria een gunstigen invloed had uitgeoefend, deelde in haar rapport mede, dat, volgens haar onderzoek, het zeldzamer voorkomen van dien ziektevorm in de provinciën Friesland en Groningen niet was gebleken.

Parc vaccinogène te Leeuwarden.

In verband met de aangewende pogingen tot oprichting van een parc vaccinogène te

Leeuwarden werd medegedeeld, dat de raad dier gemeente besloten had eene dergelijke inrichting tot stand te brengen en dat door de provincie voor dat doel eene subsidie was toegezegd.

Bewaarscholen in Friesland en Groningen.

Het rapport over den toestand der bewaarscholen in Friesland en Groningen werd besproken en naar aanleiding daarvan den wensch uitgedrukt, dat ook voor dergelijke scholen wettelijke bepalingen omtrent toezicht en inrichting mochten worden in 't leven geroepen. Een nader onderzoek op paedagogisch gebied werd, als liggende buiten de bevoegdheid van den raad, niet noodig geoordeeld.

Opgraven van lijken.

Het gunstig adviseeren van den inspecteur op een verzoek om twee lijken van eene algemeene naar eene in dezelfde gemeente gelegen Roomsch-Katholieke begraafplaats te mogen overbrengen — welk verzoek, na door den burgemeester te zijn geweigerd, tot den Koning was gericht — werd door enkele leden van den raad afgekeurd. Zij meenden, dat het geneeskundig Staatstoezicht in dergelijke gevallen meer in het belang der openbare orde, op grond waarvan de burgemeester geene vergunning verleend had, moest handelen, en niet de vraag, of het opgraven al dan niet schadelijk voor de gezondheid moest geacht worden, op den voorgrond mocht stellen.

De voorzitter bestreed dit gevoelen door er op te wijzen, dat hij volgens de wet verplicht is gunstig te adviseren, indien het lijken betreft afkomstig van aan niet besmettelijke ziekten overleden personen, dat hij zich met de hem bekende motieven van den burgemeester, die aanleiding tot de weigering hebben gegeven niet heeft in te laten en dat het op den weg van het geneeskundig Staatstoezicht ligt voor de openbare gezondheid en niet voor de openbare orde te zorg te dragen.

Overlading der schooljeugd met werkzaamheden.

Door eene commissie uit den raad, aangevuld met een directeur van eene Rijks hoogere burgerschool, een rector van een gymnasium en een leeraar van eene hoogere burgerschool voor meisjes, was een onderzoek ingesteld omtrent de vraag: worden de leerlingen van bovengenoemde inrichtingen zoodanig met werkzaamheden overladen, dat dientengevolge geestelijke of lichamelijke stoornissen bij leerlingen zijn waargenomen?

Omtrent het hierover uitgebracht rapport, dat in druk is verschenen, werd door enkele leden in 't midden gebracht, dat zij zich met de wijze, waarop de commissie gemeend had hare taak te moeten aanvaarden, alsmede met de conclusiën, waartoe de commissie gekomen was, niet konden vereenigen. Zij meenden dat, al konden niet bepaald direct nadeelige gevolgen van de overlading worden aangetoond, het kwaad niettemin bestond en derhalve eene voortzetting van het onderzoek in die richting zeer wenschelijk moest geacht worden.

De meerderheid evenwel toonde zich met dat gevoelen niet eens, aangezien de vergadering de motie: »de geneeskundige raad acht het wenschelijk, dat meerdere gegevens worden verzameld om den invloed te bepalen, dien het thans heerschend onderwijs-systeem uitoefent op den lichamelijken gezondheidstoestand van het opkomend geslacht", verwierp en daarentegen de volgende motie: »het gymnasiaal en middelbaar onderwijs moge voor verbetering vatbaar zijn, ook wat de zorg voor de lichamelijke ontwikkeling betreft, reden om met het systeem te breken, bestaat er op hygieinische gronden niet", aannam.

Verspreiding van besmettelijke ziekten door genees-, heel- en verloskundigen.

Evenals de geneeskundige raad voor Zuid-Holland, besloot ook deze raad eene circulaire aan de genees-, heel- en verloskundigen in Friesland en Groningen te richten, om het gevaar van verbreiding van smetstoffen hunnerzijds zooveel mogelijk te voorkomen.

Verschillende onderwerpen.

Voorts werd besloten aan den Minister van Binnenlandsche Zaken het verzoek te richten

om 1°. voorschriften in 't leven te roepen, waarbij aan Rijksambtenaren, zooals bij de posterijen en telegraphie, tijdens het heerschen van besmettelijke ziekten in hunne woningen, het bezoeken der kantoren verboden wordt, en 2°. te willen bevorderen, dat bij de wachterswoningen van de nieuw aan te leggen spoorweglijn Leeuwarden-Stavoren het stelsel van beerputten niet wordt ingevoerd.

Overijssel en Drente.

Febris puerperalis.

De besmetting door febris puerperalis gaf aanleiding tot eene langdurige bespreking.

De besmettelijkheid dezer ziekte werd buiten twijfel gesteld. Het eerst ontstaan er van (daargelaten de mogelijkheid, dat eene kraamvrouwenziekte zonder eene van buiten komende oorzaak in febris puerperalis kan ontaarden), werd aan eene in het bloed opgenomen septische stof toegeschreven. De verdere verspreiding was, volgens algemeen gevoelen, een gevolg van het onderzoek of het verleenen van hulp met vroeger door puerperaal smetstof besmette vingers.

Op reinheid, onthouding gedurende eenigen tijd van verloskundige praktijk en opneming dezer ziekte in de epidemiewet meende men derhalve ten sterkste te moeten blijven aandringen.

Overlading der schooljeugd met werkzaamheden.

Door enkele leden werd betoogd, dat de tegenwoordige schoollieren, vooral van de hoogere burgerscholen en gymnasiën, met werkzaamheden ten nadeele van hunne gezondheid worden overladen. Zij konden tot staving dezer bewering geene positieve feiten mededeelen, doch deze zijn, volgens hun gevoelen, ook zelden met volkomen zekerheid te verkrijgen, omdat de ziekelijke toestanden, die bij de leerlingen mochten worden aangetroffen, dikwijls ook aan andere invloeden, ten bate van hen die aan geen overlading gelooven, kunnen worden toegeschreven.

Uit de hierop gevolgde discussie bleek men het op physiologische en pathologische gronden algemeen eens: dat eene te groote hoeveelheid leervakken, leeruren en huiswerk, gevoegd bij het angstig streven om zich voor een examen klaar te maken, voor de betrokken leerlingen hoogst nadeelige gevolgen kan en moet na zich slepen; dat het hoogtijd wordt, dat aan die overlading een eind wordt gemaakt; en dat op de scholen, zoowel voor lager als middelbaar en hooger onderwijs, veel meer dan thans geschiedt, met de eischen des lichaams en met de lichamelijke ontwikkeling der jeugd rekening moet worden gehouden.

Het inwikkelen van voedingsmiddelen in oud papier.

De raad besloot tegen het gevaar, gelegen in het inwikkelen van voedingsmiddelen in oud gedrukt of beschreven papier en in het lezen van boeken afkomstig uit besmette huizen of uit leesbibliotheken te waarschuwen.

Arsenikhoudende stoffen.

Uitvoerig werd over de met arsenicum bedeelde crétonnes gesproken. Verscheidene gevallen van vergiftiging door deze stoffen en talrijke resultaten van onderzoek, waarbij arsenicum was gevonden, werden medegedeeld. Niet alleen was de verf, maar ook het hechtmiddel voor deze arsenikhoudend bevonden. Men moest niet alleen de vluchtige arsenikverbindingen maar ook het fijne stof, dat crétonnes en andere weefsels, zooals papieren behangsels en rouleaux, op den duur afgeven, voor zeer gevaarlijk houden. Dat in Duitschland, waaruit zoovele arsenikhoudende stoffen worden uitgevoerd, weinige en in Nederland daarentegen zoovele gevallen van vergiftiging door deze stoffen voorkomen, werd daaraan toegeschreven, dat in Duitschland, althans in Pruissen, het verkoopen van arsenikhoudende stoffen, maar niet het fabriceeren er van verboden is.

Er werd besloten om met het waarschuwen tegen dergelijke stoffen in de provinciale dagbladen voort te gaan, temeer reeds door enkele debutanten arsenikhoudende crétonnes met de valsche verklaring, dat zij scheikundig onderzocht en zonder schadelijke bestanddeelen bevonden waren, werden verkocht.

Vliegenborden.

Door een lid werd medegedeeld, dat hij de bij verscheidene handelaren gekochte vliegenborden vrij of nagenoeg vrij van arsenicum bevonden had.

Desinfectie.

Op de vraag, inhoeverre de desinfectie van woningen kon beschouwd worden als eene zekere waarborg voor het werkeloos maken der smetstof, werd geantwoord, dat het ontsmetten, mits goed verricht, hoogst waarschijnlijk, doch niet met volkomen zekerheid, in staat moest geacht worden het verspreiden van besmettelijke ziekten te kunnen voorkomen.

Tevens werd gewezen op de in sommige woningen aanwezige en niet door desinfectie te verwijderen schadelijkheden, zooals slechte riolen enz., en den wensch geuit, dat dergelijke woningen onbewoonbaar verklaard en gesloten mochten worden.

Bewaarscholen in Overijssel en Drente.

De commissie, benoemd om een onderzoek in te stellen naar den toestand der bewaarscholen in Overijssel en Drente, bracht een rapport uit, dat in hoofdzaak de berichten bevatte, die de burgemeesters op haar verzoek hadden ingezonden. Zij wees daarin tevens op de noodzakelijkheid om in persoon nadere onderzoekingen omtrent de bewaarscholen in het werk te stellen.

De raad verzocht de commissie haar onderzoek in dien geest voort te zetten en daarbij ook te letten op de wijze waarop en de zaken waarmede de kinderen worden bezig gehouden.

Verschillende onderwerpen.

Voorts werd nog gesproken: over de pogingen, die aangewend werden om vivisectiën onmogelijk te maken; over het misbruik, dat uit baldadigheid van het zoogenaamde poudre pour rire of jeukpoeder (de borstelharen van stizolobium pruriens) gemaakt wordt; over het onverwachts visiteeren, ook in 't voorjaar, van de apotheken; over vleesch van melkzieke koeien, enz.

ONDERZOEK NAAR DE VOLKSGEZONDHEID.

§ 1. STERFTESTATISTIEK.

Onderzoek naar de volksgezondheid.

De volgende tabellen, op dezelfde wijze ingericht als in het verslag over 1881, geven een overzicht van de sterfte in elke gemeente des Rijks naar den leeftijd en de oorzaken van den dood in 1882. Een meer uitgewerkte staat van die sterfte in eenige der voornaamste steden des Rijks is daaraan toegevoegd.

STERFTE

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6	Typhus. Febris typhoidea. 7
1	Aalst	612	9	14.71	»	»	1	»	»	2	2	4	»	»	4	»	»	1	»	»
2	Aarle-Rixtel . . .	1 475	28	18.98	2	4	1	1	2	6	4	7	1	»	6	»	1	3	»	»
3	Alem c. a. . . .	1 228	28	22.80	5	2	1	3	»	4	4	6	3	»	9	»	»	1	»	»
4	Almkerk c. a. . .	2 971	74	24.91	4	30	8	»	»	6	4	15	7	»	16	»	1	1	1	2
5	Alphen en Riel . .	1 738	21	12.08	1	3	»	1	»	6	3	4	3	»	5	»	»	»	»	»
6	Andel	830	24	28.92	3	7	2	»	»	1	3	5	3	»	7	»	»	1	2	»
7	Asten	3 355	105	31.29	8	13	11	17	1	15	15	19	6	»	16	1* 1	2	2	2	»
8	Baardwijk	1 577	37	23.47	4	11	1	2	1	5	4	7	2	»	12	1* 1	»	2	»	»
9	Baarle-Nassau . .	2 203	34	15.43	4	8	4	»	2	3	2	8	3	»	6	»	»	1	1	»
10	Bakel c. a. . . .	1 822	38	20.86	1	6	2	»	2	8	6	11	2	»	6	»	»	1	1	»
11	Beek en Donk . .	1 522	45	29.57	5	12	4	1	»	7	7	8	1	1	9	»	»	1	»	»
12	Beers	757	15	19.81	»	2	1	2	2	2	1	3	2	»	4	»	»	»	1	»
13	Berchem c. a. . .	1 964	52	26.48	2	13	2	5	4	12	6	6	2	»	3	»	»	»	»	»
14	Bergen op Zoom .	10 747	239	22.24	25	83	24	4	2	32	22	35	12	1	63	4	»	11	»	1
15	Bergeijk	1 757	31	17.64	2	2	3	»	2	4	4	11	3	»	7	2	»	2	1	»
16	Berkel c. a. . . .	1 215	20	16.46	»	2	1	2	»	5	3	4	3	»	5	»	1	1	1	1
17	Berlicum c. a. . .	2 544	85	33.41	6	21	9	8	»	17	8	12	4	1	13	1	2	3	1	»
18	Besoijen	1 605	46	28.66	2	26	2	2	1	4	1	7	1	»	21	»	»	»	»	»
19	Best	2 075	55	26.51	3	8	7	3	»	8	6	13	7	»	11	»	1	3	»	»
20	Beugen c. a. . .	1 558	34	21.82	»	8	2	1	2	8	1	7	5	»	14	1* 2	»	»	»	2

ORD-BRABANT IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	»	»	»	7	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	1	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	2	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	1	5	2	1	»	2	»	1	5	3	»	1	»	1	»	1	4	»	2	1	1	17	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	3	»	»	4	»	»	2	»	»	»	1	2	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	2	»
»	»	»	»	9	2	5	6	»	11	1	»	12	7	1	»	»	»	»	»	2	»	3* 3	1	»	14	»
»	»	1	»	»	2	1	3	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	2	»
»	»	»	1	1	1	2	»	»	3	»	»	8	2	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	1	»	»	7	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	1	8	»
»	»	»	»	»	5	»	1	»	5	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	5	2	1* 1	»	»	4	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	4	»	»	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	3	»	7	»	»	1	8	»	2	»	»	»	4	1	1	1* 1	»	1	16	»
5	»	»	4	2	9	12	7	»	19	2	2	14	11	2	2	»	5	2* 2	4	9	3	1	3	1	15	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	6	»	»	»	5	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	»	2	1	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1	3	1	9	2	»	6	11	»	»	»	»	»	»	3	1	1	1	»	13	»
»	»	»	»	»	6	1	6	»	3	»	»	4	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»
2* 2	»	»	»	»	1	2	»	»	6	1	»	4	1	»	1	»	»	»	1	3	1	»	»	»	13	»
»	»	»	»	»	5	2	»	»	3	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881. *	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
21	Bladel c. a. . . .	1 300	26	20.00	2	5	»	1	»	3	4	8	3	»	7	»	»	»	2	»
22	Boekel	2 224	55	24.73	3	16	2	1	1	3	11	16	2	»	6	»	2	3	»	»
23	Bokhoven	259	11	42.47	1	3	1	»	»	»	2	3	1	»	5	»	»	»	»	»
24	Borkel en Schaft .	545	12	22.02	»	1	»	1	»	2	4	3	1	»	1	»	»	1	1	»
25	Boxmeer	2 105	45	21.38	2	9	3	»	1	13	6	7	4	»	10	»	»	1	»	»
26	Boxtel	5 557	129	23.21	14	32	9	9	3		16	17	6	»	16	3	»	3	1	5
27	Breda	18 000	487	27.06	33	130	47	11	5	80	62	84	35	1	107	1* 2	8	13	3	3
28	Budel	2 058	27	13.12	1	6	2	1	1	4	5	5	2	»	»	»	»	2	»	»
29	Capelle	2 200	52	23.64	2	18	6	1	2	8	3	12	»	»	13	»	1	1	»	»
30	Chaam	1 362	32	23.49	7	5	3	»	»	7	3	5	2	»	1	»	»	3	1	»
31	Cromvoirt	461	13	28.07	1	»	2	»	»	3	2	3	2	»	2	»	1	»	»	»
32	Cuijk c. a. . . .	2 432	41	16.86	5	7	9	»	»	6	6	5	3	»	7	»	1	2	»	»
33	Deurne c. a. . .	4 942	103	20.84	6	14	10	10	5	16	15	21	6	»	15	3	»	4	»	»
34	Deursen c. a. . .	448	11	24.55	2	1	2	1	»	1	1	2	1	»	3	»	»	»	»	»
35	Dieden c. a. . . .	541	15	27.73	2	6	1	1	»	2	1	2	»	»	6	»	»	»	»	»
36	Diessen	882	23	26.08	1	4	1	2	»	3	2	10	»	»	4	2	»	2	»	»
37	Dinteloord c. a. .	2 824	56	19.83	10	23	2	»	3	7	6	3	2	»	13	»	»	2	»	»
38	Dinther	1 656	43	25.96	1	15	4	2	1	2	11	4	3	»	5	1	»	1	1	»
39	Dommelen . . .	343	10	29.15	»	»	»	»	1	4	2	2	1	»	2	1	»	»	»	»
40	Dongen	4 416	119	26.95	12	32	12	5	1	14	17	17	9	»	16	»	1	1	2	»
41	Drongelen c. a. .	463	7	15.12	1	3	»	»	»	»	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	»	»	»	2	3	»	»	2	»	»	1	2	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	10	1	2	»	2	»	»	6	8	1	1	»	»	»	1	4	»	»	1	»	3	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	3	3	»	8	»	»	2	2	»	1	»	»	»	2	4	1	»	»	1	»	»
1	»	»	1	»	9	5	5	»	11	»	»	10	16	»	3	»	2	»	1	9	2	1* 1	1	»	6	»
1	»	»	»	4	43	24	24	1	40	4	14	51	40	4	12	1	2	»	13	20	6	1* 2	2* 2	3	4	»
»	»	»	»	»	3	»	4	1	4	»	»	5	3	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	6	»	4	»	»	10	1	5	1	»	1	»	»	»	4	1.	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	»	»	4	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	8	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1	1	»	5	»	»	7	3	1	1	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»
»	»	13	»	1	6	4	2	»	9	»	»	2	11	1	2	»	1	»	»	5	»	1	3	1	10	»
»	»	»	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	2	»	»	4	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	3	3	»	2	»	»	»	»	3	1	»	»	1	11	»
»	»	»	»	»	8	2	»	»	1	»	»	4	5	1	»	»	»	»	»	5	»	1	»	»	7	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	3	4	4	1	6	»	9	22	8	3	6	2	»	»	3	10	1	2* 3	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
42	Drunen	2 863	63	22.00	6	22	10	2	2	9	5	5	2	»	11	2	1	1	»	1
43	Duizel	575	10	17.39	2	»	»	»	»	2	2	2	2	»	2	»	»	»	1	»
44	Dungen	1 364	29	21.26	1	6	1	»	»	5	3	9	4	2	4	»	»	1	»	»
45	Dussen c. a. . .	2 554	62	24.28	1	28	9	5	2	6	4	4	3	»	9	»	1	1	»	»
46	Eersel	984	16	16.26	3	1	»	1	»	»	2	9	»	»	5	»	1	1	»	»
47	Eindhoven . . .	3 896	103	26.44	5	39	8	3	3	17	7	15	6	1	20	1* 2	»	3	»	»
48	Empel c. a. . . .	544	14	25.73	3	2	2	2	»	1	1	3	»	»	1	1	»	»	»	1
49	Engelen	441	8	18.14	»	1	1	»	1	»	2	2	1	»	3	»	»	»	»	»
50	Erp	2 369	54	22.79	9	12	5	»	1	4	6	14	3	»	6	»	»	2	»	»
51	Esch	500	10	20.00	1	3	»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»
52	Escharen	1 021	20	19.59	5	3	2	»	1	2	3	3	1	»	2	»	»	1	1	»
53	Etten en Leur . .	5 816	152	26.13	8	48	11	5	2	18	17	30	13	»	46	2	»	3	1	»
54	Fijnaart c. a. . .	3 116	70	22.46	8	11	11	3	5	11	8	12	1	»	10	1	»	1	»	1
55	Gassel	568	6	15.63	»	»	1	2	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»
56	Geertruidenberg. .	1 932	40	20.70	3	14	4	2	»	1	7	6	3	»	10	»	»	1	»	»
57	Geffen	1 340	16	11.94	1	5	»	»	»	1	3	4	2	»	3	»	»	1	»	»
58	Geldrop	2 574	90	34 96	10	30	4	3	2	15	15	8	3	»	15	1	»	2	3	»
59	Gemert	4 947	114	23.04	13	22	4	3	1	23	16	26	6	»	15	1	»	4	3	»
60	Gestel c. a. . . .	2 392	74	30.94	1	31	1	4	3	9	9	12	4	»	26	»	»	4	1	»
61	Giessen	432	6	13.88	2	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
62	Gilze	2 969	72	24.25	9	16	7	1	»	13	9	14	3	»	6	»	»	1	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
*1 1	»	»	»	»	»	»	2	1	4	1	»	4	»	»	1	1	»	1* 1	2	»	»	»	1	»	21	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	4	4	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	7	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	6	»	2	2	1	»	2	»	»	»	4	1	3	»	»	2	24	»
»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	6	3	2	11	1	1	15	5	2	»	»	»	»	2	4	3	2* 2	2	»	1* 9	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	3	1	6	»	»	7	6	»	»	»	1	»	1	2	3	»	1	1	2	»
»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	5	»
1* 1	»	»	»	1	18	6	3	»	9	»	»	11	15	2	4	»	2	»	1	11	»	1	1	»	4	»
»	»	»	»	»	6	3	4	»	6	1	»	14	3	»	»	»	»	»	3	5	»	»	»	3	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»
»	»	»	»	»	»	4	2	»	1	»	1	8	1	»	1	»	2	»	1	»	1	»	1	1	2	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	18	3	1	1	9	»	1	1	10	1	3	1	2	»	1	4	1	1* 1	»	»	1	»
»	»	»	»	1	6	4	2	2	17	1	»	4	9	1	1	»	»	»	5	9	1	»	1	»	14	»
»	»	»	»	»	12	3	1	»	8	»	»	5	4	»	2	»	1	»	»	4	»	2	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	2	»	2	2	»	»	6	»	1	18	9	»	2	»	»	»	1	5	1	»	»	»	6	»

In het tweede deelde zij meer in het bijzonder bepaalde feiten mede, die door haar tot staving van haar gevoelen waren verzameld.

Aangezien dergelijke feiten nog in een te gering getal aanwezig waren, achtte de commissie een voortgezet nauwkeurig onderzoek noodzakelijk, om de quaestie met voldoende zekerheid uit een sanitair oogpunt te kunnen beoordeelen.

Verkoop van geheime geneesmiddelen.

Naar aanleiding van een verschil tusschen den inspecteur en de commissie, belast met het toezicht op den verkoop van geheime geneesmiddelen, werd de vraag besproken, of het verkoopen van een eenvoudig mondwater door een winkelier te Utrecht moest geweerd worden, omdat het eene mindere dan geoorloofde hoeveelheid acidum benzoicum bevatte.

De inspecteur, aan wien de samenstelling van het recept bekend was, had eene vervolging geweigerd, omdat geen der middelen, waaruit het mondwater bereid was, op lijst C voorkwam, en alleen door de vermenging van deze, waaronder benzoëhars, acidum benzoicum gevormd werd.

Ook de meerderheid der vergadering oordeelde, dat eene vervolging wegens den verkoop van dergelijke middelen tot ongerijmdheden leiden en de geneeskundige wetgeving in diskrediet brengen zou.

Het leveren van geneesmiddelen door een geneeskundige te Amerongen.

Op een verzoek van burgemeester en wethouders van Amerongen aan Gedeputeerde Staten, om aan een eventueel zich in die gemeente vestigenden geneesheer vergunning tot het leveren van geneesmiddelen te geven, adviseerde de raad gunstig, aangezien 1°. de aanwezige apotheker, reeds meer dan 25 jaren te Amerongen gevestigd, aldaar niet is gekomen om door de wet van 1865 beschermd te worden, en 2°. in die gemeente de behoefte aan geneeskundige hulp hoogstwaarschijnlijk zal blijven bestaan, zoolang de geneesheer geen geneesmiddelen leveren mag en dientengevolge geen voldoend middel van bestaan vinden zal.

Verschillende onderwerpen.

Nog werd gesproken: over de privaattonnen in de gevangenis te Montfoort, wier plaatsing nog veel te wenschen overlaat; over de wenschelijkheid van vermenging van het rottenkruid met eene gekleurde stof, ter voorkoming van vergissingen en misbruiken; over bepalingen, die door het gemeentebestuur van Utrecht omtrent het tonnenstelsel gemaakt zijn en, volgens de meening van enkele leden, de invoering van het Liernurstelsel geheel zullen tegenwerken; over het inschrijven en niet liasseeren van de recepten door geneeskundigen, waardoor, volgens het rechtsgeleerd lid, niet in strijd wordt gehandeld met art. 11 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 61), omdat die recepten den geneeskundige niet worden aangeboden; en over het meer of minder verband tusschen rubeola en scarlatina.

Zuid-Holland.

Vaccinatie.

De regeling van de kostelooze vaccinatie en revaccinatie volgens art. 18 der epidemiewet werd besproken. Zij bleek, door tal van mededeelingen omtrent de gebrekkige naleving van dat artikel in sommige gemeenten, nog veel te wenschen over te laten.

Verspreiding van besmettelijke ziekten door genees-, heel- en verloskundigen.

De commissie, in 1881 benoemd om na te gaan welke maatregelen kunnen genomen worden om zooveel mogelijk te voorkomen dat de smetstof door geneeskundigen wordt overgebracht, diende daaromtrent een rapport in, naar aanleiding waarvan besloten werd eene circulaire (zie bijlage A) aan alle genees-, heel- en verloskundigen in Zuid-Holland toe te zenden.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten, (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
	9.	10.	11.	12.	13	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
3	»	»	2	»	»	3	1	1	1	16	»	1	10	6	»	3	»	»	»	»	»	»	2* 3	»	»	12	»
4	»	»	»	»	»	»	3	2	»	3	1	6	17	7	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	5	»
5	»	»	»	1	»	3	2	3	»	11	»	»	6	6	1	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	7	»
6	»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	1	»	1	»	1	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	»
7	»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	»	1	2	»	2	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
8	»	»	»	»	»	»	2	1	»	4	»	»	7	3	»	»	»	»	»	2	3	»	»	»	»	24	»
9	»	»	»	»	»	2	»	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»
0	»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	»	»	3	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»
1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»
2	»	»	»	»	»	3	2	2	»	6	1	»	4	7	»	»	»	»	1* 1	»	1	4	4* 1	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	»	»	2	3	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	»
	»	»	»	»	1	3	1	»	»	6	»	»	»	11	»	»	»	1	»	»	3	1	»	»	1	»	»
	»	»	»	»	»	32	4	3	»	13	»	»	6	41	1	1	»	»	»	2	3	3	1* 1	»	2	12	»
	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	6	2	1	2	»	»	»	1	4	»	»	1	»	7	»
	»	»	»	»	»	6	»	»	»	3	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	»
	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»
	1	»	1	»	3	44	34	29	3	62	3	1	56	40	9	21	»	1* 14	1* 1	9	19	8	1* 2	1* 5	4	2	»
	»	»	»	»	»	1	2	2	»	1	1	»	3	2	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	7	»
	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	»	9	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	»
	1* 1	»	»	»	»	2	1	1	2	3	»	»	3	2	»	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	22	»
	»	»	»	»	1	1	1	»	»	5	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
84	Hooge- en Lage-Mierde	1 292	21	16.25	3	1	1	»	»	3	4	7	2	»	7	»	»	»	»	»
85	Huibergen . . .	700	5	7.14	2	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»
86	Huisseling c. a. .	639	15	23.46	»	2	1	1	2	6	3	»	»	»	3	2	»	1	1	»
87	Klundert	3 152	79	25.09	2	28	6	5	5	9	3	18	3	»	21	1* 3	»	1	2	1
88	Leende	1 394	33	23.67	1	8	2	1	»	9	4	7	1	»	10	1	»	2	»	»
89	Liempde	1 408	20	14.20	1	3	2	2	»	5	5	2	»	»	»	»	»	2	»	»
90	Lierop	873	21	24.06	1	4	»	»	»	4	5	5	2	»	6	»	»	1	»	»
91	Lieshout	1 234	37	29.98	3	8	2	2	»	7	6	9	»	»	8	1	2	»	»	1
92	Linden	526	11	20.91	2	1	1	1	»	3	1	2	»	»	1	»	1	»	»	»
93	Lith.	1 257	28	22.28	2	4	3	2	»	4	5	5	3	»	8	»	»	»	1	»
94	Lithoijen	684	15	21.93	»	4	2	3	»	1	1	3	1	»	2	2	»	»	»	2
95	Loon op Zand . .	6 853	160	23.35	23	46	9	8	4	24	15	25	6	»	33	3	»	4	1	»
96	Luiksgestel . . .	844	15	17.77	»	»	3	»	»	3	3	5	1	»	»	1	»	»	1	»
97	Maarheeze. . . .	620	9	14.51	5	»	»	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»	1	»	»
98	Maashees c. a. . .	1 243	32	25.74	7	8	1	»	»	5	3	6	2	»	3	»	1	1	»	»
99	Made c. a. . . .	3 261	60	18.39	8	25	3	»	2	7	4	9	2	»	14	1	»	1	4	1
100	Meeuwen c. a. . .	751	13	17.31	3	5	1	»	»	1	1	2	»	»	4	»	»	»	1	»
101	Megen c. a. . . .	1 736	48	27.65	3	8	3	1	1	9	7	12	4	»	8	»	»	»	1	»
102	St. Michiels-Gestel.	3 508	78	22.23	8	20	5	4	»	7	17	14	3	»	16	2* 2	1	2	»	2
103	Mierlo	2 505	56	22.35	4	17	9	»	»	6	12	6	2	»	7	»	»	2	1	1

tot bevordering van eene algemeene invoering van het gymnastisch onderwijs in de lagere scholen, kan de raad zich niet geheel vereenigen. Men achtte het inroepen van de medewerking van den inspecteur voor het lager onderwijs voldoende, om de uitvoering van art. 16 van het Koninklijk besluit van 1 Mei 1882 alsmede het geven van gymnastisch onderwijs tusschen de lesuren te bevorderen.

Ziekten-statistiek.

De raad besloot aan alle in Zeeland gevestigde geneeskundigen het verzoek te richten om steeds mededeelingen in te zenden van die ziekten, waarop de gezondheidsleer en gezondheidspolitie een meer of minder gunstigen invloed zouden kunnen uitoefenen.

Het jaarlijks opmaken van eene statistiek omtrent dergelijke ziekten voor de geheele provincie werd zeer wenschelijk geacht.

Gebrek aan geneeskundige hulp.

Eene commissie werd benoemd, om een onderzoek in te stellen naar de meerdere of mindere behoefte aan geneeskundige hulp in de verschillende gemeenten van Zeeland, en tot het beramen van maatregelen, die ter verbetering daarvan door den raad zouden kunnen worden aanbevolen.

Verschillende onderwerpen.

Bovendien werd nog beraadslaagd over het aanhoudend voorkomen van gevallen van diphtheritis in verband met den toestand van de begraafplaats in eene plattelands-gemeente en over het groote gebrek aan verloskundige hulp op het eiland Schouwen.

Friesland en Groningen.

Drinkwater.

Naar aanleiding van het verzoek van den Minister van Binnenlandsche Zaken, om ingelicht te worden omtrent den staat van het drinkwater in alle gemeenten van Friesland en Groningen, werd besloten, het dienaangaand noodzakelijk onderzoek aan alle leden, plaatsvervangende en correspondeerende leden van den raad op te dragen, om zoo spoedig en nauwkeurig mogelijk in het bezit van de gewenschte gegevens te geraken.

Verzoek van een geneeskundige om geneesmiddelen te mogen leveren.

Aangezien door Gedeputeerde Staten, in strijd met het advies van den geneeskundigen raad, aan een geneeskundige te Zuidbroek, alwaar een apotheker is gevestigd, vergunning was verleend geneesmiddelen te mogen leveren, werd met eene geringe meerderheid besloten eene commissie te benoemen, om na te gaan, in hoever tegen dergelijke vergunningen protest zou kunnen worden aangeteekend.

Het boezemwater in Friesland.

Op een verzoek van de vereeniging tot bestrijding van den hoogen stand van het boezemwater in Friesland, om medewerking van den raad, werd een rapport uitgebracht, hetwelk, vooral ook op grond van statistische gegevens, aantoonde, dat de boezemwaterpeil in Friesland tot dusver nog geen ongunstigen invloed op den gezondheidstoestand van de bewoners dier provincie had uitgeoefend.

Dienovereenkomstig werd besloten zich van medewerking te onthouden.

Malaria.

De commissie, in het vorige jaar benoemd, om na te gaan, in hoeverre de door den waterstaat gedurende de laatste jaren uitgevoerde en belangrijke werken op malaria een gunstigen invloed had uitgeoefend, deelde in haar rapport mede, dat, volgens haar onderzoek, het zeldzamer voorkomen van dien ziektevorm in de provinciën Friesland en Groningen niet was gebleken.

Parc vaccinogène te Leeuwarden.

In verband met de aangewende pogingen tot oprichting van een parc vaccinogène te

Leeuwarden werd medegedeeld, dat de raad dier gemeente besloten had eene dergelijke inrichting tot stand te brengen en dat door de provincie voor dat doel eene subsidie was toegezegd.

Bewaarscholen in Friesland en Groningen.

Het rapport over den toestand der bewaarscholen in Friesland en Groningen werd besproken en naar aanleiding daarvan den wensch uitgedrukt, dat ook voor dergelijke scholen wettelijke bepalingen omtrent toezicht en inrichting mochten worden in 't leven geroepen. Een nader onderzoek op paedagogisch gebied werd, als liggende buiten de bevoegdheid van den raad, niet noodig geoordeeld.

Opgraven van lijken.

Het gunstig adviseeren van den inspecteur op een verzoek om twee lijken van eene algemeene naar eene in dezelfde gemeente gelegen Roomsch-Katholieke begraafplaats te mogen overbrengen — welk verzoek, na door den burgemeester te zijn geweigerd, tot den Koning was gericht — werd door enkele leden van den raad afgekeurd. Zij meenden, dat het geneeskundig Staatstoezicht in dergelijke gevallen meer in het belang der openbare orde, op grond waarvan de burgemeester geene vergunning verleend had, moest handelen, en niet de vraag, of het opgraven al dan niet schadelijk voor de gezondheid moest geacht worden, op den voorgrond mocht stellen.

De voorzitter bestreed dit gevoelen door er op te wijzen, dat hij volgens de wet verplicht is gunstig te adviseren, indien het lijken betreft afkomstig van aan niet besmettelijke ziekten overleden personen, dat hij zich met de hem bekende motieven van den burgemeester, die aanleiding tot de weigering hebben gegeven niet heeft in te laten en dat het op den weg van het geneeskundig Staatstoezicht ligt voor de openbare gezondheid en niet voor de openbare orde te zorg te dragen.

Overlading der schooljeugd met werkzaamheden.

Door eene commissie uit den raad, aangevuld met een directeur van eene Rijks hoogere burgerschool, een rector van een gymnasium en een leeraar van eene hoogere burgerschool voor meisjes, was een onderzoek ingesteld omtrent de vraag: worden de leerlingen van bovengenoemde inrichtingen zoodanig met werkzaamheden overladen, dat dientengevolge geestelijke of lichamelijke stoornissen bij leerlingen zijn waargenomen?

Omtrent het hierover uitgebracht rapport, dat in druk is verschenen, werd door enkele leden in 't midden gebracht, dat zij zich met de wijze, waarop de commissie gemeend had hare taak te moeten aanvaarden, alsmede met de conclusiën, waartoe de commissie gekomen was, niet konden vereenigen. Zij meenden dat, al konden niet bepaald direct nadeelige gevolgen van de overlading worden aangetoond, het kwaad niettemin bestond en derhalve eene voortzetting van het onderzoek in die richting zeer wenschelijk moest geacht worden.

De meerderheid evenwel toonde zich met dat gevoelen niet eens, aangezien de vergadering de motie: »de geneeskundige raad acht het wenschelijk, dat meerdere gegevens worden verzameld om den invloed te bepalen, dien het thans heerschend onderwijs-systeem uitoefent op den lichamelijken gezondheidstoestand van het opkomend geslacht", verwierp en daarentegen de volgende motie: »het gymnasiaal en middelbaar onderwijs moge voor verbetering vatbaar zijn, ook wat de zorg voor de lichamelijke ontwikkeling betreft, reden om met het systeem te breken, bestaat er op hygieinische gronden niet", aannam.

Verspreiding van besmettelijke ziekten door genees-, heel- en verloskundigen.

Evenals de geneeskundige raad voor Zuid-Holland, besloot ook deze raad eene circulaire aan de genees-, heel- en verloskundigen in Friesland en Groningen te richten, om het gevaar van verbreiding van smetstoffen hunnerzijds zooveel mogelijk te voorkomen.

Verschillende onderwerpen.

Voorts werd besloten aan den Minister van Binnenlandsche Zaken het verzoek te richten

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15)	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	»	»	2	4	1	»	3	»	»	2	3	2	1	1	»	18	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	»	2	1	1	»	1	»	»	1	1	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	4	1	2	»	4	»	»	2	»	1	2	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	1	»	»	»	1	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	1	1	5	2	»	3	13	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	6	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	»	5	»
»	»	»	1	»	4	»	»	»	4	»	»	4	8	»	4	»	2	»	1	5	»	»	»	»	8	»
»	»	»	»	»	18	6	1	»	14	»	»	3	13	»	1	»	»	»	»	8	1	2	»	2	2	»
»	»	»	»	»	2	2	1	»	4	»	»	5	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	6	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	1	1	5	»	»	7	8	1	2	»	»	»	2	3	»	»	»	1	4	»
»	»	»	»	»	6	3	1	1	6	»	»	4	7	»	»	»	»	»	2	2	1	»	»	»	2* 4	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	4	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	10	11	»	»	5	»	11	19	15	1	3	»	1	»	1	»	2	2	1	1	10	»
»	»	»	»	»	4	»	1	»	4	»	»	2	1	3	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
»	»	14	»	»	9	5	4	»	20	3	»	22	11	»	2	»	2	»	7	4	1	1* 3	»	1	11	»
»	»	»	»	»	3	3	1	1	4	»	»	4	6	2	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	1* 2	»	»	»
»	»	»	»	»	5	8	1	»	5	»	1	4	4	1	2	»	»	»	»	5	1	»	»	1	19	»
1* 1	»	»	1	»	12	3	1	»	5	»	1	7	13	»	2	»	»	»	1	7	2	1	2	»	16	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	2	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker	6. Waterzucht Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea.
125	Princenhage . . .	6 550	137	20.92	12	37	12	2	2	24	10	30	8	1	34	»	1	5	3	1
126	Putte	1 075	18	16.74	2	7	1	»	»	1	2	4	1	»	3	»	»	1	2	»
127	Raamsdonk . . .	4 450	110	24.72	8	49	10	2	»	9	13	15	4	»	34	»	»	7	»	»
128	Ravestein	879	19	21.62	1	2	3	»	»	»	7	4	2	»	3	1	1	»	2	»
129	Reek	899	22	24.47	3	5	1	»	2	3	1	3	4	»	6	»	»	»	»	»
130	Reusel	1 021	14	13.71	2	3	»	1	»	1	1	5	1	»	4	1	»	»	2	»
131	Riethoven	586	8	13.65	1	»	»	»	»	1	2	4	»	»	3	»	»	»	1	»
132	Rosendaal c. a. . .	9 062	200	22.07	18	51	21	4	3	32	21	33	17	»	50	3	»	4	2	»
133	Rosmalen	3 111	124	39.86	7	18	4	4	1	34	26	27	3	»	26	»	1	1	5	1
134	Rucphen	4 214	79	18.75	16	14	6	2	5	13	7	11	5	»	10	1	1	1	»	1
135	Rijsbergen . . .	1 490	29	19.46	2	3	2	2	»	2	2	10	6	»	5	»	1	2	»	»
136	Rijswijk	497	17	34.21	1	6	7	1	1	»	1	»	»	»	3	»	»	1	1	»
137	Sambeek	1 482	31	20.92	2	6	5	1	2	4	»	9	2	»	11	2	»	1	»	»
138	Schaijk.	1 520	33	21.71	1	12	1	1	»	6	3	6	3	»	3	»	»	1	»	»
139	Schijndel	5 285	117	22.14	13	27	8	2	3	26	14	17	7	»	35	1	2	3	4	»
140	Soerendonk . . .	930	16	17.20	2	4	»	»	»	1	2	6	1	»	»	»	»	»	»	»
141	Someren	3 010	55	18.27	2	11	2	2	»	7	10	16	5	»	14	»	1	2	1	1
142	Son c. a.	1 616	30	18.55	3	2	1	2	1	6	1	11	3	»	12	1	»	1	»	»
143	Sprang.	1 833	58	31.64	7	26	3	1	»	9	4	7	1	»	15	»	»	1	2	»
144	Standdaarbuiten .	1 371	24	17.51	2	7	3	2	1	2	1	3	3	1	6	1	1	1	»	»
145	Steenbergen c. a. .	6 758	166	24.63	13	55	5	6	4	18	18	28	19	2	50	1* 4	»	3	»	1

ONDERZOEK NAAR DE VOLKSGEZONDHEID.

§ 1. STERFTESTATISTIEK.

Onderzoek naar de volksgezondheid.

De volgende tabellen, op dezelfde wijze ingericht als in het verslag over 1881, geven een overzicht van de sterfte in elke gemeente des Rijks naar den leeftijd en de oorzaken van den dood in 1882. Een meer uitgewerkte staat van die sterfte in eenige der voornaamste steden des Rijks is daaraan toegevoegd.

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
146	Stiphout	676	7	10.35	2	1	»	»	1	1	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»
147	Stratum	3 108	82	26.38	10	29	7	»	1	13	8	12	2	»	10	»	1	5	»	»
148	Strijp	1 741	32	18.38	5	7	5	»	1	7	2	5	»	»	2	»	»	1	1	»
149	Terheijden . . .	3 142	72	22.91	4	22	4	»	1	10	12	15	4	»	16	1* 2	»	4	3	»
150	Teteringen . . .	1 732	43	24.83	5	11	4	2	»	12	3	2	4	»	6	»	»	»	»	»
151	Tilburg	29 469	547	18.56	61	131	59	20	9	84	64	85	34	»	115	4	3	22	10	6
152	Tongelre	1 083	23	21.24	2	»	2	1	»	6	4	5	3	»	4	»	»	2	»	»
153	Uden	5 658	143	25.27	10	35	11	6	3	17	24	30	7	»	37	6	3	2	5	»
154	Udenhout	2 210	47	21.27	2	8	4	2	1	11	3	11	5	»	7	3	1	»	»	»
155	Valkenswaard . .	1 434	22	15.34	3	6	2	»	1	4	3	3	»	»	4	»	»	2	»	»
156	Veen	929	19	20.45	3	5	»	2	»	4	2	2	1	»	4	»	»	»	»	»
157	Veghel.	5 410	136	25.14	22	41	7	3	1	24	18	12	8	»	20	2	1	5	»	»
158	Veldhoven c. a.. .	1 371	33	24.07	»	7	4	2	»	2	5	10	3	»	9	»	1	1	»	»
159	Velp	689	5	7.26	1	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»
160	Vessem c. a.. . .	1 119	16	14.30	2	1	1	1	1	2	1	6	1	»	4	»	»	2	»	»
161	Vierlingsbeek . .	1 326	34	25.64	4	4	3	»	2	7	5	5	4	»	14	»	»	1	»	1
162	Vlierden	562	10	17.79	2	»	»	»	»	1	4	3	»	»	2	»	»	1	»	»
163	Vlijmen	3 400	85	25.00	5	30	5	3	»	6	14	15	7	»	19	2	»	1	»	»
164	Vrijhoeve-Capelle .	462	10	21.65	»	2	1	1	»	1	1	2	2	»	3	»	»	1	»	»
165	Vught	3 541	96	27.11	9	24	12	3	4	8	12	13	11	1	17	»	2	»	1	»
166	Waalre.	821	13	15.83	»	4	»	1	»	1	»	5	2	»	7	»	»	»	1	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
[illegible]	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
[illegible]	»	»	1	»	»	6	2	2	»	3	»	»	10	6	1	3	»	»	»	»	3	4	1	1* 2	»	1* 11	»
[illegible]	»	»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1	»	10	»
[illegible]	»	»	»	»	»	16	5	1	»	7	»	»	4	3	»	3	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2	»
[illegible]	»	»	»	»	»	3	3	2	»	6	1	1	8	1	»	4	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»
1	3	»	»	3	»	81	24	18	1	36	3	1	37	41	4	9	2	3	»	9	26	2	»	8	»	13	»
2	»	»	»	»	»	1	3	»	»	5	2	»	»	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
3	»	»	»	»	»	13	4	3	2	8	»	»	9	17	2	»	»	2	»	1	1	2	1* 2	1	1	12	»
4	»	»	»	»	»	4	3	2	1	8	»	»	5	2	2	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	3	»
5	»	»	»	»	»	3	»	1	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	1	»	2	»
6	»	»	»	»	»	3	1	1	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»
7	1* 1	»	»	»	»	8	2	1	»	12	»	»	5	15	1	3	»	»	»	1	4	1	»	»	1* 2	29	»
8	»	»	»	»	»	6	3	»	»	3	»	1	1	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	2	»
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	»	2	»	1	»	6	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
3	»	»	»	»	»	1	2	1	»	4	»	»	11	1	»	8	»	1	»	»	1	»	»	»	»	28	»
4	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5	1* 2	»	»	»	»	1	3	1	»	4	»	»	4	5	1	1	»	4	»	»	3	1	»	7	»	21	»
6	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoïdea. 7.
167	Waalwijk	4 124	93	22.55	7	31	3	4	4	14	12	14	4	1	29	2	»	3	»	2
168	Wanroij	1 025	17	16.59	»	3	1	1	»	1	3	6	2	»	5	»	»	»	»	»
169	Waspik	2 940	59	20.07	3	22	7	2	3	6	5	8	3	»	14	»	»	2	2	2
170	Werken c. a. . .	2 388	67	28.06	3	29	7	1	»	7	9	9	2	2	11	»	»	4	1	»
171	Werkendam . . .	2 457	73	29.71	6	32	8	»	3	8	2	12	2	2	24	3	»	1	»	»
172	Westerhoven. . .	583	11	18.87	»	»	»	»	1	2	4	3	1	»	2	»	»	»	»	»
173	Willemstad . . .	2 000	40	20.00	4	9	4	3	»	5	5	6	4	»	10	»	»	1	1* 3	»
174	Woensdrecht. . .	2 680	41	15.30	4	18	4	»	1	6	1	5	2	»	10	2	»	1	»	»
175	Woensel c. a. . .	4 921	115	23.37	11	34	9	2	2	18	14	24	1	»	9	»	1	1	»	2
176	Woudrichem c. a. .	1 797	67	37.28	9	29	6	4	1	8	5	4	1	»	21	»	»	2	1	»
177	Wouw	3 644	77	21.13	4	33	2	2	2	5	10	13	6	1	25	2	»	6	2	1
178	Wijk c. a. . . .	1 962	35	17.84	5	12	»	»	2	»	2	8	6	»	13	»	»	»	1	»
179	Zeeland	1 849	53	28 66	3	11	6	1	1	10	10	10	1	»	17	1	»	1	1	»
180	Zeelst	1 357	3	24.32	2	4	4	1	»	5	5	10	2	»	13	1	»	1	1	»
181	Zes-Gehuchten . .	1 049	34	32.41	5	8	»	»	»	6	7	7	1	»	6	»	»	»	2	»
182	Zevenbergen . . .	6 561	177	26.98	14	77	17	5	3	15	14	18	14	1	55	1	2	1	1* 3	3
183	Zundert	4 113	60	14.59	8	10	2	2	»	11	7	15	5	»	7	»	»	4	»	»
184	Zwaluwe	4 175	98	23.47	9	50	5	2	3	7	7	12	3	»	36	2	»	»	1	»
	DE PROVINCIE	475 493	10 980	23.09	975	2995	888	366	226	1587	1312	1920	711	24	2415	*14 138	82	324	2* 140	66

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc kol. 5). 29	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
»	»	»	»	»	3	2	3	»	12	»	1	8	3	»	1	»	»	»	3	5	2	»	1* 1	»	5	»
»	»	»	»	»	»	»	»	·1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	7	»
»	»	»	»	»	6	3	4	»	2	1	4	5	5	»	1	»	1	»	»	2	»	»	2	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	5	2	1	2	5	»	4	3	2	»	1	»	1	»	3	2	2	»	1	1	9	»
»	»	»	»	»	3	2	3	»	8	»	»	»	2	1	2	»	1	»	1	6	1	»	1	2	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	6	2	1	»	2	»	»	2	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»
»	»	»	»	»	9	2	»	»	3	»	»	1	4	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	»
»	»	1	»	»	2	6	5	»	7	»	»	10	10	»	1	1	1	3* 3	1	7	5	1	»	»	30	»
»	»	»	»	»	6	5	2	»	4	2	4	2	»	»	»	2	2	»	1	»	»	2* 2	1	1	»	»
»	»	»	»	»	7	2	1	»	1	»	»	3	6	»	»	»	»	»	»	1	2	1* 2	1	»	10	»
»	»	»	»	»	»	4	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»
»	»	»	»	»	4	4	1	»	4	3	»	»	4	»	2	»	»	»	2	3	»	1* 2	»	»	»	»
»	»	1	»	»	2	1	1	»	1	»	»	3	1	»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	4	1	»	»	»	»	»	2	11	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»
»	»	1	»	»	9	4	7	1	3	»	3	17	9	2	3	»	2	»	6	14	1	1	1	»	11	»
»	»	»	»	»	1	2	1	»	6	»	»	4	10	»	2	»	»	»	»	4	1	»	1	»	9	»
2* 2	»	»	»	»	14	2	»	1	4	»	2	5	6	»	»	»	4	»	»	2	1	»	»	1* 3	4	»
16* 29	»	35	15	31	840	414	301	47	919	45	89	859	809	95	196	21	1* 98	10* 10	182	403	130	34* 76	10* 87	2* 62	6* 925	»

STERFT

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gang. ens. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. k 1. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
1	Aalten	6 547	138	21.08	15	19	7	3	1	22	18	42	11	»	11	»	3	2	4	»
2	Ammerzoden	2 090	52	24.88	»	12	7	1	1	10	8	11	2	»	11	»	2	1	3	»
3	Angerlo	1 875	45	24.00	5	8	10	3	»	4	7	4	4	»	8	»	»	»	»	»
4	Apeldoorn	15 847	377	23.79	36	70	48	20	9	54	47	67	26	2	71	2	4	14	1* 5	4
5	Appeltern	3 003	82	27.29	9	17	10	7	3	8	7	18	3	»	32	6	»	»	»	»
6	Arnhem	42 750	1) 936	21.89	69	295	94	28	16	154	118	114	47	10	184	1* 11	9	25	6	7
7	Balgoij	479	7	14.61	»	3	»	»	»	»	1	2	1	»	2	»	»	»	»	»
8	Barneveld	6 620	114	17.22	19	17	10	4	1	14	11	27	11	1	12	7	1	3	2	»
9	Batenburg	638	14	21.94	1	2	»	»	1	»	3	4	3	»	»	»	»	»	»	»
10	Beesd	2 501	38	15.19	2	12	1	2	»	8	4	6	3	»	7	2	»	1	»	»
11	Bemmel	5 520	85	15.40	17	11	7	1	1	10	15	16	7	»	11	»	»	2	4	»
12	Bergh	5 593	119	21.28	8	15	14	10	3	14	19	30	6	1	3	1	»	3	1* 6	1
13	Bergharen	1 539	19	12.34	3	4	1	»	»	3	2	4	2	»	5	»	»	»	»	»
14	Beuningen	2 153	30	13.93	5	7	3	»	»	5	3	6	1	1	12	»	»	»	»	»
15	Beusichem	1 887	32	16.95	3	8	2	1	1	4	2	8	3	»	5	»	»	1	»	»
16	Bommel (Zalt-)	3 880	84	21.65	6	20	10	5	1	15	8	13	6	1	14	»	»	3	1	3
17	Borculo	3 967	109	27.47	6	19	14	6	5	14	15	24	6	2	6	6	1	3	9	»
18	Brakel	1 214	32	26.35	7	5	6	1	»	5	2	5	1	»	4	»	»	1	»	1
19	Brummen	6 797	140	20.60	19	33	13	4	5	26	9	20	11	2	32	4	1	»	5	2
20	Buren	1 900	1) 39	20.52	4	6	2	5	1	5	6	5	4	1	9	3	»	1	1	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

LDERLAND IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Febr. int...rnicioss.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringwerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringwerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	»	1	5	3	1	1	11	»	1	7	20	»	7	1	3	»	3	5	2	2	2	1	26	24
»	»	»	»	»	3	1	1	»	9	»	»	9	3	1	1	»	5	»	»	2	»	»	»	»	»	»
»	1	»	»	1	2	»	3	»	1	»	2	6	4	1	»	2	»	»	2	2	2	»	1	1* 1	»	»
»	»	»	4	»	8	7	12	3	46	8	7	48	26	6	9	1	2	»	16	15	4	4	3	4	6	7
»	»	»	»	1	9	1	»	»	4	»	»	8	5	1	»	1	»	»	»	3	»	1* 1	1	»	»	»
2* 2	»	1	7	2	32	34	38	6	100	1	7	66	53	16	25	1	14	»	109	25	18	2* 4	3* 13	1* 5	1* 36	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	6	12	»	1	9	»	1	16	12	1	»	»	»	»	1	3	2	»	1* 1	»	2	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	9
»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	1	8	1	»	»	2	»	3	4	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	4	1	»	9	»	»	6	8	»	2	»	»	»	8	4	3	»	»	1	»	»
»	»	1	4	»	2	2	3	»	6	»	»	9	16	»	2	1	2	»	3	3	»	2	1	»	36	36
5	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	1	»	1	»	5	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	3	»	»	3	»	»	2	1	»	1	»	»	»	2	3	2	»	»	1	5	7
»	»	»	1	»	3	5	2	»	8	3	»	5	5	1	4	»	1	»	7	4	1	2	»	2	1	1
»	»	»	»	»	3	»	»	»	10	1	6	7	13	3	2	»	1	»	6	4	»	1	1* 2	3	14	17
»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	1	»	3	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	1	1	3	3
»	»	»	»	»	11	3	6	»	12	1	»	18	8	»	3	»	3	»	5	3	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	6	»	»	2	2	»	2	»	»	»	1	1	»	»	1	1	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Toring. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
21	Buurmalsen . . .	1 759	27	15.35	3	11	2	2	»	4	1	1	3	1	4	»	»	1	»	»
22	Culemborg . . .	6 802	169	24.84	16	59	22	8	3	18	10	25	8	»	19	2	3	4	1* 1	2
23	Deil	2 226	41	18.42	4	11	1	2	»	3	8	8	4	»	16	»	»	1	»	»
24	Didam	3 743	65	17.37	3	8	8	2	2	9	16	11	6	1	13	»	1	4	»	1
25	Dinxperlo	2 407	55	22.85	11	11	4	»	3	6	11	8	1	»	2	»	1	1	»	1
26	Dodewaard . . .	1 749	[1] 21	12.01	5	1	2	2	1	4	3	2	»	»	1	»	1	»	»	»
27	Doesburg	4 490	104	23.16	7	22	9	7	6	18	8	22	5	1	10	1	1	3	»	1
28	Doetinchem (Ambt-)	3 871	78	20.15	5	20	9	12	1	10	9	9	3	1	8	2	1	1	»	»
29	Doetinchem (Stad-).	2 989	52	16.40	2	14	11	»	1	9	3	9	3	1	11	»	»	1	»	»
30	Doornspijk . . .	2 920	[1] 63	21.58	7	12	2	5	2	11	8	11	4	»	6	»	2	4	1* 2	»
31	Doorwerth . . .	337	8	23.74	2	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»
32	Dreumel	2 168	29	13.38	1	2	2	2	2	4	3	11	2	»	11	1	1	1	»	»
33	Driel	3 430	72	20.99	7	20	4	»	4	15	5	10	7	»	16	1	»	»	1	2
34	Druten	4 579	78	17.03	5	14	8	»	3	11	10	19	8	»	10	»	1	3	»	»
35	Duiven	2 862	38	13.28	5	9	2	1	»	5	5	6	5	1	10	»	1	2	1	»
36	Echteld	2 325	48	20.64	4	6	6	3	3	13	2	7	4	»	7	»	»	3	2	2
37	Ede	11 689	204	17.45	16	42	25	8	4	30	25	39	15	2	27	2	1	7	4	2
38	Eibergen	5 003	127	25.38	7	8	14	7	2	28	25	35	1	1	7	3	2	6	6	»
39	Elburg	2 615	53	20.27	6	6	6	8	1	8	6	8	4	2	7	»	1	»	»	2
40	Elst	5 753	[2] 108	18.77	4	24	10	5	2	12	8	26	15	2	24	1	3	4	1	1
41	Epe	7 807	169	21.65	19	32	20	16	4	25	23	23	7	»	21	2	2	6	1	3

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 2 als voren.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten, (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	20.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	2	»	»	3	1	1	1	16	»	1	10	6	»	3	»	»	»	»	»	»	2* 3	»	»	12	»
»	»	»	»	»	»	3	2	»	3	1	6	17	7	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	5	»
»	»	»	1	»	3	2	3	»	11	»	»	6	6	1	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	7	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	1	»	1	»	1	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	»	1	2	»	2	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	4	»	»	7	3	»	»	»	»	»	2	3	»	»	»	»	24	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	»	»	3	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	3	2	2	»	6	1	»	4	7	»	»	»	»	1* 1	»	1	4	1* 1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	»	»	2	3	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	»
»	»	»	»	1	3	1	»	»	6	»	»	»	11	»	»	»	1	»	»	3	1	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	32	4	3	»	13	»	»	6	41	1	1	»	»	»	2	3	3	1* 1	»	2	12	»
»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	6	2	1	2	»	»	»	1	4	»	»	1	»	7	»
»	»	»	»	»	6	»	»	»	3	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»
1	»	1	»	3	44	34	29	3	62	3	1	56	40	9	21	»	1* 14	1* 1	9	19	8	1* 2	1* 5	4	2	»
»	»	»	»	»	1	2	2	»	1	1	»	3	2	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	7	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	»	9	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	1	2	3	»	»	3	2	»	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	22	»
»	»	»	»	1	1	1	»	»	5	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Watersucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
42	Ermelo.	5 223	78	14.93	6	5	12	3	1	9	16	12	14	»	10	»	»	3	»	»
43	Est en Opijnen . .	1 085	19	17.51	2	2	1	»	1	6	1	4	2	»	5	1	»	1	»	»
44	Ewijk	1 934	34	17.58	2	7	2	1	1	5	6	6	4	1	8	1	»	2	2	1
45	Gameren	1 681	39	23.20	4	6	9	»	»	8	1	7	4	»	8	1	»	»	»	»
46	Geldermalsen. . .	2 647	42	15.87	1	12	4	»	3	10	6	4	2	1	8	1	1	»	»	2
47	Gendringen . . .	5 723	106	18.52	9	15	8	7	4	20	9	23	11	2	16	1	1	2	1	1
48	Gent	2 595	56	21.58	5	8	7	»	4	8	7	14	3	»	10	1	»	1	2	1
49	Gorssel.	4 318	102	23.62	11	33	11	1	»	17	11	15	3	»	16	4	»	1	2	»
50	Groenlo	2 392	46	19.23	3	4	3	1	1	12	3	14	5	1	13	»	4	»	»	»
51	Groesbeek. . . .	4 550	81	17.80	18	10	11	»	1	14	7	17	3	»	12	»	»	»	2	1
52	Haaften	2 170	39	17.98	3	13	4	2	»	5	3	7	2	»	8	1	»	2	»	»
53	Harderwijk . . .	7 061	169	23.79	16	31	8	2	1	49	23	32	7	4	19	2	2	»	2	5
54	Hattem.	2 697	72	26.69	7	15	12	4	5	12	7	6	4	»	8	1	»	1	3	4
55	Hedel	1 686	42	24.91	2	13	5	»	2	5	4	8	3	1	8	»	»	1	»	»
56	Heerde.	5 350	140	26.17	15	29	30	5	3	24	12	16	6	2	24	3	»	3	»	1
57	Heerewaarden . .	1 129	[1]) 15	13.28	1	4	»	»	1	2	1	2	3	»	5	»	»	»	»	»
58	Hemmen	238	3	12.61	»	1	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»
59	Hengelo	3 505	85	24.25	7	17	10	4	1	15	13	15	3	1	1	2	»	»	»	»
60	Herwen en Aerdt .	3 508	50	14.25	7	3	2	»	2	10	5	17	4	»	9	»	1	3	»	1
61	Herwijnen. . . .	1 859	29	15.60	1	4	5	»	»	7	5	3	4	»	5	»	»	1	»	»
62	Heteren	3 226	48	14.88	5	9	2	3	2	8	8	9	2	»	7	1	»	»	1	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32	33.	34.	
42	»	2	»	»	»	2	3	2	1	6	»	»	8	15	3	3	»	»	»	4	3	2	»	»	»	5	6
43	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	1	»	3	9
44	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	2	5	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	»
45	»	»	»	»	»	2	»	2	1	4	1	»	3	»	1	3	»	»	»	1	3	2	»	»	1	1	»
46	»	»	»	»	»	»	2	2	»	9	»	1	7	1	»	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»
47	»	»	»	»	»	»	3	6	»	12	»	»	6	6	»	1	»	1	»	3	4	2	2* 3	1	»	25	25
48	»	»	»	»	»	3	3	»	»	10	»	»	2	5	»	3	»	2	»	7	»	»	»	»	1	»	»
49	»	»	»	»	»	3	2	4	»	8	»	3	15	5	1	2	»	1	»	4	3	»	1	1* 1	»	14	5
50	»	»	»	»	»	»	»	1	»	8	»	1	3	4	»	1	»	»	»	1	2	»	»	2	»	2	»
51	»	»	»	»	»	»	6	2	»	3	»	4	3	»	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	24	17
52	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	»	»	5	1	»	1	»	»	»	2	»	»	1	1	1	8	7
53	1* 2	»	»	»	2	6	16	»	»	25	»	4	11	13	»	1	»	1* 2	»	13	9	1	1	1* 3	1* 3	3	4
54	»	»	»	»	»	1	5	3	»	9	1	»	5	1	»	»	»	1	»	3	»	2	»	»	1	15	15
55	»	»	»	»	»	4	2	»	»	6	»	»	1	4	2	2	»	6	»	»	»	»	1	1	1	»	»
56	»	»	»	4	2	14	»	2	»	12	3	5	18	11	3	3	1	1	»	3	5	1	1	1* 1	1	1	1
57	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»
58	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
59	»	»	»	»	»	2	1	1	»	9	»	3	8	7	2	5	»	»	»	3	5	»	1* 2	»	1	25	25
60	»	»	»	»	»	2	1	2	»	4	»	»	3	6	»	3	»	»	»	»	2	»	1* 2	1* 1	2	1	»
61	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	3	»	»	»	8	7
62	»	»	»	»	»	1	1	»	»	6	»	»	7	2	2	»	1	1	»	3	3	2	»	»	1	4	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
63	Heumen	1 545	22	14.24	1	6	3	2	»	3	3	2	2	»	9	»	»	»	»	»
64	Hoevelaken . . .	887	25	28.18	1	5	2	»	»	5	5	5	2	»	5	»	»	»	1	»
65	Horssen	908	24	26.43	»	6	1	»	1	3	4	7	2	»	1	»	»	1	»	»
66	Huissen	3 836	[1]) 93	24.24	8	15	13	7	4	11	13	10	11	1	14	1	2	1	2	1
67	Hummelo en Keppel	3 202	56	17.49	6	7	10	3	1	10	6	10	3	»	10	»	»	»	»	1
68	Hurwenen. . . .	622	17	27.33	1	5	1	1	»	1	3	4	1	»	3	2	»	»	»	»
69	Kerkwijk	939	17	18.10	3	2	2	»	»	3	3	4	»	»	1	1	»	1	»	»
70	Kesteren	2 794	52	18.61	6	13	6	2	1	8	6	8	2	1	2	1	1	1	1* 1	»
71	Laren	3 926	69	17.57	8	14	3	2	1	11	10	19	1	»	11	2	»	2	1	»
72	Lichtenvoorde . .	4 035	94	23.29	5	13	11	4	»	14	20	18	9	1	16	3	1	2	2	»
73	Lienden	4 105	70	17.05	4	10	11	3	»	10	16	13	3	»	4	»	»	6	»	1
74	Lochem	2 989	75	25.09	7	18	6	1	1	8	12	14	8	1	8	»	1	2	3	»
75	Maurik.	3 645	56	15.36	8	9	3	2	»	6	7	11	10	»	8	»	2	6	1	»
76	Millingen	2 558	41	16.00	3	13	8	4	»	5	»	6	2	1	8	2	»	1	1	»
77	Nederhemert . . .	782	22	26.12	3	7	2	»	»	2	4	3	1	»	3	»	»	»	»	1
78	Neede	3 149	72	22.86	8	8	8	3	6	13	9	15	2	1	11	3	»	3	1	»
79	Nijkerk	7 487	136	18.17	11	28	9	7	2	17	26	25	11	»	36	»	1	7	2	»
80	Nijmegen	26 629	603	22.27	45	145	84	22	14	79	67	106	41	»	197	1* 7	1	7	9	4
81	Oldebroek. . . .	4 931	94	19.06	10	15	6	1	5	19	14	16	8	1	15	3	»	3	1	1
82	Ophemert. . . .	1 202	21	17.47	1	7	»	»	»	3	3	7	»	1	4	»	»	»	1	»
83	Overasselt. . . .	1 692	24	14.18	»	2	1	1	1	3	3	8	5	»	9	»	»	1	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

9. Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	10. Pokken.	11. Roodvonk.	12. Mazelen.	13. Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	14. Stuipen. Trismus. Epilepsia.	15. Apoplexia.	16. Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	17. Ruggemergslijden. (Paralysis).	18. Keel- en longtering. Bloedspuwing.	19. Croup.	20. Kinkhoest.	21. Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	22. Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	23. Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	24. Organische hartgebreken. Aneurysma.	25. Angina diphtherina.	26. Diarrhoea. Dysenteria *	27. Cholera asiatica. Cholera nostras. *	28. Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	29. Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	30. Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	31. Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	32. Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	33. Verdrinken. Zelfmoord. *	34. Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	»	»	2	4	1	»	3	»	»	2	3	2	1	1	»	18	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	»	2	1	1	»	1	»	»	1	1	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	4	1	2	»	4	»	»	2	»	1	2	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	1	»	»	»	1	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	1	1	5	2	»	3	13	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	6	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	»	5	»
»	»	»	1	»	4	»	»	»	4	»	»	4	8	»	4	»	2	»	1	5	»	»	»	»	8	»
»	»	»	»	»	18	6	1	»	14	»	»	3	13	»	1	»	»	»	»	8	1	2	»	2	2	»
»	»	»	»	»	2	2	1	»	4	»	»	5	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	6	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	1	1	5	»	»	7	8	1	2	»	»	»	2	3	»	»	»	1	4	»
»	»	»	»	»	6	3	1	1	6	»	»	4	7	»	»	»	»	»	2	2	1	»	»	»	2* 4	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	4	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	10	11	»	»	5	»	11	19	15	1	3	»	1	»	1	»	2	2	1	1	10	»
»	»	»	»	»	4	»	1	»	4	»	»	2	1	3	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
»	»	14	»	»	9	5	4	»	20	3	»	22	11	»	2	»	2	»	7	4	1	1* 3	»	1	11	»
»	»	»	»	»	3	3	1	1	4	»	»	4	6	2	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	1* 2	»	»	»
»	»	»	»	»	5	8	1	»	5	»	1	4	4	1	2	»	»	»	»	5	1	»	»	1	19	»
1* 1	»	»	1	»	12	3	1	»	5	»	1	7	13	»	2	»	»	»	1	7	2	1	2	»	16	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	2	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces, Ulcus, Gangraena, Pyaemia, Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea.
84	Pannerden. . . .	988	[1]) 21	21.26	»	6	2	1	2	3	3	2	1	1	5	»	»	»	2	1
85	Poederoijen . . .	946	26	27.48	3	7	2	4	1	4	2	2	1	»	5	»	»	»	»	»
86	Putten	4 940	73	14.77	8	14	12	3	1	11	7	14	3	2	9	»	1	»	2	»
87	Renkum	6 034	120	19.88	16	29	8	1	1	20	11	25	9	1	24	1	»	2	2	1
88	Rheden.	12 114	240	19.81	15	53	23	11	3	43	38	40	14	2	35	6	1	4	6	1
89	Rosendaal	472	10	21.19	»	»	»	»	»	1	4	3	2	»	»	»	1	1	1	»
90	Rossum	1 179	26	22.05	1	8	2	»	»	4	1	8	2	»	4	1	»	1	»	»
91	Ruurlo	2 684	46	17.14	6	7	7	3	»	6	3	12	2	2	13	3	»	»	1	»
92	Scherpenzeel. . .	1 320	27	20.45	»	4	4	1	2	4	3	6	3	1	5	»	»	2	»	»
93	Steenderen . . .	3 615	60	16.59	3	10	4	7	»	9	9	14	4	1	8	2	»	4	»	»
94	Tiel	9 170	171	18.65	19	42	12	8	7	19	18	34	12	»	32	1* 2	1	4	2	4
95	Ubbergen	3 274	58	17.71	3	14	5	3	»	10	6	16	1	1	12	1	1	2	1	»
96	Valburg	5 061	94	18.57	4	24	5	3	2	17	12	18	9	1	28	1* 3	»	2	3	2
97	Varik	1 083	17	15.70	2	3	»	1	»	4	4	2	1	1	5	»	»	1	1	»
98	Voorst	8 946	156	17.44	11	23	11	10	4	32	24	29	12	1	19	4	»	3	1	3
99	Vorden.	2 798	61	21.80	8	6	6	3	2	11	9	15	1	1	10	»	2	1	»	»
100	Vuren	1 458	30	20.57	3	7	5	»	1	2	5	5	2	»	7	1	1	1	1* 1	»
101	Waardenburg . .	1 218	12	9.85	1	3	2	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»
102	Wadenoijen . . .	1 563	35	22.39	2	8	1	3	3	5	1	9	3	2	5	»	1	1	1	»
103	Wageningen . . .	6 482	124	19.13	7	29	13	3	4	21	15	22	10	»	6	1	3	4	»	3
104	Wamel.	4 800	83	17.29	9	17	3	2	2	11	7	25	7	»	25	»	1	4	3	1

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

[illegible]	OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24.)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina	Diarrhoea Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
25	»	»	»	»	1	17	7	4	»	18	»	»	7	3	»	1	»	1	»	3	4	1	1* 1	4	»	7	»
26	»	»	»	»	»	5	1	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»
27	»	»	»	»	»	7	7	2	»	6	»	1	21	2	2	2	»	6	»	1	3	1	»	»	»	»	»
28	»	»	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
29	»	»	»	»	»	3	1	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	2	»
30	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
31	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
32	»	»	»	»	»	23	11	9	2	16	»	»	18	15	6	2	»	1	»	7	6	»	»	3	»	4	»
33	»	»	»	»	»	9	1	7	6	16	»	»	4	5	1	2	»	»	»	1	5	1	»	1* 1	3	21	»
34	»	»	»	»	»	7	5	»	»	7	»	1	12	8	3	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	1	»
35	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	»	»	»	7	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	4	»
36	»	»	»	»	»	2	»	1	1	1	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
37	»	»	»	»	»	7	»	1	»	4	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
38	»	»	»	»	»	»	1	1	»	5	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	17	»
39	1* 1	»	»	»	»	11	»	1	»	17	»	»	5	8	»	3	»	»	»	1	4	1	1	»	2	1* 4	»
40	»	»	»	»	»	3	1	»	»	2	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	»
41	»	»	»	»	»	3	1	»	»	2	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	3	»	1* 1	»	»	18	»
42	»	»	»	»	»	1	1	1	»	4	»	»	»	3	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»
43	»	»	»	»	»	12	3	1	»	5	»	»	4	»	»	1	»	1	»	1	2	1	»	»	1	1	»
44	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	3	1	»	»	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»
45	»	1	»	»	»	8	11	7	1	14	»	1	7	13	2	4	»	3	»	2	5	3	1	»	»	10	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemie. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.	Aanhoudende koorts 8.
146	Stiphout	676	7	10.35	2	1	»	»	1	1	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	[illegible]
147	Stratum	3 108	82	26.38	10	29	7	»	1	13	8	12	2	»	10	»	1	5	»	»	[illegible]
148	Strijp	1 741	32	18.38	5	7	5	»	1	7	2	5	»	»	2	»	»	1	1	»	[illegible]
149	Terheijden . . .	3 142	72	22.91	4	22	4	»	1	10	12	15	4	»	16	1* 2	»	4	3	»	[illegible]
150	Teteringen . . .	1 732	43	24.83	5	11	4	2	»	12	3	2	4	»	6	»	»	»	»	»	[illegible]
151	Tilburg	29 469	547	18.56	61	131	59	20	9	84	64	85	34	»	115	4	3	22	10	6	[illegible]
152	Tongelre	1 083	23	21.24	2	»	2	1	»	6	4	5	3	»	4	»	»	2	»	»	[illegible]
153	Uden	5 658	143	25.27	10	35	11	6	3	17	24	30	7	»	37	6	3	2	5	»	[illegible]
154	Udenhout	2 210	47	21.27	2	8	4	2	1	11	3	11	5	»	7	3	1	»	»	»	[illegible]
155	Valkenswaard . .	1 434	22	15.34	3	6	2	»	1	4	3	3	»	»	4	»	»	2	»	»	[illegible]
156	Veen	929	19	20.45	3	5	»	2	»	4	2	2	1	»	4	»	»	»	»	»	[illegible]
157	Veghel.	5 410	136	25.14	22	41	7	3	1	24	18	12	8	»	20	2	1	5	»	»	[illegible]
158	Veldhoven c. a.. .	1 371	33	24.07	»	7	4	2	»	2	5	10	3	»	9	»	1	1	»	»	[illegible]
159	Velp	689	5	7.26	1	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
160	Vessem c. a.. . .	1 119	16	14.30	2	1	1	1	1	2	1	6	1	»	4	»	»	2	»	»	[illegible]
161	Vierlingsbeek . .	1 326	34	25.64	4	4	3	»	2	7	5	5	4	»	14	»	»	1	»	1	[illegible]
162	Vlierden	562	10	17.79	2	»	»	»	»	1	4	3	»	»	2	»	»	1	»	»	[illegible]
163	Vlijmen	3 400	85	25.00	5	30	5	3	»	6	14	15	7	»	19	2	»	1	»	»	[illegible]
164	Vrijhoeve-Capelle .	462	10	21.65	»	2	1	1	»	1	1	2	2	»	3	»	»	1	»	»	[illegible]
165	Vught	3 541	96	27.11	9	24	12	3	4	8	12	13	11	1	17	»	2	»	1	»	[illegible]
166	Waalre.	821	13	15.83	»	4	»	1	»	1	»	5	2	»	7	»	»	»	1	»	[illegible]

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	6	2	2	»	3	»	»	10	6	1	3	»	»	»	»	3	4	1	1* 2	»	1* 11	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1	»	10	»
»	»	»	»	»	16	5	1	»	7	»	»	4	3	»	3	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	3	3	2	»	6	1	1	8	1	»	4	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»
3	»	»	3	»	81	24	18	1	36	3	1	37	41	4	9	2	3	»	9	26	2	»	8	»	13	»
»	»	»	»	»	1	3	»	»	5	2	»	»	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	13	4	3	2	8	»	»	9	17	2	»	»	2	»	1	1	2	1* 2	1	1	12	»
»	»	»	»	»	4	3	2	1	8	»	»	5	2	2	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	3	»
»	»	»	»	»	3	»	1	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	1	»	2	»
»	»	»	»	»	3	1	1	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»
1* 1	»	»	»	»	8	2	1	»	12	»	»	5	15	1	3	»	»	»	1	4	1	»	»	1* 2	29	»
»	»	»	»	»	6	3	»	»	3	»	1	1	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	6	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	2	1	»	4	»	»	11	1	»	8	»	1	»	»	1	»	»	»	»	28	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1* 2	»	»	»	»	1	3	1	»	4	»	»	4	5	1	1	»	4	»	»	3	1	»	7	»	21	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Toring. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus Febris typhoïdea…
21	Buurmalsen . . .	1 759	27	15.35	3	11	2	2	»	4	1	1	3	1	4	»	»	1	»	»
22	Culemborg . . .	6 802	169	24.84	16	59	22	8	3	18	10	25	8	»	19	2	3	4	1* 1	2
23	Deil	2 226	41	18.42	4	11	1	2	»	3	8	8	4	»	16	»	»	1	»	»
24	Didam	3 743	65	17.37	3	8	8	2	2	9	16	11	6	1	13	»	1	4	»	1
25	Dinxperlo	2 407	55	22.85	11	11	4	»	3	6	11	8	1	»	2	»	1	1	»	1
26	Dodewaard . . .	1 749	1) 21	12.01	5	1	2	2	1	4	3	2	»	»	1	»	1	»	»	»
27	Doesburg	4 490	104	23.16	7	22	9	7	6	18	8	22	5	1	10	1	1	3	»	1
28	Doetinchem (Ambt-)	3 871	78	20.15	5	20	9	12	1	10	9	9	3	1	8	2	1	1	»	»
29	Doetinchem (Stad-).	2 989	52	16.40	2	14	11	»	1	9	3	9	3	1	11	»	»	1	»	»
30	Doornspijk . . .	2 920	1) 63	21.58	7	12	2	5	2	11	8	11	4	»	6	»	2	4	1* 2	»
31	Doorwerth . . .	337	8	23.74	2	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»
32	Dreumel	2 168	29	13.38	1	2	2	2	2	4	3	11	2	»	11	1	1	1	»	»
33	Driel	3 430	72	20.99	7	20	4	»	4	15	5	10	7	»	16	1	»	»	1	2
34	Druten	4 579	78	17.03	5	14	8	»	3	11	10	19	8	»	10	»	1	3	»	»
35	Duiven	2 862	38	13.28	5	9	2	1	»	5	5	6	5	1	10	»	1	2	1	»
36	Echteld	2 325	48	20.64	4	6	6	3	3	13	2	7	4	»	7	»	»	3	2	2
37	Ede	11 689	204	17.45	16	42	25	8	4	30	25	39	15	2	27	2	1	7	4	2
38	Eibergen	5 003	127	25.38	7	8	14	7	2	28	25	35	1	1	7	3	2	6	6	»
39	Elburg	2 615	53	20.27	6	6	6	8	1	8	6	8	4	2	7	»	1	»	»	2
40	Elst	5 753	2)108	18.77	4	24	10	5	2	12	8	26	15	2	24	1	3	4	1	1
41	Epe	7 807	169	21.65	19	32	20	16	4	25	23	23	7	»	21	2	2	6	1	3

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 2 als voren.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	3	1	»	»	1	»	»	2	»	»	2* 2	»	»	6	6
»	»	»	1	»	2	8	19	»	11	1	9	6	13	2	1	»	1* 1	2* 2	18	5	2	1* 1	1	»	19	27
»	»	»	»	»	3	1	»	»	5	»	»	»	3	1	»	»	1	»	1	1	»	»	1	1	2	»
»	»	»	1	»	»	1	2	»	13	»	»	1	6	»	2	»	»	»	»	2	»		»	»	14	19
»	»	»	2	»	1	1	»	»	6	»	»	2	4	»	1	»	»	»	4	»	»	1	»	»	17	18
»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1* 1	»	1	4	4
»	»	1	1	2	4	2	9	»	11	2	»	10	9	3	2	»	»	»	14	6	3	»	»	»	1	1
»	»	»	3	»	5	2	4	»	10	1	2	15	3	»	2	2	1	»	2	4	1	1* 2	1	»	»	»
»	»	»	3	»	2	1	2	»	4	»	5	7	3	»	»	1	3	»	1	2	1	»	1	1	»	»
1* 1	»	»	»	»	1	1	2	»	11	1	»	7	2	1	1	»	»	»	4	1	1	1	»	1	6	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1
2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 4	1
»	»	»	»	»	2	1	»	»	7	»	»	5	4	»	1	»	2	»	1	1	1	»	»	1	3* 19	17
»	»	»	»	»	6	2	2	»	5	1	»	5	5	2	2	2	»	»	4	4	2	1	»	1* 2	14	13
»	»	»	»	»	3	3	4	»	3	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	3	»	»	11	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	1	11	13
»	»	»	»	»	9	10	6	»	12	1	2	11	6	2	5	»	4	»	7	8	5	1	2	2	1* 45	50
1* 1	»	»	»	1	2	6	3	1	17	»	9	13	15	1	»	2	1	»	5	9	2	1* 1	1* 2	2* 2	1* 2	»
»	»	»	»	»	»	2	4	1	8	»	»	4	4	»	1	»	»	»	1	1	»	2	»	2	5	2
»	»	1	»	»	7	7	3	»	7	»	»	6	3	»	2	»	5	»	5	»	3	»	2	1* 3	14	15
»	»	»	»	1	1	2	7	1	15	1	»	17	8	2	4	»	»	»	6	9	2	2* 2	1* 2	1	1* 34	34

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
42	Ermelo.	5 223	78	14.93	6	5	12	3	1	9	16	12	14	»	10	»	»	3	»	»
43	Est en Opijnen . .	1 085	19	17.51	2	2	1	»	1	6	1	4	2	»	5	1	»	1	»	»
44	Ewijk	1 934	34	17.58	2	7	2	1	1	5	6	6	4	1	8	1	»	2	2	1
45	Gameren	1 681	39	23.20	4	6	9	»	»	8	1	7	4	»	8	1	»	»	»	»
46	Geldermalsen. . .	2 647	42	15.87	1	12	4	»	3	10	6	4	2	1	8	1	1	»	»	2
47	Gendringen . . .	5 723	106	18.52	9	15	8	7	4	20	9	23	11	2	16	1	1	2	1	1
48	Gent	2 595	56	21.58	5	8	7	»	4	8	7	14	3	»	10	1	»	1	2	1
49	Gorssel.	4 318	102	23.62	11	33	11	1	»	17	11	15	3	»	16	4	»	1	2	»
50	Groenlo	2 392	46	19.23	3	4	3	1	1	12	3	14	5	1	13	»	4	»	»	»
51	Groesbeek. . . .	4 550	81	17.80	18	10	11	»	1	14	7	17	3	»	12	»	»	»	2	1
52	Haaften	2 170	39	17.98	3	13	4	2	»	5	3	7	2	»	8	1	»	2	»	»
53	Harderwijk . . .	7 061	169	23.79	16	31	8	2	1	49	23	32	7	4	19	2	2	»	2	5
54	Hattem.	2 697	72	26.69	7	15	12	4	5	12	7	6	4	»	8	1	»	1	3	4
55	Hedel	1 686	42	24.91	2	13	5	»	2	5	4	8	3	1	8	»	»	1	»	»
56	Heerde	5 350	140	26.17	15	29	30	5	3	24	12	16	6	2	24	3	»	3	»	1
57	Heerewaarden . .	1 129	[1]) 15	13.28	1	4	»	»	1	2	1	2	3	»	5	»	»	»	»	»
58	Hemmen	238	3	12.61	»	1	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»
59	Hengelo	3 505	85	24.25	7	17	10	4	1	15	13	15	3	1	1	2	»	»	»	»
60	Herwen en Aerdt .	3 508	50	14.25	7	3	2	»	2	10	5	17	4	»	9	»	1	3	»	1
61	Herwijnen. . . .	1 859	29	15.60	1	4	5	»	»	7	5	3	4	»	5	»	»	1	»	»
62	Heteren	3 226	48	14.88	5	9	2	3	2	8	8	9	2	»	7	1	»	»	1	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

LDERLAND IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenp…ende koorts. Febr. int…rmittens. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	»	1	5	3	1	1	11	»	1	7	20	»	7	1	3	»	3	5	2	2	2	1	26	24
»	»	»	»	»	3	1	1	»	9	»	»	9	3	1	1	»	5	»	»	2	»	»	»	»	»	»
»	1	»	»	1	2	»	3	»	1	»	2	6	4	1	»	2	»	»	2	2	2	»	1	1* 1	»	»
»	»	»	4	»	8	7	12	3	46	8	7	48	26	6	9	1	2	»	16	15	4	4	3	4	6	7
»	»	»	»	1	9	1	»	»	4	»	»	8	5	1	»	1	»	»	»	3	»	1* 1	1	»	»	»
1* 2	»	1	7	2	32	34	38	6	100	1	7	66	53	16	25	1	14	»	109	25	18	2* 4	3* 13	1* 5	1* 36	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	6	12	»	1	9	»	1	16	12	1	»	»	»	»	1	3	2	»	1* 1	»	2	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	9
»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	1	8	1	»	»	2	»	3	4	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	4	1	»	9	»	»	6	8	»	2	»	»	»	8	4	3	»	»	1	»	»
»	»	1	4	»	2	2	3	»	6	»	»	9	16	»	2	1	2	»	3	3	»	2	1	»	36	36
5	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	1	»	1	»	5	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	3	»	»	3	»	»	2	1	»	1	»	»	»	2	3	2	»	»	1	5	7
»	»	»	1	»	3	5	2	»	8	3	»	5	5	1	4	»	1	»	7	4	1	2	»	2	1	1
»	»	»	»	»	3	»	»	»	10	1	6	7	13	3	2	»	1	»	6	4	»	1	1* 2	3	14	17
»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	1	»	3	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	1	1	3	3
»	»	»	»	»	11	3	6	»	12	1	»	18	8	»	3	»	3	»	5	3	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	6	»	»	2	2	»	2	»	»	»	1	1	»	»	1	1	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Toring. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus Febris typhoidea
21	Buurmalsen . . .	1 759	27	15.35	3	11	2	2	»	4	1	1	3	1	4	»	»	1	»	»
22	Culemborg . . .	6 802	169	24.84	16	59	22	8	3	18	10	25	8	»	19	2	3	4	1* 1	2
23	Deil	2 226	41	18.42	4	11	1	2	»	3	8	8	4	»	16	»	»	1	»	»
24	Didam	3 743	65	17.37	3	8	8	2	2	9	16	11	6	1	13	»	1	4	»	1
25	Dinxperlo	2 407	55	22.85	11	11	4	»	3	6	11	8	1	»	2	»	1	1	»	1
26	Dodewaard . . .	1 749	1) 21	12.01	5	1	2	2	1	4	3	2	»	»	1	»	1	»	»	»
27	Doesburg	4 490	104	23.16	7	22	9	7	6	18	8	22	5	1	10	1	1	3	»	1
28	Doetinchem (Ambt-)	3 871	78	20.15	5	20	9	12	1	10	9	9	3	1	8	2	1	1	»	»
29	Doetinchem (Stad-).	2 989	52	16.40	2	14	11	»	1	9	3	9	3	1	11	»	»	1	»	»
30	Doornspijk . . .	2 920	1) 63	21.58	7	12	2	5	2	11	8	11	4	»	6	»	2	4	1* 2	»
31	Doorwerth . . .	337	8	23.74	2	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»
32	Dreumel	2 168	29	13.38	1	2	2	2	2	4	3	11	2	»	11	1	1	1	»	»
33	Driel	3 430	72	20.99	7	20	4	»	4	15	5	10	7	»	16	1	»	»	1	2
34	Druten	4 579	78	17.03	5	14	8	»	3	11	10	19	8	»	10	»	1	3	»	»
35	Duiven	2 862	38	13.28	5	9	2	1	»	5	5	6	5	1	10	»	1	2	1	»
36	Echteld	2 325	48	20.64	4	6	6	3	3	13	2	7	4	»	7	»	»	3	2	2
37	Ede	11 689	204	17.45	16	42	25	8	4	30	25	39	15	2	27	2	1	7	4	2
38	Eibergen	5 003	127	25.38	7	8	14	7	2	28	25	35	1	1	7	3	2	6	6	»
39	Elburg	2 615	53	20.27	6	6	6	8	1	8	6	8	4	2	7	»	1	»	»	2
40	Elst	5 753	2) 108	18.77	4	24	10	5	2	12	8	26	15	2	24	1	3	4	1	1
41	Epe	7 807	169	21.65	19	32	20	16	4	25	23	23	7	»	21	2	2	6	1	3

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 2 als voren.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

9. Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	10. Pokken.	11. Roodvonk.	12. Mazelen.	13. Huidziekten, (Exc. kol. 10, 11 en 12).	14. Stuipen. Trismus. Epilepsia	15. Apoplexia.	16. Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	17. Ruggemergslijden. (Paralysis).	18. Keel en longtering. Bloedspuwing.	19. Croup.	20. Kinkhoest.	21. Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	22. Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	23. Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	24. Organische hartgebreken. Aneurysma.	25. Angina diphtherina.	26. Diarrhoea. Dysenteria. *	27. Cholera asiatica. Cholera nostras. *	28. Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	29. Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	30. Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	31. Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	32. Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	33. Verdrinken. Zelfmoord. *	34. Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	3	1	»	»	1	»	»	2	»	»	(2*) 2	»	»	6	6
»	»	»	1	»	2	8	19	»	11	1	9	6	13	2	1	»	(1*) 1	(2*) 2	18	5	2	(1*) 1	1	»	19	27
»	»	»	»	»	3	1	»	»	5	»	»	»	3	1	»	»	1	»	1	1	»	»	1	1	2	»
»	»	»	1	»	»	1	2	»	13	»	»	1	6	»	2	»	»	»	»	2	»	»	»	»	14	19
»	»	»	2	»	1	1	»	»	6	»	»	2	4	»	1	»	»	»	4	»	»	1	»	»	17	18
»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	(1*) 1	»	1	4	4
»	»	1	1	2	4	2	9	»	11	2	»	10	9	3	2	»	»	»	14	6	3	»	»	»	1	1
»	»	»	3	»	5	2	4	»	10	1	2	15	3	»	2	2	1	»	2	4	1	(1*) 2	1	»	»	»
»	»	»	3	»	2	1	2	»	4	»	5	7	3	»	»	1	3	»	1	2	1	»	1	1	»	»
(1*) 1	»	»	»	»	1	1	2	»	11	1	»	7	2	1	1	»	»	»	4	1	1	1	»	1	6	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1
2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	(1*) 4	1
»	»	»	»	»	2	1	»	»	7	»	»	5	4	»	1	»	2	»	1	1	1	»	»	1	(3*) 19	17
»	»	»	»	»	6	2	2	»	5	1	»	5	5	2	2	2	»	»	4	4	2	1	»	(1*) 2	14	13
»	»	»	»	»	3	3	4	»	3	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	3	»	»	11	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	1	11	13
»	»	»	»	»	9	10	6	»	12	1	2	11	6	2	5	»	4	»	7	8	5	1	2	2	(1*) 45	50
(1*) 1	»	»	»	1	2	6	3	1	17	»	9	13	15	1	»	2	1	»	5	9	2	(1*) 1	(1*) 2	(2*) 2	(1*) 2	»
»	»	»	»	»	»	2	4	1	8	»	»	4	4	»	1	»	»	»	1	1	»	2	»	2	5	2
»	»	1	»	»	7	7	3	»	7	»	»	6	3	»	2	»	5	»	5	»	3	»	2	(1*) 3	14	15
»	»	»	»	1	1	2	7	1	15	1	»	17	8	2	4	»	»	»	6	9	2	(2*) 2	(1*) 2	1	(1*) 34	34

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
84	Pannerden. . . .	988	[1]) 21	21.26	»	6	2	1	2	3	3	2	1	1	5	»	»	»	2	1
85	Poederoijen . . .	946	26	27.48	3	7	2	4	1	4	2	2	1	»	5	»	»	»	»	»
86	Putten	4 940	73	14.77	8	14	12	3	1	11	7	14	3	2	9	»	1	»	2	»
87	Renkum	6 034	120	19.88	16	29	8	1	1	20	11	25	9	1	24	1	»	2	2	1
88	Rheden.	12 114	240	19.81	15	53	23	11	3	43	38	40	14	2	35	6	1	4	6	1
89	Rosendaal	472	10	21.19	»	»	»	»	»	1	4	3	2	»	»	»	1	1	1	»
90	Rossum	1 179	26	22.05	1	8	2	»	»	4	1	8	2	»	4	1	»	1	»	»
91	Ruurlo	2 684	46	17.14	6	7	7	3	»	6	3	12	2	2	13	3	»	»	1	»
92	Scherpenzeel . . .	1 320	27	20.45	»	4	4	1	2	4	3	6	3	1	5	»	»	2	»	»
93	Steenderen . . .	3 615	60	16.59	3	10	4	7	»	9	9	14	4	1	8	2	»	4	»	»
94	Tiel	9 170	171	18.65	19	42	12	8	7	19	18	34	12	»	32	1* 2	1	4	2	4
95	Ubbergen	3 274	58	17.71	3	14	5	3	»	10	6	16	1	1	12	1	1	2	1	»
96	Valburg	5 061	94	18.57	4	24	5	3	2	17	12	18	9	1	28	1* 3	»	2	3	2
97	Varik	1 083	17	15.70	2	3	»	1	»	4	4	2	1	1	5	»	»	1	1	»
98	Voorst	8 946	156	17.44	11	23	11	10	4	32	24	29	12	1	19	4	»	3	1	3
99	Vorden	2 798	61	21.80	8	6	6	3	2	11	9	15	1	1	10	»	2	1	»	»
100	Vuren	1 458	30	20.57	3	7	5	»	1	2	5	5	2	»	7	1	1	1	1* 1	»
101	Waardenburg . .	1 218	12	9.85	1	3	2	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»
102	Wadenoijen . . .	1 563	35	22.39	2	8	1	3	3	5	1	9	3	2	5	»	1	1	1	»
103	Wageningen . . .	6 482	124	19.13	7	29	13	3	4	21	15	22	10	»	6	1	3	4	»	3
104	Wamel.	4 800	83	17.29	9	17	3	2	2	11	7	25	7	»	25	»	1	4	3	1

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	1	1	»
»	1	»	»	»	3	2	2	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	4	2	3	3	1	2	3	8	6	1	1	»	»	»	5	5	»	1	1	»	5	4
»	»	»	»	»	15	3	4	»	10	1	1	7	7	3	1	»	1	»	3	3	1	»	1	1* 2	9	7
»	»	»	4	»	21	9	11	1	24	1	2	28	18	1	11	»	3	»	7	12	1	2	1* 2	2	10	7
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	»	1	»	»	1	3	2	»	»	»	»	5	1	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	1	»	1	1	»	4	1	»	4	4	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	4	4	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	3	2	5	»	6	»	1	3	7	1	3	»	»	»	2	5	1	»	2	1* 1	»	»
»	»	»	»	1	10	10	10	»	12	1	»	13	10	»	6	»	»	»	9	5	4	»	1* 3	1	11	6
»	»	»	»	»	6	3	4	»	9	»	1	3	3	»	2	1	1	»	»	»	»	1	»	»	2	2
»	»	»	»	1	9	4	1	»	14	»	»	5	6	»	»	»	2	»	1	4	»	»	»	»	1	1
1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	14	9	8	4	22	»	2	11	11	3	9	»	»	»	»	11	3	2	3	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	1	»	8	»	»	10	11	»	1	»	»	»	»	2	»	1	1* 2	»	1	2
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	»	3	2
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	1	2	2	2	»	»	2	6	»	2	»	»	»	2	1	»	»	1	»	2	1
»	»	»	»	»	9	4	5	»	9	»	»	13	6	»	2	»	»	»	14	7	9	1* 2	2* 3	1	15	14
1	»	»	»	»	3	6	2	»	6	»	»	4	3	»	»	»	1	»	1	»	»	2	»	»	1* 10	9

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
63	Heumen	1 545	22	14.24	1	6	3	2	»	3	3	2	2	»	9	»	»	»	»	»
64	Hoevelaken . . .	887	25	28.18	1	5	2	»	»	5	5	5	2	»	5	»	»	»	1	»
65	Horssen	908	24	26.43	»	6	1	»	1	3	4	7	2	»	1	»	»	1	»	»
66	Huissen	3 836	[1]) 93	24.24	8	15	13	7	4	11	13	10	11	1	14	1	2	1	2	1
67	Hummelo en Keppel	3 202	56	17.49	6	7	10	3	1	10	6	10	3	»	10	»	»	»	»	1
68	Hurwenen. . . .	622	17	27.33	1	5	1	1	»	1	3	4	1	»	3	2	»	»	»	»
69	Kerkwijk	939	17	18.10	3	2	2	»	»	3	3	4	»	»	1	1	»	1	»	»
70	Kesteren	2 794	52	18.61	6	13	6	2	1	8	6	8	2	1	2	1	1	1	1* 1	»
71	Laren	3 926	69	17.57	8	14	3	2	1	11	10	19	1	»	11	2	»	2	1	»
72	Lichtenvoorde . .	4 035	94	23.29	5	13	11	4	»	14	20	18	9	1	16	3	1	2	2	»
73	Lienden	4 105	70	17.05	4	10	11	3	»	10	16	13	3	»	4	»	»	6	»	1
74	Lochem	2 989	75	25.09	7	18	6	1	1	8	12	14	8	1	8	»	1	2	3	»
75	Maurik.	3 645	56	15.36	8	9	3	2	»	6	7	11	10	»	8	»	2	6	1	»
76	Millingen	2 558	41	16.00	3	13	8	4	»	5	»	6	2	1	8	2	»	1	1	»
77	Nederhemert . . .	782	22	26.12	3	7	2	»	»	2	4	3	1	»	3	»	»	»	»	1
78	Neede	3 149	72	22.86	8	8	8	3	6	13	9	15	2	1	11	3	»	3	1	»
79	Nijkerk	7 487	136	18.17	11	28	9	7	2	17	26	25	11	»	36	»	1	7	2	»
80	Nijmegen	26 629	603	22.27	45	145	84	22	14	79	67	106	41	»	197	1* 7	1	7	9	4
81	Oldebroek. . . .	4 931	94	19.06	10	15	6	1	5	19	14	16	8	1	15	3	»	3	1	1
82	Ophemert	1 202	21	17.47	1	7	»	»	»	3	3	7	»	1	4	»	»	»	1	»
83	Overasselt. . . .	1 692	24	14.18	»	2	1	1	1	3	3	8	5	»	9	»	»	1	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
»	»	»	2	»	4	1	»	»	3	1	»	5	5	»	2	»	»	»	4	1	»	1* 1	»	1	2	»
»	»	»	»	»	3	2	»	»	4	»	»	5	4	2	2	»	»	»	2	1	»	1* 1	»	»	»	»
»	»	»	1	»	3	1	2	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»
»	»	1	»	2	3	2	7	1	21	1	1	14	22	3	8	»	»	»	16	1	4	»	»	»	24	24
»	»	»	2	»	1	4	2	»	11	4	1	16	11	2	4	6	»	»	2	4	3	»	2* 3	2* 3	4	4
»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	»	»	8	6	»	4	»	»	»	3	1	1	2* 4	1* 3	»	7	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	1	4	7	»	»	6	»	»	10	4	»	1	1	1	»	4	5	3	1* 3	»	»	2	»
»	»	»	»	»	3	»	5	»	5	»	1	5	6	»	1	»	2	»	»	2	»	»	2	»	1* 12	9
»	»	»	»	»	3	3	4	»	3	»	»	5	8	»	2	»	»	»	3	1	1	»	»	1* 1	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	2	1	»	»	1* 1	»	1	1
»	»	»	8	1	36	19	36	1	50	20	3	30	23	1	11	4	3	»	26	11	3	2	1	2* 6	4	»
7* 13	4	5	58	23	438	361	343	36	964	68	95	833	689	111	224	41	2* 100	2* 2	478	317	142	24* 78	25* 95	14* 88	15* 722	679

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea 7.
21	Buurmalsen . . .	1 759	27	15.35	3	11	2	2	»	4	1	1	3	1	4	»	»	1	»	»
22	Culemborg . . .	6 802	169	24.84	16	59	22	8	3	18	10	25	8	»	19	2	3	4	1* 1	2
23	Deil	2 226	41	18.42	4	11	1	2	»	3	8	8	4	»	16	»	»	1	»	»
24	Didam	3 743	65	17.37	3	8	8	2	2	9	16	11	6	1	13	»	1	4	»	1
25	Dinxperlo	2 407	55	22.85	11	11	4	»	3	6	11	8	1	»	2	»	1	1	»	1
26	Dodewaard . . .	1 749	[1]) 21	12.01	5	1	2	2	1	4	3	2	»	»	1	»	1	»	»	»
27	Doesburg	4 490	104	23.16	7	22	9	7	6	18	8	22	5	1	10	1	1	3	»	1
28	Doetinchem (Ambt-)	3 871	78	20.15	5	20	9	12	1	10	9	9	3	1	8	2	1	1	»	»
29	Doetinchem (Stad-).	2 989	52	16.40	2	14	11	»	1	9	3	9	3	1	11	»	»	1	»	»
30	Doornspijk . . .	2 920	[1]) 63	21.58	7	12	2	5	2	11	8	11	4	»	6	»	2	4	1* 2	»
31	Doorwerth . . .	337	8	23.74	2	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»
32	Dreumel	2 168	29	13.38	1	2	2	2	2	4	3	11	2	»	11	1	1	1	»	»
33	Driel	3 430	72	20.99	7	20	4	»	4	15	5	10	7	»	16	1	»	»	1	2
34	Druten	4 579	78	17.03	5	14	8	»	3	11	10	19	8	»	10	»	1	3	»	»
35	Duiven	2 862	38	13.28	5	9	2	1	»	5	5	6	5	1	10	»	1	2	1	»
36	Echteld	2 325	48	20.64	4	6	6	3	3	13	2	7	4	»	7	»	»	3	2	2
37	Ede	11 689	204	17.45	16	42	25	8	4	30	25	39	15	2	27	2	1	7	4	2
38	Eibergen	5 003	127	25.38	7	8	14	7	2	28	25	35	1	1	7	3	2	6	6	»
39	Elburg	2 615	53	20.27	6	6	6	8	1	8	6	8	4	2	7	»	1	»	»	2
40	Elst	5 753	[2]) 108	18.77	4	24	10	5	2	12	8	26	15	2	24	1	3	4	1	1
41	Epe	7 807	169	21.65	19	32	20	16	4	25	23	23	7	»	21	2	2	6	1	3

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 2 als voren.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10. 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	1	1	»
»	1	»	»	»	3	2	2	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	4	2	3	3	1	2	3	8	6	1	1	»	»	»	5	5	»	1	1	»	5	4
»	»	»	»	»	15	3	4	»	10	1	1	7	7	3	1	»	1	»	3	3	1	»	1	1* 2	9	7
»	»	»	4	»	21	9	11	1	24	1	2	28	18	1	11	»	3	»	7	12	1	2	1* 2	2	10	7
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	»	1	»	»	1	3	2	»	»	»	»	5	1	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	1	»	1	1	»	4	1	»	4	4	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	4	4	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	3	2	5	»	6	»	1	3	7	1	3	»	»	»	2	5	1	»	2	1* 1	»	»
»	»	»	»	1	10	10	10	»	12	1	»	13	10	»	6	»	»	»	9	5	4	»	1* 3	1	11	6
»	»	»	»	»	6	3	4	»	9	»	1	3	3	»	2	1	1	»	»	»	»	1	»	»	2	2
»	»	»	»	1	9	4	1	»	14	»	»	5	6	»	»	»	2	»	1	4	»	»	»	»	1	1
1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	14	9	8	4	22	»	2	11	11	3	9	»	»	»	»	11	3	2	3	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	1	»	8	»	»	10	11	»	1	»	»	»	»	2	»	1	1* 2	»	1	2
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	»	3	2
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	1	2	2	2	»	»	2	6	»	2	»	»	»	2	1	»	»	1	»	2	1
»	»	»	»	»	9	4	5	»	9	»	»	13	6	»	2	»	»	»	14	7	9	1* 2	2* 3	1	15	14
1	»	»	»	»	3	6	2	»	6	»	»	4	3	»	»	»	1	»	1	»	»	2	»	»	1* 10	9

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. …yphus. Febris typhoidea.
42	Ermelo.	5 223	78	14.93	6	5	12	3	1	9	16	12	14	»	10	»	»	3	»	»
43	Est en Opijnen . .	1 085	19	17.51	2	2	1	»	1	6	1	4	2	»	5	1	»	1	»	»
44	Ewijk	1 934	34	17.58	2	7	2	1	1	5	6	6	4	1	8	1	»	2	2	1
45	Gameren	1 681	39	23.20	4	6	9	»	»	8	1	7	4	»	8	1	»	»	»	»
46	Geldermalsen. . .	2 647	42	15.87	1	12	4	»	3	10	6	4	2	1	8	1	1	»	»	2
47	Gendringen . . .	5 723	106	18.52	9	15	8	7	4	20	9	23	11	2	16	1	1	2	1	1
48	Gent	2 595	56	21.58	5	8	7	»	4	8	7	14	3	»	10	1	»	1	2	1
49	Gorssel.	4 318	102	23.62	11	33	11	1	»	17	11	15	3	»	16	4	»	1	2	»
50	Groenlo	2 392	46	19.23	3	4	3	1	1	12	3	14	5	1	13	»	4	»	»	»
51	Groesbeek. . . .	4 550	81	17.80	18	10	11	»	1	14	7	17	3	»	12	»	»	»	2	1
52	Haaften	2 170	39	17.98	3	13	4	2	»	5	3	7	2	»	8	1	»	2	»	»
53	Harderwijk . . .	7 061	169	23.79	16	31	8	2	1	49	23	32	7	4	19	2	2	»	2	5
54	Hattem.	2 697	72	26.69	7	15	12	4	5	12	7	6	4	»	8	1	»	1	3	4
55	Hedel	1 686	42	24.91	2	13	5	»	2	5	4	8	3	1	8	»	»	1	»	»
56	Heerde.	5 350	140	26.17	15	29	30	5	3	24	12	16	6	2	24	3	»	3	»	1
57	Heerewaarden . .	1 129	[1]) 15	13.28	1	4	»	»	1	2	1	2	3	»	5	»	»	»	»	»
58	Hemmen	238	3	12.61	»	1	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»
59	Hengelo	3 505	85	24.25	7	17	10	4	1	15	13	15	3	1	1	2	»	»	»	»
60	Herwen en Aerdt .	3 508	50	14.25	7	3	2	»	2	10	5	17	4	»	9	»	1	3	»	1
61	Herwijnen. . . .	1 859	29	15.60	1	4	5	»	»	7	5	3	4	»	5	»	»	1	»	»
62	Heteren	3 226	48	14.88	5	9	2	3	2	8	8	9	2	»	7	1	»	»	1	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
2	»	2	»	»	»	2	3	2	1	6	»	»	8	15	3	3	»	»	»	4	3	2	»	»	»	5	6
3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1* 1	1	»	3	9
4	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	2	5	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	»
5	»	»	»	»	»	2	»	2	1	4	1	»	3	»	1	3	»	»	»	1	3	2	»	»	1	1	»
6	»	»	»	»	»	»	2	2	»	9	»	1	7	1	»	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»
7	»	»	»	»	»	»	3	6	»	12	»	»	6	6	»	1	»	1	»	3	4	2	2* 3	1	»	25	25
8	»	»	»	»	»	3	3	»	»	10	»	»	2	5	»	3	»	2	»	7	»	»	»	»	1	»	»
9	»	»	»	»	»	3	2	4	»	8	»	3	15	5	1	2	»	1	»	4	3	»	1	1* 1	»	14	5
0	»	»	»	»	»	»	»	1	»	8	»	1	3	4	»	1	»	»	»	1	2	»	»	2	»	2	»
1	»	»	»	»	»	»	6	2	»	3	»	4	3	»	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	24	17
2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	»	»	5	1	»	1	»	»	»	2	»	»	1	1	1	8	7
3	1* 2	»	»	»	2	6	16	»	»	25	»	4	11	13	»	1	»	1* 2	»	13	9	1	1	1* 3	1* 3	3	4
4	»	»	»	»	»	1	5	3	»	9	1	»	5	1	»	»	»	1	»	3	»	2	»	»	1	15	15
5	»	»	»	»	»	4	2	»	»	6	»	»	1	4	2	2	»	6	»	»	»	»	1	1	1	»	»
6	»	»	»	4	2	14	»	2	»	12	3	5	18	11	3	3	1	1	»	3	5	1	1	1* 1	1	1	1
7	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»
8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9	»	»	»	»	»	2	1	1	»	9	»	3	8	7	2	5	»	»	»	3	5	»	1* 2	»	1	25	25
0	»	»	»	»	»	2	1	2	»	4	»	»	3	6	»	3	»	»	»	»	2	»	1* 2	1* 1	2	1	»
1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	3	»	»	»	8	7
2	»	»	»	»	»	1	1	»	»	6	»	»	7	2	2	»	1	1	»	3	3	2	»	»	1	4	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
41	Gorinchem . . .	9 981	[1])312	31.26	14	116	39	4	6	36	24	52	20	»	78	11	2	6	3* 3	3
42	Gouda	18 480	790	42.75	44	294	162	33	9	74	62	78	34	8	194	1* 28	8	15	2* 5	3
43	Gouderak	1 754	41	23.38	3	24	5	2	1	2	2	1	1	»	7	»	»	2	»	1
44	Goudriaan. . . .	634	16	25.24	2	6	2	1	»	1	»	1	3	»	3	1	»	»	»	»
45	Goudswaard . . .	1 196	25	20.90	»	7	3	1	1	8	1	4	»	»	4	1	1	»	»	»
46	's-Gravendeel . .	3 682	142	38.57	11	65	8	10	6	15	9	15	3	1	65	»	1	5	4	»
47	's-Gravenhage . .	123 499	3148	25.49	232	1023	470	108	43	433	316	362	161	53	479	4* 45	30	79	9* 32	25
48	's-Gravesande . .	4 812	103	21.40	9	44	5	3	7	11	8	11	5	3	4	5	»	4	1	6
49	Groot-Ammers . .	1 307	35	26.78	4	16	1	2	1	3	4	4	»	1	8	1	1	»	»	»
50	Haastrecht . . .	1 659	57	34.36	3	26	2	2	»	10	4	10	»	»	9	1	1	2	1	»
51	Hagestein. . . .	868	20	23.04	1	8	»	»	1	3	2	4	1	»	5	»	»	1	1	»
52	Hardinxveld . . .	4 461	118	26.45	14	35	14	8	2	14	12	13	6	1	19	5	»	4	1	»
53	Hazerswoude . .	3 234	83	25.66	6	33	6	1	7	10	5	14	1	1	10	5	»	6	»	»
54	Heenvliet	1 355	20	14.76	5	3	1	1	1	3	1	2	3	»	6	»	1	»	»	1
55	Heerjansdam . . .	1 510	34	22.52	3	13	5	1	4	1	2	4	1	»	4	»	»	»	»	1
56	Hei- en Boeicop .	580	13	22.41	2	6	1	»	»	1	2	»	1	1	3	»	»	»	»	»
57	Heinenoord . . .	1 922	41	21.33	2	14	5	1	»	4	5	6	4	1	13	»	1	»	1	»
58	Hekelingen . . .	959	16	16.68	1	7	1	»	»	2	3	2	»	1	4	1	1	»	»	»
59	Hekendorp . . .	671	20	29.81	5	5	3	1	2	1	3	»	»	»	»	2	1	»	»	»
60	Hellevoetsluis . .	4 448	94	21.13	7	18	20	16	2	20	3	5	3	3	5	1	»	2	1	»
61	Helvoet (Nieuw-) .	1 523	44	28.89	4	17	5	1	1	3	5	6	2	»	11	3	»	1	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

9. Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	10. Pokken.	11. Roodvonk.	12. Mazelen.	13. Huidziekten, (Exc. kol. 10, 11 en 12).	14. Stuipen. Trismus. Epilepsia	15. Apoplexia.	16. Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	17. Ruggemergslijden. (Paralysis).	18. Keel en longtering. Bloedspuwing.	19. Croup.	20. Kinkhoest.	21. Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	22. Chronische ziekten derademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	23. Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	24. Organische hartgebreken. Aneurysma.	25. Angina diphtherina.	26. Diarrhoea. Dysenteria.*	27. Cholera asiatica. Cholera nostras.*	28. Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	29. Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	30. Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	31. Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	32. Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	33. Verdrinken. Zelfmoord.*	34. Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	4	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	3	2	»	»	4	»	»	4	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	1	3	1	»	»	3	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	11	11
»	»	»	4	»	5	1	5	»	8	»	»	5	8	1	3	»	2	»	2	3	»	»	»	2	2* 12	17
»	»	»	1	»	4	1	»	3	9	»	1	6	4	»	1	»	»	»	3	3	2	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	5	»	»	4	3	1	1	2	»	»	2	4	1	»	1	»	12	13
»	»	»	»	»	»	4	3	»	8	1	3	8	4	»	1	»	1	»	2	1	4	»	»	»	1* 5	5
»	»	»	»	»	3	7	1	1	11	2	»	3	14	2	»	5	2	»	4	1	3	2	»	»	3	»
»	»	»	»	»	»	10	2	»	4	»	»	8	»	11	3	»	»	»	10	1	2	3	»	1	»	»
»	»	»	»	1	1	3	7	»	3	2	»	9	4	4	4	»	1	»	2	»	3	1	»	2	1* 5	1
»	»	»	»	»	2	4	2	»	4	»	»	3	5	»	1	»	»	»	3	2	2	»	»	»	3	2
»	»	»	»	»	9	»	»	»	6	»	»	1	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	2	»	»	5	»	1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	2	1	5	»	10	»	»	11	7	1	»	»	»	»	2	2	»	1	2* 2	1	»	»
1* 1	»	»	»	»	16	8	4	»	14	»	»	10	10	1	3	»	»	»	4	2	4	»	»	»	»	»
»	»	»	4	1	37	24	20	1	47	2	»	69	39	5	14	»	11	»	14	10	4	2* 2	2* 5	2	1* 18	10
»	»	»	»	»	1	7	2	»	19	»	1	4	7	»	»	»	»	»	4	5	»	»	1* 1	»	9	9
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	5	5

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
84	Pannerden. . . .	988	[1]) 21	21.26	»	6	2	1	2	3	3	2	1	1	5	»	»	»	2	1
85	Poederoijen . . .	946	26	27.48	3	7	2	4	1	4	2	2	1	»	5	»	»	»	»	»
86	Putten	4 940	73	14.77	8	14	12	3	1	11	7	14	3	2	9	»	1	»	2	»
87	Renkum	6 034	120	19.88	16	29	8	1	1	20	11	25	9	1	24	1	»	2	2	1
88	Rheden.	12 114	240	19.81	15	53	23	11	3	43	38	40	14	2	35	6	1	4	6	1
89	Rosendaal	472	10	21.19	»	»	»	»	»	1	4	3	2	»	»	»	1	1	1	»
90	Rossum	1 179	26	22.05	1	8	2	»	»	4	1	8	2	»	4	1	»	1	»	»
91	Ruurlo	2 684	46	17.14	6	7	7	3	»	6	3	12	2	2	13	3	»	»	1	»
92	Scherpenzeel. . .	1 320	27	20.45	»	4	4	1	2	4	3	6	3	1	5	»	»	2	»	»
93	Steenderen . . .	3 615	60	16.59	3	10	4	7	»	9	9	14	4	1	8	2	»	4	»	»
94	Tiel	9 170	171	18.65	19	42	12	8	7	19	18	34	12	»	32	1* 2	1	4	2	4
95	Ubbergen	3 274	58	17.71	3	14	5	3	»	10	6	16	1	1	12	1	1	2	1	»
96	Valburg	5 061	94	18.57	4	24	5	3	2	17	12	18	9	1	28	1* 3	»	2	3	2
97	Varik	1 083	17	15.70	2	3	»	1	»	4	4	2	1	1	5	»	»	1	1	»
98	Voorst	8 946	156	17.44	11	23	11	10	4	32	24	29	12	1	19	4	»	3	1	3
99	Vorden	2 798	61	21.80	8	6	6	3	2	11	9	15	1	1	10	»	2	1	»	»
100	Vuren	1 458	30	20.57	3	7	5	»	1	2	5	5	2	»	7	1	1	1	1* 1	»
101	Waardenburg . .	1 218	12	9.85	1	3	2	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»
102	Wadenoijen . . .	1 563	35	22.39	2	8	1	3	3	5	1	9	3	2	5	»	1	1	1	»
103	Wageningen . . .	6 482	124	19.13	7	29	13	3	4	21	15	22	10	»	6	1	3	4	»	3
104	Wamel.	4 800	83	17.29	9	17	3	2	2	11	7	25	7	»	25	»	1	4	3	1

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.* 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria.* 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras.* 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.* 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling.* 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
2* 2	»	»	»	1	10	1	5	»	5	1	»	1	7	1	»	»	3	»	5	2	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	»	2	1	2	»	»	»	2	»	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	1	»	3	1	»	»	»	»	»	5	1	1	»	1* 1	1	7	5
»	»	»	1	»	7	5	4	»	4	»	»	8	2	2	3	1	»	»	3	1	1	»	2	2	1	1
»	»	»	3	»	6	1	1	»	4	1	»	6	1	»	3	»	9	»	5	4	1	1* 1	2	»	»	»
»	»	1	»	»	1	1	»	»	2	»	»	1	4	»	2	»	1	»	1	3	1	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	11	2	»	»	»	1	»	3	4	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	3	1	1	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	1	14	2	12	»	3	1	9	10	10	»	»	»	14	»	4	13	»	1	2	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	1* 1	4	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	1	1	»	1	»	2	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»
1	»	»	»	»	4	4	»	»	1	»	»	1	4	»	»	1	1	1* 1	5	1	3	»	»	»	5	3
»	»	»	»	»	»	1	2	»	2	1	»	4	»	1	2	»	»	»	7	5	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	1	31	6	22	»	12	1	7	33	20	1	5	»	7	»	40	8	2	»	1* 7	6	1	»
»	»	»	»	»	»	1	6	»	7	»	»	1	2	»	1	»	1	»	6	1	»	»	2	2	»	»
»	»	»	3	»	3	1	1	»	2	»	1	3	1	2	»	1	»	»	12	2	1	»	»	4	2	»
»	»	»	»	»	4	2	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	1	1	1
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	»	1	2	1	»	2	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige outwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces, Ulcus, Gangraena, Pyaemia, Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
105	Warnsveld . . .	2 572	40	15.55	3	9	3	2	»	6	4	13	»	»	»	»	»	2	2	»
106	Wehl	2 223	37	16.64	»	9	»	2	»	9	6	6	5	»	8	»	1	»	1	1
107	Westervoort . . .	1 619	26	16.06	1	7	3	1	»	2	3	4	5	»	10	1	»	1	1	»
108	Winterswijk . . .	8 182	172	21.02	10	26	12	10	6	31	28	44	5	3	15	»	2	6	3	1
109	Wisch	6 104	123	20.15	9	18	16	8	2	18	27	18	7	»	22	1	2	1	4	»
110	Wijchen	3 614	85	23.52	7	16	7	3	»	13	12	17	10	3	24	»	2	4	1	»
111	IJzendoorn . . .	602	7	11.53	»	3	»	»	»	1	2	»	1	»	3	»	»	»	»	»
112	Zelhem.	3 694	84	22.74	8	12	6	2	1	14	15	19	7	»	12	2	»	5	5	»
113	Zevenaar	4 135	70	16.93	8	11	7	3	2	6	5	20	8	»	14	»	»	3	»	1
114	Zoelen	2 377	46	19.35	7	10	1	3	1	8	4	10	2	»	3	1	»	»	»	»
115	Zuilichem. . . .	801	17	21.22	1	6	2	2	»	»	3	3	»	»	3	»	»	»	»	»
116	Zutfen	15 183	426	28.06	26	97	72	22	14	73	59	43	20	4	63	9	6	7	6	3
	DE PROVINCIE	476 015	[1]) 9702	20.38	838	2043	1018	415	225	1520	1229	1758	647	83	1681	*4 141	87	244	6* 156	83

1) Hieronder 9 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22	23.	24	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	2	»	4	1	»	»	3	1	»	5	5	»	2	»	»	»	4	1	»	1* 1	»	1	2	»
»	»	»	»	»	3	2	»	»	4	»	»	5	4	2	2	»	»	»	2	1	»	1* 1	»	»	»	»
»	»	»	1	»	3	1	2	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»
»	»	1	»	2	3	2	7	1	21	1	1	14	22	3	8	»	»	»	16	1	4	»	»	»	24	24
»	»	»	2	»	1	4	2	»	11	4	1	16	11	2	4	6	»	»	2	4	3	»	2* 3	2* 3	4	4
»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	»	»	8	6	»	4	»	»	»	3	1	1	2* 4	1* 3	»	7	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	1	4	7	»	»	6	»	»	10	4	»	1	1	1	»	4	5	3	1* 3	»	»	2	»
»	»	»	»	»	3	»	5	»	5	»	1	5	6	»	1	»	2	»	»	2	»	»	2	»	1* 12	9
»	»	»	»	»	3	3	4	»	3	»	»	5	8	»	2	»	»	»	3	1	1	»	»	1* 1	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	2	1	»	»	1* 1	»	1	1
»	»	»	8	1	36	19	36	1	50	20	3	30	23	1	11	4	3	»	26	11	3	2	1	2* 6	4	»
7* 13	4	5	58	23	438	361	343	36	964	68	95	833	689	111	224	41	2* 100	2* 2	478	317	142	24* 78	25* 95	14* 88	15* 722	679

STERFTE (

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
1	Aar (Ter)	2 169	75	34.58	4	27	19	1	3	5	4	8	4	»	6	»	»	4	»	»
2	Aarlanderveen . .	2 925	81	27.69	4	30	18	4	»	6	7	7	5	3	19	5	»	3	»	1
3	Abbenbroek . . .	738	10	13.55	1	1	1	1	»	1	2	2	1	»	1	»	1	1	»	1
4	Alblas (Oud-) . .	984	23	23.37	4	6	4	2	»	3	2	2	»	»	2	2	»	»	»	»
5	Alblasserdam . .	4 320	119	27.55	7	57	18	1	1	12	8	14	1	2	17	11	»	3	2	»
6	Alkemade. . . .	4 114	118	28.68	10	44	21	7	»	10	9	13	4	»	32	»	»	3	2	»
7	Alphen.	3 739	100	26.74	10	32	16	7	3	10	9	5	8	1	32	4	»	4	2	»
8	Ameide	1 407	26	18.48	»	10	2	1	»	3	1	7	2	2	3	»	»	»	»	2
9	Ammerstol . . .	940	24	25.53	2	15	»	»	1	»	2	4	»	»	9	»	1	»	»	»
10	Arkel	750	9	12.00	3	3	»	»	»	»	»	2	1	»	3	»	»	1	»	»
11	Asperen	1 574	37	23.51	3	13	2	3	»	3	3	10	»	»	6	»	»	1	»	»
12	Barendrecht (O. en W.)	3 249	79	24.19	4	27	10	6	2	13	10	4	3	1	10	3	»	»	2	1
13	Barwoutswaarder .	795	41	51.57	3	18	5	3	»	5	3	3	1	1	5	1	»	2	»	»
14	Beijerland (Nieuw-)	1 580	42	26.58	2	16	5	2	»	5	4	8	»	1	7	»	»	»	»	1
15	Beijerland Oud-) .	5 153	193	37.45	16	82	26	8	3	19	6	28	5	1	49	2	2	6	2	2
16	Beijerland (Zuid-) .	1 847	41	22.19	4	18	6	»	1	8	1	3	»	»	8	1	»	»	»	3
17	Benthuizen . . .	655	17	25.95	»	9	2	1	1	1	2	»	1	»	4	»	»	»	»	1
18	Bergambacht. . .	2 644	58	21.94	10	21	7	2	»	5	5	6	2	»	12	5	»	2	»	»
19	Bergschenhoek . .	1 018	29	28.49	2	9	4	1	»	3	3	4	3	2	3	2	1	»	»	»
20	Berkel en Rodenrijs	1 626	29	17.84	»	14	»	3	»	4	3	4	1	2	3	»	»	2	1	»

D-HOLLAND IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	6	2	3	»	4	6	3	9	3	»	»	1	3	»	2	4	2	1	»	2	6	6
»	»	»	»	»	3	3	8	»	3	»	2	3	4	1	»	»	3	»	7	2	2	»	1	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	»	3	»	»	»	1	»	1	»	1	2	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	6	5	5	»	8	»	5	16	2	»	»	1	7	»	8	11	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	8	2	5	»	4	»	6	15	2	1	1	»	2	»	11	4	2	1* 1	2	3	2	»
»	»	»	»	»	1	1	5	»	11	»	3	7	6	»	1	»	1* 1	»	1	4	»	»	1	3	»	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	1	1	»	»	2	»	2	»	»	»	6	2	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	1	1	1	»	5	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	2	»	5	»	»	1	»	»	2	»	»	»	10	2	1	»	1	»	»	»
»	2	»	»	»	4	3	2	1	4	3	4	3	5	»	1	»	1	»	4	1	»	»	»	»	17	16
»	4	»	»	»	6	2	»	»	1	»	»	2	2	»	»	»	3	»	8	»	»	»	»	1	»	»
»	»	1	»	»	4	2	4	»	»	»	»	3	3	»	2	»	3	»	3	1	»	1	»	»	2	1
1	»	1	7	1	5	1	8	»	14	»	1	10	6	3	3	»	7	»	16	8	3	2	1	1	1* 12	»
* 1	»	»	»	»	5	»	»	»	4	»	1	2	1	1	»	»	1* 3	»	2	1	»	1	»	1	1	»
»	»	»	»	»	3	»	1	»	1	»	»	2	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	3	3	1	»	»	7	»	2	2	»	»	»	1	6	6
»	»	»	»	»	1	3	»	»	4	1	»	1	4	»	»	»	1* 1	1* 1	3	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	»	2	»	1	»	1	2	1	»	3	»	1	»	»	1	1	»	»	1	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:														
						minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
21	Berkenwoude . .	659	22	33.38	3	8	»	2	1	5	2	1	»	»	4	1	»	1	»	»
22	Bleiswijk	1 536	39	25.39	6	9	1	1	1	6	5	8	2	»	11	2	1	»	»	»
23	Bleskensgraaf en Hofwegen . . .	967	33	34.13	3	18	6	»	»	3	2	»	1	»	6	»	»	»	1	»
24	Bodegraven . . .	3 415	111	32.50	13	41	17	4	2	9	6	12	7	»	36	3	»	1	1	»
25	Bommel (den) . .	1 468	35	23.84	1	10	3	5	»	7	3	6	»	»	3	»	»	2	»	»
26	Boskoop	2 531	57	22.52	1	24	6	4	»	5	8	6	3	2	23	»	»	2	»	»
27	Brandwijk . . .	792	20	25.25	1	8	»	2	1	4	1	»	3	1	2	»	»	»	»	»
28	Brielle	4 521	112	24.77	10	43	5	2	4	9	16	17	6	»	15	1	»	2	1	»
29	Capelle a/d IJssel .	2 899	72	24.84	7	35	11	1	2	4	1	10	1	»	12	1	2	»	»	»
30	Charlois	8 065	241	29.88	15	104	48	6	5	23	17	18	5	5	55	10	3	4	1* 1	1
31	Delft	26 400	612	23.18	43	221	51	18	9	92	71	77	30	7	90	28	8	11	2	4
32	Delfshaven . . .	12 037	373	30.98	33	140	74	8	5	47	29	28	9	3	42	21	3	3	2	3
33	Dirksland	2 169	31	14.29	4	11	3	1	»	5	3	3	1	1	5	»	»	1	»	»
34	Dordrecht	27 722	811	29.26	47	255	104	27	22	116	107	92	41	7	162	2* 17	8	16	1* 4	8
35	Dubbeldam . . .	3 958	100	25.42	12	45	4	4	3	15	10	2	5	4	38	4	»	1	2* 4	2
36	Everdingen . . .	1 125	20	17.78	2	8	2	»	»	3	1	2	2	»	5	»	»	1	»	»
37	Geervliet	1 145	25	21.83	3	5	3	2	1	1	2	7	1	»	5	»	»	»	»	»
38	Giessendam . . .	3 202	82	25.61	9	27	8	4	1	7	8	11	7	»	14	6	3	»	7	»
39	Giessen-Nieuwkerk	882	21	23.81	1	15	»	1	»	2	»	1	1	»	8	1	»	1	»	»
40	Goedereede . . .	1 040	12	11.54	2	2	1	»	»	2	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.* 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24.) 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24). 23	Organische hartgebreken Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea Dysenteria.* 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras.* 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.* 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord.* 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling.* 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	5	»	»	»	2	»	2	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	2	3	»	1	»	»	1	6	1	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	3	»	7	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	5	5	4	1	6	»	1	12	4	»	»	»	7	»	2	1	»	»	»	3	4	4
»	»	»	2	»	»	»	3	»	4	»	»	5	4	2	»	1	»	»	3	»	2	»	»	»	3	»
1	»	»	»	»	1	1	1	»	4	»	»	5	7	2	»	»	»	»	2	1	»	»	»	3	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	2	»	»	1	1	»	6	2	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	1	5	8	2	»	5	»	»	9	13	»	»	»	1	»	34	3	1	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	1	5	»	2	»	»	11	3	»	»	»	1	»	11	7	»	»	1* 1	1	3	3
1* 5	»	1	»	»	7	4	15	1	12	2	18	14	12	»	3	»	10	1* 1	17	8	3	1	3	2	6	2
1* 2	»	3	»	»	22	30	39	2	48	»	2	56	52	9	9	»	8	3* 3	73	28	10	2	2* 3	5	7	3
»	2	»	13	1	33	7	22	»	25	4	»	49	24	1	»	1	1* 19	1* 1	21	7	3	1	2* 9	4	10	»
»	»	»	»	1	1	1	2	»	2	»	»	3	1	»	3	»	1	»	2	2	1	»	»	»	»	»
3* 4	»	»	3	4	23	29	64	6	55	6	11	43	37	8	24	5	1* 12	6* 6	61	53	22	1* 2	10	10	3* 33	»
»	»	»	»	1	6	1	»	»	8	1	»	5	2	1	»	»	»	»	»	2	»	»	1	3	1	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	2	»	»	»	»	3	»	1	1	»	1	»	1	»	»
1	»	»	»	»	4	3	»	»	2	1	»	»	1	1	»	»	»	»	3	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	1	2	3	4	»	3	»	»	4	1	3	1	»	1	»	10	4	2	»	»	1	2	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	6	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	1	»	2	2

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 10).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 11).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoïdea.
41	Gorinchem . . .	9 981	[1])312	31.26	14	116	39	4	6	36	24	52	20	»	78	11	2	6	3* 3	3
42	Gouda	18 480	790	42.75	44	294	162	33	9	74	62	78	34	8	194	1* 28	8	15	2* 5	3
43	Gouderak	1 754	41	23.38	3	24	5	2	1	2	2	1	1	»	7	»	»	2	»	1
44	Goudriaan. . . .	634	16	25.24	2	6	2	1	»	1	»	1	3	»	3	1	»	»	»	»
45	Goudswaard . . .	1 196	25	20.90	»	7	3	1	1	8	1	4	»	»	4	1	1	»	»	»
46	's-Gravendeel . .	3 682	142	38.57	11	65	8	10	6	15	9	15	3	1	65	»	1	5	4	»
47	's-Gravenhage . .	123 499	3148	25.49	232	1023	470	108	43	433	316	362	161	53	479	4* 45	30	79	9* 32	25
48	's-Gravesande . .	4 812	103	21.40	9	44	5	3	7	11	8	11	5	3	4	5	»	4	1	6
49	Groot-Ammers . .	1 307	35	26.78	4	16	1	2	1	3	4	4	»	1	8	1	1	»	»	»
50	Haastrecht . . .	1 659	57	34.36	3	26	2	2	»	10	4	10	»	»	9	1	1	2	1	»
51	Hagestein. . . .	868	20	23.04	1	8	»	»	1	3	2	4	1	»	5	»	»	1	1	»
52	Hardinxveld . . .	4 461	118	26.45	14	35	14	8	2	14	12	13	6	1	19	5	»	4	1	»
53	Hazerswoude . .	3 234	83	25.66	6	33	6	1	7	10	5	14	1	1	10	5	»	6	»	»
54	Heenvliet	1 355	20	14.76	5	3	1	1	1	3	1	2	3	»	6	»	1	»	»	1
55	Heerjansdam. . .	1 510	34	22.52	3	13	5	1	4	1	2	4	1	»	4	»	»	»	»	1
56	Hei- en Boeicop .	580	13	22.41	2	6	1	»	»	1	2	»	1	1	3	»	»	»	»	»
57	Heinenoord . . .	1 922	41	21.33	2	14	5	1	»	4	5	6	4	1	13	»	1	»	1	»
58	Hekelingen . . .	959	16	16.68	1	7	1	»	»	2	3	2	»	1	4	1	1	»	»	»
59	Hekendorp . . .	671	20	29.81	5	5	3	1	2	1	3	»	»	»	»	2	1	»	»	»
60	Hellevoetsluis . .	4 448	94	21.13	7	18	20	16	2	20	3	5	3	3	5	1	»	2	1	»
61	Helvoet (Nieuw-) .	1 523	44	28.89	4	17	5	1	1	3	5	6	2	»	11	3	»	1	»	»

[1]) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	2	»	25	16	5	»	22	2	9	23	26	1	4	»	8	»	18	11	4	1	1* 5	7	4	1
2	28	»	3	1	30	23	40	2	46	1	8	70	37	5	13	»	30	1* 1	59	66	5	2	2	3	3	»
»	»	»	»	»	»	1	4	»	2	»	1	2	»	»	»	»	1	»	4	»	»	»	»	2	11	9
»	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	3	»	»	»	»	1	»	»
1	»	»	»	»	5	1	1	»	3	»	»	»	1	2	1	»	1	»	»	1	1	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	7	2	8	»	9	3	»	6	3	1	4	»	4	»	»	2	2	1	1* 1	1	»	»
4	»	50	88	5	143	117	163	18	235	19	35	388	160	24	94	11	28	2* 2	273	124	62	16	6* 26	10	3* 53	11
2	»	»	»	»	1	1	»	»	4	»	»	9	8	1	»	»	1	»	23	4	3	1* 1	»	1	8	5
»	»	»	»	»	3	»	2	»	3	»	»	1	2	»	»	»	1	»	1	4	1	»	»	2	»	»
»	1	»	»	»	»	2	6	»	4	1	»	1	2	»	4	»	1	»	10	1	1	1	»	»	4	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	12	6	4	1	6	»	»	5	2	2	2	»	5	»	8	5	3	»	1	2	9	8
1	»	»	»	»	2	1	2	»	8	»	3	7	2	1	5	»	1	1* 1	11	3	»	1	1	2	2	2
»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	1	3	1	»	2	»	3	2	»	»	»	»	»	»	7	2	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»
3	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	5	2
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	3	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	»	»	»	1	»	»
»	»	17	3	1	3	3	3	»	11	»	»	7	1	»	2	1	»	»	9	1	6	1	1* 1	4	1	»
»	»	1	»	1	4	»	3	»	1	»	»	2	1	»	1	»	»	1* 1	5	2	1	1	1	»	»	»

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.*	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea.
62	Hendrik-Ido-Ambacht	2 738	81	29.58	5	40	2	4	1	11	6	5	7	»	26	2	»	1	»	1
63	Herkingen . . .	682	19	27.85	3	3	»	1	»	»	3	1	8	»	2	»	»	»	»	»
64	Heukelum . . .	1 491	43	28.84	1	21	3	4	»	3	4	4	3	»	15	1	»	»	1	»
65	Hillegersberg . .	3 218	75	23.31	6	30	14	»	»	11	6	7	1	»	17	4	»	»	»	1
66	Hillegom	3 112	67	21.53	7	31	5	2	1	10	4	6	1	»	9	»	1	2	»	»
67	Hof van Delft . .	1 848	32	17.32	1	6	7	1	»	2	6	4	5	»	5	4	»	1	1	»
68	Hoog Blokland . .	747	8	10.71	1	4	»	»	1	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»
69	Hoogvliet	1 056	34	32.19	4	13	6	1	1	4	1	2	2	»	2	»	»	2	»	2
70	Hoornaar	581	16	27.54	»	5	4	»	1	2	1	2	1	»	2	»	»	1	»	»
71	Katwijk	6 155	129	20.96	8	60	15	6	1	8	11	14	6	»	10	9	1	3	»	1
72	Kedichem	862	19	22.04	1	7	2	1	»	5	1	1	1	»	3	1	1	»	»	»
73	Kethel en Spaland.	1 187	27	22.75	2	18	2	»	»	3	2	»	»	4	5	»	1	»	»	»
74	Klaaswaal. . . .	1 589	54	33.98	8	22	3	1	4	5	7	4	»	1	6	1* 4	»	1	»	1
75	Koudekerk	1 357	32	23.58	1	15	»	4	»	4	4	2	2	1	3	1	1	»	»	»
76	Kralingen. . . .	11 781	335	28.44	30	136	55	11	7	34	24	29	9	3	68	5	1	9	1* 2	»
77	Krimpen a/d Lek .	1 931	39	20.20	1	12	3	»	2	7	6	6	2	»	4	1	»	1	1	»
78	Krimpen a/d IJssel	1 814	46	25.36	6	17	9	1	1	7	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»
79	Langerak	958	24	25.05	3	9	4	1	»	3	»	4	»	»	3	»	»	1	»	»
80	Lange Ruige Weide	585	9	15.38	2	4	»	»	»	1	»	2	»	»	1	3	»	»	»	»
81	Leerbroek	721	19	26.35	»	7	2	1	»	3	3	2	1	»	4	»	1	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10	11	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
2* 2	»	»	»	1	10	1	5	»	5	1	»	1	7	1	»	»	3	»	5	2	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	»	2	1	2	»	»	»	2	»	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	1	»	3	1	»	»	»	»	»	5	1	1	»	1* 1	1	7	5
»	»	»	1	»	7	5	4	»	4	»	»	8	2	2	3	1	»	»	3	1	1	»	2	2	1	1
»	»	»	3	»	6	1	1	»	4	1	»	6	1	»	3	»	9	»	5	4	1	1* 1	2	»	»	»
»	»	1	»	»	1	1	»	»	2	»	»	1	4	»	2	»	1	»	1	3	1	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	11	2	»	»	»	1	»	3	4	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	3	1	1	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	1	14	2	12	»	3	1	9	10	10	»	»	»	14	»	4	13	»	1	2	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	1* 1	4	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	1	1	»	1	»	2	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»
1	»	»	»	»	4	4	»	»	1	»	»	1	4	»	»	1	1	1* 1	5	1	3	»	»	»	5	3
»	»	»	»	»	»	1	2	»	2	1	»	4	»	1	2	»	»	»	7	5	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	1	31	6	22	»	12	1	7	33	20	1	5	»	7	»	40	8	2	»	1* 7	6	1	»
»	»	»	»	»	»	1	6	»	7	»	»	1	2	»	1	»	1	»	6	1	»	»	2	2	»	»
»	»	»	3	»	3	1	1	»	2	»	1	3	1	2	»	1	»	»	12	2	1	»	»	4	2	»
»	»	»	»	»	4	2	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	1	1	1
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	»	1	2	1	»	2	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoides. 7.
82	Leerdam	3 688	112	30.69	12	44	11	5	4	13	5	11	7	1	30	4	1	»	3	1
83	Leiden	41 631	1151	27.65	64	348	182	39	28	159	123	153	55	15	210	22	21	50	2* 9	5
84	Leiderdorp . . .	3 175	92	28.98	6	31	18	3	3	7	8	12	4	1	29	1	2	1	1	1
85	Leimuiden . . .	1 557	37	23.76	2	16	6	2	»	2	4	4	1	»	5	1	»	»	»	»
86	Lekkerkerk . . .	3 080	99	32.11	7	37	15	3	3	12	6	12	4	2	39	5	1	2	»	»
87	Lekkerland (Nieuw-)	2 497	70	28.03	8	24	10	5	2	12	2	6	1	1	11	3	1	3	»	1
88	Dexmond	1 613	31	19.22	2	14	3	2	2	2	2	3	1	»	6	2	»	»	»	»
89	Lier (de)	994	28	28.17	3	8	3	»	1	6	2	2	3	»	7	5	»	»	»	»
90	Lisse	2 248	47	20.91	2	16	3	5	1	7	4	9	»	1	5	1	»	1	»	»
91	Loosduinen . . .	2 721	52	19.11	8	17	3	1	2	7	4	6	4	»	4	1	1	6	»	»
92	Maasdam	1 849	41	22.12	4	12	3	3	4	3	6	5	1	»	8	3	»	»	»	»
93	Maasland	2 610	40	15.33	2	12	7	»	»	10	1	5	3	»	4	3	1	2	»	»
94	Maassluis	4 947	138	27.90	10	56	17	7	1	13	9	18	7	»	32	5	1	5	1	»
95	Meerkerk	1 353	30	22.17	2	11	5	1	»	2	4	2	3	»	9	»	»	»	»	»
96	Melissant	1 367	25	18.29	3	8	5	»	»	1	4	4	»	»	4	»	»	»	1	»
97	Middelharnis. . .	3 759	70	18.62	3	22	9	1	8	9	8	8	2	1	6	»	1	4	1	2
98	Moercapelle . . .	586	7	11.95	1	2	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»
99	Molenaarsgraaf . .	491	13	26.48	1	7	1	»	»	2	1	»	1	»	2	»	»	1	»	»
100	Monster	4 287	121	28.22	5	59	14	2	6	12	7	10	6	»	14	1	2	3	1* 1	3
101	Moordrecht . . .	2 173	[1]) 57	26.23	8	25	3	4	1	5	6	2	2	»	13	3	»	1	»	»
102	Mijnsheerenland .	1 657	41	24.74	3	16	2	»	1	4	3	9	3	1	10	2	1	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	1	»	3	5	5	»	6	»	»	7	2	»	2	»	6	»	11	5	3	»	»	2	1* 2	1
»	4	»	2	4	49	46	67	2	74	46	21	104	70	17	26	3	1* 12	3* 3	84	34	42	1* 3	4* 13	6	1* 7	»
»	»	»	»	»	4	4	3	»	»	3	1	6	2	»	»	»	1	2* 2	10	7	3	»	»	3	1	»
»	»	»	»	»	1	1	2	»	3	»	3	6	4	»	»	»	1	»	6	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	11	2	»	»	10	1	3	4	5	»	3	»	»	»	»	1	»	1	»	1	1	1
»	»	»	»	»	»	»	5	1	14	1	2	7	1	»	»	»	5	»	1	1	»	2* 2	»	1	1	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	5	»	»	»	1	»	1	1	»	»	8	2	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	1	6	2	»	2	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»	»	5	4	1	1	»	»	»	15	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	2	1	2	1	1	2	2	»	1	4	3	2	»	»	»	1* 1	4	3	»	»	1	»	2	2
»	»	»	»	»	2	2	2	»	»	»	1	»	3	»	2	»	3	»	5	2	1	»	1	»	1	»
»	»	»	1	»	1	3	3	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	4	4	1	1* 2	»	1	2	»
1	»	1	»	»	7	4	5	»	5	5	4	8	9	3	1	2	7	»	3	6	»	1* 2	1	1	9	2
»	»	»	»	1	»	1	1	»	2	»	»	3	1	1	»	»	1	»	6	1	»	»	»	1	»	»
»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	1	5	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	1	3	»
»	»	»	»	»	2	2	6	3	5	»	»	9	3	»	»	»	3	»	11	4	»	»	»	1	2	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	1	1	»
»	»	»	»	1	8	4	6	1	5	»	4	8	2	»	3	»	»	»	38	6	3	»	3	»	»	»
»	»	»	1	»	1	2	1	»	2	»	»	4	1	»	3	»	1	»	5	»	3	»	»	1	7	5
»	»	»	»	»	»	1	3	»	2	»	»	2	4	»	»	»	1	»	5	1	1	»	2	»	2	2

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
103	Naaldwijk . . .	4 958	109	21.98	10	37	12	7	2	10	12	13	6	2	12	6	3	5	2	»
104	Nieuwenhoorn . .	1 667	17	10.20	3	4	2	»	»	4	3	1	»	»	2	»	»	»	1	»
105	Nieuwerkerk a/d IJssel	2 353	60	25.50	4	15	9	4	2	10	7	8	1	»	4	9	»	4	1	4
106	Nieuwkoop . . .	2 729	80	29.31	4	36	8	2	2	7	10	9	2	»	13	3	1	4	»	»
107	Nieuwland . . .	671	8	11.92	»	4	»	»	»	2	1	1	»	»	3	»	»	2	»	»
108	Nieuwpoort . . .	638	13	20.38	4	2	2	»	»	»	2	»	3	»	4	»	»	»	»	»
109	Nieuwveen . . .	1 267	36	28.41	6	7	8	3	»	3	2	4	3	»	11	»	»	»	»	»
110	Noordeloos . . .	984	28	28.46	1	12	5	1	»	3	1	2	3	1	8	»	»	»	»	»
111	Noordwijk . . .	3 781	76	20.10	4	25	7	3	5	12	7	10	3	»	11	4	1	1	»	»
112	Noordwijkerhout .	1 520	27	17.76	3	6	1	»	»	5	4	7	1	»	5	»	»	1	»	»
113	Nootdorp	750	12	16.00	1	2	3	»	1	»	1	3	1	»	»	»	1	»	»	»
114	Numansdorp . . .	3 125	68	21.76	6	31	7	2	1	7	4	5	5	3	6	7	»	»	»	1
115	Oegstgeest . . .	2 852	65	22.79	4	23	9	»	2	13	4	6	4	1	12	1* 3	1	»	»	1
116	Ooltgensplaat . .	2 297	57	24.81	2	27	4	2	1	10	5	3	3	»	6	1	»	»	»	1
117	Oostvoorne . . .	1 683	40	23.76	3	10	5	7	»	1	5	7	2	»	5	6	»	»	»	»
118	Ottoland	600	20	33.33	3	7	1	1	1	1	4	1	1	1	2	»	1	»	1	»
119	Ouddorp	2 414	40	16.57	5	6	7	2	»	7	3	7	3	»	5	1	»	1	1	1
120	Oudenhoorn . . .	887	27	30.44	4	4	1	»	1	3	8	5	1	»	2	»	»	»	»	»
121	Ouderkerk a/d IJssel	2 647	56	21.16	6	23	9	2	1	3	4	6	2	»	9	»	»	3	»	»
122	Oudewater . . .	2 500	90	36.00	4	50	7	4	2	5	7	8	3	1	10	6	»	»	2	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringwerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	4	6	3	»	5	»	4	6	7	1	3	4	2	»	9	7	1	1* 3	»	2	1	2
»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	1	1	»	1	»	»	»	3	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	2	»	1	»	4	»	6	»	»	4	2	»	3	»	1	1* 1	1	5	»	1	1* 1	1	»	»
1* 1	1	»	»	»	1	»	5	»	6	»	9	4	2	»	»	»	1* 7	»	7	5	2	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	»	1	»	2	»	2	1	»	»	»	»	2	»	»	3	»	»	1	4	»	»
»	»	»	»	»	»	2	2	»	1	1	»	1	1	»	»	»	3	»	3	3	»	1	»	»	»	»
»	»	»	1	1	2	3	8	»	8	1	»	5	5	»	4	»	»	»	5	3	2	»	1* 2	»	1* 5	6
»	»	»	»	»	3	»	4	»	4	»	»	»	3	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	4	»	1	»	2	»	5	10	2	»	2	»	»	»	14	3	»	»	»	»	1	11
»	»	»	»	»	5	2	7	»	5	1	»	6	2	»	»	»	1	»	9	2	1	»	»	1	»	»
»	»	»	1	»	3	»	3	1	4	»	»	3	2	»	»	1	2	»	2	»	3	1	»	»	20	20
»	»	»	»	»	3	2	4	»	1	»	»	5	3	»	2	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	1	1	1	2	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	3	»	1	2	3	2	»	1	»	»	3	6	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	2	2	»	»	3	»	»	1	5	»	1	»	1	»	2	»	1	»	»	»	3	»
»	»	»	2	»	2	1	4	»	2	1	3	7	2	»	»	»	7	»	»	»	2	»	»	1	4	2
»	»	»	»	»	5	3	3	»	1	»	»	3	3	1	1	»	10	»	31	»	2	1	»	»	1* 2	1

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoïdea.
123	Oudshoorn . . .	2 312	60	25.95	5	27	7	1	1	3	4	7	5	»	19	»	»	2	»	»
124	Overschie	3 933	91	23.14	3	34	13	2	2	13	7	11	6	»	15	1	2	1	3	»
125	Papekop	353	7	19.83	»	3	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1
126	Papendrecht . . .	2 781	105	37.76	10	36	15	9	3	11	4	13	4	»	23	8	2	2	2	»
127	Pernis	2 257	51	22.60	8	23	6	2	»	2	1	4	5	3	5	»	»	»	»	1
128	Peursum	369	12	32.52	1	8	»	»	1	1	»	1	»	2	1	»	»	»	»	»
129	Piershil	804	16	19.90	1	8	2	3	1	»	»	1	»	2	3	»	»	»	»	»
130	Poortugaal . . .	1 137	26	22.86	3	7	3	2	2	3	1	4	1	»	3	»	»	1	»	1
131	Puttershoek . . .	1 974	42	21.23	2	19	2	2	1	5	5	3	3	»	16	1	1	1	»	»
132	Pijnacker	1 661	21	12.64	»	8	3	»	»	4	2	2	2	»	3	2	»	»	»	»
133	Reeuwijk	2 807	79	28.14	4	23	12	8	4	12	6	8	2	1	5	4	3	2	»	1
134	Rhoon	1 595	31	19.44	1	13	4	3	»	2	2	3	3	»	4	»	»	»	»	»
135	Rhijnsburg . . .	2 112	31	14.68	2	14	4	»	1	2	2	4	2	3	4	»	»	1	»	»
136	Ridderkerk . . .	7 103	183	25.76	9	74	32	12	4	22	7	18	5	5	45	»	»	6	»	1
137	Rietveld	568	31	54.58	3	12	5	1	1	1	1	4	3	»	4	»	»	»	1	»
138	Rockanje	1 710	31	18.13	5	13	1	1	1	1	4	3	2	»	4	»	1	»	»	»
139	Rotterdam . . .	157 270	4167	26.50	310	1247	630	139	78	640	442	505	176	37	880	6* 75	45	88	7* 35	22
140	Rozenburg . . .	1 785	48	26.89	2	14	6	5	2	7	3	8	1	»	14	2	1	1	1	
141	Rijnsaterwoude . .	592	24	40.54	»	10	2	2	»	2	»	7	1	»	5	»	»	1	»	»
142	Rijswijk	2 724	61	22.39	6	18	9	1	1	8	10	6	2	»	3	»	1	4	1* 1	1
143	Sassenheim . . .	1 218	17	13.96	4	4	»	»	1	4	1	3	»	»	2	»	»	1	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10. 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	10	4	6	1	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	3	3	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	7	5	3	»	8	»	2	8	4	»	1	»	2	»	17	5	»	1	1	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	5	7	»	8	»	»	4	2	1	»	»	5	»	3	1	2	»	1	»	16	19
»	»	»	»	»	1	»	4	»	»	1	»	9	3	1	1	»	1	»	2	»	»	1* 1	»	»	10	10
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	4	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	3	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	»	4	1	»	1	»	»	»	3	4	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	4	»	»	»	3	1	»	»	5	»	3	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	5	»	2	2	»	1	»	»	»	»	1* 1	»	2	»	»	»	»	»	1	»
2* 2	4	»	»	»	2	»	3	»	5	»	»	7	2	»	2	»	»	»	12	7	»	1	1	2	8	8
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	3	5	»	»	»	»	»	9	3	1	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	2	3	»	»	2	»	»	3	2	»	»	»	»	»	6	2	»	»	»	»	1	1
1* 1	»	»	»	»	2	2	8	»	11	4	19	13	8	1	3	2	12	»	12	1	3	1* 4	4	1	5	»
»	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	»	4	4	»	»	»	3	1* 1	7	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	4	2	»	1	»	1	»	5	1	»	»	1	»	1* 2	1
1* 7	66	3	38	17	320	143	230	19	377	43	60	392	236	24	78	7	1* 35	1* 1	183	94	68	9* 20	10* 59	41	8* 97	18
»	»	»	»	»	4	3	2	»	7	1	»	3	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	2	»	1	1
»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	5	»	1	»	»	»	1	»	4	2	1	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	»	8	»	6	2	»	8	4	1	»	1	3	»	2	2	4	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	3	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typh…
144	Schelluinen . . .	340	12	35.29	»	5	1	»	»	»	1	3	2	1	4	2	»	»	1	»
145	Schiebroek . . .	385	6	15.56	»	2	2	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
146	Schiedam	23 776	[1]) 658	27.67	54	267	79	17	7	77	67	68	21	2	186	4	4	14	1	5
147	Schipluiden . . .	975	13	13.34	»	7	»	1	»	1	2	2	»	»	1	»	»	3	»	»
148	Schoonhoven. . .	3 924	109	27.78	4	48	9	4	2	14	8	16	4	1	36	2	1	»	»	1
149	Schoonrewoerd . .	841	16	19.02	»	7	»	»	»	1	4	2	2	»	4	»	»	»	»	»
150	Sliedrecht. . . .	8 940	228	25.50	13	102	34	8	6	15	19	18	13	4	35	7	4	5	2* 2	2
151	Sommelsdijk. . .	2 598	58	22.32	6	20	6	2	4	8	5	7	»	»	6	»	2	1	1	1
152	Spijkenisse . . .	1 806	35	19.38	4	12	5	»	1	3	4	6	»	1	4	1	»	»	»	»
153	Stad aan 't Haring-vliet	1 143	16	13.99	2	8	1	»	»	2	1	1	1	»	1	2	»	»	»	»
154	Stellendam . . .	1 101	18	16.35	1	6	1	»	1	2	2	4	1	»	4	2	»	»	»	»
155	Stolwijk	2 136	64	29.96	3	26	11	4	2	6	3	5	4	2	12	1	»	3	»	3
156	Stompwijk . . .	2 709	58	21.41	3	17	10	»	»	7	9	8	4	»	4	2	2	»	1	»
157	Streefkerk . . .	1 777	44	24.76	2	16	3	2	»	9	5	5	2	»	7	»	1	1	»	»
158	Strijen	4 227	86	20.35	6	34	12	1	5	8	11	8	1	1	10	3	»	3	2	2
159	Tienhoven. . . .	332	8	24.10	»	3	1	»	»	3	»	1	»	1	2	»	»	»	»	»
160	Tonge (Nieuwe). .	1 495	34	22.74	1	13	6	1	»	6	1	6	»	»	3	»	»	1	1	1
161	Tonge (Oude) . .	2 665	65	24.39	8	27	5	1	1	6	4	8	5	2	9	1	»	1	»	»
162	Valkenburg . . .	487	12	24.64	»	2	1	1	3	2	2	»	1	»	1	»	»	»	»	2
163	Veur	1 039	29	27.91	3	14	3	2	»	4	2	1	»	»	3	»	»	»	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3* 3	»	»	2	1	68	15	17	1	26	5	32	32	44	3	7	2	2* 60	»	14	9	10	2* 6	2* 5	3	1* 14	»
»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	3	4	1	11	1	1	9	4	2	5	»	3	»	5	1	1	1	»	1	8	8
»	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	1	1	»	»	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	7	6	»	14	3	26	16	9	4	4	1	6* 9	3* 3	17	26	3	»	1* 2	5	»	»
»	»	»	»	»	2	1	5	»	3	»	»	7	2	2	»	»	»	»	6	8	»	»	»	»	5	2
»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	3	2	»	1	1	»	1* 1	3	7	»	1* 1	»	»	2	»
1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	2	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	2	2	2	1	5	»	»	14	»	»	1	»	1	»	5	3	1	»	»	»	3	3
1* 1	»	»	»	»	1	3	»	»	4	»	1	11	7	1	»	»	1	»	8	4	»	»	»	2	1	»
»	»	»	»	»	»	1	3	»	6	»	»	5	2	»	1	»	7	»	»	2	»	2	1	2	1	»
2* 2	»	»	1	»	8	3	4	»	5	»	»	3	6	1	»	1	»	»	16	5	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	»	8	»	3	»	»	7	»	»	1	»	1	»	5	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	4	1	»	4	»	»	8	3	1	1	»	3	»	8	9	»	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	1	»	»	1	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	8	»	»	»	»	1	»	»	8	»	1	»	»	2	1

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Schourbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
164	Vianen.	3 499	67	19.14	7	23	7	5	2	10	3	5	5	1	17	4	»	»	1	1
165	Vier Polders. . .	768	17	22.13	3	7	3	»	»	2	1	1	»	»	2	»	»	»	1	»
166	Vlaardingen . . .	9 847	259	26.30	20	128	20	5	2	31	15	23	15	4	38	16	1	4	4	»
167	Vlaardinger-Ambacht	1 076	25	23.23	»	9	»	»	1	4	3	4	4	1	5	1	1	2	»	»
168	Vlist.	428	6	14.02	»	4	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
169	Voorburg	2 863	54	18.86	4	20	5	2	1	4	3	10	5	»	6	»	1	»	»	»
170	Voorhout	1 107	22	19.87	4	6	»	3	1	4	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»
171	Voorschoten . . .	2 202	35	15.89	»	7	3	2	»	7	4	12	»	1	6	»	»	»	1	»
172	Vrijenban	1 824	34	18.64	5	16	2	3	1	»	4	1	2	1	7	1	»	»	1	»
173	Waarder	776	37	47.68	»	13	7	3	1	6	1	4	2	»	4	7	1	1	»	»
174	Waddinxveen . .	4 177	107	25.62	13	52	10	3	2	9	10	6	2	1	29	3	1	1	»	»
175	Warmond. . . .	1 364	22	16.13	2	3	3	1	1	4	4	4	»	»	2	»	»	»	»	1
176	Wassenaar . . .	3 521	85	24.11	7	31	8	4	3	8	11	7	6	1	12	2	»	»	»	1
177	Wateringen . . .	1 855	56	30.19	2	20	10	3	2	6	7	3	3	1	3	2	»	»	»	»
178	Westmaas. . . .	1 067	29	27.18	»	16	1	3	1	3	3	2	»	1	7	1	1	1	»	»
179	Woerden	4 236	143	33.76	7	59	13	7	5	25	6	17	4	1	17	5	»	»	»	1
180	Woubrugge . . .	2 072	55	26.54	6	22	8	1	1	6	2	6	3	»	9	»	1	1	»	1
181	Wijngaarden. . .	398	12	30.15	2	3	2	1	»	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»
182	IJsselmonde . . .	3 012	[1]) 73	24.24	4	29	14	3	3	8	3	6	2	4	20	2	»	»	»	1
183	Zegwaart. . . .	1 504	47	31.25	3	21	4	2	»	4	5	6	2	»	10	1	»	3	»	»
184	Zevenhoven . . .	1 189	28	23.55	2	15	2	»	»	3	4	2	»	»	12	»	»	»	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	1	1	1	2	»	6	1	»	2	»	»	4	»	1	»	3	»	2	»	2* 2	3	7	5
»	»	»	»	»	4	»	1	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»
»	»	1	»	»	7	14	15	»	19	1	9	16	19	»	2	»	9	»	30	15	3	2	1	4	1	»
»	»	1	»	»	1	1	»	1	1	»	1	3	1	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	»	1	3	5	»	3	»	1	5	6	2	»	»	»	»	8	4	2	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	5	»	»	3	3	»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	1	1	5	»	3	»	1	2	3	»	»	»	1	»	5	2	»	»	1* 2	»	»	»
2* 2	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	1	3	1	»	»	»	»	»	6	»	»	»	1	»	»	1
»	2	»	»	»	1	»	1	»	5	»	3	1	4	»	»	»	1	»	1	4	»	»	»	»	»	»
1* 7	»	»	»	»	7	3	3	»	4	1	»	8	1	1	1	1	»	»	6	7	2	»	»	2	4	2
»	»	»	»	»	»	1	2	»	4	»	»	1	1	1	»	»	3	»	»	2	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	4	10	»	6	1	4	9	2	2	1	»	»	»	12	3	3	»	»	1	1* 1	»
»	»	»	»	»	»	2	8	»	5	»	1	9	»	»	1	»	»	»	18	»	3	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	9	»	»	»	1* 1	»	»	»
1* 1	23	»	»	»	14	4	1	2	8	»	6	3	4	»	3	»	4	1* 1	23	5	4	»	1	»	3	1
»	»	»	»	»	5	2	»	1	5	»	6	6	1	»	1	»	1	»	4	3	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
1	3	»	»	»	5	3	3	»	4	»	8	8	1	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	1	1	»
1	»	»	»	»	6	»	3	»	3	»	»	5	5	»	»	»	2	»	1	1	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	5	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	1	»	1	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
185	Zevenhuizen . . .	2 302	57	24.70	3	16	8	5	»	11	5	6	3	1	5	»	»	1	»	1
186	Zoetermeer . . .	1 065	16	15.02	2	3	1	»	»	3	2	3	2	»	2	1	1	»	»	»
187	Zoeterwoude . . .	4 031	84	20.84	5	30	11	6	3	11	5	9	4	1	16	1	2	1	»	»
188	Zuidland	1 866	49	26.26	4	20	6	»	1	5	7	5	1	»	10	»	»	2	»	1
189	Zwammerdam . .	1 603	42	26.20	1	16	8	3	»	5	3	5	1	»	11	2	»	2	»	»
190	Zwartewaal . . .	923	32	34.67	2	14	2	1	1	3	4	4	1	1	5	»	»	1	1	»
191	Zwijndrecht . . .	4 462	118	26.45	10	48	17	4	2	12	7	16	2	»	11	3	»	3	1* 1	1
	DE PROVINCIE	835 112	[1] 21 805	26.11	1607	7739	2956	811	445	2771	2024	2471	977	249	4122	15* 556	210	493	33* 176	151

1) Hieronder 4 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18	19.	20.	21.	22.	23.	24	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	1	1	4	»	»	»	7	»	5	»	»	5	8	»	»	1	»	»	5	3	»	1	1	2	»	»
1	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	4	3	2	»	8	3	»	10	4	1	3	»	3	»	7	3	2	»	»	1	1* 4	»
1* 1	»	»	»	»	4	1	1	»	1	»	»	5	6	»	1	»	1* 3	»	6	1	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	1	1	3	»	4	»	»	8	3	»	»	»	1	»	4	»	»	»	»	»	»	»
2* 2	»	»	»	»	2	»	4	»	3	1	»	1	»	1	1	»	1	»	1	3	»	»	»	»	2	1
»	»	»	»	»	5	3	3	2	4	1	3	10	2	1	3	»	1* 8	1* 1	23	10	3	»	2	1	1	1
41* 70	146	86	189	50	1185	715	1117	75	1519	191	404	1897	1138	172	401	53	20* 533	34* 34	1767	853	364	24* 103	39* 211	214	23* 543	247

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
1	Aalsmeer	3 884	87	22.40	6	33	9	4	2	16	8	5	4	»	16	1* 6	»	3	»	2
2	Abbekerk	817	14	17.13	»	3	1	»	»	5	3	1	1	»	2	»	»	1	»	»
3	Akersloot	1 598	43	26.91	2	16	6	1	1	11	2	4	»	»	7	»	»	»	»	1
4	Alkmaar	13 877	318	22.92	24	105	31	9	9	46	39	44	11	1	52	7	2	6	2	1
5	Amsterdam . . .	338 047	[1] 8910	26.36	692	2615	1416	299	176	1333	955	1064	354	80	1565	5* 116	78	254	1* 63	84
6	Andijk	2 484	33	13.28	7	5	2	3	»	5	5	5	1	1	1	»	»	1	»	»
7	Ankeveen	504	11	21.82	1	5	1	»	»	1	1	2	»	»	4	»	»	»	»	»
8	Anna Paulowna .	2 643	49	18.54	3	15	5	2	3	10	4	4	3	»	8	»	1	»	»	4
9	Assendelft	3 361	59	17.55	6	16	6	3	1	13	6	7	1	4	8	»	»	»	1	2
10	Avenhorn	1 387	27	19.47	2	9	5	2	»	3	2	4	»	1	2	»	1	2	»	1
11	Barsingerhorn . .	2 357	43	18.24	2	14	2	2	2	8	8	4	1	»	8	2	1	»	1	1
12	Beemster	4 416	69	15.63	4	16	2	3	3	16	9	12	4	»	8	»	»	3	»	2
13	Beets	614	14	22.80	1	2	1	»	1	5	1	2	1	»	1	»	1	»	»	»
14	Bennebroek . . .	829	25	30.16	4	7	5	2	»	3	1	1	2	1	4	1	»	»	»	2
15	Bergen	1 424	31	21.77	3	9	4	»	2	5	5	3	»	»	5	»	1	»	»	1
16	Berkhout	2 371	28	11.81	3	6	1	»	»	6	1	9	2	»	2	»	»	»	»	»
17	Beverwijk	3 744	82	21.90	4	29	4	4	3	14	3	15	6	5	11	8	»	»	1	1
18	Blaricum	917	18	19.63	1	8	»	»	»	5	2	1	1	1	2	»	»	»	»	»
19	Bloemendaal . . .	4 089	[2] 130	31.79	5	15	10	3	4	45	23	18	6	»	11	»	»	3	1	»
20	Blokker	1 613	21	13.02	3	3	2	»	1	5	2	4	1	»	»	»	»	»	»	1

1) Hieronder 6 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 1 als voren.

...OORD-HOLLAND IN 1882.

	OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
	Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29	30	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	»	»	»	2	1	5	»	5	4	1	10	2	»	3	»	1	»	7	4	2	1* 2	»	»	5	»
2	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	»	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»
3	»	»	»	»	»	3	2	2	»	3	»	7	2	1	»	»	3	3	»	»	»	1	1	1* 2	»	3	»
4	1* 4	»	»	»	»	15	10	20	»	29	»	14	39	20	»	3	»	8	2* 2	17	3	11	1* 1	5	2	20	1
5	27* 48	1	19	144	41	487	352	546	35	790	196	180	1153	305	37	252	46	7* 55	23* 23	480	178	271	36* 56	2* 109	79	1* 45	656
6	»	»	»	»	»	1	1	1	»	5	2	»	4	»	»	1	»	1	»	2	1	»	»	2* 2	»	1	1
7	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
8	3	»	»	»	»	6	»	1	»	5	»	3	2	1	»	»	»	1	»	1	»	»	1	1* 1	2	6	»
9	1* 3	»	»	»	»	»	3	2	1	8	»	7	2	»	1	1	»	1	»	2	1	2	1	»	»	2	»
10	»	»	»	»	»	1	1	6	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	1	1	»	1	1	»	»
11	»	»	»	»	»	3	»	»	1	2	»	1	3	7	»	1	»	3	»	»	2	»	»	1* 2	1	1	1
12	»	»	»	»	2	4	2	4	1	9	»	1	7	4	»	1	»	7	»	2	2	»	»	1* 1	1* 2	1	1
13	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	3	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»
14	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	3	»	»	»	»	»	1* 1	5	1	»	»	»	»	»	»
15	1* 1	»	»	»	»	1	»	2	»	3	»	»	2	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	8	5
16	»	»	»	»	»	1	4	1	»	6	1	»	2	1	»	»	»	2	»	2	1	»	1	»	»	»	»
17	»	»	»	»	»	3	6	3	»	10	1	1	9	»	1	»	»	6	»	»	4	4	1* 2	»	»	2	»
18	»	»	»	»	»	1	»	3	»	3	»	»	4	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19	1* 2	»	»	2	1	1	9	22	2	17	»	3	19	3	»	12	4	3	»	1	2	3	»	2	1	»	»
20	»	»	»	»	»	1	1	2	»	4	»	»	3	»	»	»	»	»	»	4	»	1	»	»	1	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoides 7.
21	Bovenkarspel. . .	1 522	32	21.03	7	6	4	2	»	3	2	6	2	»	8	1	»	»	1	»
22	Broek in Waterland	1 511	29	19.19	2	7	3	1	1	4	1	10	»	»	7	»	»	»	»	»
23	Broek op Langedijk	1 199	28	23.35	1	7	1	1	»	9	3	3	3	»	8	»	»	1	»	»
24	Buiksloot	942	15	15.92	2	6	»	1	1	2	1	2	»	»	3	»	»	»	»	1
25	Bussum	2 125	47	22.12	7	20	3	1	2	3	3	6	2	»	12	1	»	1	1	»
26	Callantsoog . . .	609	13	21.35	»	5	1	2	1	3	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1
27	Castricum. . . .	1 633	25	15.31	2	7	3	1	1	3	3	3	2	»	3	»	»	1	»	1
28	Diemen	1 193	16	13.41	1	7	1	1	»	1	2	2	1	»	2	»	»	»	»	»
29	Edam	5 740	107	18.64	7	35	9	2	»	18	18	13	5	1	14	»	1	4	1	4
30	Egmond aan Zee .	2 053	36	17.54	3	13	6	1	»	4	4	2	3	1	5	»	»	»	»	»
31	Egmond binnen .	1 368	19	13.89	3	5	3	»	»	2	3	2	1	»	1	2	1	1	»	»
32	Enkhuizen . . .	5 702	121	21.22	6	38	12	11	4	16	13	16	5	»	26	2	1	2	»	1
33	Graft	1 565	37	23.64	3	4	2	3	2	11	2	9	1	»	3	»	1	»	»	»
34	's-Graveland. . .	1 256	28	22.29	8	6	1	»	»	2	1	8	2	»	7	»	»	»	1	1
35	Grootebroek . . .	2 138	41	19.18	1	10	7	1	2	7	2	10	1	»	11	1	»	»	»	1
36	Haarlem	39 977	1031	25.79	62	300	171	43	20	133	95	158	49	10	161	12	11	24	5	6
37	Haarlemmerliede en Spaarnwoude. .	2 513	53	21.09	5	16	11	1	1	7	7	5	»	3	5	»	»	2	1	»
38	Haarlemmermeer .	14 400	344	23.89	21	141	62	17	6	31	36	23	7	7	59	4	3	11	6	4
39	Harenkarspel. . .	2 028	41	20.22	2	15	5	3	1	5	5	4	1	»	6	1	»	3	1	»
40	Heemskerk . . .	1 696	37	21.82	4	12	3	»	»	11	2	4	1	5	5	»	»	»	»	1

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
1* 1	»	»	»	»	4	2	1	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
1* 1	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	1	6	1	»	1	»	»	»	1	3	»	»	»	»	3	2
1* 1	»	»	»	»	1	1	2	»	5	»	»	5	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	2	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	3	4	4	1	2	»	2	2	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	1	»	1	1
2	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	5	1	1	»	»	»	»	6	»	»	»	»	3	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	2	»	»	1	»	1	»	3	»	»	»	2	1	»	»
2* 5	»	1	»	»	1	8	1	4	8	1	3	8	7	»	2	»	2	»	7	3	3	1* 2	»	2	7	»
»	»	»	»	»	7	2	»	»	4	»	»	6	1	1	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	3
»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	3
1	»	»	»	»	8	»	4	»	12	»	»	13	7	»	»	»	6	»	6	2	1	2	2	2	13	3
2* 2	»	»	»	»	1	3	5	»	4	»	»	7	1	»	2	»	»	»	»	1	»	»	2	»	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	1* 2	»	1	1	»	»	»	»	»	»
2	»	»	»	»	7	1	»	»	3	1	»	3	2	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1* 1	2	2	2
1* 1	»	1	26	3	44	43	74	2	83	35	7	152	35	7	31	5	32	3* 3	53	11	9	4* 13	1* 11	7	6* 35	»
»	»	»	1	»	1	»	5	»	5	1	3	4	»	1	»	1	2	»	1	1	»	1* 1	1	3	4	3
»	»	»	4	2	22	7	12	»	26	3	34	30	7	1	3	»	14	»	30	2	»	»	3	10	16	11
1* 1	»	»	»	»	5	3	3	»	4	»	»	2	»	»	»	»	1	»	8	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	5	3	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	»	1* 2	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7.
41	Heemstede . . .	3 433	79	23.01	7	27	11	3	»	8	6	13	4	1	15	1	»	3	»	1
42	Heerhugowaard. .	2 898	47	16.22	5	13	4	»	2	13	4	3	3	»	7	»	»	2	»	1
43	Heilo	1 528	35	22.91	3	9	2	1	2	7	5	4	2	»	4	»	»	»	1	1
44	Helder	20 199	364	18.02	37	108	26	6	11	80	37	46	13	7	67	1* 9	2	6	7	4
45	Hensbroek . . .	956	22	23.01	»	6	4	1	4	3	»	3	1	»	»	»	»	»	»	1
46	Hilversum . . .	10 357	308	29.74	16	139	34	6	6	29	31	39	8	6	92	7	3	2	4	4
47	Hoogkarspel . . .	1 279	18	14.07	1	6	3	»	1	2	2	1	2	»	4	»	»	»	»	»
48	Hoogwoud . . .	2 107	29	13.76	2	5	1	1	1	4	6	6	3	1	1	»	»	1	»	»
49	Hoorn	10 442	238	22.79	18	68	17	12	7	52	34	25	5	6	39	2	2	3	1	1
50	Huizen.	3 893	72	18.49	11	21	12	»	2	10	3	8	5	3	4	»	»	»	1	»
51	Ilpendam	1 801	30	16.66	2	10	3	»	1	2	4	6	2	1	7	»	»	3	»	»
52	Jisp.	753	18	23.91	1	2	1	3	1	3	2	5	»	»	1	2	1	»	»	»
53	Katwoude. . . .	234	3	12.82	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
54	Koedijk	1 077	21	19.50	1	6	1	1	»	5	3	2	2	»	5	»	2	2	1	»
55	Koog aan de Zaan	2 371	44	18.56	1	14	6	»	»	9	4	7	3	1	6	1	»	»	»	1
56	Kortenhoef . . .	795	17	21.38	»	4	»	»	1	4	3	3	2	»	9	»	1	»	»	»
57	Krommenie . . .	2 577	44	17.07	1	10	3	4	2	11	2	9	2	»	5	»	1	2	»	3
58	Kwadijk	422	8	18.96	»	3	1	»	»	2	»	2	»	»	2	»	»	»	1	»
59	Landsmeer . . .	1 578	26	16.48	1	8	3	2	2	3	3	4	»	»	2	»	»	2	»	»
60	Laren	1 972	55	27.89	5	13	1	1	1	8	13	10	3	»	11	1	»	»	»	»
61	Limmen	1 040	23	22.12	2	5	4	1	1	6	1	3	»	»	4	1	»	1	1	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

... Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden, (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
1	»	»	1	»	11	4	2	»	4	»	»	10	»	»	5	»	5	»	2	1	»	»	»	1	3	»
1	»	»	»	»	4	1	»	»	9	1	6	1	»	»	»	»	2	»	»	»	1	1	»	2	3	»
1	»	»	»	»	4	2	2	»	2	»	»	4	2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	3	3
»	»	»	»	»	32	19	17	»	29	»	5	41	32	2	5	»	1* 9	»	8	5	5	1* 1	3	9	2	»
»	»	»	»	»	»	2	3	»	4	»	»	2	2	»	»	»	1	»	2	1	2	»	»	1	1	»
»	»	»	1	1	24	4	9	»	13	1	3	32	12	3	7	»	21	»	10	12	6	1	3	2	»	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	5	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	4	1	1	»	7	1	»	2	1	»	2	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»
2	»	»	»	»	19	8	17	»	38	»	2	27	13	»	5	»	1	»	8	7	5	1	2	2	3	4
1	»	»	5	»	5	5	1	»	5	4	»	5	5	»	2	»	»	»	10	1	»	1* 1	»	»	1	1
»	»	»	»	»	1	2	1	»	2	»	»	3	»	»	3	»	»	»	2	1	»	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	4	4	1	»	3	»	4	7	2	»	2	»	»	»	»	1	2	»	2	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
1	»	»	»	»	1	2	2	1	2	1	1	6	3	»	»	»	1	1* 1	1	2	1	»	»	2	4	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	1	1	3	»	1	3	1	»	3	»	1	»	2	»	»	1* 2	2	»	»	»
»	»	»	1	1	5	2	»	»	6	»	»	3	10	»	4	»	1	»	»	1	»	»	2	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	3	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1* 1	1	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
62	Maarten (Sint . .	1 081	21	19.43	2	5	2	»	»	4	3	3	2	»	3	»	»	»	1	»
63	Marken	1 171	25	21.35	1	6	3	1	»	7	3	2	2	»	4	»	»	1	»	2
64	Medemblik . . .	2 165	40	18.4[illegible]	3	10	1	1	1	5	8	8	3	1	7	»	»	5	»	»
65	Middelie	631	5	7.92	»	1	1	1	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	»
66	Midwoud	976	17	17.42	»	3	4	1	1	1	2	5	»	»	3	1	»	.	»	»
67	Monnikendam . .	2 736	52	19.01	1	16	5	1	1	14	8	3	3	2	15	»	»	2	»	5
68	Muiden.	1 748	47	26.89	4	16	4	3	2	9	3	3	3	»	1	7	»	1	»	1
69	Naarden	2 740	64	23.36	5	18	9	4	»	11	6	9	2	1	15	1	1	2	»	»
70	Nederhorst den Berg	1 078	38	35.25	2	20	2	»	2	2	3	5	2	»	12	»	»	»	»	»
71	Nibbikswoud . .	1 220	14	11.47	»	4	3	»	1	3	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»
72	Nieuwendam. . .	1 532	24	15.67	3	8	1	»	»	7	3	1	1	»	2	»	»	»	»	1
73	Nieuwe Niedorp. .	1 569	30	19.12	4	6	1	4	1	5	6	3	»	»	7	»	»	2	2	»
74	Nieuweramstel . .	17 386	419	24.10	42	160	65	11	8	58	25	36	14	4	84	7	3	9	2	3
75	Noordscharwoude .	949	20	21.07	2	6	2	»	»	4	3	3	»	»	2	»	»	1	»	»
76	Opdam	969	18	18.58	1	2	1	1	1	5	2	3	2	»	»	»	1	»	1	»
77	Oosthuizen . . .	1 300	21	16.15	1	3	6	»	»	5	1	5	»	»	1	»	»	»	»	»
78	Oostzaan	2 475	45	18.18	4	10	8	1	1	6	6	7	2	1	12	1	1	3	»	1
79	Opmeer	463	10	21.60	»	2	2	»	2	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»
80	Opperdoes. . . .	791	23	29.08	1	5	2	»	1	5	4	4	1	1	3	»	1	»	1	»
81	Oterleek	795	13	16.35	2	4	»	1	2	1	»	2	1	»	3	»	»	»	»	»
82	Oudendijk . . .	665	11	16.54	»	1	»	»	2	2	4	2	»	»	1	»	»	»	»	1

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10	11	12.	13.	14	15	16.	17.	18.	19.	20	21.	22.	23.	24.	25.	26	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	1	»	1	2	1	1	»	1	»	1
»	»	»	»	1	»	1	2	»	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	3	»
1	»	»	»	»	3	»	1	3	2	»	»	2	4	»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	1	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	4	2	1	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»
2	»	»	»	1	2	»	3	»	5	»	»	3	1	»	»	»	»	2* 2	4	1	2	»	»	»	»	»
2	»	»	1	»	2	3	5	1	2	»	»	6	2	»	»	»	»	»	2	2	»	»	1	»	»	»
1* 1	»	1	4	»	5	1	4	»	5	»	1	8	1	1	1	»	»	»	»	2	3	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	1	1	»	4	»	»	3	2	»	1	»	1	2* 2	»	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	»	3	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	6	2	1	»	2	»	1	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	5	»	»	3	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»
1	»	»	9	»	33	11	22	1	22	2	9	61	15	5	2	»	18	»	11	8	9	2* 5	4	3	7	6
»	»	»	»	»	1	2	»	»	3	»	»	3	»	»	1	»	2	»	1	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	4	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	2	»
1	»	»	»	»	»	»	3	1	4	»	»	3	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	1	»
»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	2	6	»	»	4	»	»	»	2	»	»	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	3	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	1	1	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	4	1	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	3	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3	Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	[illegible] 7.
83	Oude Niedorp . .	1 133	17	15 00	1	6	2	»	1	4	»	1	2	»	3	»	1	1	»	»
84	Ouderamstel . . .	2 630	70	26.62	8	24	10	3	2	8	6	6	3	»	20	1	»	3	»	1
85	Oudkarspel . . .	1 352	14	10.35	5	1	1	1	1	2	»	2	1	»	3	»	»	»	»	»
86	Oudorp	703	13	18.49	1	8	»	»	»	2	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»
87	Pancras (Sint) . .	512	7	13.67	»	»	1	»	»	2	1	3	»	»	3	»	»	»	»	»
88	Petten	390	9	23.08	2	3	»	2	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»
89	Purmerend . . .	5 262	105	19.95	9	30	13	2	4	15	15	13	4	3	21	»	»	4	3	1
90	Ransdorp	1 541	35	22.71	2	12	4	3	1	3	5	5	»	»	8	»	»	1	»	»
91	Rijp.	1 923	40	20.80	2	15	2	1	»	7	6	5	2	»	3	»	»	3	»	»
92	Schagen	3 218	83	25.79	8	19	6	1	3	12	12	22	»	»	7	3	1	1	»	5
93	Schellinkhout . .	605	14	23.14	»	3	»	1	1	2	4	1	2	»	»	»	»	1	»	»
94	Schermerhorn . .	1 242	28	22.54	6	5	4	1	2	4	1	2	3	»	3	»	1	1	»	»
95	Schoorl	1 330	33	24.81	4	6	3	1	2	6	3	5	3	1	3	1	»	»	»	»
96	Schoten	730	19	26.03	2	7	1	»	1	4	1	3	»	»	4	»	»	»	»	»
97	Sloten	6 110	188	30.77	17	81	23	11	2	24	17	11	2	»	36	2	3	4	1	2
98	Spaarndam . . .	703	9	12.80	1	6	»	»	»	1	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»
99	Spanbroek . . .	1 523	24	15.76	1	9	2	»	4	2	2	4	»	1	2	»	»	»	»	»
100	Sijbekarspel . . .	1 180	21	17.80	2	3	3	3	1	2	3	3	1	»	4	1	1	»	»	»
101	Terschelling . . .	3 558	59	16.58	7	16	10	3	1	4	4	10	4	1	11	»	1	2	»	»
102	Texel	6 400	93	14.53	3	19	5	3	4	18	7	25	9	»	34	»	»	»	»	2
103	Twisk	849	15	17.67	1	4	»	»	»	3	»	3	4	»	3	»	2	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol 24.)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina	Diarrhoea Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25.	26.	27.	28	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	7	1	6	1	1	8	1	»	2	»	»	»	2	»	»	1* 1	»	2	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1	»	1	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	13	1	6	1	9	1	2	9	»	2	4	1	6	»	1	1	2	»	»	2	1	»
8	»	»	»	»	2	2	1	»	»	»	»	»	2	»	1	2	4	»	»	1	»	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	1	»	4	7	2	3	»	»	3	»	1	1	»	3	»	4	1	1	»	»	»	»	»
1* 3	»	»	1	»	3	2	4	»	5	1	5	14	3	»	»	»	5	»	2	1	»	»	»	»	9	9
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	2	»	2	»	»	1	»	4	»	1	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	1	1	»	1	»	2	»	»	1	1	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	2	»	1	»	»	»	1	1	3	1	1* 3	»	5	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	3	1	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»
1* 8	»	2	5	»	13	3	7	»	12	1	7	18	3	»	1	3	9	»	7	3	2	1	1	2	7	6
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	1	1	7	»	»	4	»	1	1	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	2	»	»	2	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»
»	»	»	»	»	3	6	»	»	4	»	13	2	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	20	4	6	»	11	»	»	3	1	»	»	»	»	»	1	2	»	1	1* 1	2	2	»
1* 1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1 Gebrekkige ontwikkeling.	2 Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3 Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4 Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5 Kanker.	6 Waterzucht. Scheurbuik *	7 Typhus. Febris typhoidea.
104	Uitgeest	2 410	48	19.92	9	14	5	2	»	10	2	5	1	1	7	»	»	1	»	»
105	Uithoorn	1 823	59	32.36	3	22	12	3	1	4	6	6	2	2	14	3	1	1	»	»
106	Urk	2 199	34	15.46	4	10	5	1	»	5	1	6	2	»	3	»	1	1	»	»
107	Ursum	1 310	26	19.85	4	7	2	»	1	5	2	5	»	2	»	»	»	»	»	»
108	Velzen	5 607	142	25.33	10	47	19	1	3	27	15	12	8	2	36	1	»	1	»	2
109	Venhuizen . . .	1 977	33	16.69	1	10	»	1	1	6	1	8	5	1	6	»	»	»	2	1
110	Vlieland	739	17	23.01	1	5	1	1	1	3	2	2	1	1	»	»	1	»	»	»
111	Warder	440	1	2.27	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112	Warmenhuizen . .	1 334	28	20.99	3	8	»	1	»	10	»	4	2	1	1	1	»	1	»	»
113	Watergraafsmeer .	1 354	34	25.11	2	15	2	1	3	3	3	5	»	»	5	»	1	»	»	»
114	Weesp	3 760	118	31.38	6	32	33	6	»	12	5	17	7	1	12	2	»	2	»	7
115	Weesperkarspel . .	1 905	64	33.60	5	21	11	2	2	9	7	4	3	»	4	»	»	»	»	2
116	Wervershoof . . .	1 936	34	17.56	5	9	2	1	1	4	3	6	3	»	4	1	»	»	»	»
117	Westwoud . . .	973	18	18.50	»	5	3	»	»	2	5	2	1	1	1	»	»	»	»	1
118	Westzaan	2 345	45	19.19	»	5	3	5	1	6	8	15	2	»	14	»	»	3	»	1
119	Wieringen . . .	2 374	35	14.74	»	9	3	»	2	11	7	3	»	1	1	2	1	»	1	2
120	Wieringerwaard .	1 295	22	16.99	1	3	1	»	»	3	8	5	1	»	6	»	1	»	2	»
121	Winkel	1 756	37	21.07	5	9	2	1	2	5	4	8	1	»	9	»	1	1	2	»
122	Wognum	1 643	25	15.22	1	7	2	»	1	9	1	2	2	»	3	»	»	»	»	»
123	Wormer	1 623	46	28.34	3	8	8	2	1	12	5	5	2	1	3	1	»	»	2	5
124	Wormerveer . . .	4 003	78	19.49	3	20	14	1	4	15	10	11	»	3	5	»	1	2	»	4

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
9.	10.	11	12.	13	14.	15.	16	17	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
1* 1	»	»	»	1	1	.	3	»	5	»	»	5	1	1	»	»	»	»	6	1	3	1* 1	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	2	5	»	5	4	4	2	5	»	»	»	2	»	3	»	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	1	»	6	»	»	»	»	»	»	5	1	»	»	»	»	6	5
»	»	»	»	»	2	1	2	»	4	»	»	2	1	»	»	»	»	»	5	»	»	1	»	»	2	»
1	»	»	3	»	13	1	4	»	8	1	1	11	5	2	5	1	6	1* 1	5	2	3	1* 1	3	11	2	1
»	»	»	»	1	8	2	»	»	1	»	»	9	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	2	»	1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	1	»	»	2	»	1	»	3	»	»	3	2	»	»	»	1	»	3	»	»	1* 1	»	2	2	»
»	»	»	1	»	2	1	1	»	»	»	2	6	»	1	»	»	»	»	4	1	1	»	2	3	1	»
2	.	»	16	»	1	1	7	1	6	»	»	11	5	2	5	»	»	»	26	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	5	»	2	1	5	»	3	»	4	9	4	»	1	»	»	»	10	»	»	1	»	»	2	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	3	»	»	4	1	»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	8	7
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	2	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	1* 1	1	3	1
»	»	»	»	»	»	2	2	»	4	»	1	3	5	1	»	»	»	»	3	1	»	»	1* 3	1	»	»
»	»	»	»	»	»	3	1	»	5	»	»	2	2	»	»	»	»	»	9	2	»	1	»	1	1	1
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	2	4	»	»	»	2	»	»	1	»	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	1	3	»	»	»	3	»	»	»	2	»	3	»	1	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	5	»	»	5	1	»	1	»	1	»	»	1	1	1	»	1	1	1
»	»	»	»	»	4	1	2	»	3	»	1	12	2	»	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	.	3	1	7	»	14	11	1	2	3	»	2	»	2	2	6	»	2	1	3	3

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik * 6.	Typhus. Febris typhoïdea. 7.
21	Bovenkarspel . . .	1 522	32	21.03	7	6	4	2	»	3	2	6	2	»	8	1	»	»	1	»
22	Broek in Waterland	1 511	29	19.19	2	7	3	1	1	4	1	10	»	»	7	»	»	»	»	»
23	Broek op Langedijk	1 199	28	23.35	1	7	1	1	»	9	3	3	3	»	8	»	»	1	»	»
24	Buiksloot	942	15	15.92	2	6	»	1	1	2	1	2	»	»	3	»	»	»	»	1
25	Bussum	2 125	47	22.12	7	20	3	1	2	3	3	6	2	»	12	1	»	1	1	»
26	Callantsoog . . .	609	13	21.35	»	5	1	2	1	3	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1
27	Castricum	1 633	25	15.31	2	7	3	1	1	3	3	3	2	»	3	»	»	1	»	1
28	Diemen	1 193	16	13.41	1	7	1	1	»	1	2	2	1	»	2	»	»	»	»	»
29	Edam	5 740	107	18.64	7	35	9	2	»	18	18	13	5	1	14	»	1	4	1	4
30	Egmond aan Zee .	2 053	36	17.54	3	13	6	1	»	4	4	2	3	1	5	»	»	»	»	»
31	Egmond binnen .	1 368	19	13.89	3	5	3	»	»	2	3	2	1	»	1	2	1	1	»	»
32	Enkhuizen . . .	5 702	121	21.22	6	38	12	11	4	16	13	16	5	»	26	2	1	2	»	1
33	Graft	1 565	37	23.64	3	4	2	3	2	11	2	9	1	»	3	»	1	»	»	»
34	's-Graveland . . .	1 256	28	22.29	8	6	1	»	»	2	1	8	2	»	7	»	»	»	1	1
35	Grootebroek . . .	2 138	41	19.18	1	10	7	1	2	7	2	10	1	»	11	1	»	»	»	1
36	Haarlem	39 977	1031	25.79	62	300	171	43	20	133	95	158	49	10	161	12	11	24	5	6
37	Haarlemmerliede en Spaarnwoude . .	2 513	53	21.09	5	16	11	1	1	7	7	5	»	3	5	»	»	2	1	»
38	Haarlemmermeer .	14 400	344	23.89	21	141	62	17	6	31	36	23	7	7	59	4	3	11	6	4
39	Harenkarspel . . .	2 028	41	20.22	2	15	5	3	1	5	5	4	1	»	6	1	»	3	1	»
40	Heemskerk . . .	1 696	37	21.82	4	12	3	»	»	11	2	4	1	5	5	»	»	»	»	1

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
1* 1	»	»	»	»	4	2	1	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
1* 1	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	1	6	1	»	1	»	»	»	1	3	»	»	»	»	3	2
1* 1	»	»	»	»	1	1	2	»	5	»	»	5	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	2	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	3	4	4	1	2	»	2	2	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	1	»	1	1
2	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	5	1	1	»	»	»	»	6	»	»	»	»	3	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	2	»	»	1	»	1	»	3	»	»	»	2	1	»	»
2* 5	»	1	»	»	1	8	1	4	8	1	3	8	7	»	2	»	2	»	7	3	3	1* 2	»	2	7	»
»	»	»	»	»	7	2	»	»	4	»	»	6	1	1	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	3
»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	3
1	»	»	»	»	8	»	4	»	12	»	»	13	7	»	»	»	6	»	6	2	1	2	2	2	13	3
1* 2	»	»	»	»	1	3	5	»	4	»	»	7	1	»	2	»	»	»	»	1	»	»	2	»	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	1* 2	»	1	1	»	»	»	»	»	»
2	»	»	»	»	7	1	»	»	3	1	»	3	2	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1* 1	2	2	2
* 1	»	1	26	3	44	43	74	2	83	35	7	152	35	7	31	5	32	3* 3	53	11	9	4* 13	1* 11	7	6* 35	»
»	»	»	1	»	1	»	5	»	5	1	3	4	»	1	»	1	2	»	1	1	»	1* 1	1	3	4	3
»	»	»	4	2	22	7	12	»	26	3	34	30	7	1	3	»	14	»	30	2	»	»	3	10	16	11
* 1	»	»	»	»	5	3	3	»	4	»	»	2	»	»	»	»	1	»	8	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	5	3	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	»	1* 2	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Schourbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
41	Heemstede . . .	3 433	79	23.01	7	27	11	3	»	8	6	13	4	1	15	1	»	3	»	1
42	Heerhugowaard. .	2 898	47	16.22	5	13	4	»	2	13	4	3	3	»	7	»	»	2	»	1
43	Heilo	1 528	35	22.91	3	9	2	1	2	7	5	4	2	»	4	»	»	»	1	1
44	Helder	20 199	364	18.02	37	108	26	6	11	80	37	46	13	7	67	1* 9	2	6	7	4
45	Hensbroek . . .	956	22	23.01	»	6	4	1	4	3	»	3	1	»	»	»	»	»	»	1
46	Hilversum . . .	10 357	308	29.74	16	139	34	6	6	29	31	39	8	6	92	7	3	2	4	4
47	Hoogkarspel . . .	1 279	18	14.07	1	6	3	»	1	2	2	1	2	»	4	»	»	»	»	»
48	Hoogwoud . . .	2 107	29	13.76	2	5	1	1	1	4	6	6	3	1	1	»	»	1	»	»
49	Hoorn	10 442	238	22.79	18	68	17	12	7	52	34	25	5	6	39	2	2	3	1	1
50	Huizen.	3 893	72	18.49	11	21	12	»	2	10	3	8	5	3	4	»	»	»	1	»
51	Ilpendam	1 801	30	16.66	2	10	3	»	1	2	4	6	2	1	7	»	»	3	»	»
52	Jisp.	753	18	23.91	1	2	1	3	1	3	2	5	»	»	1	2	1	»	»	»
53	Katwoude. . . .	234	3	12.82	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
54	Koedijk	1 077	21	19.50	1	6	1	1	»	5	3	2	2	»	5	»	2	2	1	»
55	Koog aan de Zaan	2 371	44	18.56	1	14	6	»	»	9	4	7	3	1	6	1	»	»	»	1
56	Kortenhoef . . .	795	17	21.38	»	4	»	»	1	4	3	3	2	»	9	»	1	»	»	»
57	Krommenie . . .	2 577	44	17.07	1	10	3	4	2	11	2	9	2	»	5	»	1	2	»	3
58	Kwadijk	422	8	18.96	»	3	1	»	»	2	»	2	»	»	2	»	»	»	1	»
59	Landsmeer . . .	1 578	26	16.48	1	8	3	2	2	3	3	4	»	»	2	»	»	2	»	»
60	Laren	1 972	55	27.89	5	13	1	1	1	8	13	10	3	»	11	1	»	»	»	»
61	Limmen	1 040	23	22.12	2	5	4	1	1	6	1	3	»	»	4	1	»	1	1	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	1	»	11	4	2	»	4	»	»	10	»	»	5	»	5	»	2	1	»	»	»	1	3	»
1	»	»	»	»	4	1	»	»	9	1	6	1	»	»	»	»	2	»	»	»	1	1	»	2	3	»
1	»	»	»	»	4	2	2	»	2	»	»	4	2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	3	3
»	»	»	»	»	32	19	17	»	29	»	5	41	32	2	5	»	1* 9	»	8	5	5	1* 1	3	9	2	»
»	»	»	»	»	»	2	3	»	4	»	»	2	2	»	»	»	1	»	2	1	2	»	»	1	1	»
»	»	»	1	1	24	4	9	»	13	1	3	32	12	3	7	»	21	»	10	12	6	1	3	2	»	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	5	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	4	1	1	»	7	1	»	2	1	»	2	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	19	8	17	»	38	»	2	27	13	»	5	»	1	»	8	7	5	1	2	2	3	4
	»	»	5	»	5	5	1	»	5	4	»	5	5	»	2	»	»	»	10	1	»	1* 1	»	»	1	1
	»	»	»	»	1	2	1	»	2	»	»	3	»	»	3	»	»	»	2	1	»	»	»	1	1	»
	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	1
	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	1	»	4	4	1	»	3	»	4	7	2	»	2	»	»	»	»	1	2	»	2	1	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
	»	»	»	»	1	2	2	1	2	1	1	6	3	»	»	»	1	1* 1	1	2	1	»	»	2	4	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	1	»	1	1	3	»	1	3	1	»	3	»	1	»	2	»	»	1* 2	2	»	»	»
	»	»	1	1	5	2	»	»	6	»	»	3	10	»	4	»	1	»	»	1	»	»	2	»	1	»
	»	»	»	»	2	2	3	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1* 1	1	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Toring. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
62	Maarten (Sint . .	1 081	21	19.43	2	5	2	»	»	4	3	3	2	»	3	»	»	»	1	»
63	Marken	1 171	25	21.35	1	6	3	1	»	7	3	2	2	»	4	»	»	1	»	2
64	Medemblik . . .	2 165	40	18.4[illegible]	3	10	1	1	1	5	8	8	3	1	7	»	»	5	»	»
65	Middelie	631	5	7.92	»	1	1	1	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	»
66	Midwoud	976	17	17.42	»	3	4	1	1	1	2	5	»	»	3	1	»	»	»	»
67	Monnikendam . .	2 736	52	19.01	1	16	5	1	1	14	8	3	3	2	15	»	»	2	»	5
68	Muiden.	1 748	47	26.89	4	16	4	3	2	9	3	3	3	»	1	7	»	1	»	1
69	Naarden	2 740	64	23.36	5	18	9	4	»	11	6	9	2	1	15	1	1	2	»	»
70	Nederhorst den Berg	1 078	38	35.25	2	20	2	»	2	2	3	5	2	»	12	»	»	»	»	»
71	Nibbikswoud . .	1 220	14	11.47	»	4	3	»	1	3	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»
72	Nieuwendam. . .	1 532	24	15.67	3	8	1	»	»	7	3	1	1	»	2	»	»	»	»	1
73	Nieuwe Niedorp. .	1 569	30	19.12	4	6	1	4	1	5	6	3	»	»	7	»	»	2	2	»
74	Nieuweramstel . .	17 386	419	24.10	42	160	65	11	8	58	25	36	14	4	84	7	3	9	2	3
75	Noordscharwoude .	949	20	21.07	2	6	2	»	»	4	3	3	»	»	2	»	»	1	»	»
76	Opdam	969	18	18.58	1	2	1	1	1	5	2	3	2	»	»	»	1	»	1	»
77	Oosthuizen . . .	1 300	21	16.15	1	3	6	»	»	5	1	5	»	»	1	»	»	»	»	»
78	Oostzaan	2 475	45	18.18	4	10	8	1	1	6	6	7	2	1	12	1	1	3	»	1
79	Opmeer	463	10	21.60	»	2	2	»	2	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»
80	Opperdoes. . . .	791	23	29.08	1	5	2	»	1	5	4	4	1	1	3	»	1	»	1	»
81	Oterleek	795	13	16.35	2	4	»	1	2	1	»	2	1	»	3	»	»	»	»	»
82	Oudendijk . . .	665	11	16.54	»	1	»	»	2	2	4	2	»	»	1	»	»	»	»	1

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	1	»	1	2	1	1	»	1	»	1
»	»	»	»	1	»	1	2	»	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	3	»
1	»	»	»	»	3	»	1	3	2	»	»	2	4	»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	1	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	4	2	1	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»
2	»	»	»	1	2	»	3	»	5	»	»	3	1	»	»	»	»	2* 2	4	1	2	»	»	»	»	»
2	»	»	1	»	2	3	5	1	2	»	»	6	2	»	»	»	»	»	2	2	»	»	1	»	»	»
1* 1	»	1	4	»	5	1	4	»	5	»	1	8	1	1	1	»	»	»	»	2	3	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	1	1	»	4	»	»	3	2	»	1	»	1	2* 2	»	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	»	3	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	6	2	1	»	2	»	1	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	5	»	»	3	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»
1	»	»	9	»	33	11	22	1	22	2	9	61	15	5	2	»	18	»	11	8	9	2* 5	4	3	7	6
»	»	»	»	»	1	2	»	»	3	»	»	3	»	»	1	»	2	»	1	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	1	»	4	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	2	»
1	»	»	»	»	»	»	3	1	4	»	»	3	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	1	»
»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	2	6	»	»	4	»	»	»	2	»	»	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	3	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	1	1	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	4	1	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	3	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoïdea. 7.
83	Oude Niedorp . .	1 133	17	15.00	1	6	2	»	1	4	»	1	2	»	3	»	1	1	»	»
84	Ouderamstel . . .	2 630	70	26.62	8	24	10	3	2	8	6	6	3	»	20	1	»	3	»	1
85	Oudkarspel . . .	1 352	14	10.35	5	1	1	1	1	2	»	2	1	»	3	»	»	»	»	»
86	Oudorp	703	13	18.49	1	8	»	»	»	2	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»
87	Pancras (Sint) . .	512	7	13.67	»	»	1	»	»	2	1	3	»	»	3	»	»	»	»	»
88	Petten	390	9	23.08	2	3	»	2	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»
89	Purmerend . . .	5 262	105	19.95	9	30	13	2	4	15	15	13	4	3	21	»	»	4	3	1
90	Ransdorp	1 541	35	22.71	2	12	4	3	1	3	5	5	»	»	8	»	»	1	»	»
91	Rijp.	1 923	40	20.80	2	15	2	1	»	7	6	5	2	»	3	»	»	3	»	»
92	Schagen	3 218	83	25.79	8	19	6	1	3	12	12	22	»	»	7	3	1	1	»	5
93	Schellinkhout . .	605	14	23.14	»	3	»	1	1	2	4	1	2	»	»	»	»	1	»	»
94	Schermerhorn . .	1 242	28	22.54	6	5	4	1	2	4	1	2	3	»	3	»	1	1	»	»
95	Schoorl	1 330	33	24.81	4	6	3	1	2	6	3	5	3	1	3	1	»	»	»	»
96	Schoten	730	19	26.03	2	7	1	»	1	4	1	3	»	»	4	»	»	»	»	»
97	Sloten	6 110	188	30.77	17	81	23	11	2	24	17	11	2	»	36	2	3	4	1	2
98	Spaarndam . .	703	9	12.80	1	6	»	»	»	1	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»
99	Spanbroek . . .	1 523	24	15.76	1	9	2	»	4	2	2	4	»	1	2	»	»	»	»	»
100	Sijbekarspel . . .	1 180	21	17.80	2	3	3	3	1	2	3	3	1	»	4	1	1	»	»	»
101	Terschelling . . .	3 558	59	16.58	7	16	10	3	1	4	4	10	4	1	11	»	1	2	»	»
102	Texel	6 400	93	14.53	3	19	5	3	4	18	7	25	9	»	34	»	»	»	»	2
103	Twisk	849	15	17.67	1	4	»	»	»	3	»	3	4	»	3	»	2	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

[illegible] Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol 24.)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina	Diarrhoea Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25.	26.	27.	28	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	7	1	6	1	1	8	1	»	2	»	»	»	2	»	»	1* 1	»	2	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1	»	1	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	13	1	6	1	9	1	2	9	»	2	4	1	6	»	1	1	2	»	»	2	1	»
8	»	»	»	»	2	2	1	»	»	»	»	»	2	»	1	2	4	»	»	1	»	»	»	1	»	»
1* 1	»	»	»	1	»	4	7	2	3	»	»	3	»	1	1	»	3	»	4	1	1	»	»	»	»	»
1* 3	»	»	1	»	3	2	4	»	5	1	5	14	3	»	»	»	5	»	2	1	»	»	»	»	9	9
»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	2	»	2	»	»	1	»	4	»	1	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	1	1	»	1	»	2	»	»	1	1	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	2	»	1	»	»	»	1	1	3	1	1* 3	»	5	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	3	1	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	1	»
1* 8	»	2	5	»	13	3	7	»	12	1	7	18	3	»	1	3	9	»	7	3	2	1	1	2	7	6
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	1	1	7	»	»	4	»	1	1	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	2	»	»	2	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»
»	»	»	»	»	3	6	»	»	4	»	13	2	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	20	4	6	»	11	»	»	3	1	»	»	»	»	»	1	2	»	1	1* 1	2	2	»
1* 1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte Rhachitis Syphilis. * 3	Abscess, Ulcus, Gangraena, Pyaemia, Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5	Waterzucht Scheurbuik * 6	Typhus. Febris typhoidea. 7
104	Uitgeest	2 410	48	19.92	9	14	5	2	»	10	2	5	1	1	7	»	»	1	»	»
105	Uithoorn	1 823	59	32.36	3	22	12	3	1	4	6	6	2	2	14	3	1	1	»	»
106	Urk	2 199	34	15.46	4	10	5	1	»	5	1	6	2	»	3	»	1	1	»	»
107	Ursum	1 310	26	19.85	4	7	2	»	1	5	2	5	»	2	»	»	»	»	»	»
108	Velzen	5 607	142	25.33	10	47	19	1	3	27	15	12	8	2	36	1	»	1	»	2
109	Venhuizen . . .	1 977	33	16.69	1	10	»	1	1	6	1	8	5	1	6	»	»	»	2	1
110	Vlieland	739	17	23.01	1	5	1	1	1	3	2	2	1	1	»	»	1	»	»	»
111	Warder	440	1	2.27	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112	Warmenhuizen . .	1 334	28	20.99	3	8	»	1	»	10	»	4	2	1	1	1	»	1	»	»
113	Watergraafsmeer .	1 354	34	25.11	2	15	2	1	3	3	3	5	»	»	5	»	1	»	»	»
114	Weesp	3 760	118	31.38	6	32	33	6	»	12	5	17	7	1	12	2	»	2	»	7
115	Weesperkarspel . .	1 905	64	33.60	5	21	11	2	2	9	7	4	3	»	4	»	»	»	»	2
116	Wervershoof . . .	1 936	34	17.56	5	9	2	1	1	4	3	6	3	»	4	1	»	»	»	»
117	Westwoud . . .	973	18	18.50	»	5	3	»	»	2	5	2	1	1	1	»	»	»	»	1
118	Westzaan	2 345	45	19.19	»	5	3	5	1	6	8	15	2	»	14	»	»	3	»	1
119	Wieringen . . .	2 374	35	14.74	»	9	3	»	2	11	7	3	»	1	1	2	1	»	1	2
120	Wieringerwaard .	1 295	22	16.99	1	3	1	»	»	3	8	5	1	»	6	»	1	»	2	»
121	Winkel	1 756	37	21.07	5	9	2	1	2	5	4	8	1	»	9	»	1	1	2	»
122	Wognum	1 643	25	15.22	1	7	2	»	1	9	1	2	2	»	3	»	»	»	»	»
123	Wormer	1 623	46	28.34	3	8	8	2	1	12	5	5	2	1	3	1	»	»	2	5
124	Wormerveer . . .	4 003	78	19.49	3	20	14	1	4	15	10	11	»	3	5	»	1	2	»	4

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten, (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
9.	10	11	12.	13	14.	15.	16	17	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
1* 1	»	»	»	1	1	·	3	»	5	»	»	5	1	1	»	»	»	»	6	1	3	1* 1	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	2	5	»	5	4	4	2	5	»	»	»	2	»	3	»	1	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	1	»	6	»	»	»	»	»	»	5	1	»	»	»	»	6	5
»	»	»	»	»	2	1	2	»	4	»	»	2	1	»	»	»	»	»	5	»	»	1	»	»	2	»
1	»	»	3	»	13	1	4	»	8	1	1	11	5	2	5	1	6	1* 1	5	2	3	1* 1	3	11	2	1
»	»	»	»	1	8	2	»	»	1	»	»	9	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	2	»	1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	1	»	»	2	»	1	»	3	»	»	3	2	»	»	»	1	»	3	»	»	1* 1	»	2	2	»
»	»	»	1	»	2	1	1	»	»	»	2	6	»	1	»	»	»	»	4	1	1	»	2	3	1	»
2	·	»	16	»	1	1	7	1	6	»	»	11	5	2	5	»	»	»	26	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	5	»	2	1	5	»	3	»	4	9	4	»	1	»	»	»	10	»	»	1	»	»	2	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	3	»	»	4	1	»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	8	7
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	2	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	1* 1	1	3	1
»	»	»	»	»	»	2	2	»	4	»	1	3	5	1	»	»	»	»	3	1	»	»	1* 3	1	»	»
»	»	»	»	»	»	3	1	»	5	»	»	2	2	»	»	»	»	»	9	2	»	1	»	1	1	1
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	2	4	»	»	»	2	»	»	1	»	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	1	3	»	»	»	3	»	»	»	2	»	3	»	1	»	»	1	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	5	»	»	5	1	»	1	»	1	»	»	1	1	1	»	1	1	1
»	»	»	»	»	4	1	2	»	3	»	1	12	2	»	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	·	3	1	7	»	14	11	1	2	3	»	2	»	2	2	6	»	2	1	3	3

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea.
125	Wijlenes	818	14	17.12	»	2	»	»	»	2	4	4	2	»	2	»	1	1	»	»
126	Wijdewormer . .	702	14	19 94	2	4	»	1	»	3	3	1	»	»	1	»	»	»	1	»
127	Wijk aan Zee en Duin	1 562	23	14.72	2	9	2	»	1	4	2	1	2	1	7	1	»	»	»	»
128	Zaandam	13 370	30[illegible]	22.44	19	62	47	15	8	62	48	34	5	1	37	4	2	6	»	1[illegible]
129	Zaandijk	2 239	37	16.53	3	7	1	3	»	9	5	8	1	1	4	1	2	2	»	»
130	Zandvoort . . .	2 220	51	22.97	7	16	10	1	3	6	5	3	»	»	5	1	»	»	»	»
131	Zuid- en Noord-Schermer . . .	1 180	19	16.10	1	4	1	»	1	3	3	5	1	»	1	1	»	»	»	»
132	Zuidscharwoude .	1 156	24	20.76	3	8	2	1	»	3	4	3	»	»	3	»	»	»	2	»
133	Zwaag	1 190	26	21.85	4	6	2	1	2	5	3	3	»	2	2	»	»	»	»	»
134	Zijpe	4 803	9[illegible]	19.15	5	25	13	3	5	15	12	10	4	2	13	»	»	2	1	4
	DE PROVINCIE	713 238	17 01[illegible] [1]	23.85	1306	5062	2376	591	395	2646	1813	2131	68[illegible]	188	2908	7* 232	145	422	1* 12[illegible]	211

1) Hieronder 7 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12)	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24)	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen)
9	10.	11	12	13	14	15.	16.	17.	18	19	20.	21	22	23.	24	25	26	27.	28	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1* 1	»	»
»	»	»	»	1	2	»	»	»	1	1	»	2	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	4	1	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»
2* 2	»	»	1	»	7	8	12	1	31	2	17	46	21	1	9	»	»	1* 1	14	6	10	2	1* 2	2	18	16
»	»	»	»	»	1	»	2	»	5	»	5	1	»	»	3	»	»	»	1	2	1	»	2	1	»	»
»	»	»	4	»	4	1	5	»	4	»	»	12	2	»	»	»	»	»	2	»	»	1* 1	2	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	5	1	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	2	1
»	»	»	»	»	3	1	1	»	3	»	1	3	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	»	»	5	1	»	1	»	»	»	4	»	1	»	»	»	»	»
2	»	»	2	»	4	2	1	»	14	»	3	12	1	»	»	1	4	»	2	1	»	1	»	2	11	6
61* 130	1	27	239	59	978	629	957	67	1497	270	394	2069	624	82	420	69	9* 295	37* 37	874	332	406	57* 125	17* 198	2* 201	7* 330	771

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol 18). 2	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7
1	Aagtekerke . . .	542	16	29.52	2	2	»	»	1	4	2	4	1	»	1	»	»	»	»	»
2	Aardenburg . . .	1 819	31	17.04	2	8	3	»	1	3	3	8	3	»	1	»	»	»	»	»
3	Arnemuiden . . .	1 807	48	26.56	3	24	6	1	1	4	4	3	2	»	12	»	»	»	»	»
4	Axel	3 143	64	20.36	6	20	7	1	»	7	6	11	6	1	7	2	1	3	2	»
5	Baarland	694	14	20.17	»	5	»	2	»	3	1	1	2	»	1	»	»	1	»	1
6	Biervliet	2 218	32	14.43	5	11	3	»	1	3	1	4	4	»	12	»	1	»	2	»
7	Biggekerke . . .	669	9	13.45	»	3	3	»	»	1	2	»	»	»	1	»	1	1	»	»
8	Borssele	1 027	33	32.13	5	10	5	1	2	4	3	3	»	»	4	1	»	1	1* 1	4
9	Boschkapelle. . .	1 264	19	15.03	3	3	1	»	»	5	2	5	»	»	1	»	1	»	1	»
10	Breskens	1 499	32	21.35	2	12	4	»	1	4	4	4	1	»	8	»	2	»	1	»
11	Brouwershaven . .	1 832	42	22.92	2	17	6	4	1	4	2	6	»	»	4	1	»	3	»	»
12	Bruinisse	2 133	32	15.02	6	18	»	»	»	3	2	2	1	1	1	»	»	1	»	»
13	Burgh	609	15	24.63	2	4	»	»	1	3	1	3	1	»	3	»	»	1	2	»
14	Cadzand	1 202	31	25.79	1	11	4	»	3	3	3	2	4	»	7	»	2	»	2	»
15	Cats.	610	20	32.79	3	6	3	1	1	3	1	1	1	»	2	»	»	1	»	»
16	Clinge	2 394	62	25.90	2	25	6	2	1	5	8	10	3	2	5	1	1	2	1	»
17	Colijnsplaat . . .	2 052	57	27.78	5	16	6	4	1	12	7	4	2	»	8	2	1	»	3	»
18	Cortgene	1 094	19	17.37	4	7	2	»	1	»	»	4	1	»	3	1	»	»	»	»
19	Domburg	912	17	18.64	2	6	1	1	»	2	2	2	1	»	4	»	»	»	»	»
20	Dreischor	1 130	29	25.66	2	11	4	»	1	3	1	4	3	2	2	1	»	»	»	[illegible]

LAND IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	3	1	1	4	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	3	»	»	4	»	2	2	5	1	1	»	2	»	1	1	»	1	»	»	4	6
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	3	3	2	»	1	6	»	4	»	2	»	2	»	8	7
»	»	»	»	»	»	2	2	1	3	»	»	13	3	1	5	»	6	»	1	2	2	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	4	4
»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	1	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	»	9	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	8	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	1	2	»	1	»	»	»	5	»	»	»	1* 1	»	4	1
»	»	7	»	»	»	1	3	»	2	»	»	7	2	»	»	»	1	»	7	»	»	1	1	»	»	»
2	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	8	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	7	9
»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	4	1	1	»	»	»	2	»	4	1	»	»	»	»	2	1
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	6
»	»	»	»	»	3	2	»	»	5	»	3	10	3	1	2	»	7	»	7	4	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	2	2	1	»	9	»	»	5	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	14	14
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»
3	»	»	»	»	»	1	»	»	4	»	»	5	1	»	»	»	3	»	»	3	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abcces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. [illegible]
21	Driewegen . . .	598	15	25.08	3	6	4	»	»	1	1	»	»	»	4	2	»	1	»	»
22	Duivendijke . . .	603	8	13.26	»	2	1	1	»	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»
23	Eede	1 210	25	20.66	1	7	3	1	1	4	4	2	2	»	2	»	»	»	»	»
24	Elkerzee	524	6	11.45	1	»	»	1	1	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
25	Ellemeet	512	7	13.67	2	»	»	»	2	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»
26	Ellewoutsdijk . .	698	20	28.65	1	9	2	»	»	3	3	1	1	1	5	6	»	1	»	1
27	Goes.	6 301	130	20.63	5	42	12	2	3	15	11	23	17	1	14	14	»	3	1* 3	»
28	Graauw	1 988	47	23.64	4	14	6	»	1	7	6	6	3	»	11	»	2	1	4	»
29	's-Gravenpolder . .	867	16	18.80	1	3	4	1	»	3	1	3	»	»	»	1	»	1	»	1
30	Groede	2 574	53	20.60	5	17	8	2	1	4	5	7	4	»	7	»	1	1	2	»
31	Grijpskerke . . .	755	9	11.92	1	4	3	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»
32	Haamstede . . .	992	17	18.15	»	10	1	»	1	»	4	1	»	»	4	1	»	»	»	»
33	's-Heer Abtskerke .	328	5	15.24	»	»	1	»	»	»	»	2	2	»	1	»	»	»	»	»
34	's-Heer Arendskerke	2 874	64	22.27	5	17	6	2	2	8	10	11	3	»	4	2	1	6	1	»
35	's Heerenhoek . .	984	23	23.37	»	8	3	»	1	3	5	2	1	»	2	1	»	1	1	»
36	Heinkenszand . .	1 661	28	16.86	4	8	2	»	»	6	1	4	3	»	2	»	»	1	»	»
37	Hengstdijk . . .	707	20	28.29	2	3	1	2	3	5	»	3	1	»	1	1	2	»	»	»
38	Hoedekenskerke. .	1 032	26	25.19	1	9	6	3	»	3	1	3	»	»	»	1	»	»	»	»
39	Hoek	1 847	36	19.49	7	12	3	1	»	6	2	2	3	»	2	3	»	1	»	»
40	Hontenisse . .	4 998	91	18.20	5	28	13	4	1	14	8	11	7	»	16	»	2	3	3	»
41	Hoofdplaat . .	1 498	25	16.68	6	6	3	2	1	3	»	2	2	»	5	1	2	»	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.* 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18	Croup. 19	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria.* 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras.* 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.* 31	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord.* 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling.* 34.	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1* 1	1
4* 1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	10	9
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	»	»	»
3* 4	»	»	»	1	3	8	5	1	11	1	»	13	17	»	1	»	2	»	8	3	3	»	»	»	8	3
1	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	3	1	»	»	»	6	»	4	1	»	»	»	1	5	1
2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	2	2
»	»	»	»	»	4	1	2	»	»	»	5	3	7	»	»	»	»	»	6	»	»	»	1* 1	»	8	3
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	»	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»
1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1
1	»	»	»	»	1	2	3	1	2	»	4	7	5	2	»	»	2	»	»	1	3	»	»	»	9	13
1	»	»	»	»	2	1	»	»	4	2	3	»	1	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	12	11
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	2	»	1	1	»	1	»	2	»	»	»	»	2	1	»
1	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	1	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1* 2	»	12	12
1	»	»	»	»	»	3	»	»	3	»	»	4	1	»	2	»	3	»	2	»	1	»	»	»	»	»
1	»	1	»	1	3	3	2	»	3	»	4	11	3	2	2	»	1	»	11	6	»	1	1	»	3	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	3	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	12

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
42	Hulst	2 386	66	27.66	6	9	5	4	3	10	13	13	3	»	7	»	1	5	»	»
43	Kapelle	1 855	46	24.80	1	15	8	3	»	5	7	5	2	»	10	1	»	2	»	»
44	Kattendijke . . .	1 057	19	17.98	3	4	»	2	2	1	5	2	»	»	3	»	»	1	»	»
45	Kerkwerve . . .	717	18	25.10	»	7	5	»	1	2	1	1	1	»	3	»	1	»	»	1
46	Kloetinge	1 157	22	19.01	1	5	1	1	1	3	3	6	1	»	2	4	»	»	»	»
47	Koewacht	2 164	54	24.95	4	17	9	3	1	3	8	6	3	»	3	2	»	3	1* 1	»
48	Koudekerke . . .	1 741	31	17.81	4	6	4	»	1	5	2	6	3	»	4	1	»	»	»	»
49	Krabbendijke. . .	1 491	28	18.77	4	14	1	»	»	3	2	2	2	»	11	2	1	»	»	»
50	Kruiningen . . .	2 607	45	17.22	3	19	3	2	1	5	4	7	1	1	5	3	1	1	»	»
51	Meliskerke . . .	563	16	28.42	3	3	2	»	»	1	1	6	»	»	2	»	»	»	»	»
52	Middelburg . . .	15 939	328	20.58	21	83	19	12	10	49	46	71	17	4	41	8	3	9	1* 3	3
53	Nieuwerkerk. . .	1 293	16	12.37	1	4	2	»	»	4	1	4	»	»	1	»	»	2	»	»
54	Nieuw- en St. Joosland	1 005	19	18.91	2	5	2	1	2	3	1	2	1	»	5	1	»	1	»	»
55	Nieuwvliet . . .	706	18	25.49	2	4	5	»	»	3	2	2	»	»	3	»	»	1	»	»
56	Nisse	670	21	31.34	1	6	4	»	1	2	1	5	1	»	1	»	»	1	1	1
57	Noordgouwe . . .	799	5	6.26	»	»	3	1	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»
58	Noordwelle . . .	414	11	21.39	2	4	1	2	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
59	Oostburg	1 871	46	24.59	1	12	13	1	»	4	2	12	1	»	9	»	1	2	»	»
60	Oosterland . . .	1 353	19	14.04	1	5	3	2	»	1	2	3	2	1	3	»	»	»	»	1
61	Oostkapelle . . .	1 055	19	18.01	3	10	1	»	1	1	1	2	»	»	5	»	»	»	1	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden, (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	»	»	»	3	2	1	8	»	1	8	4	4	4	»	4	»	2	3	»	»	»	1	1	1
2	»	»	»	»	»	2	2	»	2	»	4	6	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	»	9	9
»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	4	1	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	2	»	1	»	»	2	»	»	»	»	4	»	2	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	3	»	2	»	»	3	2	»	2	»	1* 1	»	»	»	1	»	»	»	»	»
1* 2	»	»	»	»	1	1	1	»	3	1	»	12	6	»	1	2	7	»	4	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	5	1	»	»	1	2	»	3	»	4	»	»	1	»	1
»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	5	1	»	4	»	4	6	2	»	1	»	2	»	1	»	»	»	1	»	3	4
1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	1	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	1	1
1* 1	»	»	2	2	8	23	18	»	31	»	1	35	27	3	12	1	17	»	22	10	7	1* 1	1* 5	1	2* 5	5
»	»	»	»	»	»	»	4	»	2	»	»	2	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	»	1	1	»	1	1	»	»	1	»	»	»
1	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	3	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	6
»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	3	3	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	4	4
1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	1
1	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	8	7	1	1	»	1	1	»	5	2	»	»	»	»	1* 2	13
»	»	»	»	»	1	2	3	»	1	»	»	1	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	5	5

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
62	Oost- en West-Souburg	1 301	24	18.45	3	9	1	»	1	4	2	2	2	1	1	»	»	»	1	»
63	Ossenisse	885	14	15.82	3	3	1	»	»	3	2	2	»	»	3	»	»	1	»	»
64	Oudelande	694	19	29.30	3	6	5	2	1	»	1	1	»	»	»	1	»	»	»	1
65	Oud-Vosmeer	1 934	42	21.71	2	19	5	»	1	6	1	5	3	»	7	»	3	1	3	1
66	Ouwerkerk	804	8	9.95	1	3	»	»	1	2	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»
67	Overslag	486	11	22.63	1	1	4	1	»	»	1	3	»	»	»	»	2	»	»	»
68	Ovezand	911	22	24.15	»	8	3	»	»	3	3	3	2	»	6	1	»	»	»	»
69	Philippine	717	10	13.95	»	8	»	»	»	»	1	»	1	»	6	»	»	»	»	»
70	Poortvliet	1 626	28	17.22	1	11	3	2	»	4	3	3	1	»	7	»	»	»	»	»
71	Renesse	609	7	11.49	»	3	1	»	»	2	»	»	1	»	1	»	1	1	»	»
72	Retranchement	863	28	32.44	3	8	5	1	1	3	2	4	1	»	3	»	1	»	3	»
73	Rilland-Bath.	1 459	28	19.05	3	8	3	»	»	5	1	7	1	»	10	»	»	»	»	1
74	Ritthem	613	12	19.58	»	5	»	1	»	4	1	»	1	»	3	»	»	»	»	3
75	Sas van Gent	1 221	27	22.11	3	5	5	3	1	1	2	7	»	»	1	»	1	1	»	»
76	Scherpenisse	1 508	15	9.95	2	4	2	1	»	2	»	3	1	»	»	1	»	»	»	»
77	Schoondijke	1 798	32	17.79	2	12	4	2	»	4	1	5	2	»	10	»	»	2	»	»
78	Schore	776	17	21.90	»	4	1	3	1	1	4	2	1	»	5	»	»	»	»	»
79	Serooskerke (Schouwen)	339	5	14.75	»	2	1	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
80	Serooskerke (Walcheren)	1 200	20	16.66	1	9	1	»	»	4	1	3	1	»	2	»	1	»	1	»

...Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden, (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Geweldadige dood. Zelfmoord.* (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	2	»	2	»	»	3	3	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	2	4
»	»	»	»	»	2	2	4	»	5	»	1	4	6	»	»	»	1	»	5	2	2	2	4	1	11	16
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
2	»	»	»	»	2	»	1	»	6	»	»	2	2	»	1	»	3	»	1	1	»	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	»	1* 1	»	2	2
»	»	»	»	»	1	5	1	»	8	2	3	5	2	»	2	»	»	»	7	3	1	»	»	1	4	4
»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	»	»	2	4	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
1	»	1	49	5	67	73	142	5	159	4	19	180	100	16	83	3	2* 94	2* 2	179	49	50	*3 9	10* 34	1* 10	6* 80	60
»	»	»	»	»	5	1	»	»	4	1	»	2	5	»	1	5	3	»	1	3	»	1	»	»	10	14
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	5	4	4	»	6	»	2	7	»	1	2	»	1	»	8	3	2	»	»	3	1* 2	1
»	»	»	»	»	1	1	2	»	2	»	»	1	4	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	1	»	2	»	2	1	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus Febris typhoidea
61	Vreeswijk. . . .	1 350	35	25.93	6	9	2	2	1	5	3	4	3	»	8	»	1	3	»	1
62	Werkhoven . . .	931	17	18.26	2	9	»	»	1	1	2	2	»	»	4	»	1	»	»	»
63	Westbroek . . .	967	28	28.96	1	12	2	»	1	3	4	4	1	»	7	»	»	»	1	1
64	Willeskop . . .	775	25	32.26	1	7	2	2	2	5	»	5	1	»	3	»	»	»	»	1
65	Willige Langerak.	893	16	17.92	2	4	»	1	1	1	2	4	1	»	»	»	1	1	»	»
66	Wilnis.	2 234	60	26.86	7	23	7	1	»	6	3	9	4	»	20	»	1	2	1	»
67	Woudenberg. . .	2 311	38	16.44	5	7	»	3	1	1	7	12	2	»	7	1	2	2	»	»
68	Wijk bij Duurstede	3 020	54	17.88	2	11	6	1	2	10	8	8	6	»	9	»	1	»	1	»
69	IJsselstein. . . .	3 290	114	34.65	7	41	11	4	1	14	16	14	6	»	12	»	»	6	3	2
70	Zegveld	946	21	22.11	»	11	3	»	2	1	1	3	»	»	3	1	»	»	»	»
71	Zeist	6 075	124	20.41	9	41	16	6	3	18	10	13	8	»	29	»	1	»	»	2
72	Zuijlen.	892	16	17.94	1	7	1	»	»	1	2	3	1	»	4	»	»	»	»	»
	DE PROVINCIE	197 638	4819	24.39	380	1536	531	180	103	665	495	687	242	44	761	4* 58	45	126	4* 46	48

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus, Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus, Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
1	»	»	»	»	5	3	»	»	5	3	»	3	2	»	1	»	»	»	1	»	2	1* 2	»	»	»	1
»	»	»	»	1	1	»	1	»	1	»	»	7	3	»	»	»	6	»	4	»	»	1	1* 2	1	9	17
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»
»	»	»	»	»	2	6	1	»	5	»	»	7	1	1	1	»	6	»	11	1	2	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	4	1	»	3	»	»	1	2	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	4	2	»	8	»	1	15	2	1	3	»	5	»	2	1	1	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	»	4	»	»	2	4	»	»	1	»	»
»	»	»	»	1	»	»	2	»	2	»	»	4	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	6	»
»	»	»	1	»	6	3	6	»	8	»	2	12	2	1	»	2	21	»	3	3	2	1	2	1* 2	1	11
1	»	»	»	1	1	2	2	»	8	»	»	1	1	»	4	»	3	»	1	1	1	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»	3	»	»	»	»	2	»	»
»	»	2	1	»	11	10	21	»	22	»	»	23	7	2	2	»	6	»	9	2	2	»	1	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	4	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	6	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	10	11
»	»	»	2	»	1	1	2	»	3	»	2	12	»	»	1	»	7	»	1	2	1	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	»	3	1	»	4	»	»	1	1	»	»	»	»	»	3	3	»	»	1	»	2	4
1	»	»	»	1	5	1	»	»	4	»	1	4	4	1	3	»	29	»	2	»	»	2	1* 1	»	1	»
»	»	»	»	»	»	2	4	»	4	»	»	8	»	1	»	»	2	»	»	»	2	1	1	1	13	12

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige outwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typh… 7.
102	Yerseke	2 176	50	22.98	6	25	3	2	»	7	3	4	»	»	5	»	1	1	»	1
103	IJzendijke . . .	3 042	59	19.39	10	19	5	3	»	5	5	8	4	»	18	»	1	2	»	»
104	Zaamslag	2 853	70	24.54	4	27	10	4	»	7	6	7	5	»	14	1	»	1	1	»
105	Zierikzee	7 062	151	21.38	7	40	14	3	6	27	15	27	12	»	15	6	3	7	2	1
106	Zonnemaire . . .	1 019	18	17.66	»	7	2	1	»	1	1	4	2	»	2	»	»	1	2	»
107	Zoutelande . . .	602	12	19.93	»	2	2	5	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»
108	Zuiddorpe . . .	942	11	11.68	2	3	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»
109	Zuidzande . . .	1 139	21	18.44	1	7	»	1	1	3	3	3	2	»	9	»	1	»	»	»
	DE PROVINCIE	189 306	3974	20.99	342	1262	429	150	95	518	377	570	231	22	605	1* 116	57	109	4* 59	26

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * (9.)	Pokken. (10.)	Roodvonk. (11.)	Mazelen. (12.)	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12) (13.)	Stuipen. Trismus. Epilepsia. (14.)	Apoplexia. (15.)	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). (16.)	Ruggemergslijden. (Paralysis). (17.)	Keel- en longtering. Bloedspuwing. (18)	Croup. (19.)	Kinkhoest. (20.)	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. (21.)	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). (22)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). (23.)	Organische hartgebreken. Aneurysma. (24)	Angina diphtherina. (25.)	Diarrhoea. Dysenteria. * (26.)	Cholera asiatica. Cholera nostras. * (27.)	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. (28.)	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). (29)	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). (30.)	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * (31.)	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). (32.)	Verdrinken. Zelfmoord. * (33.)	Onbekende oorzaak. Plotseling. * (34.)	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
1* 1	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	5	2	»	1	»	»	»	13	»	»	1* 2	»	»	7	6
1* 1	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	1	11	1	2	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	1	10
»	»	»	»	»	2	4	5	»	5	»	1	17	»	1	»	»	5	»	5	»	2	»	1* 1	1	»	3
2* 3	»	»	»	2	3	9	6	1	19	»	»	12	4	4	9	»	14	»	9	5	1	2	2* 2	»	3	10
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	1	5	5
»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	1	1	»	1	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1
12* 44	»	10	7	15	115	159	152	9	293	14	97	439	167	40	76	17	1* 244	»	231	75	60	3* 25	11* 34	1* 20	5* 242	320

STERFTE

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Ligchaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
1	Abcoude-Baambrugge	1 420	24	16.90	1	10	2	1	1	6	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»
2	Abcoude-Proostdij .	1 749	29	16.58	1	12	»	3	2	5	2	2	2	»	4	»	»	»	»	»
3	Achttienhoven . .	512	16	31.25	2	5	»	»	»	3	1	5	»	»	4	»	»	2	»	»
4	Amerongen . . .	2 238	43	19.21	4	13	3	1	3	5	5	7	2	»	5	»	»	1	1	»
5	Amersfoort . . .	13 679	308	22.52	26	70	20	20	4	43	43	63	19	2	64	1* 6	9	10	2	1
6	Baarn	3 952	99	25.05	8	22	11	5	3	20	14	13	3	»	17	»	1	8	»	2
7	Benschop	1 692	46	27.18	4	15	6	2	2	7	3	3	4	1	10	»	»	»	»	1
8	Bilt (de)	2 324	33	14.19	8	10	4	»	»	4	»	5	2	2	2	»	1	»	»	»
9	Breukelen-Nijenrode	1 963	60	30.56	3	25	3	1	3	3	6	12	4	»	9	»	1	2	»	»
10	Breukelen-St.-Pieters	913	23	25.19	2	11	2	»	»	2	»	4	2	1	6	»	1	»	»	»
11	Bunnik	1 156	28	24.22	1	13	2	1	»	2	2	5	2	»	5	»	»	1	1	»
12	Bunschoten . . .	2 018	21	10.41	1	6	2	3	2	3	1	3	»	1	3	»	»	2	»	»
13	Cothen	814	30	36.85	7	10	2	1	2	3	4	»	1	1	6	»	1	»	»	»
14	Doorn	1 372	38	27.69	5	6	2	1	»	9	3	7	5	»	8	1	»	1	1	»
15	Driebergen . . .	2 307	41	17.77	4	7	3	1	1	6	8	7	4	»	6	1	»	1	3	1
16	Eemnes	1 314	19	14.46	»	3	1	1	1	5	3	4	1	»	5	»	»	»	1	2
17	Haarzuilens . . .	378	6	15.87	»	3	»	»	»	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»	»
18	Harmelen	1 691	40	23.65	1	18	3	3	»	3	7	3	2	»	11	»	»	2	»	»
19	Hoenkoop	397	11	27.71	»	6	2	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»

IECHT IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29	30	31.	32.	33.	34.	
1* 2	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	1	2	3	1	»	»	1	»	6	»	»	»	»	1	1	»
1* 1	»	»	»	»	»	1	3	»	7	»	»	2	»	1	2	»	»	»	2	1	»	»	»	»	3	3
1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	2	»	1
»	»	»	»	»	1	1	3	»	4	»	»	2	2	»	3	»	2	»	1	1	»	»	»	»	12	12
»	»	»	»	1	5	9	18	»	14	»	1	20	29	5	13	2	6	»	17	19	2	3	5	2	1* 14	13
»	»	»	1	»	6	2	6	»	10	»	»	10	2	»	6	»	1	»	4	3	4	1* 1	1* 3	1	1* 3	2
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	»	3	5	2	4	»	1	»	1	1	»	1	»	2	4	4
»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	4	1	»	2	»	1	»	3	1	2	2	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	2	3	»	5	»	»	2	4	3	3	»	1	»	13	3	1	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	4	»	»	1	1	»	»	4	»	»	»	»	2	»	2	2	»	»	»	»	4	4
»	»	»	»	»	2	1	1	»	4	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	»	1	6	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	3	»	5	»	»	1	5	»	1	»	»	»	1	4	»	»	»	»	2	3
»	»	»	»	»	1	2	»	1	4	1	»	4	2	1	3	»	1	»	1	3	1	»	»	»	»	1
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	3	2	1	»	»	»	»	1	1	»	»	1* 1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	1	2	3	»	2	»	»	3	1	2	»	»	1* 1	»	7	1	»	»	»	1	2	2
»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	6	»	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoiden.
20	Hoogland	2 218	42	18.93	4	6	5	1	2	5	9	8	2	»	8	1	»	1	»	»
21	Houten	1 743	31	17.78	3	7	2	»	»	6	4	7	2	»	»	»	»	»	»	1
22	Jaarsveld	1 392	44	31.61	4	18	5	2	2	3	3	6	1	1	3	»	1	»	»	1
23	Jutphaas	2 597	69	26.57	6	24	12	4	1	5	5	11	1	1	5	»	»	1	»	»
24	Kamerik	1 677	40	23.85	5	16	3	2	1	7	1	3	2	1	10	»	»	»	»	»
25	Kockengen . . .	826	22	26.63	1	12	2	»	»	»	1	6	»	»	1	»	»	»	»	»
26	Laagnieuwkoop. .	410	12	29.27	3	5	2	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»
27	Langbroek . . .	1 124	31	27.58	2	13	2	»	»	6	3	4	1	1	14	1* 1	»	»	»	»
28	Leersum	1 280	19	14.84	2	5	2	»	»	7	2	1	»	»	1	»	»	»	»	»
29	Leusden	1 747	27	15.45	1	4	6	2	1	3	4	5	1	»	2	»	»	1	»	»
30	Linschoten . . .	1 404	27	19.24	3	11	1	2	»	5	1	1	3	»	»	»	»	»	»	1
31	Loenen.	1 291	27	20.91	3	9	1	»	»	4	2	3	5	»	4	»	»	1	»	»
32	Loenersloot . . .	465	10	21.51	2	3	»	1	1	1	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»
33	Loosdrecht . . .	3 102	65	20.95	2	16	3	3	2	14	4	17	4	»	14	»	2	2	1	3
34	Lopik	1 548	46	29.71	5	16	4	2	1	7	3	6	2	1	3	»	»	»	»	1
35	Maarn	694	5	7.20	»	2	1	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	1	»	»
36	Maarssen	1 948	52	26.69	3	17	9	2	2	5	2	11	1	»	14	»	1	»	1* 2	1
37	Maarsseveen . . .	1 384	35	25.29	2	13	8	»	»	3	1	6	2	»	4	1	»	1	»	»
38	Maartensdijk. . .	2 007	35	17.44	2	14	2	»	»	3	5	7	2	1	1	»	»	2	»	1
39	Montfoort. . . .	1 941	53	27.31	3	20	5	2	»	12	2	8	1	»	4	»	»	4	»	»
40	Mijdrecht	3 811	84	22.04	8	31	14	2	»	10	11	6	2	7	13	»	»	1	»	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Febr. int. perniciosa *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige omkomlen.)
9.	10.	11.	12.	13	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	»	»	»	1	3	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	4	2	»	»	2	2	5	4
1	»	»	»	»	1	1	1	»	2	1	»	2	2	»	1	»	2	»	1	2	»	1	»	»	1* 9	7
»	»	»	»	»	»	1	3	1	3	»	1	»	2	»	1	»	»	»	15	1	»	1* 1	1	»	4	10
»	»	»	8	»	5	4	3	»	4	»	»	3	3	1	2	»	7	»	11	»	»	1	1* 1	1	1* 1	»
»	»	»	»	»	2	3	»	»	6	»	»	2	2	»	»	»	2	»	5	»	1	1* 1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	1	1	»	1	»	8	»	1	1	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	.	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	1	2	1	1	»	»	»	»	1	»	»	1* 1	»	1	1	6
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	9	8
»	»	1	»	»	»	»	2	1	1	»	»	5	4	1	»	»	»	»	3	2	»	1* 1	1	1	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	5	»	»	2	1	»	1	»	»	»	9	»	»	»	1	»	2	2
»	»	»	»	»	2	2	»	»	3	»	»	2	2	1	»	»	»	»	5	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	2	1	3	»	6	»	1	3	4	1	»	»	»	»	7	2	2	1* 1	2	2	1	1
»	»	»	»	»	»	1	6	1	»	»	»	3	4	2	1	»	1	»	8	2	»	1	»	»	1* 4	4
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	2	1	1	1	2	»	3	»	»	6	1	»	»	»	1	»	6	3	»	»	»	1	1* 1	3
»	»	»	5	»	2	2	1	»	2	»	»	3	2	»	1	»	1	»	5	»	2	»	»	»	1	2
»	»	»	»	1	»	5	1	»	3	»	»	4	2	»	1	»	1	»	7	1	1	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	1	1	3	»	8	1	»	2	3	»	3	»	1	»	8	»	2	»	»	»	9	9
3	»	»	»	»	2	3	6	»	6	»	4	7	4	1	1	»	3	»	6	4	»	»	1	»	3	3

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
41	Nigtevecht	501	15	29.94	1	9	1	»	»	1	2	1	»	1	4	»	»	1	»	»
42	Odijk	420	9	21.43	»	4	»	»	»	1	2	1	1	»	2	»	»	»	»	»
43	Oudenrijn	548	12	21.90	2	2	1	»	1	1	1	3	1	»	2	»	»	»	»	»
44	Polsbroek	926	25	27.00	4	7	3	»	1	4	2	3	1	»	3	»	»	1	»	1
45	Renswoude . . .	1 159	21	18.12	2	2	4	»	1	4	2	5	1	»	3	1	1	»	»	1
46	Rhenen	4 741	84	17.72	12	20	4	2	2	27	6	10	1	»	13	»	»	2	3	2
47	Ruwiel.	483	10	20.49	2	2	1	1	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»
48	Rijsenburg . . .	414	4	9.66	»	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»
49	Schalkwijk . . .	1 188	29	24.41	1	10	4	1	»	5	3	3	2	»	1	»	»	1	»	»
50	Snelrewaard . . .	501	15	20.94	1	3	1	»	1	2	6	1	»	»	»	»	»	2	1	»
51	Soest	3 604	64	17.76	6	16	4	2	»	10	10	14	2	2	6	»	»	1	1* 1	3
52	Stoutenburg . . .	826	21	25.42	2	5	3	2	1	3	1	4	»	»	2	1	»	»	»	»
53	Tienhoven. . . .	453	10	22.07	2	1	2	1	»	1	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»
54	Tull en 't Waal .	524	4	7.63	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	2	»	»	»	»	»
55	Utrecht	71 337	2020	28.32	136	660	265	70	41	277	215	260	96	16	295	2* 34	17	55	2* 13	16
56	Veenendaal . . .	4 136	75	18.13	9	17	11	3	2	5	9	16	3	»	13	3	»	»	6	»
57	Veldhuizen . . .	360	11	30.56	1	3	2	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»
58	Vinkeveen en Waverveen	3 234	98	30.33	6	46	13	2	1	13	4	7	6	3	26	5	1	»	2	2
59	Vleuten	1 275	33	25.88	6	9	4	3	»	2	1	5	3	»	3	1	»	2	»	»
60	Vreeland	826	20	24.21	2	9	1	1	»	1	2	3	1	»	7	»	»	»	1	»

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

…koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden, (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	2	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	2	»	2	»	»	3	3	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	1	2	4
»	»	»	»	»	2	2	4	»	5	»	1	4	6	»	»	»	1	»	5	2	2	2	4	1	11	16
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
2	»	»	»	»	2	»	1	»	6	»	»	2	2	»	1	»	3	»	1	1	»	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	»	1* 1	»	2	2
»	»	»	»	»	1	5	1	»	8	2	3	5	2	»	2	»	»	»	7	3	1	»	»	1	4	4
»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	»	»	2	4	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
1	»	1	49	5	67	73	142	5	159	4	19	180	100	16	83	3	2* 94	2* 2	179	49	50	*3 9	10* 34	1* 10	6* 80	60
»	»	»	»	»	5	1	»	»	4	1	»	2	5	»	1	5	3	»	1	3	»	1	»	»	10	14
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	»	5	4	4	»	6	»	2	7	»	1	2	»	1	»	8	3	2	»	»	3	1* 2	1
»	»	»	»	»	1	1	2	»	2	»	»	1	4	»	»	»	»	»	3	»	1	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	1	»	2	»	2	1	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea 7.
61	Vreeswijk. . . .	1 350	35	25.93	6	9	2	2	1	5	3	4	3	»	8	»	1	3	»	1
62	Werkhoven . . .	931	17	18.26	2	9	»	»	1	1	2	2	»	»	4	»	1	»	»	»
63	Westbroek . . .	967	28	28.96	1	12	2	»	1	3	4	4	1	»	7	»	»	»	1	1
64	Willeskop . . .	775	25	32.26	1	7	2	2	2	5	»	5	1	»	3	»	»	»	»	1
65	Willige Langerak.	893	16	17.92	2	4	»	1	1	1	2	4	1	»	»	»	1	1	»	»
66	Wilnis.	2 234	60	26.86	7	23	7	1	»	6	3	9	4	»	20	»	1	2	1	»
67	Woudenberg. . .	2 311	38	16.44	5	7	»	3	1	1	7	12	2	»	7	1	2	2	»	»
68	Wijk bij Duurstede	3 020	54	17.88	2	11	6	1	2	10	8	8	6	»	9	»	1	»	1	»
69	IJsselstein. . . .	3 290	114	34.65	7	41	11	4	1	14	16	14	6	»	12	»	»	6	3	2
70	Zegveld	946	21	22.11	»	11	3	»	2	1	1	3	»	»	3	1	»	»	»	»
71	Zeist	6 075	124	20.41	9	41	16	6	3	18	10	13	8	»	29	»	1	»	»	2
72	Zuijlen.	892	16	17.94	1	7	1	»	»	1	2	3	1	»	4	»	»	»	»	»
	DE PROVINCIE	197 638	4819	24.39	380	1536	531	180	103	665	495	687	242	44	761	4* 58	45	126	4* 46	48

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10. 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	20.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	2	»	»	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	5	5
»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	2	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	1
»	»	»	1	»	1	1	»	»	2	»	»	1	3	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	2	3	3
»	»	»	»	»	»	1	1	»	6	»	»	1	»	»	2	»	1	»	3	1	1	»	1	»	2	1
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	1	»	1	1	2	»	1	1	1	»	»	»	1	2
»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	»	»	1	1	»	2	»	3	»	6	1	1	1	1	»	1	9
»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	»	»	1	4	»	1	»	»	»	2	3	»	»	»	»	4	4
1* 1	»	»	»	»	2	»	2	»	9	»	»	7	6	»	1	»	1	1* 1	3	5	»	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	3	2	»	7	»	1	10	4	5	1	»	5	»	10	1	»	2	1	1	29	29
»	»	»	»	»	1	»	1	1	4	»	»	2	1	»	»	»	1	»	4	»	1	»	»	1	»	»
»	»	»	2	1	7	5	7	»	9	»	4	17	5	»	4	»	1* 4	»	5	5	3	1* 1	»	2	1	1
»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	1	1	»	1	»	1	»	»
1* 14	»	2	69	9	151	164	262	15	372	12	42	378	260	46	156	12	4* 177	3* 3	438	153	92	10* 35	14* 60	1* 46	13* 277	279

STERFT

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	7.
1	Achtkarspelen . .	10 272	158	15.38	11	26	14	11	5	30	19	26	16	2	15	3	3	7	1	2
2	Aengwirden . . .	4 187	60	14.33	7	16	7	3	4	6	6	10	1	1	8	2	»	2	»	»
3	Ameland	2 322	44	18.95	2	6	5	6	2	11	2	4	6	1	12	1	1	1	»	»
4	Baarderadeel . . .	5 985	100	16 71	5	26	12	2	2	17	12	13	11	1	22	»	1	2	2	»
5	Barradeel	7 862	156	19.84	13	34	18	6	5	37	17	19	7	1	31	»	2	1	10	6
6	't Bildt	8 910	160	17.96	18	23	14	12	5	31	20	27	10	»	14	2	»	1	1* 20	1
7	Bolsward	5 746	82	13.27	6	14	10	5	1	14	10	15	7	3	8	1	1	4	1	»
8	Dantumadeel . .	9 883	154	15.58	12	28	24	10	2	20	11	31	16	1	40	2	1	1	3* 7	»
9	Dokkum	4 470	85	19.02	4	13	12	3	1	18	11	17	6	1	12	»	1	4	1	»
10	Doniawerstal . . .	4 215	74	17.56	4	18	9	5	4	8	6	13	7	»	2	1	1	1	2	3
11	Ferwerderadeel . .	8 283	175	21.13	12	38	17	6	3	37	32	17	13	4	18	6	3	7	2* 10	5
12	Franeker	7 055	168	23.81	7	37	21	9	6	38	24	18	8	1	41	»	2	7	1	1
13	Franekeradeel . .	5 372	105	19.55	8	14	16	9	6	17	16	14	5	1	10	1* 1	»	3	5	»
14	Gaasterland . . .	5 341	83	15.54	9	17	6	5	3	11	12	13	7	1	21	»	1	3	1	»
15	Harlingen. . . .	10 400	186	17.88	18	53	23	11	5	30	17	17	12	5	41	5	1	6	1	1
16	Haskerland . . .	7 699	135	17.53	13	28	11	5	5	19	14	32	8	»	21	»	3	5	»	»
17	Hemelumer Oldephaert en Noordwolde	4 876	78	16.00	7	14	15	4	3	15	8	11	1	1	6	3	4	1	1	2
81	Hennaarderadeel .	4 888	86	17.59	7	17	14	5	5	13	11	11	3	3	12	1* 3	1	»	2	»
19	Hindeloopen . . .	1 098	15	13.66	3	1	1	»	2	3	1	3	1	»	2	1	»	»	»	1

RIESLAND IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoosende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten, (Exc. kol. 10, 11 en 12)	Stuipen. Trismus. Epilepsis	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	1	6	»	3	6	8	»	23	»	2	14	8	2	3	1	»	»	1	5	5	2	2	1	21	11
»	»	»	»	»	1	»	5	»	4	»	1	5	4	1	»	»	4	»	1	1	»	»	»	1	1* 12	4
1* 1	»	»	1	»	3	»	2	»	4	1	»	3	1	»	»	»	»	»	3	»	»	1	1	»	4	12
1* 1	»	»	»	»	6	3	9	»	9	»	3	12	7	1	»	»	1	»	5	3	1	»	»	2	1* 1	1
3* 4	»	»	»	»	6	4	10	»	18	»	»	18	5	2	4	»	3	»	3	2	2	2	1* 3	2	»	4
3* 3	»	1	»	1	11	9	9	»	19	»	3	17	10	1	»	»	4	1* 1	3	1	»	1* 2	1	2	3	10
1* 1	»	»	»	1	2	7	1	»	8	1	8	3	7	1	»	»	»	1* 1	5	2	2	2	2	»	1* 2	2
»	»	»	1	5	7	7	5	2	7	1	2	13	7	1	2	»	2	»	4	3	3	»	»	2	10	15
»	»	»	2	»	1	6	9	»	3	»	1	13	13	2	2	»	»	»	3	2	2	1	»	»	»	»
»	»	1	»	3	2	5	3	»	12	2	9	8	3	2	»	»	2	»	1	2	1	1	1	»	1* 2	4
1* 4	»	1	»	»	11	3	9	»	15	2	»	19	10	1	3	1	1* 3	»	3	5	1	3	3* 6	1* 2	2	7
1* 2	»	1	»	»	10	2	8	»	18	2	»	29	9	»	1	»	»	»	4	1	7	1	»	»	11	11
1* 1	»	6	»	»	5	7	4	3	14	2	»	9	5	»	2	»	»	»	5	1	»	1* 1	2* 3	5	2	4
»	»	»	»	»	2	1	2	2	8	»	1	7	7	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	11	11
2	»	»	»	»	7	5	2	1	12	8	10	20	5	2	6	»	1	»	1	1	9	2* 4	3	4	2	15
»	»	»	»	»	2	3	7	1	23	»	2	9	4	1	2	»	»	»	6	2	6	1* 1	»	»	23	6
»	»	»	»	1	4	1	6	»	6	1	»	12	5	1	2	»	2* 5	»	1	3	1	1	1* 2	1	»	8
»	»	»	»	1	1	2	4	»	12	»	14	3	5	4	1	»	»	»	3	1	3	1* 1	»	2	»	10
»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
20	Idaarderadeel	5 439	99	18.20	5	20	11	6	7	17	12	14	7	1	21	2	2	4	2	»
21	Kollumerland en Nieuw-Kruisland	7 366	144	19.55	15	23	10	3	4	20	30	24	15	1	15	1	»	6	3	4
22	Leeuwarden	29 078	586	20.15	36	120	86	25	15	88	83	94	39	7	106	10	8	22	2* 16	6
23	Leeuwarderadeel	9 328	159	17.05	11	30	20	7	7	27	20	21	16	1	35	1	2	3	6	1
24	Lemsterland	5 749	123	21.40	8	24	23	6	6	14	17	16	9	1	19	»	»	3	»	»
25	Menaldumadeel	10 615	181	17.05	17	31	17	15	3	29	30	26	13	»	36	4	1	»	8	1
26	Oostdongeradeel	8 149	102	12.52	10	13	7	3	5	25	14	19	6	1	9	1	5	2	1	1
27	Ooststellingwerf	9 181	209	22.76	23	38	23	17	3	41	23	31	10	4	13	8	3	4	1* 10	2
28	Opsterland	14 528	246	16.93	23	43	19	6	8	46	34	49	18	1	54	2	1	15	4	»
29	Rauwerderhem	2 916	52	17.83	2	12	2	2	2	16	7	6	3	»	7	»	2	2	»	»
30	Schiermonnikoog	959	16	16.68	1	»	»	»	»	1	2	7	5	»	6	»	»	»	4	»
31	Schoterland	13 303	219	16.46	22	33	18	10	5	44	20	44	23	3	25	1	»	5	1* 5	2
32	Sloten	812	12	14.78	2	»	»	1	»	4	1	3	1	»	2	»	»	2	»	»
33	Smallingerland	9 636	146	15.15	12	22	18	4	9	20	15	31	15	»	26	2	1	9	2* 3	»
34	Sneek	10 817	231	21.35	17	62	32	7	4	41	29	31	8	1	50	1* 6	4	9	3	1
35	Stavoren	677	8	11.82	»	1	1	»	»	5	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»
36	Tietjerksteradeel	13 506	221	16.36	24	38	28	4	2	36	34	37	18	»	48	2	3	7	6	4
37	Utingeradeel	5 015	88	17.55	10	15	9	2	1	8	8	25	10	1	14	5	1	4	1	»
38	Westdongeradeel	8 227	126	15.32	5	26	6	4	5	26	13	25	16	2	27	1	1	6	1	2
39	Weststellingwerf	14 750	253	17.15	27	44	31	15	7	49	30	36	14	6	42	3	4	6	1* 2	4

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

[illegible] Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24.)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25.	26.	27.	28	29	30	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	1	3	8	»	19	1	5	5	3	1	1	»	3	»	1	»	1	»	2* 2	»	7	8
1* 2	»	»	»	1	5	7	8	1	9	2	1	16	14	4	»	3	3	»	3	8	6	3	»	1	»	18
2* 5	»	10	5	3	15	24	27	2	51	»	24	81	28	17	3	1	3	»	17	17	13	2	3* 10	8	5	17
»	»	3	»	»	7	4	6	1	18	»	4	19	2	3	»	»	»	»	6	7	6	1	1	5	1* 3	3
»	»	8	»	»	7	3	3	1	6	1	21	13	6	2	»	»	2	»	6	»	6	2	1	2	1	»
1* 5	»	»	1	»	8	9	14	1	14	3	1	17	8	4	»	»	1	»	8	3	1	3* 5	2* 4	2	1* 3	4
1* 3	»	»	»	1	2	2	4	»	15	1	3	9	4	3	2	»	2	»	4	1	2	»	1* 2	2	8	13
»	»	»	»	»	8	6	9	2	26	8	»	10	13	2	1	4	2	»	2	3	1	2	2* 5	1	37	69
»	»	»	»	»	3	5	14	»	25	4	»	38	18	1	1	»	1	»	6	6	2	1* 9	1* 2	3	7	8
»	»	»	»	1	2	»	2	1	12	»	»	3	2	1	»	»	3	»	»	1	»	3	2* 3	4	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	6	5	»	16	2	»	21	12	1	4	»	1	»	7	2	3	»	1* 2	4	68	42
1* 1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	7	9	»	7	1	2	18	7	2	2	»	»	»	5	5	2	1	1	»	23	25
»	»	»	1	»	7	9	22	1	18	»	3	26	7	4	7	»	1	»	9	5	1	3	2	»	11	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»
2* 3	1	»	6	1	8	13	7	1	15	3	3	24	12	5	7	»	1	»	5	1	1	2	1* 1	2	1* 2	18
1	»	1	»	»	2	6	3	»	7	1	»	9	7	2	»	1	»	»	3	1	1	»	»	2	4	2
»	»	»	»	»	7	3	7	1	16	»	»	12	7	1	2	»	1	1 »	3	3	5	2	1	2	2* 6	17
1* 2	»	1	»	1	13	7	7	2	37	5	1	24	19	3	1	3	»	»	7	4	1	2	2* 3	1	14	56

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
40	Wonseradeel . . .	12 887	245	19.01	25	45	39	8	10	40	36	25	17	3	46	1	4	11	6	6
41	Workum	4 151	92	22.16	8	16	14	6	1	21	18	7	1	2	7	4	2	1	2	9
42	Wijmbritseradeel .	11 784	225	19 09	20	52	33	10	5	35	22	30	18	3	35	1	4	3	2* 5	2
43	IJlst.	1 572	33	20.99	1	10	1	1	2	5	4	6	3	»	9	»	»	1	»	»
	DE PROVINCIE	329 309	5920	17.97	490	1141	697	279	180	1033	752	918	430	65	988	3* 86	74	181	15* 154	67

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. Int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12)	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
2* 2	»	»	2	»	10	4	10	»	24	»	23	26	13	1	1	2	5	»	2	2	5	2	1* 1	6	1	»
»	»	»	1	»	6	2	6	1	7	»	5	9	3	1	2	»	1* 1	»	2	»	2	»	»	3	1	1
1* 1	»	»	2	»	5	9	11	»	21	1	21	18	14	3	8	1	»	1* 1	8	5	4	1	1* 3	7	7	15
»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	»	4	2	2	»	3	»	»	»	1	»	»	»	»	2	1	»
1* 44	1	36	28	20	200	203	288	24	589	54	178	615	321	86	74	17	4* 55	3* 3	158	111	108	10* 64	26* 68	2* 82	9* 315	463

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik * 6.	Typhus. Febris typhoides. 7.
1	Almelo (Stad) . .	7 836	164	20.93	12	30	37	12	5	29	11	23	5	»	15	2	2	2	5	»
2	Almelo (Ambt) . .	4 156	98	23.58	7	12	15	8	5	15	13	20	3	»	10	»	3	1	4	»
3	Avereest	6 569	137	20.85	11	21	24	12	5	21	12	26	5	1	32	8	3	3	4	2
4	Bathmen	1 403	47	33.50	4	10	6	2	1	4	6	11	3	»	10	1	»	2	»	1
5	Blankenham . . .	507	9	17.75	»	»	3	1	»	2	2	1	»	»	1	»	»	»	»	»
6	Blokzijl	1 648	33	20.00	»	3	8	3	»	2	5	10	2	»	1	»	1	»	1	1
7	Borne	4 019	54	13.43	3	5	3	3	3	7	9	15	6	»	13	»	1	4	1	»
8	Dalfsen	5 299	132	24.91	9	14	13	9	3	29	22	25	8	»	20	1	4	1	1	3
9	Delden (Stad) . .	1 703	39	22.90	2	5	5	3	»	3	7	12	2	»	8	»	»	2	»	»
10	Delden (Ambt) . .	2 977	62	20.82	7	2	3	»	1	12	12	21	4	»	2	»	2	2	»	»
11	Denekamp . . .	3 886	82	21.10	5	13	10	2	1	13	19	15	4	»	18	»	»	1	3	»
12	Deventer	20 230	599	29.61	31	154	131	32	18	92	56	66	19	8	76	4	5	10	2* 5	10
13	Diepenheim . . .	1 595	35	21.94	3	5	2	3	1	9	4	7	1	1	»	»	»	4	1	»
14	Diepenveen . . .	3 776	68	18.01	8	16	6	1	1	15	6	14	1	»	12	1	1	2	»	»
15	Enschedé	5 645	112	19.84	8	20	22	7	3	15	15	17	5	1	21	2	2	2	1* 5	»
16	Genemuiden . . .	2 868	81	28.25	4	25	13	13	4	7	4	9	2	»	17	»	1	2	»	1
17	Giethoorn. . . .	1858	32	17.23	1	4	6	1	1	4	4	7	4	»	5	»	1	1	»	»
18	Goor	2543	53	20.84	8	8	3	4	1	15	4	8	2	1	4	2	1	1	1	1
19	Grafhorst. . . .	628	26	41.40	»	8	5	»	»	2	2	5	4	1	9	»	»	2	»	»
20	Gramsbergen. . .	3323	72	21.66	11	15	11	1	1	14	6	11	2	2	8	»	2	»	1	»

ERIJSSEL IN 1882.

	OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																									
[illegible] Febr. int. [illegible] *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	1	2	4	»	22	7	4	»	17	»	1	25	9	1	1	»	1	»	8	13	1	»	1	1	7	14
»	»	»	»	1	7	1	8	1	11	»	1	9	2	1	7	»	»	»	6	1	»	»	1	»	16	17
»	»	»	5	»	3	3	5	»	8	2	»	6	11	»	»	4	1	»	8	10	1	1* 3	1	»	2	46
»	»	»	»	»	4	2	»	»	1	1	2	6	6	»	2	»	»	»	3	»	»	»	»	1	1	1
»	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	4	4	4	5	1	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	4	1
»	»	1	»	3	»	2	»	»	9	»	»	8	1	»	4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»
»	»	»	1	»	2	3	4	»	16	»	1	26	13	1	3	»	1	»	6	6	2	1	1* 1	1	5	2
»	»	»	»	»	1	2	2	»	3	»	1	3	1	2	3	»	»	»	2	2	1	»	»	»	4	4
»	»	»	»	»	1	»	»	»	7	»	»	10	6	1	1	»	»	»	1	3	1	»	»	»	18	17
»	»	»	»	»	5	4	»	»	19	»	1	13	2	1	1	»	»	»	4	1	1	»	1	1	»	»
»	»	»	28	3	41	19	42	3	63	5	5	108	23	9	10	»	10	»	24	9	10	3	2* 6	3	26	17
»	»	»	»	»	1	2	1	»	4	»	3	6	2	»	»	»	»	»	3	2	1	»	1	»	»	1
»	»	»	3	»	2	1	4	»	6	»	»	9	3	»	4	»	»	»	2	1	1	1	»	2	5	5
»	»	1	2	1	3	3	5	1	7	5	1	17	4	»	6	2	3	»	1	3	»	1	1	1	3	4
»	»	»	»	»	7	1	5	»	12	1	2	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	15	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	7	2	1	»	»	»	»	1	3	1	»	»	»	6	8
»	»	»	»	»	2	3	2	»	5	»	1	8	8	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	1	2
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	3	2	2	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	»	1	1	»	7	»	1	5	1	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	27	27

Volgnummer.	PROVINCIEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea
21	Haaksbergen. . .	4 785	105	21.94	9	13	12	3	4	17	17	28	2	»	6	»	3	5	»	1
22	Ham (den) . . .	4 455	112	25.14	9	20	18	9	1	26	12	15	2	»	8	1	1	1	2	»
23	Hardenberg (Stad) .	1 352	32	23.67	1	6	4	»	2	7	4	8	»	»	1	»	1	»	1	»
24	Hardenberg (Ambt)	8 175	160	19.57	15	24	16	13	7	38	17	23	7	2	13	1	»	2	1	2
25	Hasselt.	2 574	60	23.31	5	13	4	12	»	8	6	12	»	3	5	3	1	»	5	»
26	Heino	1 953	47	24.06	4	7	4	3	1	8	5	8	7	2	10	»	»	2	»	»
27	Hellendoorn . . .	5 832	142	24.35	7	26	16	9	1	27	24	24	8	1	16	2	1	1	2	4
28	Hengelo	7 459	173	23.19	18	32	34	11	8	32	15	20	3	»	25	»	2	3	3	»
29	Holten	2 941	80	26.20	5	8	11	5	3	20	17	9	2	»	3	»	1	»	1	2
30	Kampen	17 770	512	28.81	41	180	63	33	18	63	48	40	26	1	94	13	2	11	4	»
31	Kamperveen . . .	678	22	32.45	3	4	9	1	»	1	2	2	»	»	3	»	»	1	»	»
32	Kuinre.	904	16	17.69	»	1	1	1	1	3	4	4	1	»	2	»	»	1	»	»
33	Lonneker	12 669	254	20.05	28	40	39	23	4	40	28	40	12	1	27	2	2	4	3	1
34	Losser.	4 667	103	22.07	7	9	10	7	2	17	14	29	8	»	17	»	»	6	2	»
35	Markelo	4 290	76	17.71	6	13	6	3	2	14	6	22	4	2	11	1	1	6	»	»
36	Nieuwleusen . . .	2 275	50	21.98	4	8	6	5	»	11	4	9	3	»	4	1	2	»	2	1
37	Oldemarkt . . .	2 761	50	18.11	2	5	8	4	2	9	4	14	2	»	8	»	2	1	»	»
38	Oldenzaal	3 944	123	31.19	11	20	7	8	5	29	21	18	4	»	21	2	1	5	2* 2	»
39	Olst	4 462	88	19.72	9	20	11	6	1	13	10	14	4	»	17	»	5	1	2	»
40	Ommen (Stad) . .	2 797	69	24.67	4	3	3	1	»	25	17	13	3	»	7	2	1	1	»	»
41	Ommen (Ambt). .	4 050	93	22.96	7	16	19	3	1	13	15	13	6	1	18	3	2	3	1	1

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	3	»	»	1	3	»	»	5	»	»	4	14	2	1	2	»	»	3	3	4	1	1	»	34	37
»	»	»	»	3	1	4	10	1	18	3	8	13	9	»	2	»	»	»	2	7	»	1	»	1	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16
»	»	»	»	»	3	7	3	1	20	»	1	16	1	1	2	»	»	»	2	9	1	2	»	2	51	51
2	»	»	»	»	6	1	2	»	9	»	»	7	5	1	»	»	1	»	1	1	»	»	1	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	4	»	5	»	»	5	2	1	»	1	2	»	»	1	2	1	»	»	1	1
»	»	»	»	»	5	5	5	»	23	2	»	26	11	1	1	»	»	»	7	14	1	1	1	1	3	6
»	»	»	5	1	6	7	8	»	21	5	1	25	2	2	5	»	2	»	12	12	2	2* 3	1	1* 2	»	»
1	»	»	»	»	»	1	»	»	14	»	»	3	9	1	»	»	2	»	»	1	1	1	»	»	31	31
1* 1	»	»	1	2	20	11	24	2	59	1	27	66	11	8	9	»	30	»	12	20	6	2	8	5	14	23
»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1
2* 2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	1	»	2	»	2	»	1	»	»	»
»	»	4	8	»	1	7	7	1	17	7	»	30	13	5	6	5	1	1* 1	7	6	4	1* 3	2	2	46	46
»	»	»	»	»	2	4	4	»	12	»	4	9	14	»	2	»	1	»	3	4	»	1	1	»	6	20
»	»	»	»	»	3	1	3	1	5	2	5	11	6	1	»	»	1	»	»	1	4	»	1	1	3	15
»	»	»	2	»	»	1	1	»	8	1	»	4	»	»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	»	13	12
1* 1	»	»	»	»	2	2	2	»	9	1	»	3	4	1	»	»	»	»	2	3	»	1	1	1	1	2
»	»	»	»	»	6	2	6	»	20	»	1	6	20	1	2	»	»	»	3	4	3	»	»	1	6	6
»	»	»	»	2	4	2	6	»	10	»	1	9	3	»	»	»	1	»	3	1	3	1* 2	1.	1* 1	5	23
2	»	»	»	»	»	5	1	1	8	»	2	6	8	»	4	»	3	»	6	3	»	»	2	»	1	3
»	»	»	1	»	3	1	1	1	11	2	3	6	8	»	»	»	6	»	2	2	2	1	1	1* 1	5	28

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
42	Ootmarsum . . .	1 555	37	23.87	2	7	3	2	2	3	6	9	3	»	3	»	1	3	1	»
43	Raalte	5 722	153	26.74	13	17	13	8	2	29	28	31	12	1	42	»	3	1	6	»
44	Rijssen	4 064	115	28.29	12	18	11	6	5	31	16	13	3	1	18	2	3	2	1	4
45	Staphorst	5 100	106	20.78	8	17	20	11	2	14	15	16	3	3	11	1	1	9	2	1
46	Steenwijk	4 943	116	23.47	7	27	21	11	4	19	12	13	2	»	6	11	1	»	1	»
47	Steenwijkerwold .	5 876	141	23.99	18	23	14	18	6	25	10	22	5	»	14	6	1	3	2	3
48	Tubbergen . . .	6 197	159	25.65	9	18	17	13	1	36	24	34	7	»	20	6	1	2	4	1
49	Vollenhove (Stad) .	1 628	47	28.87	8	11	6	»	1	9	5	6	1	1	6	»	»	2	»	9
50	Vollenhove (Ambt)	2 228	52	23.34	7	10	5	4	1	10	4	8	3	1	7	1	»	2	1	»
51	Vriezenveen . . .	3 687	81	21.97	8	15	10	3	4	15	12	13	1	»	9	1	»	»	»	»
52	Wanneperveen . .	1 447	27	18.66	2	5	1	2	»	4	5	6	2	»	3	1	»	1	1	1
53	Weerselo	5 043	112	22.21	9	7	7	9	5	18	26	28	3	»	20	1	1	5	4	»
54	Wierden	5 900	150	25.42	19	15	12	9	4	30	20	32	9	»	36	2	2	5	6	1
55	Wijhe	3 985	82	20.58	4	17	4	1	3	6	21	17	9	1	18	2	»	4	»	1
56	Wilsum	745	28	37.58	5	6	6	2	»	3	3	1	2	»	2	»	»	1	1	»
57	IJsselmuiden. . .	2 113	62	29.34	4	19	9	5	1	7	10	6	1	2	10	1	»	2	1	»
58	Zalk en Veecaten .	998	28	28.06	1	10	3	3	1	2	2	5	1	1	3	2	»	2	»	»
59	Zwartsluis . . .	4 360	82	11.93	7	16	12	4	3	13	12	12	3	»	12	»	»	1	2	»
60	Zwolle	23 385	642	27.45	43	132	126	36	22	94	64	90	35	2	88	1* 19	12	8	5	4
61	Zwollerkerspel . .	5 657	127	22.45	11	24	21	13	4	25	6	18	5	1	9	1	3	»	1	1
	DE PROVINCIE	277 895	6649	23.93	526	1252	948	437	188	1124	810	1068	296	42	935	1* 109	86	149	5* 102	57

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10. 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18). 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24). 23.	Organische hartgebreken. Aneurysma. 24.	Angina diphtherina. 25.	Diarrhoea. Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	»	»	»	1	»	2	»	6	2	3	3	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	1	»	6	6
»	»	»	»	»	4	5	6	»	19	»	»	10	7	3	1	»	»	1* 1	2	4	1	2* 3	»	»	21	14
»	»	»	»	»	1	»	5	1	15	»	»	12	6	»	3	»	1	»	2	2	»	»	1	1	21	22
»	»	»	17	»	3	2	4	»	13	»	»	11	3	»	»	»	1	»	4	6	1	»	1* 1	2	2	27
»	»	»	1	»	16	3	4	»	14	2	»	29	3	1	1	»	»	»	9	3	1	»	1	1	1	6
1	»	»	2	»	6	3	2	»	21	2	2	23	3	»	1	»	»	»	3	4	1	2	»	3	15	25
»	»	»	»	»	6	4	3	1	30	»	4	13	1	»	1	»	1* 1	»	6	3	2	1* 1	»	»	40	38
»	»	»	»	»	4	1	1	»	2	»	1	3	2	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	1
»	»	»	»	»	»	»	3	1	10	»	4	4	1	»	»	»	»	»	1	3	1	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	1	3	»	6	1	6	10	9	»	»	»	3	»	7	8	»	1	»	1	7	3
»	»	»	»	»	»	1	»	»	6	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	6	7
»	»	»	»	»	1	2	7	1	15	»	4	13	5	2	2	1	»	»	2	2	1	1* 1	»	1	11	13
»	»	»	»	»	7	2	8	»	17	»	»	13	5	2	4	»	1	»	3	7	»	2* 3	1	1	3	16
»	»	»	»	1	2	2	1	»	3	»	1	6	8	3	7	»	1	»	»	2	2	»	1	»	12	11
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	6	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	4
»	»	»	»	»	3	1	2	»	7	»	5	6	3	1	2	»	2	»	1	2	2	»	»	1	3	4
»	»	»	»	»	1	»	1	»	5	»	»	7	1	»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	4	5	»	11	»	»	9	3	1	1	»	1	»	8	1	2	»	»	1	10	16
2	»	1	1	3	25	22	36	1	49	42	3	96	32	10	11	5	6	»	35	22	12	6	1* 11	1* 3	23	39
»	»	»	3	»	6	2	6	»	13	2	1	18	11	1	»	1	2	»	5	8	2	1	1	3	13	4
1* 12	1	16	84	21	256	176	272	18	745	94	119	842	350	71	112	21	1* 89	2* 2	232	231	87	12* 49	5* 55	4* 54	589	765

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	[illegible]
1	Adorp	1 405	21	14.95	2	7	2	3	1	3	1	1	1	»	5	»	1	»	»	»
2	Aduard	2 070	44	21.21	2	6	3	2	2	10	9	8	2	»	7	»	1	2	»	1
3	Appingedam. . .	4 067	109	26.80	7	18	8	5	1	20	18	25	7	»	15	»	»	3	»	9
4	Baflo	2 295	35	15.21	2	3	6	1	3	7	2	5	6	»	4	»	»	»	»	2
5	Bedum.	4 991	115	23.04	10	22	19	7	5	22	14	12	4	»	18	»	»	3	»	»
6	Beerta	4 080	76	18.60	6	23	12	3	4	10	5	13	»	»	5	»	1	4	»	»
7	Bellingewolde . .	4 224	87	20.59	12	8	10	8	1	22	12	10	4	»	7	»	5	4	»	1
8	Bierum	3 629	71	19.56	4	17	8	4	»	13	11	12	2	»	4	»	3	3	»	2
9	Delfzijl.	5 914	139	23.50	11	35	18	14	3	25	18	11	4	»	12	»	»	2	»	2
10	Eenrum	2 917	33	11.31	4	9	2	2	2	4	6	2	2	1	3	»	»	1	»	»
11	Ezinge.	2 138	31	14.49	3	4	4	1	»	6	6	6	1	»	»	»	»	1	»	»
12	Finsterwolde. . .	2 903	54	18.60	1	15	6	1	2	10	3	14	2	»	6	»	»	2	»	»
13	Groningen . . .	48 000	1132	23.58	77	234	180	49	34	235	121	143	59	3	94	4* 8	25	35	5	[illegible]
14	Grootegast . . .	4 505	69	15.31	7	6	5	4	1	11	11	17	7	»	9	1* 3	»	5	»	»
15	Grijpskerk . . .	3 402	52	15.21	4	10	9	6	2	8	1	9	3	»	7	»	»	»	»	1
16	Haren	3 745	57	15.22	4	10	5	4	1	8	7	15	3	»	2	»	»	4	»	1
17	Hoogezand . . .	7 968	129	16.19	18	21	15	5	2	24	14	21	9	»	15	1	1	9	»	»
18	Hoogkerk. . . .	1 602	37	23.08	8	10	3	2	2	8	2	2	»	»	1	»	»	1	»	»
19	Kantens	2 223	45	20.24	3	11	5	2	1	10	2	6	5	1	4	»	1	4	»	1
20	Kloosterburen . .	2 006	31	15.45	2	9	3	1	1	3	4	3	5	»	7	»	»	1	»	»

IONINGEN IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1
2	»	»	»	1	1	2	»	»	2	»	»	10	5	3	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	1
1	»	»	»	1	2	5	5	1	7	1	»	22	7	»	2	»	2	1* 1	6	3	4	»	2	2	»	»
»	»	»	»	»	»	3	2	»	7	»	3	4	1	»	»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	2	1
1* 1	»	»	»	»	2	3	7	»	12	»	1	22	2	1	8	»	6	»	6	6	3	»	»	3	»	»
1* 2	»	»	3	»	2	»	3	2	10	3	1	6	1	»	7	»	»	»	7	1	2	»	1* 3	»	7	5
»	»	1	1	»	2	1	7	»	9	»	1	9	9	1	»	»	»	»	3	3	3	2	3	»	1	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	4	»	6	»	4	11	7	»	3	»	»	»	7	1	3	1	»	2	»	4
1	»	»	5	1	2	2	7	»	16	1	6	16	5	4	3	»	1	»	15	5	2	1	»	1	16	»
1* 1	»	»	»	»	1	»	5	»	4	»	2	2	3	»	1	»	»	»	1	1	»	1	2	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	1	1	4	»	»	5	2	»	2	»	2	»	4	2	»	»	»	»	1	»
3* 4	»	»	»	»	6	2	2	»	11	»	1	7	2	»	»	»	»	»	7	2	1	»	»	»	»	»
1* 1	»	4	34	3	37	24	58	4	110	1	49	111	100	15	33	»	8	2* 2	104	54	44	3* 7	3* 11	10	1* 45	9
»	»	»	»	»	4	3	2	»	8	»	1	2	7	2	1	»	2	»	4	6	1	»	»	2	»	2
2* 4	»	»	»	»	2	2	6	»	4	»	1	6	3	»	1	2	»	»	1	2	2	»	1	2	1	»
»	»	»	»	»	»	1	5	»	7	1	»	9	9	»	2	»	1	»	2	»	2	»	2	1	4	»
1* 1	»	»	»	»	7	3	10	1	20	»	2	6	10	»	1	»	1	»	7	4	4	1* 1	1	5	1	»
»	»	»	»	1	1	»	1	»	7	»	»	5	»	»	»	»	»	»	4	»	1	1	»	2	4	»
»	»	»	2	»	1	1	4	»	1	»	1	2	4	»	1	»	»	»	6	2	»	»	1	»	2	1
»	»	»	»	»	»	2	3	»	1	»	2	2	1	1	2	»	»	»	3	»	2	»	»	1	»	4

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 16).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	
21	Leek	5 211	77	14.77	12	7	4	6	5	11	7	20	5	»	8	1	1	4	»	»
22	Leens	3 952	63	15.94	3	10	7	2	1	7	10	15	8	1	3	1	»	4	»	»
23	Loppersum . . .	2 685	59	21.97	8	11	3	»	»	13	9	12	3	»	4	»	»	»	»	1
24	Marum.	3 990	96	24.06	8	17	12	9	1	14	9	19	7	1	22	»	»	3	»	1
25	Meeden.	1 629	36	22.09	2	5	6	4	1	2	3	11	2	»	2	»	2	3	»	1
26	Middelstum . . .	2 292	61	26.61	4	13	10	7	5	11	3	7	1	»	4	»	»	1	»	»
27	Midwolde	4 034	57	14.13	11	12	2	1	3	7	6	7	8	»	8	»	»	3	»	»
28	Muntendam . . .	2 931	59	20.13	7	15	5	4	3	8	11	5	1	»	4	»	»	»	1	1
29	Nieuwe Pekela . .	5 145	74	14.38	3	12	8	3	2	13	10	16	7	»	9	»	»	3	»	»
30	Nieuwe Schans. .	1 417	23	16.51	»	10	1	1	1	3	2	3	2	»	7	»	»	»	»	»
31	Nieuwolda . . .	2 228	35	15.71	4	9	3	1	1	6	5	4	2	»	6	»	»	»	»	»
32	Noordbroek . . .	2 450	40	16.32	5	4	5	3	1	8	6	6	2	»	1	»	»	3	»	»
33	Noorddijk	1 442	20	13.17	»	4	2	»	1	5	1	5	2	1	1	»	1	»	»	»
34	Oldehove	2 660	[1]) 51	19.17	6	12	5	2	»	12	8	3	2	»	7	»	1	2	1	1
35	Oldekerk	1 253	24	19.15	2	2	1	1	»	5	3	8	2	»	7	»	»	»	»	»
36	Onstwedde . . .	7 796	148	18.97	13	37	16	8	1	19	24	25	5	»	25	3	1	2	1	»
37	Oude Pekela. . .	4 924	87	17.67	7	21	12	1	3	16	8	13	6	»	11	»	»	5	1	»
38	Sappemeer . . .	4 670	82	17.56	8	11	11	6	2	16	7	16	5	»	7	1	3	5	»	1
39	Scheemda. . . .	4 823	78	16.17	5	14	8	5	2	15	11	14	4	1	9	»	5	5	»	4
40	Slochteren . . .	9 578	183	19.10	10	32	17	7	4	45	23	35	10	»	15	»	1	3	1	1
41	Stedum	2 109	45	21.34	6	12	1	1	1	9	4	9	2	2	6	»	3	2	»	1

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. * 9.	Pokken. 10.	Roodvonk. 11.	Mazelen. 12.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12). 13.	Stuipen. Trismus. Epilepsia. 14.	Apoplexia. 15.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15). 16.	Ruggemergslijden. (Paralysis). 17.	Keel- en longtering. Bloedspuwing. 18.	Croup. 19.	Kinkhoest. 20.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen. 21.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24.) 22.	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24). 23	Organische hartgebreken Aneurysma. 24.	Angina diphtherina 25.	Diarrhoea Dysenteria. * 26.	Cholera asiatica. Cholera nostras. * 27.	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen. 28.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5). 29.	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5). 30.	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. * 31.	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33). 32.	Verdrinken. Zelfmoord. * 33.	Onbekende oorzaak. Plotseling. * 34.	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	»	»	1	1	5	6	1	5	1	»	2	6	1	4	»	»	1* 1	2	3	1	1	»	2	8	»
1* 1	»	»	»	»	2	2	4	1	8	»	2	6	7	2	2	»	»	»	5	5	2	»	»	1	»	8
1* 1	»	»	»	»	2	3	2	»	6	»	1	6	3	»	1	»	2	1* 1	4	4	5	»	1	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	3	2	2	»	8	»	3	4	6	1	2	»	1	»	1	2	1	1	1	»	21	»
»	»	»	»	1	1	»	2	»	2	2	1	3	4	»	2	1	»	»	3	1	»	»	1	1	1	»
»	»	»	18	»	»	1	3	»	4	»	»	8	4	»	»	»	»	»	5	2	1	»	»	1	2	»
2* 2	»	»	»	»	2	2	»	»	3	»	»	2	6	2	2	»	»	»	5	»	2	»	2	1	4	6
»	»	»	»	»	4	»	1	»	4	»	3	8	6	»	1	»	»	»	7	4	»	»	1	2	5	1
»	»	»	»	»	3	5	3	1	5	1	»	6	5	3	3	»	2	»	11	1	2	1	1* 3	2	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	2	»	»	»	»	»	»	5	»	2	»	»	2	1	1
3* 3	»	»	»	»	3	»	3	»	4	»	»	2	1	»	»	»	»	»	5	1	»	»	1	1	»	4
»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	1	»	9	2	»	»	1	1	»	4	1	»	»	2* 2	1	3	1
»	»	»	1	»	»	1	»	»	2	»	»	3	3	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	4	»
4* 4	»	»	2	»	4	»	»	»	6	»	»	5	1	2	»	1	»	»	4	1	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	3	»	2	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	1	1	»
»	»	»	1	»	16	5	1	1	13	»	4	10	10	1	»	2	»	»	17	7	»	»	1* 4	2	1* 4	»
3* 4	»	»	1	»	3	4	4	»	10	»	6	3	5	»	»	1	»	»	13	1	3	»	2	1	1	»
»	»	1	»	»	1	»	7	»	9	»	2	7	10	2	»	1	»	»	3	4	2	1	1* 1	2	4	»
»	»	1	»	1	2	4	2	»	7	»	1	3	4	1	1	2	1	»	10	2	1	»	1* 3	1	1	3
3* 2	»	»	»	2	1	4	7	1	17	1	1	36	25	5	3	»	»	»	19	9	7	»	1	6	2	»
2* 3	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1	»	3	1	1	1	»	»	»	3	3	»	»	1* 2	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea.
42	Ten Boer	4 929	103	20.90	8	18	11	5	5	22	14	16	4	2	4	»	3	5	»	2
43	Termunten . . .	3 016	62	20.56	»	16	9	3	1	16	5	10	2	»	5	»	»	3	»	»
44	Uithuizen	2 989	65	21.75	5	12	12	4	3	9	6	7	7	1	9	»	1	2	»	1
45	Uithuizermeeden .	3 768	61	16.19	4	21	6	2	1	9	5	9	4	»	8	1	»	2	1	»
46	Ulrum	3 462	66	19.06	5	16	9	4	3	11	11	5	2	»	4	»	»	2	1	»
47	Usquert	1 685	26	15.43	3	3	2	2	2	5	3	5	1	»	4	»	»	»	»	»
48	Veendam	10 496	154	14.67	14	28	11	8	3	22	23	31	14	»	25	»	1	4	»	»
49	Vlagtwedde . . .	4 513	66	14.62	10	6	9	5	3	12	7	9	5	»	4	1	»	»	2	2
50	Warffum	2 260	31	13.72	3	8	2	1	2	6	4	3	2	2	2	»	»	2	»	»
51	Wedde.	2 496	43	17.23	3	9	4	1	1	8	3	9	5	»	7	»	5	»	»	1
52	Wildervank . . .	8 399	142	16.97	11	22	16	7	1	27	19	29	10	1	14	»	3	3	»	1
53	Winschoten . . .	6 982	120	17.19	11	24	12	5	2	24	15	17	8	»	23	»	1	»	»	»
54	Winsum	2 201	31	13.63	3	5	3	1	»	5	7	5	2	»	4	»	»	»	»	»
55	't Zandt	3 357	70	20.85	10	16	6	2	2	11	7	9	7	»	4	»	1	2	»	»
56	Zuidbroek. . . .	2 486	62	24.94	9	10	6	2	4	10	6	11	4	»	8	»	»	2	1	2
57	Zuidhorn	2 811	53	18.85	3	10	10	»	3	3	6	12	6	»	8	»	»	1	»	1
	DE PROVINCIE	257 153	1) 4920	19.13	413	972	592	248	142	904	578	775	295	17	524	5* 20	71	160	15	54

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden, (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria.*	Cholera asiatica. Cholera nostras.*	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis.*	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord.*	Onbekende oorzaak. Plotseling.*	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
2* 2	»	»	»	»	2	3	11	3	8	»	3	18	5	»	1	»	1	»	9	1	3	1	1* 2	1	4	1
2* 3	»	»	6	»	5	»	4	»	7	»	»	13	4	»	»	»	»	»	8	»	»	3	»	»	»	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	2	»	11	2	8	6	4	»	1	1	»	»	3	1	1	»	»	»	»	»
2* 2	»	»	»	»	6	»	6	»	4	»	»	7	6	1	»	»	1	»	4	1	1	1	1* 2	1	1	14
1* 2	»	»	»	»	6	4	7	»	2	1	8	6	5	2	»	»	1	»	1	2	4	»	1* 1	»	1	»
»	»	»	»	»	2	1	1	»	1	1	»	2	1	2	1	»	»	»	3	1	»	»	1* 2	»	»	»
»	»	»	»	1	4	9	10	»	11	»	1	10	10	2	4	»	2	»	11	6	6	2	3	6	10	»
1* 1	»	»	»	»	2	2	3	1	11	1	3	6	7	»	1	»	»	»	2	3	2	1* 1	1* 1	»	»	»
»	»		»	»	3	»	4	»	5	1	»	2	»	»	1	1	»	»	2	»	»	»	1* 1	2	»	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	3	1	»	6	2	»	»	»	»	»	5	2	1	»	»	»	4	1
»	»	»	»	1	5	8	2	1	12	3	3	11	16	3	4	»	»	»	17	11	4	»	2	2	4	3
1* 1	»	»	1	»	»	3	12	1	16	»	1	13	14	3	5	»	»	»	5	1	2	2	1	3	1	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	2	»	»	6	2	1	»	»	»	»	8	»	»	»	»	»	1	»
2* 2	»	»	»	»	4	5	3	»	6	»	2	9	4	»		»	1	»	7	3	1	»	1	»	3	»
»	»	2	»	2	»	2	2	1	4	»	»	8	5	1	»	»	»	»	5	1	3	»	»	»	3	1
»	»	»	»	1	1	1	3	»	8	1	1	8	5	1	1	»	2	»	3	4	2	»	1* 2	1	»	»
42* 54	»	9	75	17	167	136	260	21	476	25	130	526	378	64	109	13	38	5* 5	414	181	140	5* 28	18* 69	76	2* 181	72

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoidea. 7.
1	Anlo	3 381	53	15.68	7	6	5	1	»	7	6	15	6	»	8	»	»	1	1	»
2	Assen	8 128	120	14.76	8	19	14	10	2	13	18	27	9	»	19	»	»	6	2	»
3	Beilen	4 331	90	20.78	8	19	13	4	1	17	10	16	2	1	13	2	2	2	2	2
4	Borger	5 853	117	19.99	12	22	15	7	4	28	6	15	8	»	20	1	»	5	2	»
5	Coevorden. . . .	3 002	61	20.32	7	10	7	»	1	10	9	13	4	»	6	»	»	4	8	1
6	Dalen	3 895	80	20.54	9	6	9	5	2	17	9	17	6	»	3	1	»	3	4	»
7	Diever	1 798	40	22.25	»	6	3	6	»	8	5	10	2	»	5	»	»	»	»	2
8	Dwingelo	1 966	29	14.75	3	6	3	1	1	7	3	4	1	»	3	»	»	»	»	»
9	Eelde	1 671	43	25.73	4	8	10	3	»	6	4	4	4	»	1	1	2	2	»	2
10	Emmen	10 874	189	27.55	25	30	23	10	5	40	34	17	5	1	23	13	1	4	4	1
11	Gasselte	2 224	35	15 74	1	9	6	1	»	4	8	4	2	1	5	1	»	3	1	»
12	Gieten	2 131	32	15.02	3	10	1	1	1	4	5	5	2	»	1	»	1	1	»	1
13	Havelte	3 003	78	25.97	5	14	19	10	1	15	8	2	4	»	5	»	3	»	»	»
14	Hoogeveen . . .	11 529	[1]) 237	20.56	14	48	40	21	13	53	19	23	5	1	27	5	5	4	2	10
15	Meppel.	8 396	208	19.68	25	46	49	11	5	22	18	25	7	2	30	10	»	1	1	4
16	Norg	3 802	117	30.77	3	17	2	1	2	23	26	35	8	»	27	1* 1	1	3	2	1
17	Nijeveen	1 223	29	23.71	2	4	2	1	1	6	8	5	»	»	4	2	»	1	»	»
81	Odoorn.	6 208	128	20.62	13	20	23	8	4	22	8	23	7	1	30	2	2	1	1	2
19	Oosterhesselen . .	1 241	14	11.28	3	3	1	»	»	3	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»
20	Peize . . . . , .	1 507	31	20.57	4	7	1	3	»	4	5	4	3	»	3	»	1	2	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25	26	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	3	»	»	1	3	»	»	5	»	»	4	14	2	1	2	»	»	3	3	4	1	1	»	34	37
»	»	»	»	3	1	4	10	1	18	3	8	13	9	»	2	»	»	»	2	7	»	1	»	1	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16
»	»	»	»	»	3	7	3	1	20	»	1	16	1	1	2	»	»	»	2	9	1	2	»	2	51	51
2	»	»	»	»	6	1	2	»	9	»	»	7	5	1	»	»	1	»	1	1	»	»	1	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	4	»	5	»	»	5	2	1	»	1	2	»	»	1	2	1	»	»	1	1
»	»	»	»	»	5	5	5	»	23	2	»	26	11	1	1	»	»	»	7	14	1	1	1	1	3	6
»	»	»	5	1	6	7	8	»	21	5	1	25	2	2	5	»	2	»	12	12	2	2* 3	1	1* 2	»	»
1	»	»	»	»	»	1	»	»	14	»	»	3	9	1	»	»	2	»	»	1	1	1	»	»	31	31
1* 1	»	»	1	2	20	11	24	2	59	1	27	66	11	8	9	»	30	»	12	20	6	2	8	5	14	23
»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1
2* 2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	1	»	2	»	2	»	1	»	»	»
»	»	4	8	»	1	7	7	1	17	7	»	30	13	5	6	5	1	1* 1	7	6	4	1* 3	2	2	46	46
»	»	»	»	»	2	4	4	»	12	»	4	9	14	»	2	»	1	»	3	4	»	1	1	»	6	20
»	»	»	»	»	3	1	3	1	5	2	5	11	6	1	»	»	1	»	»	1	4	»	1	1	3	15
»	»	»	2	»	»	1	1	»	8	1	»	4	»	»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	»	13	12
1* 1	»	»	»	»	2	2	2	»	9	1	»	3	4	1	»	»	»	»	2	3	»	1	1	1	1	2
»	»	»	»	»	6	2	6	»	20	»	1	6	20	1	2	»	»	»	3	4	3	»	»	1	6	6
»	»	»	»	2	4	2	6	»	10	»	1	9	3	»	»	»	1	»	3	1	3	1* 2	1	1* 1	5	23
2	»	»	»	»	»	5	1	1	8	»	2	6	8	»	4	»	3	»	6	3	»	»	2	»	1	3
»	»	»	1	»	3	1	1	1	11	2	3	6	8	»	»	»	6	»	2	2	2	1	1	1* 1	5	28

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoides. 7.
21	Roden	2 546	53	20.82	5	14	3	4	»	8	8	10	1	»	1	»	»	1	4	»
22	Bolde	1 691	26	15.38	2	4	3	»	3	6	2	5	1	1	6	»	»	»	2	»
23	Ruinen.	3 254	57	17.52	8	8	4	2	3	12	3	12	5	»	8	»	»	1	»	1
24	Ruinerwold . . .	2 242	38	16.95	7	7	2	4	»	3	5	6	4	»	8	»	»		»	»
25	Sleen	2 829	70	24.74	7	11	9	4	»	14	11	11	3	»	9	1	»	»	»	2
26	Smilde.	5 195	133	25.60	18	32	20	6	1	21	14	14	7	»	16	7	1	»	1	»
27	Vledder	2 397	50	20.86	2	9	12	7	4	8	2	4	2	»	4	1	1	1	1	»
28	Vries	2 842	[1]) 59	20.76	7	14	2	3	1	9	7	11	4	»	4	»	1	3	»	»
29	Westerbork . . .	2 625	59	22.48	5	8	5	1	2	16	9	8	5	1	5	»	»	»	2	1
30	Wijk (de). . . .	2 359	52	22.04	4	11	6	4	3	9	6	7	2	2	5	»	»	1	»	4
31	Zuidlaren	2 097	27	12.88	3	3	2	2	2	3	1	7	4	»	9	»	1	»	»	»
32	Zuidwolde . . .	3 410	67	19.65	4	12	4	2	5	13	10	12	5	»	10	»	1	1	2	1
33	Zweelo.	1 084	30	27.67	2	7	2	»	1	8	2	7	1	1	1	»	1	1	»	»
	DE PROVINCIE	120 734	[2]) 2452	20.31	230	450	320	143	68	439	291	380	129	12	319	48	24	52	42	35

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd. 2) Hieronder 2 als voren.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	1	»	2	»	6	2	3	3	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	1	»	6	6
»	»	»	»	»	4	5	6	»	19	»	»	10	7	3	1	»	»	1* 1	2	4	1	2* 3	»	»	21	14
»	»	»	»	»	1	»	5	1	15	»	»	12	6	»	3	»	1	»	2	2	»	»	1	1	21	22
»	»	»	17	»	3	2	4	»	13	»	»	11	3	»	»	»	1	»	4	6	1	»	1* 1	2	2	27
»	»	»	1	»	16	3	4	»	14	2	»	29	3	1	1	»	»	»	9	3	1	»	1	1	1	6
1	»	»	2	»	6	3	2	»	21	2	2	23	3	»	1	»	»	»	3	4	1	2	»	3	15	25
»	»	»	»	»	6	4	3	1	30	»	4	13	1	»	1	»	1* 1	»	6	3	2	1* 1	»	»	40	38
»	»	»	»	»	4	1	1	»	2	»	1	3	2	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	1
»	»	»	»	»	»	»	3	1	10	»	4	4	1	»	»	»	»	»	1	3	1	»	»	2	2	1
»	»	»	»	»	»	1	3	»	6	1	6	10	9	»	»	»	3	»	7	8	»	1	»	1	7	3
»	»	»	»	»	»	1	»	»	6	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	6	7
»	»	»	»	»	1	2	7	1	15	»	4	13	5	2	2	1	»	»	2	2	1	1* 1	»	1	11	13
»	»	»	»	»	7	2	8	»	17	»	»	13	5	2	4	»	1	»	3	7	»	2* 3	1	1	3	16
»	»	»	»	1	2	2	1	»	3	»	1	6	8	3	7	»	1	»	»	2	2	»	1	»	12	11
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	6	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	4
»	»	»	»	»	3	1	2	»	7	»	5	6	3	1	2	»	2	»	1	2	2	»	»	1	3	4
»	»	»	»	»	1	»	1	»	5	»	»	7	1	»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	4	5	»	11	»	»	9	3	1	1	»	1	»	8	1	2	»	»	1	10	16
2	»	1	1	3	25	22	36	1	49	42	3	96	32	10	11	5	6	»	35	22	12	6	1* 11	1* 3	23	39
»	»	»	3	»	6	2	6	»	13	2	1	18	11	1	»	1	2	»	5	8	2	1	1	3	13	4
4* 12	1	16	84	21	256	176	272	18	745	94	119	842	350	71	112	21	1* 89	2* 2	232	231	87	12* 49	5* 55	4* 54	589	765

STERFTE

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker. 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	7.
1	Adorp	1 405	21	14.95	2	7	2	3	1	3	1	1	1	»	5	»	1	»	»	»
2	Aduard	2 070	44	21.21	2	6	3	2	2	10	9	8	2	»	7	»	1	2	»	1
3	Appingedam. . .	4 067	109	26.80	7	18	8	5	1	20	18	25	7	»	15	»	»	3	»	9
4	Baflo	2 295	35	15.21	2	3	6	1	3	7	2	5	6	»	4	»	»	»	»	2
5	Bedum.	4 991	115	23.04	10	22	19	7	5	22	14	12	4	»	18	»	»	3	»	»
6	Beerta	4 080	76	18.60	6	23	12	3	4	10	5	13	»	»	5	»	1	4	»	»
7	Bellingewolde . .	4 224	87	20.59	12	8	10	8	1	22	12	10	4	»	7	»	5	4	»	1
8	Bierum	3 629	71	19.56	4	17	8	4	»	13	11	12	2	»	4	»	3	3	»	2
9	Delfzijl.	5 914	139	23.50	11	35	18	14	3	25	18	11	4	»	12	»	»	2	»	2
10	Eenrum	2 917	33	11.31	4	9	2	2	2	4	6	2	2	1	3	»	»	1	»	»
11	Ezinge.	2 138	31	14.49	3	4	4	1	»	6	6	6	1	»	»	»	»	1	»	»
12	Finsterwolde. . .	2 903	54	18.60	1	15	6	1	2	10	3	14	2	»	6	»	»	2	»	»
13	Groningen . . .	48 000	1132	23.58	77	234	180	49	34	235	121	143	59	3	94	[4*] 8	25	35	5	12
14	Grootegast . . .	4 505	69	15.31	7	6	5	4	1	11	11	17	7	»	9	[1*] 3	»	5	»	»
15	Grijpskerk . . .	3 402	52	15.21	4	10	9	6	2	8	1	9	3	»	7	»	»	»	»	1
16	Haren	3 745	57	15.22	4	10	5	4	1	8	7	15	3	»	2	»	»	4	»	1
17	Hoogezand . . .	7 968	129	16.19	18	21	15	5	2	24	14	21	9	»	15	1	1	9	»	»
18	Hoogkerk. . . .	1 602	37	23.08	8	10	3	2	2	8	2	2	»	»	1	»	»	1	»	»
19	Kantens	2 223	45	20.24	3	11	5	2	1	10	2	6	5	1	4	»	1	4	»	1
20	Kloosterburen . .	2 006	31	15.45	2	9	3	1	1	3	4	3	5	»	7	»	»	1	»	»

RONINGEN IN 1882.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa.*	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	1
2	»	»	»	1	1	2	»	»	2	»	»	10	5	3	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	1
1	»	»	»	1	2	5	5	1	7	1	»	22	7	»	2	»	2	1* 1	6	3	4	»	2	2	»	»
»	»	»	»	»	»	3	2	»	7	»	3	4	1	»	»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	2	1
1* 1	»	»	»	»	2	3	7	»	12	»	1	22	2	1	8	»	6	»	6	6	3	»	»	3	»	»
1* 2	»	»	3	»	2	»	3	2	10	3	1	6	1	»	7	»	»	»	7	1	2	»	1* 3	»	7	5
»	»	1	1	»	2	1	7	»	9	»	1	9	9	1	»	»	»	»	3	3	3	2	3	»	1	»
1* 1	»	»	»	»	2	1	4	»	6	»	4	11	7	»	3	»	»	»	7	1	3	1	»	2	»	4
1	»	»	5	1	2	2	7	»	16	1	6	16	5	4	3	»	1	»	15	5	2	1	»	1	16	»
1* 1	»	»	»	»	1	»	5	»	4	»	2	2	3	»	1	»	»	»	1	1	»	1	2	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	1	1	4	»	»	5	2	»	2	»	2	»	4	2	»	»	»	»	1	»
3* 4	»	»	»	»	6	2	2	»	11	»	1	7	2	»	»	»	»	»	7	2	1	»	»	»	»	»
1* 1	»	4	34	3	37	24	58	4	110	1	49	111	100	15	33	»	8	2* 2	104	54	44	3* 7	3* 11	10	1* 45	9
»	»	»	»	»	4	3	2	»	8	»	1	2	7	2	1	»	2	»	4	6	1	»	»	2	»	2
2* 4	»	»	»	»	2	2	6	»	4	»	1	6	3	»	1	2	»	»	1	2	2	»	1	2	1	»
»	»	»	»	»	»	1	5	»	7	1	»	9	9	»	2	»	1	»	2	»	2	»	2	1	4	»
1* 1	»	»	»	»	7	3	10	1	20	»	2	6	10	»	1	»	1	»	7	4	4	1* 1	1	5	1	»
»	»	»	»	1	1	»	1	»	7	»	»	5	»	»	»	»	»	»	4	»	1	1	»	2	4	»
»	»	»	2	»	1	1	4	»	1	»	1	2	4	»	1	»	»	»	6	2	»	»	1	»	2	1
»	»	»	»	»	»	2	3	»	1	»	2	2	1	1	2	»	»	»	3	»	2	»	»	1	»	4

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoides.
21	Cadier en Keer	675	10	14.81	»	3	»	»	»	»	3	3	1	»	2	»	»	»	1	»
22	Echt	4 732	76	16.06	8	16	7	4	2	15	10	11	3	»	10	»	3	1	»	»
23	Elsloo	1 389	[1]) 42	30.24	5	15	2	»	»	1	5	10	3	»	7	»	»	1	2	»
24	Eijgelshoven	446	18	40.36	1	3	1	»	»	1	1	9	2	1	8	»	»	»	3	»
25	Eijsden	2 273	55	24.20	5	12	5	»	»	4	6	15	8	»	3	»	1	»	»	»
26	Geleen	2 308	48	20.80	2	7	3	3	1	4	8	14	6	1	4	»	1	1	3	»
27	Gennep	1 729	39	22.56	3	7	3	4	3	2	6	8	3	1	6	»	1	»	1	»
28	Geul	1 030	29	28.15	3	4	»	4	»	6	2	8	2	»	3	»	»	1	2	1
29	Grathem	1 080	27	25.00	2	4	3	2	»	2	2	6	6	1	8	»	»	»	»	»
30	Grevenbicht	1 079	27	25.02	1	4	8	1	»	2	»	9	2	»	2	»	»	»	1	»
31	Gronsfeld	1 838	[1]) 43	23.39	3	10	6	»	»	2	4	12	5	»	7	»	»	»	»	»
32	Grubbenvorst	1 633	33	20.21	1	4	5	2	»	5	7	8	1	»	8	»	»	2	»	»
33	Gulpen	2 558	44	17.20	4	11	4	3	»	6	6	7	3	1	3	»	»	2	»	»
34	Haelen	880	14	15.91	»	3	2	1	»	1	2	3	2	»	»	»	»	»	»	»
35	Heel en Panheel	932	19	20.39	»	4	1	»	1	3	3	6	1	1	»	»	»	1	»	»
36	Heer	1 479	46	31.10	2	17	8	»	2	2	1	12	2	1	7	»	1	1	»	»
37	Heerlen	5 263	116	22.04	8	34	4	2	1	14	15	25	13	2	18	»	2	4	10	»
38	Helden	3 830	78	20.37	1	15	6	11	2	15	10	11	7	»	13	»	»	2	3	»
39	Herkenbosch en Melick	1 756	30	17.08	1	8	4	3	»	5	6	3	»	»	3	»	»	2	»	»
40	Herten	1 037	15	14.46	5	3	»	»	»	2	2	2	1	»	1	»	»	»	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:																										
Tusschenpoozende koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12)	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen).
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	3	»	1	15	2	»	11	1	1	4	»	4	»	2	4	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	13	»	1	»	1	»	3	4	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	9	6	1	1	6	1	»	4	2	1	6	»	1	»	3	3	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	6	1	3	»	6	»	»	9	1	1	2	»	»	»	2	1	2	1	»	»	1	»
»	»	»	»	»	6	3	2	2	7	»	»	5	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	2	1	»	3	»	»	2	»	»	3	»	»	»	2	»	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	1	1	3	6	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	6	1	»	»	1	»	»	4	1	»	4	»	»	»	3	1	»	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	4	2	»	»	3	2	»	7	2	»	7	»	»	»	3	2	»	»	»	1	»	»
»	»	»	1	1	4	3	1	1	2	»	1	3	2	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	6	1	»	5	2	»	6	1	»	»	»	1	»	2	1	»	»	1	1	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	10	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	2	2	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	»	6	»
»	»	»	»	»	6	1	1	»	1	1	1	6	2	»	3	»	»	»	6	2	1	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	16	4	1	»	5	2	»	8	4	»	1	1	»	»	1	4	4	»	1	»	20	»
»	»	9	»	»	8	3	4	»	10	»	»	7	2	1	3	»	»	»	3	6	1	2	»	»	»	»
»	»	»	3	»	1	»	1	»	2	»		3	6	»	1	»	1	»	1	2	2	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	1	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis, Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus Febris typhoidea
41	Heijthuijsen . . .	1 934	32	16.55	3	2	4	5	»	3	2	10	3	»	5	»	»	»	»	»
42	Hoensbroek . . .	1 184	28	23.65	3	6	»	»	»	5	4	8	2	»	5	»	»	4	2	»
43	Horn	1 145	18	15.72	4	2	2	2	1	»	1	4	2	»	2	»	»	»	»	»
44	Horst	3 781	92	24.33	4	9	12	4	»	12	19	23	9	»	9	1	2	2	8	»
45	Houthem	852	17	19.95	1	5	2	1	»	2	2	3	1	»	2	»	»	1	»	»
46	Hulsberg	1 266	45	35.54	2	13	7	3	3	7	2	7	1	»	2	»	2	5	1	»
47	Hunsel.	1 042	14	13.43	»	»	»	»	»	3	5	5	1	»	1	»	»	»	»	»
48	Itteren	461	1) 13	28.20	»	3	»	»	1	2	»	6	»	»	»	»	»	»	»	»
49	Ittervoort	254	4	15.75	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
50	Jabeek	403	10	24.81	»	1	1	1	1	1	1	4	»	»	2	»	»	1	»	»
51	Kerkrade	6 202	135	21.77	18	28	14	4	5	24	17	19	6	2	18	1	»	»	6	»
52	Kessel	1 284	36	24.29	1	6	1	2	2	7	8	7	2	»	3	»	1	»	3	»
53	Klimmen	1 163	34	29.23	2	11	7	»	1	7	2	3	1	»	5	»	»	»	1	»
54	Limbricht. . . .	1 347	30	22.27	2	6	2	2	2	4	2	8	2	»	1	»	»	1	»	»
55	Linne	980	19	19.39	2	3	1	1	1	1	5	4	1	»	1	»	»	»	»	»
56	Maasbracht . . .	1 460	35	23.97	2	12	2	1	»	4	4	9	1	1	9	»	1	1	»	»
57	Maasbree	5 114	92	17.99	1	13	14	10	2	14	16	17	5	2	11	1	2	1	1	»
58	Maasniel	2 079	47	22.61	2	10	10	1	»	6	6	11	1	»	3	1	»	1	»	»
59	Maastricht . . .	28 917	1) 707	24.45	43	204	87	22	7	107	90	109	37	5	89	13	7	22	6	4
60	Margraten . . .	1 094	22	20.11	»	9	2	»	1	»	1	7	2	»	8	»	»	1	»	»
61	Meerloo	1 577	39	24.73	4	8	1	5	»	5	6	9	1	»	5	»	»	»	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

9. Febr. int. [illegible] *	10. Pokken.	11. Roodvonk.	12. Mazelen.	13. Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	14. Stuipen. Trismus. Epilepsia	15. Apoplexia	16. Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	17. Ruggemergslijden. (Paralysis).	18. Keel- en longtering. Bloedspuwing.	19. Croup.	20. Kinkhoest.	21. Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	22. Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	23. Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	24. Organische hartgebreken. Aneurysma.	25. Angina diphtherina.	26. Diarrhoea. Dysenteria. *	27. Cholera asiatica. Cholera nostras. *	28. Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	29. Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	30. Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	31. Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	32. Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	33. Verdrinken. Zelfmoord. *	34. Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
»	»	2	»	»	»	3	»	»	3	»	»	8	2	»	1	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	3	»	»	1	3	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	»	2	2	3	3	14	»	»	7	12	»	5	5	»	»	5	1	»	1	1	»	4	1
»	»	»	»	»	2	2	»	1	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	9	2	2	»	5	»	2	5	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	5	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	4	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1	1	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	3	1
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	36	12	6	»	19	»	»	5	2	»	5	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	»	2	»	3	»	»	6	10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	5	»	1	»	2	»	2	6	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	6	»
»	»	»	»	»	4	»	»	»	5	»	»	5	2	1	1	1	»	»	2	»	1	»	»	1	3	»
»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	1	»	2	»	»	»	3	4	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	4	1	1	»	4	»	»	2	1	»	2	»	4	»	2	»	»	»	»	»	»	»
»	»	5	»	»	6	4	3	»	14	3	»	10	9	1	2	1	»	»	6	1	1	»	1	2	2	»
»	»	1	»	»	5	3	»	»	»	2	»	14	3	»	3	»	»	»	3	3	3	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	58	40	41	1	73	3	3	59	19	2	56	1	3	»	111	14	7	8	3	1* 10	5	»
»	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	3	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	2	16	1

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen)	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte Rhachitis Syphilis. *	4. Abces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea.
62	Meerssen	3 648	61	16.72	5	15	7	»	4	7	4	11	8	2	17	»	»	1	»	»
63	Merkelbeek . . .	632	15	23.73	»	5	1	»	»	4	1	4	»	»	3	»	»	»	1	»
64	Mesch	254	3	11.81	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
65	Meijel	1 442	37	25.66	5	6	3	»	3	5	5	8	2	2	13	»	»	2	1	»
66	Mheer	888	19	21.40	1	3	1	2	»	1	2	7	2	»	1	1	»	2	1	»
67	Montfort	809	14	17.30	4	1	2	1	»	3	»	2	1	»	2	»	»	2	»	»
68	Mook en Middelaar.	1 316	20	15.20	1	»	4	1	2	2	3	5	2	»	1	»	»	4	»	»
69	Munstergeleen . .	744	17	22.85	1	4	4	1	»	2	1	3	1	»	1	»	»	»	»	»
70	Nederweert . . .	4 681	93	19.87	14	13	7	2	2	11	20	16	8	4	16	2	»	2	1	»
71	Neer.	1 569	27	17.21	1	2	2	»	»	2	5	13	2	»	1	1	»	1	1	»
72	Neeritter	756	17	22.49	»	2	1	2	»	2	4	3	3	»	3	»	1	»	»	1
73	Nieuwenhagen . .	1 172	23	19.62	2	10	1	2	»	3	1	4	»	»	3	»	»	»	1	»
74	Nieuwstadt . . .	743	21	28.26	»	2	2	1	1	2	5	6	2	»	2	»	»	1	1	»
75	Noorbeek	770	15	19.48	»	6	»	»	»	2	2	3	2	»	»	»	»	»	»	»
76	Nunhem	248	5	20.16	»	1	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»
77	Nuth	1 225	18	14.69	2	5	»	1	»	»	3	3	4	»	1	»	2	2	»	»
78	Obbicht en Papenhoven	765	[1]) 25	32.68	2	10	5	1	»	1	»	3	1	»	1	»	»	»	»	»
79	Ohe en Laak. . .	519	11	21.19	1	»	»	»	»	1	3	5	1	»	5	»	»	1	»	»
80	Oirsbeek	1 042	20	19.19	1	1	»	»	»	6	5	5	2	»	2	»	2	2	»	»
81	Ottersum	1 983	47	23.70	5	6	4	4	2	10	5	10	1	1	6	2	1	3	1	»

1) Hieronder 2 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende koorts. Febr. int perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 24.)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	*Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25.	26.	27.	28.	29	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	12	1	3	»	5	»	1	2	1	1	2	»	»	»	2	»	1	2	2	1	»	»
»	»	»	»	»	4	1	1	»	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	3	»	»	4	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	2	»	3	»	1	2	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	»	5	»
»	»	»	»	»	1	»	1	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	6	»
»	»	»	»	»	4	1	1	»	14	»	»	2	4	»	5	»	»	»	1	»	»	»	»	1	21	1
»	»	»	»	»	3	3	»	1	2	»	»	1	11	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»		»	»	»	»	»	2	1	1	»	»	3	1	1	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	10	2	»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	2	2	»	»	»	»	3	3	2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	3	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	2	1	»	2	»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	3	6	1	»	2	»	»	»	2	»	»	»	1	1	2	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	3	»	»	3	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	1	1	»	4	»	1	3	1	1	4	»	»	»	5	1	»	»	4	1	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1-5 jaren.	5-14 jaren.	14-20 jaren.	20-50 jaren.	50-65 jaren.	65-80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoïdea
82	Oud-Valkenburg	685	12	17.52	»	6	2	1	»	»	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»
83	Oud-Vroenhoven	1 575	35	22 22	1	8	4	1	1	4	8	3	5	»	4	»	2	2	»	»
84	Posterholt	1 275	20	15.69	»	4	4	1	»	3	4	4	»	»	3	»	1	1	2	»
85	Rimburg	269	12	44.61	»	3	»	»	1	2	2	3	1	»	»	»	»	2	»	»
86	Roermond	10 712	234	21.8	10	57	33	5	5	33	28	48	15	3	28	»	2	7	1	»
87	Roggel	1 627	32	19.67	3	4	3	2	1	5	6	6	2	»	1	»	»	»	1	»
88	Roosteren	893	13	14.5	1	3	»	»	»	1	»	6	2	»	3	»	»	»	»	»
89	Rijcholt	218	6	27.52	»	2	1	»	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»
90	Schaesberg	1 153	23	19.95	3	3	3	2	1	1	3	4	3	»	3	»	»	1	4	»
91	Schimmert	1 320	34	25.76	3	8	3	1	1	4	4	8	2	»	2	»	»	1	1	»
92	Schinnen	2 165	47	21.71	1	8	5	4	»	1	9	13	6	»	8	»	»	2	3	»
93	Schin op Geulle	725	18	24.83	2	3	1	1	»	2	3	6	»	»	4	»	»	1	»	»
94	Schinveld	1 126	29	25.75	3	7	3	1	»	2	1	9	3	»	3	»	»	2	4	»
95	Sevenum	2 061	34	16.50	1	10	2	»	2	4	3	8	4	»	2	1	»	1	»	»
96	Simpelveld	1 841	29	15 75	1	9	»	1	1	8	4	3	2	»	2	»	»	»	»	»
97	St. Geertruid	924	1) 25	27.06	1	8	2	»	1	2	»	4	6	1	1	»	»	2	»	»
98	St. Odilienberg	963	19	19.73	4	2	»	»	1	»	5	5	2	»	1	1	»	»	»	»
99	St. Pieter	986	23	23.33	4	4	7	1	»	2	1	3	1	»	2	»	»	1	»	»
100	Sittard	5 241	110	20.99	»	34	8	1	1	22	12	21	11	2	8	»	»	7	»	»
101	Slenaken	525	15	28.57	1	5	»	»	»	5	»	2	2	»	2	»	»	1	»	»
102	Spaubeek	622	19	30.55	1	7	2	»	1	»	»	5	3	1	2	»	»	»	»	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Tusschenpoozende Koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden, (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord *	Onbekende oorzaak Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	3	1	»	»	1	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	7	2	»	»	6	»	»	1	1	1	1	»	1	»	3	2	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1	»	»	3	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	2
1	»	3	»	1	14	11	3	»	19	2	6	37	83	1	11	»	2	»	17	13	7	»	1	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	4	»	2	»	»	6	3	»	2	»	»	»	2	2	»	2	»	»	»	»
»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	3	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	2	1	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»
»	»	1	»	»	7	3	2	»	2	»	2	3	1	»	3	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	5	3	1	»	7	»	»	4	4	»	2	1	1	»	2	1	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	3	1
»	»	»	»	»	5	3	2	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	5	»	»	4	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	16	2
»	»	»	»	»	2	1	»	»	6	»	»	1	2	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	11	1
»	»	»	»	»	6	»	2	»	»	»	»	6	»	»	3	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»
»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	5	»	2	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	5	1	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	1	1	»
»	»	»	»	»	14	6	6	1	17	»	»	20	6	»	4	»	»	»	10	4	1	»	1	»	3	»
»	»	»	»	»	4	1	»	»	4	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	5	1	1	1	»	»	1	3	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik. *	7. Typhus. Febris typhoidea
103	Stein	1 888	47	24.89	5	8	4	1	1	9	8	10	1	»	2	»	1	1	2	»
104	Stevensweert. . .	1 036	20	19.30	1	2	»	»	»	2	4	6	5	»	5	»	»	»	»	»
105	Stramproij. . . .	1 140	24	21.05	2	2	1	»	»	3	3	11	2	»	8	1	»	»	2	»
106	Susteren	1 990	47	23.62	»	15	3	1	1	9	1	14	3	»	8	1	»	1	»	1
107	Swalmen	2 228	35	15.71	3	3	6	»	1	8	6	8	»	»	4	1	»	»	»	»
108	Tegelen	2 757	50	18.14	2	5	9	4	1	11	9	7	2	1	2	»	1	1	3	»
109	Thorn	1 512	23	15.21	2	7	1	»	1	2	3	4	3	»	4	»	»	»	»	»
110	Ubach over Worms	1 302	31	23.81	2	5	2	3	»	5	5	7	2	»	7	»	»	»	2	5
111	Ulestraten. . . .	804	14	17.41	1	1	»	1	»	1	»	6	4	»	3	»	»	»	1	»
112	Urmond	1 147	19	16.56	»	6	4	2	»	1	2	4	»	»	1	»	»	2	»	»
113	Vaals	4 491	73	16.25	8	11	7	3	1	9	12	17	5	»	7	»	1	2	2	1
114	Valkenburg . . .	995	22	22.11	1	8	2	1	»	3	6	1	»	»	5	»	1	3	»	»
115	Venlo	9 378	[1]) 223	23.78	7	52	63	18	3	25	17	30	7	1	21	6	»	6	»	»
116	Venraij.	5 425	107	19.72	12	19	2	4	2	22	11	28	7	2	9	»	2	2	1	»
117	Vlodrop	950	[1]) 15	15.79	2	4	1	»	1	»	2	3	1	»	4	»	»	»	3	»
118	Voerendael . . .	1 842	39	21.17	4	2	6	5	1	5	2	11	3	»	5	»	»	2	5	»
119	Wanssum. . . .	718	21	29.25	1	2	3	2	1	2	5	4	1	»	2	»	»	»	1	»
120	Weert	7 522	120	15.95	10	18	4	4	2	18	20	30	14	»	22	1	»	8	1	»
121	Wessem	969	14	14.45	»	3	4	1	1	2	2	1	»	»	2	»	1	»	»	»
122	Wittem	3 753	83	22.12	2	12	14	1	3	16	8	22	5	2	11	»	1	2	1	»

1) Hieronder 1 van onbekenden leeftijd.

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

... Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen. (Exc. kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
»	»	»	»	»	8	2	1	»	11	»	»	3	1	»	5	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	2	1	»	1	1	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	1	»
»	»	»	»	»	3	2	»	»	»	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	6	1	»	»	10	»	»	4	2	»	5	»	3	»	3	1	»	1	»	»	»	»
»	»	»	»	»	3	1	2	»	5	1	»	2	8	»	2	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»
»	»	3	»	»	5	1	2	»	7	2	»	3	4	1	»	»	»	»	2	»	3	2	2	»	3	»
1	»	»	»	»	1	2	»	»	1	»	»	»	3	»	2	»	»	»	4	1	»	»	»	»	2	1
»	»	»	»	»	2	1	»	»	4	»	1	2	»	»	1	»	»	»	1	3	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	3	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
»	»	1	»	»	6	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	1	»
»	»	»	»	»	8	5	1	1	9	»	»	4	2	»	3	»	»	»	9	2	»	1	1	»	5	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	3	»	»	»	»	»	»	3	»	1	1	»	»	1	»
»	»	5	»	»	16	4	12	1	17	12	5	29	11	»	8	22	»	»	16	11	5	1	1* 4	»	1	»
»	»	»	»	»	11	9	3	1	16	»	»	5	11	»	3	»	3	»	9	3	1	2	1	1	»	»
»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
»	»	»	»	»	6	5	2	»	1	»	1	5	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	2	»	»	2	»	1	1	»	»	8	3
»	»	»	»	»	19	11	»	»	11	»	»	12	14	»	4	»	»	»	2	2	1	»	1	»	1	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	4	»	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	1	7	6	»	»	13	»	5	11	»	»	8	»	»	»	2	1	»	2	»	»	7	»

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882. (met levenloos aangegevenen).	Overleden op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren	Gebrekkige ontwikkeling. 1.	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18). 2.	Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. * 3.	Absces. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 31). 4.	Kanker 5.	Waterzucht. Scheurbuik. * 6.	Typhus. Febris typhoides. 7.
123	Wijlre	1 647	38	23.07	4	7	6	»	1	4	3	10	3	»	6	»	»	1	1	»
124	Wijnandsrade . .	545	13	23.85	3	4	»	»	»	4	1	1	»	1	1	»	»	»	»	1
	DE PROVINCIE	242 122	[1]) 5165	21.33	339	1126	561	211	97	713	669	1073	367	45	659	39	47	161	108	15

1) **Hieronder 9 van onbekenden leeftijd**

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

Febr. int. perniciosa *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten. (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia	Apoplexia.	Hersenziekten. (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten derademhalingswerktuigen (Exc. kol. 18).	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc kol. 24).	Organische hartgebreken Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenteria. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten derspijsverteringswerktuigen. (Exc. kol 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol. 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Geweldadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken. Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling. (Begrepen in de vorigeomkomlen.)
9.	10.	11.	12.	13	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34	
»	»	»	»	»	4	2	»	»	1	»	»	7	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	9	1
»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»
4	»	34	5	5	553	244	155	22	526	43	61	508	307	20	248	44	30	»	316	132	76	46	1* 41	1* 32	284	32

Volgnummer.	GEMEENTEN.	Werkelijke bevolking op 31 December 1881.	Overleden in 1882 (met levenloos aangegevenen).	Overledenen op 1000 inwoners.	Levenloos aangegeven.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: minder dan 1 jaar.	1–5 jaren.	5–14 jaren.	14–20 jaren.	20–50 jaren.	50–65 jaren.	65–80 jaren.	boven 80 jaren.	1. Gebrekkige ontwikkeling.	2. Lichaamszwakte. Tering. (Exc. kol. 18).	3. Klierziekte. Rhachitis. Syphilis. *	4. Abscess. Ulcus. Gangraena. Pyaemia. Haemorrhagia. (Exc. kol. 21).	5. Kanker.	6. Waterzucht. Scheurbuik *	7. Typhus. Febris typhoidea
1	Noord-Brabant . .	475 493	10 980	23.09	975	2995	888	366	226	1587	1312	1920	711	24	2415	14* 138	82	324	2* 140	6
2	Gelderland . . .	476 015	[1] 9 702	20.38	838	2043	1018	415	225	1520	1229	1758	647	83	1681	4* 141	87	244	6* 156	8
3	Zuid-Holland . .	835 112	[2] 21 805	26.11	1607	7739	2956	811	445	2771	2024	2471	977	249	4122	15* 556	210	49[illegible]	33* 176	15
4	Noord-Holland . .	713 238	[3] 17 010	23.85	1306	5062	2376	591	395	2646	1813	2131	683	188	2908	232	145	422	1* 128	2
5	Zeeland	189 306	3 974	20.99	342	1262	429	150	95	518	377	570	231	22	605	1* 116	57	109	4* 59	2
6	Utrecht	197 638	4 819	24.39	380	1536	531	180	103	665	495	687	242	44	761	4* 58	45	126	4* 46	4
7	Friesland	329 309	5 920	17.97	490	1141	697	279	180	1033	752	918	430	65	988	3* 86	74	181	15* 154	6
8	Overijsel	277 895	6 649	23.93	526	1252	948	437	188	1124	810	1068	296	42	935	1* 109	86	149	5* 102	5
9	Groningen	257 153	[4] 4 920	19.13	413	972	592	248	142	904	578	775	295	17	524	5* 20	71	160	15	5
10	Drente	120 734	[5] 2 452	20.31	230	450	320	143	68	439	291	380	129	12	319	48	24	52	42	3
11	Limburg	242 122	[1] 5 165	21.33	339	1126	561	211	97	713	669	1073	367	45	659	39	47	161	108	1
	HET RIJK . .	4 114 015	[6] 93 396	22.70	7446	25578	11316	3831	2164	13920	10350	13751	5008	791	15917	47* 1543	928	2421	70* 1126	81

1) Hieronder 9 van onbekenden leeftijd. 2) 4 als voren. 3) 7 als voren. 4) 1 als voren. 5) 2 als voren. 6) 32 als voren.

ATIE

OVERLEDEN TEN GEVOLGE VAN:

[illegible] koorts. Febr. int. perniciosa. *	Pokken.	Roodvonk.	Mazelen.	Huidziekten (Exc. kol. 10, 11 en 12).	Stuipen. Trismus. Epilepsia.	Apoplexia	Hersenziekten (Exc. kol. 15).	Ruggemergslijden. (Paralysis).	Keel- en longtering. Bloedspuwing.	Croup.	Kinkhoest.	Acute ziekten der ademhalingswerktuigen.	Chronische ziekten der ademhalingswerktuigen. (Exc. kol 18)	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis. (Exc. kol. 24).	Organische hartgebreken. Aneurysma.	Angina diphtherina.	Diarrhoea. Dysenterie. *	Cholera asiatica. Cholera nostras. *	Acute ziekten der spijsverteringswerktuigen.	Chronische ziekten der spijsverteringswerktuigen (Exc kol. 5).	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. kol 5).	Ziekten van het kraambed. Febris puerperalis. *	Gewelddadige dood. Zelfmoord. * (Exc. kol. 33).	Verdrinken Zelfmoord. *	Onbekende oorzaak. Plotseling. *	Zonder geneeskundige behandeling (Begrepen in de vorige kolommen.)
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17	18.	19.	20.	21.	22.	23	24.	25	26	27.	28	29.	30.	31.	32.	33.	34.	
6* 29	»	35	15	31	840	414	301	47	919	45	89	859	809	95	196	21	1* 98	10* 10	182	403	130	34* 76	10* 87	2* 62	6* 925	»
[illegible]	4	5	58	23	438	361	343	36	964	68	95	833	689	111	224	41	2* 100	2* 2	478	317	142	24* 78	25* 95	14* 88	15* 722	679
41* 70	146	86	189	50	1185	715	1117	75	1519	191	404	1897	1138	172	401	53	20* 533	34* 34	1767	853	364	24* 103	39* 211	214	23* 543	247
61* 130	1	27	239	59	978	629	957	67	1497	270	394	2069	624	82	420	69	9* 295	37* 37	874	332	406	57* 125	17* 198	2* 201	7* 330	771
12* 44	»	10	7	15	115	159	152	9	293	14	97	439	167	40	76	17	1* 244	»	231	75	60	3* 25	11* 34	1* 20	5* 2.2	320
4* [illegible]	.	2	69	9	151	164	262	15	372	12	42	378	260	46	156	12	4* 177	3* 3	438	153	92	10* 35	14* 60	1* 46	13* 277	279
24* 4[illegible]	1	36	28	20	200	203	288	24	589	54	178	615	321	86	74	17	4* 55	3* 3	158	111	108	10* 64	26* 68	2* 82	9* 315	463
4* 12	1	16	84	21	256	176	272	18	745	94	119	842	350	71	112	21	1* 89	2* 2	232	231	87	12* 49	5* 55	4* 54	589	765
42* 54	»	9	75	17	167	136	260	21	476	25	130	526	378	64	109	13	38	5* 5	414	181	140	5* 28	18* 69	76	2* 181	72
4* 5	»	15	15	8	72	45	70	9	263	15	24	249	109	25	20	6	15	3* 3	102	135	35	11* 23	4* 18	1* 20	373	358
4	»	34	5	5	553	244	155	22	526	43	61	508	307	20	248	44	30	»	316	132	76	46	1* 41	1* 32	284	32
15* 119	153	275	784	258	4955	3246	4177	343	8163	831	1633	9215	5152	812	2036	314	42* 1674	99* 99	5192	2923	1640	190* 652	170* 936	28* 895	80* 4781	3986

STERFTE IN 1882

NAAR

DEN LEEFTIJD EN DE OORZAKEN VAN DEN DOOD

IN EENIGE DER

VOORNAAMSTE STEDEN DES RIJKS.

EN OP ZOOM in 1882.

65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	16	9	25	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	1
2	6	4	5	»	»	35	28	63	2
»		»	»	»	»	2	2	4	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	4
3	2	»	1	»	»	5	6	11	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
»	»	»	»	»	»	»	1	1	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	1	»	»	»	»	2	3	5	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	1	3	4	12
2	»	»	»	»	»	2	»	2	13
»	»	»	»	»	»	7	2	9	14
2	4	1	»	»	»	7	5	12	15
1	»	»	»	»	»	6	1	7	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	»	»	11	8	19	18
»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
»	»	»	»	»	»	»	2	2	20
»	1	»	»	»	»	8	6	14	21
2	3	»	»	»	»	6	5	11	22
1	»	»	»	»	»	2	»	2	23
»	2	»	»	»	»	»	2	2	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
»	1	»	»	»	»	3	2	5	26
»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	27
»	»	»	:	»	»	2	2	4	28
»	1	1	»	»	»	6	3	9	29
»	»	»	»	»	»	»	3	3	30
»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	»	»	»	»	3	»	3	32
»	»	»	»	»	»	»	1	1	33
»	1	»	»	»	»	8	7	15	34
13	22	6	6	»	»	135	104	239	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3

Sterfte in de gemeente BREDA in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	17	33	
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
2	34	25	1	5	»	»	»	»	»	1	»	5	5	11	12	8	»	»	52	55	107	2
3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	1* 2	3
4	»	»	1	1	»	»	»	»	1	3	»	1	»	»	„	1	»	»	2	6	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	2	5	1	»	»	»	»	9	4	13	5
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	6
7	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
8	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	2	8
9	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	13
14	13	21	6	1	»	.	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	20	23	43	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	7	5	3	4	»	»	11	13	24	15
16	2	1	1	4	»	3	1	»	3	1	1	1	4	»	1	1	.	»	13	11	24	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	17
18	»	»	»	1	1	2	»	1	18	10	1	4	»	1	1	»	»	»	21	19	40	18
19	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	19
20	2	5	3	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	9	14	20
21	8	10	3	4	1	»	»	»	7	»	5	3	4	6	»	»	»	»	28	23	51	21
22	»	1	»	»	.	»	»	»	6	1	9	3	9	9	1	1	»	»	25	15	40	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	»	»	»	1	3	4	23
24	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	1	1	4	3	»	»	»	»	7	5	12	24
25	»	»	»	1	»	.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	25
26	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	2	»	2	1	»	»	»	»	3	3	1	1	»	»	»	»	»	»	8	5	13	28
29	2	.	»	1	1	»	»	»	2	4	2	3	2	2	»	»	»	»	9	11	20	29
30	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	»	1	»	»	»	5	1	6	30
31	»	»	»	»	»		»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
32	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	32
33	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
34	»	»	»	»	»		»	»	»	1	»	»	1	1	1	»	»	»	2	2	4	34
	66	64	21	26	4	7	3	2	51	29	30	32	42	42	20	15	»	»	253	234	487	
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente 'S-HERTOGENBOSCH in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32	26	58	
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1
76	57	7	13	2	»	»	»	»	»	3	3	9	13	12	18	»	»	109	104	213	2
»	2	1	3	»	2	»	»	1* 1	1	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 9	2* 11	3
1	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	1	»	2	»	»	»	»	4	3	7	4
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	6	6	3	5	»	»	»	»	10	11	21	5
»	1	1	»	1	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	4	3	7	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	1	1	1	»	»	2	4	»	1	»	1	»	»	»	»	3	8	11	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	3	13
21	17	»	1	»	»	»	»	3	1	»	1	»	»	»	»	»	»	24	20	44	14
»	»	»	»	»	»	1	»	4	2	5	5	6	8	1	2	»	»	17	17	34	15
6	2	4	5	3	1	»	1	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	17	12	29	16
»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	3	17
1	»	1	2	»	1	2	4	20	17	4	6	1	3	»	»	»	»	29	33	62	18
1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	20
6	7	3	5	»	»	»	»	7	3	8	7	2	7	1	»	»	»	27	29	56	21
1	3	»	»	1	»	»	»	3	5	3	4	5	6	5	4	»	»	18	22	40	22
»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	3	2	»	»	»	»	»	»	5	4	9	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	6	8	1	»	»	»	10	11	21	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
2	3	1	3	»	1	»	»	1* 1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	1* 5	9	1* 14	26
»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
2	»	»	»	1	»	»	»	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	7	2	9	28
1	1	»	»	»	1	»	»	2	2	3	3	2	4	»	»	»	»	8	11	19	29
»	»	»	»	»	»	1	»	1	3	1	1	1	»	»	»	»	»	4	4	8	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
»	»	»	»	»	1	»	»	1* 2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1* 2	3	1* 5	32
»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	33
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	34
118	97	22	36	11	8	6	5	54	52	45	46	37	61	21	24	»	»	346	355	701	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente TILBURG in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	25	61	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
2	26	23	3	4	»	1	»	»	1	»	1	»	13	20	12	11	»	»	56	59	115	2
3	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	3
4	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	2	1	3	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	9	3	2	»	»	»	»	9	13	22	5
6	1	»	1	2	»	»	»	»	1	1* 1	2	1	1	»	»	»	»	»	6	1* 4	1* 10	6
7	»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	7
8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	2	8
9	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	12
13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
14	28	34	8	6	1	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	38	43	81	14
15	»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	4	3	3	5	3	2	»	»	11	13	24	15
16	3	1	2	1	5	2	»	1	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	11	7	18	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	17
18	»	»	»	1	»	»	1	»	17	11	4	1	»	1	»	»	»	»	22	14	36	18
19	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
20	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	20
21	7	»	8	1	2	1	»	»	6	3	2	2	4	»	1	»	»	»	30	7	37	21
22	»	»	2	1	1	»	»	»	6	6	6	5	3	9	1	1	»	»	19	22	41	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	23
24	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	1	2	1	2	»	»	»	»	3	6	9	24
25	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	25
26	»	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	»	1	1	»	»	»	2	1	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	5	4	9	28
29	1	»	»	2	»	1	»	1	3	3	3	3	4	5	»	»	»	»	11	15	26	29
30	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
32	»	»	3	»	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	8	»	8	32
33	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
34	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	2	3	1	1	1	1	»	»	5	8	13	34
	66	65	35	24	12	8	4	5	47	37	34	30	37	48	19	15	»	»	290	257	547	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ARNHEM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	·	»	37	32	69	
4	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10	1
51	53	5	6	»	2	»	»	1	2	2	»	16	16	10	20	»	»	85	99	184	2
1* 3	»	6	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 9	2	1* 11	3
»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	1	3	»	»	»	»	»	»	3	6	9	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	5	1	5	»	4	»	»	9	16	25	5
»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	»	»	»	»	1	5	6	6
»	»	»	»	1	1	2	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	11
»	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	13
16	9	2	3	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	19	13	32	14
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	5	9	5	5	3	3	»	»	16	18	34	15
9	7	5	4	2	4	»	»	3	2	2	»	»	»	»	»	»	»	21	17	38	16
»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	6	»	6	17
»	1	1	1	»	2	3	3	36	31	5	12	3	2	»	»	»	»	48	52	100	18
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	19
»	3	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	20
17	7	11	10	1	2	»	»	6	2	5	3	»	2	»	»	»	»	40	26	66	21
»	»	»	»	»	»	1	»	2	4	7	5	15	12	2	5	»	»	27	26	53	
»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	4	2	1	5	»	»	»	»	6	10	16	
1	1	»	»	»	1	»	»	2	4	4	6	2	4	»	»	»	»	9	16	25	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	
5	2	2	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	7	7	14	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
50	28	10	9	3	2	1	»	2	2	1	»	1	»	»	»	»	»	68	41	109	
»	»	1	»	»	»	1	»	5	2	5	4	4	3	»	»	»	»	16	9	25	
»	e	»	»	»	1	»	»	5	5	3	1	2	1	»	»	»	»	10	8	18	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 4	2* 4	
»	»	1	»	1	»	»	1	3* 7	..	2	»	»	1	»	»	»	»	3* 11	2	3* 13	
»	»	»	1	»	»	1	»	1	»	1* 1	»	»	1	»	»	»	»	1* 3	2	1* 5	
10	11	1	»	»	»	»	1	2	1	1* 4	3	»	2	»	»	»	1	1* 17	19	1* 36	
166	129	51	43	11	17	9	7	81	73	63	55	50	64	15	32	»	1	483	453	936	
12	12	1	»	»	»	»	1	2	1	2	2	»	3	»	»	»	1	17	20	37	

Sterfte in de gemeente NIJMEGEN in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	29	16	45	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
2	43	30	18	8	4	5	2	1	6	8	6	5	20	19	6	16	»	»	105	92	197	2
3	4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	»	»	»	»	1* 6	1	1* 7	3
4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	1	»	1	»	»	»	»	3	4	7	5
6	»	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	1	»	1	»	»	4	5	9	6
7	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	7
8	1	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	12
13	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
14	16	8	5	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	16	37	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	3	5	5	2	6	»	»	10	14	24	15
16	3	2	3	2	2	2	»	»	1	»	1	2	1	»	»	1	»	»	11	9	20	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
18	»	»	»	»	1	2	1	7	11	14	6	2	2	1	»	»	»	»	21	26	47	18
19	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
21	9	5	11	13	3	»	»	1	9	5	9	4	»	»	»	»	»	»	41	28	69	21
22	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	3	1	8	16	3	4	»	»	18	21	39	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	3	»	»	»	»	1	4	5	23
24	»	1	»	»	»	1	»	»	3	»	4	1	4	»	»	»	»	»	11	3	14	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	2	3	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	6	11	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	5	3	1	1	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	9	5	14	28
29	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	3	»	»	»	»	7	3	10	29
30	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	4	»	4	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2	31
32	»	»	1	1	»	»	»	»	1* 1	»	1	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 3	1* 2	2* 5	32
33	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	33
34	3	1* 3	»	»	»	»	1	»	»	2	2	3	3	»	1	»	»	»	10	1* 8	1* 18	34
	87	58	47	37	10	12	4	10	45	34	40	27	56	50	12	29	»	»	330	273	603	
35	3	2	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	5	5	10	35

Sterfte in de gemeente ZUTFEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		»	»	»	»	»	»	»	17	9	26	
2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	1
14	16	3	1	1	»	»	»	»	»	4	»	4	4	4	12	»	»	30	33	63	2
1	1	3	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	3
»	»	»	»	2	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	4
»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	2	»	»	»	»	3	4	7	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	1	»	»	»	6	6	6
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	3	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
3	1	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	8	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
11	14	4	1	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	20	16	36	14
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	4	3	5	»	1	»	»	8	11	19	15
4	1	4	2	7	1	3	»	7	2	4	»	1	»	»	»	»	»	30	6	36	16
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	17
»	»	1	»	»	2	3	2	20	10	9	3	»	»	»	»	»	»	33	17	50	18
»	»	13	5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	5	20	19
»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	20
5	3	5	8	»	2	»	»	2	»	1	4	»	»	»	»	»	»	13	17	30	21
»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	4	5	6	3	»	»	»	»	13	10	23	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	23
»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	4	1	»	2	»	»	»	»	8	3	11	24
»	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	25
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	3	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
11	6	2	3	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	15	11	26	28
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	2	3	2	»	»	»	4	7	11	29
»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	32
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	1* 1	1* 1	»	»	»	»	»	1* 5	1* 1	2* 6	33
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	4	»	4	34
52	45	45	27	15	7	11	3	46	27	37	22	19	24	6	14	»	»	248	178	426	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente DELFT in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	15	43	
1	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	1
2	35	30	»	1	»	»	»	»	2	1	1	1	6	5	4	4	»	»	48	42	90	2
3	13	6	2	3	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	16	12	28	3
4	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	2	»	»	3	5	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	2	3	»	»	»	»	4	7	11	5
6	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	6
7	»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	7
8	»	1	»	1	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
14	9	9	1	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	11	22	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	2	4	5	4	4	»	»	17	13	30	15
16	5	4	4	6	»	3	»	»	8	2	4	1	1	1	»	»	»	»	22	17	39	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	17
18	»	»	»	»	1	1	4	2	13	19	2	5	1	»	»	»	»	»	21	27	48	18
19	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
20	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	20
21	10	10	4	10	2	1	»	»	5	6	4	2	1	1	»	»	»	»	26	30	56	21
22	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	8	5	12	16	3	6	»	»	23	29	52	22
23	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	2	»	»	1	»	»	6	3	9	23
24	»	1	1	»	»	»	»	»	3	1	»	1	1	1	»	»	»	»	5	4	9	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	1	3	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	4	4	8	26
27	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	3* 3	»	3* 3	27
28	35	21	4	2	»	»	1	»	5	1	2	1	»	1	»	»	»	»	47	26	73	28
29	7	5	2	1	1	»	»	»	2	2	2	1	2	3	»	»	»	»	16	12	28	29
30	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	3	1	2	1	»	»	»	»	5	5	10	30
31	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
32	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	»	1* 1	»	»	»	»	»	2* 3	»	2* 3	32
33	»	»	»	1	1	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3	2	5	33
34	»	2	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1* 2	»	»	»	1* 5	2	1* 7	34
	121	100	22	29	7	11	6	3	48	44	44	27	39	38	13	17	»	»	328	284	612	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	3	»	3	35

Sterfte in de gemeente DELFTSHAVEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	10	33	
2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	1
15	14	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	2	2	»	»	21	21	42	2
4	9	3	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	14	21	3
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	3	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	5
»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	7
»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	2	5	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	5	13	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	13
12	12	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	17	33	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	1	»	1	»	»	4	3	7	15
6	6	5	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	13	9	22	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	1	»	2	1	1	1	8	11	»	»	»	»	»	»	»	»	12	13	25	18
»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
12	4	13	8	1	1	»	»	3	3	3	1	»	»	»	»	»	»	32	17	49	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	3	4	9	»	1	»	»	11	13	24	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	25
8	5	3	»	»	1	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	1* 13	6	1* 19	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
9	4	1	2	»	1	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	12	9	21	28
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	3	4	7	29
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	3	»	3	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	1	»	»	»	1	»	2* 5	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2* 9	»	2* 9	32
»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	33
6	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	7	3	10	34
77	63	46	28	4	4	2	3	26	21	19	10	9	19	4	5	»	»	210	163	373	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente DORDRECHT in 1882.

van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	14	47	
1	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	1	7	1
2	44	53	11	8	1	»	»	1	2	3	4	3	7	8	5	12	»	»	74	88	162	2
3	2* 5	2	4	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 11	6	2* 17	3
4	»	»	1	1	»	»	»	1	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	5	3	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	5	3	1	3	»	»	»	»	6	10	16	5
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	1	1	»	»	»	»	2	1* 2	1* 4	6
7	»	»	»	»	1	»	2	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	8	7
8	1	»	1	»	1	1	»	»	»	1	1	1	»	1	1	2	»	»	5	6	11	8
9	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 1	1	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	1* 2	3* 4	9
0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	12
3	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	13
4	10	6	2	2	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	9	23	14
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	5	5	8	4	3	»	»	12	17	29	15
6	6	6	11	9	5	1	»	1	5	6	6	4	»	3	»	1	»	»	33	31	64	16
7	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	6	»	6	17
8	»	2	2	»	1	2	5	4	17	16	2	3	»	1	»	»	»	»	27	28	55	18
9	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	19
0	3	2	1	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	6	11	20
1	7	9	4	5	1	1	1	»	3	1	9	2	»	»	»	»	»	»	25	18	43	21
2	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	5	8	8	9	2	3	»	»	17	20	37	22
3	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	1	2	»	1	»	»	3	5	8	23
4	»	»	1	»	»	»	»	»	3	2	3	6	5	4	»	»	»	»	12	12	24	24
5	1	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	25
6	2	1	2	»	»	1* 1	»	»	1	»	2	»	1	»	2	»	»	»	10	1* 2	1* 12	26
7	»	1* 1	2* 2	1* 1	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	1* 1	»	»	»	»	3* 3	3* 3	6* 6	27
8	24	23	4	2	»	»	»	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	33	28	61	28
9	7	11	5	3	1	1	»	»	3	1	4	7	5	4	»	1	»	»	25	28	53	29
0	»	1	1	»	1	»	»	»	4	5	5	»	3	2	»	»	»	»	14	8	22	30
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
2	»	»	»	1	»	»	1	»	4	»	1	1	1	1	»	»	»	»	7	3	10	32
3	»	»	»	»	3	»	»	1	5	»	»	»	1	»	»	»	»	»	9	1	10	33
4	1* 10	8	»	1	»	»	»	»	2	1* 5	1	2	2	1	1* 1	»	»	»	2* 16	1* 17	3* 33	34
	128	127	57	47	18	9	11	11	63	53	59	48	42	50	18	23	»	»	429	382	811	
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

…EN OP ZOOM in 1882.

65—80 jaren. M.	65—80 jaren. V.	boven 80 jaren. M.	boven 80 jaren. V.	Onbekende leeftijd. M.	Onbekende leeftijd. V.	Totaal. M.	Totaal. V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
»	»	»	»	»	»	16	9	25	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	
2	6	4	5	»	»	35	28	63	
»		»	»	»	»	2	2	4	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
3	2	»	1	»	»	5	6	11	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	1	»	»	»	»	2	3	5	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	1	3	4	
2	»	»	»	»	»	2	»	2	
»	»	»	»	»	»	7	2	9	
2	4	1	»	»	»	7	5	12	
1	»	»	»	»	»	6	1	7	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	11	8	19	
»	»	»	»	»	»	1	1	2	
»	»	»	»	»	»	»	2	2	
»	1	»	»	»	»	8	6	14	
2	3	»	»	»	»	6	5	11	
1	»	»	»	»	»	2	»	2	
»	2	»	»	»	»	»	2	2	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	1	»	»	»	»	3	2	5	
»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	
»	»	»	»	»	»	2	2	4	
»	1	1	»	»	»	6	3	9	
»	»	»	»	»	»	»	3	3	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	
»	»	»	»	»	»	3	»	3	
»	»	»	»	»	»	»	1	1	
»	1	»	»	»	»	8	7	15	
13	22	6	6	»	»	135	104	239	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	

Sterfte in de gemeente BREDA in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	17	33	
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
2	34	25	1	5	»	»	»	»	»	1	»	5	5	11	12	8	»	»	52	55	107	2
3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	1* 2	3
4	»	»	1	1	»	»	»	»	1	3	»	1	»	»	»	1	»	»	2	6	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	2	5	1	»	»	»	»	9	4	13	5
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	6
7	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
8	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	2	8
9	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	13
14	13	21	6	1	»	.	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	20	23	43	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	7	5	3	4	»	»	11	13	24	15
16	2	1	1	4	»	3	1	.	3	1	1	1	4	»	1	1	.	»	13	11	24	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	17
18	»	»	»	1	1	2	»	1	18	10	1	4	»	1	1	»	»	»	21	19	40	18
19	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	19
20	2	5	3	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	9	14	20
21	8	10	3	4	1	»	»	»	7	»	5	3	4	6	»	»	»	»	28	23	51	21
22	»	1	»	»	»	»	»	»	6	1	9	3	9	9	1	1	»	»	25	15	40	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	»	»	»	1	3	4	23
24	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	1	1	4	3	»	»	»	»	7	5	12	24
25	»	»	»	1	»	.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	25
26	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	2	»	2	1	»	»	»	»	3	3	1	1	»	»	»	»	»	»	8	5	13	28
29	2	.	»	1	1	»	»	»	2	4	2	3	2	2	»	»	»	»	9	11	20	29
30	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	»	1	»	»	»	5	1	6	30
31	»	»	»	»	»		»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
32	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	32
33	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
34	»	»	»	»	»		»	»	»	1	»	»	1	1	1	»	»	»	2	2	4	34
	66	64	21	26	4	7	3	2	51	29	30	32	42	42	20	15	»	»	253	234	487	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente 'S-HERTOGENBOSCH in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32	26	58	
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1
76	57	7	13	2	»	»	»	»	»	3	3	9	13	12	18	»	»	109	104	213	2
»	2	1	3	»	2	»	»	1* 1	1	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 9	2* 11	3
1	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	1	»	2	»	»	»	»	4	3	7	4
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	6	6	3	5	»	»	»	»	10	11	21	5
»	1	1	»	1	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	4	3	7	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	7
»	»	»	1	1	1	»	»	2	4	»	1	»	1	»	»	»	»	3	8	11	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	3	13
21	17	»	1	»	»	»	»	3	1	»	1	»	»	»	»	»	»	24	20	44	14
»	»	»	»	»	»	1	»	4	2	5	5	6	8	1	2	»	»	17	17	34	15
6	2	4	5	3	1	»	1	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	17	12	29	16
»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	3	17
1	»	1	2	»	1	2	4	20	17	4	6	1	3	»	»	»	»	29	33	62	18
1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	20
6	7	3	5	»	»	»	»	7	3	8	7	2	7	1	»	»	»	27	29	56	21
1	3	»	»	1	»	»	»	3	5	3	4	5	6	5	4	»	»	18	22	40	22
»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	3	2	»	»	»	»	»	»	5	4	9	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	6	8	1	»	»	»	10	11	21	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
2	3	1	3	»	1	»	»	1* 1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	1* 5	9	1* 14	26
»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
2	»	»	»	1	»	»	»	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	7	2	9	28
1	1	»	»	»	1	»	»	2	2	3	3	2	4	»	»	»	»	8	11	19	29
»	»	»	»	»	»	1	»	1	3	1	1	1	»	»	»	»	»	4	4	8	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
»	»	»	»	»	1	»	»	1* 2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1* 2	3	1* 5	32
»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	33
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	34
118	97	22	36	11	8	6	5	54	52	45	46	37	61	21	24	»	»	346	355	701	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente TILBURG in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1 — 5 jaren.		5 — 14 jaren.		14 — 20 jaren.		20 — 50 jaren.		50 — 65 jaren.		65 — 80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	25	61	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
26	23	3	4	»	1	»	»	1	»	1	»	13	20	12	11	»	»	56	59	115	2
»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	3
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	2	1	3	4
»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	9	3	2	»	»	»	»	9	13	22	5
1	»	1	2	»	»	»	»	1	1* 1	2	1	1	»	»	»	»	»	6	1* 4	1* 10	6
»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	2	8
»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
28	34	8	6	1	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	38	43	81	14
»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	4	3	3	5	3	2	»	»	11	13	24	15
3	1	2	1	5	2	»	1	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	11	7	18	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	17
»	»	»	1	»	»	1	»	17	11	4	1	»	1	»	»	»	»	22	14	36	18
»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	20
7	»	8	1	2	1	»	»	6	3	2	2	4	»	1	»	»	»	30	7	37	21
»	»	2	1	1	»	»	»	6	6	6	5	3	9	1	1	»	»	19	22	41	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	23
»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	1	2	1	2	»	»	»	»	3	6	9	24
»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	25
»	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
»	1	1	»	»	»	2	1	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	5	4	9	28
1	»	»	2	»	1	»	1	3	3	3	3	4	5	»	»	»	»	11	15	26	29
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	3	»	»	»	»	»	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	8	»	8	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	2	3	1	1	1	1	»	»	5	8	13	34
66	65	35	24	12	8	4	5	47	37	34	30	37	48	19	15	»	»	290	257	547	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ARNHEM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.						
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	·	»	37	32	69
4	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10
51	53	5	6	»	2	»	»	1	2	2	»	16	16	10	20	»	»	85	99	184
1* 3	»	6	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 9	2	1* 11
»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	1	3	»	»	»	»	»	»	3	6	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	5	1	5	»	4	»	»	9	16	25
»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	»	»	»	»	1	5	6
»	»	»	»	1	1	2	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2
16	9	2	3	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	19	13	32
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	5	9	5	5	3	3	»	»	16	18	34
9	7	5	4	2	4	»	»	3	2	2	»	»	»	»	»	»	»	21	17	38
»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	6	»	6
»	1	1	1	»	2	3	3	36	31	5	12	3	2	»	»	»	»	48	52	100
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
»	3	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
17	7	11	10	1	2	»	»	6	2	5	3	»	2	»	»	»	»	40	26	66
»	»	»	»	»	»	1	»	2	4	7	5	15	12	2	5	»	»	27	26	53
»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	4	2	1	5	»	»	»	»	6	10	16
1	1	»	»	»	1	»	»	2	4	4	6	2	4	»	»	»	»	9	16	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1
5	2	2	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	7	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50	28	10	9	3	2	1	»	2	2	1	»	1	»	»	»	»	»	68	41	109
»	»	1	»	»	»	1	»	5	2	5	4	4	3	»	»	»	»	16	9	25
»	»	»	»	»	1	»	»	5	5	3	1	2	1	»	»	»	»	10	8	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 4	2* 4
»	»	1	»	1	»	»	1	3* 7		2	»	»	1	»	»	»	»	3* 11	2	3* 13
»	»	»	1	»	»	1	»	1	»	1* 1	»	»	1	»	»	»	»	1* 3	2	1* 5
10	11	1	»	»	»	»	1	2	1	1* 4	3	»	2	»	»	»	1	1* 17	19	1* 36
166	129	51	43	11	17	9	7	81	73	63	55	50	64	15	32	»	1	483	453	936
12	12	1	»	»	»	»	1	2	1	2	2	»	3	»	»	»	1	17	20	37

Nummers der oorzaken.

Sterfte in de gemeente NIJMEGEN in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	29	16	45	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
2	43	30	18	8	4	5	2	1	6	8	6	5	20	19	6	16	»	»	105	92	197	2
3	4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	»	»	»	»	1* 6	1	1* 7	3
4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	1	»	1	»	»	»	»	3	4	7	5
6	»	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	1	»	1	»	»	4	5	9	6
7	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	7
8	1	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	12
13	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
14	16	8	5	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	16	37	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	3	5	5	2	6	»	»	10	14	24	15
16	3	2	3	2	2	2	»	»	1	»	1	2	1	»	»	1	»	»	11	9	20	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
18	»	»	»	»	1	2	1	7	11	14	6	2	2	1	»	»	»	»	21	26	47	18
19	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
21	9	5	11	13	3	»	»	1	9	5	9	4	»	»	»	»	»	»	41	28	69	21
22	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	3	1	8	16	3	4	»	»	18	21	39	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	3	»	»	»	»	1	4	5	23
24	»	1	»	»	»	1	»	»	3	»	4	1	4	»	»	»	»	»	11	3	14	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	2	3	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	6	11	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	5	3	1	1	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	9	5	14	28
29	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	3	»	»	»	»	7	3	10	29
30	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	4	»	4	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2	31
32	»	»	1	1	»	»	»	»	1* 1	»	1	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 3	1* 2	2* 5	32
33	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	33
34	3	1* 3	»	»	»	»	1	»	»	2	2	3	3	»	1	»	»	»	10	1* 8	1* 18	34
	87	58	47	37	10	12	4	10	45	34	40	27	56	50	12	29	»	»	330	273	603	
35	3	2	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	5	5	10	35

20

Sterfte in de gemeente ZUTFEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		»	»	»	»	»	»	»	17	9	26	
2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	1
14	16	3	1	1	»	»	»	»	»	4	»	4	4	4	12	»	»	30	33	63	2
1	1	3	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	3
»	»	»	»	2	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	4
»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	»	»	1	2	»	»	»	»	3	4	7	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	1	»	»	»	6	6	6
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	3	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
3	1	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	8	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
11	14	4	1	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	20	16	36	14
»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	4	3	5	»	1	»	»	8	11	19	15
4	1	4	2	7	1	3	»	7	2	4	»	1	»	»	»	»	»	30	6	36	16
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	17
»	»	1	»	»	2	3	2	20	10	9	3	»	»	»	»	»	»	33	17	50	18
»	»	13	5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	5	20	19
»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	20
5	3	5	8	»	2	»	»	2	»	1	4	»	»	»	»	»	»	13	17	30	21
»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	4	5	6	3	»	»	»	»	13	10	23	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	23
»	»	1	»	1	»	»	»	2	»	4	1	»	2	»	»	»	»	8	3	11	24
»	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	25
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	3	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
11	6	2	3	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	15	11	26	22
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	2	3	2	»	»	»	4	7	11	29
»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	32
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	1* 1	1* 1	»	»	»	»	»	1* 5	1* 1	2* 6	33
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	4	»	4	34
52	45	45	27	15	7	11	3	46	27	37	22	19	24	6	14	»	»	248	178	426	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente DELFT in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	15	43	
1	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	1
2	35	30	»	1	»	»	»	»	2	1	1	1	6	5	4	4	»	»	48	42	90	2
3	13	6	2	3	»	»	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	16	12	28	3
4	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	2	»	»	3	5	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	2	3	»	»	»	»	4	7	11	5
6	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	6
7	»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	7
8	»	1	»	1	1	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
14	9	9	1	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	11	22	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	2	4	5	4	4	»	»	17	13	30	15
16	5	4	4	6	»	3	»	»	8	2	4	1	1	1	»	»	»	»	22	17	39	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	17
18	»	»	»	»	1	1	4	2	13	19	2	5	1	»	»	»	»	»	21	27	48	18
19	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
20	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	20
21	10	10	4	10	2	1	»	»	5	6	4	2	1	1	»	»	»	»	26	30	56	21
22	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	8	5	12	16	3	6	»	»	23	29	52	22
23	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	2	»	»	1	»	»	6	3	9	23
24	»	1	1	»	»	»	»	»	3	1	»	1	1	1	»	»	»	»	5	4	9	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	1	3	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	4	4	8	26
27	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	3* 3	»	3* 3	27
28	35	21	4	2	»	»	1	»	5	1	2	1	»	1	»	»	»	»	47	26	73	28
29	7	5	2	1	1	»	»	»	2	2	2	1	2	3	»	»	»	»	16	12	28	29
30	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	3	1	2	1	»	»	»	»	5	5	10	30
31	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
32	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 1	»	1* 1	»	»	»	»	»	2* 3	»	2* 3	32
33	»	»	»	1	1	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3	2	5	33
34	»	2	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1* 2	»	»	»	1* 5	2	1* 7	34
	121	100	22	29	7	11	6	3	48	44	44	27	39	38	13	17	»	»	328	284	612	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	3	»	3	35

Sterfte in de gemeente DELFTSHAVEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	10	33	
2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	1
15	14	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	2	2	»	»	21	21	42	2
4	9	3	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	14	21	3
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	3	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	5
»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	7
»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	2	5	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	5	13	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	13
12	12	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	17	33	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	1	»	1	»	»	4	3	7	15
6	6	5	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	13	9	22	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	1	»	2	1	1	1	8	11	»	»	»	»	»	»	»	»	12	13	25	18
»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
12	4	13	8	1	1	»	»	3	3	3	1	»	»	»	»	»	»	32	17	49	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	3	4	9	»	1	»	»	11	13	24	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	25
8	5	3	»	»	1	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	1* 13	6	1* 19	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
9	4	1	2	»	1	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	12	9	21	28
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	3	4	7	29
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	3	»	3	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	1	»	»	»	1	»	2* 5	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2* 9	»	2* 9	32
»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	33
6	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	7	3	10	34
77	63	46	28	4	4	2	3	26	21	19	10	9	19	4	5	»	»	210	163	373	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente DORDRECHT in 1882.

…van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	14	47	
1	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	1	7	1
2	44	53	11	8	1	»	»	1	2	3	4	3	7	8	5	12	»	»	74	88	162	2
3	2* 5	2	4	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 11	6	2* 17	3
4	»	»	1	1	»	»	»	1	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	5	3	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	5	3	1	3	»	»	»	»	6	10	16	5
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	1	1	»	»	»	»	2	1* 2	1* 4	6
7	»	»	»	»	1	»	2	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	8	7
8	1	»	1	»	1	1	»	»	»	1	1	1	»	1	1	2	»	»	5	6	11	8
9	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 1	1	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	1* 2	3* 4	9
0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	12
3	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	13
4	10	6	2	2	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	9	23	14
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	5	5	8	4	3	»	»	12	17	29	15
6	6	6	11	9	5	1	»	1	5	6	6	4	»	3	»	1	»	»	33	31	64	16
7	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	6	»	6	17
8	»	2	2	»	1	2	5	4	17	16	2	3	»	1	»	»	»	»	27	28	55	18
9	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	19
0	3	2	1	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	6	11	20
1	7	9	4	5	1	1	1	»	3	1	9	2	»	»	»	»	»	»	25	18	43	21
2	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	5	8	8	9	2	3	»	»	17	20	37	22
3	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	1	2	»	1	»	»	3	5	8	23
4	»	»	1	»	»	»	»	»	3	2	3	6	5	4	»	»	»	»	12	12	24	24
5	1	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	25
6	2	1	2	»	»	1* 1	»	»	1	»	2	»	1	»	2	»	»	»	10	1* 2	1* 12	26
7	»	1* 1	2* 2	1* 1	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	1* 1	»	»	»	»	3* 3	3* 3	6* 6	27
8	24	23	4	2	»	»	»	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	33	28	61	28
9	7	11	5	3	1	1	»	»	3	1	4	7	5	4	»	1	»	»	25	28	53	29
0	»	1	1	»	1	»	»	»	4	5	5	»	3	2	»	»	»	»	14	8	22	30
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
2	«	»	»	1	»	»	1	»	4	»	1	1	1	1	»	»	»	»	7	3	10	32
3	»	»	»	»	3	»	»	1	5	»	»	»	1	»	»	»	»	»	9	1	10	33
4	1* 10	8	»	1	»	»	»	»	2	1* 5	1	2	2	1	1* 1	»	»	»	2* 16	1* 17	3* 33	34
	128	127	57	47	18	9	11	11	63	53	59	48	42	50	18	23	»	»	429	382	811	
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente GORINCHEM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
27	27	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	3	8	»	»	35	43	78	2
4	5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	3
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	3	»	1	»	»	1	5	6	5
2* 2	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	1* 1	3* 3	6
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
8	5	5	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	11	25	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	4	7	»	1	»	»	5	11	16	15
1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	»	»	2	1	8	6	3	1	»	1	»	»	»	»	13	9	22	18
1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
4	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1	9	20
3	5	3	5	»	»	»	»	1	1	2	3	»	»	»	»	»	»	9	14	23	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	7	10	5	1	»	»	14	12	26	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	1	3	4	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
5	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
6	6	»	1	»	»	»	»	2	»	1	»	1	1	»	»	»	»	10	8	18	28
2	»	1	»	»	»	»	»	1	1	1	1	1	2	»	1	»	»	6	5	11	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	1	3	4	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1* 1	»	»	1	»	»	»	»	1* 3	2	1* 5	32
»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	6	1	7	33
2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	34
65	51	19	20	3	1	3	3	19	17	12	12	20	32	8	12	1	»	157	155	312	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	35

Sterfte in de gemeente GOUDA in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	23	44	
4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	8	1
83	57	8	10	1	1	»	»	»	3	3	1	6	4	9	8	»	»	110	84	194	2
4	7	7	1* 8	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	11	1* 17	1* 28	3
»	»	1	»	2	»	»	»	1	1	»	1	»	1	»	1	»	»	4	4	8	4
»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	4	3	2	3	»	»	»	»	7	8	15	5
»	»	2* 2	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2* 3	2	2* 5	6
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	3	7
»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	1	»	»	2	3	5	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	2	9
2	3	9	6	2	1	1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	17	11	28	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	12
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
11	6	4	3	»	2	»	1	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	17	13	30	14
»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	2	7	5	2	1	»	»	13	10	23	15
9	5	7	4	5	4	1	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	27	13	40	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	17
»	»	1	1	»	7	3	1	16	7	4	5	»	»	1	»	»	»	25	21	46	18
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	19
3	»	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	8	20
12	5	18	20	»	»	»	»	6	2	1	4	»	2	»	»	»	»	37	33	70	21
1	1	1	»	»	»	»	»	1	»	6	»	14	7	4	2	»	»	27	10	37	22
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	3	2	5	23
»	»	»	»	»	1	»	1	1	2	2	1	2	3	»	»	»	»	5	8	13	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
3	8	6	6	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	3	»	»	11	19	30	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
17	12	3	6	1	3	»	»	5	3	1	4	3	1	»	»	»	»	30	29	59	28
13	19	11	7	1	»	»	»	4	»	4	»	2	5	»	»	»	»	35	31	66	29
»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	4	1	5	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	32
»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	34
163	131	81	81	13	20	5	4	49	25	37	25	43	35	17	17	»	»	429	361	790	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente 'S-GRAVENHAGE in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	140	92	232
27	23	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	30	23	53
172	124	13	10	»	2	»	»	1	1	2	7	34	34	24	55	»	»	246	233	479
2* 13	2* 14	10	4	1	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 24	2* 21	4* 45
»	»	2	1	2	»	2	»	1	5	2	4	2	5	2	2	»	»	13	17	30
»	»	»	»	»	1	»	»	5	12	19	18	6	11	5	2	»	»	35	44	79
2* 3	3	2* 4	»	1* 3	1* 1	»	»	»	1	1	7	1* 1	1* 4	1* 1	3	»	»	7* 13	2* 19	9* 32
»	»	»	3	2	2	1	1	8	7	»	1	»	»	»	»	»	»	11	14	25
7	3	2	1	»	1	»	1	2	4	1	2	»	1	»	»	»	»	12	13	25
1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	1* 4	»	1* 4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	2	6	12	12	8	1	»	5	3	»	»	»	»	»	»	»	»	25	25	50
11	3	35	33	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	50	38	88
1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	1	5
56	48	20	13	1	»	»	»	1	3	»	»	»	1	»	»	»	»	78	65	143
1	»	1	»	»	»	1	»	4	7	15	15	19	31	5	18	»	»	46	71	117
27	23	24	26	8	10	2	3	17	6	5	4	5	2	1	»	»	»	89	74	163
»	»	1	»	»	»	»	»	4	2	6	»	1	3	»	1	»	»	12	6	18
»	1	2	4	2	3	9	10	83	71	19	24	2	5	»	»	»	»	117	118	235
1	2	7	7	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	9	19
14	6	5	8	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	16	35
69	60	70	76	6	9	»	3	38	18	23	15	»	1	»	»	»	»	206	182	388
»	»	»	»	»	»	»	»	6	3	19	14	37	59	11	11	»	»	73	87	160
»	»	»	1	»	4	»	»	4	5	4	»	2	4	»	»	»	»	10	14	24
4	»	2	»	1	»	»	1	4	8	20	9	12	26	2	5	»	»	45	49	94
»	»	5	1	»	3	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11
15	9	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	18	10	28
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2
105	83	13	11	5	3	1	2	8	12	7	5	6	7	2	3	»	»	147	126	273
35	33	4	4	1	»	1	»	3	6	12	4	9	10	1	1	»	»	66	58	124
1	1	5	4	1	1	»	2	8	12	3	10	9	3	1	1	»	»	28	34	62
»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16
1	»	6	»	1	1	»	»	5* 10	»	1	1* 2	3	1	»	»	»	»	5* 22	1* 4	6* 26
»	»	1	»	»	»	»	»	7	»	1	»	»	1	»	»	»	»	9	1	10
9	1* 10	4	2	1	1	»	1	1* 5	2	5	1* 6	»	3	1	3	»	»	1* 25	2* 28	3* 53
575	448	248	222	53	55	18	25	227	206	169	147	149	213	56	105	»	»	1635	1513	3148
5	3	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	6	5	11

Sterfte in de gemeente KRALINGEN in 1882.

van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	12	30	
1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1
2	29	21	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	3	4	»	»	38	30	68	2
3	1	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	3
4	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	1	»	2	»	»	»	»	1	8	9	5
6	»	»	»	1* 1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	1* 2	6
7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
8	1	»	2	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	8
9	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
14	13	14	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	17	31	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	1	1	»	»	»	»	»	3	3	6	15
16	4	5	3	5	»	1	»	1	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	9	13	22	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
18	1	1	1	»	»	»	»	1	»	3	3	2	»	»	»	»	»	»	5	7	12	18
19	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	19
20	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	20
21	4	5	3	9	1	»	»	1	4	1	3	1	1	»	»	»	»	»	16	17	33	21
22	»	»	»	4	»	»	»	»	4	»	»	1	6	3	»	2	»	»	10	10	20	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	23
24	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	2	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	5	7	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	12	8	3	6	1	»	»	1	2	5	1	»	»	1	»	»	»	»	19	21	40	28
29	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	1	»	»	»	»	3	5	8	29
30	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	2	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
32	»	»	1	»	1	1	»	»	1* 2	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1* 5	2	1* 7	32
33	»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	33
34	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	34
	75	61	19	36	8	3	1	6	16	18	15	9	15	14	3	6	»	»	170	165	335	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente VLISSINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	14	29	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
27	22	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	8	7	4	4	»	»	41	34	75	2
3	2	1	3	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	3
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	1	3	4	5
»	2	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	5	5	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	3	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	11
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
2	6	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	11	14
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	2	»	1	1	»	»	5	5	10	15
3	3	»	3	3	4	1	»	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	10	11	21	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	2	3	»	»	2	2	6	6	»	»	»	1	»	»	»	»	10	12	22	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
2	2	2	6	1	2	»	»	1	1	2	1	2	1	»	»	»	»	10	13	23	21
»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	»	4	3	7	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	23
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
3	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
2	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	2	7	9	28
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	»	2	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	34
44	44	12	19	5	9	3	3	11	12	7	7	19	16	5	5	»	»	121	129	250	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	

Sterfte in de gemeente ROTTERDAM in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	181	129	310	
1	12	24	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	25	37	1
2	266	247	37	36	7	3	»	1	6	5	10	17	62	84	26	73	»	»	414	466	880	2
3	5* 21	1* 13	15	13	3	3	»	1	2	3	»	1	»	»	»	»	»	»	5* 41	1* 34	6* 75	3
4	2	1	1	1	1	2	1	»	9	4	3	7	8	4	»	1	»	»	25	20	45	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	13	13	15	17	11	17	2	»	»	»	41	47	88	5
6	»	2* 4	»	1* 1	»	»	1* 1	1* 1	1* 2	1* 2	5	4	5	8	2	»	»	»	2* 15	5* 20	7* 35	6
7	»	»	»	»	3	3	2	4	4	4	2	»	»	»	»	»	»	»	11	11	22	7
8	»	1	3	2	»	2	»	»	1	3	»	2	2	1	»	»	»	»	6	11	17	8
9	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	1* 3	»	1	»	»	»	»	3	1* 4	1* 7	9
10	7	7	14	25	1	2	1	1	3	5	»	»	»	»	»	»	»	»	26	40	66	10
11	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	11
12	4	4	13	14	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	21	38	12
13	3	2	»	1	»	»	»	1	2	2	4	1	1	»	»	»	»	»	10	7	17	13
14	124	116	31	37	2	2	»	»	»	5	2	1	»	»	»	»	»	»	159	161	320	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	12	3	21	22	24	38	7	16	»	»	64	79	143	15
16	30	24	45	36	18	20	5	»	19	8	11	8	3	1	2	»	»	»	133	97	230	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	3	2	1	2	»	»	»	»	10	9	19	17
18	2	1	4	1	3	6	15	16	138	123	29	28	3	8	»	»	»	»	194	183	377	18
19	2	2	16	16	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	21	43	19
20	14	8	12	24	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	32	60	20
21	64	56	76	78	3	16	3	1	29	17	26	17	1	4	»	1	»	»	202	190	392	21
22	7	2	8	8	»	»	»	»	10	3	24	25	62	66	6	15	»	»	117	119	236	22
23	»	»	»	1	»	1	1	1	3	»	5	5	3	4	»	»	»	»	12	12	24	23
24	1	»	»	1	»	1	3	2	7	14	14	10	9	12	»	4	»	»	34	44	78	24
25	»	»	1	5	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7	25
26	12	9	6	1	»	»	»	»	1* 2	»	2	»	1	2	»	»	»	»	1* 23	12	1* 35	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
28	53	41	8	11	»	3	3	3	10	21	7	13	2	5	1	2	»	»	84	99	183	28
29	17	11	6	4	2	1	»	»	8	7	10	7	8	7	2	4	»	»	53	41	94	29
30	»	3	2	1	5	1	»	»	11	13	5	12	7	6	1	1	»	»	31	37	68	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9* 20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9* 20	9* 20	31
32	1	»	1	4	3	2	2	2	4* 20	1* 5	3* 10	1* 4	1* 3	2	»	»	»	»	8* 40	2* 19	10* 59	32
33	»	»	1	»	3	»	4	1	21	»	5	2	»	»	3	1	»	»	37	4	41	33
34	13	1* 15	4	3	1	2	»	»	1* 6	2* 10	2* 13	1* 7	8	1* 9	3	3	»	»	3* 48	5* 49	8* 97	34
	656	591	305	325	64	75	42	36	345	295	226	216	224	281	55	121	»	»	2098	2069	4167	
35	5	4	»	»	»	1	»	»	»	3	3	1	»	1	»	»	»	»	8	10	18	35

Sterfte in de gemeente SCHIEDAM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																							
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	18	54	
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1
66	59	8	9	2	2	»	»	»	1	2	2	6	13	9	7	»	»	93	93	186	2
2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	3
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	»	3	1	4	4
»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	2	2	2	»	»	»	»	7	7	14	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	6
»	»	»	1	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	7
»	»	2	»	»	1	»	1	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	3	6	9	8
»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	2* 2	1* 1	3* 3	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	12
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
31	26	5	3	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	39	29	68	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	3	4	3	»	1	»	»	7	8	15	15
»	1	3	4	»	»	»	»	4	»	2	1	»	1	»	1	»	»	9	8	17	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
»	»	»	1	»	»	»	1	7	7	8	2	»	»	»	»	»	»	15	11	26	18
1	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	19
4	7	5	15	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	23	32	20
5	4	4	2	»	2	»	»	9	2	4	»	»	»	»	»	»	»	22	10	32	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	11	8	10	9	»	1	»	»	22	22	44	22
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	3	3	23
1	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	5	2	7	24
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	25
23	18	2	4	1	1	»	»	1	1* 4	1	2	1	1* 2	»	»	»	»	29	2* 31	2* 60	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
3	4	»	1	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»	»	»	7	7	14	28
1	»	1	»	»	»	»	»	1	1	2	»	1	2	»	»	»	»	6	3	9	29
1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	3	1	»	»	»	»	6	4	10	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 6	2* 6	31
»	»	»	1	»	»	»	»	2* 2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	2* 3	2	2* 5	32
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
3	3	»	2	»	»	»	»	»	»	1	1* 2	1	»	»	1	1	»	6	1* 8	1* 14	34
142	125	35	44	10	7	3	4	37	40	43	24	30	38	9	12	1	»	346	312	658	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ALKMAAR in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	12	24	
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1
19	9	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	8	5	2	5	»	»	32	20	52	2
2	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	3
»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	»	2	»	»	»	»	1	5	6	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	1* 1	1* 1	»	»	»	»	1* 1	3* 3	4* 4	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
7	5	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	8	7	15	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	2	1	1	»	»	6	4	10	15
7	5	2	2	»	2	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	11	9	20	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	»	2	1	1	7	6	7	2	3	»	»	»	»	»	18	11	29	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
3	2	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	20
5	3	4	5	»	1	»	»	7	2	4	3	3	2	»	»	»	»	23	16	39	21
»	»	»	»	»	»	2	»	2	3	1	1	6	3	1	1	»	»	12	8	20	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	1	3	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
3	2	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2	27
9	3	»	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	11	6	17	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	2	1	3	29
»	»	»	»	1	1	1	»	2	2	2	1	»	1	»	»	»	»	6	5	11	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	31
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	32
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	33
8	7	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	12	8	20	34
63	42	16	15	1	8	5	4	26	20	27	12	26	18	4	7	»	»	180	138	318	
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	35

Sterfte in de gemeente DELFTSHAVEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	10	33	
2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	1
15	14	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	2	2	»	»	21	21	42	2
4	9	3	4	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	14	21	3
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	3	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	5
»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	7
»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	2	5	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	5	13	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	13
12	12	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	17	33	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	1	1	»	1	»	»	4	3	7	15
6	6	5	2	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	13	9	22	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	1	»	2	1	1	1	8	11	»	»	»	»	»	»	»	»	12	13	25	18
»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
12	4	13	8	1	1	»	»	3	3	3	1	»	»	»	»	»	»	32	17	49	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	3	4	9	»	1	»	»	11	13	24	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	25
8	5	3	»	»	1	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	1* 13	6	1* 19	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
9	4	1	2	»	1	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	12	9	21	28
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	3	4	7	29
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	3	»	3	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	1	»	»	»	1	»	2* 5	»	1	»	»	»	1	»	»	»	2* 9	»	2* 9	32
»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	33
6	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	7	3	10	34
77	63	46	28	4	4	2	3	26	21	19	10	9	19	4	5	»	»	210	163	373	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente DORDRECHT in 1882.

van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	14	47	
1	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	1	7	1
2	44	53	11	8	1	»	»	1	2	3	4	3	7	8	5	12	»	»	74	88	162	2
3	2* 5	2	4	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 11	6	2* 17	3
4	»	»	1	1	»	»	»	1	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	5	3	8	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	5	3	1	3	»	»	»	»	6	10	16	5
6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	1	1	»	»	»	»	2	1* 2	1* 4	6
7	»	»	»	»	1	»	2	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	8	7
8	1	»	1	»	1	1	»	»	»	1	1	1	»	1	1	2	»	»	5	6	11	8
9	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 1	1	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	1* 2	3* 4	9
0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
2	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	12
3	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	13
4	10	6	2	2	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	9	23	14
5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	5	5	8	4	3	»	»	12	17	29	15
6	6	6	11	9	5	1	»	1	5	6	6	4	»	3	»	1	»	»	33	31	64	16
7	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	6	»	6	17
8	»	2	2	»	1	2	5	4	17	16	2	3	»	1	»	»	»	»	27	28	55	18
9	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	19
0	3	2	1	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	6	11	20
1	7	9	4	5	1	1	1	»	3	1	9	2	»	»	»	»	»	»	25	18	43	21
2	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	5	8	8	9	2	3	»	»	17	20	37	22
3	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	1	2	»	1	»	»	3	5	8	23
4	»	»	1	»	»	»	»	»	3	2	3	6	5	4	»	»	»	»	12	12	24	24
5	1	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	25
6	2	1	2	»	»	1* 1	»	»	1	»	2	»	1	»	2	»	»	»	10	1* 2	1* 12	26
7	»	1* 1	2* 2	1* 1	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	1* 1	»	»	»	»	3* 3	3* 3	6* 6	27
8	24	23	4	2	»	»	»	»	1	2	1	1	1	»	2	»	»	»	33	28	61	28
9	7	11	5	3	1	1	»	»	3	1	4	7	5	4	»	1	»	»	25	28	53	29
0	»	1	1	»	1	»	»	»	4	5	5	»	3	2	»	»	»	»	14	8	22	30
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2	31
2	«	»	»	1	»	»	1	»	4	»	1	1	1	1	»	»	»	»	7	3	10	32
3	»	»	»	»	3	»	»	1	5	»	»	»	1	»	»	»	»	»	9	1	10	33
4	1* 10	8	»	1	»	»	»	»	2	1* 5	1	2	2	1	1* 1	»	»	»	2* 16	1* 17	3* 33	34
	128	127	57	47	18	9	11	11	63	53	59	48	42	50	18	23	»	»	429	382	811	
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente GORINCHEM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20 - 50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
27	27	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	3	8	»	»	35	43	78	2
4	5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	3
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	3	»	1	»	»	1	5	6	5
2* 2	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	1* 1	3* 3	6
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7
»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
8	5	5	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	11	25	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	4	7	»	1	»	»	5	11	16	15
1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	»	»	2	1	8	6	3	1	»	1	»	»	»	»	13	9	22	18
1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
4	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	1	9	20
3	5	3	5	»	»	»	»	1	1	2	3	»	»	»	»	»	»	9	14	23	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	7	10	5	1	»	»	14	12	26	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	1	3	4	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
5	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
6	6	»	1	»	»	»	»	2	»	1	»	1	1	»	»	»	»	10	8	18	28
2	»	1	»	»	»	»	»	1	1	1	1	1	2	»	1	»	»	6	5	11	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	1	3	4	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1* 1	»	»	1	»	»	»	»	1* 3	2	1* 5	32
»	»	»	»	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	1	»	6	1	7	33
2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	34
65	51	19	20	3	1	3	3	19	17	12	12	20	32	8	12	1	»	157	155	312	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	35

Sterfte in de gemeente GOUDA in 1882.

… van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	On-bekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	23	44	
1	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	8	1
2	83	57	8	10	1	1	»	»	»	3	3	1	6	4	9	8	»	»	110	84	194	2
3	4	7	7	1* 8	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	11	1* 17	1* 28	3
4	»	»	1	»	2	»	»	»	1	1	»	1	»	1	»	1	»	»	4	4	8	4
5	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	4	3	2	3	»	»	»	»	7	8	15	5
6	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2* 3	2	2* 5	6
7	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	3	7
8	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	1	»	»	2	3	5	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	2	9
10	2	3	9	6	2	1	1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	17	11	28	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	12
13	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
14	11	6	4	3	»	2	»	1	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	17	13	30	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	2	7	5	2	1	»	»	13	10	23	15
16	9	5	7	4	5	4	1	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	27	13	40	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	2	17
18	»	»	1	1	»	7	3	1	16	7	4	5	»	»	1	»	»	»	25	21	46	18
19	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	19
20	3	»	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	8	20
21	12	5	18	20	»	»	»	»	6	2	1	4	»	2	»	»	»	»	37	33	70	21
22	1	1	1	»	»	»	»	»	1	»	6	»	14	7	4	2	»	»	27	10	37	22
23	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	3	2	5	23
24	»	»	»	»	»	1	»	1	1	2	2	1	2	3	»	»	»	»	5	8	13	24
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
26	3	8	6	6	»	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	3	»	»	11	19	30	26
27	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
28	17	12	3	6	1	3	»	»	5	3	1	4	3	1	»	»	»	»	30	29	59	28
29	13	19	11	7	1	»	»	»	4	»	4	»	2	5	»	»	»	»	35	31	66	29
30	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	4	1	5	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
32	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	32
33	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
34	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	34
	163	131	81	81	13	20	5	4	49	25	37	25	43	35	17	17	»	»	429	361	790	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente 'S-GRAVENHAGE in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	140	92	232	
27	23	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	30	23	53	
172	124	13	10	»	2	»	»	1	1	2	7	34	34	24	55	»	»	246	233	479	
2* 13	2* 14	10	4	1	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 24	2* 21	4* 45	
»	»	2	1	2	»	2	»	1	5	2	4	2	5	2	2	»	»	13	17	30	
»	»	»	»	»	1	»	»	5	12	19	18	6	11	5	2	»	»	35	44	79	
2* 3	3	2* 4	»	1* 3	1* 1	»	»	»	1	1	7	1* 1	1* 4	1* 1	3	»	»	7* 13	2* 19	9* 32	
»	»	»	3	2	2	1	1	8	7	»	1	»	»	»	»	»	»	11	14	25	
7	3	2	1	»	1	»	1	2	4	1	2	»	1	»	»	»	»	12	13	25	
1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	»	»	»	»	»	»	1* 4	»	1* 4	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
1	2	6	12	12	8	1	»	5	3	»	»	»	»	»	»	»	»	25	25	50	
11	3	35	33	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	50	38	88	
1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	1	5	
56	48	20	13	1	»	»	»	1	3	»	»	»	1	»	»	»	»	78	65	143	
1	»	1	»	»	»	1	»	4	7	15	15	19	31	5	18	»	»	46	71	117	
27	23	24	26	8	10	2	3	17	6	5	4	5	2	1	»	»	»	89	74	163	
»	»	1	»	»	»	»	»	4	2	6	»	1	3	»	1	»	»	12	6	18	
»	1	2	4	2	3	9	10	83	71	19	24	2	5	»	»	»	»	117	118	235	
1	2	7	7	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	9	19	
14	6	5	8	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	16	35	
69	60	70	76	6	9	»	3	38	18	23	15	»	1	»	»	»	»	206	182	388	
»	»	»	»	»	»	»	»	6	3	19	14	37	59	11	11	»	»	73	87	160	
»	»	»	1	»	4	»	»	4	5	4	»	2	4	»	»	»	»	10	14	24	
4	»	2	»	1	»	»	1	4	8	20	9	12	26	2	5	»	»	45	49	94	
»	»	5	1	»	3	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	
15	9	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	18	10	28	
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	2* 2	
105	83	13	11	5	3	1	2	8	12	7	5	6	7	2	3	»	»	147	126	273	
35	33	4	4	1	»	1	»	3	6	12	4	9	10	1	1	»	»	66	58	124	
1	1	5	4	1	1	»	2	8	12	3	10	9	3	1	1	»	»	28	34	62	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16	
1	»	6	»	1	1	»	»	5* 10	»	1	1* 2	3	1	»	»	»	»	5* 22	1* 4	6* 26	
»	»	1	»	»	»	»	»	7	»	1	»	»	1	»	»	»	»	9	1	10	
9	1* 10	4	2	1	1	»	1	1* 5	2	5	1* 6	»	3	1	3	»	»	1* 25	2* 28	3* 53	
575	448	248	222	53	55	18	25	227	206	169	147	149	213	56	105	»	»	1635	1513	3148	
5	3	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	6	5	11	

Sterfte in de gemeente KRALINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	12	30	
3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1
29	21	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	3	4	»	»	38	30	68	2
1	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	3
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	1	»	2	»	»	»	»	1	8	9	5
»	»	»	1* 1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1* 1	1* 2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
1	»	2	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	8
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	13
13	14	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	17	31	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	1	1	»	»	»	»	»	3	3	6	15
4	5	3	5	»	1	»	1	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	9	13	22	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
1	1	1	»	»	»	»	1	»	3	3	2	»	»	»	»	»	»	5	7	12	18
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	19
2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	20
4	5	3	9	1	»	»	1	4	1	3	1	1	»	»	»	»	»	16	17	33	21
»	»	»	4	»	»	»	»	4	»	»	1	6	3	»	2	»	»	10	10	20	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
2	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	5	7	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
12	8	3	6	1	»	»	1	2	5	1	»	»	1	»	»	»	»	19	21	40	28
1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	1	»	»	»	»	3	5	8	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	2	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	1	»	1	1	»	»	1* 2	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1* 5	2	1* 7	32
»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	33
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	34
75	61	19	36	8	3	1	6	16	18	15	9	15	14	3	6	»	»	170	165	335	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente LEIDEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	37	27	64	
4	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	11	15	1
82	59	7	9	»	2	»	»	»	1	»	2	8	14	10	16	»	»	107	103	210	2
2	1	6	3	»	1	»	2	4	2	1	»	»	»	»	»	»	»	13	9	22	3
4	1	»	»	1	»	2	»	6	2	1	1	2	»	»	1	»	»	16	5	21	4
»	»	»	»	»	»	»	»	8	4	11	6	9	12	»	»	»	»	28	22	50	5
1* 1	»	1	»	»	»	»	1* 1	1	1	»	»	2	2	»	»	»	»	1* 5	1* 4	2* 9	9
»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	8
2	»	3	»	1	2	»	»	2	»	1	1	1	2	»	1	»	»	10	6	16	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
»	»	»	1	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	12
1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	3	4	13
21	19	5	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	21	49	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	6	5	10	12	5	6	»	»	22	24	46	15
19	7	11	8	4	2	1	2	1	4	6	1	1	»	»	»	»	»	43	24	67	16
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	17
1	»	1	»	1	1	2	4	23	24	10	5	1	1	»	»	»	»	39	35	74	18
3	»	21	18	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	19	46	19
2	4	6	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	13	21	20
15	18	24	20	3	4	»	»	7	3	7	2	»	1	»	»	»	»	56	48	104	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13	4	16	27	2	6	»	»	32	38	70	22
»	»	»	1	»	»	»	1	2	2	3	3	1	1	»	3	»	»	6	11	17	23
»	»	»	»	»	»	1	»	5	1	4	4	2	8	1	»	»	»	13	13	26	24
»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	25
3	»	3	2	1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1* 8	4	1* 12	26
1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	»	»	1* 1	2* 2	3* 3	27
32	20	2	7	3	1	2	»	5	3	4	4	»	1	»	»	»	»	48	36	84	28
7	5	1	1	»	1	»	1	4	4	3	1	2	3	»	1	»	»	17	17	34	29
1	»	1	»	»	1	3	»	11	12	5	2	3	2	1	»	»	»	25	17	42	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 3	1* 3	31
»	»	2	2	»	»	1* 1	»	1* 4	»	1* 2	1* 1	1	»	»	»	»	»	3* 10	1* 3	4* 13	32
»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	1	1	»	»	»	»	»	»	5	1	6	33
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	4	»	1* 1	»	»	2	1* 5	1* 7	34
201	147	97	85	22	17	17	11	90	69	79	44	60	93	19	36	»	»	622	529	1151	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ROTTERDAM in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	181	129	310	
1	12	24	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	25	37	1
2	266	247	37	36	7	3	»	1	6	5	10	17	62	84	26	73	»	»	414	466	880	2
3	5* 21	1* 13	15	13	3	3	»	1	2	3	»	1	»	»	»	»	»	»	5* 41	1* 34	6* 75	3
4	2	1	1	1	1	2	1	»	9	4	3	7	8	4	»	1	»	»	25	20	45	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	13	13	15	17	11	17	2	»	»	»	41	47	88	5
6	»	2* 4	»	1* 1	»	»	1* 1	1* 1	1* 2	1* 2	5	4	5	8	2	»	»	»	2* 15	5* 20	7* 35	6
7	»	»	»	»	3	3	2	4	4	4	2	»	»	»	»	»	»	»	11	11	22	7
8	»	1	3	2	»	2	»	»	1	3	»	2	2	1	»	»	»	»	6	11	17	8
9	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	1* 3	»	1	»	»	»	»	3	1* 4	1* 7	9
10	7	7	14	25	1	2	1	1	3	5	»	»	»	»	»	»	»	»	26	40	66	10
11	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	11
12	4	4	13	14	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	21	38	12
13	3	2	»	1	»	»	»	1	2	2	4	1	1	»	»	»	»	»	10	7	17	13
14	124	116	31	37	2	2	»	»	»	5	2	1	»	»	»	»	»	»	159	161	320	14
15	»	»	»	»	»	»	»	»	12	3	21	22	24	38	7	16	»	»	64	79	143	15
16	30	24	45	36	18	20	5	»	19	8	11	8	3	1	2	»	»	»	133	97	230	16
17	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	3	2	1	2	»	»	»	»	10	9	19	17
18	2	1	4	1	3	6	15	16	138	123	29	28	3	8	»	»	»	»	194	183	377	18
19	2	2	16	16	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	21	43	19
20	14	8	12	24	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	32	60	20
21	64	56	76	78	3	16	3	1	29	17	26	17	1	4	»	1	»	»	202	190	392	21
22	7	2	8	8	»	»	»	»	10	3	24	25	62	66	6	15	»	»	117	119	236	22
23	»	»	»	1	»	1	1	1	3	»	5	5	3	4	»	»	»	»	12	12	24	23
24	1	»	»	1	»	1	3	2	7	14	14	10	9	12	»	4	»	»	34	44	78	24
25	»	»	1	5	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7	25
26	12	9	6	1	»	»	»	»	1* 2	»	2	»	1	2	»	»	»	»	1* 23	12	1* 35	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	27
28	53	41	8	11	»	3	3	3	10	21	7	13	2	5	1	2	»	»	84	99	183	28
29	17	11	6	4	2	1	»	»	8	7	10	7	8	7	2	4	»	»	53	41	94	29
30	»	3	2	1	5	1	»	»	11	13	5	12	7	6	1	1	»	»	31	37	68	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9* 20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9* 20	9* 20	31
32	1	»	1	4	3	2	2	2	4* 20	1* 5	3* 10	1* 4	1* 3	2	»	»	»	»	8* 40	2* 19	10* 59	32
33	»	»	1	»	3	»	4	1	21	»	5	2	»	»	3	1	»	»	37	4	41	33
34	13	1* 15	4	3	1	2	»	»	1* 6	2* 10	2* 13	1* 7	8	1* 9	3	3	»	»	3* 48	5* 49	8* 97	34
	656	591	305	325	64	75	42	36	345	295	226	216	224	281	55	121	»	»	2098	2069	4167	
35	5	4	»	»	»	1	»	»	»	3	3	1	»	1	»	»	»	»	8	10	18	35

Sterfte in de gemeente SCHIEDAM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	18	54	
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1
66	59	8	9	2	2	»	»	»	1	2	2	6	13	9	7	»	»	93	93	186	2
2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	3
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	»	3	1	4	4
»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	2	2	2	»	»	»	»	7	7	14	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	6
»	»	»	1	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	7
»	»	2	»	»	1	»	1	»	4	»	»	1	»	»	»	»	»	3	6	9	8
»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	2* 2	1* 1	3* 3	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	12
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
31	26	5	3	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	39	29	68	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	3	4	3	»	1	»	»	7	8	15	15
»	1	3	4	»	»	»	»	4	»	2	1	»	1	»	1	»	»	9	8	17	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
»	»	»	1	»	»	»	1	7	7	8	2	»	»	»	»	»	»	15	11	26	18
1	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	19
4	7	5	15	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	23	32	20
5	4	4	2	»	2	»	»	9	2	4	»	»	»	»	»	»	»	22	10	32	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	11	8	10	9	»	1	»	»	22	22	44	22
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	3	3	23
1	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	5	2	7	24
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	25
23	18	2	4	1	1	»	»	1	1* 4	1	2	1	1* 2	»	»	»	»	29	2* 31	2* 60	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
3	4	»	1	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»	»	»	7	7	14	28
1	»	1	»	»	»	»	»	1	1	2	»	1	2	»	»	»	»	6	3	9	29
1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	3	1	»	»	»	»	6	4	10	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 6	2* 6	31
»	»	»	1	»	»	»	»	2* 2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	2* 3	2	2* 5	32
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	33
3	3	»	2	»	»	»	»	»	»	1	1* 2	1	»	»	1	1	»	6	1* 8	1* 14	34
142	125	35	44	10	7	3	4	37	40	43	24	30	38	9	12	1	»	346	312	658	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ALKMAAR in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	12	24	
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1
19	9	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	8	5	2	5	»	»	32	20	52	2
2	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	3
»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	»	2	»	»	»	»	1	5	6	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	1* 1	1* 1	»	»	»	»	1* 1	3* 3	4* 4	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
7	5	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	8	7	15	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	2	2	1	1	»	»	6	4	10	15
7	5	2	2	»	2	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	11	9	20	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	»	2	1	1	7	6	7	2	3	»	»	»	»	»	18	11	29	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
3	2	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	20
5	3	4	5	»	1	»	»	7	2	4	3	3	2	»	»	»	»	23	16	39	21
»	»	»	»	»	»	2	»	2	3	1	1	6	3	1	1	»	»	12	8	20	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	1	3	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
3	2	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	26
»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2	27
9	3	»	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	11	6	17	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	2	1	3	29
»	»	»	»	1	1	1	»	2	2	2	1	»	1	»	»	»	»	6	5	11	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	31
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	32
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	33
8	7	2	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	12	8	20	34
63	42	16	15	1	8	5	4	26	20	27	12	26	18	4	7	»	»	180	138	318	
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	35

Sterfte in de gemeente AMSTERDAM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	411	281	692	
48	32	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	48	32	80	
551	442	93	73	5	4	1	2	2	9	14	15	75	113	46	120	»	»	787	778	1565	
3* 41	1* 20	23	18	3	1	2	2	1* 3	1	»	1	1	»	»	»	»	»	4* 73	1* 43	5* 116	
»	6	7	8	7	»	4	1	16	6	4	6	3	7	»	3	»	»	41	37	78	
»	»	»	»	»	»	»	1	17	31	54	68	26	51	1	5	»	»	98	156	254	
2	2	3	1	1	3	1	1* 3	7	8	5	9	6	8	1	3	»	»	26	1* 37	1* 63	
»	»	4	3	11	8	4	9	24	16	2	3	»	»	»	»	»	»	45	39	84	
3	3	6	1	»	1	»	2	4	3	8	4	5	7	1	2	»	»	27	23	50	
1* 3	1* 3	3* 3	2* 5	1* 2	1* 2	1	»	7* 8	2* 5	4* 5	1* 2	1* 1	2* 4	1* 3	1	»	»	18* 26	9* 22	27* 48	
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
2	»	10	1	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	3	19	
19	20	47	52	2	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	68	76	144	
9	2	3	3	»	»	1	»	4	4	4	1	3	5	1	1	»	»	25	16	41	
195	178	55	38	5	2	2	2	1	5	1	2	1	»	»	»	»	»	260	227	487	
»	»	»	»	»	»	1	1	17	18	62	43	64	98	15	32	1	»	160	192	352	
92	80	112	91	23	28	4	3	32	18	16	10	12	12	4	9	»	»	295	251	546	
1	»	»	»	»	3	»	2	9	7	8	2	2	1	»	»	»	»	20	15	35	
1	2	3	3	13	14	31	38	244	252	73	66	19	30	»	1	»	»	384	406	790	
9	7	72	72	23	13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	104	92	196	
27	38	47	65	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	77	103	180	
202	159	186	186	19	22	3	4	68	45	73	38	49	67	11	21	»	»	611	542	1153	
»	1	»	1	»	2	1	»	22	16	43	32	83	67	19	18	»	»	168	137	305	
»	»	»	»	1	1	»	3	7	6	2	6	4	5	1	1	»	»	15	22	37	
2	»	2	»	2	5	7	5	33	29	42	42	24	53	»	6	»	»	112	140	252	
2	3	19	12	5	4	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	19	46	
21	1* 20	1* 4	3	1	»	2* 2	1* 1	2* 2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	5* 30	2* 25	7* 55	
8* 8	8* 8	2* 2	3* 3	»	»	»	»	»	»	2* 2	»	»	»	»	»	»	»	12* 12	11* 11	23* 23	
192	143	27	18	5	5	4	2	27	25	10	11	4	6	1	»	»	»	270	210	480	
»	»	»	»	4	»	»	2	30	18	24	32	21	33	3	11	»	»	82	96	178	
2	»	6	1	7	9	5	7	35	43	49	27	42	30	7	1	»	»	153	118	271	
»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	35* 55	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36 56	36* 56	
1	1	6	8	4	3	4	2	1* 42	1* 7	10	4	8	4	3	2	»	»	1* 78	1* 31	2* 109	
»	»	1	2	8	1	3	2	34	6	6	4	5	2	»	»	5	»	62	17	79	
8	4	4	3	1	2	»	»	1* 7	3	8	2	2	1	»	»	»	»	1* 30	15	1* 45	
1441	1174	745	671	159	140	81	95	696	637	525	430	460	604	117	237	6	»	4641	4269	8910	
186	169	40	41	12	4	5	4	50	19	46	18	18	28	4	7	5	»	366	290	656	

Te Rotterdam deed zich het eerste geval voor in de Peperstraat bij een kind, wiens vader kort te voren met eene stoomboot uit Koningsbergen, waar de pokken heerschten, was gekomen. Spoedig daarop kwamen in die straat meerdere gevallen voor. Vervolgens openbaarde zich de ziekte in de omliggende buurten, terwijl zij later in verschillende gedeelten der gemeente werd waargenomen. Vooral het bezoeken der aangetasten door familieleden kon niet zelden als de oorzaak van verspreiding der pokken aangetoond worden. In het ziekenhuis werd eene lijderes aan scarlatina ook door pokken aangetast. Van één gezin kregen drie kinderen de pokken, nadat de vader, in een lompenmagazijn werkzaam, eerst aan die ziekte had geleden.

Naar de gemeenten Reeuwijk en Haastrecht werd de smetstof overgebracht door kinderen, die de bijzondere school te Gouda bezochten.

Leiden werd eerst uit Gouda, later uit Woerden besmet, in het laatste geval door een kind, dat uit eene besmette woning naar hare grootouders werd gezonden, en van dat gezin 3 leden aanstak, die allen stierven.

Het eerste geval te Schiedam openbaarde zich bij eene vrouw, die haar aan pokken lijdenden broeder te Rotterdam had bezocht. Zij werd naar het ziekenhuis vervoerd. Het tweede geval kwam in hetzelfde huis voor.

Te Stolwijk was de eerst aangetaste een man, die te Gouda eene heelkundige kunstbewerking had ondergaan.

Te Woerden kreeg de zoon van eene herbergierster het eerst de pokken. Hij werd waarschijnlijk besmet door personen uit Gouda, die de herberg hadden bezocht.

Te Berkenwoude werd een man aangetast, die als taxateur bij de onteigening van door pokken besmette goederen werkzaam was geweest.

Te Gouda leed een geheel gezin, bestaande uit man, vrouw en drie kinderen, allen ongevaccineerd, aan pokken, nadat de man, bij het kisten van een poklijder, de besmetting had opgedaan. Een bij dat gezin inwonend kind van andere ouders, dat gevaccineerd was, bleef alleen van de ziekte verschoond.

Het eerste geval te Ouderkerk a/d IJsel deed zich voor in een gezin, waarvan de vrouw eene besmette woning te Berkenwoude had schoongemaakt.

Te Barwoutswaarder werd eene kraamvrouw aangetast, wier man te Waarder bij de begrafenis van een aan pokken overledene was tegenwoordig geweest.

Wassenaar werd besmet door eene vrouw, die de begrafenis van een te Rotterdam aan pokken overledene had bijgewoond.

Te Boskoop deed zich het eerste geval voor bij een niet gevaccineerden man, die bij herhaling een poklijder te Gouda had bezocht en daarna bij diens begrafenis was tegenwoordig geweest.

Een meisje van 20 jaar, dat een kind uit eene andere doch besmette woning te IJselmonde ten doop had gehouden, werd aangetast en bezweek aan de pokken.

Te Barendrecht kwamen de eerste gevallen voor in het gezin van een handelaar in lompen, die deze in eene buurt van Gouda, ten tijde dat de pokken aldaar heerschten, had opgekocht.

Te Delfshaven kreeg iemand de pokken, die in een beddenmagazijn, waar tevens bedden werden gezuiverd, werkzaam was.

Sterfte in de gemeente HELDER in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	15	37	
5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	7	
18	10	2	2	»	»	»	»	1	3	2	5	7	9	2	6	»	»	32	35	67	
6	1	1	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 8	1	1* 9	
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	2	1	»	»	»	2	4	6	
»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	»	1	1	»	»	»	»	»	3	4	7	
1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
12	16	»	3	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	12	20	32	
»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	5	»	1	4	1	»	»	»	10	9	19	
4	4	1	3	»	1	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	8	9	17	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	»	»	»	»	2	2	4	8	10	2	1	»	»	»	»	»	»	12	17	29	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
»	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	5	
4	10	4	7	»	1	»	»	5	7	1	1	1	»	»	»	»	»	15	26	41	
»	»	»	»	»	»	1	1	4	3	6	3	6	5	2	1	»	»	19	13	32	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	2	»	»	»	»	»	5	»	5	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
5	1	»	1	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1* 6	3	1* 9	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
5	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	7	1	8	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	3	2	5	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	1	4	5	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	
»	»	»	»	»	»	2	»	5	1	1	»	»	»	»	»	»	»	8	1	9	
»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
60	48	8	18	2	4	6	5	39	41	22	15	21	25	6	7	»	»	186	178	364	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	

Sterfte in de gemeente HOORN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	8	18	
3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	1
10	12	4	1	1	»	»	»	»	1	»	»	3	4	1	2	»	»	19	20	39	2
»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	3
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	3	5
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	6
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	7
»	»	»	»	»	1	»	»	2	2	»	1	»	»	»	»	»	»	2	4	6	8
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	1* 2	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
10	7	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	10	9	19	14
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	3	»	1	»	»	»	5	3	8	15
5	4	2	»	4	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	11	6	17	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	»	»	3	»	»	4	14	10	3	2	2	»	»	»	»	»	22	16	38	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	20
4	1	1	2	»	»	1	»	6	3	3	3	1	1	»	1	»	»	16	11	27	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	5	2	5	»	»	»	»	2	11	13	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23
»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	5	5	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
4	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	5	3	8	28
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	»	1	»	»	»	»	»	6	1	7	29
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	1	»	»	»	»	»	»	4	1	5	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	31
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	32
»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	33
»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	34
36	32	10	7	9	3	3	4	29	23	14	20	13	12	2	3	»	»	126	112	238	
»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	35

Sterfte in de gemeente ZAANDAM in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.						
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		»	»	»	»	»	»	»	10	9	19
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
13	7	4	»	»	»	»	»	1	1	»	2	4	2	1	2	»	»	23	14	37
1	»	»	1	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	1	»	»	»	»	»	4	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	»	1	»	7	3	3	»	1	»	»	»	»	»	13	3	16
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
4	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	7
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	4	»	»	»	»	4	4	8
1	»	3	3	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	5	7	12
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	1	2	3	1	2	10	8	»	3	»	1	»	»	»	»	13	18	31
»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2
2	6	3	5	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	12	17
5	2	9	9	»	»	1	»	2	3	7	5	»	3	»	»	»	»	24	22	46
»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	4	3	6	3	»	»	»	»	13	8	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2	»	3	»	»	»	»	4	5	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	1* 1	1* 1
5	4	1	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	3	1	»	»	»	»	»	2	4	6
»	»	1	»	»	»	»	1	1	4	»	1	»	1	»	1	»	»	2	8	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2
»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	»	1* 2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	1	2
6	4	1	»	»	»	»	»	3	»	3	»	1	»	»	»	»	»	14	4	18
38	24	25	22	7	8	4	4	34	28	26	22	15	19	1	4	»	»	160	140	300
6	4	»	»	»	»	»	»	3	»	2	»	1	»	»	»	»	»	12	4	16

Uit dezen staat blijkt:

dat van 497 poklijders 259 niet en 238 wel gevaccineerd waren en dat van de gevaccineerden 28 dat is 11.3 of bijna 12 percent en van de niet gevaccineerden 93 dat is 35.9 of bijna 36 percent — derhalve juist driemaal zooveel — stierven;

dat te Rotterdam van de 98 gevaccineerde poklijders 5 of 5 percent, te Gouda van de 42 3 of 7 percent en te Woerden van de 54 13 of 24 percent zijn overleden, welke verschillen aantoonen, dat de wijze, waarop de koepokinenting geschiedt, op den uitslag kennelijk invloed uitoefent, en derhalve deze kunstbewerking niet in alle gemeenten dezelfde waarborgen geeft;

dat van de 272 aangetasten beneden den leeftijd van 10 jaren 49 wel en 223 niet gevaccineerd waren en dat van deze gevaccineerden slechts 2 of 4 percent en van de niet gevaccineerden 74 of 33 percent — derhalve achtmaal zooveel — aan pokken zijn bezweken;

dat van de 214 poklijders boven den leeftijd van 10 jaren 189 wel en 36 niet gevaccineerd waren en dat van eerstgenoemden 26 of 13.7 percent en van de niet gevaccineerden 19 of 53 percent zijn gestorven, zoodat het schijnt, alsof de sterftekans niet alleen bij de gevaccineerde maar ook bij de niet gevaccineerde poklijders met den leeftijd toeneemt.

Omtrent het laatste verlieze men volgens den geneeskundigen inspecteur niet uit het oog, dat de betrekkelijk gunstige sterfteverhouding bij de niet-gevaccineerden beneden de 10 jaren ook voor een deel moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat dikwijls kinderen in een besmet gezin, nog in het incubatie-tijdperk van pokken gevaccineerd, daardoor niet vrijloopen van de ziekte, doch veelal onder den invloed van de vaccine een minder hevig proces doorstaan en minder aan de ziekte bezwijken.

Van het al of niet gerevaccineerd zijn wordt op dezen staat geen melding gemaakt, omdat de opgaven daaromtrent zeer onvolledig waren. Van 30 gevaccineerde lijders werd medegedeeld, dat 11 wel en 19 niet de revaccinatie hadden ondergaan.

Een in het ziekenhuis te Rotterdam opgenomen poklijder was 5maal zonder gevolg gevaccineerd. Hij schijnt dus bij uitzondering niet vatbaar voor koepokken wel voor menschenpokken te zijn geweest.

In de meeste gemeenten werden krachtige maatregelen tegen de verspreiding dezer ziekte genomen.

Van de wekelijksche gelegenheid tot kostelooze inenting en herinenting werd een ruim gebruik gemaakt.

Te Gouda werd tijdelijk gelegenheid voor animale vaccinatie gegeven, hetwelk niet weinig de vaccinatie en revaccinatie heeft bevorderd. Aldaar werd ook eene barak tot verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten opgericht.

Te Woerden werd eene slaapstede wegens verzet tegen de door den burgemeester voorgeschreven maatregelen, op advies van den geneeskundigen inspecteur, volgens art. 3 der epidemiewet, gesloten.

Te Barendrecht werd eene partij lompen, nadat een gedeelte daarvan naar Rotterdam was vervoerd, onteigend en, na laagsgewijs met ongebluschte kalk en carbolzuur te zijn bedeeld, begraven.

Noord-Holland. In Noord-Holland vertoonde het pokkenexantheem zich alleen te Amsterdam en te Blaricum.

In laatstgenoemde gemeente kwamen slechts enkele zeer lichte gevallen van varioloides

Sterfte in de gemeente VLISSINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	14	29	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
27	22	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	8	7	4	4	»	»	41	34	75	2
3	2	1	3	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	3
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	1	3	4	5
»	2	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	5	5	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	3	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	11
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
2	6	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	11	14
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	2	»	1	1	»	»	5	5	10	15
3	3	»	3	3	4	1	»	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	10	11	21	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
»	»	2	3	»	»	2	2	6	6	»	»	»	1	»	»	»	»	10	12	22	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
2	2	2	6	1	2	»	»	1	1	2	1	2	1	»	»	»	»	10	13	23	21
»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	»	4	3	7	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	23
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
3	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
2	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	2	7	9	28
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	»	2	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	34
44	44	12	19	5	9	3	3	11	12	7	7	19	16	5	5	»	»	121	129	250	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3[illegible]

Volg-nummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
12	Putten.	April	8 jaar	Ja	Varioloides	Waarschijnlijk met 10 in aanraking geweest. Hersteld.
13	»	»	6 »	»	»	Zuster van 12. Hersteld.
14	»	»	12 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.
15	»	»	6 »	»	»	Woonachtig in de buurt van 14. Hersteld.
16	»	»	4 »	»	»	Broeder van 15. Hersteld.
17	»	December	4 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
18	Poederoijen.	April	7 maanden	Neen.	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.

Toen zich te Ermeloo de pokken hadden vertoond, werden de besturen der omliggende gemeenten daarmede in kennis gesteld, en aangeraden, om de vaccinatie krachtig te bevorderen. Na het eerste geval aldaar, dat doodelijk verliep, werd het lijkje naar het lijkenhuis vervoerd, het beddegoed verbrand en het huis onder toezicht van den geneesheer gedesinfecteerd. Niettemin breidde, wegens het bezoeken der besmette woning door familieleden, de ziekte zich in die gemeente verder uit. Krachtig werd hiertegen èn door het gemeentebestuur èn door het geneeskundig Staatstoezicht gewaarschuwd. Zooveel mogelijk zijn daarna de besmette huizen geisoleerd gehouden, door de daarin wonende personen op kosten der gemeente van levensbehoeften te voorzien, die door den gemeenteveldwachter werden uitgereikt.

Ook te Putten had eene dergelijke uitreiking van levensbehoeften plaats en werden de strengste maatregelen omtrent vaccinatie, bezoek, desinfectie enz. toegepast.

Te Angerloo en Poederoijen werden de wiegen en het beddegoed verbrand en had eene volledige desinfectie van de besmette huizen en voorwerpen plaats.

Te Barneveld hebben zich in Januari en te Kuilenburg in December talrijke gevallen van varicellae voorgedaan.

Zuid-Holland.

In 28 gemeenten van Zuid-Holland zijn gedurende 1882 516 gevallen van pokken aangegeven. Hoofdzakelijk hebben zij geheerscht te Gouda, Rotterdam en Woerden en in de daaromheen liggende gemeenten.

De volgende staat toont den loop dezer ziekte nader aan.

Sterfte in de gemeente UTRECHT in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	86	50	136	
5	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	11	16	1
96	86	11	6	1	1	1	»	2	»	2	4	14	32	8	31	»	»	135	160	295	2
1* 8	8	4	10	1	1	»	»	1* 1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 14	20	2* 34	3
»	2	»	1	1	1	»	»	5	2	2	1	»	1	1	»	»	»	9	8	17	4
»	»	»	»	»	»	1	»	6	10	8	14	4	9	1	2	»	»	20	35	55	5
1* 1	1* 1	2	»	1	»	»	»	»	1	1	»	1	2	»	3	»	»	1* 6	1* 7	2* 13	6
1	»	1	»	1	2	1	1	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	8	8	16	7
2	1	3	2	1	3	1	»	2	3	»	»	1	2	2	1	»	»	12	12	24	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	11
6	4	19	19	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	24	49	12
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	1	1	»	»	»	»	»	2	3	5	13
23	20	8	8	2	2	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	35	32	67	14
»	»	»	»	»	»	»	»	2	6	9	10	19	18	2	7	»	»	32	41	73	15
19	15	23	12	7	11	4	1	12	7	12	5	5	8	»	1	»	»	82	60	142	16
»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	1	»	»	3	2	5	17
1	»	1	»	5	5	11	11	55	33	17	14	5	1	»	»	»	»	95	64	159	18
»	»	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	19
3	4	6	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	10	19	20
34	32	28	33	5	2	1	3	15	8	8	8	1	2	»	»	»	»	92	88	180	21
»	1	3	1	»	1	»	»	3	1	13	7	19	30	12	9	»	»	50	50	100	22
1	»	»	»	»	»	»	1	2	»	5	3	1	3	»	»	»	»	9	7	16	23
1	1	»	1	»	2	1	»	8	6	20	8	11	20	1	3	»	»	42	41	83	24
»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	25
50	29	2	7	»	»	1	»	2* 2	»	»	»	»	2	»	1	»	»	2* 55	39	2* 94	26
»	2 2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2* 2	2* 2	27
81	58	9	15	2	1	»	»	3	3	5	1	»	1	»	»	»	»	100	79	179	28
»	»	1	2	»	1	»	»	12	2	4	7	11	8	»	1	»	»	28	21	49	29
3	»	3	»	2	»	»	1	6	12	1	5	12	2	1	2	»	»	28	22	50	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 9	3* 9	31
»	»	1	2	2	1	»	»	4* 10	3	5* 6	1* 4	3	1	»	1	»	»	9* 22	1* 12	10* 34	32
»	»	»	2	2	»	»	1	3	»	1	1* 1	»	»	»	»	»	»	6	1* 4	1* 10	33
33	16	4	3	1	»	»	»	1* 1	3	1* 2	2* 4	2	1* 6	2	1* 3	»	»	2* 45	4* 35	6* 80	34
368	292	134	131	34	36	22	19	158	119	117	98	111	149	30	66	»	»	1060	960	2020	
27	16	3	2	1	»	»	»	»	1	»	1	2	3	2	2	»	»	35	25	60	35

Statistiek der vaccinatiën.

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal inentingen, waarvan opgave is gedaan.

PROVINCIËN.	Aantal in 1882 verrichte vaccinatiën en revaccinatiën.	AANTAL GEVACCINEERDEN					
		beneden het jaar.	Van 1-3 jaren.	Van 3-6 jaren.	Van 6-12 jaren.	boven 12 jaren.	waarvan de leeftijd niet is opgegeven.
Noord-Brabant . .	12 566	1 880	4 809	3 167	865	61	»
Gelderland. . . .	12 166	2 393	5 386	3 326	950	111	»
Zuid-Holland . .	24 374	2 338	8 300	10 333	2 653	735	15
Noord-Holland . .	16 830	3 629	5 799	5 509	1 650	243	»
Zeeland.	5 019	496	1 745	1 985	726	67	»
Utrecht.	4 910	494	1 937	1 913	525	39	2
Friesland	8 231	250	2 009	5 105	776	80	11
Overijsel	6 942	743	2 290	2 980	835	91	3
Groningen. . . .	5 329	272	1 192	2 999	741	118	7
Drente	1 954	214	543	882	272	43	»
Limburg	6 086	1 804	2 828	962	428	65	»
HET RIJK	104 407	14 513	36 838	39 161	10 421	1 652	38

Het aantal verrichte vaccinatiën heeft alzoo 16 927 meer dan in 1881 bedragen. Beneden den leeftijd van 3 jaren zijn 50.04 percent, boven dien leeftijd 49.96 percent ingeënt.

Uitvoering van art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* nº. 134).

Noord-Brabant. Van de onderzochte scholen werd in 2, namelijk de openbare school te Acht (gemeente Woensel) en de bijzondere school voor meisjes te St. Michielsgestel, de lijst bedoeld bij art. 5 van het Koninklijk besluit van 28 Februari 1873 (*Staatsblad* nº. 35) niet aangetroffen.

Gelderland. In verscheidene gemeenten zijn op de scholen verklaringen van inenting aangetroffen, die niet volgens het voorschrift waren ingevuld, of waarop het bewijs ontbrak, dat eene tweede inenting, nadat de eerste zonder gevolg was gebleven, had plaats gehad.

Utrecht. Ook in deze provincie moest aan onderscheidene onderwijzers medegedeeld worden, dat verklaringen, waarop vermeld stond, dat de vaccinatie slechts eenmaal en zonder gevolg was verricht, niet aan art. 17 der epidemiewet voldeden. Op eene particuliere bewaarschool bleek geen der kinderen eene vaccinatie-verklaring te hebben ingediend, zoodat de burgemeester verzocht werd spoedig in deze leemte te voorzien.

Sterfte in de gemeente HARLINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	7	18	
3	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	1
14	8	1	3	»	»	»	»	»	»	2	2	»	2	4	5	»	»	21	20	41	2
2	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	3
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	4
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	2	»	»	»	»	3	3	6	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	3	7
»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
3	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	»	2	3	5	15
»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	16
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
»	»	»	»	»	»	»	2	4	4	2	»	»	»	»	»	»	»	6	6	12	18
1	1	2	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	8	19
2	3	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10	20
3	5	4	1	»	»	2	»	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	13	7	20	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	1	»	»	»	5	»	5	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	2	2	23
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	»	»	2	4	6	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	29
»	»	»	»	1	»	1	»	2	2	»	1	»	1	»	1	»	»	4	5	9	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 4	1* 4	31
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	32
»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	33
1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	34
30	23	9	14	4	7	3	2	15	15	8	9	8	9	5	7	»	»	93	93	186	
7	2	»	1	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	10	5	15	35

Te Rotterdam deed zich het eerste geval voor in de Peperstraat bij een kind, wiens vader kort te voren met eene stoomboot uit Koningsbergen, waar de pokken heerschten, was gekomen. Spoedig daarop kwamen in die straat meerdere gevallen voor. Vervolgens openbaarde zich de ziekte in de omliggende buurten, terwijl zij later in verschillende gedeelten der gemeente werd waargenomen. Vooral het bezoeken der aangetasten door familieleden kon niet zelden als de oorzaak van verspreiding der pokken aangetoond worden. In het ziekenhuis werd eene lijderes aan scarlatina ook door pokken aangetast. Van één gezin kregen drie kinderen de pokken, nadat de vader, in een lompenmagazijn werkzaam, eerst aan die ziekte had geleden.

Naar de gemeenten Reeuwijk en Haastrecht werd de smetstof overgebracht door kinderen, die de bijzondere school te Gouda bezochten.

Leiden werd eerst uit Gouda, later uit Woerden besmet, in het laatste geval door een kind, dat uit eene besmette woning naar hare grootouders werd gezonden, en van dat gezin 3 leden aanstak, die allen stierven.

Het eerste geval te Schiedam openbaarde zich bij eene vrouw, die haar aan pokken lijdenden broeder te Rotterdam had bezocht. Zij werd naar het ziekenhuis vervoerd. Het tweede geval kwam in hetzelfde huis voor.

Te Stolwijk was de eerst aangetaste een man, die te Gouda eene heelkundige kunstbewerking had ondergaan.

Te Woerden kreeg de zoon van eene herbergierster het eerst de pokken. Hij werd waarschijnlijk besmet door personen uit Gouda, die de herberg hadden bezocht.

Te Berkenwoude werd een man aangetast, die als taxateur bij de onteigening van door pokken besmette goederen werkzaam was geweest.

Te Gouda leed een geheel gezin, bestaande uit man, vrouw en drie kinderen, allen ongevaccineerd, aan pokken, nadat de man, bij het kisten van een poklijder, de besmetting had opgedaan. Een bij dat gezin inwonend kind van andere ouders, dat gevaccineerd was, bleef alleen van de ziekte verschoond.

Het eerste geval te Ouderkerk a/d IJsel deed zich voor in een gezin, waarvan de vrouw eene besmette woning te Berkenwoude had schoongemaakt.

Te Barwoutswaarder werd eene kraamvrouw aangetast, wier man te Waarder bij de begrafenis van een aan pokken overledene was tegenwoordig geweest.

Wassenaar werd besmet door eene vrouw, die de begrafenis van een te Rotterdam aan pokken overledene had bijgewoond.

Te Boskoop deed zich het eerste geval voor bij een niet gevaccineerden man, die bij herhaling een poklijder te Gouda had bezocht en daarna bij diens begrafenis was tegenwoordig geweest.

Een meisje van 20 jaar, dat een kind uit eene andere doch besmette woning te IJselmonde ten doop had gehouden, werd aangetast en bezweek aan de pokken.

Te Barendrecht kwamen de eerste gevallen voor in het gezin van een handelaar in lompen, die deze in eene buurt van Gouda, ten tijde dat de pokken aldaar heerschten, had opgekocht.

Te Delfshaven kreeg iemand de pokken, die in een beddenmagazijn, waar tevens bedden werden gezuiverd, werkzaam was.

Sterfte in de gemeente SNEEK in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	10	17	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
12	15	2	5	»	»	»	»	»	»	1	»	4	7	2	2	»	»	21	29	50	2
2	1	»	1	»	»	»	1	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 3	3	1* 6	3
»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3	1	4	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	»	2	1	»	»	»	3	6	9	5
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	3	6
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	7
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
3	2	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	7	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	2	4	»	»	»	»	3	6	9	15
5	3	4	4	»	1	»	»	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	12	10	22	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
»	»	»	»	»	»	1	1	4	7	4	1	»	»	»	»	»	»	9	9	18	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	20
3	7	3	7	»	1	»	»	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	8	18	26	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	1	»	»	2	5	7	22
»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2	2	4	23
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	2	»	»	»	»	»	6	1	7	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
»	»	1	»	»	1	»	»	1	2	2	2	»	»	»	»	»	»	4	5	9	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	1	»	»	4	1	5	29
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	31
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
5	1	1	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	9	2	11	34
33	29	12	20	4	3	2	2	17	24	17	12	14	17	3	5	»	»	109	122	231	
5	1	1	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	9	2	11	35

Sterfte in de gemeente DEVENTER in 1882.

Nummers der oorzaken van den dood.	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	6	31
1	6	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	8
2	27	10	6	6	3	»	»	1	1	»	1	3	2	9	2	5	»	»	42	34	76
3	2	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4
4	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	2	3	5
5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	4	»	2	»	1	»	»	1	9	10
6	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1* 1	»	»	1* 3	1* 2	2* 5
7	»	»	»	»	»	1	»	2	4	1	»	»	»	2	»	»	»	»	4	6	10
8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
12	3	2	8	14	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	16	28
13	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	2	3
14	19	8	9	3	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	30	11	41
15	»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	»	3	4	4	1	3	»	»	8	11	19
16	2	5	9	3	6	8	»	1	3	1	2	1	1	»	»	»	»	»	23	19	42
17	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3
18	»	»	»	1	»	1	1	6	19	19	9	3	3	1	»	»	»	»	32	31	63
19	»	»	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5
20	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5
21	16	10	22	24	2	3	1	»	8	3	8	4	4	3	»	»	»	»	61	47	108
22	»	1	»	2	»	»	»	»	1	1	3	2	4	8	1	»	»	»	9	14	23
23	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	1	2	3	»	»	»	»	5	4	9
24	1	1	»	»	»	»	»	»	3	1	»	1	1	2	»	»	»	»	5	5	10
25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26	2	4	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	4	6	10
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
28	5	9	3	»	»	»	»	»	»	1	2	1	2	»	»	1	»	»	12	12	24
29	2	»	2	1	»	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	6	3	9
30	»	»	1	»	2	»	1	»	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	8	2	10
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3
32	»	»	»	»	»	1	1* 1	»	1* 2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2* 3	3	2* 6
33	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3
34	11	3	2	2	»	»	»	1	1	1	»	»	»	4	»	1	»	»	14	12	26
	98	56	69	62	17	15	4	14	51	41	31	25	26	40	6	13	»	»	327	272	599
35	9	1	2	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	3	»	»	»	»	12	5	17

Sterfte in de gemeente KAMPEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	16	41	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
29	20	6	4	2	1	»	»	»	»	3	1	3	4	9	12	»	»	52	42	94	2
1	»	3	4	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	8	13	3
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	1	2	»	»	»	»	3	8	11	5
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	1	3	4	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	1	»	2	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	2	13
11	6	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	6	20	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	3	3	1	»	»	»	6	5	11	15
8	4	4	5	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	15	9	24	16
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	17
»	»	»	»	3	3	5	4	17	18	4	2	2	1	»	»	»	»	31	28	59	18
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	19
5	8	4	9	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	18	27	20
19	10	5	6	2	3	1	»	2	4	4	3	5	1	1	»	»	»	39	27	66	21
»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	1	2	1	2	2	»	»	»	7	4	11	22
»	»	»	»	1	»	2	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	5	3	8	23
»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	2	1	3	»	»	»	»	2	7	9	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
15	11	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	17	13	30	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
»	5	1	»	1	»	»	2	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	3	9	12	28
7	5	2	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	10	10	20	29
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	3	»	»	»	»	»	»	2	4	6	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
»	2	1	»	»	»	»	1	2	»	»	»	1	1	»	»	»	»	4	4	8	32
»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	33
5	6	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	34
103	77	31	32	18	15	9	9	29	34	25	23	19	21	13	13	»	»	272	240	512	
7	8	1	1	»	1	»	»	3	»	1	»	1	»	»	»	»	»	13	10	23	35

Uit dezen staat blijkt:

dat van 497 poklijders 259 niet en 238 wel gevaccineerd waren en dat van de gevaccineerden 28 dat is 11.3 of bijna 12 percent en van de niet gevaccineerden 93 dat is 35.9 of bijna 36 percent — derhalve juist driemaal zooveel — stierven;

dat te Rotterdam van de 98 gevaccineerde poklijders 5 of 5 percent, te Gouda van de 42 3 of 7 percent en te Woerden van de 54 13 of 24 percent zijn overleden, welke verschillen aantoonen, dat de wijze, waarop de koepokinenting geschiedt, op den uitslag kennelijk invloed uitoefent, en derhalve deze kunstbewerking niet in alle gemeenten dezelfde waarborgen geeft;

dat van de 272 aangetasten beneden den leeftijd van 10 jaren 49 wel en 223 niet gevaccineerd waren en dat van deze gevaccineerden slechts 2 of 4 percent en van de niet gevaccineerden 74 of 33 percent — derhalve achtmaal zooveel — aan pokken zijn bezweken;

dat van de 214 poklijders boven den leeftijd van 10 jaren 189 wel en 36 niet gevaccineerd waren en dat van eerstgenoemden 26 of 13.7 percent en van de niet gevaccineerden 19 of 53 percent zijn gestorven, zoodat het schijnt, alsof de sterftekans niet alleen bij de gevaccineerde maar ook bij de niet gevaccineerde poklijders met den leeftijd toeneemt.

Omtrent het laatste verlieze men volgens den geneeskundigen inspecteur niet uit het oog, dat de betrekkelijk gunstige sterfteverhouding bij de niet-gevaccineerden beneden de 10 jaren ook voor een deel moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat dikwijls kinderen in een besmet gezin, nog in het incubatie-tijdperk van pokken gevaccineerd, daardoor niet vrijloopen van de ziekte, doch veelal onder den invloed van de vaccine een minder hevig proces doorstaan en minder aan de ziekte bezwijken.

Van het al of niet gerevaccineerd zijn wordt op dezen staat geen melding gemaakt, omdat de opgaven daaromtrent zeer onvolledig waren. Van 30 gevaccineerde lijders werd medegedeeld, dat 11 wel en 19 niet de revaccinatie hadden ondergaan.

Een in het ziekenhuis te Rotterdam opgenomen poklijder was 5maal zonder gevolg gevaccineerd. Hij schijnt dus bij uitzondering niet vatbaar voor koepokken wel voor menschenpokken te zijn geweest.

In de meeste gemeenten werden krachtige maatregelen tegen de verspreiding dezer ziekte genomen.

Van de wekelijksche gelegenheid tot kostelooze inenting en herinenting werd een ruim gebruik gemaakt.

Te Gouda werd tijdelijk gelegenheid voor animale vaccinatie gegeven, hetwelk niet weinig de vaccinatie en revaccinatie heeft bevorderd. Aldaar werd ook eene barak tot verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten opgericht.

Te Woerden werd eene slaapstede wegens verzet tegen de door den burgemeester voorgeschreven maatregelen, op advies van den geneeskundigen inspecteur, volgens art. 3 der epidemiewet, gesloten.

Te Barendrecht werd eene partij lompen, nadat een gedeelte daarvan naar Rotterdam was vervoerd, onteigend en, na laagsgewijs met ongebluschte kalk en carbolzuur te zijn bedeeld, begraven.

Noord-Holland. In Noord-Holland vertoonde het pokkenexantheem zich alleen te Amsterdam en te Blaricum.

In laatstgenoemde gemeente kwamen slechts enkele zeer lichte gevallen van varioloides

Sterfte in de gemeente GRONINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	53	24	77	
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
20	21	1	2	»	1	»	»	1	2	1	1	4	12	12	16	»	»	39	55	94	
»	3* 3	»	1* 3	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4* 7	4* 8	
»	1	4	2	1	2	1	1	4	3	2	1	3	»	»	»	»	»	15	10	25	
»	»	»	»	1	»	1	»	2	4	6	9	2	6	1	3	»	»	13	22	35	
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	2	3	5	
»	»	»	»	»	»	1	»	2	4	2	2	1	»	»	»	»	»	6	6	12	
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	1	3	4	
»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4	
1	3	12	14	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	14	20	34	
»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	
11	11	4	10	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	21	37	
»	»	»	»	»	»	1	»	4	1	2	»	3	9	2	2	»	»	12	12	24	
6	3	7	9	8	5	»	3	6	2	1	3	1	3	»	1	»	»	29	29	58	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	1	3	4	
1	1	1	1	3	3	4	11	35	33	10	3	2	2	»	»	»	»	56	54	110	
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
9	15	12	12	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	28	49	
9	20	14	21	3	2	»	»	15	8	7	6	2	3	1	»	»	»	51	60	111	
»	»	1	2	2	2	»	2	11	11	12	10	26	14	4	3	»	»	56	44	100	
1	»	1	»	»	»	»	»	1	3	1	2	1	5	»	»	»	»	5	10	15	
»	»	»	1	»	»	1	»	4	7	3	3	3	8	1	2	»	»	12	21	33	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
1	1	1	2	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	3	5	8	
1* 1	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	2* 2	
37	28	3	4	»	3	1	»	6	9	2	6	2	2	1	»	»	»	52	52	104	
2	7	10	6	»	»	1	»	5	5	3	4	2	7	»	2	»	»	23	31	54	
»	1	1	1	»	»	1	2	6	11	4	6	6	3	1	1	»	»	19	25	44	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 7	3* 7	
»	»	1	»	2	»	»	»	4	»	1	»	3* 3	»	»	»	»	»	3* 11	»	3* 11	
»	»	»	»	2	»	1	»	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	9	1	10	
7	8	6	7	1	1	»	»	1* 3	3	3	1	1	1	»	3	»	»	1* 21	24	1* 45	
108	126	81	99	28	21	14	20	117	118	61	60	63	80	24	35	»	»	549	583	1132	
1	2	»	1	1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	2	7	9	

Volgnummer der aangetasten.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
1	Utrecht.	Januari	$4^1/_2$ jaar	Ja	Varioloides	Oorzaak van besmetting onbekend.
2	Linschoten.	»	24 »	Neen	Variolae	In 2 verschillende woningen. N°. 3 had Gouda bezocht.
3	»	»	volwassen	Ja	Varioloides	
4	Utrecht.	Februari	4 jaar	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
5	Linschoten.	»	?	»	»	In dezelfde woning als n°. 3.
6	»	»	?	»	»	
7	»	»	?	»	»	
8	Utrecht.	Mei	3 jaar	»	»	In dezelfde woning vroeger 1 geval van varicellae.
9	Linschoten.	Juni	3 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
10	Utrecht.	September	34 »	»	»	Had Gouda bezocht.
11	Mijdrecht.	October	7 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
12	Utrecht.	November	kind	»	»	Idem.

In elke der besmette gemeenten werd, zoolang er gevallen voorkwamen, wekelijks gelegenheid tot kostelooze inenting gegeven.

Met den burgemeester van Linschoten had overleg plaats omtrent de te nemen maatregelen.

Friesland.

In Friesland, waarin sedert 1874 geen gevallen van pokken waren aangegeven, zijn in 1882 3 gevallen in een schip voorgekomen.

Op 15 April ontving de adjunct-inspecteur bericht van dr. Beijstra te Stiens, dat hij een niet gevaccineerden jongen van 7 jaren, verblijf houdende in een schip nabij het dorp Wijns (gemeente Tietjerksteradeel), als lijdende aan variolae, in behandeling had gekregen. Bij onderzoek bleek, dat de lijder, ongeveer 14 dagen geleden, tijdens een zeer kort oponthoud van het schip te Gouda, aldaar een besmet winkelhuis had bezocht. Direct werd voor het schip eene geïsoleerde ligplaats aangewezen, den veldwachter opgedragen de gemeenschap met den vasten wal zooveel mogelijk tegen te gaan en bij de overige opvarenden (zijnde man, vrouw, een volwassen zoon en eene volwassen dochter, waarvan de twee eerstgenoemden nimmer, de zoon tweemaal doch zonder gevolg, en de dochter met goed gevolg waren ingeënt) aangedrongen zich ten spoedigste aan vaccinatie of revaccinatie te onderwerpen. Op 18 April werd deze kunstbewerking bij man en vrouw verricht, doch zonder gevolg, niettegenstaande de ter zelfder tijd ontvangen stof van het vaccinatiebureau te Franeker bij anderen de gunstigste resultaten had opgeleverd. Dat beiden tijdens de inenting hoogst waarschijnlijk reeds geïnfecteerd waren, bleek op 28 April, toen eerstgenoemde, en op 29 April, toen laatstgenoemde door pokken werden aangetast. De vader stierf op 7 Mei en werd na 36 uren begraven; de moeder en de eerstaangetaste jongen herstelden, terwijl

Sterfte in de gemeente MEPPEL in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.						
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	8	25
2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2
3	3	»	»	3	2	»	»	1	»	»	1	5	7	3	2	»	»	15	15	30
3	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	2	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	1	4	5
2	»	4	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	8	3	11
»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	7
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3	1	7	9	1	»	1	»	2	»	1	1	2	»	»	»	»	»	17	11	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	»	1	4	5
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1
»	1	1	»	1	1	»	»	2	1	»	2	»	1	»	»	»	»	4	6	10
16	5	4	8	»	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	23	15	38
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	1	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	3	5
31	15	22	27	5	6	1	4	15	7	8	10	10	15	5	2	»	»	114	94	208
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Sterfte in de gemeente MAASTRICHT in 1882.

[van den dood.]	OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	25	43	
1	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	1
2	15	16	4	3	»	»	»	»	»	»	»	3	9	13	9	17	»	»	37	52	89	2
3	3	2	2	3	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	7	13	3
4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	2	»	»	»	»	»	6	1	7	4
5	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	4	6	4	»	2	»	»	11	11	22	5
6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	3	»	»	»	»	1	5	6	6
7	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	7
8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
14	30	18	4	3	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	35	23	58	14
15	»	1	»	1	1	»	»	»	2	1	7	7	5	14	»	1	»	»	15	25	40	15
16	3	4	5	4	4	3	»	1	4	1	5	2	3	2	»	»	»	»	24	17	41	16
17	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
18	2	1	2	3	1	1	1	1	27	20	4	7	1	1	»	1	»	»	38	35	73	18
19	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
20	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	20
21	9	6	8	11	2	»	»	»	2	3	4	8	3	2	»	1	»	»	28	31	59	21
22	1	»	2	»	»	»	»	»	1	1	1	3	5	4	»	1	»	»	10	9	19	22
23	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	23
24	»	»	1	»	»	»	»	»	6	4	8	12	9	11	2	3	»	»	26	30	56	24
25	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	25
26	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	26
27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
28	38	40	14	8	1	»	1	»	1	1	1	2	1	3	»	»	»	»	57	54	111	28
29	3	2	»	»	»	»	»	»	3	»	2	1	»	3	»	»	»	»	8	6	14	29
30	»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	»	»	1	1	»	»	»	»	2	5	7	30
31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	8	31
32	»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	32
33	»	»	»	1	1* 1	1	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 8	2	1* 10	33
34	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	2	3	5	34
	110	94	46	41	11	11	5	2	59	48	39	51	46	63	11	26	1	»	346	361	707	
35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ROERMOND in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10	
3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1
8	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	1	6	»	»	13	15	28	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2	1	»	»	»	»	2	5	7	5
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
10	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	12	2	14	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	8	1	»	»	»	»	9	2	11	15
»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
2	1	1	»	»	»	1	1	3	10	»	»	»	»	»	»	»	»	7	12	19	18
»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
2	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	20
6	5	5	8	1	»	»	»	3	1	1	1	2	2	»	2	»	»	18	19	37	21
2	»	»	»	1	»	»	»	5	1	2	6	6	8	2	»	»	»	18	15	33	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	3	»	2	»	»	3	8	11	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
4	5	1	4	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	7	10	17	28
1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	1	1	3	»	1	»	»	7	6	13	29
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	2	»	»	1	1	»	»	»	3	4	7	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	34
39	18	15	18	4	1	2	3	13	20	14	14	24	24	4	11	»	»	119	115	234	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Te Rotterdam deed zich het eerste geval voor in de Peperstraat bij een kind, wiens vader kort te voren met eene stoomboot uit Koningsbergen, waar de pokken heerschten, was gekomen. Spoedig daarop kwamen in die straat meerdere gevallen voor. Vervolgens openbaarde zich de ziekte in de omliggende buurten, terwijl zij later in verschillende gedeelten der gemeente werd waargenomen. Vooral het bezoeken der aangetasten door familieleden kon niet zelden als de oorzaak van verspreiding der pokken aangetoond worden. In het ziekenhuis werd eene lijderes aan scarlatina ook door pokken aangetast. Van één gezin kregen drie kinderen de pokken, nadat de vader, in een lompenmagazijn werkzaam, eerst aan die ziekte had geleden.

Naar de gemeenten Reeuwijk en Haastrecht werd de smetstof overgebracht door kinderen, die de bijzondere school te Gouda bezochten.

Leiden werd eerst uit Gouda, later uit Woerden besmet, in het laatste geval door een kind, dat uit eene besmette woning naar hare grootouders werd gezonden, en van dat gezin 3 leden aanstak, die allen stierven.

Het eerste geval te Schiedam openbaarde zich bij eene vrouw, die haar aan pokken lijdenden broeder te Rotterdam had bezocht. Zij werd naar het ziekenhuis vervoerd. Het tweede geval kwam in hetzelfde huis voor.

Te Stolwijk was de eerst aangetaste een man, die te Gouda eene heelkundige kunstbewerking had ondergaan.

Te Woerden kreeg de zoon van eene herbergierster het eerst de pokken. Hij werd waarschijnlijk besmet door personen uit Gouda, die de herberg hadden bezocht.

Te Berkenwoude werd een man aangetast, die als taxateur bij de onteigening van door pokken besmette goederen werkzaam was geweest.

Te Gouda leed een geheel gezin, bestaande uit man, vrouw en drie kinderen, allen ongevaccineerd, aan pokken, nadat de man, bij het kisten van een poklijder, de besmetting had opgedaan. Een bij dat gezin inwonend kind van andere ouders, dat gevaccineerd was, bleef alleen van de ziekte verschoond.

Het eerste geval te Ouderkerk a/d IJsel deed zich voor in een gezin, waarvan de vrouw eene besmette woning te Berkenwoude had schoongemaakt.

Te Barwoutswaarder werd eene kraamvrouw aangetast, wier man te Waarder bij de begrafenis van een aan pokken overledene was tegenwoordig geweest.

Wassenaar werd besmet door eene vrouw, die de begrafenis van een te Rotterdam aan pokken overledene had bijgewoond.

Te Boskoop deed zich het eerste geval voor bij een niet gevaccineerden man, die bij herhaling een poklijder te Gouda had bezocht en daarna bij diens begrafenis was tegenwoordig geweest.

Een meisje van 20 jaar, dat een kind uit eene andere doch besmette woning te IJselmonde ten doop had gehouden, werd aangetast en bezweek aan de pokken.

Te Barendrecht kwamen de eerste gevallen voor in het gezin van een handelaar in lompen, die deze in eene buurt van Gouda, ten tijde dat de pokken aldaar heerschten, had opgekocht.

Te Delfshaven kreeg iemand de pokken, die in een beddenmagazijn, waar tevens bedden werden gezuiverd, werkzaam was.

Sterfte in het Rijk. De sterfte in het Rijk in 1882 bedroeg 22.70 op 1000 inwoners, tegen 23.51 in 1881. In alle provinciën, met uitzondering van Zeeland en Overijsel, is het aantal overledenen in verhouding tot de bevolking kleiner dan gedurende het vorige jaar geweest.

De volgende tabel geeft een overzicht van de reden der levenloos aangegevenen tot het aantal geborenen in elke provincie.

PROVINCIËN.	Levenloos aangegevenen in 1882.	Geborenen in 1882 (met inbegrip der levenloos aangegevenen).	Levenloos aangegevenen op 1000 geborenen in 1882.
Noord-Brabant	975	16 803	58.02
Gelderland	838	16 307	51.39
Zuid-Holland	1607	35 918	44.74
Noord-Holland	1306	28 503	45.82
Zeeland	342	7 017	48.74
Utrecht	380	7 647	49.69
Friesland	490	10 764	45.43
Overijsel	526	9 624	54.66
Groningen	413	9 084	45.46
Drente	230	4 161	55.28
Limburg	339	8 071	42.00
HET RIJK	7446	153 899	48.37

Na aftrek van de levenloos aangegevenen en 32, van welke de leeftijd onbekend was, stierven in het Rijk op den leeftijd van:

minder dan 1 jaar	25 578	of 29.77 pct.
1 tot 5 jaren	11 316	» 13.17 »
5 » 14 »	3 831	» 4.46 »
14 » 20 »	2 164	» 2.52 »
20 » 50 »	13 920	» 16.20 »
50 » 65 »	10 350	» 12.05 »
65 » 80 »	13 751	» 16.00 »
boven 80 »	5 008	» 5.83 »

De volgende staat geeft een overzicht van de sterfte in het Rijk, ten gevolge van de verschillende in de sterftetabel vermelde doodsoorzaken, berekend op 1000 inwoners.

Volgnummer.	DOODSOORZAKEN.	Aantal sterfgevallen.		Op 1000 inwoners zijn aan de in de 2de kolom vermelde oorzaken overleden.	
		In 1881.	In 1882.	In 1881.	In 1882.
1	Gebrekkige ontwikkeling	703	791	0.17	0.19
2	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. n°. 23)	16 965	15 917	4.18	3.87
3	Klierziekte. Rhachitis	1 435	1 496	0.35	0.36
4	Syphilis.	31	47	0.008	0.01
5	Absces. Ulcus. Gangraena. Piaemia. Haemorrhagia. (Exc. ziekten van het kraambed)	865	928	0.21	0.23
6	Kanker	2 353	2 421	0.58	0.59
7	Waterzucht. Scheurbuik	1 264	1 126	0.31	0.27
8	Typhus. Febris typhoidea	877	813	0.22	0.2
9	Pokken	76	153	0.02	0.04
10	Roodvonk	401	275	0.1	0.07
11	Mazelen.	875	784	0.22	0.19
12	Diphtheritis	238	314	0.06	0.08
13	Croup	563	831	0.14	0.2
14	Kinkhoest	1 626	1 633	0.4	0.4
15	Aanhoudende koorts (Exc. n°. 8). . .	1 087	853	0.27	0.21
16	Tusschenpoozende koorts	238	204	0.06	0.05
17	Febris int. perniciosa	234	215	0.06	0.05

Sterfte in de gemeente KAMPEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	16	41	
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
29	20	6	4	2	1	»	»	»	»	3	1	3	4	9	12	»	»	52	42	94	2
1	»	3	4	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	8	13	3
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	1	2	»	»	»	»	3	8	11	5
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	1	3	4	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	1	»	2	1	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	2	13
11	6	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	6	20	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	3	3	1	»	»	»	6	5	11	15
8	4	4	5	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	15	9	24	16
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	17
»	»	»	»	3	3	5	4	17	18	4	2	2	1	»	»	»	»	31	28	59	18
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	19
5	8	4	9	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	18	27	20
19	10	5	6	2	3	1	»	2	4	4	3	5	1	1	»	»	»	39	27	66	21
»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	1	2	1	2	2	»	»	»	7	4	11	22
»	»	»	»	1	»	2	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	5	3	8	23
»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	2	1	3	»	»	»	»	2	7	9	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
15	11	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	17	13	30	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
»	5	1	»	1	»	»	2	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	3	9	12	28
7	5	2	3	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	10	10	20	29
»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	3	»	»	»	»	»	»	2	4	6	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	31
»	2	1	»	»	»	»	1	2	»	»	»	1	1	»	»	»	»	4	4	8	32
»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	33
5	6	1	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	34
103	77	31	32	18	15	9	9	29	34	25	23	19	21	13	13	»	»	272	240	512	
7	8	1	1	»	1	»	»	3	»	1	»	1	»	»	»	»	»	13	10	23	35

Uit dezen staat blijkt:

dat van 497 poklijders 259 niet en 238 wel gevaccineerd waren en dat van de gevaccineerden 28 dat is 11.3 of bijna 12 percent en van de niet gevaccineerden 93 dat is 35.9 of bijna 36 percent — derhalve juist driemaal zooveel — stierven;

dat te Rotterdam van de 98 gevaccineerde poklijders 5 of 5 percent, te Gouda van de 42 3 of 7 percent en te Woerden van de 54 13 of 24 percent zijn overleden, welke verschillen aantoonen, dat de wijze, waarop de koepokinenting geschiedt, op den uitslag kennelijk invloed uitoefent, en derhalve deze kunstbewerking niet in alle gemeenten dezelfde waarborgen geeft;

dat van de 272 aangetasten beneden den leeftijd van 10 jaren 49 wel en 223 niet gevaccineerd waren en dat van deze gevaccineerden slechts 2 of 4 percent en van de niet gevaccineerden 74 of 33 percent — derhalve achtmaal zooveel — aan pokken zijn bezweken;

dat van de 214 poklijders boven den leeftijd van 10 jaren 189 wel en 36 niet gevaccineerd waren en dat van eerstgenoemden 26 of 13.7 percent en van de niet gevaccineerden 19 of 53 percent zijn gestorven, zoodat het schijnt, alsof de sterftekans niet alleen bij de gevaccineerde maar ook bij de niet gevaccineerde poklijders met den leeftijd toeneemt.

Omtrent het laatste verlieze men volgens den geneeskundigen inspecteur niet uit het oog, dat de betrekkelijk gunstige sterfteverhouding bij de niet-gevaccineerden beneden de 10 jaren ook voor een deel moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat dikwijls kinderen in een besmet gezin, nog in het incubatie-tijdperk van pokken gevaccineerd, daardoor niet vrijloopen van de ziekte, doch veelal onder den invloed van de vaccine een minder hevig proces doorstaan en minder aan de ziekte bezwijken.

Van het al of niet gerevaccineerd zijn wordt op dezen staat geen melding gemaakt, omdat de opgaven daaromtrent zeer onvolledig waren. Van 30 gevaccineerde lijders werd medegedeeld, dat 11 wel en 19 niet de revaccinatie hadden ondergaan.

Een in het ziekenhuis te Rotterdam opgenomen poklijder was 5maal zonder gevolg gevaccineerd. Hij schijnt dus bij uitzondering niet vatbaar voor koepokken wel voor menschenpokken te zijn geweest.

In de meeste gemeenten werden krachtige maatregelen tegen de verspreiding dezer ziekte genomen.

Van de wekelijksche gelegenheid tot kostelooze inenting en herinenting werd een ruim gebruik gemaakt.

Te Gouda werd tijdelijk gelegenheid voor animale vaccinatie gegeven, hetwelk niet weinig de vaccinatie en revaccinatie heeft bevorderd. Aldaar werd ook eene barak tot verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten opgericht.

Te Woerden werd eene slaapstede wegens verzet tegen de door den burgemeester voorgeschreven maatregelen, op advies van den geneeskundigen inspecteur, volgens art. 3 der epidemiewet, gesloten.

Te Barendrecht werd eene partij lompen, nadat een gedeelte daarvan naar Rotterdam was vervoerd, onteigend en, na laagsgewijs met ongebluschte kalk en carbolzuur te zijn bedeeld, begraven.

Noord-Holland. In Noord-Holland vertoonde het pokkenexantheem zich alleen te Amsterdam en te Blaricum.

In laatstgenoemde gemeente kwamen slechts enkele zeer lichte gevallen van varioloides

Sterfte in de gemeente GRONINGEN in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.						
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	53	24	77
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3
20	21	1	2	»	1	»	»	1	2	1	1	4	12	12	16	»	»	39	55	94
»	3* 3	»	1* 3	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4* 7	4* 8
»	1	4	2	1	2	1	1	4	3	2	1	3	»	»	»	»	»	15	10	25
»	»	»	»	1	»	1	»	2	4	6	9	2	6	1	3	»	»	13	22	35
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	2	3	5
»	»	»	»	»	»	1	»	2	4	2	2	1	»	»	»	»	»	6	6	12
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	1	3	4
»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2	4
1	3	12	14	»	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	14	20	34
»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3
11	11	4	10	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	21	37
»	»	»	»	»	»	1	»	4	1	2	»	3	9	2	2	»	»	12	12	24
6	3	7	9	8	5	»	3	6	2	1	3	1	3	»	1	»	»	29	29	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	1	3	4
1	1	1	1	3	3	4	11	35	33	10	3	2	2	»	»	»	»	56	54	110
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
9	15	12	12	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	28	49
9	20	14	21	3	2	»	»	15	8	7	6	2	3	1	»	»	»	51	60	111
»	»	1	2	2	2	»	2	11	11	12	10	26	14	4	3	»	»	56	44	100
1	»	1	»	»	»	»	»	1	3	1	2	1	5	»	»	»	»	5	10	15
»	»	»	1	»	»	1	»	4	7	3	3	3	8	1	2	»	»	12	21	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	1	1	2	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	3	5	8
1* 1	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	1* 1	2* 2
37	28	3	4	»	3	1	»	6	9	2	6	2	2	1	»	»	»	52	52	104
2	7	10	6	»	»	1	»	5	5	3	4	2	7	»	2	»	»	23	31	54
»	1	1	1	»	»	1	2	6	11	4	6	6	3	1	1	»	»	19	25	44
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3* 7	3* 7
»	»	1	»	2	»	»	»	4	»	1	»	3* 3	»	»	»	»	»	3* 11	»	3* 11
»	»	»	»	2	»	1	»	6	1	»	»	»	»	»	»	»	»	9	1	10
7	8	6	7	1	1	»	»	1* 3	3	3	1	1	1	»	3	»	»	1* 21	24	1* 45
108	126	81	99	28	21	14	20	117	118	61	60	63	80	24	35	»	»	549	583	1132
1	2	»	1	1	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	»	2	7	9

Volgnummer der aangetasten.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
1	Utrecht.	Januari	$4^1/_2$ jaar	Ja	Varioloides	Oorzaak van besmetting onbekend.
2	Linschoten.	»	24 »	Neen	Variolae	In 2 verschillende woningen. N°. 3 had Gouda bezocht.
3	»	»	volwassen	Ja	Varioloides	
4	Utrecht.	Februari	4 jaar	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
5	Linschoten.	»	?	»	»	
6	»	»	?	»	»	In dezelfde woning als n°. 3.
7	»	»	?	»	»	
8	Utrecht.	Mei	3 jaar	»	»	In dezelfde woning vroeger 1 geval van varicellae.
9	Linschoten.	Juni	3 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
10	Utrecht.	September	34 »	»	»	Had Gouda bezocht.
11	Mijdrecht.	October	7 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend.
12	Utrecht.	November	kind	»	»	Idem.

In elke der besmette gemeenten werd, zoolang er gevallen voorkwamen, wekelijks gelegenheid tot kostelooze inenting gegeven.

Met den burgemeester van Linschoten had overleg plaats omtrent de te nemen maatregelen.

Friesland.

In Friesland, waarin sedert 1874 geen gevallen van pokken waren aangegeven, zijn in 1882 3 gevallen in een schip voorgekomen.

Op 15 April ontving de adjunct-inspecteur bericht van dr. Beijstra te Stiens, dat hij een niet gevaccineerden jongen van 7 jaren, verblijf houdende in een schip nabij het dorp Wijns (gemeente Tietjerksteradeel), als lijdende aan variolae, in behandeling had gekregen. Bij onderzoek bleek, dat de lijder, ongeveer 14 dagen geleden, tijdens een zeer kort oponthoud van het schip te Gouda, aldaar een besmet winkelhuis had bezocht. Direct werd voor het schip eene geïsoleerde ligplaats aangewezen, den veldwachter opgedragen de gemeenschap met den vasten wal zooveel mogelijk tegen te gaan en bij de overige opvarenden (zijnde man, vrouw, een volwassen zoon en eene volwassen dochter, waarvan de twee eerstgenoemden nimmer, de zoon tweemaal doch zonder gevolg, en de dochter met goed gevolg waren ingeënt) aangedrongen zich ten spoedigste aan vaccinatie of revaccinatie te onderwerpen. Op 18 April werd deze kunstbewerking bij man en vrouw verricht, doch zonder gevolg, niettegenstaande de ter zelfder tijd ontvangen stof van het vaccinatiebureau te Franeker bij anderen de gunstigste resultaten had opgeleverd. Dat beiden tijdens de inenting hoogst waarschijnlijk reeds geïnfecteerd waren, bleek op 28 April, toen eerstgenoemde, en op 29 April, toen laatstgenoemde door pokken werden aangetast. De vader stierf op 7 Mei en werd na 36 uren begraven; de moeder en de eerstaangetaste jongen herstelden, terwijl

Sterfte in de gemeente MEPPEL in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On-bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.						
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	8	25
2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2
3	3	»	»	3	2	»	»	1	»	»	1	5	7	3	2	»	»	15	15	30
3	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	2	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	»	»	»	1	4	5
2	»	4	2	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	8	3	11
»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	7
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3	1	7	9	1	»	1	»	2	»	1	1	2	»	»	»	»	»	17	11	28
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	»	1	4	5
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1* 1	»	1* 1
»	1	1	»	1	1	»	»	2	1	»	2	»	1	»	»	»	»	4	6	10
16	5	4	8	»	1	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	23	15	38
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1* 1	»	»	»	»	»	»	»	1* 2	1* 2
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
»	1	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	2	3	5
31	15	22	27	5	6	1	4	15	7	8	10	10	15	5	2	»	»	114	94	208
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Sterfte in de gemeente MAASTRICHT in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.		Onbekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken van den dood.
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	25	43	
2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	1
15	16	4	3	»	»	»	»	»	»	»	3	9	13	9	17	»	»	37	52	89	2
3	2	2	3	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	7	13	3
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	2	»	»	»	»	»	6	1	7	4
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	4	6	4	»	2	»	»	11	11	22	5
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	3	»	»	»	»	1	5	6	6
»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13
30	18	4	3	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	35	23	58	14
»	1	»	1	1	»	»	»	2	1	7	7	5	14	»	1	»	»	15	25	40	15
3	4	5	4	4	3	»	1	4	1	5	2	3	2	»	»	»	»	24	17	41	16
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	17
2	1	2	3	1	1	1	1	27	20	4	7	1	1	»	1	»	»	38	35	73	18
1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	19
1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	20
9	6	8	11	2	»	»	»	2	3	4	8	3	2	»	1	»	»	28	31	59	21
1	»	2	»	»	»	»	»	1	1	1	3	5	4	»	1	»	»	10	9	19	22
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	23
»	»	1	»	»	»	»	»	6	4	8	12	9	11	2	3	»	»	26	30	56	24
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	25
»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
38	40	14	8	1	»	1	»	1	1	1	2	1	3	»	»	»	»	57	54	111	28
3	2	»	»	»	»	»	»	3	»	2	1	»	3	»	»	»	»	8	6	14	29
»	»	»	»	»	2	»	»	1	2	»	»	1	1	»	»	»	»	2	5	7	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	8	31
»	»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	32
»	»	»	1	1* 1	1	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1* 8	2	1* 10	33
1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	»	»	»	2	3	5	34
110	94	46	41	11	11	5	2	59	48	39	51	46	63	11	26	1	»	346	361	707	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

Sterfte in de gemeente ROERMOND in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN:																On- bekende leeftijd.		Totaal.		Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken [illegible]
Minder dan 1 jaar.		1—5 jaren.		5—14 jaren.		14—20 jaren.		20—50 jaren.		50—65 jaren.		65—80 jaren.		boven 80 jaren.							
M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10	
3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1
8	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	1	6	»	»	13	15	28	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2	1	»	»	»	»	2	5	7	5
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
10	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	12	2	14	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	8	1	»	»	»	»	9	2	11	15
»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
2	1	1	»	»	»	1	1	3	10	»	»	»	»	»	»	»	»	7	12	19	18
»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
2	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	20
6	5	5	8	1	»	»	»	3	1	1	1	2	2	»	2	»	»	18	19	37	21
2	»	»	»	1	»	»	»	5	1	2	6	6	8	2	»	»	»	18	15	33	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	3	»	2	»	»	3	8	11	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
4	5	1	4	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	7	10	17	28
1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	1	1	3	»	1	»	»	7	6	13	29
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	2	»	»	1	1	»	»	»	3	4	7	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	34
39	18	15	18	4	1	2	3	13	20	14	14	24	24	4	11	»	»	119	115	234	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

GEMEENTEN.	0—1 jaar.				1—2 jaren.				2—3 jaren.				3—4 jaren.				4—5 jaren.				5—6 jaren.				6—10 jaren.			
	Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.		Niet gevacc.		Gevaccineerd.	
	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.	Aangetast.	Overleden.
Ter Aar . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
Barendrecht . .	1	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»
Barwoutswaarder	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Berkenwoude. .	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Boskoop . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Delftshaven . .	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gouda	12	3	»	»	7	2	»	»	12	5	»	»	11	3	»	»	7	1	»	»	5	1	1	»	5	2	4	»
's-Gravenhage .	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Haastrecht. . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
Katwijk. . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Kralingen . . .	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Leiden	»	»	»	»	3	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Loosduinen . .	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Nieuwkoop . .	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
Oegstgeest. . .	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Ouderkerk a/d IJsel	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Reeuwijk . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Rietveld . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Rotterdam. . .	20	12	1	»	28	11	3	»	23	14	6	»	19	3	3	»	13	3	4	»	6	»	4	»	2	»	6	»
Schiedam . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Stolwijk . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Waarder . . .	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Waddinxveen. .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Wassenaar. . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Woerden . . .	6	3	»	»	2	1	»	»	2	2	1	»	1	»	1	1	2	»	»	»	»	»	1	»	»	»	6	1
IJselmonde . .	1	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
Zevenhuizen . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»
Zwammerdam .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal . .	43	18	1	»	48	16	3	»	46	22	7	»	36	7	4	1	26	6	4	»	14	1	6	»	10	4	24	1

Sterfte in het Rijk.

De sterfte in het Rijk in 1882 bedroeg 22.70 op 1000 inwoners, tegen 23.51 in 1881. In alle provinciën, met uitzondering van Zeeland en Overijsel, is het aantal overledenen in verhouding tot de bevolking kleiner dan gedurende het vorige jaar geweest.

De volgende tabel geeft een overzicht van de reden der levenloos aangegevenen tot het aantal geborenen in elke provincie.

PROVINCIËN.	Levenloos aangegevenen in 1882.	Geborenen in 1882 (met inbegrip der levenloos aangegevenen).	Levenloos aangegevenen op 1000 geborenen in 1882.
Noord-Brabant	975	16 803	58.02
Gelderland	838	16 307	51.39
Zuid-Holland	1607	35 918	44.74
Noord-Holland	1306	28 503	45.82
Zeeland	342	7 017	48.74
Utrecht	380	7 647	49.69
Friesland	490	10 764	45.43
Overijsel	526	9 624	54.66
Groningen	413	9 084	45.46
Drente	230	4 161	55.28
Limburg	339	8 071	42.00
HET RIJK	7446	153 899	48.37

Na aftrek van de levenloos aangegevenen en 32, van welke de leeftijd onbekend was, stierven in het Rijk op den leeftijd van:

minder dan 1 jaar	25 578	of 29.77	pct.
1 tot 5 jaren	11 316	» 13.17	»
5 » 14 »	3 831	» 4.46	»
14 » 20 »	2 164	» 2.52	»
20 » 50 »	13 920	» 16.20	»
50 » 65 »	10 350	» 12.05	»
65 » 80 »	13 751	» 16.00	»
boven 80 »	5 008	» 5.83	»

De volgende staat geeft een overzicht van de sterfte in het Rijk, ten gevolge van de verschillende in de sterftetabel vermelde doodsoorzaken, berekend op 1000 inwoners.

Volgnummer.	DOODSOORZAKEN.	Aantal sterfgevallen.		Op 1000 inwoners zijn aan de in de 2de kolom vermelde oorzaken overleden.	
		In 1881.	In 1882.	In 1881.	In 1882.
1	Gebrekkige ontwikkeling	703	791	0.17	0.19
2	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. n°. 23)	16 965	15 917	4.18	3.87
3	Klierziekte. Rhachitis	1 435	1 496	0.35	0.36
4	Syphilis.	31	47	0.008	0.01
5	Absces. Ulcus. Gangraena. Piaemia. Haemorrhagia. (Exc. ziekten van het kraambed)	865	928	0.21	0.23
6	Kanker	2 353	2 421	0.58	0.59
7	Waterzucht. Scheurbuik	1 264	1 126	0.31	0.27
8	Typhus. Febris typhoidea	877	813	0.22	0.2
9	Pokken	76	153	0.02	0.04
10	Roodvonk	401	275	0.1	0.07
11	Mazelen.	875	784	0.22	0.19
12	Diphtheritis	238	314	0.06	0.08
13	Croup	563	831	0.14	0.2
14	Kinkhoest	1 626	1 633	0.4	0.4
15	Aanhoudende koorts (Exc. n°. 8). . .	1 087	853	0.27	0.21
16	Tusschenpoozende koorts	238	204	0.06	0.05
17	Febris int. perniciosa	234	215	0.06	0.05

Volgnommer.	DOODSOORZAKEN.	Aantal sterfgevallen.		Op 1000 inwoners zijn aan de in de 2de kolom vermelde oorzaken overleden.	
		In 1881.	In 1882.	In 1881.	In 1882.
18	Huidziekten. (Exc. n°. 9, 10 en 11) .	233	258	0.06	0.06
19	Stuipen. Trismus. Epilepsia	5 320	4 955	1.31	1.2
20	Apoplexia	3 132	3 246	0.77	0.79
21	Hersenziekten. (Exc. n°. 20)	4 161	4 177	1.02	1.01
22	Ruggemergslijden. Paralysis	351	343	0.09	0.08
23	Keel- en longtering. Bloedspuwing. .	7 991	8 163	1.97	1.98
24	Acute ziekten der ademhalingsorganen.	9 814	9 215	2.41	2.24
25	Chronische ziekten der ademhalingsorganen. (Exc. n°. 23).	5 607	5 152	1.38	1.25
26	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis (Exc. n°. 27).	850	812	0.29	0.2
27	Organische hartgebreken. Aneurysma .	2 058	2 036	0.57	0.49
28	Diarrhoea	1 721	1 632	0.42	0.4
29	Dysenteria.	35	42	0.009	0.01
30	Cholera nostras	118	99	0.03	0.02
31	Acute ziekten der spijsverteringsorganen	4 800	5 192	1.18	1.26
32	Chronische ziekten der spijsverteringsorganen (Exc. n°. 6)	2 942	2 923	0.72	0.71
33	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. n°. 6). . . . . : . .	1 519	1 640	0.37	0.40
34	Gewelddadige dood	761	766	0.19	0.19
35	Verdrinken	940	867	0.23	0.21
36	Zelfmoord	187	198	0.05	0.05

Uit den volgenden staat blijkt de sterfte op 1000 inwoners in het Rijk aan enkele ziektegroepen gedurende de laatste 5 jaren.

ZIEKTEGROEPEN.	Op 1000 inwoners zijn overleden in				
	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.
Besmettelijke en epidemische ziekten (nos. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 en 29)	1.34	1.1	1.39	1.16	1.18
Ziekten van de ademhalingsorganen (nos. 23, 24 en 25)	5.86	5.98	5.98	5.77	5.48
Ziekten van de spijsverteringsorganen (nos. 28, 29, 30, 31 en 32).	2.81	2.43	3.02	2.37	2.4
Koortsziekten (nos. 8, 15, 16 en 17)	0.74	0.6	0.65	0.6	0.5
Ziekten van het zenuwstelsel (nos. 19, 20, 21 en 22)	3.48	3.43	3.54	3.19	3.09

De sterftegevallen aan ziekten van het kraambed zijn in den volgenden staat met het aantal geboorten vergeleken.

JAREN.	Aantal geboorten.	Sterfte aan ziekten van het kraambed.	Op 1000 geboorten stierven aan ziekten van het kraambed.
1878.	148 585	591	3.97
1879.	153 120	594	3.87
1880.	149 476	526	3.53
1881.	148 884	576	3.87
1882.	152 006	652	429

Aan onbekende oorzaken stierven 4781, dat is 51 van 1000, en zonder geneeskundige behandeling 3986 personen, dat is 43 van 1000 overledenen.

§ 2. Besmettelijke en epidemische ziekten.

A. *Variolae.* (Kinderpokken).

Noord-Brabant. In Noord-Brabant werd slechts 1 geval van pokken waargenomen. Het verliep gunstig en kwam voor in December te Geertruidenberg bij een milicien, die kort te voren van verlof uit Rotterdam was teruggekeerd.

Gelderland. In Gelderland kwamen, zooals uit den navolgenden staat blijkt, 18 gevallen van variolae of varioloides voor.

Volg-nummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
1	Angerloo.	Juli	1 jaar	Neen	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
2	Ermeloo. (Elspeet.)	Januari	3 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
3	Ermeloo. (Elspeet.)	Februari	1½ »	»	»	Zuster van 2. Hersteld.
4	Ermeloo. (Elspeet.)	»	6 »	Ja	Varioloides	De moeder, familie van 2 en 3, had 2 na den dood afgelegd. Hersteld.
5	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	42 »	»	»	Tante van 2 en 3. Zij bezocht de besmette woning. Aanvankelijk werd dit geval geheim gehouden. Hersteld.
6	Ermeloo. (Elspeet.)	»	44 »	»	»	Had hulp verleend in het huis van 2 en 3. Hersteld.
7	Ermeloo. (Nunspeet.)	Maart	48 »	»	»	Echtgenoot van 6. Overleden.
8	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	1½ »	» zonder gevolg	Variolae	Zuster van 4. Hersteld.
9	Lochem.	Augustus	7 »	Ja	Varioloides	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
10	Putten.	April	10 »	»	»	Idem.
11	»	»	7 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.

Volgnummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
12	Putten.	April	8 jaar	Ja	Varioloides	Waarschijnlijk met 10 in aanraking geweest. Hersteld.
13	»	»	6 »	»	»	Zuster van 12. Hersteld.
14	»	»	12 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.
15	»	»	6 »	»	»	Woonachtig in de buurt van 14. Hersteld.
16	»	»	4 »	»	»	Broeder van 15. Hersteld.
17	»	December	4 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
18	Poederoijen.	April	7 maanden	Neen.	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.

Toen zich te Ermeloo de pokken hadden vertoond, werden de besturen der omliggende gemeenten daarmede in kennis gesteld, en aangeraden, om de vaccinatie krachtig te bevorderen. Na het eerste geval aldaar, dat doodelijk verliep, werd het lijkje naar het lijkenhuis vervoerd, het beddegoed verbrand en het huis onder toezicht van den geneesheer gedesinfecteerd. Niettemin breidde, wegens het bezoeken der besmette woning door familieleden, de ziekte zich in die gemeente verder uit. Krachtig werd hiertegen èn door het gemeentebestuur èn door het geneeskundig Staatstoezicht gewaarschuwd. Zooveel mogelijk zijn daarna de besmette huizen geisoleerd gehouden, door de daarin wonende personen op kosten der gemeente van levensbehoeften te voorzien, die door den gemeenteveldwachter werden uitgereikt.

Ook te Putten had eene dergelijke uitreiking van levensbehoeften plaats en werden de strengste maatregelen omtrent vaccinatie, bezoek, desinfectie enz. toegepast.

Te Angerloo en Poederoijen werden de wiegen en het beddegoed verbrand en had eene volledige desinfectie van de besmette huizen en voorwerpen plaats.

Te Barneveld hebben zich in Januari en te Kuilenburg in December talrijke gevallen van varicellae voorgedaan.

Zuid-Holland.

In 28 gemeenten van Zuid-Holland zijn gedurende 1882 516 gevallen van pokken aangegeven. Hoofdzakelijk hebben zij geheerscht te Gouda, Rotterdam en Woerden en in de daaromheen liggende gemeenten.

De volgende staat toont den loop dezer ziekte nader aan.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL. Ziekte-gevallen.	Sterf-gevallen.
Bemmel	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»
Bergh	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	1	5	1
Bommel (Zalt-) .	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	»	6	3
Borculoo	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	»
Brakel.	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1
Brummen . . .	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	2
Culemborg . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	2	8	2
Deil	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»
Didam	1	1	»	»	»	7	»	»	»	»	»	»	9	1
Dinxperloo . . .	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	1
Doesborgh . . .	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1
Doetinchem (Ambt)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»
Doornspijk . . .	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Driel	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2
Druten	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
Duiven	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»
Echteld	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	2	2
Ede.	»	»	»	»	2	1	»	»	3	2	»	»	8	2
Elburg	»	»	1	4	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2
Elst	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1
Epe.	»	»	»	1	»	»	»	»	3	»	»	»	4	3
Ermeloo	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	3	»
Ewijk	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1
Geldermalsen . .	1	»	1	2	»	»	»	»	1	»	»	»	5	2
Gendringen . . .	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	3	1
Gent	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1
Groenlon. . . .	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
Groesbeek . . .	1	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	4	1
Haaften	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	4	»

N DE WEEK EINDIGENDE DEN:

3 Juni.	10 »	17 »	24 »	1 Juli.	8 »	15 »	22 »	29 »	5 Augustus.	12 »	19 »	26 »	2 September.	9 »	16 »	23 »	30 »	7 October.	14 »	21 »	28 »	4 November.	11 »	18 »	25 »	2 December.	9 »	16 »	23 »	30 »	Totaal.
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2
»	»	1	»	2	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
3	2	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	»	»	3
3	2	2	2	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	112
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2
»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	2	1	5	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	6	3	2	1	9	2	3	9	1	2	»	2	6	1	5	10	6	11	17	6	10	11	4	4	7	11	11	8	9	7	224
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
3	7	1	2	»	2	»	»	4	1	»	3	2	1	4	3	1	1	1	2	2	»	4	1	2	»	»	»	»	»	»	74
»	»	2	1	3	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
9	18	10	8	10	13	3	9	14	3	5	3	4	7	5	8	11	7	12	20	8	10	15	6	6	8	13	14	11	13	13	516

Te Rotterdam deed zich het eerste geval voor in de Peperstraat bij een kind, wiens vader kort te voren met eene stoomboot uit Koningsbergen, waar de pokken heerschten, was gekomen. Spoedig daarop kwamen in die straat meerdere gevallen voor. Vervolgens openbaarde zich de ziekte in de omliggende buurten, terwijl zij later in verschillende gedeelten der gemeente werd waargenomen. Vooral het bezoeken der aangetasten door familieleden kon niet zelden als de oorzaak van verspreiding der pokken aangetoond worden. In het ziekenhuis werd eene lijderes aan scarlatina ook door pokken aangetast. Van één gezin kregen drie kinderen de pokken, nadat de vader, in een lompenmagazijn werkzaam, eerst aan die ziekte had geleden.

Naar de gemeenten Reeuwijk en Haastrecht werd de smetstof overgebracht door kinderen, die de bijzondere school te Gouda bezochten.

Leiden werd eerst uit Gouda, later uit Woerden besmet, in het laatste geval door een kind, dat uit eene besmette woning naar hare grootouders werd gezonden, en van dat gezin 3 leden aanstak, die allen stierven.

Het eerste geval te Schiedam openbaarde zich bij eene vrouw, die haar aan pokken lijdenden broeder te Rotterdam had bezocht. Zij werd naar het ziekenhuis vervoerd. Het tweede geval kwam in hetzelfde huis voor.

Te Stolwijk was de eerst aangetaste een man, die te Gouda eene heelkundige kunstbewerking had ondergaan.

Te Woerden kreeg de zoon van eene herbergierster het eerst de pokken. Hij werd waarschijnlijk besmet door personen uit Gouda, die de herberg hadden bezocht.

Te Berkenwoude werd een man aangetast, die als taxateur bij de onteigening van door pokken besmette goederen werkzaam was geweest.

Te Gouda leed een geheel gezin, bestaande uit man, vrouw en drie kinderen, allen ongevaccineerd, aan pokken, nadat de man, bij het kisten van een poklijder, de besmetting had opgedaan. Een bij dat gezin inwonend kind van andere ouders, dat gevaccineerd was, bleef alleen van de ziekte verschoond.

Het eerste geval te Ouderkerk a/d IJsel deed zich voor in een gezin, waarvan de vrouw eene besmette woning te Berkenwoude had schoongemaakt.

Te Barwoutswaarder werd eene kraamvrouw aangetast, wier man te Waarder bij de begrafenis van een aan pokken overledene was tegenwoordig geweest.

Wassenaar werd besmet door eene vrouw, die de begrafenis van een te Rotterdam aan pokken overledene had bijgewoond.

Te Boskoop deed zich het eerste geval voor bij een niet gevaccineerden man, die bij herhaling een poklijder te Gouda had bezocht en daarna bij diens begrafenis was tegenwoordig geweest.

Een meisje van 20 jaar, dat een kind uit eene andere doch besmette woning te IJselmonde ten doop had gehouden, werd aangetast en bezweek aan de pokken.

Te Barendrecht kwamen de eerste gevallen voor in het gezin van een handelaar in lompen, die deze in eene buurt van Gouda, ten tijde dat de pokken aldaar heerschten, had opgekocht.

Te Delfshaven kreeg iemand de pokken, die in een beddenmagazijn, waar tevens bedden werden gezuiverd, werkzaam was.

De volgende staat geeft, voor zoover bekend, een overzicht omtrent het al of niet gevaccineerd zijn der aangetasten en overledenen aan pokken in 1882. Van 19 lijders zijn geene berichten ingekomen of zij vroeger deze kunstbewerking al dan niet hadden ondergaan.

GEMEENTEN.	ZIEKTEGEVALLEN.	Sterf-gevallen.
Veenstreek bezuiden het IJ.		
Kortenhoef.	In Juni 1 geval.	
Sloten.		2
Uithoorn.	In Januari 1 geval.	1
Weesperkarspel.	In December 1 geval.	
Het Gooiland.		
Bussum.	In October 1 geval.	
Naarden.	In Mei 1 geval.	1
Amsterdam.	In alle maanden te samen 192 gevallen, waarvan in September 28, in October 22 en in November 30.	19

Wegens het voorkomen van roodvonk ten huize van den predikant der Nederduitsch Hervormde gemeente te Uithoorn, werden de catechisatiën aldaar tijdelijk gesloten.

Het eerste geval van roodvonk te Wormerveer werd waargenomen bij een militair, die kort te voren met verlof uit eene besmette kazerne te 's-Gravenhage zou gekomen zijn. Het geneeskundig Staatstoezicht stelde onmiddellijk een onderzoek dienaangaande in, en verzocht, toen het feit waar bleek te zijn, den Minister van Binnenlandsche Zaken om bij zijn ambtgenoot van Oorlog op maatregelen ter voorkoming van dergelijke verplaatsingen van militairen te willen aandringen. Hieraan werd met goed gevolg voldaan.

De volgende staat geeft een overzicht van den loop van het roodvonk in de provincie Zeeland. **Zeeland.**

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL. Ziekte-gevallen.	TOTAAL. Sterf-gevallen.
Ovezand	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
Zaamslag. . . .	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»
Vlissingen . . .	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	3	2
Middelburg . . .	»	»	»	»	»	2	2	4	3	8	3	2	24	»

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL. Ziekte-gevallen.	TOTAAL. Sterf-gevallen.
Brouwershaven. .	»	»	»	»	»	4	2	»	»	3	»	»	9	7
Goes	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
St. Maartensdijk .	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
Duivendijke . . .	»	»	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	4	»
Hontenisse . . .	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	1
Totaal . .	»	»	2	3	1	6	7	8	3	11	3	4	48	10

Deze ziekte was, met uitzondering van de gevallen te Brouwershaven, in welke gemeente het roodvonk hoogstwaarschijnlijk door een loods uit Hellevoetsluis is gebracht, zeer goedaardig.

Te Middelburg was het dikwijls moeielijk uit te maken of aan de ziektegevallen den naam van rubeola of scarlatina moest gegeven worden. Niet zelden traden eerst bij een tweede geval in hetzelfde gezin de verschijnselen van laatstgenoemde ziekte meer op den voorgrond.

Bij de gemeentebesturen van Middelburg, Duivendijke en Brouwershaven werd op ontsmetting aangedrongen.

Utrecht. In de provincie Utrecht heeft het roodvonk, zooals uit het volgende overzicht blijkt, gedurende het geheele jaar, doch sporadisch, geheerscht.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL. Ziekte-gevallen.	TOTAAL. Sterf-gevallen.
Abcoude Proostdij.	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»
Amersfoort . . .	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	5	»
Baarn	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»
Bunschoten . . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»
Cothen	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»

Uit dezen staat blijkt:

dat van 497 poklijders 259 niet en 238 wel gevaccineerd waren en dat van de gevaccineerden 28 dat is 11.3 of bijna 12 percent en van de niet gevaccineerden 93 dat is 35.9 of bijna 36 percent — derhalve juist driemaal zooveel — stierven;

dat te Rotterdam van de 98 gevaccineerde poklijders 5 of 5 percent, te Gouda van de 42 3 of 7 percent en te Woerden van de 54 13 of 24 percent zijn overleden, welke verschillen aantoonen, dat de wijze, waarop de koepokinenting geschiedt, op den uitslag kennelijk invloed uitoefent, en derhalve deze kunstbewerking niet in alle gemeenten dezelfde waarborgen geeft;

dat van de 272 aangetasten beneden den leeftijd van 10 jaren 49 wel en 223 niet gevaccineerd waren en dat van deze gevaccineerden slechts 2 of 4 percent en van de niet gevaccineerden 74 of 33 percent — derhalve achtmaal zooveel — aan pokken zijn bezweken;

dat van de 214 poklijders boven den leeftijd van 10 jaren 189 wel en 36 niet gevaccineerd waren en dat van eerstgenoemden 26 of 13.7 percent en van de niet gevaccineerden 19 of 53 percent zijn gestorven, zoodat het schijnt, alsof de sterftekans niet alleen bij de gevaccineerde maar ook bij de niet gevaccineerde poklijders met den leeftijd toeneemt.

Omtrent het laatste verlieze men volgens den geneeskundigen inspecteur niet uit het oog, dat de betrekkelijk gunstige sterfteverhouding bij de niet-gevaccineerden beneden de 10 jaren ook voor een deel moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat dikwijls kinderen in een besmet gezin, nog in het incubatie-tijdperk van pokken gevaccineerd, daardoor niet vrijloopen van de ziekte, doch veelal onder den invloed van de vaccine een minder hevig proces doorstaan en minder aan de ziekte bezwijken.

Van het al of niet gerevaccineerd zijn wordt op dezen staat geen melding gemaakt, omdat de opgaven daaromtrent zeer onvolledig waren. Van 30 gevaccineerde lijders werd medegedeeld, dat 11 wel en 19 niet de revaccinatie hadden ondergaan.

Een in het ziekenhuis te Rotterdam opgenomen poklijder was 5maal zonder gevolg gevaccineerd. Hij schijnt dus bij uitzondering niet vatbaar voor koepokken wel voor menschenpokken te zijn geweest.

In de meeste gemeenten werden krachtige maatregelen tegen de verspreiding dezer ziekte genomen.

Van de wekelijksche gelegenheid tot kostelooze inenting en herinenting werd een ruim gebruik gemaakt.

Te Gouda werd tijdelijk gelegenheid voor animale vaccinatie gegeven, hetwelk niet weinig de vaccinatie en revaccinatie heeft bevorderd. Aldaar werd ook eene barak tot verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten opgericht.

Te Woerden werd eene slaapstede wegens verzet tegen de door den burgemeester voorgeschreven maatregelen, op advies van den geneeskundigen inspecteur, volgens art. 3 der epidemiewet, gesloten.

Te Barendrecht werd eene partij lompen, nadat een gedeelte daarvan naar Rotterdam was vervoerd, onteigend en, na laagsgewijs met ongebluschte kalk en carbolzuur te zijn bedeeld, begraven.

Noord-Holland.

In Noord-Holland vertoonde het pokkenexantheem zich alleen te Amsterdam en te Blaricum.

In laatstgenoemde gemeente kwamen slechts enkele zeer lichte gevallen van varioloides

voor. Toen deze ziekte zich in het gezin van den hoofdonderwijzer openbaarde, werd de school gesloten en het lokaal ontsmet.

Te Amsterdam werden 17 gevallen waargenomen, namelijk 11 gevallen van pokken en 6 van gewijzigde pokken. Van deze gevallen liep 1 doodelijk af. In Januari werden aldaar 2 kinderen door varioloides aangetast. Een dier kinderen, een meisje van 6 jaar, kreeg, terwijl zij reconvalescent was, plotseling hydrops, ten gevolge waarvan zij spoedig bezweek. In Maart kwam een zeer licht geval van varioloides voor bij een schipper, die met zijn vaartuig gekomen was van Gend over Gouda, alwaar hij korten tijd vertoefd had. De lijder was in zijn jeugd ingeënt, later in dienst gerevaccineerd en zou, volgens zijn zeggen, vóór 16 jaar aan pokken hebben geleden. In April werd 1 geval van variolae bij een ingeënt zesjarig meisje, dat uit Aarlanderveen (gemeente Alfen) was gekomen en 1 licht geval van varioloides bij een ingeënt meisje van 10 jaren waargenomen. In Mei deden zich 2 gevallen van pokken voor. Het eene geval betrof een man van 46 jaren, die op 8jarigen leeftijd gevaccineerd doch later niet gerevaccineerd was. Na 6 weken te voren met een poklijder te Woerden in aanraking te zijn geweest, en na een vertoef van 2 weken te Uithoorn, vertoonde zich bij hem het exantheem op 4 Mei. Van daar op 12 Mei naar Amsterdam vertrokken, werd hij terstond in het buitengasthuis opgenomen. Het tweede geval vertoonde zich bij een 4jarig meisje, waaromtrent niet met zekerheid gezegd kon worden of het al dan niet gevaccineerd was geweest. Op 25 September werd in lichten graad aangetast een niet ingeënt kind van 15 weken, dat 14 dagen te voren met zijne ouders eene besmette woning te Rotterdam, tijdens daarin een kind eveneens in lichten graad aan pokken leed, had bezocht. Op 11 October werd in het buitengasthuis opgenomen een 20jarig aan pokken lijdend meisje, dat in haar eerste levensjaar ingeënt doch later niet gerevaccineerd was. Deze lijderes, gedurende de laatste 3 maanden als chanteuse in een café chantant te Rotterdam woonachtig, had, na 3 dagen te voren zich onwel te hebben gevoeld, op 10 October uitslag gekregen en was den daarop volgenden dag per trein naar Amsterdam vervoerd, alwaar hare ouders door middel van een telegram omtrent de komst van hare aan pokken lijdende dochter verwittigd waren geworden. Wegens overtreding van art. 8 der epidemiewet werd de officier van justitie te Amsterdam verzocht eene vervolging in te stellen. Deze onderzocht de zaak en deelde later mede, dat tot vervolging geen voldoende termen aanwezig waren, omdat het meisje, volgens herhaald afgelegde verklaring, in den waan had verkeerd, tijdens haar zijn te Rotterdam, aan wind- of waterpokken en niet aan de besmettelijke pokken te hebben geleden. De vigelante, die haar van het station naar het ziekenhuis vervoerde, werd van gemeentewege ontsmet. Gedurende October werd nog een ingeënt kind van 14 maanden door varioloides en een niet ingeënt kind van 2½ jaar door variolae aangetast. Beide gevallen hadden een goedaardig verloop. In dezelfde woning, waarin het laatste geval voorkwam, werden in November nog 2 gevallen van variolae bij 2 niet ingeënte kinderen van 10 maanden en 1½ jaar waargenomen. Nog werden gedurende diezelfde maand 3 kinderen, een ingeënt meisje van 4 jaar, een niet ingeënt meisje van 18 maanden en een jongen van 7 maanden door varioloides aangetast.

In alle waargenomen gevallen werd zooveel mogelijk voor voldoende ontsmetting van de woningen der aangetasten en van de door hen gebruikte goederen zorg gedragen.

In de provincie Zeeland zijn geen gevallen van pokken aangegeven. **Zeeland.**

In de provincie Utrecht kwamen, zooals de volgende staat aantoont, 1 geval van variolae en 11 gevallen van varioloides, allen met een gunstig verloop, voor. **Utrecht.**

§ 2. Besmettelijke en epidemische ziekten.

A. *Variolae.* (Kinderpokken).

Noord-Brabant. In Noord-Brabant werd slechts 1 geval van pokken waargenomen. Het verliep gunstig en kwam voor in December te Geertruidenberg bij een milicien, die kort te voren van verlof uit Rotterdam was teruggekeerd.

Gelderland. In Gelderland kwamen, zooals uit den navolgenden staat blijkt, 18 gevallen van variolae of varioloides voor.

Volgnummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
1	Angerloo.	Juli	1 jaar	Neen	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
2	Ermeloo. (Elspeet.)	Januari	3 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
3	Ermeloo. (Elspeet.)	Februari	1½ »	»	»	Zuster van 2. Hersteld.
4	Ermeloo. (Elspeet.)	»	6 »	Ja	Varioloides	De moeder, familie van 2 en 3, had 2 na den dood afgelegd. Hersteld.
5	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	42 »	»	»	Tante van 2 en 3. Zij bezocht de besmette woning. Aanvankelijk werd dit geval geheim gehouden. Hersteld.
6	Ermeloo. (Elspeet.)	»	44 »	»	»	Had hulp verleend in het huis van 2 en 3. Hersteld.
7	Ermeloo. (Nunspeet.)	Maart	48 »	»	»	Echtgenoot van 6. Overleden.
8	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	1½ »	» zonder gevolg	Variolae	Zuster van 4. Hersteld.
9	Lochem.	Augustus	7 »	Ja	Varioloides	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
10	Putten.	April	10 »	»	»	Idem.
11	»	»	7 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.

Volg-nummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevac-cineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
12	Putten.	April	8 jaar	Ja	Varioloides	Waarschijnlijk met 10 in aanraking geweest. Hersteld.
13	»	»	6 »	»	»	Zuster van 12. Hersteld.
14	»	»	12 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.
15	»	»	6 »	»	»	Woonachtig in de buurt van 14. Hersteld.
16	»	»	4 »	»	»	Broeder van 15. Hersteld.
17	»	December	4 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
18	Poederoijen.	April	7 maanden	Neen.	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.

Toen zich te Ermeloo de pokken hadden vertoond, werden de besturen der omliggende gemeenten daarmede in kennis gesteld, en aangeraden, om de vaccinatie krachtig te bevorderen. Na het eerste geval aldaar, dat doodelijk verliep, werd het lijkje naar het lijkenhuis vervoerd, het beddegoed verbrand en het huis onder toezicht van den geneesheer gedesinfecteerd. Niettemin breidde, wegens het bezoeken der besmette woning door familieleden, de ziekte zich in die gemeente verder uit. Krachtig werd hiertegen èn door het gemeentebestuur èn door het geneeskundig Staatstoezicht gewaarschuwd. Zooveel mogelijk zijn daarna de besmette huizen geisoleerd gehouden, door de daarin wonende personen op kosten der gemeente van levensbehoeften te voorzien, die door den gemeenteveldwachter werden uitgereikt.

Ook te Putten had eene dergelijke uitreiking van levensbehoeften plaats en werden de strengste maatregelen omtrent vaccinatie, bezoek, desinfectie enz. toegepast.

Te Angerloo en Poederoijen werden de wiegen en het beddegoed verbrand en had eene volledige desinfectie van de besmette huizen en voorwerpen plaats.

Te Barneveld hebben zich in Januari en te Kuilenburg in December talrijke gevallen van varicellae voorgedaan.

Zuid-Holland.

In 28 gemeenten van Zuid-Holland zijn gedurende 1882 516 gevallen van pokken aangegeven. Hoofdzakelijk hebben zij geheerscht te Gouda, Rotterdam en Woerden en in de daaromheen liggende gemeenten.

De volgende staat toont den loop dezer ziekte nader aan.

AANTAL AANGEGEVEN POKLIJDER[S]

GEMEENTEN.	1 Januari.	14 »	21 »	28 »	4 Februari.	11 »	18 »	25 »	4 Maart.	11 »	18 »	25 »	1 April.	8 »	15 »	22 »	29 »	6 Mei.	13 »	20 »	27 »
ter Aar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Barendrecht	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Barwoutswaarder	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»
Berkenwoude	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	1	»	1	3	»	»	2	2	»	1
Boskoop	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Delftshaven	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gouda	9	3	3	11	8	10	8	9	5	2	3	1	1	3	2	3	11	2	2	2	1
's-Gravenhage	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Haastrecht	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Katwijk	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kralingen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Leiden	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
Loosduinen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
Nieuwkoop	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Oegstgeest	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	2	»	»	»
Ouderkerk a/d IJsel	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»
Reeuwijk	»	»	»	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Rietveld	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
Rotterdam	»	3	1	»	1	»	1	4	2	2	6	»	»	6	2	1	2	3	»	3	3
Schiedam	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»
Stolwijk	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Waarder	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	5	»	»	»	»	»
Waddinxveen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
Wassenaar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Woerden	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	5	1	»	2	»	7	2	3	3
IJselmonde	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zevenhuizen	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Zwammerdam	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	9	6	5	12	11	11	10	14	11	7	18	4	8	13	7	15	18	17	8	8	8

Gelderland.

De navolgende staat geeft een overzicht van den loop der mazelen in Gelderland, voor zoover daarvan aangifte heeft plaats gehad.

In de gemeenten met een * geteekend, werd deze ziekte verklaard epidemisch te heerschen.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.
Aalten	2	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	5
Apeldoorn *	»	1	»	»	»	1	19	44	80	48	25	9	227
Arnhem *	3	»	1	7	47	61	66	52	54	14	1	1	307
Barneveld *	»	»	»	»	40	13	4	»	»	»	»	»	57
Bemmel	»	»	»	»	»	»	»	2	13	»	»	»	15
Bergh	44	5	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	51
Bommel (Zalt-)	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Borculoo	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Buren	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
Didam *	»	»	»	»	»	»	64	14	»	»	»	»	78
Dinxperloo	»	1	1	11	»	»	»	»	24	17	17	»	71
Doesborgh	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Doetinchem (Ambt)	2	2	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	8
id. (Stad)	14	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16
Duiven	»	15	11	»	5	»	»	»	»	»	10	»	41
Ede	2	1	»	»	»	2	»	»	2	»	»	»	7
Eibergen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2
Elst *	»	»	»	»	»	»	»	42	42	»	»	»	84
Epe	»	»	»	»	»	1	3	»	»	»	»	27	31
Ewijk	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3
Gendringen	5	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
Gorssel	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3
Harderwijk	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	3
Heerde	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	30	14	47
Hengeloo	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Heteren	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	42	1	70
Huissen *	»	»	»	»	»	»	»	130	87	3	1	»	221
Hummeloo	4	22	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26

Sterfte in de gemeente ROERMOND in 1882.

OVERLEDEN OP DEN LEEFTIJD VAN: Minder dan 1 jaar. M.	V.	1—5 jaren. M.	V.	5—14 jaren. M.	V.	14—20 jaren. M.	V.	20—50 jaren. M.	V.	50—65 jaren. M.	V.	65—80 jaren. M.	V.	boven 80 jaren. M.	V.	Onbekende leeftijd. M.	V.	Totaal. M.	V.	Algemeen totaal.	Nummers der oorzaken
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10	
3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	1
8	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	1	6	»	»	13	15	28	2
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	1	1	2	4
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2	1	»	»	»	»	2	5	7	5
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	6
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	8
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	11
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	13
10	1	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	12	2	14	14
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	8	1	»	»	»	»	9	2	11	15
»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	16
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17
2	1	1	»	»	»	1	1	3	10	»	»	»	»	»	»	»	»	7	12	19	18
»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	19
2	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	6	20
6	5	5	8	1	»	»	»	3	1	1	1	2	2	»	2	»	»	18	19	37	21
2	»	»	»	1	»	»	»	5	1	2	6	6	8	2	»	»	»	18	15	33	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	3	»	2	»	»	3	8	11	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27
4	5	1	4	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	7	10	17	28
1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	1	1	3	»	1	»	»	7	6	13	29
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	2	»	»	1	1	»	»	»	3	4	7	30
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	31
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	34
39	18	15	18	4	1	2	3	13	20	14	14	24	24	4	11	»	»	119	115	234	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35

De eerst aangetaste te Hekelingen had de besmetting te Oud-Beijerland opgedaan.

Te Schiedam werd met goed gevolg terstond eene bewaarschool gesloten, toen zich deze ziekte het eerst bij daarop school gaande kinderen openbaarde.

Te Rotterdam leed een persoon gelijktijdig aan mazelen en waterpokken.

's-Gravenhage werd door Rotterdam en Leiden door Maarssen besmet.

Noord-Holland. In de volgende gemeenten van Noord-Holland zijn mazelen waargenomen. Uit 3 gemeenten, namelijk Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Koog aan de Zaan en Zijpe, werden door het geneeskundig Staatstoezicht geene opgaven omtrent ziektegevallen aan mazelen ontvangen, niettegenstaande aldaar volgens de sterftelijsten sterfgevallen aan die ziekte waren voorgekomen.

GEMEENTEN.	ZIEKTEGEVALLEN.	Sterf-gevallen.
Noordelijke Zeepolders.		
Helden.	In April 1.	
Zijpe.		2
West-Friesland.		
Bovenkarspel.	In Juni 2.	
Hoogkarspel.	In Januari eenige gevallen.	
Zwaag.	In Juli verscheidene gevallen.	
Schagen.	In September 1.	1
Duin- en Geestgronden.		
Bennebroek.	In Augustus vele gevallen.	
Bloemendaal.	In Juli 7, Augustus 12 en September vele gevallen.	2
Haarlem.	In Maart 1, Mei 12, Juni 96, Juli 288, Augustus 130, September 19 en October 1.	26
Heemstede.	In Augustus vele gevallen.	1
Velsen.	In Juli 5.	3
Zandvoort.	In Augustus 74, September 49 en October 9.	4
De Binnenpolders.		
Edam.	In Juni 3 en Juli 2.	
Landsmeer.	In Juli verscheidene gevallen.	
Purmerende.	In Januari 1, Juli 1 en September 1.	
Zuid- en Noordschermer.	In Mei 1.	

Sterfte in het Rijk.

De sterfte in het Rijk in 1882 bedroeg 22.70 op 1000 inwoners, tegen 23.51 in 1881. In alle provinciën, met uitzondering van Zeeland en Overijsel, is het aantal overledenen in verhouding tot de bevolking kleiner dan gedurende het vorige jaar geweest.

De volgende tabel geeft een overzicht van de reden der levenloos aangegevenen tot het aantal geborenen in elke provincie.

PROVINCIËN.	Levenloos aangegevenen in 1882.	Geborenen in 1882 (met inbegrip der levenloos aangegevenen).	Levenloos aangegevenen op 1000 geborenen in 1882.
Noord-Brabant	975	16 803	58.02
Gelderland	838	16 307	51.39
Zuid-Holland	1607	35 918	44.74
Noord-Holland	1306	28 503	45.82
Zeeland	342	7 017	48.74
Utrecht	380	7 647	49.69
Friesland	490	10 764	45.43
Overijsel	526	9 624	54.66
Groningen	413	9 084	45.46
Drente	230	4 161	55.28
Limburg	339	8 071	42.00
HET RIJK	7446	153 899	48.37

Na aftrek van de levenloos aangegevenen en 32, van welke de leeftijd onbekend was, stierven in het Rijk op den leeftijd van:

minder dan 1 jaar	25 578	of 29.77 pct.
1 tot 5 jaren	11 316	» 13.17 »
5 » 14 »	3 831	» 4.46 »
14 » 20 »	2 164	» 2.52 »
20 » 50 »	13 920	» 16.20 »
50 » 65 »	10 350	» 12.05 »
65 » 80 »	13 751	» 16.00 »
boven 80 »	5 008	» 5.83 »

De volgende staat geeft een overzicht van de sterfte in het Rijk, ten gevolge van de verschillende in de sterftetabel vermelde doodsoorzaken, berekend op 1000 inwoners.

Volgnummer.	DOODSOORZAKEN.	Aantal sterfgevallen.		Op 1000 inwoners zijn aan de in de 2de kolom vermelde oorzaken overleden.	
		In 1881.	In 1882.	In 1881.	In 1882.
1	Gebrekkige ontwikkeling	703	791	0.17	0.19
2	Lichaamszwakte. Tering. (Exc. n°. 23)	16 965	15 917	4.18	3.87
3	Klierziekte. Rhachitis	1 435	1 496	0.35	0.36
4	Syphilis.	31	47	0.008	0.01
5	Absces. Ulcus. Gangraena. Piaemia. Haemorrhagia. (Exc. ziekten van het kraambed)	865	928	0.21	0.23
6	Kanker	2 353	2 421	0.58	0.59
7	Waterzucht. Scheurbuik	1 264	1 126	0.31	0.27
8	Typhus. Febris typhoidea	877	813	0.22	0.2
9	Pokken	76	153	0.02	0.04
10	Roodvonk	401	275	0.1	0.07
11	Mazelen. . . . . , . .	875	784	0.22	0.19
12	Diphtheritis	238	314	0.06	0.08
13	Croup	563	831	0.14	0.2
14	Kinkhoest	1 626	1 633	0.4	0.4
15	Aanhoudende koorts (Exc. n°. 8). . .	1 087	853	0.27	0.21
16	Tusschenpoozende koorts	238	204	0.06	0.05
17	Febris int. perniciosa	234	215	0.06	0.05

Volgnommer.	DOODSOORZAKEN.	Aantal sterfgevallen.		Op 1000 inwoners zijn aan de in de 2de kolom vermelde oorzaken overleden.	
		In 1881.	In 1882.	In 1881.	In 1882.
18	Huidziekten. (Exc. n°. 9, 10 en 11) .	233	258	0.06	0.06
19	Stuipen. Trismus. Epilepsia	5 320	4 955	1.31	1.2
20	Apoplexia	3 132	3 246	0.77	0.79
21	Hersenziekten. (Exc. n°. 20)	4 161	4 177	1.02	1.01
22	Ruggemergslijden. Paralysis	351	343	0.09	0.08
23	Keel- en longtering. Bloedspuwing. .	7 991	8 163	1.97	1.98
24	Acute ziekten der ademhalingsorganen.	9 814	9 215	2.41	2.24
25	Chronische ziekten der ademhalingsorganen. (Exc. n°. 23).	5 607	5 152	1.38	1.25
26	Hart- en vaatziekten. Rheumatismus. Arthritis (Exc. n°. 27).	850	812	0.29	0.2
27	Organische hartgebreken. Aneurysma .	2 058	2 036	0.57	0.49
28	Diarrhoea	1 721	1 632	0.42	0.4
29	Dysenteria.	35	42	0.009	0.01
30	Cholera nostras	118	99	0.03	0.02
31	Acute ziekten der spijsverteringsorganen	4 800	5 192	1.18	1.26
32	Chronische ziekten der spijsverteringsorganen (Exc. n°. 6)	2 942	2 923	0.72	0.71
33	Ziekten der organa urogenitalia. (Exc. n°. 6).	1 519	1 640	0.37	0.40
34	Gewelddadige dood	761	766	0.19	0.19
35	Verdrinken	940	867	0.23	0.21
36	Zelfmoord	187	198	0.05	0.05

Uit den volgenden staat blijkt de sterfte op 1000 inwoners in het Rijk aan enkele ziektegroepen gedurende de laatste 5 jaren.

ZIEKTEGROEPEN.	Op 1000 inwoners zijn overleden in				
	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.
Besmettelijke en epidemische ziekten (nos. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 en 29)	1.34	1.1	1.39	1.16	1.18
Ziekten van de ademhalingsorganen (nos. 23, 24 en 25)	5.86	5.98	5.98	5.77	5.48
Ziekten van de spijsverteringsorganen (nos. 28, 29, 30, 31 en 32).	2.81	2.43	3.02	2.37	2.4
Koortsziekten (nos. 8, 15, 16 en 17)	0.74	0.6	0.65	0.6	0.5
Ziekten van het zenuwstelsel (nos. 19, 20, 21 en 22)	3.48	3.43	3.54	3.19	3.09

De sterftegevallen aan ziekten van het kraambed zijn in den volgenden staat met het aantal geboorten vergeleken.

JAREN.	Aantal geboorten.	Sterfte aan ziekten van het kraambed.	Op 1000 geboorten stierven aan ziekten van het kraambed.
1878.	148 585	591	3.97
1879.	153 120	594	3.87
1880.	149 476	526	3.53
1881.	148 884	576	3.87
1882.	152 006	652	429

Aan onbekende oorzaken stierven 4781, dat is 51 van 1000, en zonder geneeskundige behandeling 3986 personen, dat is 43 van 1000 overledenen.

§ 2. Besmettelijke en epidemische ziekten.

A. *Variolae.* (Kinderpokken).

Noord-Brabant. In Noord-Brabant werd slechts 1 geval van pokken waargenomen. Het verliep gunstig en kwam voor in December te Geertruidenberg bij een milicien, die kort te voren van verlof uit Rotterdam was teruggekeerd.

Gelderland. In Gelderland kwamen, zooals uit den navolgenden staat blijkt, 18 gevallen van variolae of varioloides voor.

Volg-nummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
1	Angerloo.	Juli	1 jaar	Neen	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
2	Ermeloo. (Elspeet.)	Januari	3 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.
3	Ermeloo. (Elspeet.)	Februari	1½ »	»	»	Zuster van 2. Hersteld.
4	Ermeloo. (Elspeet.)	»	6 »	Ja	Varioloides	De moeder, familie van 2 en 3, had 2 na den dood afgelegd. Hersteld.
5	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	42 »	»	»	Tante van 2 en 3. Zij bezocht de besmette woning. Aanvankelijk werd dit geval geheim gehouden. Hersteld.
6	Ermeloo. (Elspeet.)	»	44 »	»	»	Had hulp verleend in het huis van 2 en 3. Hersteld.
7	Ermeloo. (Nunspeet.)	Maart	48 »	»	»	Echtgenoot van 6. Overleden.
8	Ermeloo. (Nunspeet.)	»	1½ »	» zonder gevolg	Variolae	Zuster van 4. Hersteld.
9	Lochem.	Augustus	7 »	Ja	Varioloides	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
10	Putten.	April	10 »	»	»	Idem.
11	»	»	7 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.

Volg-nummer.	Gemeenten.	Maand van aangifte.	Leeftijd.	Gevaccineerd.	Aard der ziekte.	*Opmerkingen.*
12	Putten.	April	8 jaar	Ja	Varioloides	Waarschijnlijk met 10 in aanraking geweest. Hersteld.
13	»	»	6 »	»	»	Zuster van 12. Hersteld.
14	»	»	12 »	»	»	Zuster van 10. Hersteld.
15	»	»	6 »	»	»	Woonachtig in de buurt van 14. Hersteld.
16	»	»	4 »	»	»	Broeder van 15. Hersteld.
17	»	December	4 »	»	»	Oorzaak van besmetting onbekend. Hersteld.
18	Poederoijen.	April	7 maanden	Neen.	Variolae	Oorzaak van besmetting onbekend. Overleden.

Toen zich te Ermeloo de pokken hadden vertoond, werden de besturen der omliggende gemeenten daarmede in kennis gesteld, en aangeraden, om de vaccinatie krachtig te bevorderen. Na het eerste geval aldaar, dat doodelijk verliep, werd het lijkje naar het lijkenhuis vervoerd, het beddegoed verbrand en het huis onder toezicht van den geneesheer gedesinfecteerd. Niettemin breidde, wegens het bezoeken der besmette woning door familieleden, de ziekte zich in die gemeente verder uit. Krachtig werd hiertegen èn door het gemeentebestuur èn door het geneeskundig Staatstoezicht gewaarschuwd. Zooveel mogelijk zijn daarna de besmette huizen geisoleerd gehouden, door de daarin wonende personen op kosten der gemeente van levensbehoeften te voorzien, die door den gemeenteveldwachter werden uitgereikt.

Ook te Putten had eene dergelijke uitreiking van levensbehoeften plaats en werden de strengste maatregelen omtrent vaccinatie, bezoek, desinfectie enz. toegepast.

Te Angerloo en Poederoijen werden de wiegen en het beddegoed verbrand en had eene volledige desinfectie van de besmette huizen en voorwerpen plaats.

Te Barneveld hebben zich in Januari en te Kuilenburg in December talrijke gevallen van varicellae voorgedaan.

Zuid-Holland.

In 28 gemeenten van Zuid-Holland zijn gedurende 1882 516 gevallen van pokken aangegeven. Hoofdzakelijk hebben zij geheerscht te Gouda, Rotterdam en Woerden en in de daaromheen liggende gemeenten.

De volgende staat toont den loop dezer ziekte nader aan.

bewoners zindelijke en bemiddelde menschen waren, breidde zich de ziekte in 1882 zoodanig uit, dat daarna nog 4 kinderen en vervolgens de man, de vrouw, eene dienstbode, twee ziekenoppassers en het dochtertje van een derden oppasser werden aangetast. Van 30 September 1881 tot 1 Februari 1882 zijn in 't geheel in die woning 14 personen, waarvan 4 met doodelijken afloop, aan die ziekte lijdende geweest. Bij scheikundig onderzoek bleek het door de bewoners gebruikte drinkwater, afkomstig uit eene rondom de hofstede gelegen groote sloot, eene groote hoeveelheid organische stoffen, benevens kalk, chloor en ammoniac te bevatten.

Te den Horst (gem. Oosterhout) kwamen onder twee huisgezinnen, woonachtig in eene onder hetzelfde dak gelegen woning, 5 gevallen van typhus voor.

Te Oosterhout werd 1 geval van typhus abdominalis waargenomen in een huis, waarin in 1881 4 kinderen aan die ziekte lijdende zijn geweest. Aan het toen ter tijd en ook thans weer gedaan verzoek, om den waterput, die slecht water leverde, te dempen, werd geen gevolg gegeven.

Te Beek (gem. Prinsenhage) werden 4 gevallen van thyphus abdominalis in twee naast elkander staande woningen waargenomen. Ook hier bleek het drinkwater uit een particulieren en uitsluitend door die twee huisgezinnen in gebruik zijnden put zeer slecht. De omwonenden, bij wie de ziekte zich volstrekt niet vertoonde, werden door den burgemeester, bij publicatie, tegen het gebruik van water uit dien put gewaarschuwd. Na het overlijden van een der aangetasten en herstel der anderen, heeft ontsmetting der huizen en onteigening en verbranding van het beddegoed plaats gehad.

Te Zevenbergen kwam in het stationsgebouw van den Staatsspoorweg een geval van typhus abdominalis voor, dat hoogst waarschijnlijk in verband heeft gestaan met den hoogen stand van het grondwater en zijne verontreiniging door faecaliën, afkomstig van een nabij het gebouw gelegen en in een slechten toestand verkeerenden beerput, waardoor in een der vertrekken een ondragelijken stank was waar te nemen geweest. Door de directie zijn onmiddellijk de noodige maatregelen ter verbetering aangewend.

Te Breda deden zich 5 gevallen van typhus in het militair hospitaal, 2 op de Koninklijke Militaire Academie en 1 bij een burger voor.

Te Teteringen kwamen 3 en te Liempde 4 gevallen in één huisgezin voor.

Van de 9 typhuslijders te Tilburg zijn er 3 in de inrichting voor besmettelijke ziekten verpleegd.

Gelderland.

De volgende staat geeft een overzicht van de in Gelderland bij het geneeskundig Staatstoezicht aangegeven ziektegevallen van typhus en febris typhoidea.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.	
													Ziektegevallen.	Sterfgevallen.
Apeldoorn . . .	1	»	1	»	»	»	»	1	2	»	3	»	8	4
Arnhem	3	»	»	2	1	4	1	»	5	7	3	4	30	7
Barneveld . . .	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	1	»	4	»

Diphtheritis kwam weder in vele gemeenten van Zuid-Holland sporadisch voor. Het meest werd deze ziekte wederom waargenomen in den Alblasserwaard en den Krimpenerwaard. **Zuid-Holland.**

Zooals uit de sterftelijsten blijkt, zijn daaraan 53 personen overleden.

In de volgende 19 gemeenten van Noord-Holland werd diphtheritis waargenomen. Zij eischte 69 slachtoffers, waarvan 46 te Amsterdam. Uit 6 gemeenten ontving het geneeskundig Staatstoezicht geen bericht omtrent het heerschen dezer ziekte, niettegenstaande uit de sterftestaten bleek, dat aldaar wel gevallen waren voorgekomen. **Noord-Holland.**

GEMEENTEN.	ZIEKTEGEVALLEN.	Sterf-gevallen.
Zijpe.	In October enkele gevallen.	1
Enkhuizen.	In December enkele gevallen.	
Warmenhuizen.	In December 1.	
Oterleek.	In Januari 4 en in de overige elf maanden te samen 8.	2
Haarlem.	In de eerste zeven maanden te samen 11 en in November 1.	5
Velsen.		1
Bloemendaal.		4
Akersloot.	In Juni 2 in één gezin en in Juli 1.	3
Beemster.	In Augustus 1.	
Purmerende.		1
Ransdorp.		2
Assendelft.	In Januari 1.	
Wormerveer.	In Januari, Februari, April. Mei, Juni en November te samen 23.	
Haarlemmerliede en Spaarnwoude.		1
Haarlemmermeer.	In November 2 en in December 3, de laatsten in één gezin.	
Aalsmeer.	In December 1.	
Sloten.	In Maart 3.	3
Amsterdam.	In de eerste negen maanden te samen 9, in October 16, in November 13 en in December 13.	46

Zeeland. In Zeeland had aangifte plaats van 37 ziektegevallen van diphtheritis.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.
Vrouwepolder . . .	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
Middelburg	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
Zoutelande	»	1	4	»	1	2	4	»	»	»	»	»	12
Nieuwland	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4
Oud-Vosmeer . . .	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Meliskerke	»	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3
Koudekerke	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2
Grijpskerke	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2
Koewacht	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1
Oostburg	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	2
Overslag	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1
Oostkapelle	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1
Rithem	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1
Arnemuiden	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1
Terneuzen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1
Souburg	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
Totaal . . .	3	1	13	1	5	4	4	1	1	2	1	1	37

Van de 17 overledenen aan deze ziekte kwamen 6 te Zoutelande voor. Wegens het voortdurend heerschen van diphtheritis in laatstgenoemde gemeente, werd met goed gevolg op sluiting der begraafplaats aangedrongen, aangezien er vrees bestond, dat door deze het welwater, dat aldaar vrij algemeen gedronken wordt, bedorven werd.

Utrecht. In de volgende 17 gemeenten van Utrecht kwam diphtheritis voor. Alleen te Veenendaal dreigde deze ziekte epidemisch te worden. Niet zelden zijn verscheidene gevallen in één gezin waargenomen. De oorzaak bleef meestal in het duister, behalve te Veenendaal, alwaar slecht drinkwater en eene groote onzindelijkheid werd aangetroffen, zoodat de burgemeester aangeraden werd art. 4 der epidemiewet streng toe te passen.

Limburg.

Gedurende 1882 bleef de gemeente Venloo wederom een gevaarlijk brandpunt van besmetting. Diphtheritis trad aldaar steeds gelijktijdig met roodvonk op en verspreidde zich van uit Venloo over tal van Limburgsche gemeenten. Nogmaals werd bij het gemeentebestuur op het aanschaffen van een ontsmettingsoven, op het aanstellen van personen om zich bepaald met het ontsmetten te belasten en op verbetering van de openbare reinheid, die vooral in de achterbuurten zeer veel te wenschen overlaat, aangedrongen.

Uit 14 gemeenten ontving het geneeskundig Staatstoezicht omtrent het heerschen dezer ziekte bericht. Bovendien bleek later uit de sterftestaten, dat diphtheritis ook te Heerlen, Heythuysen, Limbricht en Spaubeek was voorgekomen.

GEMEENTEN.	Januari.	Februari.	Maart.	April.	Mei.	Juni.	Juli.	Augustus.	September.	October.	November.	December.	TOTAAL.	
													Ziekte-gevallen.	Sterf-gevallen.
Arcen en Velden	6	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	7	2
Beek	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3
Beesel	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1
Belfeld	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
Gronsfeld	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»
Heerlen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Helden	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»
Heythuysen	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Horst	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	6	5
Itteren	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Limbricht	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Maastricht	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1
Maasbree	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1
Posterholt	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1
Schinnen	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1
Spaubeek	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Venloo	3	»	2	1	2	3	5	12	13	9	21	36	107	22
Wanssum	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2
Totaal	21	1	5	3	2	3	6	13	14	10	23	39	140	44

RECAPITULATIE.

PROVINCIËN.	Sterfte aan diphtheritis in:					Van 1000 overledenen (na aftrek der levenloos aangegevenen en van de overledenen, waarvan de oorzaak des doods onbekend is) stierven in 1882 aan diphtheritis.	Van 1000 inwoners stierven aan diphtheritis in 1882.
	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.		
Noord-Brabant	22	25	10	17	21	2.31	0.04
Gelderland.	26	27	19	30	41	5.04	0.09
Zuid-Holland	69	49	60	39	53	2.7	0.07
Noord-Holland	45	33	41	49	69	4.5	0.1
Zeeland	25	43	37	25	17	5.01	0.1
Utrecht.	8	7	9	5	12	2.88	0.06
Friesland	10	11	9	7	17	3.32	0.05
Overijsel	19	11	12	19	21	3.79	0.08
Groningen.	21	25	10	9	13	3.01	0.05
Drente	6	2	3	3	6	3.24	0.05
Limburg	32	21	46	37	44	9.7	0.2
HET RIJK . . .	283	254	256	240	314	3.87	0.08

F. *Croup.*

Gelderland. In 27 gemeenten van Gelderland overleden van Januari tot December respectievelijk 10, 11, 12, 4, 6, 6, 1, 4, 3, 4, 5 en 2, alzoo te samen 68 kinderen, aan croup.

Noord-Holland Croup kwam in Noord-Holland veelvuldiger voor en eischte aanzienlijk meer offers dan in het voorgaande jaar. De geheele provincie verloor 270 kinderen, waarvan 196 te Amsterdam en 35 te Haarlem.

In Amsterdam zijn in het 1ste kwartaal 37, in het 2de 22, in het 3de 28 en in het 4de 109 kinderen aan deze ziekte overleden.

Utrecht. Van de 12 overleden kinderen aan croup in 8 gemeenten van Utrecht stierven in de opvolgende maanden 3, 1, 2, 0, 0, 0, 0, 1, 2, 1, 1 en 1.

Van Januari tot December stierven in 23 gemeenten van Friesland respectievelijk 6, 12, 4, 6, 2, 2, 0, 7, 1, 0, 4 en 10 kinderen aan croup. **Friesland.**

In 30 gemeenten van Overijsel kwamen gezamenlijk 94 sterfgevallen aan croup voor, waarvan te Zwolle, alwaar deze ziekte vrij hevig heerschte, 42. **Overijsel.**

In 20 gemeenten van Limburg werden sporadische gevallen van croup waargenomen. Daar niet zelden diphtheritis en croup werden verwisseld, moeten ongetwijfeld eenige van de 43 sterfgevallen aan croup op rekening van diphtheritis geschreven worden. **Limburg.**

Omtrent het heerschen van croup in de overige provinciën, zijn alleen het aantal sterfgevallen, zooals in de sterftestaten wordt vermeld, opgegeven. **Overige provinciën.**

RECAPITULATIE.

PROVINCIËN.	Sterfte aan croup in:					Van 1000 overledenen (na aftrek der levenloos aangegevenen en van de overledenen, waarvan de oorzaak des doods onbekend is), stierven in 1882 aan croup:	Van 1000 inwoners stierven aan croup in 1882.
	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.		
Noord-Brabant	66	42	53	55	45	4.95	0.1
Gelderland	57	75	65	50	68	8.35	0.14
Zuid-Holland	111	150	97	110	191	9.72	0.23
Noord-Holland	130	103	103	132	270	17.56	0.4
Zeeland	35	34	24	24	14	4.13	0.08
Utrecht	16	20	15	14	12	2.88	0.06
Friesland	65	79	60	46	54	10.56	0.17
Overijsel	55	47	50	56	94	17.	0.34
Groningen	33	24	12	13	25	5.78	0.1
Drente	14	7	11	17	15	8.11	0.12
Limburg	48	48	42	46	43	9.5	0.2
Het Rijk	630	629	532	563	831	10.36	0.2

G. *Kinkhoest.*

Gelderland. Omtrent het veelvuldig heerschen van kinkhoest werd kennis gegeven uit de gemeenten Borculoo, Culemborg, Eibergen, Epe, Laren, Lochem, Nijmegen en Wisch.

In 't geheel zijn aan deze ziekte in de opvolgende maanden 7, 17, 5, 4, 9, 6, 6, 11, 15, 3, 9 en 3, alzoo te samen 95 personen, overleden.

Noord-Holland. Van de 394 sterfgevallen aan kinkhoest in Noord-Holland kwamen te Amsterdam 180 voor, en wel in het eerste kwartaal 63, in het tweede 46, in het derde 28 en in het vierde 43.

Zeeland. In 32 gemeenten van Zeeland stierven gezamenlijk 97 personen aan kinkhoest.

De gemeentebesturen van Hulst en Hontenisse werden verzocht eene plaatselijke verordening te maken, om aan kinkhoest lijdende kinderen uit scholen te kunnen weren.

Utrecht. In 15 gemeenten van de provincie Utrecht stierven 42 kinderen aan kinkhoest, en wel van Januari tot December respectievelijk 3, 4, 1, 1, 2, 2, 2, 3, 3, 6, 10 en 5.

Friesland. In Friesland was het aantal sterfgevallen aan kinkhoest gedurende 1882 wederom zeer groot, even als dit in 1880 en 1878 het geval is geweest.

In de opvolgende maanden zijn daaraan respectievelijk 3, 15, 8, 12, 11, 19, 9, 9, 13, 25, 21 en 33, alzoo te samen 178 personen overleden.

Overijsel. Het aantal gevallen van kinkhoest in Overijsel was dit jaar nog grooter dan in het vorige. Toen heerschte die ziekte in 22, thans in 39 gemeenten. Ook het aantal overledenen klom van 91 in 1881 tot 119 in 1882. Hiervan kwamen te Kampen 27, te den Ham 8 en te Vriezenveen 6 voor.

Drente. In Drente heeft kinkhoest dit jaar veel minder geheerscht dan in 1881. In het vorige jaar zijn daaraan 71 lijders in 16 gemeenten, en dit jaar 24 lijders in 11 gemeenten overleden.

Limburg. In Limburg is kinkhoest dikwijls als naziekte van mazelen opgetreden. Bij uitzondering werd geneeskundige hulp ingeroepen, zoodat hoogstwaarschijnlijk hieraan het groot aantal sterfgevallen aan ziekten der ademhalingswerktuigen in sommige gemeenten moet worden toegeschreven.

Overige provinciën. De berichten uit de overige provinciën behelzen alleen het aantal sterfgevallen aan kinkhoest, zoals in de sterftestaten wordt opgegeven.

RECAPITULATIE.

PROVINCIËN.	Sterfte aan kinkhoest in:					Van 1000 overledenen (na aftrek der levenloos aangegevenen en van de overledenen, waarvan de oorzaak des doods onbekend is), stierven in 1882 aan kinkhoest:	Van 1000 inwoners stierven aan kinkhoest in 1882.
	1878.	1879.	1880.	1881.	1882.		
Noord-Brabant	47	50	133	155	89	9.8	0.19
Gelderland	78	160	130	72	95	11.66	0.2
Zuid-Holland	301	214	417	419	404	20.55	0.5
Noord-Holland	355	149	384	461	394	25.63	0.55
Zeeland	26	82	115	37	97	28.6	0.51
Utrecht	41	26	118	52	42	10.09	0.21
Friesland	246	87	217	76	178	34.8	0.54
Overijsel	108	72	49	91	119	21.5	0.43
Groningen	129	32	139	141	130	30.05	0.05
Drente	53	14	22	71	24	12.9	0.2
Limburg	43	26	123	51	61	13.43	0.25
HET RIJK	1427	912	1847	1626	1633	20.12	0.4

H. *Dysenterie.*

In Gelderland zijn 15 gevallen van dysenterie waargenomen, namelijk te Ermeloo 5, te Dinxperloo 3, te Epe en Lochem 2 en te Culemborg, Harderwijk en Hummeloo 1. Van de aangetasten zijn 2 overleden. **Gelderland.**

In dit jaar kwamen er in Overijsel 2 gevallen van dysenterie voor, 1 te Diepenhem, dat gunstig, en 1 te Tubbergen, dat ongunstig verliep. **Overijsel.**

In de provincie Groningen hadden geen sterfgevallen aan dysenterie plaats, doch werd aangifte van deze ziekte gedaan te Groningen eenmaal en te Appingedam viermaal. **Groningen.**

De berichten uit de overige provinciën (behalve Drente en Limburg, die van deze ziekte verschoond zijn gebleven) behelzen eene opgave van het aantal overledenen aan dysenterie, zooals die in de sterftestaten wordt opgegeven. **Overige provinciën.**

I. *Andere ziekten.*

Febris puerperalis.

Gelderland. Te Culemborg kwamen in Augustus bij 4 kraamvrouwen, waarvan 1 overleed, ziekten voor, die overbrenging van smetstof door eene vroedvrouw deden vermoeden. Na hare totale reiniging, zoowel wat lichaam als kleederen betreft, zijn geen nieuwe gevallen meer waargenomen.

Utrecht. Te Langbroek staakte een geneeskundige terstond zijne verloskundige praktijk, toen zich daarin één geval van febris puerperalis had voorgedaan.

Limburg. Te Maastricht moest eene vroedvrouw gedreigd worden met schorsing en met bekendmaking van de in haar praktijk voorgekomen gevallen van kraamvrouwenkoorts, alvorens zij bereid bleek haar lichaam en kleederen op Calvariënberg te laten reinigen en desinfecteren. Toen dit plaats had gehad, zijn geen gevallen meer voorgekomen.

Longontsteking.

Aangezien in vorige jaren door enkele geneeskundigen melding was gemaakt van eene besmettelijke longontsteking, en ook in 't begin van 1882 daaromtrent berichten waren ingekomen, besloot de geneeskundige inspecteur in Maart aan alle geneeskundigen van de provincie Groningen het verzoek te richten, om hem van alle in hun praktijk gedurende den laatsten tijd waargenomen gevallen, zoo mogelijk met bijzonderheden, kennis te geven.

Aan dit verzoek hebben 13 geneeskundigen gevolg gegeven, door in hoofdzaak het volgende mede te deelen.

Dr. Schippers te Zuidlaren had in de laatste 3 jaren, en vooral op het einde van 1881 en in het begin van 1882, longontsteking in zijn praktijk aanmerkelijk zien toenemen. Hij beschouwde haar als eene infectieziekte, door den regel van miasmatischen, soms van contagieusen aard.

Dr. Schutter te Aduard behandelde in de eerste 10 weken van 1882 12 mannen en 4 vrouwen, lijdende aan pneumonie, waarvan slechts 2 gevallen in één huisgezin waren voorgekomen. Gelijktijdig had hij bij kinderen, waaronder verscheidene uit één gezin, bronchitis waargenomen.

Dr. Dons te Grootegast had in 1882 12 lijders aan pneumonie onder behandeling gehad, allen mannen en veldarbeiders. Van de 4 overledenen aan deze ziekte waren 3 zeer kort na elkander gestorven.

Dr. Jansonius te Winsum had in 1875 en 1878 eene dergelijke ziekte niet zelden waargenomen en haar als eene besmettelijke bronchitis capillaris beschouwd, die soms 3 à 4 personen uit een gezin aantastte.

Dr. Folmer te Eenrum verloor in 1878 4 patienten, allen uit één gezin, aan longontsteking. Het ziektebeeld kwam geheel overeen met de toen ter tijd in Winsum waargenomen gevallen.

Dr. Wildervanck te Middelstum had in de eerste drie maanden van 1881 50 gevallen van pneumonie onder behandeling gehad, waarvan alleen in de gemeente Middelstum (alwaar reeds vroeger eene pneumonie-epidemie was voorgekomen) 42, te Kantens 5, te Stedum 2 en te Bedum 1. Van de aangetasten waren 37 mannen, 8 vrouwen en 5 kinderen; van de 9 overledenen 2 mannen, 5 vrouwen en 2 kinderen. De reconvalescentie hield door den regel zeer lang aan.

Dr. van Calcar te Hoogezand schreef, dat reeds lang te voren vele gevallen van eene kwaadaardige pneumonie in het naburige Sappemeer waren voorgekomen, alvorens zich dergelijke gevallen in dorpen en gehuchten van de gemeente Hoogezand voordeden. Infectie, doch alleen van miasmatischen aard, beschouwde hij als de eenige oorzaak der ziekte.

Dr. Siemens nam 11 gevallen, waarvan 4 met doodelijken afloop, waar. Bij 7 aangetasten moest aan eene directe besmetting gedacht worden, omdat opvolgend de personen, die lijders hadden opgepast of hunne lijken hadden gekist, ook pneumonie kregen.

Dr. Haakma Tresling te Winschoten had in December 1880 en in de eerste vijf maanden van 1881 42 gevallen van pneumonie waargenomen. Van de overledenen waren 4 mannen, 2 vrouwen en 1 kind. Het grootst aantal aangetasten behoorde tot de behoeftige bevolking. Bij elf lijders was de ontsteking in beide longen gelijktijdig opgetreden, bij 19 lijders had zij zich alleen tot de rechter long, en bij 12 lijders tot de linker long bepaald. Van besmetting kon slechts bij enkele gevallen gesproken worden.

Dr. Slingenberg te Beerta had in den winter van 1881 op 1882 meer pneumoniën dan anders onder behandeling gehad, hetgeen volgens hem moest toegeschreven worden aan den zachten winter, waardoor meer werk op het land was verricht en de arbeiders derhalve meer aan weer en wind waren blootgesteld geweest.

Dr. Atzema Folmer te Garmerwolde behandelde van April tot Juni 1882 in de gemeente Ten Boer vele lijders aan pneumonie. Van één gezin werden 3 personen, van verscheidene gezinnen 2 aangetast. In het dorp Thesinge had hij op één dag 9 gevallen waargenomen. De sterfte was in verhouding tot de aangetasten gering geweest.

Dr. Adriani te Schildwolde (gemeente Slochteren) deelde 9 gevallen van pneumonie, waarvan 4 met doodelijken afloop, mede. Van infectie had hij nooit iets bespeurd.

Bovendien vernam de inspecteur van ingezetenen uit de gemeente Slochteren, dat aldaar, vooral in het dorp Kolham, in de eerste maanden van 1882 pneumonie veelvuldig had geheerscht, en niet zelden in die mate, dat in menig huisgezin eerst de man, daarop de vrouw en vervolgens andere huisgenoten door dezelfde borstziekte waren aangetast geworden.

PLAATSELIJK ONDERZOEK EN HANDELINGEN TER BEVORDERING DER VOLKSGEZONDHEID.

§ 1. Onderzoek en handelingen van de geneeskundige ambtenaren.

Een aantal gemeenten werden door de geneeskundige ambtenaren bezocht. Uit de verslagen van hunne bevinding en handelingen bij deze bezoeken, die voor een deel het aanbevelen van maatregelen bij het heerschen van besmettelijke ziekten ten doel hadden, kan het volgende worden medegedeeld.

A. **Afvoer van vuil. Verontreiniging van bodem, water en lucht.**

Noord-Brabant. **Zevenbergen.**

Bij het voorkomen van gevallen van febris typhoidea, even buiten de kom der gemeente Zevenbergen, vestigde de inspecteur de aandacht van het gemeentebestuur op eene rondom de woning der lijders gelegen stinksloot, waarin geene of onvoldoende waterverversching plaats had.

Hij raadde aan de sloot te laten uitdiepen of met het bestuur van den Pelgrimspolder tot het verkrijgen van de noodige waterverversching in overleg te treden.

Oss.

Aangezien de toestand van de stinksloot te Oss (zie verslag 1880, bladz. 260) dezelfde bleef, werd andermaal bij het gemeentebestuur aangedrongen daarin verbetering aan te brengen, hetzij door riolen aan te leggen om het afgewerkte water van de fabrieken op

voldoende afstand te verwijderen en waarvoor de fabriekanten gaarne een groot gedeelte der kosten op zich wilden nemen, hetzij door middel van groote reservoirs met filters het bedoelde water van zijne schadelijke bestanddeelen te zuiveren.

Thans verklaarde het gemeentebestuur zich bereid terstond tot riolering over te gaan.

Ook werd dat bestuur in overweging gegeven eene verordening op het bouwen vast te stellen, om tal van woningen op de Varkensmarkt onbewoonbaar te kunnen verklaren.

Bokstel.

In een gedeelte van de gemeente Bokstel is de afvoer van huis- en hemelwater slecht geregeld. In plaats van dit langs den kortsten weg door riolering naar de rivier de Dommel te voeren, loopt het langs omwegen nu door opene dan door dichte goten daarheen. Deze goten geven wegens haren geringen afloop aanleiding tot het ontstaan van tal van waterplassen en vuilophoopingen, die eene walchelijke lucht verspreiden.

Eene betere riolering, waarop door het geneeskundig Staatstoezicht werd aangedrongen, werd door het gemeentebestuur vooralsnog niet noodig geoordeeld.

Oosterhout.

De vuile sloot langs de Boschstraat en het hooge pad achter de kunstboterfabriek te Oosterhout (zie verslag 1880, bladz. 264), ofschoon voor een klein gedeelte gerioleerd, blijft voortdurend door den vloeibaren afval dier fabriek en bij gemis aan afwatering en voldoende strooming eene verpestende lucht verspreiden.

Het gemeentebestuur, andermaal op dezen hoogst nadeeligen toestand gewezen, erkende de gegrondheid daarvan, doch meende wegens de groote kosten eene voldoende verbetering achterwege te moeten laten.

Gelderland.
Arnhem.

De aandacht van het gemeentebestuur van Arnhem werd gevestigd:

1°. op den onreinen en haveloozen toestand van een weg gelegen in de nabijheid van de steenkolenloodsen der Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij, doch zonder gevolg, aangezien werd medegedeeld, dat de weg aan voornoemde maatschappij toebehoorde en dus buiten het beheer en toezicht van het gemeentebestuur stond;

2°. op het vuil dat, afkomstig van een buiten de kom der gemeente gelegen zinkput, langs den Apeldoornschen weg stroomde en zich in een open in de Patersgang gelegen riool ontlastte, doch evenmin zonder gevolg, omdat burgemeester en wethouders van oordeel waren, dat door dezen toestand geen gevaar voor de volksgezondheid was te duchten;

3°. op het niet gebruiken van gemerkte tonnen tot afvoer van faecaliën, in een huis, waarin febris typhoidea heerschte, tengevolge waarvan door het gemeentebestuur besloten werd, de commissie van de gemeentereiniging voortaan met de besmette woningen in kennis te stellen;

4°. op den onhoudbaren toestand van den paralelweg door slechte riolering, waarin volgens schrijven van het gemeentebestuur eerst verbetering kon worden aangebracht, indien de aanhangige plannen omtrent riolering van andere wegen zouden zijn tot stand gekomen; en

5°. andermaal, en tot dusverre wederom zonder gevolg, op de groote waterplassen achter de perceelen van den Buitensingel, die zich aldaar vooral des winters ophoopen en wegens gebrekkige riolering niet in de Riethosterbeek kunnen ontlasten.

Barneveld.

Te Barneveld werd eene zeer vuile sloot opgeruimd.

Aldaar had bijna aanhoudend eene doorspoeling van de opene straatgoten plaats door den overvloed van water uit de Nortonpompen.

Het gemeentebestuur van Zaltbommel berichtte, dat omtrent het aldaar ingevoerde tonnenstelsel geene bezwaren waren ingebracht; dat integendeel de ingezetenen zeer met de wijze, waarop dit stelsel geëxploiteerd werd, was ingenomen; dat er op einde December 147 tonnen, waarvan 45 in gemeentegebouwen, werden gebruikt; en dat besloten was: 1°. aan de mingegoeden desverlangd de inrichting van het tonnenstelsel ten koste der gemeente te verschaffen, en 2°. van de gegoeden, die van het tonnenstelsel gebruik maakten, eene kleine heffing te vorderen. Zaltbommel.

Tegen het laatste plan meende de geneeskundige ambtenaar te moeten opkomen, omdat eene dergelijke belasting de verdere invoering van dit stelsel niet weinig zou belemmeren. Aan een door dien ambtenaar gedaan verzoek om middelen tot verijdeling van dat belastingplan in 't werk te stellen, meende de Minister van Binnenlandsche Zaken niet te kunnen voldoen, omdat on- en minvermogenden van de heffing zouden worden vrijgesteld.

Hoewel in die gemeente eene verordening op het aanleggen van mestvaalten bestaat, en deze de vermeerdering van dergelijke ophoopingen van vuil in niet geringe mate tegengaat, bleken de bestaande mesthoopen niettemin zoodanig ingericht, dat de afvoering van zijne vloeibare bestanddeelen ongestoord langs de goten in de kom der gemeente kon plaats hebben. Een op verzoek van het geneeskundig Staatstoezicht door burgemeester en wethouders ingediend voorstel om de bestaande verordening in dien geest te wijzigen, dat de mest slechts mag worden bewaard in gemetselde en overdekte putten, werd door den gemeenteraad verworpen, op grond, dat dergelijke bepalingen landbouw en veeteelt te veel zouden belemmeren, en de meerderheid der houders van mestverzamelingen de daaraan verbonden onkosten niet zouden kunnen dragen.

Te Culemborg werd in 1882 het tonnenstelsel met 70 tonnen, onder anderen in 25 nieuw gebouwde arbeiderswoningen, vermeerderd. Culemborg.

De onkosten der exploitatie van 654 tonnen bedroeg f 967, terwijl de compost bij openbaren verkoop f 1409 (waaronder f 390 voor straatvuil) heeft opgebracht.

Dit stelsel schijnt dus ook in kleine gemeenten met voordeel te kunnen worden toegepast.

Er bestaat gegronde hoop, dat de afvoer van vuil langs de straatgoten in die gemeente, die veel te wenschen overlaat, door de invoering van een krachtiger stoomgemaal te Gorinchem zal worden verbeterd. De Linge — waarin zich het water van eene rondom Culemborg gelegen gracht ontlast — zal dientengevolge op een vast peil kunnen gehouden worden en een beteren afloop in de Merwede verkrijgen.

Het gemeentebestuur van Driel werd aangeraden, de in de nabijheid van de school gelegen vuile sloten te laten dempen, dergelijke in de kom der gemeente aanwezige sloten te bestraten en, wegens de talrijkheid van varkenshokken en geitenstallen in het gehucht Dalem, eene verordening, tot wering van zoodanige, in de onmiddellijke nabijheid der huizen gelegene en voor de gezondheid hoogst nadeelige mestverzamelingen, vast te stellen. Driel.

Nabij de school, op de grens van Stichts- en Geldersch Veenendaal, werd, wegens de slechte afwatering, een stilstaande stinkput aangetroffen. Met het oog op de in de gemeente Ede veelvuldig voorkomende gevallen van diphtheritis, werd op eene spoedige verbetering aangedrongen. De burgemeester beloofde zijne medewerking. Ede.

Gedeputeerde Staten van Gelderland werden nogmaals gewezen op den toestand van de stinksloot in de kom der gemeente Geldermalsen, aangezien de door het gemeentebestuur beloofde verbeteringen nog niet waren aangebracht. (Zie verslag 1881, bladz. 255). Geldermalsen.

Bij den aannemer van de werken ten behoeve van den Staatsspoorweg werd op meerdere zorg voor reinheid en het plaatsen van een voldoend aantal privaten nabij de in de buurt van Geldermalsen gelegen keten aangedrongen.

Harderwijk. Te Harderwijk werden de pogingen tot invoering van het tonnenstelsel nog niet met afdoend resultaat bekroond (zie verslag 1881, bladz. 255). Bij sommige eigenaars, wier privaten op de stadsbeek uitloopen, hebben burgemeester en wethouders eene welwillende medewerking ondervonden; bij de meesten evenwel niet, zoodat, aangezien hier van oude rechten sprake is, op verandering van bewoners in de betrokken perceelen zal moeten gewacht worden.

Hattem. Bij het gemeentebestuur van Hattem werd op het leggen van een riool tusschen de gracht, die rondom de stad loopt, en het Apeldoornsche kanaal aangedrongen om den afvoer van vuil in die gemeente aanmerkelijk te bevorderen.

Huissen. Nadat zich wederom gevallen van febris typhoidea in eene woning nabij de gemeentemestvaalten van Huissen hadden voorgedaan (zie verslag 1881, bladz. 255), besloot de raad een ander terrein tot berging van vuil aan te wijzen. Een overleg daaromtrent heeft met het geneeskundig Staatstoezicht plaats gehad.

Oldebroek. Het gemeentebestuur van Oldebroek, gewezen op de slechte inrichting der mestvaalten, in verband met den merkbaren achteruitgang van het drinkwater in hunne gemeente, deelde mede, dat een afloop van de mesthoopen in de door de kom der gemeente vloeiende beek reeds zooveel mogelijk werd verhinderd, en dat eene verordening in behandeling was om eene verontreiniging van den bodem nabij putten en pompen zooveel mogelijk tegen te gaan.

Zuid-Holland.

Brielle. De gemeenteraad van Brielle besloot, op advies van het geneeskundig Staatstoezicht, twee vuile slooten te rioleren.

Charlois. Het gemeentebestuur van Charlois, gewezen op de verstopping van een straatriool en het dientengevolge doordringen van rioolstank in het huis van den waarnemenden brievengaarder en in de daar nabij gelegen woningen, nam direct de noodige maatregelen tot verbetering. Ook verklaarde zich dat bestuur bereid andere in die buurt aangetroffen onreinheden op te heffen.

Delfshaven. Te Delfshaven werd in den toestand van de Geuzenlaan, toen zich daarin een geval van typhus voordeed, op verzoek van den geneeskundigen inspecteur, verbetering aangebracht.

Dordrecht. De aandacht van het gemeentebestuur van Dordrecht werd gevestigd op de hygieinische bezwaren tegen het door de heeren Kalf en van der Kloes ingediende plan tot demping en riolering der »doode spranten" in die gemeente, aangezien dit riool-spoelstelsel met verglaasde aardenbuizen wegens lekkage zoo licht aanleiding tot het doordringen van rioolgassen in de huizen en tot verontreiniging van de openbare wateren en van den bodem kon geven, en bovendien gepaard moest gaan met eene waterdoorspoeling der privaten om de faecaliën spoedig en voldoende te kunnen verwijderen.

Om die reden werd in overweging gegeven liever het sedert eenige jaren aldaar ingevoerde Liernurstelsel geleidelijk uit te breiden.

Niettemin besloot de raad het voorgestelde riool-spoelstelsel in toepassing te brengen, met de bepaling, dat het vuile water van de grachten niet in de Voorstraathaven mocht worden geloosd.

Nog werd hetzelfde gemeentebestuur in overweging gegeven de gemeente-mestvaalten aan de Bleekersdijk, wegens hare stankverspreiding en ligging naast bewoonde en in aanbouw zijnde perceelen, op te ruimen.

Ook aan dit verzoek meenden burgemeester en wethouders van Dordrecht niet te mogen voldoen, omdat over die mestvaalt nooit eenige klacht was ingekomen en een nader onderzoek hun had geleerd, dat eenig gevaar daarvan ook niet was te duchten.

Te 's Gravenhage zal de sloot, gelegen achter de laan »Burgerlust" aan den Z. O. Buitensingel, in het belang der openbare gezondheid, krachtens art. 219 van de Algemeene Politieverordening, gedempt worden. 's-Gravenhage.

Naar aanleiding van klachten over den stank van de spoeling, die op het terrein van de gist- en spiritusfabriek nabij Delft wordt bewaard, werd de directeur, met goed gevolg, verzocht, daartegen maatregelen te willen beramen. Hof van Delft.

Toen de burgemeester van Katwijk, overeenkomstig de politieverordening, bevel had gegeven tot opruiming van eenige mestvaalten in die gemeente, werd daartegen door verscheidene eigenaars verzet uitgeoefend en eene klacht bij Gedeputeerde Staten ingediend. Dit college stelde hen echter in het ongelijk, daar bleek, dat zij eene onjuiste voorstelling der feiten hadden gegeven, met de opmerking tevens, dat omtrent verschillen over plaatselijke verordeningen bij Gedeputeerde Staten niet in hooger beroep kan gekomen worden. Katwijk.

Tijdens het heerschen van typhus te Ridderkerk bleek het den adjunct-inspecteur, dat aldaar de afvoer van faecaliën zeer veel te wenschen overliet, aangezien vele privaten met uitloozing op slooten werden aangetroffen. Dringend werd bij het gemeentebestuur op verbetering aangedrongen. Ridderkerk.

Tevens werd in overweging gegeven om middelen te beramen tot het verkrijgen van beter drinkwater in die gemeente, waarvoor gezuiverd havenwater hoogstwaarschijnlijk zeer in aanmerking kon komen.

Ook bij het gemeentebestuur van Zuidland werd, tijdens het voorkomen van verscheidene gevallen van febris typhoidea aldaar, op het schoonmaken van verscheidene vuile slooten, het opruimen van vele mestvaalten en het dempen van een vuile poel, alles in de kom der gemeente gelegen, aangedrongen. Zuidland.

Omtrent de twee eerst aanbevolene maatregelen werd een gunstig antwoord ontvangen; omtrent het dempen van den poel was op het einde van het jaar nog geene beslissing genomen.

Aan den burgemeester van Zwijndrecht werd, op zijn verzoek omtrent de wenschelijkheid eener uitbreiding van het tonnenstelsel en het onder bepaalde voorwaarden toelaten van beerputten in zijne gemeente, medegedeeld, dat, ter voorkoming van bodemverontreiniging, het tonnenstelsel in de kom der gemeente moest toegepast en de beerputten slechts daarbuiten bij te ver afgelegene perceelen mochten aangebracht worden. Zwijndrecht.

Noord-Holland.
Amsterdam.

Op een verzoek van burgemeester en wethouders van Amsterdam aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, om vergunning tot het maken eener inrichting ter bewaring

en bewerking van meststoffen op terreinen, gelegen binnen de gemeente Sloten, werd, onder overlegging van de door particulieren en door het gemeentebestuur van Sloten daartegen ingebrachte bezwaren, een gunstig advies uitgebracht.

Het gevaar, dat de voorgestelde asch- en vuilnisbelt het polderwater en het water der Kostverloren-wetering zou verontreinigen, behoefde niet te worden geducht, aangezien uit de stukken bleek, dat de putten tot berging der mest waterdicht zouden gemaakt worden, en dat, zoo doorsijpeling mogelijk was, de vloeistof, alvorens in de rondom de belt gelegen wateren te kunnen geraken, eene 12 of 23 M. breede kade van klei zou moeten doordringen.

Evenmin schenen de aangevoerde bezwaren tegen het verspreiden van stof en stank gegrond, aangezien het ziften van de asch in een gesloten toestel en in een overdekt steenen gebouw zal plaats hebben, de compost ter verbetering steeds nat moet zijn, en de mestputten bovendien door twee loodsen overdekt zullen worden.

Op hetzelfde terrein is men thans reeds bezig de inrichting voor de pneumatische verzameling van fecaliën te bouwen, (Zie verslag 1881, bladz. 257.)

Alkmaar.

Het tonnenstelsel begint zich te Alkmaar meer uit te breiden.

Op 31 December 1882 bedroeg het aantal wisseltonnen 207 meer dan in het vorige jaar, namelijk 687, waarvan:

530 ter vervanging van emmers;
43 » » » beerputten;
26 » » » riolen;
7 » » » privaten op slooten; en
81 in nieuwe woningen.

Op 31 December 1882 telde men:

687 privaten met wisseltonnen;
170 » » beerputten;
280 » » riolen op grachten;
2300 » » emmers;
750 pakhuizen zonder privaten.

Zaandam.

De gemeente-reinigingsdienst te Zaandam, die sedert 1 April 1881 voor eigen rekening wordt geëxploiteerd, voldoet aan zijn doel. Het gebruik van wisseltonnen, die zooveel mogelijk door middel van schuiten worden vervoerd, neemt toe. Op het terrein is eene inrichting tot ontsmetting of verbranding van besmette goederen aanwezig.

De reiniging der slooten in die gemeente heeft thans geregeld plaats gehad.

Zeeland.

Middelburg.

Naar aanleiding van klachten over stank in de privaten en docentenkamer van de hoogere burgerschool voor meisjes te Middelburg, werd een onderzoek ingesteld en met goed gevolg op verbetering aangedrongen.

Wissekerke.

De burgemeester van Wissekerke deelde mede, dat een der aschvaalten, waarover geklaagd was, overdekt is geworden.

Bij het gemeentebestuur van Hansweert werd op betere zorg voor drinkwater en voor den afvoer van faecaliën en op het dempen van verscheidene vuile slooten aangedrongen. Hansweert.

De openbare reinheid te Nieuwdorp (gem. 's Heer Arendskerke) bleek veel te wenschen over te laten, aangezien een privaat van de openbare school op eene sloot uitloosde en de gemeente-vuilnisbakken ook als zoodanig voor faecaliën werden gebruikt. De burgemeester werd verzocht de noodige maatregelen tot verbetering aan te wenden en pogingen in het werk te stellen, dat de gemeentereiniging in eigen beheer werd genomen. Nieuwdorp.

Om het gedeeltelijk overstroomen van het dorp gedurende den winter te voorkomen, werd bij het polderbestuur op verbetering van de afwatering in de West-Kraaiertpolder aangedrongen.

De zindelijkheid op Java — eene achterbuurt van Terneuzen — bleek zeer verbeterd. De aangewende pogingen bij het gemeentebestuur, om de gemeentereiniging, die overal, wat afvoer van faecaliën betreft, veel te wenschen overlaat, in eigen beheer te nemen, leden schipbreuk. Terneuzen.

Eene buurt van St.-Annaland, eveneens Java genaamd, is bij hoogen waterstand moerassig en bevat eene sloot, waarin de faecaliën van zeer armoedige hutbewoners uitloozen. Dringend werd het gemeentebestuur verzocht om, zoo geen beter terrein voor dergelijke bewoners te vinden is, alsdan het bestaande op te hoogen en de sloot te dempen. St.-Annaland.

De aandacht van den burgemeester van Ellewoutsdijk werd gevestigd op het verontreinigen van het terrein achter de school en op eene stilstaande en als verzamelplaats van allerlei vuil, zelfs van faecaliën, gebruikt wordende poel. Ellewoutsdijk.

Omtrent het plan van de commissie van fabricage te Middelburg, om de Heerengracht in verbinding met het riool te brengen, ten einde dit periodiek te kunnen laten doorspoelen, werd door den inspecteur in 't midden gebracht, dat hij, tengevolge van den grooten toevloed van water in het riool eene terugdrijving der gassen in de huizen vreesde, doch dat dit door het aanbrengen van lantaarns en het daarin laten opzuigen en verbranden der gassen kon worden voorkomen. Bij dit advies werd de dringende noodzakelijkheid aangetoond, om het uitloozen van faecaliën in de Heerengracht, Achtergracht en Singel te verbieden en het tonnenstelsel in te voeren. Middelburg.

Ook bij het gemeentebestuur van Yerseke, alwaar het ophalen der faecaliën aan de goedwilligheid van dezen of genen boer is overgelaten, drong de inspecteur op het in eigen beheer nemen der gemeentereiniging aan, waardoor tevens het verder verontreinigen der slooten zou worden tegengegaan. Yerseke.

De burgemeester van Noordwelle werd verzocht de noodige maatregelen tot wering van het uitloozen der privaten op slooten te nemen. Noordwelle.

Utrecht.

De waterstand in het Grootwaterschap der Ronde Veenen laat nog steeds veel te wenschen over, en blijven dientengevolge alle gegevens aanwezig om, bij eene eenigzins langdurige droogte of warmte, malaria-smetstof voort te brengen. Droogmaking van de Ronde Veenen.

Dat de algemeene gezondheidstoestand gedurende 1882 zeer gunstig is geweest en slechts

enkele gevallen van febris intermittens zijn voorgekomen, moet dan ook volgens den inspecteur aan de vele regendagen worden toegeschreven.

Renswoude.

Te Renswoude werd nabij de school een slecht ingericht riool en in de onderwijzerswoning een privaat, dat zich in den kelder kon ontlasten, aangetroffen.

De burgemeester beloofde verbetering te zullen aanbrengen.

Utrecht.

Naar aanleiding van het rapport der raadscommissie, waarin de meerderheid aan den raad van de gemeente Utrecht voorstelde om de gemeentereiniging met 1 Juli 1882 niet meer in eigen beheer te nemen, maar de exploitatie daarvan aan partikulieren over te laten, richtte de geneeskundige inspecteur eveneens een schrijven tot den raad, waarin hij zich ten sterkste tegen het voorgestelde plan verzette. Hij voegde daarbij eene statistiek der gevallen van overlijden aan typhus en febris typhoidea vóór en na 1876 (het jaar waarin de gemeentereiniging in eigen beheer was genomen) om aan te toonen, dat aan genoemde ziekten van 1867 tot en met 1875 316, alzoo gemiddeld 35.11 personen per jaar, en van 1876 tot en met 1881 87, alzoo gemiddeld 14.5 personen per jaar, overleden waren, en dat niettegenstaande de bevolking gedurende de laatste 6 jaren met ruim 10 000 bewoners was toegenomen.

Na langdurige beraadslaging, besloot de raad de gemeentereiniging voor eigen rekening te blijven exploiteren, waarop de voormelde commissie verzocht werd advies uit te brengen omtrent de veranderingen, die de mestvaalt zou moeten ondergaan, en omtrent de verbeteringen, die in de administratie van den dienst zouden moeten worden gebracht.

Dientengevolge werd de gemeente-mestvaalt, in overleg met den geneeskundigen ambtenaar, belangrijk uitgebreid, en bepaalde de raad, dat voortaan aan koopers van stadsgrond de verplichting moest worden opgelegd, in de daarop te bouwen woningen het tonnenstelsel in te voeren.

Veenendaal.

Bij het gemeentebestuur van Veenendaal werd aangedrongen op het vaststellen van eene verordening op het houden van mestverzamelingen en varkenshokken, en op het dempen en rioleren van eene stinksloot in de Gortsteeg.

IJselstein.

In de gemeente IJselstein laat de openbare reinheid zeer veel te wenschen over, is de bodem zeer vervuild, het drinkwater over 't algemeen zeer slecht, en bevindt zich eene stilstaande en vuile gracht, die door de geheele lengte van het stadje heenloopt.

Dringend werd bij het gemeentebestuur op de invoering van het tonnenstelsel, op het dempen der gracht en op het nemen van andere hygieinische maatregelen aangedrongen.

Overijsel.
Borne.

Aan burgemeester en wethouders van Borne werden, op verzoek, inlichtingen verstrekt omtrent de wijze, waarop mestvaalten dienen ingericht te worden, om zoo min mogelijk schade aan de gezondheid der omwonenden te berokkenen.

Almeloo.

Het in den zomer zeer stinkende grachtje te Almeloo, waarvan reeds in vorige verslagen melding is gemaakt, is verdwenen.

Kampen.

Te Kampen blijft de stedelijke reiniging in eigen beheer met tonnenstelsel steeds voldoen. De tijd nadert thans, dat het uitloopen van privaatriolen in publieke wateren en het houden van beerputten geheel zal worden verboden.

Daarentegen worden aldaar te vergeefs naar middelen gezocht tot ververschiug van het

water in de buiten- en binnengracht en in de zoogenaamde spuisloot, die langs het plantsoen loopt en in alle opzichten eene stinksloot moet genoemd worden.

De houders van koestallen en varkenshokken, die door de gansche stad verspreid zijn, blijven overigens alle vrijheid behouden om naar willekeur de lucht, den bodem en het water te verontreinigen.

Groningen. Groningen.

In de gemeente Groningen laten zich de plannen tot verbetering in het ophalen en vervoeren van faecaliën nog steeds wachten, aangezien de bijna binnen de stad gelegen openbare mestverzamelplaats nog niet door eene nieuwe, op een onder de gemeente Haren liggend terrein, is vervangen. (Zie verslag 1881, bladz. 261.)

Winschoten.

In November heeft de gemeente Winschoten gronden aangekocht, benoodigd voor de gemeente-reiniging, die voortaan in eigen beheer zal genomen en voor eigen rekening zal geëxploiteerd worden.

Drente. Meppel.

In den slechten toestand van eenige achterbuurten te Meppel is nog geene verbetering aangebracht. (Zie verslag 1881, bladz. 262.)

Limburg. Venloo.

Aangezien het blijven heerschen van diphtheritis en roodvonk te Venloo mede werd toegeschreven aan de onreinheid in vele achterbuurten en aan de weinige zorg voor afvoer van straat- en gootvuil, werd bij het gemeentebestuur krachtig op eene betere regeling van den reinigingsdienst aangedrongen.

Maastricht.

De aandacht van den burgemeester van Maastricht werd gevestigd op de bodem- en luchtverontreiniging door slecht ingerichte latrines in verschillende perceelen van de Stokstraat, Plankstraat, Pieterstraat en Jekerstraat, op den onreinen toestand van het Kattenstraatje te Wijck en op het luchtbederf, dat het rotten van dierlijken afval nabij eene vetsmelterij en slachterij veroorzaakte.

Tevens werd in overweging gegeven om, tijdens het herstellen van het kanaal in die gemeente, ter voorkoming van stankverspreiding der op den bodem zich verzamelende faecaliën, de riolen met carbolhoudend water door te laten spoelen. Toen hieraan geen gevolg gegeven werd, verklaarde zich de ingenieur, op verzoek van den geneeskundigen ambtenaar, bereid zooveel water, als voor het overspoelen der faecaliën en ander vuil benoodigd mocht blijken, in het kanaal te laten stroomen.

Tegelen, Vaals en Meerssen.

Met goed gevolg werd bij den Rijks- en provincialen waterstaat aangedrongen op het reinigen en dempen van verscheidene bermen en slooten in de gemeenten Tegelen, Vaals en Meerssen.

Stevensweert, Born, Bunde en Roermond.

Daar het gemeentebestuur van Stevensweert in gebreke bleef de talrijke mestverzamelingen, die de straten en pleinen dier gemeente verontreinigen, te doen opruimen, werd de bemiddeling van Gedeputeerde Staten ingeroepen.

Ook de gemeentebesturen van Born en Bunde werden nogmaals aangeschreven voor de openbare reinheid meerdere zorg te dragen en mestvaalten te doen opruimen.

Aan het gemeentebestuur van Roermond geschiedde zulks naar aanleiding van klachten over eene te midden van talrijke villa's gelegen groote mestverzameling, die bodem en lucht in die buurt in hooge mate verontreinigde.

B. **Begraafplaatsen.**

a. *Aanleg van nieuwe of vergrooting van begraafplaatsen.*

Vught.

De nieuwe te Vught aangelegde R. K. begraafplaats bleek aan de wet te voldoen.

Geldrop.

Op verzoek van Gedeputeerde Staten, werd eene nieuw aangelegde R. K. begraafplaats te Geldrop onderzocht. Hoewel enkele woningen, wier bewoners tegen het in gebruik stellen vrn het kerkhof bezwaren hadden ingediend, op minder dan 50 M. daarvan gelegen waren, meende de inspecteur zich volkomen gerechtigd aan bovengenoemd college te adviseeren de begraafplaats goed te keuren, aangezien de oude midden in de kom, en deze daarbuiten, voor het grootste gedeelte aan het open veld grenzende, gelegen was. Aan dit advies werd gevolg gegeven.

Ook de nieuwe algemeene begraafplaats en het Protestantsche kerkhof werd bij die gelegenheid bezocht en goed bevonden.

Ameide en Tienhoven

Na onderzoek, werd aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland medegedeeld, dat tegen de plannen tot vergrooting der openbare begraafplaatsen in de gemeenten Ameide en Tienhoven geen overwegend hygieinisch bezwaar bestond.

Krimpen aan de Lek.

Het door de gemeente Krimpen aan de Lek aangekocht terrein voor eene nieuwe begraafplaats werd onderzocht en goedgekeurd.

Nieuwkoop.

De vrees, dat de R. K. begraafplaats te Nieuwkoop te klein zou worden, bleek bij onderzoek ongegrond.

Kerkweere, Serooskerke en Zoutelande.

In de gemeenten Kerkwerre, Serooskerke en Zoutelande werden terreinen voor begraafplaatsen onderzocht en goedgekeurd.

Graauw.

Omtrent het vergrooten der begraafplaats te Graauw werd gunstig geadviseerd.

Cothen.

Te Cothen werd buiten de kom der gemeente eene nieuwe begraafplaats aangelegd.

Oldenzaal.

Omtrent het verzoek van de supérieure van het klooster der zusters van de eeuwige aanbidding aan den burgemeester van Oldenzaal, om op een aan dat klooster toebehoorend terrein eene bijzondere begraafplaats te mogen stichten, werd een gunstig advies uitgebracht.

Ruinen.

Eveneens werd gunstig geadviseerd op een verzoek van het gemeentebestuur van Ruinen aan Gedepnteerde Staten, om eene nieuwe algemeene begraafplaats op een terrein gelegen aan den straatweg van Pesse aan te leggen.

Houthem.

De drie begraafplaatsen in de kom der gemeente Houthem laten, wat ligging en inrichting aangaat, veel te wenschen over. Pogingen, door Gedeputeerde Staten op verzoek van het geneeskundig Staatstoezicht bij het gemeentebestuur aangewend, om in plaats der drie slechte kerkhoven eene goede begraafplaats op een buiten de gemeente en gunstig gelegen terrein in te richten, leden schipbreuk, omdat de financiën der gemeente vooralsnog eene dergelijke uitgave niet toelieten.

b. *Onderzoek en sluiting van begraafplaatsen.*

Op begraafplaatsen te Horssen, Lichtenvoorde, Tiel en IJzendoorn, die bezocht werden, moesten meer of minder aanmerkingen gemaakt worden. **Horssen, Lichtenvoorde, Tiel en IJzendoorn.**

Bij het gemeentebestuur van Huissen werd op sluiting der R. K. begraafplaats en op verplaatsing van deze buiten de kom der gemeente aangedrongen. **Huissen.**

Op verzoek van den inspecteur, is de in het duin doch binnen de kom der gemeente Zoutelande gelegen begraafplaats gesloten, omdat zij hoogstwaarschijnlijk het welwater bedierf en dientengevolge tot het herhaaldelijk heerschen van diphtheritis in die gemeente aanleiding gaf. **Zoutelande.**

Gedeputeerde Staten van Zeeland gaven, op advies van den inspecteur, verlof om, ter verkrijging van den vereischten afstand van 50 M., voor eene nieuwe school in het Schutterhof een gedeelte van het kerkhof te Arnemuiden aan zijn doel te onttrekken. **Arnemuiden.**

Bij onderzoek van de begraafplaats te Tienhoven bleek, dat niet op de bij de wet gevorderde diepte werd begraven. De burgemeester werd hierop gewezen. **Tienhoven.**

Omtrent de al of niet noodzakelijkheid van sluiting der begraafplaats te Wirdum, werd andermaal met Gedeputeerde Staten van Groningen van gedachten gewisseld. Hoewel die begraafplaats binnen de kom der gemeente gelegen is en nog slechts een zeer beperkte ruimte beschikbaar heeft voor lijken, die niet in eigen graven worden gelegd, meende voornoemd college de sluiting dier begraafplaats nog niet te mogen bevelen, omdat het geneeskundig Staatstoezicht geene voldoende bewijzen van hare schadelijkheid voor de gezondheid had aangevoerd. **Wirdum.**

Op verzoek van Gedeputeerde Staten van Drente, werd advies uitgebracht over den toestand der begraafplaatsen te Nijeveen, die volgens den burgemeester dier gemeente wegens overvulling gesloten dienden te worden. **Nijeveen.**
In dat advies werd het gevoelen van den burgemeester in zoover beaamd, dat, wegens de onordelijke wijze van begraven, eene overvulling spoedig te wachten was, en dat het om die reden wenschelijk zou zijn thans reeds, door tijdelijke sluiting dier begraafplaatsen, den aanleg van eene algemeene begraafplaats te bevorderen.

Op verplaatsing van de begraafplaats te Echt uit het midden van de kom der gemeente of op demping van de daaromheen loopende ringsloot, die de lucht in de nabij gelegen school en woningen bederft, werd ten sterkste aangedrongen. **Echt.**

De toestand van de begraafplaats te Kessel bleek nog steeds veel te wenschen over te laten, aangezien, door slechte afsluiting aan de Maaszijde, het Maaswater, na openspoeling der graven, de overblijfselen der lijken medevoert. De hulp van Gedeputeerde Staten van Limburg werd ingeroepen om de gewenschte verbetering te verkrijgen. **Kessel.**

c. *Bouwen binnen den afstand van 50 M. van begraafplaatsen.*

Op een verzoek van het R. K. kerkbestuur van Acht (gem. Woensel) om de oude kerk, thans op 30 M. afstand van het kerkhof gelegen, door eene nieuwe onmiddellijk naast die **Woensel.**

begraafplaats te mogen vervangen, werd voorgesteld afwijzend te beschikken, omdat in strijd zou gehandeld worden met art. 16, alin. 3, der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65) en een ander zeer geschikt terrein, eigendom van het kerkbestuur, aanwezig was.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant gaven evenwel de gevraagde vergunning, op grond dat er, met het oog op de openbare gezondheid, geene voldoende bezwaren waren ingebracht.

Reek. Het gemeentebestuur van Reek, dat op den afstand van 20 M. van de begraafplaats eene school wenschte te bouwen, werd in overweging gegeven een gedeelte van het kerkhof, waarop niet werd begraven, te doen sluiten, opdat de afstand op 65 M. zou gebracht worden.

Gedeputeerde Staten gaven evenwel vergunning op een afstand van 20 M. te bouwen.

Huisseling. Op advies van den inspecteur, werd het gemeentebestuur van Huisseling vergunning verleend, eene school op een afstand van 15 M. van de begraafplaats te bouwen, mits de afstand, door het sluiten van een niet in gebruik zijnde gedeelte van het kerkhof, op 33 M. werd gebracht.

Eindhoven. Op twee verzoeken, om binnen den bepaalden afstand woningen nabij de algemeene begraafplaats te Eindhoven te mogen bouwen, werd, overeenkomstig het advies van den inspecteur, door Gedeputeerde Staten gunstig beschikt.

Lierop. Op drie verzoeken, om respectievelijk op een afstand van 16, 41 en 16 M. van de begraafplaats te Lierop te mogen bouwen, werd gunstig beschikt, onder voorwaarde, dat de laatstgenoemde afstand op 20 M. werd gebracht.

Herpen. Overeenkomstig het advies van den inspecteur, werd het graven van een drinkwaterput nabij de onderwijzerswoning te Herpen op een afstand van 21 M. van de begraafplaats toegestaan.

Berchem. Op een verzoek van het R. K. kerkbestuur van Berchem, om binnen den bij de wet bepaalden afstand van de begraafplaats een liefdegesticht op te richten, werd, onder bepaalde voorwaarden, gunstig geadviseerd. Dienovereenkomstig werd door Gedeputeerde Staten besloten.

Alphen. Te Alphen werd aan een inwoner vergunning verleend om binnen den bepaalden afstand van de begraafplaats eene leerlooierij op te richten.

De inspecteur had daartegen geen bezwaar, omdat de Hervormde gemeente, aan wie de begraafplaats toebehoorde, slechts tien leden telde.

Steenbergen en Oosterhout. Eveneens werd gunstig geadviseerd op een verzoek van een inwoner van Steenbergen en van Oosterhout, om een schuur of loods binnen den bepaalden afstand van de begraafplaatsen dier gemeenten te mogen bouwen.

Etten. Op een verzoek van een inwoner van Leur, om drie huizen op een afstand van 27 M. van de R. K. begraafplaats te mogen bouwen, werd aan Gedeputeerde Staten in overweging gegeven afwijzend te beschikken, op grond, dat hierdoor eene bebouwde kom zou ontstaan, en alsdan voortaan steeds op dien afstand zou mogen gebouwd worden.

Vergunning werd niettemin verleend.

Het onderzoek van eene geslotene begraafplaats te Barneveld, waarop eene boterfabriek zou geplaatst worden, leerde, dat de vrees van den aldaar gevestigden apotheker, dat het omwoelen van den grond van dat kerkhof nadeel aan de gezondheid van de omwonenden zou veroorzaken, van allen grond ontbloot was. **Barneveld.**

Op het verzoek van het gemeentebestuur van Gameren, om binnen den bepaalden afstand van de begraafplaats eene nieuwe school te bouwen, werd afwijzend geadviseerd, op grond er een ander zeer geschikt terrein aanwezig was. **Gameren.**

Het R. K. kerkbestuur te Millingen verzocht de kerk naar de zijde van het daarvoor gelegen kerkhof te mogen vergrooten, en, voor het leggen van de fundamenten, de overblijfselen van enkele in de jaren 1823, 1856, 1858, 1862, 1866 en 1867 begraven lijken te mogen verplaatsen. **Millingen.**

Aangezien de vergrooting wegens het groot aantal parochianen wenschelijk bleek, doch een dezer lijken eene vrouw betrof, die in 1866 aan cholera was overleden, werd geadviseerd de vergunning te verleenen, mits de aanbevolen maatregelen bij het opgraven ten strengste werden toegepast.

Dienovereenkomstig werd door Gedeputeerde Staten besloten.

Aan een inwoner van Winterswijk werd vergunning verleend eene schuur op een afstand van 25 M. van de begraafplaats te bouwen, mits deze nooit aan hare bestemming onttrokken en daarbij geen put gegraven werd. **Winterswijk.**

Een verzoek, om te mogen bouwen nabij de begraafplaats te Boskoop, werd, overeenkomstig het advies van den inspecteur, door Gedeputeerde Staten ingewilligd. **Boskoop.**

Ook tegen het bouwen van eene nieuwe kerk voor de R. K. gemeente in de buurtschap Naarden, nabij het kerkhof, werden geene bezwaren ingebracht. **Nieuwkoop.**

Eveneens werd gunstig geadviseerd op een verzoek, om binnen den bepaalden afstand nabij eene begraafplaats te Schipluiden, die spoedig zou gesloten worden, eene woning te mogen bouwen. **Schipluiden.**

Door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland werd, op advies van den geneeskundigen ambtenaar, aan het gemeentebestuur van Uitgeest medegedeeld, dat eene vergunning tot het vergrooten van het raadhuis, aan de zijde van de begraafplaats, niet noodig was, omdat reeds een ander huis, behoorende tot de bebouwde kom, op een korteren afstand van dat kerkhof gelegen was. **Uitgeest.**

Op het verzoek tot uitbreiding van de Prins-Hendrik-stichting te Egmond aan Zee, waardoor dit gebouw op een afstand van 32 M. van de begraafplaats zou komen te liggen, werd gunstig geadviseerd. **Egmond aan Zee.**

Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben, op advies van den inspecteur, aan het kerkbestuur van Rithem vergunning verleend eene consistorie te bouwen op een gedeelte van de begraafplaats, waarop sedert 35 jaren geen lijk begraven was. **Rithem.**

Eveneens adviseerde de geneeskundige ambtenaar gunstig op het verzoek van een ingezetene van Oostburg, om zijne woning nabij de begraafplaats, eenigen tijd geleden wegens bouwvalligheid afgebroken, wederom te mogen opbouwen. **Oostburg.**

Amersfoort. Gedeputeerde Staten van Utrecht willigden het verzoek van een ingezetene van Amersfoort in, om op een stuk grond, op een afstand van 24.85 M. nabij de R. K. begraafplaats gelegen, huizen te mogen bouwen, niettegenstaande het geneeskundig Staatstoezicht had voorgesteld op het verzoek afwijzend te beschikken, daar bij vergunning eene bebouwde kom der gemeente zou ontstaan en ieder dientengevolge later op een afstand van 5 M. — waarop thans reeds een huis gelegen was — zou mogen bouwen.

Vinkeveen. Op de vraag van den pastoor te Vinkeveen, of er uit een hygieinisch oogpunt bezwaar bestond tegen de verandering van de eerdaags buiten gebruik te stellen kerk in een schoollokaal, welke kerk gelegen is op een afstand van 18 M. van de begraafplaats, werd een ontkennend antwoord gegeven, temeer, omdat men voornemens was die begraafplaats te sluiten.

Blankenham. Gunstig werd geadviseerd omtrent het plan om de oude school te Blankenham, binnen den bepaalden afstand van de begraafplaats gelegen, te vernieuwen.

Almeloo. Op een verzoek van een ingezetene te Almeloo, om in de nabijheid van de Israëlitische begraafplaats eene woning te mogen bouwen, adviseerde de inspecteur gunstig, mits een drinkwaterput, zoo deze mocht worden aangelegd, op het meest van de begraafplaats verwijderd punt moest worden gegraven.

Olst. Het plan van burgemeester en wethouders van Olst, om eene nieuwe school te Welsum op een afstand van 35 M. van de begraafplaats te bouwen, werd goedgekeurd.

Norg. Ook adviseerde de inspecteur gunstig op het verzoek van burgemeester en wethouders van Norg, om binnen den afstand van 50 M. van de niet meer in gebruik zijnde begraafplaats aldaar eene nieuwe school te mogen bouwen.

Leuterade en Ubachsberg. Op verzoeken, om binnen den afstand van 50 M. van de begraafplaatsen te Leuterade en Ubachsberg te mogen bouwen, werd gunstig geadviseerd, mits geene drinkwaterputten binnen den bepaalden afstand gegraven werden.

Gedeputeerde Staten van Limburg besloten dienovereenkomstig.

d. *Lijkenhuizen.*

Alphen. Het in gebruik willen nemen van een kapel voor lijkenhuis door de Hervormde gemeente te Alphen werd eerst aan den Commissaris des Konings in Noord-Brabant en later aan den Koning met goed gevolg ontraden.

Borculoo. Het gemeentebestuur van Borculoo beloofde aan het verzoek van den geneeskundigen ambtenaar, om het houten lijkenhuis door een steenen te vervangen, te zullen voldoen.

Driel en Horssen. De gemeentebesturen van Driel en Horssen moesten verzocht worden hunne lijkenhuizen te verbeteren.

Cothen. Te Cothen bleek op de nieuw aangelegde begraafplaats nog geen lijkenhuis aanwezig.

Langbroek, Loenen en Tienhoven. Op kleine verbeteringen in den toestand van de lijkenhuizen te Langbroek, Loenen en Tienhoven werd met goed gevolg aangedrongen.

e. *Opgraving en vervoer van lijken.*

Op advies van het geneeskundig Staatstoezicht werd, bij Koninklijk besluit van 14 September 1882, vergunning verleend tot opgraving en vervoer van een kinderlijkje van de algemeene naar de nieuw aangelegde R. K. begraafplaats te Vught. De burgemeester had geweigerd verlof te geven, niettegenstaande het kind, oud 7 maanden, niet aan eene besmettelijke ziekte overleden en het lijkje in een looden kistje begraven was. Vught.

Een door het gemeentebestuur van Arnhem, op advies van den geneeskundigen ambtenaar, genomen besluit — waarbij het overbrengen van een lijk van de begraafplaats op den Hemelschen Weg naar die te Rheden geweigerd werd, aangezien het lijk nog niet geheel vergaan was — werd door den Koning vernietigd, zoodat de overbrenging onder bepaalde voorzorgsmaatregelen plaats had. Arnhem.

Tegen een ander verzoek, tot overbrenging van een voor vier dagen in een gewoon graf begraven lijk naar een familiegraf op hetzelfde kerkhof te Arnhem, bestond bij het geneeskundig Staatstoezicht geen bezwaar.

Gunstig werd geadviseerd omtrent het opgraven en vervoeren van een lijk van de algemeene naar de R. K. begraafplaats te Dordrecht, en het verplaatsen van een lijk op de algemeene begraafplaats te 's-Gravenhage. Dordrecht en 's-Gravenhage.

Omtrent het overbrengen van lijken van een kleinen naar een grooten grafkelder op de begraafplaats te Odijk werd gunstig geadviseerd, mits bepaalde maatregelen werden in acht genomen. Odijk.

Op verzoek van het geneeskundig Staatstoezicht, is te Utrecht eene verordening tot stand gekomen, waarbij verboden wordt lijken, en dus ook kinderlijkjes, in rijtuigen, die niet van een bepaald kenmerk zijn voorzien, te vervoeren. Utrecht.

Een verzoek om twee lijken, waarvan het eene onlangs, het andere 27 jaren geleden begraven was, van de Zuiderbegraafplaats naar die der R. K. gemeente te Groningen te mogen overbrengen, werd door den burgemeester geweigerd, doch door den Koning, op gunstig advies van den geneeskundigen inspecteur, toegestaan. Groningen.

Te Limmel werd, onder de meest mogelijke voorzorgen en in tegenwoordigheid van den geneeskundigen ambtenaar, het lijk van een in 1881 aan typhus abdominalis gestorven meisje opgegraven en in een zinken kist geplaatst, om op verzoek van de ouders naar Aken te worden vervoerd. Meerssen.

Ook van Maastricht werd, met inachtneming van de gestelde voorzorgsmaatregelen, een lijk naar Luik overgebracht. Maastricht.

C. Gebouwen en inrichtingen.

a. *Woningen.*

Het gemeentebestuur van Driel werd verzocht enkele woningen te Dalem onbewoonbaar te verklaren. Driel.

Nijkerk.

Te Nijkerk bleken enkele door het geneeskundig Staatstoezicht ongezond verklaarde woningen door het gemeentebestuur buiten gebruik te zijn gesteld.
Ook werden aldaar 20 nieuw gebouwde en zeer goed ingerichte arbeiderswoningen bezichtigd.

Vlissingen.

Te Vlissingen werd eveneens de inrichting van 90 arbeiderswoningen nagegaan. Zij bleek zeer voldoende, terwijl regenbakken aanwezig en de privaten van tonnen voorzien waren.

Utrecht.

In de Oudwijkerstraat te Utrecht werden drie naast elkander gelegen woningen, waarin febris typhoidea heerschte, onderzocht. De oorzaak bleek aan het gebruik van water uit eene gemeenschappelijke pomp te liggen, in wier nabijheid een verstopt privaat, uitloopende op een beerput, werd aangetroffen.
Met goed gevolg, werd het gemeentebestuur verzocht den eigenaar te noodzaken niet alleen in de genoemde drie huizen, maar in het geheele blok, bestaande uit 17 woningen, met demping der beerputten, het tonnenstelsel in te voeren.

Veenendaal.

Wegens het heerschen van diphtheritis te Veenendaal, werd een onderzoek naar den toestand der besmette woningen ingesteld.
Deze bleken door den regel klein, bedompt en zeer onzindelijk te zijn, zoodat de burgemeester verzocht werd art. 4 der epidemiewet in ruime mate toe te passen.

Kampen.

Wederom werden te Kampen, op verzoek der gezondheidscommissie en den inspecteur, eenige der slechtste woningen onbewoonbaar verklaard en gesloten.

Groningen.

Naar aanleiding van klachten werd een riool, die, onder eene woning loopende, nadeel aan de gezondheid der bewoners veroorzaakte, onderzocht en lek bevonden, waardoor rioolgas zich in het huis kon verspreiden. De eigenaar toonde zich terstond bereid de noodige verbeteringen aan te brengen.

b. *Scholen.*

Breda.

Te Breda bleek eene nieuwe openbare school voor kosteloos lager onderwijs, overeenkomstig de voorschriften der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) te zijn ingericht.

Dinteloord, Oerle, Valkenburg en Gronsfeld.

De openbare scholen te Droogendijk (gemeente Dinteloord), Oerle, Valkenburg en Gronsfeld moesten, als schadelijk voor de gezondheid, worden afgekeurd.

Halsteren, Zundert, Sprundel en Oosterhout.

Omtrent het vergrooten der openbare school te Halsteren en het bouwen van nieuwe openbare scholen te Wernhout (gem. Zundert), Sprundel en Oosterhout trad de inspecteur met den districts-schoolopziener en de gemeentebesturen in overleg.

Woensel.

De openbare school te Acht (gem. Woensel) zal op verzoek van den inspecteur vergroot worden.

Zes Gehuchten, Tilburg, St. Michielsgestel, Vught, Etten, Oud en Nieuw Gastel en Baarle-Nassau.

Het gemeentebestuur van Zes Gehuchten werd gewezen op de slechte ventilatiemiddelen in de openbare school; dat van Tilburg op het slecht invallen van het licht, het aanwezig zijn van kapstokken, de onregelmatige wijze van verwarming in en de verkeerde plaatsing der privaten nabij de bijzondere school voor jongens; dat van St. Michielsgestel op de verkeerde plaatsing der banken en het slecht invallen van het licht in de bijzondere school

voor meisjes; dat van Vught op het verkeerd invallen van het licht, onvoldoende ventilatiemiddelen, ondoelmatige verwarming, het aanwezig zijn van kapstokken in en op de verkeerde plaatsing der privaten en den slechten toestand van de speelplaats nabij de openbare school; dat van Etten op het slecht invallen van het licht in eene bijzondere school te Leur; dat van Oud en Nieuw Gastel op de ondoelmatige verwarmingsmiddelen in de nieuwe openbare school te Stampersgat; en dat van Baarle-Nassau op de onvoldoende ventilatiemiddelen in en op de slechte plaatsing der privaten nabij de openbare school.

Naar aanleiding van klachten over den slechten toestand van openbare scholen te Wagenberg (gem. Terheijden), Made, Kruisland (gem. Steenbergen) en Strijp, ontving de inspecteur van de verschillende gemeentebesturen bericht, dat plannen omtrent het bouwen van nieuwe scholen beraamd werden. **Terheijden, Made, Steenbergen en Strijp.**

Omtrent het bouwen van nieuwe openbare scholen te Roosendaal en Alphen trad de inspecteur met de gemeentebesturen in overleg. **Roosendaal en Alphen.**

Op verbetering werd aangedrongen van de openbare scholen te Hoogsoeren (gem. Apeldoorn), Ommeren, Ingen, Lienden en Neerijnen (gem. Waardenburg), wegens de steenen vloeren en kapstokken in de schoollocalen en de slechte plaatsing der privaten; van de openbare school te Beest, wegens het liggen van den waterput in de nabijheid van het privaat; van de openbare school te Kerkdriel (gem. Driel), wegens onvoldoende ventilatiemiddelen, steenen vloeren en te hooge zolderingen, waardoor het spreken van de onderwijzers zeer werd bemoeijelijkt; van de openbare school te Hoenzadriel (gem. Driel), wegens hare slechte verlichting, vochtigheid en steenen vloeren; van de openbare school te Winssen (gem. Ewijk), wegens de aanwezigheid van een communicatieraam, in strijd met art. 4 van het Koninklijk besluit van 30 Augustus 1880, n°. 167, en de afwezigheid van een pomp op de speelplaats; van de openbare school te Horssen, wegens haren vuilen en zeer verwaarloosden toestand; van de openbare school te Hurwenen, wegens de steenen vloeren, het slecht invallen van het licht en de ondoelmatige plaatsing der privaten; van twee bijzondere scholen te Kerkwijk, wegens de steenen vloeren en geringe ruimte voor het aantal schoolgaande kinderen; van de openbare scholen te Wezep (gem. Oldebroek), wegens de slecht aangebrachte verwstoffen en te kleine ramen; van de bijzondere school te Oldebroek, wegens het verkeerd invallen van het licht; en van de openbare school te Pouderoijen, wegens hare geringe ruimte en steenen vloeren en de afwezigheid van privaten. **Apeldoorn, Ommeren, Ingen, Lienden, Waardenburg, Beest, Driel, Ewijk, Horssen, Hurwenen, Kerkwijk, Oldebroek en Pouderoijen.**

Burgemeester en wethouders van Arnhem werden opmerkzaam gemaakt op de ondeugdelijkheid van het drinkwater uit de pomp nabij de middelbare school en op den slechten toestand der privaten van de tweede overgangsschool in den Mentensteeg, met het gevolg, dat de pomp buiten gebruik, en het tonnenstelsel, na opruiming van den beerput, ingevoerd werd. **Arnhem.**

Te Zaltbommel werd eene nieuwe meisjesschool bezichtigd en goedbevonden. **Zaltbommel.**

De openbare school te Buurmalsen bleek te klein voor het aantal schoolgaande kinderen; die van het dorp Tricht werd omringd door mestvaalten en vuile poelen aangetroffen, tot wier opruiming de hulp van Gedeputeerde Staten werd ingeroepen, toen het gemeentebestuur bezwaar maakte de noodige verbeteringen aan te brengen. **Buurmalsen.**

Te Culemborg werd de openbare school in de Heerenstraat, na bepaling van het kool- **Culemborg.**

zuurgehalte in de verschillende lokalen, op grond van art. 5 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), afgekeurd.

Doetinchem, Eibergen en Warnsveld. Door de gemeentebesturen van Doetinchem, Eibergen en Warnsveld werden het geneeskundig Staatstoezicht plannen omtrent den bouw van nieuwe scholen ter goedkeuring toegezonden.

Eibergen. Wegens de noodzakelijkheid van vergrooting der openbare school te Rekken (gemeente Eibergen) had een overleg met den burgemeester dier gemeente plaats.

Aangezien deze school aan de begraafplaats grenst, werd geadviseerd eene nieuwe op een geschikter terrein te bouwen of de begraafplaats te sluiten.

Gameren. In de gemeente Gameren werden twee openbare scholen bezocht, waarvan de eene, in het dorp Gameren gelegen en slechts 4 jaren oud, reeds te klein bleek voor het aantal schoolgaande kinderen, en bovendien steenenvloeren en slechte ventilatie- en verwarmingsmiddelen bevatte.

De andere, in het dorp Nieuwaal gelegen, werd in dien toestand aangetroffen, dat, zoo zij niet spoedig vernieuwd werd, art. 5 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) moest worden toegepast. Het gemeentebestuur hiermede in kennis gesteld, besloot eene nieuwe school te bouwen en vroeg advies omtrent twee beschikbare terreinen, waarvan het eene, in de nabijheid van de begraafplaats en aan den voet van een dijk gelegen, onvoorwaardelijk moest worden afgekeurd.

Rossum. Eveneens werd advies gevraagd omtrent terrein en plan voor eene nieuw te bouwen school in de gemeente Rossum. Beiden konden worden goedgekeurd, mits eene in de nabijheid gelegen vuile sloot gedempt, het terrein opgehoogd en de speelplaats vergroot werd. Bovendien werd voor ventilatie en verwarming het stelsel van Levoir en van Bemmelen aanbevolen.

Nijmegen. De openbare school in de Kaaskowergas te Nijmegen bleek veel te wenschen over te laten. Ook de ventilatiemiddelen bleken zoo onvoldoende, dat in een vertrek een koolzuurgehalte van 4 c. M^3. per mille werd aangetroffen. Toen aan den districtsschoolopziener was medegedeeld, dat er bepaald termen aanwezig waren om art. 5 der wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127) toe te passen, werden spoedig de noodige verbeteringen aangebracht.

Leiden. Twee plannen, namelijk het eene voor den bouw van eene hoogere burgerschool voor meisjes op de Ruine te Leiden, het andere voor den bouw van een nieuw gymnasium in dezelfde gemeente, werden goedgekeurd.

Op eerstgenoemde school zal het Liernurstelsel toegepast worden.

Nieuwkoop. De openbare school te Nieuwkoop bleek van dien aard, dat er termen waren art. 5 der wet regelende het lager onderwijs toe te passen, indien niet spoedig de gewenschte verbeteringen werden aangebracht. Zoowel bij het gemeentebestuur als bij Gedeputeerde Staten werd hierop aangedrongen.

Strijen, Mijnsheerenland en Maasdam. Ook de gemeentebesturen van Strijen, Mijnsheerenland en Maasdam moesten op den meer of minder slechten toestand van de in hunne gemeenten aanwezige scholen gewezen worden. Door de besturen van de twee eerstgenoemde gemeenten werd verbetering toegezegd.

Twee plannen voor nieuwe openbare scholen te Blaricum en Heemstede werden aan het oordeel van het geneeskundig Staatstoezicht onderworpen en goedgekeurd, mits het beerputtenstelsel door dat van het tonnenstelsel vervangen werd. Blaricum en Heemstede.

Met den districtsschoolopziener had overleg plaats omtrent de noodwendige verbetering van de openbare school te Marken Binnen (gemeente Uitgeest). Uitgeest.

De openbare school te Muiden bleek zeer donker en somber wegens zeer ondoelmatig aangebrachte verlichtingsmiddelen. De ventilatie liet eveneens veel te wenschen over, temeer de school voor 170 kinderen veel te klein is. Muiden.

Tot afkeuring zou reeds zijn overgegaan, indien het gemeentebestuur, doordrongen van de noodzakelijkheid deze school door eene nieuwe te vervangen, niet reeds een plan daaromtrent had laten opmaken.

Financieele moeielijkheden schijnen evenwel de uitvoering te belemmeren.

Buiten medeweten van het geneeskundig Staatstoezicht, werd te Ouder-Amstel een terrein voor eene nieuwe openbare school voor 200 kinderen aangekocht. Ouder-Amstel.

Aangezien dat terrein nabij de begraafplaats gelegen en grootendeels door stinkende slooten, waarop privaten uitloozen, omringd is, werden, doch zonder gevolg, pogingen aangewend, het gemeentebestuur tot het kiezen van een ander terrein over te halen.

De gemeentebesturen van Helder, Naarden en Purmerende werden op het slecht invallen van het licht en op de aanwezigheid van kapstokken in de schoollokalen gewezen. Helder, Naarden en Purmerende.

De aanbevolen maatregelen tot verbetering zouden worden opgevolgd.

Omtrent plannen tot het bouwen van nieuwe of vergrooting van scholen werd in overleg getreden met de gemeentebesturen van Hengstdijk, Bath, Biervliet, St. Maartensdijk, Tholen, Schore, Clinge, Kapelle, Nisse, Brouwershaven, Zierikzee, Zonnemaire, Veere, Serooskerke, Ouwerkerk, Zuidzande, Breskens, Cadzand, Koudekerk en Oostburg. Hengstdijk, Bath, Biervliet, St. Maartensdijk, Tholen, Schore, Clinge, Kapelle, Nisse, Brouwershaven, Zierikzee, Zonnemaire, Veere, Serooskerke, Ouwerkerk, Zuidzande, Breskens, Cadzand, Koudekerk en Oostburg.

Omtrent plannen tot verbetering van schoollokalen had overleg plaats met de gemeentebesturen van Waterlandskerkje, Wolfaartsdijk, Kerkwerve, 's Heerenhoek, Sas van Gent, Yerseke, Noordwelle, Serooskerke, Boschkapelle, Stoppeldijk, Ellemeet, St. Annaland en Oostburg. Waterlandskerkje, Wolfaartsdijk, Kerkwerve, 's-Heerenhoek, Sas van Gent, Yerseke, Noordwelle, Serooskerke, Boschkapelle, Stoppeldijk, Ellemeet, St. Annaland en Oostburg.

De gemeenteraad van Hengstdijk besloot eene nieuwe school te bouwen, nadat de inspecteur gedreigd had de thans bestaande te zullen afkeuren. Hengstdijk.

Van het plan, om de bestaande school te Biervliet voor meisjesschool in te richten, besloot de gemeenteraad, op advies van den inspecteur, af te zien, aangezien de vuile omgeving het vergrooten daarvan niet wenschelijk maakte. Biervliet.

Thans zal op de markt zoowel eene nieuwe meisjes- als jongensschool gebouwd worden.

Kerkwerve.

Wegens de ligging van de openbare school op het kerkhof in de kom der gemeente Kerkwerve, drong de inspecteur bij het gemeentebestuur op het sluiten van de begraafplaats of het bouwen van eene nieuwe school aan.
Tot het eerste werd besloten en eene nieuwe begraafplaats aangelegd.

Kamerik.

Omtrent het plan om op de plaats van de oude openbare school, die 37.6 M. van de begraafplaats te Kamerik afligt, eene nieuwe te bouwen, werd gunstig geadviseerd.
In de R. K. school aldaar bleek het licht van achteren en rechts in te vallen en de vloer verrot te zijn, terwijl de plaatsing der kapstokken en privaten te wenschen overliet.

Langbroek.

De zeer doelmatig ingerichte openbare school te Langbroek is te hoog van zoldering, waardoor het spreken door de onderwijzers bemoeielijkt wordt.
Het dempen van eene vuile sloot, nabij de openbare school te Nederlangbroek, werd dringend aangeraden.

Leusden.

Op het verzoek van den geneeskundigen inspecteur aan het gemeentebestuur van Leusden, om eene nieuw te bouwen school aldaar van het tonnenstelsel te voorzien, werd geantwoord, dat in het plan geene wijziging meer kon worden gebracht.

Loenen.

In de openbare school te Loenen laat het invallen van het licht te wenschen over en zijn de privaten aan het oog van den onderwijzer onttrokken.
In de bijzondere school aldaar is de zoldering te laag, de ruimte onvoldoende, valt het licht rechts in en zijn de ventilatiemiddelen slecht.
In eene bewaarschool, naast de vorige gelegen, liet de inrichting en zindelijkheid veel te wenschen over.

Mijdrecht.

De openbare school te Mijdrecht zal, in overleg met het geneeskundig Staatstoezicht, vergroot worden.
Eene particuliere school aldaar, onlangs gebouwd, bleek onvoldoende ventilatiemiddelen te bezitten, terwijl de privaten, die stank verspreiden, aan het oog van den onderwijzer zijn onttrokken.

Tienhoven.

De privaten van de doelmatig ingerichte school te Tienhoven werden, op verzoek van den inspecteur, volgens het voorschrift van het Koninklijk besluit gewijzigd.

Waverveen.

Eene particuliere school te Waverveen is veel te klein en bezit slecht geplaatste ramen en ondoelmatige verwarmingsmiddelen.

Idaarderadeel, Baarderadeel, Rauwerderhem, Utingeradeel, Aengwirden, Opsterland, Haskerland, Schoterland, Oostellingwerf, Weststellingwerf, Doniawerstal, Workum, Wonseradeel, Bolsward en Sneek.

Met de gemeentebesturen van Idaarderadeel, Baarderadeel, Rauwerderhem, Utingeradeel, Aengwirden, Opsterland, Haskerland, Schoterland, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Doniawerstal, Workum, Wonseradeel, Bolsward en Sneek had overleg plaats omtrent het bouwen van nieuwe of vergrooten van scholen.

IJselmuiden.

Het terrein en plan voor eene nieuwe school te IJselmuiden werd onderzocht en goed bevonden.

De burgemeester van Borne werd ingelicht omtrent het verwarmen en ventileeren van de openbare school aldaar. Borne.

Na onderzoek werd het gemeentebestuur van Stad Delden aangeraden de openbare school, die vernieuwd zal worden, naar een ander terrein te verplaatsen, aangezien de stand der oude, wegens drukke passage, te geringe oppervlakte, vochtigheid en vuile omgeving, onvoorwaardelijk moest worden afgekeurd. Stad Delden.

Op verzoek van den districtsschoolopziener, werd een onderzoek naar den toestand van de openbare school te Bedum ingesteld. Hoewel de omgeving, de verlichtings- en ventilatie-middelen, alsmede de inhoudsoppervlakte wegens de lage zolderingen veel te wenschen overlieten, bestonden er geen voldoende termen om tot sluiting te adviseeren. Niettemin werd ten sterkste aangeraden haar, in plaats van te verbeteren, door eene nieuwe op een ander terrein te doen vervangen. Bedum.

Om de oorzaak van het luchtbederf in de school voor meisjes in de Oude-Boteringestraat te Groningen — hetwelk door den stadsbouwmeester aan de nieuwe bepleistering der muren werd toegeschreven — op te sporen, werd, op aandringen van den inspecteur, door den gemeenteraad eene commissie benoemd. Groningen.

Naar aanleiding van haar rapport, in het begin van 1883 uitgebracht, waaruit bleek, dat de bodem dier school, zooals de inspecteur vermoedde, in hooge mate verontreinigd was, werd het gebouw, als nadeelig voor de gezondheid der schoolgaande kinderen, afgekeurd.

De school te Rolderveen, waaromtrent de inspecteur weinig jaren geleden een hoogst ongunstig verslag moest uitbrengen, is thans door een vrij voldoend nieuw gebouw vervangen. Rolderveen.

De openbare scholen in de gemeenten Valkenburg en Gronsfeld werden door den geneeskundigen ambtenaar afgekeurd en dientengevolge gesloten. Valkenburg en Gronsfeld.

De gemeentebesturen van Venloo, Kessel, Wittem, Meerssen, Heer en Born werden gedreigd met afkeuring van de in hunne gemeenten aanwezige scholen, indien niet spoedig de aanbevolen verbeteringen werden aangebracht. Venloo, Kessel, Wittem, Meerssen, Heer en Born.

Omtrent verbeteringen van schoollokalen in de gemeenten Echt, Buggenum, Beek, Elsloo, Neer, Blerik, Bergen en Amstenrade had overleg met de gemeentebesturen plaats. Echt, Buggenum, Beek, Elsloo, Neer, Blerik, Bergen en Amstenrade.

Advies werd uitgebracht omtrent terreinen en plannen voor nieuwe scholen te Ottersum, Lottum, Well, Herten, Gronsfeld, Valkenburg, Venlo, Heer en Eijsden. Ottersom, Lottum, Well, Herten, Gronsfeld, Valkenburg, Venlo, Heer en Eijsden.

Bij het bezoeken van een pensionaat te Sittard werd aangedrongen op verbetering van de ventilatie- en verwarmingsmiddelen in de overigens zeer goed ingerichte schoollokalen en op het aanschaffen van eene barak voor besmettelijke lijders. Sittard.

Door eene commissie uit den geneeskundigen raad werd rapport uitgebracht over den toestand van 41 in 29 gemeenten van Limburg aanwezige bewaarscholen. Bewaarscholen in Limburg.

De ontvangen indruk dier scholen was over het algemeen gunstig. Vele onder het toezicht van geestelijke zusters staande bewaarscholen bleken zelfs uitmuntend te zijn ingericht; enkele andere daarentegen, zooals te Venloo, Weert en Mook, toonden aan, dat een toezicht van Staatswege niet overbodig moest geacht worden.

C. **Fabrieken en trafieken. Adviezen betreffende de concessiën tot oprichting.**

Leerlooierij en huidenzouterij te Breda.

Op een verzoek tot oprichting van eene leerlooierij te Breda werd ongunstig, op dat tot oprichting van eene huidenzouterij in dezelfde gemeente gunstig geadviseerd.

Voor beide inrichtingen werd evenwel onder bepaalde voorwaarden vergunning verleend.

Huidenzouterij te Zaltbommel.

Naar aanleiding van het voorkomen van typhusgevallen in de nabijheid eener huidenzouterij in de kom der gemeente Zaltbommel, werd deze inrichting onderzocht. Zij bleek zeer ondoelmatig ingericht en zeer onzindelijk te zijn.

Aangezien den eigenaar concessie was verleend, kon van opheffing geen sprake zijn en moest de inspecteur zich bepalen, op grond van art. 17 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), maatregelen ter verbetering voor te stellen, zooals het ondoordringbaar maken van den vloer en het onderste gedeelte van de muren, om het bederf van bodem en lucht tegen te gaan, en het opvangen van den thans gedeeltelijk in de opene stadsgoten afvloeienden pekel in een ijzeren vat, om dagelijks, na desinfectie met carbolzuur, buiten de kom der gemeente gebracht te worden.

Alvorens op deze maatregelen bij den eigenaar aan te dringen, besloot het gemeentebestuur vooreerst een onderzoek naar den toestand van twee dergelijke in hunne gemeente bestaande inrichtingen in te stellen.

Drijfriemenfabriek te Eibergen.

Aan de leerlooierij te Eibergen is eene inrichting tot het vervaardigen van drijfriemen verbonden. Aangezien de bewerking daarvan, waarbij eene oplossing van caoutchouc en zwavelkoolstof gebezigd wordt, vroeger slechts enkele uren achtereen door de arbeiders kon worden volgehouden en vele ziekten onder hen veroorzaakte, werd met goed gevolg een door middel van buizen met de buitenlucht in verbinding staande masker-ventilator aangeraden, die uitstekende diensten bewijst.

Lompenmagazijn te Wageningen.

Op een verzoekschrift tot oprichting van een lompen-, huiden- en beenderenmagazijn in de kom der gemeente Wageningen werd met goed gevolg geadviseerd afwijzend te beschikken.

Slachterijen te 's-Gravenhage.

Op verscheidene verzoeken tot oprichting van slachterijen te 's-Gravenhage, waaronder één voor paarden, kon een gunstig advies worden uitgebracht, met de opmerking evenwel, dat dergelijke inrichtingen in de nieuw aangebouwde wijken der stad zooveel mogelijk moesten worden geweerd.

Azijnmakerij te 's-Gravenhage.

Tegen de oprichting van eene azijnmakerij aan het Hoogezand te 's-Gravenhage bestond geen hygieinisch bezwaar.

Huidenzouterij te 's-Gravenhage.

Het oprichten van eene huidenzouterij aan den Zuidbuitensingel te 's-Gravenhage werd toegestaan onder de volgende door den inspecteur vastgestelde voorzorgsmaatregelen, dat de bodem, muren en riolen ondoordringbaar moeten gemaakt en de afval onmiddellijk buiten de stad moet verwijderd worden.

Naar aanleiding van klachten over een lompenmagazijn in de tweede Nieuwe Molstraat te 's-Gravenhage, werden maatregelen ter verbetering aanbevolen. Lompenmagazijnen te 's-Gravenhage.

Op een onderzoek, om een lompen- en beenderenmagazijn te mogen houden in de Lange Koediefstraat te 's-Gravenhage, adviseerde de inspecteur gunstig, mits een houten luchtkoker van 1 M. middellijn tot op 1 M. boven het dak aangebracht en het bestaande lichtraam vastgeschroefd werd.

Tegen het oprichten van eene zeepziederij in de Jacob Catsstraat en van eene chemisch-technische fabriek aan den Loosduinschen weg te 's-Gravenhage werden door het geneeskundig Staatstoezicht geene bezwaren van overwegenden aard ingebracht. Zeepziederij en chemisch-technische fabriek te 's-Gravenhage.

Op eene aanvraag, om vergunning tot het oprichten van eene fabriek voor kunstmeststoffen te Bolnes, adviseerde de adjunct-inspecteur gunstig, mits ondoordringbare wanden, luchtopeningen in het dak en slechts toegangen in de achterzij van het pakhuis aangebracht werden. Fabriek van meststoffen te Ridderkerk.

Door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland werd het gevoelen van den geneeskundigen ambtenaar gevraagd over de al of niet schadelijkheid van eene te Haarlem bij de bestaande gasfabriek op te richten fabriek van zwavelzure ammonia, waartoe door het gemeentebestuur van Haarlem de vergunning geweigerd, en tegen welke afwijzende beschikking de Imperial Continental Gasassociation te Londen door haren vertegenwoordiger bij den Koning in beroep gekomen was. Zwavelzure ammoniakfabriek te Haarlem.

Hierop werd geantwoord: dat fabrieken van zwavelzure ammonia, ingericht volgens de nieuwere methoden met gesloten toestellen en hooge schoorsteenen geen bijzondere hinder zouden veroorzaken, omdat de gassen, onder den vuurhaard geleid, verbrand of, in zuiveringskisten met ijzeroxyde gevoerd, gebonden zouden worden; dat niettemin, bij geleiding der gassen onder den vuurhaard, toch eenig zwavelzuur door de hooge schoorsteenen kon ontsnappen, vervolgens de kalk, voor de uitdrijving van de ammonia uit het gaswater gebruikt, stank kon verspreiden, indien de bewaring en wegvoering daarvan niet met zorg geschiedde, en eindelijk zich stinkende zwavelhoudende dampen zouden ontwikkelen, indien door eene te sterke verwarming bij het afdampen der oplossing van zwavelzure ammonia aanleiding tot reductie van dit zout gegeven werd; dat deze bezwaren evenwel van geringen aard moesten beschouwd worden, wanneer men zich bepaalde tot de bewerking van het alleen door de gasfabriek geproduceerd gaswater; en dat derhalve eene voorwaardelijke vergunning kon worden toegestaan, mits alleen het gaswater van de fabriek gebruikt en de methode van bewerking, ter voorkoming van het ontsnappen van stinkende gassen, nauwkeurig omschreven werd.

In 1882 kwamen bij burgemeester en wethouders van Amsterdam 30 adressen in, houdende verzoek om vergunning tot het oprichten van bewaarplaatsen voor lompen en beenderen in kelders of andere gedeelten van perceelen in bevolkte buurten der gemeente. Bewaarplaatsen van lompen en beenderen te Amsterdam.

Overeenkomstig het advies van den adjunct-inspecteur, werd op 27 dier aanvragen afwijzend beschikt. In een dier gevallen kwam de adressant in hooger beroep bij den Koning, doch zonder gevolg, nadat de geneeskundige ambtenaar op nieuw was gehoord.

De 3 overige vergunningen werden, op advies van het geneeskundig Staatstoezicht, verleend, omdat de loodsen of pakhuizen, waarin de lompen of beenderen zouden worden bewaard, onbewoond en genoegzaam afgezonderd van de bewoonde huizen gelegen waren.

Op het verzoek tot oprichting van eene pens- of zoogenaamde verschewaarkokerij in de Darmkokerij te Amsterdam.

De ontvangen indruk dier scholen was over het algemeen gunstig. Vele onder het toezicht van geestelijke zusters staande bewaarscholen bleken zelfs uitmuntend te zijn ingericht; enkele andere daarentegen, zooals te Venloo, Weert en Mook, toonden aan, dat een toezicht van Staatswege niet overbodig moest geacht worden.

C. **Fabrieken en trafieken. Adviezen betreffende de concessiën tot oprichting.**

Leerlooierij en huidenzouterij te Breda.

Op een verzoek tot oprichting van eene leerlooierij te Breda werd ongunstig, op dat tot oprichting van eene huidenzouterij in dezelfde gemeente gunstig geadviseerd.

Voor beide inrichtingen werd evenwel onder bepaalde voorwaarden vergunning verleend.

Huidenzouterij te Zaltbommel.

Naar aanleiding van het voorkomen van typhusgevallen in de nabijheid eener huidenzouterij in de kom der gemeente Zaltbommel, werd deze inrichting onderzocht. Zij bleek zeer ondoelmatig ingericht en zeer onzindelijk te zijn.

Aangezien den eigenaar concessie was verleend, kon van opheffing geen sprake zijn en moest de inspecteur zich bepalen, op grond van art. 17 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), maatregelen ter verbetering voor te stellen, zooals het ondoordringbaar maken van den vloer en het onderste gedeelte van de muren, om het bederf van bodem en lucht tegen te gaan, en het opvangen van den thans gedeeltelijk in de opene stadsgoten afvloeienden pekel in een ijzeren vat, om dagelijks, na desinfectie met carbolzuur, buiten de kom der gemeente gebracht te worden.

Alvorens op deze maatregelen bij den eigenaar aan te dringen, besloot het gemeentebestuur vooreerst een onderzoek naar den toestand van twee dergelijke in hunne gemeente bestaande inrichtingen in te stellen.

Drijfriemenfabriek te Eibergen.

Aan de leerlooierij te Eibergen is eene inrichting tot het vervaardigen van drijfriemen verbonden. Aangezien de bewerking daarvan, waarbij eene oplossing van caoutchouc en zwavelkoolstof gebezigd wordt, vroeger slechts enkele uren achtereen door de arbeiders kon worden volgehouden en vele ziekten onder hen veroorzaakte, werd met goed gevolg een door middel van buizen met de buitenlucht in verbinding staande masker-ventilator aangeraden, die uitstekende diensten bewijst.

Lompenmagazijn te Wageningen.

Op een verzoekschrift tot oprichting van een lompen-, huiden- en beenderenmagazijn in de kom der gemeente Wageningen werd met goed gevolg geadviseerd afwijzend te beschikken.

Slachterijen te 's-Gravenhage.

Op verscheidene verzoeken tot oprichting van slachterijen te 's-Gravenhage, waaronder één voor paarden, kon een gunstig advies worden uitgebracht, met de opmerking evenwel, dat dergelijke inrichtingen in de nieuw aangebouwde wijken der stad zooveel mogelijk moesten worden geweerd.

Azijnmakerij te 's-Gravenhage.

Tegen de oprichting van eene azijnmakerij aan het Hoogezand te 's-Gravenhage bestond geen hygieinisch bezwaar.

Huidenzouterij te 's-Gravenhage.

Het oprichten van eene huidenzouterij aan den Zuidbuitensingel te 's-Gravenhage werd toegestaan onder de volgende door den inspecteur vastgestelde voorzorgsmaatregelen, dat de bodem, muren en riolen ondoordringbaar moeten gemaakt en de afval onmiddellijk buiten de stad moet verwijderd worden.

Lompenmagazijn te Zierikzee.

Na weigering van het gemeentebestuur van Zierikzee, om vergunning te verleenen tot tot het oprichten van een lompenmagazijn (zie verslag 1881, bladz. 276), kwam de zaak in hooger beroep bij den Koning. De inspecteur, daarop nogmaals om advies gevraagd, weerlegde de door appellanten aangevoerde argumenten en bleef op het niet verleenen van de vergunning aandringen. Niettemin werd deze, na vernietiging van het besluit van den gemeenteraad, onder de volgende voorwaarden verleend:

dat slechts verwerkte en reeds elders uitgezochte lompen in het magazijn mogen bewaard worden;

dat in de buitenmuren tot eene hoogte van 10 M. boven den beganen grond geen luiken of vensters, die geopend kunnen worden, mogen worden aangebracht, dat de deur of deuren, aan de zuidzijde uitkomende, van portalen voorzien en deze door eene binnendeur van het magazijn afgescheiden moeten worden;

dat het magazijn van minstens 8 luchtkokers, 1 50 M. boven het dak uitstekende, moet worden voorzien; en

dat in het gebouw geen vuur of licht mag worden gebruikt.

Beenzwartfabriek te Loenen.

Te Loenen bestaat sedert geruimen tijd een beenzwartfabriek, die een zeer stinkenden, aan vetachtige vlokken rijken en in de huizen doordringenden rook verspreidt.

Daar reeds vroeger, doch te vergeefs, getracht was den eigenaar der fabriek in rechten te dwingen door optrekking van den schoorsteen in dit bezwaar te gemoet te komen, moest het geneeskundig Staatstoezicht zich thans bepalen, om door welwillendheid gedaan te krijgen, wat door dwang niet kon worden verkregen. Op een dienaangaand aan de directie gedaan voorstel werd geantwoord, dat dit in overweging zou worden genomen en dat men reeds getracht had, door verandering der vuurhaarden, in den toestand verbetering aan te brengen.

Lompenmagazijnen te Utrecht.

Op twee verzoeken tot oprichting van lompenmagazijnen in de Strooisteeg en Vrouwjuttenstraat te Utrecht werd geadviseerd afwijzend te beschikken.

Toen dienovereenkomstig, wat de Strooisteeg betreft, was besloten, wendde de belanghebbende zich tot den Koning met verzoek dat besluit te vernietigen.

Slachterij te Heerenveen

Onder de door den geneeskundigen ambtenaar opgegeven voorwaarden werd vergunning verleend tot het oprichten van eene slachterij voor varkens, schapen en kalveren te Heerenveen.

Paardenslachterij te Sneek.

Het verzoek tot oprichting van eene paardenslachterij te Sneek werd, overeenkomstig advies van het geneeskundig Staatstoezicht, geweigerd.

Lompenmagazijn te Zwolle.

Naar aanleiding van een verzoek, om een in de Bitterstraat te Zwolle gelegen perceel voor lompenmagazijn te mogen inrichten, werden burgemeester en wethouders gewezen op het brandgevaar door het broeien van vochtige lompen, op de voor de gezondheid nadeelige uitdampingen van vuile of slecht gewasschen lompen en op het overbrengen van besmettelijke ziekten door lompen, vooral van pokken, zooals door de ervaring reeds zoo dikwijls is bevestigd.

Lompenmagazijn te Winschoten.

De vergunning tot het houden van een lompenmagazijn binnen de kom der gemeente Winschoten werd, overeenkomstig het advies van den inspecteur, geweigerd.

Vilderijen te Kantens.

Omtrent twee verzoeken tot het oprichten van eene vilderij te Kantens en te Rottum werd, wat het eerste betreft, ongunstig, en, wat het laatste betreft, gunstig geadviseerd.

Stoomwasscherij te Haren.

Tegen de oprichting van eene stoomwasscherij te Helpman (gem. Haren) bestond bij den inspecteur geene bedenking, mits de concessionarissen stiptelijk de verplichting op zich namen om het afvalwater niet dan vrij van zeep en andere vuile bestanddeelen in de openbare wateren af te voeren.

Toen dienovereenkomstig door burgemeester en wethouders werd besloten, kwam de Minister van Oorlog daartegen in hooger beroep, omdat het aangewezen terrein voor de stoomwasscherij op een afstand van 180 M. van de zwem- en badinrichting voor militairen gelegen was

De Koning verklaarde evenwel dit beroep ongegrond, aangezien: het afvoerwater door bijvoeging van kalkmelk, chloormagnesium of zoutzuur niet alleen gemakkelijk, maar ook met voordeel kon worden gezuiverd; tegen het wasschen van besmette goederen zorgvuldig zou worden gewaakt; de smetstoffen — zoo deze niettemin aanwezig mochten zijn — door verwarming van het zeepwater boven kookpunt onschadelijk zouden worden gemaakt; en slechts eene hoeveelheid van 4 M^3. water per dag zou worden gebezigd.

Huidenzouterij te Meppel.

De oprichting van eene tweede huidenzouterij in de kom der gemeente Meppel werd door den inspecteur ten sterkste ontraden. Hij wees daarbij op het gevaar van verontreiniging van de in de nabijheid gelegen waterputten, waaromtrent herhaaldelijk klachten door de omwoners van de reeds bestaande huidenzouterij werden ingezonden.

Huidenmagazijn te Maastricht.

Op advies van de plaatselijke gezondheidscommissie en van den adjunct-inspecteur werd afwijzend beschikt op een verzoek tot oprichting van een huidenmagazijn, droogerij en zouterij in de kom der gemeente Maastricht, vooral met het oog op het gevaar van besmetting door huiden, afkomstig van aan besmettelijke ziekten overleden vee.

Boterfabriek te Blerick.

Een boterfabriekant te Blerick vroeg vergunning om het afvalwater naar de Maas te mogen afvoeren.

De adjunct-inspecteur adviseerde Gedeputeerde Staten de verlangde concessie te verleenen, mits voor goed gesloten buizen of goten zorg gedragen werd.

Slachterijen te Venloo.

Op verzoeken tot het oprichten van varkenslachterijen te Venlo werden Gedeputeerde Staten in overweging gegeven afwijzend te beschikken. Tevens werd, naar aanleiding daarvan, de aandacht van het gemeentebestuur gevestigd op het nadeel van dergelijke reeds bestaande inrichtingen, met verzoek, het gebruik van het abattoir ook voor het slachten van varkens beschikbaar te stellen.

d. *Gevangenissen.*

Montfoort.

Bij een onderzoek van de gevangenis voor jeugdige mannelijke veroordeelden te Montfoort bleek de ruimte van enkele slaapzalen en de afvoer van faecaliën in de ziekenvertrekken nog te wenschen over te laten.

e. *Gestichten van liefdadigheid.*

Breda.

Een nieuw gesticht van liefdadigheid te Breda, uitsluitend bestemd voor 30 liefdezusters,

die zich met ziekenverpleging bij de inwoners zullen bezig houden, bleek goed ingericht en aan het doel te beantwoorden.

Bij het armbestuur van Driel werd aangedrongen op het bouwen van eene gelegenheid tot verpleging van besmettelijke lijders in den tuin van het overigens zeer doelmatig ingerichte gebouw van liefdadige zusters ter verpleging van oude mannen en vrouwen. Driel.

Het zoogenaamde kinderhuis te Harderwijk bleek thans in zoover verbeterd, dat de daaronder loopende beerput opgeruimd was en de privaten van het tonnenstelsel voorzien en doelmatig geplaatst waren (zie verslag 1881, bladz. 278). Harderwijk.

Bij regenten van het burgerweeshuis te Zierikzee werd op verbetering van de ventilatiemiddelen in de slaapzaal voor meisjes aangedrongen. Zierikzee.

Omtrent het plan tot het bouwen van één in de plaats van twee thans bestaande proveniershuizen te Kampen trad de inspecteur met de regenten in overleg. Kampen.

Bij bezichtiging van de nieuw gebouwde lokalen van het weeshuis met hospitaal — behoorende tot de liefdegestichten der zusters te Sittard — werd met de directie en den bouwmeester de wijze van verwarming en ventilatie dier gebouwen besproken. Sittard.

De oprichting van een paviljoen Tollet voor besmettelijke lijders bij de pensionaten te Venray en Ottersum werd dringend aanbevolen. Venray en Ottersum

Bij het gemeentebestuur van Blerick, alwaar één gebouw voor bewaarschool, weeshuis, oude mannen- en vrouwenhuis en hospitaal bestemd bleek, werd op verspreiding dezer hulpbehoevenden van zoo uiteenloopenden aard en op het bouwen van eene ziekeninrichting ten sterkste aangedrongen. Blerick.

f. *Ziekenhuizen en inrichtingen tot verpleging van lijders aan eene besmettelijke ziekte.*

Te Breda is eene gelegenheid tot verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten tot stand gekomen en geplaatst in de nabijheid van het burgergasthuis, zoodat de verpleging der lijders gemakkelijk door de zusters van liefde kan geschieden. Breda.

Te Nunspeet (gemeente Ermeloo) is een herstellingsoord op kleine schaal tot verpleging van malarialijders en ziekelijke kinderen gebouwd. Het beantwoordt goed aan zijn doel en werd gedurende den zomer druk bezocht. Ermeloo.

Door financieele hulp van eenige welgestelden werd te Arnhem een ziekenhuis voor kinderen opgericht. Hoewel nog klein, voorziet het thans reeds in een groote behoefte. Arnhem.

Een te Nijmegen, zonder voorkennis van het geneeskundig Staatstoezicht, gebouwd huis ter verpleging van besmettelijke lijders, bleek, bij onderzoek, verscheidene gebreken te bezitten, zooals een te smalle en voor brancards niet toegankelijke gang, onvoldoende ventilatiemiddelen, slechte verdeeling der ziekenvertrekken en ondoelmatige plaatsing van het privaat, de lijkenkamer en de bergplaats voor kleêren. Nijmegen.

Met burgemeester en wethouders werd alsnog besproken, op welke wijze nog zooveel mogelijk verbeteringen konden worden aangebracht.

Oldebroek.

Het gemeentebestuur van Oldebroek, aangespoord om een gebouw tot verpleging van besmettelijke lijders in te richten, antwoordde, dat de gemeentefinanciën eene uitgave voor dat, ook volgens hun gevoelen, hoogst nuttig doel niet gedoogden, doch dat zij eenige kribben voor behoeftige lieden, ter vervanging van de benauwde bedsteden, hadden aangeschaft.

Kamerik.

Te Kamerik bestaat, naast het brandspuithuis, een ordelijk en net vertrek ter verpleging van drie zieken. Zijne ligging op slechts 4 M. van de achterzijde van het gemeentehuis — de woonplaats van den veldwachter, waarvan de deur zich tegenover dit gebouwtje bevindt — maakt het echter, met het oog op het gevaar van overbrenging van besmetting, ongeschikt om tot verpleging van besmettelijke lijders te dienen, te meer het benoodigde water ook uit de woning van den veldwachter moet worden verkregen.

Mijdrecht.

Te Mijdrecht werd eene doelmatige gelegenheid tot verpleging van 4 besmettelijke lijders ingericht. De bewoners van een aangrenzend huis zonder kinderen zijn aangewezen eventueel hulp te verleenen.

Montfoort.

Een te Montfoort zonder voorkennis van het geneeskundig Staatstoezicht gebouwd ziekenhuisje, bleek veel te wenschen over te laten. Het gemeentebestuur werd op zijne verplichting, overeenkomstig art. 14, alin. 2, der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58) gewezen, en verzocht alsnog zoo mogelijk de gewenschte verbeteringen aan te brengen.

Tienhoven.

Een gedeelte van een huis te Tienhoven, bewoond door gehuwde lieden, aan wie eventueel de ziekenoppassing is opgedragen, werd tot afzondering en verpleging van besmettelijke lijders ingericht. Hoewel de gelegenheid klein is, voldoet zij aan het voorschrift der wettelijke bepalingen.

Deventer.

Regenten van het St. Elisabeths-gasthuis te Deventer raadpleegden den inspecteur over de oprichting en het plan van een nieuw ziekenhuis.

Groningen.

Op verzoek van den inspecteur, werden aan de barak voor besmettelijke lijders te Groningen enkele verbeteringen in de ventilatiemiddelen en den afvoer van regen- en afvalwater aangebracht.

Het academisch ziekenhuis bleek ook dit jaar wederom veel te klein, zoodat opneming van een niet gering aantal lijders moest geweigerd worden.

Naar aanleiding van de overbrenging van eene vrouwelijke patient van eene ziekenzaal naar een in het ziekenhuis kort te voren ingericht zaaltje voor twijfelachtige gevallen, waarin zij reeds den volgenden dag aan typhus overleed, werd de aandacht van de commissie van toezicht gevestigd op de wenschelijkheid, om voortaan dat zaaltje niet meer voor dat doel te gebruiken, maar dergelijke lijders direct in de barak te laten verplegen.

Meppel.

Omtrent de gelegenheid tot verpleging van besmettelijke lijders te Meppel adviseerde de inspecteur Gedeputeerde Staten van Drenthe, dat deze — zijnde armoedig, onooglijk en geplaatst in eene arme en zeer volkrijke buurt — veel minder doelmatig was gebleken ingericht te zijn dan verscheidene dergelijke gelegenheden, die sedert de invoering der epidemiewet in verschillende dorpen waren verrezen.

Assen.

Burgemeester en wethouders van Assen werden op verzoek ingelicht omtrent de inrichting van eene gelegenheid tot afzondering en verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten.

Met het armbestuur van Maastricht werd overleg gepleegd omtrent het bouwen van paviljoens volgens het stelsel Tollet, zoowel ter uitbreiding van de ziekenzalen van Calvariënberg als voor eene afzonderlijke kraaminrichting, waarvan het bestaan voor Limburg, volgens den adjunct-inspecteur, wegens het groot gebrek aan vroedvrouwen in die provincie, zeer gewenscht moet beschouwd worden. Maastricht.

g. *Krankzinnigengestichten.*

De gestichten voor krankzinnigen werden geregeld eenmaal in de drie maanden bezocht door de betrokken officieren van justitie, vergezeld van de geneeskundige ambtenaren, in den kring, waarin de gestichten gelegen zijn.

De voorgenomen bouw van het krankzinnigengesticht op een tot dat doel aangekocht plateau te Ulestraten, door Fransche geestelijken, kwam niet tot uitvoering. Ulestraten.

De groote moeielijkheid, om naar deze hooggelegen terreinen eene voldoende hoeveelheid water op te voeren, en verschil in opvatting omtrent de inrichting van en de dienstregeling in het gesticht tusschen de geestelijken en de inspecteurs voor de krankzinnigengestichten waren daartoe almede de aanleidende oorzaken.

D. **Voedsel en dranken.**

Na onderzoek van het water uit eene sloot, dat door een boerengezin onder Zevenbergen, waarvan 9 personen aan febris typhoidea hadden geleden, gedronken werd, en ammoniak, kalk en chloorverbindingen bleek te bevatten, had een overleg met het gemeentebestuur, ter verkrijging van beter drinkwater, plaats. **Noord-Brabant.** Drinkwater te Zevenbergen.

In het water van eene particuliere pomp, nabij de woning van een thyphuslijder te Oosterhout, werd ammoniak, chloor en eene geringe hoeveelheid nitriten aangetroffen, zoodat het als drinkwater werd ontraden. Drinkwater te Oosterhout.

De aandacht van den burgemeester van Zevenbergen werd gevestigd op eene groote hoeveelheid bedorven kaas, dat uit Zevenbergen naar Maastricht verzonden en aldaar afgekeurd was. Kaas te Zevenbergen.

Bij het voorkomen van typhus abdominalis in twee huisgezinnen en op de Beek (gem. Prinsenhage), werd in het water, waarvan beide gezinnen als drinkwater gebruik maakten, salpeterigzure zouten, salpeterzuur en te veel chloriden aangetroffen. Drinkwater te Prinsenhage.

Aangezien het een particulier eigendom betrof, werd bij publicatie tegen het gebruik van bedoeld water gewaarschuwd.

Door het gebruik van vleesch, afkomstig van eene koe, die kort na het kalven aan metroperitonitis was overleden, en van haar reeds voor de geboorte overleden kalf, zijn te Heesch 150 personen, onder verschijnselen van hoofdpijn, braken en diarrhoea, niet zelden gepaard met koorts, ernstig ongesteld geweest. Vleesch te Heesch.

Niettegenstaande de burgemeester dientengevolge de ingezetenen ernstig tegen het gebruik van vleesch, afkomstig van ziek vee, had gewaarschuwd, werd niettemin door den wethouder kort daarna een aan eene ziekte overleden kalf aan een arm gezin ter consumtie

aangeboden, met het gevolg, dat ook alle leden van dit gezin ernstig ziek zijn geworden en hiervan een kind overleed.

Door het geneeskundig Staatstoezicht, dat van dit belangrijk geval geen kennis had ontvangen, werd later een onderzoek daaromtrent ingesteld, waarvan het resultaat in druk is verschenen.

Gelderland. Drinkwaterleiding te Arnhem.

Toen het den geneeskundigen ambtenaar uit dagbladen was gebleken, dat de gemeenteraad van Arnhem besloten had, op nader vast te stellen voorwaarden, concessie te verleenen aan de heeren van den Broek en Barneveld Kooij tot den aanleg van eene drinkwaterleiding in die gemeente, werd het gemeentebestuur op zijne verplichting, overeenkomstig art. 14 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 58), opmerkzaam gemaakt en alsnog verzocht met het geneeskundig Staatstoezicht over deze voor de gezondheid der bevolking zoo hoogst gewichtige aangelegenheid overleg te plegen.

Hierop werd geantwoord, dat, wanneer de concessie-voorwaarden waren goedgekeurd, hiervan een afschrift aan den geneeskundigen ambtenaar zou worden toegezonden, en dat voor de deugdelijkheid van het drinkwater zou worden zorg gedragen, omdat deze aan het bepaalde in de raadsvergadering van 8 October 1881 moest voldoen.

Drinkwater te Hattem, Zaltbommel, Elburg, Kuilenburg en Heerde.

Naar aanleiding van typhusgevallen in de gemeenten Hattem, Zaltbommel, Kuilenburg en Elburg, werd het door de lijders gedronken wordende water onderzocht. De monsters uit Hattem bleken in meerdere of mindere mate ammoniak en veel chloor en die uit Zaltbommel — met uitzondering van één dat goed werd bevonden — uit Elburg en uit Kuilenburg zeer veel ammoniak en nitrieten te bevatten.

Eveneens moest het water uit een put te Heerde, nabij eene woning, waarin verscheidene gevallen van diphtheritis waren voorgekomen, worden afgekeurd.

Nortonpompen te Kuilenburg.

Te Kuilenburg zijn in 1882, zoowel van gemeentewege als door partikulieren, verscheidene Nortonpompen geslagen. Van de twee pompen, die onderzocht werden, leverde de eene slecht, de andere goed water.

Drinkwater te Doesborgh.

Te Doesborgh moest het water van een openbaren en partikulieren put schadelijk voor de gezondheid verklaard worden.

Nortonpompen te Elburg

Toen gebleken was, dat eene Nortonpomp op de speelplaats van het instituut Kinsbergen te Elburg goed water leverde, werd het gemeentebestuur aangeraden ook dergelijke pompen te laten slaan.

Nortonpompen te Nijkerk.

Te Nijkerk was de uitslag van eene Nortonpompboring minder gunstig, daar op eene diepte van 50 M. nog troebel en veel ammoniak-bevattend water werd aangetroffen.

Drinkwater te Buurmalsen.

Aangezien eene openbare pomp te Buurmalsen zeer rijk aan ijzer bleek te zijn en het gemeentebestuur zich niet geneigd toonde door middel van een filtreer verbetering aan te brengen, werd de hulp van Gedeputeerde Staten met gunstig gevolg ingeroepen.

Onderzoek van kunstboter te Kuilenburg.

Naar aanleiding van het plan om te Kuilenburg eene markt voor room- en kunstboter op te richten, verzochten burgemeester en wethouders dier gemeente aan den geneeskundigen ambtenaar inlichting omtrent de beste methode waarop de botersoorten konden worden gecontroleerd.

Hierop werd geantwoord, dat door de methode van Königs, berustende op het verschil van het specifiek gewicht — eene methode, die door den heer Maijer, professor aan de landbouwkundige school te Wageningen, is onderzocht en juist bevonden — de verschillende tot 100° Celc. verhitte botersoorten en hunne mengsels gemakkelijk kunnen worden onderzocht.

Zuid-Holland. Anijszaad.

De onderzochte monsters anijszaad bleken geen conium maculatum te bevatten.

Drinkwater te Hillegersberg.

Het onderzoek van twee monsters water uit de gemeente Hillegersberg — het eene afkomstig uit den Achterboezem, door welks gebruik volgens mededeeling van den geneesheer een geval van typhus abdominalis te Nieuw Terbrugge was ontstaan, het andere uit eene pomp te Hillegersberg, dat diarrhoea veroorzaakte — leerde, dat beide als drinkwater moesten worden afgekeurd, doch dat daarin geene stoffen aanwezig waren, waaraan het ontstaan van typhus abdominalis of diarrhoea kon worden toegeschreven.

Drinkwaterleiding te Delftshaven.

De gemeenteraad van Delftshaven besloot in April 1882 eene drinkwaterleiding aan te leggen en daarvoor eene geldleening van f 250000 te sluiten.

Groenten te Leerdam.

Aangezien te Leerdam 2 runderen aan miltvuur waren overleden, die volgens verklaring van den districtsveearts het loof van suikerbieten — afkomstig van een stuk land, waarop vroeger bij beweiding herhaaldelijk gevallen van miltvuur onder het rundvee waren voorgekomen — hadden gegeten, vroeg de burgemeester, of de op dien grond geteelde groenten schadelijk voor de gebruikers moesten worden geacht.

De adjunct-inspecteur antwoordde, dat hem noch den inspecteur gevallen van miltvuur bij den mensch door het gebruik van op een geïnfecteerden bodem geteelde groenten bekend waren, en dat — ofschoon de mogelijkheid daarvan a priori niet met zekerheid kon worden ontkend — het nuttigen van dergelijke, mits goed gekookte groenten geen gegronde reden tot vrees van besmetting behoefde op te leveren. Hij raadde evenwel aan, bij de behandeling dier groenten, door personen met ontvellingen of andere verwondingen der handen, de noodige voorzichtigheid in acht te nemen.

Drinkwater te Numansdorp.

Het verzoek van enkele bewoners van Middelsluis aan den gemeenteraad van Numansdorp, om bij de nieuwe school een regenbak te laten maken, werd door den inspecteur ten sterkste ondersteund.

Noord-Holland. Drinkwater te Weesp.

Omtrent het drinkwater te Weesp zijn in het hoofdstuk »Epidemische ziekten", naar aanleiding van het voorkomen van typheuse koortsen in Weesp en Hilversum, mededeelingen gedaan.

Anijszaad.

Van 31 onderzochte monsters ingevoerd anijszaad werden 2 met 1¼ pct. coniumvruchtjes verontreinigd gevonden. Aan de betrokken handelaars, alsmede aan den officier van justitie, werd hiervan kennis gegeven.

Drie monsters steranijs werden onderzocht en goed bevonden.

Toezicht op de voedingsmiddelen te Amsterdam.

Door de stedelijke beambten voor de keuring van voedingsmiddelen te Amsterdam werden 663 scheikundige onderzoekingen verricht, waarvan 469 voor particulieren, 94 voor gestichten, 69 voor melkslijters, 6 voor burgemeesters en wethouders, 2 voor apothekers, 4 voor fabriekanten, 4 voor specerijhandelaars en 15 voor winkeliers. Bovendien onderzochten zij mikroskopisch 183 monsters Amerikaansch varkensvleesch, 782 monsters inlandsch varkensvleesch,

54 monsters Duitsch varkensvleesch en 1 monster Fransch varkensvleesch, met het resultaat, dat 4 Amerikaansche monsters trichineus en al de overigen vrij van trichinen werden bevonden.

Door de keurmeesters van vee, vleesch en gevogelte werden ongeveer eens in de maand alle verkoopplaatsen van vleeschwaren bezocht. Tevens hielden zij driemalen 's weeks toezicht op de veemarkt, driemalen daags op de aanvoerplaatsen aan het Westerhoofd en meermalen aan het Oosterhoofd. Zij keurden af 15 koeien, 11 kalveren (waarvan 9 nuchteren), 7 schapen, 9 varkens, 8 van 2470 voor de consumtie bestemde en onderzochte paarden en verschillende grootere of kleinere partijen rund-, kalfs- en paardenvleesch, Amerikaansch spek en runderafval.

De keurmeesters van visch, week- en schaaldieren bezochten dagelijks de vischmarkt, zagen toe op van elders aangevoerde visch, welke niet rechtstreeks ter markt werd gebracht, begaven zich herhaaldelijk naar spoorwegstations en barrières en gingen geregeld rond om op de rondgevente en in de winkels ter verkoop aangeboden vischwaren te letten. Als ondeugdelijk werden 166 grootere of kleinere partijen van allerlei soort van visch afgekeurd.

Door de keurmeesters, belast met het toezicht op andere ter markt of in winkels aanwezige of rondgevent wordende voedingsmiddelen, werden grootere en kleinere partijen anijszaad, vruchten, groenten, boter, kaas, gort, melk, karnemelk, roggebrood, koek, ingelegde komkommers en vermecelli, te zamen ten getale van 164, afgekeurd.

Alle afgekeurde voedingsmiddelen zijn op de daarvoor bestemde plaats begraven of op andere wijze vernietigd, nadat zij vooraf door overgieting met petroleum onbruikbaar waren gemaakt.

Aan den officier van justitie zijn 22 processen-verbaal ter vervolging toegezonden.

Zeeland.
Vleesch te Oostkapelle.

Te Oostkapelle zijn eenige personen wegens het gebruik van vleesch, afkomstig van eene aan kalverziekte overleden koe, ziek geworden.

Drinkwater.

Bij verscheidene gemeentebesturen werd op voorziening in de behoeften aan goed drinkwater door het laten graven van regenbakken aangedrongen.

Utrecht.
Drinkwater te Baarn.

Het onderzoek van watermonsters uit 2 nieuw geslagen Nortonpompen te Baarn leerde, dat het eene 711 milligram ijzer per liter bleek te bevatten en derhalve als drinkwater moest worden afgekeurd, en dat het andere, waarin 0.2646 gram vaste stoffen en na gloeiing 0.0152 gram ijzeroxyde werd aangetroffen, na filtratie als drinkwater kon worden gebruikt.

Drinkwater te Loosdrecht.

In de meeste woningen te Loosdrecht, waarin febris typhoidea voorkwam, werd water uit de uitgeveende plassen gedronken, dat rijk aan organische stoffen bleek te zijn.

Drinkwater te Maarssen.

Van de onderzochte watermonsters uit pompen te Maarssen, in of nabij woningen gelegen waarin febris typhoidea heerschte, werd slechts één deugdelijk en al de overigen ondeugdelijk bevonden.

Drinkwater te Soest.

In het drinkwater van verscheidene woningen te Soest, waarin febris typhoidea voorkwam, werd eene groote hoeveelheid ammoniak en vele chloorverbindingen aangetroffen.

Drinkwater te Vinkeveen.

Het water uit een regenbak te Vinkeveen, dat door 4 typhuslijders gedronken was, bleek, ten gevolge van lekkage van den bak, rijk aan ammoniak en choorverbindingen te zijn.

Ook in de watermonsters uit Utrecht, afkomstig uit woningen in de Oudwijkerdwarsstraat en Voordijk, waarin verscheidene gevallen van febris typhoidea voorkwamen, werd eene groote hoeveelheid chloorverbindingen en ammoniak aangetroffen. Drinkwater te Utrecht.

Het water, dat door de lijders aan diphtheritis te Veenendaal gedronken werd, bleek grootendeels rijk aan ammoniak te zijn ten gevolge van de vele in de nabijheid der putten gelegen mestvaalten en varkenshokken. Drinkwater te Veenendaal.

Het gemeentebestuur besloot, op verzoek van den geneeskundigen inspecteur, Nortonpompen te slaan.

Eene dergelijke pomp van een particulier in die gemeente leverde bij onderzoek zeer deugdelijk water.

De gemeentetonnen voor het opvangen van regenwater, dat te Waverveen algemeen gedronken wordt, bleken bij onderzoek eene dikke laag slik en verrotte bladeren te bevatten. Op reiniging hiervan en van de dakgoten der kerk werd bij het gemeentebestuur met goed gevolg aangedrongen. Drinkwater te Waverveen.

Aangezien eene Nortonpomp te Wijk bij Duurstede vroeger helder en thans troebel water leverde, werd, op verzoek van den burgemeester, een onderzoek naar de oorzaak daarvan ingesteld. Deze bleek in een meerder gehalte aan kalk en ijzeroxydul te bestaan, zoodat het aanbrengen van een filtrum werd aangeraden. Drinkwater te Wijk bij Duurstede.

Van twee watersoorten, afkomstig uit het instituut voor jongeheeren in die gemeente, bleek het eene deugdelijk, doch het andere, wegens de aanwezigheid van een beerput op betrekkelijk korten afstand van de waterpomp, zeer rijk aan ammoniak, nitriten, chloorverbindingen, zwavelzuur en kalk te zijn.

De aanleg van de drinkwaterleiding te Utrecht is thans zoover gevorderd, dat zij in het begin van het volgend jaar in gebruik kan gesteld worden. Drinkwater te Utrecht.

Aan een burgemeester, die vroeg of bij het slaan van Nortonpompen koperen buizen niet de voorkeur verdienden boven ijzeren, werd geantwoord, dat koperen buizen onvoorwaardelijk moesten worden afgekeurd en dat vooral gegalvaniseerde ijzeren buizen zeer waren aan te bevelen. Nortonbuizen.

Friesland.

Herhaaldelijk werd varkensvleesch onderzocht, doch steeds vrij van trichinen bevonden. Varkensvleesch.

In drie huisgezinnen gaf het gebruik van worst aanleiding tot vergiftigingsverschijnselen. Het ingesteld mikroskopisch en chemisch onderzoek daarvan leverde geen resultaten op. Vergiftiging door worst.

Overijsel.

Eenige monsters anijszaad werden onderzocht, doch vrij van conium maculatum bevonden. Anijszaad.

Naar aanleiding van de zeer gunstige resultaten en het daarop in druk verschenen rapport omtrent het van October 1880 tot Augustus 1881 ingesteld onderzoek van nabij Kampen onder verschillende omstandigheden van waterstand, windrichting, temperatuur enz. geschept en daarna gefiltreerd IJselwater, richtte de openbare gezondheidscommissie te Kampen, waarvan de inspecteur voorzitter is, een voorstel aan den gemeenteraad, om de stad, door Drinkwaterleiding te Kampen.

middel van eene leiding, van gefiltreerd IJselwater en derhalve van goed drinkwater te voorzien.

Aan eene raadscommissie werd dit voorstel ter hand gesteld en tevens opgedragen om te onderzoeken, in hoever door boringen op de Veluwe goed en voldoende drinkwater kon verkregen worden.

Hoewel die boringen geen goed resultaat opleverden, besloot de raad niettemin in Mei 1882 daarmede voort te gaan.

Drinkwaterleiding te Zwolle.

Ook te Zwolle worden plannen voor eene drinkwaterleiding, hetzij uit den IJssel, hetzij uit de Vecht beraamd.

Beide watersoorten zijn onderzocht, en bleken voor het beoogde doel uitstekend geschikt te zijn.

Groningen. Vergiftiging door worst.

In September werden te Groningen in een gezin de vrouw en twee kinderen plotseling hevig ongesteld, onder verschijnselen van braken, diarrhoea, hevige pijn in de ingewanden met samentrekking van den buik, groote benaauwdheid en snelle en korte pols, terwijl de man en de twee overige kinderen slechts aan diarrhoea leden.

Na onderzoek, moest de oorzaak aan het gebruik van leverworst toegeschreven worden, aangezien ook andere personen uit verschillende gezinnen, die leverworst van denzelfden slager hadden gegeten, op denzelfden tijd aan dergelijke ziekteverschijnselen hebben geleden.

Alle ziektegevallen liepen gunstig af.

Van de worst was niets meer voorradig, zoodat een scheikundig onderzoek niet kon plaats hebben.

Drente. Amerikaansch spek.

Een stuk Amerikaansch varkensvleesch, ter onderzoek aangeboden, bleek geen trichinen te bevatten.

Limburg. Amerikaansch spek.

Verschillende monsters Amerikaansch spek werden te Maastricht en Roermond onderzocht, doch vrij van trichinen bevonden.

Vleesch.

Naar aanleiding van de vleeschvergiftiging te Heesch (zie bladz. 283), werd bij verschillende gemeentebesturen ernstig aangedrongen op het verbeteren van het toezicht op vleesch, het oprichten van abattoirs en het aanstellen van deskundige keurmeesters van het vee.

Brood.

Brooden, verdacht uit vervalscht meel te bestaan, werden te Susteren bij verschillende bakkers door den commandant der marechaussée opgekocht en door het geneeskundig Staatstoezicht onderzocht.

Zij bleken evenwel niet vervalscht maar wel te licht te zijn,

Kaas.

Te Maastricht werd eene groote hoeveelheid bedorven kaas afgekeurd en, op voorstel van den geneeskundigen ambtenaar, naar de gemeentemestvaalt gebracht, om onder de meststoffen te worden verwerkt.

Anijszaad.

Verschillende monsters uit Duitschland afkomstig anijszaad werden onderzocht en vrij van conium macalatum bevonden.

Drinkwater.

Tijdens het \ ʳkomen van besmettelijke ziekten te Roermond, Maastricht, Venlo,

Groenstraat en Gennep werd het drinkwater, door verschillende lijders gedronken, onderzocht. Bij uitzondering mocht uit de verkregen resultaten afgeleid worden, dat de oorzaak tot het ontstaan dier ziekten aan het gebruik van dat water kon worden toegeschreven.

Te Maastricht bleken verscheidene drinkwaterputten slecht water te bevatten.

De onderzochte monsters drinkwater uit putten te Horst en Meerssen werden zuiver bevonden.

Te vergeefs werd wederom bij de gemeentebesturen van Slenaken en Noorbeek op den aanleg van een waterput te Schilberg, en bij het gemeentebestuur van Bunde op den aanleg van een waterput te Cazen aangedrongen. In deze drie genoemde gehuchten moet men zich steeds met poelwater tevreden stellen.

E. Geneeskundige armenverzorging.

Toen de burgemeester van Eede zich beklaagde dat, na herhaaldelijke oproeping, zich geen sollicitant voor de betrekking van vroedvrouw te Otterloo op een tractement van f 400 had opgedaan, werd aangeraden tevens voor eene geschikte woningzorg te dragen, waarna desnoods de gemeentesubsidie kon worden verminderd. **Gelderland.** Eede.

Later werd bericht, dat zich aldaar eene vroedvrouw had gevestigd.

Met den burgemeester van Brakel en Poederoijen werd nogmaals de noodzakelijkheid besproken om te trachten in die gemeenten, des noods in gemeenschap met Zuilichem, een geneesheer of minstens eene vroedvrouw te verkrijgen, aangezien aldaar thans door geneeskundige hulp van over de Maas uit Noord-Brabant moet voorzien worden. Hoewel herhaaldelijk, doch te vergeefs, pogingen waren aangewend een geneesheer over te halen om zich aldaar met het genot van eene subsidie te vestigen, toonde de gemeenteraad zich niet bereid pogingen tot het verkrijgen van eene vroedvrouw in het werk te stellen, omdat deze de vestiging van een geneesheer nog meer zou tegenhouden. Brakel en Poederoijen.

Te Groesbeek en Varsseveld (gemeente Wisch) hebben zich een geneesheer en vroedvrouw gevestigd, terwijl te Herwen en Aerdt het gebrek aan geneeskundige hulp is blijven bestaan. Groesbeek, Wisch en Herwen en Aerdt.

Met aandrang, doch te vergeefs, werd het gemeentebestuur van Nieuwkoop verzocht eene vroedvrouw in de buurtschap Noorden op eene jaarlijksche bezoldiging aan te stellen. **Zuid-Holland.** Nieuwkoop.

De burgemeester van Boskoop riep de hulp van het geneeskundig Staatstoezicht in om eene vroedvrouw in die gemeente te verkrijgen. In afwachting daarvan, werd eene in de buurt doch in eene andere gemeente gevestigde vroedvrouw tijdelijk tot gemeentevroedvrouw van Boskoop aangesteld. Boskoop.

Door de gemeentebesturen van Castricum en Limmen is eene vroedvrouw op eene jaarwedde van f 300 en vrije woning aangesteld. Hare standplaats is Limmen, omdat te Castricum een geneeskundige gevestigd is. **Noord-Holland.** Castricum en Limmen.

Op verzoek van het gemeentebestuur van Wormerveer werd de prijslijst van geneesmiddelen ten behoeve van het burgerlijk armbestuur dier gemeente in overeenstemming gebracht met het laatst vastgestelde tarief van het algemeen ziekenfonds te Amsterdam. Wormerveer.

Volgens raadsbesluit van 2 November zal in het vervolg de levering der geneesmiddelen Zaandam.

ten behoeve van de minvermogenden te Zaandam geschieden volgens eene door burgemeester en wethouders, in overleg met den geneeskundigen ambtenaar, vastgestelde prijslijst. De apothekers zullen daarenboven voor het gereed maken enz. eene vaste verhooging per recept genieten.

Zeeland.
Westdorpe.

Het gemeentebestuur van Westdorpe wendde zich tot den Minister van Binnenlandsche Zaken, met verzoek die gemeente als grensgemeente te beschouwen, ten einde dr. Bruinsma te Assenede (Belgie) in staat te stellen aldaar de praktijk uit te oefenen.

Daar deze gemeente zonder eenig bezwaar in vereeniging met Sas van Gent — welks bestuur daartoe bereid is — een geneesheer kan subsidieeren, adviseerde de inspecteur tot eene afwijzende beschikking. Tevens deelde hij als bewijs, dat de oproepingen voor een geneesheer niet ernstig gemeend waren, mede, dat men van de goede vooruitzichten voor een zich aldaar te vestigen geneesheer, bestaande in een groot honorarium voor de behandeling der arbeiders aan het te graven kanaal, geen melding had gemaakt.

Ten gevolge van dit gemis aan samenwerking, is het bestuur der waterstaat verplicht geweest een geneesheer van het op een afstand van 2 uur gelegen Terneuzen met den geneeskundigen dienst te belasten en de geneesmiddelen ook te Terneuzen of Selzaete gereed te laten maken.

Op boven vermeld verzoek werd afwijzend beschikt.

Elkerzee, Ellemeet en Duivendijke.

In de gemeenten Elkerzee, Ellemeet en Duivendijke is het gebrek aan verloskundige hulp blijven bestaan, daar de door de drie besturen benoemde vroedvrouw op een tractement van f 300 met vrije woning te Elkerzee, na een verblijf van drie maanden, wederom vertrok.

Zonnemaire, Noordgouwe en Kerkwerve.

Pogingen bij de gemeentebesturen van Zonnemaire, Noordgouwe en Kerkwerve aangewend tot het gesamenlijk aanstellen van eene vroedvrouw leden tot dusver schipbreuk.

Utrecht.
Amerongen.

Wegens het groot getal overledenen, vooral kinderen, zonder geneeskundige hulp te Amerongen, werd aan burgemeester en wethouders de vraag gedaan, of zij daaromtrent ook inlichtingen konden verschaffen, en in hoever de wijze, waarop de geneeskundige armverzorging plaats had, daarop invloed uitoefende.

Toen daarop geantwoord was, dat het overlijden zonder geneeskundige hulp zich hoofdzakelijk bepaalde tot zeer jeugdige kinderen, waarvan slechts een vierde gedeelte van min of meer behoeftige ouders, en dat de armenverzorging als zeer goed geregeld moest beschouwd worden, werd de aandacht van het bestuur nog gevestigd op den invloed van de begrafenisbussen op verwaarloozing van het tijdig inroepen van geneeskundige hulp, met verzoek daartegen zooveel mogelijk te waken: 1°. door duplicaten van overlijdingsverklaringen slechts op gezegeld papier af te geven, en 2°. door bedreiging, dat bij nalatigheid op dat punt de bedeeling zal worden onthouden.

Cothen, Langbroek en Werkhoven.

Toen de geneesheer te Langbroek wegens één geval van febris puerperalis zijne verloskundige praktijk tijdelijk staakte, werden de gemeentebesturen van Cothen, Langbroek en Werkhoven dringend aangeraden, door het gesamenlijk aanstellen van eene vroedvrouw, in de zoo groote behoefte aan verloskundige hulp te voorzien.

Utrecht.

Te Utrecht werden van 10 April tot ultimo December 1882 aan de ouders voor 88 kinderen driemaal een bewijs van overlijden afgegeven.

Met groote waarschijnlijkheid dienen dergelijke bewijzen tot het innen van gelden uit meer dan één begrafenisfonds.

Groningen. Slochteren.

De geneeskundige armverzorging te Slochteren is thans aan drie in naburige gemeenten gevestigde geneesheeren opgedragen, hetgeen wegens de groote uitgestrektheid dier gemeente als eene zeer goede regeling mag aangemerkt worden.

Limburg.

De geneeskundige armenverzorging laat in vele gemeenten van Limburg veel te wenschen over. Vooral in het noorden dier provincie bestaat groot gebrek aan geneeskundigen en vroedvrouwen, zoodat op zeer vele dorpen bij verlossingen, dikwijls ten nadeele van vrouw en kind, door onbevoegden hulp moet worden verleend.

F. Adviezen over verschillende onderwerpen.

Noord-Brabant. Uitoefening der geneeskunst door een Belgisch geneesheer.

Op een verzoek van dr. E. O. Clooten te Kessenich (Belgie), ondersteund door de gemeentebesturen van Grathem, Panheel en Wessem, om te Thorn, hoewel geen grensgemeente, de geneeskundige praktijk te mogen uitoefenen, werd, na ongunstig advies van den inspecteur, afwijzend beschikt.

Vergrooten eener kerk op eene niet gesloten begraafplaats.

Na eene gevoerde briefwisseling met den procureur-generaal, verzocht de inspecteur het gevoelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken te mogen vernemen over de vraag, of het uitbouwen van eene kerk op eene niet gesloten begraafplaats op eigen gezag door een kerkbestuur mocht plaats hebben, indien de burgemeester der gemeente kon goedvinden, krachtens art. 12 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65), alle lijken die op de plaats, voor de vergrooting der kerk benoodigd, waren ter aarde besteld, te doen opgraven, waardoor art. 23 dier wet illusoir zou kunnen worden gemaakt.

Hierop werd geantwoord, dat art. 16, alin. 3, der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65) niet van toepassing is op gebouwen, die op begraafplaatsen worden opgericht, en dat, hoewel voor het bouwen op eene begraafplaats geen verlof van eenige autoriteit noodig is, de mogelijkheid daarom niet is uitgesloten, dat men zich alsdan schuldig maakt aan de overtreding van art. 23 en dientengevolge blootstelt aan de toepassing der strafbepaling van art. 41, 9°.

In nader overleg met den procureur-generaal, werd besloten de zaak aan eene rechterlijke uitspraak te onderwerpen.

Onbevoegd uitgeven van samengestelde geneesmiddelen.

Aan een brigadier der maréchaussée werd meêgedeeld, dat een door hem opgemaakt proces-verbaal moest worden ingetrokken, omdat een apotheker, wegens het afgeven van een recept zonder nieuw voorschrift, zich niet schuldig maakte aan het onbevoegd uitgeven van samengestelde geneesmiddelen.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Na mededeeling aan den arrondissements-kommandant der maréchaussée te Eindhoven, dat J. W. Koopman onbevoegd in de omstreken dier gemeente de geneeskunst uitoefende, werd bericht, dat tegen genoemden persoon, ofschoon wederom naar zijne woonplaats Rotterdam vertrokken, reeds proces-verbaal was opgemaakt.

Duplicaat van een diploma.

Naar aanleiding van een verzoek van J. Zwaga aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, om een duplicaat van zijn in 1856 te 's-Hertogenbosch als apotheker verkregen

diploma, werd de inspecteur verzocht te onderzoeken, wanneer en door welke commissie hem het bedoelde diploma was uitgereikt.

Toen uit de daarop betrekking hebbende stukken en uit de gevoerde briefwisseling bleek, dat de onderteekening van adressant niet altijd dezelfde was, en zijne identiteit derhalve niet voldoende kon worden bewezen, werd aan het verzoek niet voldaan.

Uitoefening der tandheelkunst door een vreemde geneeskundige.

Op het verzoek van E. J. Vermunt, geneeskundige en tandarts te Antwerpen, om vergunning tot uitoefening der tandheelkunst binnen de Nederlandsche grenzen tot en met Bergen op Zoom, werd, na ongunstig advies van den inspecteur, afwijzend beschikt.

Gelderland.

Arsenikhoudend behangselpapier.

Naar aanleiding van eene waarschuwing in de Winterwijksche courant tegen het aldaar verkocht wordende groene behangselpapier, werden drie monsters daarvan aan den inspecteur, op zijn verzoek, toegezonden, onderzocht en arsenikhoudend bevonden. De burgemeester werd hiermede in kennis gesteld en dringend aangeraden den verkoop van dergelijk papier tegen te gaan.

Prijslijst voor geneesmiddelen aan behoeftigen.

Op de vragen van een burgemeester, of de prijslijst voor geneesmiddelen aan armen, medegedeeld in het provinciaal blad van Gelderland van 1878, n°. 30, door den geneeskundigen raad op bepaalde tijden wordt herzien en zoo niet, of zij alsdan nog aanbeveling verdient, werd, wat de eerste vraag betreft, een ontkennend en, wat de laatste vraag betreft, een bevestigend antwoord gegeven.

Uitoefenen der geneeskunst door een onbevoegde.

Toen zekere Wieler uit Bonn, wegens het verkoopen van geneesmiddelen tegen kiespijn en rheumatismus te Arnhem, gewaarschuwd en daarop naar Rotterdam vertrokken was, werd hiervan aan den geneeskundigen inspecteur voor Zuidholland kennis gegeven.

Verordening tegen kinkhoest.

Tijdens het heerschen van kinkhoest te Epe, werd bij den burgemeester aangedrongen op het in 't leven roepen eener verordening, om het schoolgaan van kinderen uit woningen, waarin kinkhoest heerschte, te kunnen tegen gaan.

Art. 29 der wet van 4 December 1872 (*Stbl.* n°. 134).

De districtsschoolopziener te Nijmegen, die vroeg, op welke gronden de burgemeester van Huissen recht had de school aldaar, wegens het epidemisch heerschen van mazelen, tijdelijk te sluiten, werd op art. 29 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) gewezen.

Juniperus sabinae.

Toen te Driel op eene in de kom der gemeente aanwezige wandelplaats een struik Juniperus sabinae (zevenboom) werd aangetroffen, werd de burgemeester op de gevaarlijke eigenschappen van dien heester gewezen. Deze beloofde hem te zullen laten verwijderen.

Verbandkisten op spoorwegen

Bij het onderzoek der verbandkisten op treinen en in stations werd de toestand daarvan in den regel gunstig bevonden. Aan eenige kleine aanmerkingen, die aan de stationschefs werden medegedeeld, zou worden tegemoet gekomen.

Zuid-Holland

Gemeenteverordeningen.

Aan verscheidene burgemeesters werd op verzoek een concept voor eene verordening ter bevordering van de openbare gezondheid gegeven.

Plotseling overlijden van eene vrouw tijdens de baring.

Op verzoek van een officier van justitie, werd een onderzoek ingesteld omtrent den plotselingen dood van eene vrouw gedurende de baring. De dood bleek geenszins, zooals ver-

moed werd, aan eene ondoelmatige behandeling van den verloskundige te mogen worden toegeschreven.

Doodschouw.

Aan een gemeentebestuur werd op verzoek eene instructie voor den geneeskundige, belast met den doodschouw, verstrekt.

Noord-Holland

Toepassing van art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Stbl.* n°. 134) op het gymnasium te Amsterdam.

De vraag van den rector van het gymnasium te Amsterdam, of het gymnasium aldaar door het geneeskundig Staatstoezicht beschouwd wordt als eene inrichting voor onderwijs, waarop art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), niet van toepassing is, werd in ontkennenden zin beantwoord.

Verbandkisten op spoorwegen.

De verbandkisten, in de stations aanwezig, werden in den regel in voldoenden staat bevonden. De kisten daarentegen in de bagagewagens bleken, hoewel in den toestand daarvan verbetering was te bespeuren, nog veel te wenschen over te laten.

Zeeland.

Werkinrichting te Veere.

De Minister van Justitie verzocht door den inspecteur ingelicht te worden omtrent den gezondheidstoestand van Veere, aangezien het plan bestond aldaar eene werkinrichting in 't leven te roepen.

Hierop werd medegedeeld: dat Veere niet ongezonder dan andere plaatsen in Zeeland en Holland kon genoemd worden; dat de sterfte aldaar over het laatste tiental jaren 23.58 °/₀ en over de laatste vier jaren 20.39 °/₀ (derhalve beneden de gemiddelde sterfte in het Rijk) had bedragen; en dat de gezondheidstoestand van de toekomstige bewoners van het arsenaal grootendeels zou afhangen van de wijze, waarop het gebouw geventileerd en ingericht werd.

Reglement op publieke huizen te Middelburg.

Toen te Middelburg het reglement op de publieke huizen zou gewijzigd worden, werd met goed gevolg de aandacht van het gemeentebestuur gevestigd op de nadeelen aan eene verplichte inschrijving verbonden, aangezien deze zich nooit tot de clandestine prostituées kon uitstrekken.

Thans bepaalt het reglement: dat als publiek huis wordt beschouwd elk huis, waarin verschillende prostituées hetzij tijdelijk hetzij blijvend worden toegelaten; dat dergelijke huizen niet zonder vergunning mogen gehouden worden; dat deze niet door vrouwen beneden 40 jaar zonder gezondheidsverklaring mogen bezocht worden; dat deze gezondheidsverklaring kosteloos kan verkregen worden; en dat, bij gebleken ziekte, eene opneming in het ziekenhuis vrijwillig en kosteloos kan geschieden.

Syphilis te Terneuzen.

De burgemeester van Terneuzen werd verzocht maatregelen te nemen tot beteugeling der syphilis, die aldaar, door schepelingen van elders aangebracht, dreigde voort te woekeren.

De burgemeester beloofde de aangetaste vrouwen in de gelegenheid te stellen zich kosteloos in eene barak te laten behandelen.

Toepassing van art. 17 der wet van 4 December 1872 (*Stbl.* n°. 134) op normaalscholen.

Op de vraag van den burgemeester van Axel, of art. 17 der epidemiewet ook toepasselijk is op normaalscholen, werd geantwoord, dat in dat artikel alle scholen bedoeld worden, doch dat de leerlingen en onderwijzers, die te gelijkertijd andere scholen bezoeken, volstaan kunnen met een bewijs van een hoofd der school, dat deze in het bezit van het bedoelde vaccinatiebewijs is.

Klacht over uitoefening der tandheelkunst.

Naar aanleiding van een bericht, dat zekere de Vries Son te Zierikzee tandheelkundige operatiën verrichtte, werd, op verzoek van den inspecteur, door den officier van justitie

een onderzoek ingesteld, waaruit bleek, dat kunsttanden, doch zonder verwijdering der wortels, werden ingezet.

Kennisgeving aan onderwijzers van het voorkomen van besmettelijke ziekten in gezinnen.

De burgemeester van Middelburg werd met goed gevolg verzocht, ook aan de hoofden van bijzondere scholen kennis te geven van de namen der leerlingen, die op grond van art. 15 der epidemiewet de school niet mochten bezoeken.

Utrecht.

Onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Eene klacht van een lid van den geneeskundigen raad, over het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst door zekeren G. Knoll, werd aan den officier van justitie opgezonden. Na onderzoek bleken geen voldoende termen tot vervolging aanwezig te zijn.

Eveneens werden de klachten, omtrent het geneeskundig behandelen van menschen door den veearts A. Blanken te Cothen, op verzoek van den inspecteur, door den officier van justitie onderzocht en ongegrond bevonden.

Eene verklaring aan den officier van justitie te Utrecht, op zijn verzoek, afgegeven, dat zekere H. Lampe, koopman in manufacturen en balsems te Amsterdam, niet bevoegd was de geneeskunst uit te oefenen, had eene veroordeeling van dien persoon tengevolge. Toen hij kort daarna wederom de geneeskunst te Mijdrecht uitoefende, werd het openbaar ministerie andermaal met dit feit in kennis gesteld.

Onbevoegde uitoefening der verloskunst.

De burgemeester van Woudenburg opmerkzaam gemaakt, dat aldaar bij eene verlossing hulp door eene onbevoegde vrouw was verleend, deelde mede, dat geene bevoegde hulp te verkrijgen was geweest, en dat het kind reeds lang vóór de geboorte was overleden.

Overschrijding van de bevoegdheid door eene vroedvrouw.

Eene vroedvrouw te Utrecht, die bij eene niet natuurlijk verloopende verlossing geene hulp van een bevoegd verloskundige had ingeroepen, werd op art. 15 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60) gewezen. Eene vervolging werd niet ingesteld, omdat zij met de bedoelde voorschriften geheel onbekend bleek te zijn.

Onbevoegde uitoefening der tandheelkunst.

De zoon van den tandmeester J. M. Son werd met vervolging gewaarschuwd, indien hij zich nogmaals aan het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunst schuldig maakte.

Art 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60).

Door een burgemeester werden klachten ingediend omtrent het weigeren door geneesneeskundigen om verklaringen overeenkomstig art. 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60) af te geven, wanneer zij bij langdurige ziekte den lijder gedurende de laatste dagen vóór zijn dood niet gezien of hem slechts enkele malen bezocht hebben. Hoewel bij dergelijke weigeringen de doodschouw kon worden verricht, wenschte de burgemeester niettemin omtrent de uitdrukking »hunne lijders" in bovengenoemd artikel te worden ingelicht.

Aan dit verzoek werd voldaan, terwijl aan den geneesheer — die geweigerd had eene verklaring af te geven op grond dat hij den zieke te kort had behandeld om de oorzaak van den dood te vermelden — medegedeeld werd, dat hij in dit geval de verklaring met de woorden »oorzaak van den dood onbekend" had kunnen invullen.

Overtreding van artt. 5 en 6 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60).

Een geneesheer te Utrecht, vervolgd wegens het afgeven aan den burgerlijken stand van een bewijs van overlijden aan typhus, zonder van dit ziektegeval tijdens het leven van den patient aan den burgemeester kennis te hebben gegeven, werd door de rechtbank te Utrecht vrijgesproken op grond zijner verklaring, dat hij, in strijd met zijne wetenschappelijke overtuiging, alleen op verlangen van de moeder van den overledene, het bewijs met de ziektebenaming van typhus had ingevuld.

Later, op verzoek van den inspecteur, wegens het niet kennis geven van dit ziektegeval aan het geneeskundig Staatstoezicht op nieuw vervolgd, had eene veroordeeling door dezelfde rechtbank wegens overtreding van art. 6 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60) plaats, aangezien de geneesheer toen verklaarde, dat hij met de ziektebenaming »typhus" de niet besmettelijke soort dier ziekte of de zoogenaamde zenuwzinkingkoorts bedoeld had.

Verzoek van een geneeskundige om geneesmiddelen te mogen leveren.

Een geneesheer woonachtig te Zeist, alwaar twee apothekers gevestigd zijn, vroeg aan Gedeputeerde Staten vergunning om in het dorp Lage Vuursche (gem. Baarn) geneesmiddelen te mogen leveren.

Op dit verzoek werd door den geneeskundigen ambtenaar geadviseerd afwijzend te beschikken, op grond dat de bewoners van Lage Vuursche zich van geneesmiddelen konden voorzien bij den geneesheer te Maartensdijk, die op denzelfden afstand als requestrant van het dorp Lage Vuursche woonde.

Door Gedeputeerde Staten werd daarop aan requestrant medegedeeld, dat zij onbevoegd waren hem verlof tot het leveren van geneesmiddelen te geven, omdat alinea 3 van art. 9 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60) slechts spreekt van plaatsen, waar ééne apotheek gevestigd is, terwijl in zijne woonplaats twee apotheken aanwezig zijn en in het dorp Lage Vuursche noch in eenig ander deel der gemeente Baarn in 't geheel geen apotheek wordt aangetroffen.

Art. 5 der wet van 4 December 1872 (*Stbl* n°. 134).

Aan verscheidene geneeskundigen werden inlichtingen verstrekt omtrent de noodzakelijkheid hetzij van ontsmetting hetzij van vernietiging van de door besmettelijke lijders gebruikte goederen.

Art. 25 der wet van 10 April 1869 (*Stbl.* n°. 65).

Een verzoekschrift, om in het voorjaar van 1883 op eene in Januari 1873 gesloten begraafplaats tot eene diepte van 0.75 M., ter beplanting met boomen, te mogen graven, werd in handen van den geneeskundigen ambtenaar gesteld.

Hoewel deze adviseerde, op grond van alinea 3 van art. 25 der wet van 10 April 1869 (*Staatsblad* n°. 65), afwijzend te beschikken, hebben Gedeputeerde Staten niettemin vergunning verleend, mits alinea 3 van voormeld artikel in acht genomen werd.

Verbandkisten op spoorwegen.

Het onderzoek der verbandkisten op spoorwegen en in stations leverde over 't algemeen een voldoend resultaat.

Bij het aantreffen van niet behoorlijk sluitende fleschjes of van met roestvlekken bedeelde instrumenten, werd op verbetering en het drooger plaatsen der kisten aangedrongen.

Verschillende onderwerpen.

Nog werd herhaaldelijk met burgemeesters of geneeskundigen van gedachten gewisseld over de doodschouwen en de daarbij in acht te nemen maatregelen, over de invulling der sterftelijsten, over het voldoen aan art. 25 der epidemiewet, en over de naleving van art. 6 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60).

Friesland.

Verschillende onderwerpen.

De geneeskundige ambtenaar pleegde met autoriteiten of particulieren herhaaldelijk overleg omtrent afvoer van vuil, doelmatige inrichting van privaten, hinder van lucht uit riolen, bederf van drinkwater door mestvaalten, voorziening in goed drinkwater, bouwen van woningen enz.

Overijsel.

Weigering van geneeskundige hulp.

Op eene klacht tegen een geneeskundige, omdat deze geweigerd had een zieke onder behandeling te nemen, die hem voor jaren achtereen verleende geneeskundige hulp nimmer had betaald, doch nu en dan andere geneeskundigen tegen betaling had geraadpleegd,

werd geantwoord, dat de wet zulk eene weigering niet verbiedt en niemand dwingt tegen wil en dank de behandeling van een zieke op zich te nemen.

Gezondheidstoestand van een geneeskundige.

Op verzoek van den Minister van Justitie werd een onderzoek ingesteld naar den gezondheidstoestand van den geneeskundige te Ommerschans.

Onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Op verzoek van den officier van justitie werd eene ambtelijke verklaring afgegeven, dat zekere H. Kuvee, koopman van beroep, niet bevoegd is tot uitoefening der geneeskunst.

Crétonne.

Een aan den inspecteur toegezonden stuk crétonne van een ledikantbehangsel bleek, bij onderzoek, eene groote hoeveelheid arsenicum te bevatten, zoodat op verbranding daarvan werd aangedrongen.

Politiereglement voor Borne.

Door den burgemeester van Borne werd den inspecteur ter beoordeeling toegezonden het ontwerp van een politiereglement voor die gemeente Deze kon zich met den inhoud daarvan, wat de openbare hygieine betrof, goed vereenigen en gaf alleen den raad om in het reglement nog de bepaling op te nemen, dat bewaarplaatsen van lompen, beenderen en ander dierlijken afval niet in de bebouwde gemeentekom aanwezig mogen zijn.

Duplicaten van vaccinatiebewijzen.

Een burgemeester meldde, dat een geneeskundige in zijne gemeente weigerde de duplicaten van de door hem in 1881 verrichte vaccinatiën over te leggen. Daarover door den inspecteur onderhouden, antwoordde de geneeskundige, dat die overlegging hem onmogelijk was, omdat hij in 1881 geheel niet had gevaccineerd. Ofschoon het den inspecteur bevreemdde, dat bedoelde geneesdundige dit niet reeds bij de eerste aanvraag van den burgemeester had te kennen gegeven, moest hij dezen toch aanraden in die verklaring te berusten, echter met de opmerking, dat uit de bij het hoofd der school ingeleverde vaccinatieverklaringen zou kunnen blijken, in hoever de verzekering van den bewusten geneeskundige met de waarheid overeenkomstig was. Bleek het, dat die verzekering onwaar was, dan zou een proces-verbaal, wegens overtreding van alinea 2 van art. 7 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60), dienen te worden opgemaakt.

Vaccinatie verklaringen.

De vaccinatie-verklaringen, ingeleverd bij de hoofden van scholen te Deventer, bleken meestal niet volgens het voorgeschreven model ingericht, zelfs dikwijls met een paar woorden en bijna onleesbaar met potlood op receptpapiertjes geschreven, en dientengevolge uit het wettelijk oogpunt van nul en geener waarde te zijn. De aandacht van den burgemeester werd hierop gevestigd.

Groningen.

Verschillende onderwerpen.

Inlichtingen werden verstrekt: omtrent de vragen of het geneeskundig Staatstoezicht recht heeft om zich te verzetten tegen het uitdeelen aan behoeftigen van vleesch, afkomstig van een aan tuberculosis gestorven rund, of een geneesheer, lid van den gemeenteraad, bevoegd is den doodschouw en de koepokinenting voor rekening van die gemeente te verrichten, of er een middel bestaat om de dikwijls hooge rekeningen van geneeskundigen ten platten lande te kunnen controleeren; omtrent sollicitanten naar de betrekking van gemeente-geneeskundige; enz.

Drente.

Weigering van een geneeskundige tot afgifte van eene verklaring van overlijden.

Omtrent het weigeren van een geneesheer tot afgifte van eene verklaring van overlijden van een kind, dat hij van geneesmiddelen voorzien, doch wegens den daarop spoedig gevolgden dood niet persoonlijk bezocht had, deelde de inspecteur aan den betrokken burge-

meester mede, dat, volgens zijn gevoelen, de geneeskundige, die aan een door geen medicus behandeld wordenden lijder geneesmiddelen voorschrijft, feitelijk de behandeling van dien lijder op zich heeft genomen en deze dus als *zijn* lijder, overeenkomstig art. 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60), moet worden beschouwd, onverschillig of hij dezen al of niet heeft bezocht, daar ook eene behandeling *in absentia*, ofschoon nooit verkiesselijk, toch in sommige gevallen mogelijk is en zelfs niet zelden plaats vindt.

Toen uit de maandelijksche sterftestaten van Odoorn bleek, dat aldaar eene kraamvrouw met hulp van eene onbevoegde een dood kind ter wereld had gebracht en zelve spoedig daarop was overleden, werd hiervan aan den officier van justitie te Assen kennis gegeven. **Onbevoegde uitoefening der verloskunst.**

Aan den officier van justitie te Heerenveen werd eene ambtelijke verklaring gezonden, dat F. Dekker te Zuidwolde geene bevoegdheid tot het uitoefenen der tandheelkunst bezit. **Onbevoegde uitoefening der tandheelkunst.**

De directeur der Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen raadpleegde den inspecteur over een voorstel van den geneeskundige te Veenhuizen tot aanschaffing van een volledig amputatietoestel. Hierop werd gunstig geadviseerd. **Amputatietoestel.**

Op eene vraag van den burgemeester van Dieven — hoe gehandeld moet worden, wanneer het hoofd van een gezin verklaart, dat eene door hem vroeger aangegeven besmettelijke ziekte in zijne woning is geweken — werd geantwoord, dat zulk eene verklaring van een niet-deskundige in geen geval mag worden aangenomen, ook al veronderstelt art. 19 der epidemiewet, dat de verklaring van een niet-deskundige omtrent het heerschen van eene besmettelijke ziekte in zijne woning met kennis van zaken gegeven en dus vertrouwbaar is. Voorts werd naar de artt. 14 en 20 van bovengenoemde wet verwezen. **Verklaring omtrent het geweken zijn van besmetting.**

Limburg.

Op verzoek van het geneeskundig Staatstoezicht zijn door de maatschappij tot redding van drenkelingen de noodige exemplaren aanplakbiljetten, behelzende de methoden tot opwekking der levensgeesten van drenkelingen, verschaft, om in de aan de Maas gelegen gemeenten te worden verspreid. **Verspreiding van de kennis der methoden tot opwekking der levensgeesten van drenkelingen.**

Te Meerssen werd een terrein voor een herstellingsoord in oogenschouw genomen en in alle opzichten uitstekend voor dit doel geschikt bevonden. **Herstellingsoorden.**

De aangewende pogingen, om ook te Valkenburg eene dergelijke gelegenheid voor herstellenden in 't leven te roepen, bleven tot dusver vruchteloos.

§ 2. Gezondheidscommissiën en vereenigingen tot bevordering der volksgezondheid.

De gezondheidscommissie te Arnhem heeft zich hoofdzakelijk bezig gehouden met het onderzoeken van de verschillende concessie-aanvragen tot oprichting en exploitatie van eene drinkwaterleiding te Arnhem. **Gezondheidscommissie te Arnhem.**

Bovendien stelde zij een onderzoek in naar de al of niet gegrondheid der klachten van particulieren over hinder van riolen en privaten, en onderzocht het scheikundig lid der commissie verscheidene monsters crétonne, zonder daarin arsenicum aan te treffen.

De gezondheidscommissie te Rotterdam ging den toestand van sommige slooten na en wendde zich daaromtrent, zoo noodig, tot het gemeentebestuur. **Gezondheidscommissie te Rotterdam.**

Zij adviseerde den burgemeester wegens het voorkomen van pokken te Rotterdam omtrent de te nemen maatregelen.

Zij onderzocht verscheidene monsters koolzuurhoudend water en geregeld, zoowel scheikundig als mikroskopisch, het water van de drinkwaterleiding.

Gezondheidsvereeniging te 's-Gravenhage.

De gezondheidsvereeniging te 's Gravenhage deelde aan het gemeentebestuur de wijzigingen mede, die, volgens haar gevoelen, in de verordening van de bouwpolitie moesten aangebracht worden.

Gezondheidscommissie te Alkmaar.

De gezondheidscommissie te Alkmaar drong wederom bij het gemeentebestuur aan, om het maken van nieuwe beerputten te verbieden en de riolen, dienende tot afvoer van faecaliën, op te ruimen.

Zij vestigde de aandacht op den mingewenschten toestand van vele urinoirs en gaf een, volgens hare meening, geschikt middel aan de hand, om de telkens plaats hebbende verstoppingen te voorkomen.

Zij wees op nieuw op het wenschelijke, om het houden van mestvaalten in de bebouwde kom der gemeente te verbieden, en toonde door eenige feiten het schadelijke daarvan voor de gezondheid der ingezetenen aan.

Gezondheidscommissie te Amsterdam.

De gezondheidscommissie te Amsterdam deelt in haar verslag in hoofdzaak het volgende mede:

Aan den burgemeester van Amsterdam werd — naar aanleiding van de vraag van den burgemeester van Brussel: » welk resultaat heeft het te Amsterdam gevolgde stelsel, waarbij de geprostitueerden aan geenerlei geneeskundig toezicht onderworpen zijn, uit een hygieinisch oogpunt opgeleverd?" — medegedeeld: dat de bewering, als zouden de geprostitueerden in deze gemeente aan geenerlei geneeskundig toezicht zijn onderworpen, minder juist is; dat dit toezicht wel niet van overheidswege geschiedt, maar dat het in vele huizen van ontucht, ten koste van de houders, door particuliere genees- of heelkundigen wordt uitgeoefend; dat door eene subcommissie uit haar midden een onderzoek is ingesteld omtrent de wegens venerische en syphilitische ziekten in de beide gasthuizen en in het militaire hospitaal verpleegd zijnde en nog verpleegd wordende lijders; dat uit dat onderzoek is gebleken, dat het aantal van dergelijke verpleegden in de beide gasthuizen gedurende de laatste jaren steeds afgenomen en in het militaire hospitaal gedurende de laatste tien jaren vrij wel constant gebleven is; en dat — hoewel uit die cijfers moeielijk bepaalde conclusiën kunnen getrokken worden, aangezien de gevallen van syphilis bij niet in ziekenhuizen verpleegd wordende personen geheim blijven — toch met zekerheid kan worden beweerd, dat de aard dezer ziekte gedurende de laatste jaren in de ziekenhuizen goedaardiger is geworden en hardnekkige gevallen van weleer niet of zelden meer worden waargenomen.

Zij richtte het verzoek aan de inspecteurs voor de keuring van voedingsmiddelen 1°. om de proeven, door de gezondheidscommissie te Rotterdam op Amsterdamsch duinwater genomen en vermeld in haar verslag over 1881, op eene eenigzins ruime schaal en met inachtneming van alle voorzorgen te willen herhalen, en 2°. om, ter vergelijking, dezelfde proeven te nemen met gedistilleerd water en met duinwater, dat door verhitting van alle daarin voorkomende organismen is bevrijd.

Op grond van het dientengevolge ontvangen zeer uitvoerig rapport, dat in zijn geheel in het jaarverslag der gezondheidscommissie is opgenomen, deelde zij aan burgemeester en wethouders mede, dat de bevindingen der Rotterdamsche gezondheidscommissie in geen enkel geval zijn bevestigd bevonden, en dat er dus, naar haar gevoelen, niet de minste

reden bestond, om uit de bedoelde bevindingen een min gunstig oordeel over het Amsterdamsche duinwater af te leiden.

Zij vestigde hare aandacht op het voorkomen in het duinwater van een wiertje, identisch of althans nauw verwand met Crenothrix polyspora, Cohu, en stelde, met het oog op den snellen aanwas van dit wiertje en het gevaar voor verstopping der waterbuizen, daaromtrent een nader onderzoek in. Na dat onderzoek kon worden medegedeeld, dat men zich vooralsnog niet ongerust behoefde te maken.

Zij onderzocht, op verzoek van burgemeester en wethouders, 6 kelderwoningen en 6 perceelen, en verklaarde daarvan 3 kelderwoningen en 1 perceel onbewoonbaar, 2 kelderwoningen en 2 perceelen voor verbetering vatbaar en 1 kelderwoning en 3 perceelen, als niet nadeelig voor de gezondheid, ter bewoning geschikt.

Gezondheidscommissie te Goes.

De gezondheidscommissie te Goes bracht adviezen uit omtrent woningen en bouwplannen, en onderzocht verscheidene monsters brood en meel.

Gezondheidscommissie te Middelburg.

De gezondheidscommissie te Middelburg deelde aan het gemeentebestuur hare zienswijze mede omtrent de middelen, die zouden moeten worden aangewend om de stank van de Heerengracht weg te nemen; zij zorgde voor desinfectie van eene school en voor verbetering van eene slachterij, die nadeel aan de gezondheid berokkende.

Gezondheidscommissie te Amersfoort.

De gemeenteraad van Amersfoort besloot eene openbare gezondheidscommissie uit vijf leden in 't leven te roepen en daarin bij voorkeur twee geneeskundigen en één scheikundige, bouwkundige en rechtsgeleerde te benoemen.

Vereeniging tot verbetering der volksgezondheid te Utrecht.

De vereeniging tot verbetering der volksgezondheid te Utrecht riep een kinderspeeltuin in 't leven, waartoe het Eeckerenplein door het gemeentebestuur werd afgestaan.

Na rijpelijke overweging, besloot zij binnen kort de noodige stappen te doen tot het oprichten van volkskoffiehuizen.

Zij besprak de prijs van het water der waterleiding, die voor minder gegoeden te hoog werd geacht, bepaalde de plaatsen alwaar volgens hare meening het water kosteloos moest worden verstrekt en deelde aan het gemeentebestuur de nadeelen mede, die uit het gebruik van dat water bij doorspoeling der privaten, zoo als bodemverontreiniging bij niet dichte beerputten, zouden kunnen voortvloeien.

Naar de al of niet gegrondheid van ingekomen klachten over melk van de melkinrichting, rioleering, slecht drinkwater, ondoelmatig ingerichte privaten enz. stelde zij steeds een onderzoek in.

Gezondheidscommissie te Franeker.

De gezondheidscommissie te Franeker stelde een onderzoek in naar den aard van het putwater in die gemeente en verzocht het gemeentebestuur, op grond van de verkregen ongunstige resultaten, het maken van regenbakken zooveel mogelijk te willen bevorderen.

Zij wees het gemeentebestuur op het niet altijd nakomen van de gemeenteverordening bij het bouwen van woningen.

Zij deed onderzoek naar den toestand van vele huizen, aan wier bewoners op haar verzoek eene voldoende hoeveelheid witkalk, teer en stroo was verstrekt, en deelde haar bevindingen, waaronder van zeer insanitairen aard, aan het gemeentebestuur mede.

Vereeniging tot bevordering der volksgezondheid te Leeuwarden.

De vereeniging tot bevordering der volksgezondheid te Leeuwarden gaf in haar verslag een overzicht van de verhoudingen der sterfte in de verschillende wijken dier gemeente.

Door hare medewerking kwam te Leeuwarden het parc vaccinogène tot stand.

Zij diende bij het gemeentebestuur een plan voor eene volksbad- en zweminrichting in, en drong daarbij op het tot stand komen van eene dergelijke zoo hoogst wenschelijke inrichting krachtig aan.

Zij streed voor het behoud van de gezondheidsleer als leervak op de middelbare school voor meisjes, doch te vergeefs, aangezien het onderwijs daarin met Juli 1882 is opgehouden.

Zij adviseerde burgemeester en wethouders omtrent de concessie-aanvragen eener drinkwaterleiding.

Zij onderzocht: driemaal rundvleesch, dat aanleiding tot ongesteldheid bij de gebruikers had gegeven, doch zonder gevolg; verscheidene monsters varkensvleesch, zonder daarin trichinen te bespeuren; en herhaaldelijk crétonne, met het resultaat, dat in verscheidene stukken arsenicum werd aangetroffen.

Vereeniging tot bevordering der volksgezondheid te Groningen.

De vereeniging tot bevordering der volksgezondheid te Groningen hield zich vooral bezig: met de beoordeeling van het concept-reglement omtrent het toezicht op publieke huizen en prostituées; met het onderzoek van het concept der nieuwe gemeente-verordening in het belang der openbare gezondheid; met de gemeentelijke bad- en zweminrichting, om verlaging van het tarief en verbetering in den waterafvoer te verkrijgen; en met het onderzoek van melk, drinkwater en meel.

Gezondheidscommissie te Grijpskerk.

De gezondheidscommissie te Grijpskerk bezocht de verschillende plaatsen der gemeente, om zoo noodig bij het gemeentebestuur op verbetering van voor de gezondheid nadeelige toestanden aan te dringen.

Zij deelde dienaangaande mede, dat zij slechts zelden handelend had behoeven op te treden.

Gezondheidscommissie te Winschoten.

Wegens de geringe medewerking en weinige deelneming, die de gezondheidscommissie te Winschoten bij het gemeentebestuur ondervond, besloot zij voorloopig hare werkzaamheden te staken.

Gezondheidscommissie te Maastricht.

De gezondheidscommissie te Maastricht bracht advies uit over de wijze van afvoer van vuil in die gemeente, en drong daarbij aan op de opruiming van de talrijke aan den openbaren weg gelegen mestvaalten. Bovendien onderzocht zij het water van 10 openbare pompen en herhaaldelijk Amerikaansch varkensvleesch, zonder daarin trichinen aan te treffen.

HANDHAVING VAN WETTEN EN VERORDENINGEN.

§ 1. Vastgestelde wetten en besluiten.

Gedurende 1882 kwam de wet van 11 Juli 1882 (*Staatsblad* n°. 89) — tot tijdelijke voorziening in geneeskundige hulp bij de zeemacht — tot stand.

De aanleiding van deze wet (bijlage D) blijkt uit de Memorie van Toelichting, onderteekend door den Minister van Binnenlandsche Zaken, welke memorie hier woordelijk volgt:

» De gronden, waarop dit wetsontwerp rust, zijn vermeld in de Memorie van Toelichting, behoorende bij het ontwerp van wet tot aanvulling der wet van 4 Juni 1858 (*Staatsblad* n°. 46) regelende de benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen. (1)

(1) In deze memorie komt in hoofdzaak een volledig overzicht voor van het aantal officieren van gezondheid bij de zeemacht gedurende de laatste 16 jaren, om aan te toonen, dat het incompleet steeds is toegenomen.

»Wanneer dat ontwerp tot wet zal zijn verheven, is de betrekking van officier van gezondheid der 2de klasse bij de zeemacht opgenomen onder de landsbedieningen waartoe vreemdelingen benoembaar zijn.

» Maar ook dan staat art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) aan de benoeming in den weg.

» Het tegenwoordig wetsontwerp strekt tot het tijdelijk toelaten van afwijking van dat artikel, voor zoover de benoembaarheid van officieren van gezondheid der 2de klasse bij de zeemacht betreft.

» Daar men verwachten mag, dat de noodzakelijkheid tot die afwijking na verloop van eenige jaren zal zijn vervallen ten gevolge van het toenemen van het aantal Nederlandsche geneeskundigen, is in art. 1 bepaald, dat de aldaar aan den Koning toegekende bevoegdheid met 1 Januari 1890 ophoudt.

» Daar de benoeming voor een bepaalden tijd geschiedt, kunnen de vóór 1 Januari 1890 aangestelde vreemde geneeskundigen in dienst worden gehouden tot dat de termijn, voor welken zij zijn aangesteld, verstreken is."

§ 2. Uitvoering der wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35).

Gedurende 1882 zijn, volgens art. 7, met het gezondheidsonderzoek van zeeschepen belast geweest:

Dr. L. Trip, te Delfzijl.

F. L. E. Kaulbach, te Velzen.

Dr. F. C. R. Bentfort, te Vlaardingen.

S. Versteeg, te Maassluis.

Dr. E. J. M. Nolet, te Schiedam.

Dr. J. Moolenburgh, te Brouwershaven.

F. C. Stewart Schultz, te Vlissingen.

J. van Pienbroek, te Terneuzen.

J. Keijser, te Hellevoetsluis.

F. W. Grotendorst, te Harlingen.

H. G. F. Peltzer, te Helder.

A. Zandijk, te Terschelling.

Dr. C. P. C. Bosch, te Rotterdam.

Dr. W. Nolen, te Rotterdam.

De heer J. Keijser werd op verzoek eervol ontslagen en vervangen door dr. S. J. van Roijen, te Hellevoetsluis.

Gedurende 1882 heeft, overeenkomstig art. 1, een gezondheidsonderzoek van de navolgende schepen plaats gehad.

Datum en plaats van onderzoek.	Naam van het schip.	Haven van herkomst.	Haven van bestemming.	Aard der lading.	Bevinding.	*Opmerkingen.*
10 Augustus Brouwershaven	Lord Nelson	Baltimore	Rotterdam	Tabak	Equipage gezond. Bootsman overleden aan koorts.	Neêrhaling der gele vlag en doorvaring naar Rotterdam werd toegestaan.
5 December Brouwershaven	Perseverant	Haïti	Rotterdam	Verfwaren	Equipage gezond. Drie personen overleden aan zonnesteek.	Neêrhaling der gele vlag en doorvaring naar Rotterdam werd toegestaan.

§ 3. Statistiek van het personeel van genees- en artsenijbereidkundigen.

De volgende staten wijzen den loop der geneeskundige bevolding in 1882 aan:

NOORD-BRABANT.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door: vestiging voor het eerst		Bijgekomen in 1882, door: verplaatsing		Afgegaan in 1882, door: nederleggen van praktijk of overlijden		Afgegaan in 1882, door: vertrek		Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	23	27	»	»	»	»	1	3	1	»	21	24
Artsen tevens medicinae doctor .	16	»	»	»	3	»	»	»	»	»	19	»
Artsen	11	»	»	»	2	»	»	»	2	»	11	»
Plattelands heelmeesters . . .	64	4	»	»	2	»	2	»	1	»	63	4
Stedelijke heelmeesters	»	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
TE SAMEN . .	114	40	»	»	7	»	3	3	4	»	114	37
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	3	4	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4

GELDERLAND.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	30	29	»	»	»	2	»	1	»	»	30	30
Artsen tevens medicinae doctor .	17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	»
Artsen	27	»	5	»	»	»	»	»	11	»	21	»
Plattelands heelmeesters . . .	60	4	2	»	»	»	2	»	7	»	53	4
Stedelijke heelmeesters	»	5	»	»	»	»	»	1	»	»	»	4
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	1	6	1	2	»	»	»	»	»	»	2	8
TE SAMEN . .	135	44	8	2	»	2	2	2	18	»	123	46
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	»

ZUID-HOLLAND.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	70	85	»	»	2	»	»	4	1	1	71	80
Artsen tevens medicinae doctor .	57	»	5	»	4	»	»	»	5	»	61	»
Artsen	54	»	12	»	4	»	6	»	9	»	55	»
Plattelands heelmeesters . . .	164	2	»	»	6	»	9	»	3	»	158	2
Stedelijke heelmeesters	»	35	»	»	»	»	»	2	»	1	»	32
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	4	8	»	1	»	3	»	1	»	»	4	11
TE SAMEN . .	(1) 349	(1) 130	17	1	16	3	15	7	18	2	349	125
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	2	»	2	2	»	»	»	»	»	»	4	2

(1) Deze cijfers komen niet overeen met die in het verslag over 1881, daar bij het opmaken van dezen staat de gedrukte lijst van de op 1 Januari 1883 aanwezige geneeskundigen gevolgd is.

NOORD-HOLLAND.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	52	78	»	1	»	2	3	1	2	1	47	79
Artsen tevens medicinae doctor .	32	»	3	»	»	»	1	»	»	»	34	»
Artsen	59	»	5	»	3	»	»	»	1	»	66	»
Plattelands heelmeesters . . .	113	7	»	»	1	»	3	3	1	»	110	4
Stedelijke heelmeesters	»	52	»	»	»	1	»	1	»	»	»	52
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	1	5	1	1	»	»	»	»	»	»	2	6
TE SAMEN . .	257	142	9	2	4	3	7	5	4	1	259	141
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	2	2

ZEELAND.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	16	7	»	»	»	»	1	1	1	»	14	6
Artsen tevens medicinae doctor .	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»
Artsen	4	»	2	»	»	»	»	»	3	»	3	»
Plattelands heelmeesters . . .	58	»	»	»	1	»	1	»	1	»	57	»
Stedelijke heelmeesters	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
TE SAMEN . .	84	9	2	»	1	»	2	1	5	»	80	8
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren.	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»

UTRECHT.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	18	26	»	»	»	2	1	»	»	»	17	28
Artsen tevens medicinae doctor .	11	»	2	»	1	»	»	»	1	»	13	»
Artsen	15	»	2	»	1	»	»	»	2	»	16	»
Plattelands heelmeesters . . .	37	»	»	»	»	»	3	»	3	»	31	»
Stedelijke heelmeesters	»	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	1	4	»	1	»	»	1	»	1	1	»	3
TE SAMEN . .	82	38	4	1	2	2	5	»	7	1	77	39
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	5	»

FRIESLAND.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	9	37	»	»	»	»	»	2	»	»	9	35
Artsen tevens medicinae doctor .	10	»	2	»	»	»	»	»	»	»	12	»
Artsen	22	»	1	»	»	»	1	»	»	»	22	»
Plattelands heelmeesters . .	59	»	»	»	1	»	2	»	2	»	56	»
Stedelijke heelmeesters	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2
TE SAMEN . .	100	44	3	»	1	»	3	2	2	»	99	42
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	2	»	»	»	»	»	1	»	1	»

OVERIJSEL.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	11	25	»	»	1	»	»	1	»	1	12	23
Artsen tevens medicinae doctor .	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
Artsen	14	»	»	»	»	»	»	»	1	»	13	»
Plattelands heelmeesters . . .	28	»	»	»	1	»	1	»	1	»	27	»
Stedelijke heelmeesters	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»
TE SAMEN . .	56	27	»	»	2	»	1	2	2	1	55	24
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	1	»	2	1	»	»	»	»	»	1	3

GRONINGEN.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	16	54	»	»	»	»	»	1	»	»	16	53
Artsen tevens medicinae doctor .	19	»	1	»	»	»	1	»	»	»	19	»
Artsen	15	»	3	»	»	»	»	»	1	»	17	»
Plattelands heelmeesters . . .	21	3	»	»	»	»	1	»	1	»	19	3
Stedelijke heelmeesters	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»
TE SAMEN . .	71	60	5	»	»	»	2	1	2	»	72	59
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

DRENTHE.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	4	15	»	»	»	»	»	2	»	»	4	13
Artsen tevens medicinae doctor .	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
Artsen	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»
Plattelands heelmeesters . .	9	»	»	»	2	»	»	»	1	»	10	»
Stedelijke heelmeesters	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»
TE SAMEN . .	17	16	»	»	3	»	»	2	1	1	19	13
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

LIMBURG.

BEVOEGDHEID.	Gevestigd op 31 Decemb. 1881		Bijgekomen in 1882, door				Afgegaan in 1882, door				Gevestigd op 31 Decemb. 1882	
			vestiging voor het eerst		verplaatsing		nederleggen van praktijk of overlijden		vertrek			
	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.	met algemeene bevoegdheid.	met beperkte bevoegdheid.
Medicinae doctores, volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Stbl.* n°. 16).	13	5	»	»	»	»	»	»	»	»	13	5
Artsen tevens medicinae doctor .	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
Artsen	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	»
Plattelands heelmeesters . . .	10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	»
Stedelijke heelmeesters	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Eervol ontslagen officieren van gezondheid	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4
TE SAMEN . .	32	9	»	»	»	»	»	»	»	»	32	9
Officieren van gezondheid in dienst, die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Stbl.* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	2	»

STAAT aanwijzende het getal tandmeesters, vroedvrouwen, apotheken en droogistwinkels.

AANDUIDING DER PERSONEN EN WINKELS.	Op 31 December 1881 waren er	Bijgekomen in 1882.	Afgegaan in 1882.	Op 31 December 1882 waren er
NOORD-BRABANT.				
Tandmeesters	2	»	»	2
Vroedvrouwen	38	6	3	41
Apotheken	43	»	1	42
Droogistwinkels	2	»	»	2
GELDERLAND.				
Tandmeesters	4	»	»	4
Vroedvrouwen	97	12	11	98
Apotheken	68	2	4	66
Droogistwinkels	5	»	»	5
ZUID-HOLLAND.				
Tandmeesters	20	1	»	21
Vroedvrouwen	125	15	13	127
Apotheken	155	14	13	156
Droogistwinkels	33	»	»	33
NOORD-HOLLAND.				
Tandmeesters	28	1	»	29
Vroedvrouwen	208	5	5	208
Apotheken	155	1	1	155
Droogistwinkels	40	1	»	41
ZEELAND.				
Tandmeesters	»	»	»	»
Vroedvrouwen	23	1	4	20
Apotheken	31	»	»	31
Droogistwinkels	1	»	»	1

AANDUIDING DER PERSONEN EN WINKELS.	Op 31 December 1881 waren er	Bijgekomen in 1882.	Afgegaan in 1882.	Op 31 December 1882 waren er
UTRECHT.				
Tandmeesters	2	»	»	2
Vroedvrouwen	29	2	3	28
Apotheken	30	3	1	32
Droogistwinkels	13	»	»	13
FRIESLAND.				
Tandmeesters	1	»	»	1
Vroedvrouwen	35	6	5	36
Apotheken	61	2	5	58
Droogistwinkels	2	»	»	2
OVERIJSEL.				
Tandmeesters	2	1	»	3
Vroedvrouwen	39	3	4	38
Apotheken	33	»	»	33
Droogistwinkels	4	»	»	4
GRONINGEN.				
Tandmeesters	1	1	»	2
Vroedvrouwen	67	4	10	61
Apotheken	35	1	1	35
Droogistwinkels	10	»	»	10
DRENTE.				
Tandmeesters	»	»	»	»
Vroedvrouwen	22	1	5	18
Apotheken	13	»	»	13
Droogistwinkels	1	»	»	1
LIMBURG.				
Tandmeesters	1	»	»	1
Vroedvrouwen	62	2	1	63
Apotheken	44	»	1	43
Droogistwinkels	»	»	»	»

Er waren dus in het Rijk gevestigd:

GENEESKUNDIGEN.	Op 31 December 1881.	Op 31 December 1882.	Meer op 31 December 1882.	Minder op 31 December 1882.
Medicinae doctores volgens de wet van 12 Maart 1818 (*Staatsblad* n°. 16)	650	630	»	20
Artsen tevens medicinae doctor . .	172	186	14	»
Artsen	232	235	3	»
Plattelands- en stedelijke heelmeesters	643	611	»	32
Eervol ontslagen officieren van gezondheid 1ste en 2de klasse . . .	43	48	5	»
TE SAMEN	1740	1710	»	30
Officieren van gezondheid in dienst die burgerpraktijk uitoefenen en, volgens art. 4 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 60), hunne acte van bevoegdheid of hun bewijs van aanstelling door de geneeskundige ambtenaren hebben laten viseeren.	14	42	28	»

PERSONEN EN WINKELS.	Op 31 December 1881.	Op 31 December 1882.	Meer op 31 December 1882.	Minder op 31 December 1882.
Tandmeesters	61	65	4	»
Vroedvrouwen.	745	738	»	7
Apothekers	668	664	»	4
Droogistwinkels.	111	112	1	»

In den volgenden staat is het getal personen vermeld, die, volgens opgaaf der visiteerende commissiën, in apotheken hulp verleenen.

PROVINCIËN.	Geëxamineerde apothekers, als bedienden bij anderen werkzaam.	Apothekers-bedienden volgens art. 34 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsbl.* n°. 61).	Hulp-apothekers.	Leerling-apothekers.	Apothekers-bedienden volgens art. 17 der wet van 25 Dec. 1878 (*Staatsbl.* n°. 222.)
Noord-Brabant . .	3	11	1	3* 12	2* 4
Gelderland. . . .	»	15	»	5* 8	6* 22
Zuid-Holland . .	9	52	7	19* 58	20* 63
Noord-Holland . .	20	116	77	33* 112	17* 51
Zeeland.	2	4	1	3	2* 8
Utrecht.	1* 1	14	1	1* 4	1* 11
Friesland	3	5	»	3* 7	2* 10
Overijsel	1	7	2	2* 7	2* 17
Groningen. . . .	2	8	1	8	2* 8
Drente	»	4	1	4	3
Limburg	2	4	»	12	1* 1
HET RIJK . .	1* 43	240	91	66* 235	55* 198

NB. Het vrouwelijk personeel, aangeduid door een getal met een daar achter geplaatst *, is in het daarop volgende hoofdgetal begrepen.

§ 4. Visitatie van apotheken, droogistwinkels en scheepskisten.

De volgende tabel geeft een overzicht van den uitslag van het onderzoek van apotheken en droogistwinkels door commissien uit de geneeskundige raden.

PROVINCIËN.	Voorraad van de geneeskundigen, bevoegd tot het leveren van geneesmiddelen.			Apotheken.			Droogistwinkels.		
	Zeer goed of goed.	Minder voldoende of slecht.	Hervisitatie.	Zeer goed of goed.	Minder voldoende of slecht.	Hervisitatie.	Zeer goed of goed.	Minder voldoende of slecht.	Hervisitatie.
Noord-Brabant	81	3	3	40	»	»	1	»	»
Gelderland	74	8	4	66	1	»	3	2	»
Zuid-Holland (1)	190	5	3	152	2	1	34	»	»
Noord-Holland (2)	110	6	»	158	2	»	44	2	»
Zeeland	59	4	»	32	»	»	1	»	»
Utrecht	43	1	1	32	»	»	9	2	1
Friesland	93	1	»	60	»	»	2	»	»
Overijsel	44	3	»	30	1	»	3	»	»
Groningen	85	»	»	36	1	»	9	»	»
Drente	11	8	»	11	»	»	1	»	»
Limburg	5	»	»	35	5	1	»	»	»
HET RIJK	795	39	11	652	12	2	107	6	1

In Noordbrabant hebben de visiteerende commissiën over 't algemeen een gunstig oordeel over hunne bevindingen uitgesproken. In Limburg daarentegen liet de toestand van verscheidene apotheken thans te wenschen over.

In Gelderland en Utrecht bleek de toestand der apotheken en droogistwinkels bijna algemeen gunstig. Op de aanmerkingen van het vorige jaar was behoorlijk acht geslagen.

(1) In Zuid-Holland werden 18 scheepskisten gevisiteerd en voldoende bevonden.
(2) In Noord-Holland „ 39 „ „ „ „ „

Slechts hier en daar liet gebrek aan orde en de toestand der geneesmiddelen te wenschen over.

Het onderzoek van de apotheken en droogistwinkels in Zuid-Holland leverde bevredigende resultaten op. Na hervisitatie bij 3 geneeskundigen en 1 apotheker, moest tegen 1 geneeskundige eene vervolging worden ingesteld.

In Noord-Holland had bij 6 apotheekhoudende geneeskundigen en bij 2 apothekers eene hervisitatie plaats. Toen de toestand bij 1 geneeskundige en 1 apotheker niet verbeterd bleek, werd proces-verbaal opgemaakt. Hetzelfde had ook plaats tegen 2 droogisten, die bij een herhalings-bezoek van hunne winkels, daarin de vergiften nog niet behoorlijk hadden afgesloten.

In Zeeland lieten de commissiën zich over het algemeen zeer tevreden over den toestand der apotheken uit. Vier geneeskundigen moesten evenwel ernstig gewaarschuwd worden.

In Friesland en Groningen bleek de toestand der apotheken, waaromtrent in vorige jaren klachten waren ingekomen, thans aanmerkelijk verbeterd.

In Overijsel en Drente hebben de visitatiën over 't algemeen vrij bevredigende uitkomsten opgeleverd. Aan twee geneeskundigen in Drente moest eene waarschuwing gezonden worden.

§ 5. Overtreding der wetten en verordeningen ter bevordering der volksgezondheid vastgesteld.

Omtrent de overtreding van wetten en verordeningen, ter bevordering der volksgezondheid vastgesteld, wordt door de geneeskundige ambtenaren in hoofdzaak het volgende medegedeeld.

Noord-Brabant.

De rechtbank te 's Hertogenbosch veroordeelde:

1°. een geneesheer te Goch (Pruisen), wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst in Nederland, tot eene geldboete van f 1, subsidiair 1 dag gevangenisstraf;

2°. een persoon te Eindhoven, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene geldboete van 25, subsidiair 7 dagen gevangenisstraf.

De rechtbank te Breda veroordeelde een geneesheer, wegens den onvoldoenden toestand zijner apotheek, tot elf geldboeten van f 2, subsidiair 1 dag gevangenisstraf voor elke boete.

Wegens overtreding van plaatselijke in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door	het	kantongerecht	te	Breda	35	personen;
»	»	»	»	Bergen op Zoom	2	»
»	»	»	»	Tilburg	1	persoon;
»	»	»	»	Zevenbergen	1	»
»	»	»	»	's-Hertogenbosch	1	» en
»	»	»	»	Waalwijk	1	»

Gelderland.

De rechtbank te Zutfen veroordeelde:

1°. een apothekersbediende te Groenlo, wegens het afgeven van een vergif (namelijk muizentarwe met phosphorus, dat met goed gevolg tot zelfmoord werd aangewend) zonder daarbij de noodige voorschriften in acht te hebben genomen, tot eene boete van f 3, subsidiair 1 dag gevangenisstraf.

2°. een landbouwer te Hengelo, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 45 dagen;

3°. een vilder te Hengelo, wegens hetzelfde misdrijf, tot eene boete van f 10, subsidiair 3 dagen gevangenisstraf; en

4°. een winkelier te Twello, wegens het wegnemen van het kenmerk omtrent het heerschen eener besmettelijke ziekte in zijne woning, tot eene boete van f 10, subsidiair 3 dagen gevangenisstraf.

De rechtbank te Arnhem veroordeelde:

1°. een persoon te Veenendaal, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene boete van f 50, subsidiair 7 dagen gevangenisstraf;

2°. een gewezen ziekenoppasser te Arnhem, wegens hetzelfde misdrijf, tot eene boete van f 10, subsidiair 7 dagen gevangenisstraf;

3°. een barbier te Nijmegen, wegens hetzelfde misdrijf, tot eene boete van f 30, subsidiair 7 dagen gevangenisstraf; en

4°. een metselaar te Nijmegen, wegens hetzelfde misdrijf, gepaard met bedriegelijke oplichting, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 2 maanden.

Wegens overtreding van plaatselijke in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te	Tiel	2	personen; en
» » » »	Zaltbommel	2	»

Zuid-Holland.

De rechtbank te Rotterdam sprak 2 personen vrij, die vervolgd waren wegens het wegnemen van het kenmerk omtrent het heerschen eener besmettelijke ziekte in hunne woning. In hooger beroep volgde evenwel telkens veroordeeling.

De rechtbank te Dordrecht veroordeelde:

1°. H. A. Gunters, magnetiseur te 's-Gravenhage, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene boete van f 150; en

2°. een geneesheer, wegens den onvoldoenden toestand zijner apotheek, tot 9 boeten van f 10 en 10 boeten van f 3.

De rechtbank te 's-Gravenhage veroordeelde de weduwe Gerritsen te 's-Gravenhage,

wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, op 2 November tot eene cellulaire gevangenisstraf van 4 weken en op 22 December tot eene geldboete van f 75.

Wegens overtreding van plaatselijke in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen werden veroordeeld:

door	het	kantongerecht	te	Gouda	3	personen; en
»	»	»	»	Rotterdam	2	»

Noord-Holland.

De rechtbank te Amsterdam veroordeelde:

1. een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der artsenijbereidkunst, tot eene boete van f 200;

2°. een apotheker, wegens het niet behoorlijk sluiten der vergiftkas, tot eene boete van f 25;

3°. een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der artsenijbereidkunst, tot eene boete van f 25;

4°. een plattelandsheelmeester, wegens het niet behoorlijk sluiten der vergiftkast, tot eene boete van f 25;

5°. een persoon, wegens het onbevoegd verkoopen van een geneesmiddel beneden de vastgestelde hoeveelheid, tot eene boete van f 10;

6°. een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 45 dagen en eene boete van f 50;

7°. een persoon, wegens het onbevoegd verkoopen van een geneesmiddel beneden de vastgestelde hoeveelheid, tot 3 boeten van f 10;

8°. een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst en verkoopen van geneesmiddelen, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 3 maanden en vier boeten van f 100, welk vonnis, door het hof vernietigd, veranderd werd in eene cellulaire gevangenisstraf van 15 dagen;

9°. een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene boete van f 150; en

10°. en 11°. twee droogisten, wegens het buiten eene gesloten kast voorhanden hebben van vergiften, tot eene boete van f 50.

De rechtbank te Haarlem veroordeelde een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der genees- en artsenijbereidkunst, tot 1 jaar gevangenisstraf en 4 boeten van f 10.

De rechtbank te Alkmaar veroordeelde een geneesheer, wegens den onvoldoenden toestand zijner apotheek, tot één boete van f 10 en zestien boeten van f 3.

Wegens overtreding van plaatselijke in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te	Amsterdam	20	personen;		
» » » »	Haarlem	6	»		
» » » »	Zaandam	6	»		
» » » »	Medemblik	5	»		
» » » »	Hoorn	26	»		
» » » »	Alkmaar	6	»	en	
» » » »	Haarlemmermeer	1	persoon.		

Zeeland.

De rechtbank te Middelburg veroordeelde:

1°. elf personen, wegens het verkoopen van geneesmiddelen beneden de bepaalde hoeveelheid, tot geldboeten van f 1 tot f 3;

2°. twee apothekers, wegens het zonder opschrift voorhanden hebben van een niet in de Pharmacopoea Neerlandica voorkomend geneesmiddel, wegens het niet bewaren van dit geneesmiddel, zijnde een vergif, in de vergiftkas, en wegens het afleveren van dit middel aan een hem onbekend persoon, zonder voorschrift van een geneesheer en zonder het opschrift »vergif", tot vier boeten van f 10;

3°. een geneesheer, wegens het niet nauwkeurig opgeven van de oorzaak van den dood aan den burgerlijken stand, tot eene boete van f 25; en

4°. een geneesheer, wegens het onbevoegd afleveren van geneesmiddelen, tot twee boeten van f 5.

De rechtbank te Zierikzee veroordeelde vier vrouwen, wegens het onbevoegd uitoefenen der verloskunst, tot geldboeten respectievelijk van f 1, f 3, f 3 en f 10.

Wegens overtreding van plaatselijke verordeningen, in het belang der volksgezondheid vastgesteld, werden door de kantongerechten 30 personen veroordeeld.

Utrecht.

De rechtbank te Utrecht veroordeelde:

1°. een koopman, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene boete van f 75, subsidiair 14 dagen gevangenisstraf;

2°. een apotheker, wegens het afgeven van een vergif, zonder voorschrift van een geneesheer en zonder daarbij de bepaalde maatregelen in acht te hebben genomen, tot eene boete van f 3, subsidiair 1 dag gevangenisstraf; en

3°. een geneesheer, wegens het niet nauwkeurig opgeven van de oorzaken des doods aan den burgerlijken stand, tot eene boete van f 10, subsidiair 2 dagen gevangenisstraf.

Wegens het overtreden van plaatselijke, in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te Utrecht 15 personen;
» » » » Amersfoort 5 » en
» » » » Woerden 1 persoon.

Friesland.

De rechtbank te Heerenveen veroordeelde een landbouwer, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 6 maanden.

Wegens overtreding van plaatselijke, in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te Leeuwarden 60 personen;
» » » » Heerenveen 6 » en
» » » » Harlingen 2 »

Overijsel.

De rechtbank te Zwolle veroordeelde:

1°. een koopman in poetsgoed, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene gevangenisstraf van 4 maanden; en

2°. een kleermaker, wegens overtreding van art. 19 der epidemiewet, tot eene boete van f 10, subsidiair 1 dag gevangenisstraf.

De rechtbank te Almelo veroordeelde:

1°. een rattenvanger, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 2 maanden;

2°. een metselaar, wegens hetzelfde misdrijf, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 4 maanden; en

3°. den bovengenoemden koopman in poetsgoed, wegens hetzelfde misdrijf, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 1 maand.

Wegens overtreding van plaatselijke verordeningen, in het belang der volksgezondheid vastgesteld, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te Zwolle 5 personen;
» » » » Kampen 3 » en
» » » » Enschedé 2 »

Groningen.

De rechtbank te Groningen veroordeelde eene vrouw, wegens het onbevoegd uitoefenen der verloskunst, tot eene boete van f 10, subsidiair 3 dagen gevangenisstraf.

Wegens overtreding van plaatselijke, in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te Groningen 84 personen, en
» » » » Onderdendam 1 persoon.

Limburg.

De rechtbank te Roermond veroordeelde een persoon, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot eene cellulaire gevangenisstraf van 2 maanden.

Wegens overtreding van plaatselijke, in het belang der volksgezondheid vastgestelde verordeningen, werden veroordeeld:

door het kantongerecht te Maastricht 6 personen;
» » » » Roermond 6 » en
» » » » Sittard 1 persoon.

§ 6. Inschrijving van vrouwelijke leerlingen in de verloskunde.

Door de geneeskundige ambtenaren werden, met inachtneming van art. 11 van het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879, n°. 36, vrouwelijke leerlingen in de verloskunde ingeschreven, namelijk in:

Noord-Brabant	2
Gelderland	2
Zuid-Holland	18
Noord-Holland	10
Zeeland	4
Utrecht	2
Overijsel	2
Groningen	7
Drente	2
Limburg	1
Het Rijk	50

Aan 62 vrouwen, die aan de vereischten niet voldeden, moest de inschrijving geweigerd worden.

§ 7. OVERLEG MET DE DISTRICTS-VEEARTSEN, VOLGENS ART. 10, ALINEA 2, I
WET VAN 20 JULI 1870 (*Staatsblad* Nº. 131).

De volgende staat geeft een overzicht van de voor menschen gevaarlijke veeziek
volgens opgave van de districts-veeartsen, in 1882 hebben geheerscht.

PROVINCIËN.	Kwade droes.	Miltvuur.	Honds-dolheid.	M kl (I
Noord-Brabant	17	37	11	
Gelderland	12	8	»	
Zuid-Holland	5	21	»	
Noord-Holland	8	15	»	
Zeeland	1	13	»	
Utrecht	6	14	1	
Friesland	5	7	»	
Overijsel	5	»	»	
Groningen	»	»	»	
Drente	»	»	»	
Limburg	4	16	9	
HET RIJK	63	131	21	

De Minister van Binnenlandsche Za

HEEMSKERK.

AANHANGSEL.

Uitvoering der wet van 25 December 1878 (Staatsblad n°. 222), houdende regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, vroedvrouw en apothekersbediende.

A. *Examens, afgenomen door de faculteiten der wis- en natuurkunde en der geneeskunde aan de Nederlandsche universiteiten, gedurende den cursus* 1881—1882.

§ 1. Het eerste natuurkundig examen.

De volgende staat geeft een overzicht van het eerste natuurkundig examen:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	20	20	»	L. J. A. Braakenburg.
				J. A. L. Kleijn.
				C. J. Neeb.
				J. J. H. Kies.
				G. O. Snijders.
				M. Stam.
				J. C. Meijboom.
				A. J. Gijsen.
				P. van Vliet.
				W. de Jong.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen	Namen der geslaagden.
Leiden. (*Vervolg*).				W. I. F. Stortenbeker.
				H. J. Zijlstra.
				A. van der Willigen.
				J. J. Koumans.
				H. R. Hoetink.
				T. A. F. Scharenberg.
				W. J. Bik.
				W. F. Wagtho.
				P. de Jong.
				J. H. van Westendorp.
Utrecht	23	16	7	W. Willemsen.
				G. Ackens.
				P. C. Vlaanderen.
				J. Damen.
				W. F. Verhoeff.
				L. H. Lebbe.
				C. W. Boudier.
				J. de Snoo.
				E. M. Frijlink Jr.
				J. I. de Keijser.
				M. W. Ottow.
				J. H. Beckers.
				L. F. C. Alers.
				J. A. Tamson.
				J. C. Blonk.
				H. C. Tamson.
Groningen . . .	13	11	2	E. F. Romeling.
				R. Maas.
				G. H. Haasken.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Groningen. (*Vervolg*).				D. Schutte.
				B. J. Boerrigter.
				A. van der Scheer.
				P. Buwalda.
				H. Timmer.
				S. P. Rietema.
				G. H. Haasken.
				S. W. van Hettinga Tromp.
Amsterdam . . .	40	32	8	A. Frederikse.
				H. W. A. M. Nuijens.
				W. F. L. Wijking.
				B. G. Bruinsma.
				P. H. Eijkman.
				H. Bitter.
				A. Banning.
				I. S. Vet.
				J. G. Ressing.
				D. M. Edam.
				B. C. M. Mantz.
				P. N. de Vries.
				L. E. Papelaard.
				C. M. van Moorsel.
				J. Vorstman.
				C. A. L. Rademaker.
				G. H. Dunnewold.
				J. Schijfsma.
				J. C. C. Homburg.
				J. van der Kolk.
				D. Mulder Jzn.
				J. Vollema.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Amsterdam. (*Vervolg*).				J. F. L. Kaiser.
				J. Bardet.
				C. J. Marcus.
				C. D. Jacobzn.
				G. D. Giesberts.
				P. Baarslag.
				C. van der Voort.
				C. M. M. Vermolen.
				W. N. G. Coenen.
				A. Zwart.
Totaal . . .	96	79	17	

§ 2. Het tweede natuurkundig examen.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het tweede natuurkundig examen:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen	Namen der geslaagden.
Leiden	9	6	3	N. Munk.
				J. T. Bornwater.
				J. Idzerda.
				C. M. van Voorthuijzen.
				F. L. M. Schut.
				C. M. de Jong.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Utrecht	6	6	»	C. J. P. Verhoeff.
				A. C. G. Post.
				C. Nicolaï.
				J. W. F. J. van Becke.
				W. H. Cox.
				A. G. Th. Becking.
Groningen . . .	8	7	1	E. J. Nieuwenhuis.
				J. F. ten Raa.
				J. Knaap.
				D. L. Stibbe.
				H. Maas.
				R. Willemsen.
				P. H. Hazewinkel.
Amsterdam . . .	37	27	10	H. J. de Voogt.
				J. de Haan.
				D. de Oude.
				J. H. Costerman Boodt.
				M. J. L. Proot.
				D. W. C. van Dort Kroon.
				J. L. Lühre.
				J. A. Rademaker.
				M. J. Kleijer.
				J. D. Ruisma.
				T. E. W. Feltkamp.
				J. B. F. M. Berger.
				A. P. G. F. Giese.
				W. Leendertz.
				C. de Man.
				C. M. van der Linden.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Amsterdam. (*Vervolg*).				C. Flohil.
				C. J. te Boekhorst.
				F. L. Deterding.
				F. Cool.
				N. P. Brunt.
				J. H. Lorey.
				A. N. Vechtman.
				C. Kodde.
				N. J. Hocke Hoogenboom.
				H. Smeman.
				W. K. Binnendijk.
Totaal . .	60	46	14	

§ 3. Het theoretisch geneeskundig examen.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het theoretisch geneeskundig examen:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	»	»	»	
Utrecht	4	3	1	A. Gorter.
				J. C. Stoltz.
				J. P. A. van Balgoyen de Jong.
Groningen . . .	»	»	»	

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Amsterdam . . .	39	24	15	L. F. Karol de Fouw.
				A. W. Verheijden.
				J. H. F. Bozon.
				J. F. Sterk.
				J. A. Vrijheid.
				J. van Gelder.
				E. H. L. Lemmens.
				J. Keijzer.
				C. C. C. H. Möller.
				N. Ypes.
				H. K. J. Dominicus van der Bussche
				J. G. Kronauer.
				J. B. G. H. van Gruting.
				Th. W. H. Paulussen.
				A. W. Pulle.
				D. J. Boerma.
				J. A. Voorthuis.
				L. Schakers.
				J. J. Kleijn.
				R. Tijmstra.
				P. Gerrits.
				G. E. A. Kauling.
				C. Bakker.
				D. Aletrino.
Totaal . .	43	27	16	

§. 4. Het theoretisch examen van tandmeester.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het theoretisch examen van tandmeester:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	1	1	»	C. Smeets.
Utrecht	1	»	1	
Groningen ...	»	»	»	
Amsterdam ...	2	2	»	G. P. Verschuur.
				Van Ginkel.
Totaal ..	4	3	1	

§ 5. Het theoretisch examen van apotheker.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het theoretisch examen van apotheker:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	1	1	»	W. van Eeden.
Utrecht	2	2	»	C. van Wisselingh.
				J. J. H. Maessen.
Groningen ...	3	3	»	J. F. Mekel.
				A. J. Wijnne J.Hzn.
				W. Postma.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Amsterdam. . .	4	4	»	J. van der Schalk.
				N. R. C. A. van der Pluym.
				A. H. M. van den Berg.
				A. B J. Prins.
Totaal . .	10	10	»	

B. Examens afgenomen door de Staatscommissiën in 1882.

§ 6. HET TOELATINGS-EXAMEN TOT HET EERSTE NATUURKUNDIG EXAMEN.

De commissie tot 1 Augustus 1882 belast met het afnemen van het examen van hen, die de bewijzen wenschen te leveren, dat zij tot de beoefening der natuurwetenschappen genoegzaam voorbereid zijn (1), hield hare laatste zitting te Amsterdam in de maanden Mei en Juni. Na afloop daarvan bracht zij het volgende verslag uit:

Zitting in Mei en Juni 1882 te Amsterdam.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie, bij Zijner Majesteits besluit van den 22sten Mei 1881, n°. 17, belast met het afnemen van het examen, geregeld bij Zijner Majesteits besluit van den 12den Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35), heeft de eer Uwe Excellentie het verslag aan te bieden van de werkzaamheden onlangs in hare voorjaarszittingen verricht.

De commissie hield twee voorbereidende vergaderingen, eene op den 10den Mei ll., de andere op den 24sten Mei daaraanvolgende. In de eerste werden de algemeene regelen vastgesteld, die bij het afnemen van het examen zouden gelden; overwegende, dat de reeds ingekomen aangiften een aantal candidaten deed verwachten, ongeveer gelijkstaande met dat, hetwelk in de najaarsvergadering was geëxamineerd, besloot de commissie van de toen aangenomen regeling niet af te wijken. In de tweede vergadering werden de opgaven voor schriftelijk werk vastgesteld, die door de candidaten van de eerste hoofdafdeeling in de onderscheidene vakken en hunne onderdeelen behoorden te worden uitgewerkt.

Tot het afleggen van het examen hebben zich 51 jongelieden aangemeld, daarvan bleef een met kennisgeving afwezig, terwijl gedurende het examen 4 zich terugtrokken.

1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. XIII.

§. 4. Het theoretisch examen van tandmeester.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het theoretisch examen van tandmeester:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	1	1	»	C. Smeets.
Utrecht	1	»	1	
Groningen . . .	»	»	»	
Amsterdam . . .	2	2	»	G. P. Verschuur. Van Ginkel.
Totaal . .	4	3	1	

§ 5. Het theoretisch examen van apotheker.

De volgende staat geeft een overzicht van de uitkomsten van het theoretisch examen van apotheker:

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Leiden	1	1	»	W. van Eeden.
Utrecht	2	2	»	C. van Wisselingh. J. J. H. Maessen.
Groningen . . .	3	3	»	J. F. Mekel. A. J. Wijnne J.Hzn. W. Postma.

Universiteiten.	Geëxamineerd.	Geslaagd.	Afgewezen.	Namen der geslaagden.
Amsterdam. . .	4	4	»	J. van der Schalk.
				N. R. C. A. van der Pluym.
				A. H. M. van den Berg.
				A. B J. Prins.
Totaal . .	10	10	»	

B. Examens afgenomen door de Staatscommissiën in 1882.

§ 6. Het toelatings-examen tot het eerste natuurkundig examen.

De commissie tot 1 Augustus 1882 belast met het afnemen van het examen van hen, die de bewijzen wenschen te leveren, dat zij tot de beoefening der natuurwetenschappen genoegzaam voorbereid zijn (1), hield hare laatste zitting te Amsterdam in de maanden Mei en Juni. Na afloop daarvan bracht zij het volgende verslag uit:

Zitting in Mei en Juni 1882 te Amsterdam.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie, bij Zijner Majesteits besluit van den 22sten Mei 1881, n°. 17, belast met het afnemen van het examen, geregeld bij Zijner Majesteits besluit van den 12den Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35), heeft de eer Uwe Excellentie het verslag aan te bieden van de werkzaamheden onlangs in hare voorjaarszittingen verricht.

De commissie hield twee voorbereidende vergaderingen, eene op den 10den Mei ll., de andere op den 24sten Mei daaraanvolgende. In de eerste werden de algemeene regelen vastgesteld, die bij het afnemen van het examen zouden gelden; overwegende, dat de reeds ingekomen aangiften een aantal candidaten deed verwachten, ongeveer gelijkstaande met dat, hetwelk in de najaarsvergadering was geëxamineerd, besloot de commissie van de toen aangenomen regeling niet af te wijken. In de tweede vergadering werden de opgaven voor schriftelijk werk vastgesteld, die door de candidaten van de eerste hoofdafdeeling in de onderscheidene vakken en hunne onderdeelen behoorden te worden uitgewerkt.

Tot het afleggen van het examen hebben zich 51 jongelieden aangemeld, daarvan bleef een met kennisgeving afwezig, terwijl gedurende het examen 4 zich terugtrokken.

1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. XIII.

eene zaak scherp te bepalen. De nauwkeurigheid bij het cijferen liet ook nog al te wenschen over.

De uitslag van het examen in de *Nederlandsche taal* was, in vergelijking met dien, in eene vorige zitting verkregen, niet ongunstig te noemen. Over het geheel waren er minder opstellen, die door zeer grove taalfouten werden ontsierd, ofschoon de schriftelijke behandeling van een onderwerp, zoowel wat inkleeding als geleidelijke ontwikkeling der stof betreft, nog veel te wenschen overliet. Het bleek hierbij, dat de meesten zich neerzetten tot schrijven, zonder het onderwerp behoorlijk overdacht te hebben; van daar de vele zinnen zonder orde of zamenhang, met slechte interpunctie.

Het mondeling examen was van sommigen zeer goed, van anderen vrij wel; velen echter toonden, zoowel bij het lezen als bij het weergeven en verklaren van het gelezene, dat zij de juiste beteekenis der woorden in hun onderling verband niet begrepen. Vroeg men hun naar de verschillende beteekenissen der woorden, hun onderscheiden gebruik, het redeverband of naar zinverwante woorden, dan bleven de meeste candidaten het antwoord schuldig.

Vergelijkt men de resultaten van het examen in de *Fransche taal* bij die, welke in vorige zittingen zijn verkregen, dan valt er belangrijke verbetering op te merken; vooral het aantal fouten in het schriftelijk werk was veel minder aanzienlijk dan vroeger. Toch moet ook nu de opmerking worden gemaakt, dat er nog een zeer groot verschil is tusschen de resultaten van het schriftelijk en die van het mondeling examen. Bij dit laatste heeft het grootste deel der candidaten voldaan aan de eischen door het programma gesteld; alleen hun uitspraak kon beter, hun woordenkeus ruimer zijn.

In de *Hoogduitsche taal* was het resultaat, op enkele uitzonderingen na, vrij middelmatig, en, wat het schriftelijk werk aangaat, toonde het aantal der gemaakte fouten, dat de meeste candidaten niet slechts weinig begrip hadden van eenen eenigzins leesbaren stijl, maar dat zij meerendeels ook in de vormleer zeer onbedreven of onzeker waren. Ook ditmaal deed zich weder het verschijnsel voor, dat het mondeling gedeelte van het examen veel meer reden tot tevredenheid gaf, en daarom kon dan ook aan verscheidene candidaten, niettegenstaande hun onvoldoend schriftelijk werk, nog een voldoend cijfer gegeven worden.

En hiermede is de commissie gekomen aan het einde van de taak, haar gedurende een jaar door des Ministers vertrouwen opgedragen; haar blijft noch slechts over voor dat vertrouwen haren oprechten dank te betuigen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van den 8sten Juli 1882.

Namens de commissie,

D. VAN LANKEREN MATTHES, *Voorzitter.*

E. VAN DER VEN, *Secretaris.*

Bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, n° 17, werd de commissie benoemd, van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883, belast met het afnemen van het examen van hen, die de bewijzen wenschen te leveren, dat zij tot de beoefening der natuurwetenschappen genoegzaam voorbereid zijn, vermeld in art. 4 der wet van 28 December 1878 (*Staatsblad* n° 222) en geregeld bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35).

1 onvoldoende in de wiskunde alleen;
3 » » » nederlandsche taal alleen;
1 » » » hoogduitsche taal alleen;
2 » » » wiskunde en ééne taal;
1 » » » twee der talen.

Van hen, die niet slaagden, waren:

3 onvoldoende in alle vakken;
1 » » de drie talen en zwak in de wiskunde;
3 voldoende » slechts ééne taal;
1 onvoldoende » de wiskunde en ééne taal en zwak in beide andere;
4 » » twee talen en zwak in de andere en in de wiskunde;
1 » » » » » » » » wiskunde;
1 » » de wiskunde en zwak in twee talen;
1 geheel onbedreven in de wiskunde en zwak in ééne taal;

De indruk, die de ontwikkeling der candidaten in het algemeen op de commissie maakte, wordt teruggegeven door de hier volgende mededeelingen betreffende de uitkomsten, in de verschillende vakken verkregen.

Het examen in *de Planimetrie* gaf weder, wat het schriftelijk gedeelte betreft, zeer onvoldoende resultaten. De grootste helft der candidaten kon de opgegeven vraagstukken niet oplossen; toch vorderde die oplossing slechts de toepassing van eenige eenvoudige stellingen der vlakke meetkunde. Uit het geleverde schriftelijk werk werd alzoo dikwijls afgeleid, dat de candidaat met die eenvoudige stellingen niet bekend was; uit het mondeling examen bleek dan echter vele malen, dat dit het geval niet was, zoodat de slechte resultaten van het schriftelijk werk weder hoofdzakelijk moeten worden toegeschreven aan eenè te geringe oefening der candidaten in het oplossen van vraagstukken, het eenige middel om met het geleerde goed vertrouwd te worden.

Nog viel op te merken, dat eenige candidaten de grenzen der planimetrie te eng hadden opgevat en in de onjuiste meening verkeerden, dat bijv. de harmonische verdeeling van een lijn met de daarop betrekkelijke hoofdstellingen, niet tot de planimetrie, maar tot de zoogenaamde nieuwe meetkunde behoorde.

Het examen in de *Goniometrie* en *Trigonometrie* was over het algemeen vrij bevredigend, zoodat aan ruim twee derden der candidaten een voldoend cijfer kon worden gegeven. Even als bij vroegere examens werd opgemerkt, liet ook thans het schriftelijk werk bij eenige candidaten te wenschen over, ook bij hen, die bij het mondeling examen blijken gaven dit gedeelte der wiskunde goed te hebben bestudeerd, blijkbaar hadden zij zich niet genoegzaam geoefend in het oplossen van vraagstukken.

En deze zelfde opmerking geldt ook voor het examen in de *Steriometrie;* voor het schriftelijk gedeelte kon slechts vijf en twintig maal, voor het mondeling daarentegen veertig maal een voldoend of even voldoend cijfer worden toegekend.

De kennis der candidaten van de *Algebra* en de *Rekenkunde* was over het algemeen vrij voldoende. Het was evenwel aan velen merkbaar, dat zij in den laatsten tijd geen geregeld onderwijs in deze vakken genoten hadden, hetgeen vooral bleek, als het er op aan kwam

eene zaak scherp te bepalen. De nauwkeurigheid bij het cijferen liet ook nog al te wenschen over.

De uitslag van het examen in de *Nederlandsche taal* was, in vergelijking met dien, in eene vorige zitting verkregen, niet ongunstig te noemen. Over het geheel waren er minder opstellen, die door zeer grove taalfouten werden ontsierd, ofschoon de schriftelijke behandeling van een onderwerp, zoowel wat inkleeding als geleidelijke ontwikkeling der stof betreft, nog veel te wenschen overliet. Het bleek hierbij, dat de meesten zich neerzetten tot schrijven, zonder het onderwerp behoorlijk overdacht te hebben; van daar de vele zinnen zonder orde of zamenhang, met slechte interpunctie.

Het mondeling examen was van sommigen zeer goed, van anderen vrij wel; velen echter toonden, zoowel bij het lezen als bij het weergeven en verklaren van het gelezene, dat zij de juiste beteekenis der woorden in hun onderling verband niet begrepen. Vroeg men hun naar de verschillende beteekenissen der woorden, hun onderscheiden gebruik, het redeverband of naar zinverwante woorden, dan bleven de meeste candidaten het antwoord schuldig.

Vergelijkt men de resultaten van het examen in de *Fransche taal* bij die, welke in vorige zittingen zijn verkregen, dan valt er belangrijke verbetering op te merken; vooral het aantal fouten in het schriftelijk werk was veel minder aanzienlijk dan vroeger. Toch moet ook nu de opmerking worden gemaakt, dat er nog een zeer groot verschil is tusschen de resultaten van het schriftelijk en die van het mondeling examen. Bij dit laatste heeft het grootste deel der candidaten voldaan aan de eischen door het programma gesteld; alleen hun uitspraak kon beter, hun woordenkeus ruimer zijn.

In de *Hoogduitsche taal* was het resultaat, op enkele uitzonderingen na, vrij middelmatig, en, wat het schriftelijk werk aangaat, toonde het aantal der gemaakte fouten, dat de meeste candidaten niet slechts weinig begrip hadden van eenen eenigzins leesbaren stijl, maar dat zij meerendeels ook in de vormleer zeer onbedreven of onzeker waren. Ook ditmaal deed zich weder het verschijnsel voor, dat het mondeling gedeelte van het examen veel meer reden tot tevredenheid gaf, en daarom kon dan ook aan verscheidene candidaten, niettegenstaande hun onvoldoend schriftelijk werk, nog een voldoend cijfer gegeven worden.

En hiermede is de commissie gekomen aan het einde van de taak, haar gedurende een jaar door des Ministers vertrouwen opgedragen; haar blijft noch slechts over voor dat vertrouwen haren oprechten dank te betuigen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van den 8sten Juli 1882.

Namens de commissie,

D. van Lankeren Matthes, *Voorzitter.*

E. van der Ven, *Secretaris.*

Bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, n° 17, werd de commissie benoemd, van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883, belast met het afnemen van het examen van hen, die de bewijzen wenschen te leveren, dat zij tot de beoefening der natuurwetenschappen genoegzaam voorbereid zijn, vermeld in art. 4 der wet van 28 December 1878 (*Staatsblad* n° 222) en geregeld bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35).

N°.	N A A M.	Geboortedag.	Geboorteplaats.
16	Cornelis Marie Losecaat Vermeer,	18 Juni 1863,	Beek bij Nijmegen.
17	Samuel Bernardus Nicolaï,	27 Juni 1864,	Veldhoven.
18	Jan Over,	15 Aug. 1862,	Oude Niedorp.
19	Jacob Pennink,	9 Jan. 1863,	Zevenbergen.
20	Cornelis Rootlieb jr.,	19 Sept. 1863,	Amsterdam.
21	Jan Antonie Smits jr.,	5 Sept. 1863,	Ouder-Amstel.
22	Henri Jacques Van Teyn,	29 Juli 1864,	Anjer (residentie Bantam).
23	Anne Van Veen,	10 Sept. 1861,	de Lemmer.
24	Constantijn Cornelis Vermaas,	22 Sept. 1865,	Venlo.
25	Pieter Marinus Van der Vlies,	26 Maart 1864,	Sliedrecht.
26	John August Francis Wiederhold,	14 Nov. 1863,	Kedirie.

Van de 26 geslaagden waren er:

15 voldoende in alle vakken;

5 » » » » behalve in het rekenen;

2 » » » » » » » Fransch;

1 » » » » » » » Nederlandsch;

1 » » » » » » » meetkunde;

1 » » » » » » » driehoekmeting;

1 » » » » » » » rekenen, het Nederlandsch en de driehoeksmeting.

Van de 28, die niet slaagden, waren er:

13 onvoldoende in de talen;

2 » » al de wiskundige vakken;

2 » » 2 wiskundige vakken;

De overigen waren zwak in ééne of meer talen en één of meer der wiskundige vakken.

Aan één candidaat, wien het cijfer voor onvoldoende of zeer onvoldoende in alle vakken toegekend moest worden, heeft de commissie naar aanleiding van art. 4 van het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35) medegedeeld, dat hij eventueel niet tot het eerstvolgend examen van het volgend jaar toegelaten zal worden.

In de tweede vergadering werden de opgaven voor het schriftelijk examen van de eerste groep beoordeeld en vastgesteld.

Voor de tweede groep geschiedde zulks in de bijeenkomst van 7 October.

Er hadden zich aangemeld 60 candidaten, waarvan er 3 niet aan het examen deelnamen, één door ziekte hiertoe gedwongen, terwijl zich 3 candidaten na 't schriftelijk examen terugtrokken.

Onder de 54 volledig geëxamineerden was ééne vrouwelijke candidaat, die den vijfjarigen cursus eener hoogere burgerschool voor meisjes geheel doorloopen had; 18 van de candidaten hadden zich reeds vroeger zonder goed gevolg één- of meermalen aan dit examen onderworpen.

Omtrent de woonplaats valt op te merken, dat 12 candidaten van Amsterdam, 9 van Utrecht, 4 van 's-Gravenhage, 2 van Groningen, 2 van Haarlem, en 2 van den Helder kwamen. De overige 19 waren uit 19 verschillende plaatsen.

De gemiddelde leeftijd der geëxamineerden was 19 jaar en 10 maanden; de oudste was bijna 25, de jongste even 17 jaar. De jongste slaagde, de oudste niet.

Aan 26 candidaten werd het getuigschrift uitgereikt. Onder dezen waren er 6, die het reeds één- of tweemaal te vergeefs hadden gevraagd.

Die 26 waren:

N°.	NAAM.	Geboortedag.	Geboorteplaats.
1	Pieter Rudolph Bentz Van den Berg jr.,	20 Sept. 1863,	Vianen.
2	Pieter Hendrik Van Beuzekom,	20 Aug. 1864,	's-Gravenhage.
3	Jacob Boon,	22 Nov. 1862,	den Helder.
4	Harm Brouwer,	7 Juni 1863,	Stadskanaal.
5	Dirk Albert Brugge,	16 Oct. 1861,	Amsterdam.
6	Karel Jozef Dekema,	7 Mei 1863,	Utrecht.
7	Aldert Willem Drijver,	23 Nov. 1864,	den Helder.
8	Marinus Antonie Jacobus Geluk,	30 Sept. 1861,	Dinteloord
9	Dirk Tijles Groenewoud,	29 Mei 1863,	Utrecht.
10	mej. Gerredina Heintz,	12 April 1862,	Zutfen.
11	Thomas Geert Den Houter,	29 Maart 1864,	Leiden.
12	Antonius Johannes Van Huffert jr.,	19 Jan. 1865,	Utrecht.
13	Willem Hendrik Cornelis Gijsb. Keijzer,	2 Maart 1860,	Leiden.
14	Joannes Ferdinand Langenbergh,	23 Maart 1862,	Breda.
15	Joseph Henri Van Lier,	18 Febr. 1862,	Padang.

N°.	NAAM.	Geboortedag.	Geboorteplaats.
16	Cornelis Marie Losecaat Vermeer,	18 Juni 1863,	Beek bij Nijmegen.
17	Samuel Bernardus Nicolaï,	27 Juni 1864,	Veldhoven.
18	Jan Over,	15 Aug. 1862,	Oude Niedorp.
19	Jacob Pennink,	9 Jan. 1863,	Zevenbergen.
20	Cornelis Rootlieb jr.,	19 Sept. 1863,	Amsterdam.
21	Jan Antonie Smits jr.,	5 Sept. 1863,	Ouder-Amstel.
22	Henri Jacques Van Teyn,	29 Juli 1864,	Anjer (residentie Bantam).
23	Anne Van Veen,	10 Sept. 1861,	de Lemmer.
24	Constantijn Cornelis Vermaas,	22 Sept. 1865,	Venlo.
25	Pieter Marinus Van der Vlies,	26 Maart 1864,	Sliedrecht.
26	John August Francis Wiederhold,	14 Nov. 1863,	Kedirie.

Van de 26 geslaagden waren er:

15 voldoende in alle vakken;

5 » » » » behalve in het rekenen;

2 » » » » » » » Fransch;

1 » » » » » » » Nederlandsch;

1 » » » » » » » meetkunde;

1 » » » » » » » driehoekmeting;

1 » » » » » » » rekenen, het Nederlandsch en de driehoeksmeting.

Van de 28, die niet slaagden, waren er:

13 onvoldoende in de talen;

2 » » al de wiskundige vakken;

2 » » 2 wiskundige vakken;

De overigen waren zwak in ééne of meer talen en één of meer der wiskundige vakken.

Aan één candidaat, wien het cijfer voor onvoldoende of zeer onvoldoende in alle vakken toegekend moest worden, heeft de commissie naar aanleiding van art. 4 van het Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 35) medegedeeld, dat hij eventueel niet tot het eerstvolgend examen van het volgend jaar toegelaten zal worden.

leeren; terwijl zij de eenvoudigste formules der vlakke-driehoeksmeting niet in toepassing wisten te brengen. Vooral het schriftelijk werk leverde dan ook zeer onvoldoende uitkomsten op.

Opmerkelijk is zeker het verschijnsel, dat velen vrij goed te huis waren in de theorie der bolvormige-driehoeksmeting, terwijl zij zeer zwak werden bevonden in die der vlakke-driehoeksmeting en bijna geheel onbekend bleken te zijn met de eenvoudigste begrippen der goniometrie. Zeer velen ontbrak een juist inzicht in den positieven en negatieven toestand der goniometrische lijnen of verhoudingen bij inspringende hoeken. Ook waren sommigen geheel onbekend met cyclometrische uitdrukkingen.

En hiermede aan het einde harer taak gekomen, drukt de commissie aan Uwe Excellentie haren dank uit voor het vereerend in haar gestelde vertrouwen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van den 25sten October 1882.

Namens de commissie,

ENGELBREGT, *voorzitter*.

A. J. NIJLAND, *secretaris*.

§. 7. HET PRAKTISCH EXAMEN VAN ARTS EN TANDMEESTER.

De commissie tot 1 Augustus 1882 belast met het praktisch examen van arts en tandmeester (1), hield hare laatste zitting te Amsterdam in de maanden Januari tot en met Juli te Leiden.

Zij bracht daarover het volgende verslag uit:

Zitting in de maanden Januari tot en met Juli 1882 te Leiden.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie door Zijne Majesteit den Koning, bij besluit van 22 Mei 1881, n°. 18, benoemd tot het afnemen der praktisch-geneeskundige en tandheelkundige examina, heeft de eer aan Uwe Excellentie aan te bieden het volgende verslag der werkzaamheden, verrigt in hare 2de zitting van 24 Januarij tot 3 Julij 1882, gehouden te Leiden.

Tot het afleggen van het praktisch-geneeskundig examen hebben zich aangemeld een honderd acht en zestig candidaten; onder dit getal zijn ook begrepen de dertien candidaten, die in de eerste zitting niet meer geëxamineerd konden worden, zoo als in het verslag over die zitting is vermeld geworden. Van hen zijn vijf tweemalen, eens in het begin en eens aan het einde der zitting geëxamineerd.

Voor het afleggen van het praktisch-tandheelkundig examen hebben zich aangemeld *vijf* candidaten.

Van de *honderd acht en zestig* candidaten voor het praktisch-geneeskundig examen,

---

(1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. XXV.

De uitslag van het examen in de *rekenkunde* gaf niet veel meer stof tot tevredenheid, daar toch aan ongeveer een derde van de geëxamineerden een onvoldoend cijfer toegekend moest worden.

Over 't algemeen waren de candidaten het best te huis in die onderdeelen der rekenkunde, welke ook tot de algebra kunnen gebracht worden: de reken- en meetkundige reeksen, de bewerkingen met logarithmen, enz. Het cijferen liet bij velen aan vlugheid en nauwkeurigheid nog al te wenschen over. Aan de meeste candidaten was het begrip van verhouding en evenredigheid niet zeer helder. Van den anderen kant mag niet verzwegen worden, dat vele candidaten *al* de opgegeven vraagstukken *goed* en nauwkeurig hadden opgelost, ofschoon het oplossen van *al* de opgaven niet als eisch gesteld was, en dat eenigen bij het mondeling examen het cijfer van *zeer voldoende*, enkelen zelfs voor *uitmuntend* verkregen.

Het examen in de *stelkunde* strekte zich niet verder uit dan tot en mét de theorie der vergelijkingen van den tweeden graad; geen enkel onderwerp, gewoonlijk bij de hoogere algebra gerangschikt, zooals de leer der permutatiën en combinatiën, de wederkeerige vergelijkingen, enz., werd bij het schriftelijk of mondeling examen aangeroerd.

Toch was de uitslag niet zoo gunstig, als met het oog op de zeer matige eischen had mogen worden verwacht. Van de 54 candidaten kon het schriftelijk werk van 24 goed worden genoemd; 19 voldeden slechts *middelmatig*, terwijl van de 11 overigen het werk bepaald *onvoldoende* was.

Bij het mondeling gedeelte schoten velen, waaronder die eene uitmuntende oplossing van alle vraagstukken hadden geleverd, zeer te kort in eene duidelijke verklaring van de verschillende bewerkingen; slechts enkelen drukten zich juist en nauwkeurig uit.

16 voldeden goed, 29 slechts middelmatig, terwijl de overige 9 zich niet in het minst rekenschap wisten te geven van de herleidingen, die soms vlug en nauwkeurig waren afgewerkt.

De totaal-uitslag was voor 17 goed, voor 26 middelmatig en voor 11 candidaten bepaald onvoldoende.

De opmerking mag niet achterwege blijven, dat bij dit examen duidelijk is gebleken, dat vele candidaten, wat betreft de stelkunde, te groote waarde hechten aan het praktisch gedeelte en het *waarom* dikwijls geheel verwaarloozen.

Voor *planimetrie* en *stéréometrie* waren vier vraagstukken opgegeven, twee voor planimetrie en twee voor stéréometrie, terwijl den candidaten werd medegedeeld, dat het voldoende was, als één vraagstuk van elk tweetal werd opgelost.

Hoewel de vraagstukken zoo eenvoudig mogelijk genomen waren en niets anders bevatten dan toepassingen van de meest bekende eigenschappen der figuren, heeft slechts ongeveer de helft der candidaten in meerdere of mindere mate aan dien eenvoudigen eisch kunnen voldoen.

Dat de oplossing van twee vraagstukken niet te veel tijd vereischte, bleek voldoende hier uit, dat enkele candidaten ze allen binnen den bepaalden tijd hadden opgelost.

Bij het mondeling examen werd er op gelet, of de candidaten in staat waren gemaakte fouten te herstellen, en de eigenschappen wisten te verklaren, waarvan zij bij de oplossing hadden gebruik gemaakt.

Hierbij bleek voldoende hoe weinig ontwikkeld sommige candidaten waren, die weinig of niets van het schriftelijk werk hadden kunnen maken en hoe onvoorbereid zij zich aan het examen gewaagd hadden.

Ook bij de *vlakke-* en *bolvormige-driehoeksmeting* waren de resultaten over het algemeen niet zeer gunstig. Sommige adspiranten hadden zich veel moeite getroost, verscheiden minder belangrijke formules uit de bolvormige-driehoeksmeting letterlijk van buiten te

kunstbewerkingen op het lijk en van eene oogheelkundige kunstbewerking op het lijk of op varkensoogen.

Het praktisch verloskundig examen bestond uit een klinisch examen en een operatief gedeelte op het fantôme.

De praktisch pharmaceutische examina bestonden in het gereed maken van drie recepten.

De praktisch tandheelkundige examina bestonden uit een klinisch en een operatief gedeelte.

De openbare vergaderingen werden, even als alle klinische en operative examina, gehouden in het ziekenhuis der Universiteit; de pharmaceutische examina werden afgenomen in de apotheek van gemeld ziekenhuis.

De commissie hield van af 24 Januari tot en met 26 April wekelijks eene vergadering, en wel des Woensdags, terwijl den vorigen avond praktisch examen in de apotheek plaats vond; de laatste week der maand Maart werd dagelijks examen afgenomen.

Wegens het groot aantal candidaten, nam de sub-commissie voor het algemeen geneeskundig examen van af den 3den tot den 17den Mei twee malen 's weeks, van af 23 Mei tot 15 Juni wekelijks drie malen examen af; de beide laatste weken van Juni examineerde deze commissie dagelijks.

De sub-commissiën voor het heel- en verloskundig examen namen tot en met 17 Mei wekelijks eenmaal en van af den 24sten Mei twee maal 's weeks examen af; de laatste week van Maart en ook die van Juni werd door deze commissiën dagelijks geëxamineerd.

Voldoende bewijzen van bekwaamheid om het arts-diploma te verkrijgen, zijn geleverd door *negen en twintig* candidaten; van hen was *een* medicinae doctor, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten was gepromoveerd; verder *een en twintig* medicinae doctorandi. Van hen hebben *twee* het examen in zijnen geheelen omvang in deze zitting afgelegd, terwijl *negentien* in het bezit waren van het bewijs, dat zij het algemeen geneeskundig examen met goed gevolg hadden afgelegd, en *zeven* candidaten, die het theoretisch geneeskundig examen bij de geneeskundige faculteit aan eene der Nederlandsche Universiteiten met goed gevolg hadden gedaan en die tevens in het bezit waren van het bewijs bedoeld bij de laatste zinsnede van art. 2 der wet. Aan *vijf en dertig* candidaten is het bewijs uitgereikt, bedoeld bij de laatste zinsnede van gemeld wetsartikel.

Van hen was *een* medicinae doctor, aan eene der Nederlandsche Universiteiten gepromoveerd, en waren *twee en twintig* candidaten, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten het doctoraal examen in de geneeskunde hadden afgelegd en tot de promotie waren toegelaten.

De *twaalf* overigen hadden het theoretisch geneeskundig examen afgelegd, bedoeld bij art. 6 der wet.

Afgewezen zijn *een en zestig* candidaten.

Van hen was *een* medicinae doctor, die alleen het praktisch heel- en verloskundig examen deed; waren *zeven en dertig* medicinae doctorandi, van welke *drie en twintig* alleen het algemeen geneeskundig examen aflegden, terwijl *veertien* alleen het praktisch heel- en verloskundig examen behoefden te doen.

[Hierbij dient nog afzonderlijk te worden vermeld, dat *een* medicinae doctor en *drie* medicinae doctorandi, nadat zij vóór 15 April jl. met goed gevolg het 1ste gedeelte van het arts-examen hadden gedaan, zich daarna aanmeldden om het 2de gedeelte van dat examen te doen, maar dat bij laatstgenoemd examen geen hunner voldoende blijken van bekwaamheid gaf, zoodat *twee* werden afgewezen en *twee* zich gedurende dit examen teruggetrokken hebben.]

Verder werden nog afgewezen *drie en twintig* candidaten, die het theoretisch geneeskundig

hebben zich *zes en dertig*, om verschillende redenen, vóór den aanvang van het examen teruggetrokken.

Van de *een honderd twee en dertig* geëxamineerden waren *drie medicinae doctores*, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten waren gepromoveerd.

Een hunner was in het bezit van het getuigschrift, bedoeld bij de laatste alinea van artikel 5 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59), gewijzigd bij de wet van 8 Julij 1874 (*Staatsblad* n°. 97); *een* kon het bewijs overleggen dat hij het algemeen geneeskundig examen, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) met goed gevolg had gedaan.

Beiden werden dus geëxamineerd in praktische heel- en verloskunde.

De *derde* legde vóór 15 April jl met goed gevolg het algemeen geneeskundig examen af en meldde zich daarna aan tot het doen van het praktisch heel- en verloskundig examen.

Drie en tachtig candidaten die aan eene der Nederlandsche Universiteiten het doctoraal examen in de geneeskunde hadden afgelegd en tot de promotie waren toegelaten.

Vijf hunner legden vóór 15 April ll. met goed gevolg het algemeen geneeskundig examen af, en meldden zich daarna aan tot het doen van het praktisch heel- en verloskundig gedeelte.

Twee en veertig hadden gevraagd in deze zitting alleen het algemeen geneeskundig gedeelte te doen, bedoeld bij alinea 2 van artikel 2 der wet.

Van de *zes en dertig* overige medicinae doctorandi waren *vijf en dertig* in het bezit van het bewijs, dat zij het algemeen geneeskundig examen met goed gevolg hadden gedaan, terwijl *een* het getuigschrift overlegde, bedoeld bij de laatste alinea van artikel 5 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59), gewijzigd bij de wet van 8 Julij 1874 (*Staatsblad* n°. 97); zij moesten dus allen geëamineerd worden in praktische heel- en verloskunde.

Zes en veertig candidaten, die bij de faculteiten der geneeskunde aan eene der Nederlandsche Universiteiten het theoretisch geneeskundig examen, bedoeld bij artikel 6 der wet, met goed gevolg hadden afgelegd.

Twee hunner wenschten in deze zitting het geheele examen af te leggen.

Zeven en twintig hadden gevraagd in deze zitting alleen het algemeen geneeskundig examen te doen, terwijl de *zeventien* overigen het bewijs overlegden bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet, zoodat zij alleen in praktische heel- en verloskunde moesten geëxamineerd worden.

De candidaten voor het praktisch tandmeesters-examen hadden het theoretisch tandheelkundig examen, bedoeld in artikel 9 der wet, afgelegd bij de faculteiten der geneeskunde, aan eene der Nederlandsche Universiteiten.

De algemeene regeling in den gang der examina, door de commissie in de 1ste zitting vastgesteld, is ook in de 2de zitting behouden.

Voor de examina waren dus wederom sub-commissiën werkzaam, die hare rapporten in de eerstvolgende vergadering uitbragten.

Het praktisch-geneeskundig examen bestond in een onderzoek van minstens twee lijders in het bijzijn der sub-commissie en in het gereedmaken van recepten.

De candidaten moesten in het bijzijn der geheele commissie van het ziekenonderzoek een mondeling verslag uitbrengen en zich tegen de daarop gemaakte bedenkingen verdedigen.

Het onderzoek van minstens twee lijders aan heelkundige en van een lijder aan oogheelkundige gebreken maakte het klinisch gedeelte van het praktisch heelkundig examen uit; van de door de candidaten onderzochte lijders moest eveneens in het bijzijn der geheele commissie mondeling verslag worden gedaan, terwijl hun daarbij gelegenheid werd gegeven zich tegen de gemaakte bedenkingen te verdedigen.

Tot het praktisch heelkundig examen behoorde verder het verrigten van heelkundige

23. M. W. van Batenburg, candidaat-arts;
24. C. Groeneveld de Kater; idem;
25. J. C. Kornelissen, idem;
26. H. J. Thorbecke, idem;
27. J. F. Tulleners, idem;
28. A. van de Velde, idem;
29. L. Woltring; idem.

De namen der candidaten, aan wie de Commissie het bewijs heeft uitgereikt, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n° 222), zijn:

1. Dr. H. Meursinge;
2. H. van Anrooy, med. doctorandus;
3. C. Eykman, idem;
4. H. Folmer, idem;
5. J. Fock, idem;
6. M. S. Gutteling, idem;
7. A. Halbertsma, idem;
8. E. H. Halbertsma, idem;
9. P. M. Hoek, idem;
10. T. Hoekstra, idem;
11. R. M. de Jager Meezenbroek, idem;
12. A. J. J. Kloppert, idem;
13. A. A. Korteweg, idem;
14. I. Nanninga, idem;
15. A. M. Nortier, idem;
16. S. A. Norden, idem;
17. C. Nolen, idem;
18. H. F. A. Peypers, idem;
19. H. Prins Visser, idem;
20. J. Thomee, idem;
21. P. Timmers, idem;
22. J. C. Tromp, idem;
23. W. J. Slagter, idem;
24. J. Bijker, candidaat-arts;
25. J. J. van Driel, idem;
26. J. B. G. H. van Gruting, idem;

examen met goed gevolg hadden gedaan bij de faculteit van eene der Nederlandsche Universiteiten.

Twee hunner wenschten het geheele examen in deze zitting te doen, maar slaagden reeds in het 1ste gedeelte niet.

Veertien legden alleen het algemeen geneeskundig examen af, terwijl *zeven*, die in het bezit waren van het bewijs, bedoeld bij de laatste zinsnede van art. 2 der wet, alleen het praktisch examen in heel- en verloskunde behoefden te doen.

Gedurende het examen trokken zich terug *zeven* candidaten.

Van hen waren:

Drie doctorandi, die alleen het 2de gedeelte behoefden te doen; *vier*, die het theoretisch geneeskundig examen met goed gevolg hadden afgelegd en van welke *een* het algemeen geneeskundig examen deed, terwijl de *drie* overigen alleen het praktisch heel- en verloskundig examen behoefden te doen.

Van de *vijf* candidaten voor tandmeesters-examen werden *twee* toegelaten, werd *een* afgewezen, terwijl *twee* zich gedurende het examen terugtrokken.

De namen der candidaten, aan wie de commissie het arts-diploma heeft uitgereikt, zijn:

1. dr. C. U. J. Trip;
2. I. W. Blanken, med. doctorandus;
3. I. H. van Bouwdijk Bastiaanse, idem;
4. P. Broekhoff Jzn., idem;
5. W. Coert, idem;
6. A. C. van Dijk, idem;
7. A. Pollius Ferwerda, idem;
8. H. C. Geuken, idem;
9. H. A. Janssen, idem;
10. H. J. Kremer, idem;
11. C. J. de Bruyn Kops, idem;
12. A. Lofvers, idem;
13. A. H. L. Otto, idem;
14. D. M. Pronk, idem;
15. J. A. Meursinge Reynders, idem;
16. G. J. Rinkel, idem;
17. J. A. Roorda Smit, idem;
18. R. M. van Steenbergen, idem;
19. P. H. Simon Thomas, idem;
20. C. B. Tilanus jr., idem;
21. B. Wartena, idem;
22. H. Zeehuisen, idem;

onvoldoende werd geacht, zoude hij als ongeschikt voor de medische praktijk te beschouwen zijn. In hoeverre gelijke bepalingen ook voor de akademische examina wenschelijk zouden zijn, ligt niet op onzen weg te beoordeelen, maar mag misschien daarom hier niet onvermeld blijven, omdat de arts-examina met de akademische in een naauw verband staan.

Leiden, 4 Julij 1882.

S. S. ROSENSTEIN, *Voorzitter.*
M. R. TIMMERMAN, *Secretaris.*

Bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, n° 16, werd de commissie benoemd, van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883, belast met het afnemen van het praktisch examen van arts en tandmeester, vermeld in artt. 2 en 8 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n° 222) en geregeld bij Koninlijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n° 36).

Zij was samengesteld als volgt:

Leden:

dr. J. W. R. Tilanus, hoogleeraar te Amsterdam, lid en voorzitter;

M. R. Timmerman, dirigerend officier van gezondheid 2de klasse te Amsterdam, lid en secretaris;

dr. G. D. L. Huët, hoogleeraar te Leiden;

dr. H. Hertz, hoogleeraar te Amsterdam;

dr. H. J. Ranke, hoogleeraar te Groningen;

dr. W. M. Gunning, hoogleeraar te Amsterdam;

dr. T. Halbertsma, hoogleeraar te Utrecht;

dr. G. H. van der Meij Jr., hoogleeraar te Amsterdam;

dr. Th. Dentz, lector aan 's Rijks Universiteit te Utrecht;

W. Stoeder, hoogleeraar te Amsterdam.

Plaatsvervangende leden:

dr. S. Talma, hoogleeraar te Utrecht;

dr. P. K. Pel, lector aan de Universiteit te Amsterdam;

dr. C. L. Wurfbain, hoogleeraar te Amsterdam;

dr. J. E. van der Meulen, lector aan 's Rijks Universiteit te Utrecht;

dr. M. E. Mulder, lector aan 's Rijks Universiteit te Groningen;

dr. W. M. H. Sänger, hoogleeraar te Groningen;

dr. P. J. Barnouw, te Amsterdam;

J. E. Grevers, tandmeester te Amsterdam;

dr. E. A. van der Burg, hoogleeraar te Leiden.

Deze commissie hield hare eerste zitting te Amsterdam in de maanden September tot en met December en bracht daarover het volgende verslag uit.

Zitting in de maanden September tot en met December 1882 te Amsterdam.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie door Zijne Majesteit den Koning, bij besluit van 14 Mei 1882, n°. 16, benoemd tot het afnemen der practisch-geneeskundige en tandheelkundige examina, heeft de eer aan Uwe Excellentie aan te bieden het volgende verslag der werkzaamheden, verricht in hare eerste zitting van 25 September tot 22 December 1882, gehouden te Amsterdam.

Tot het afleggen van het practisch-geneeskundig examen hebben zich aangemeld *honderd drie en veertig* candidaten.

Tot het afleggen van het practisch-tandheelkundig examen meldden zich aan *vier* candidaten.

Van hen, die zich voor het practisch-geneeskundig examen hadden aangegeven, trokken zich *twee en twintig* vóór den aanvang van hun examen om verschillende redenen terug, zoodat er *honderd een en twintig* overbleven.

Van deze zijn er *honderd achttien* geëxamineerd; de *drie* overblijvende zullen dadelijk bij den aanvang der 2de zitting in de gelegenheid worden gesteld hun examen te doen, even als *drie* candidaten, die in de eerste helft der zitting met goed gevolg het 1ste gedeelte van het artsexamen hadden afgelegd en daarna (nog vóór 15 October jl.) eene aanvrage indienden om tot het 2de gedeelte te worden toegelaten.

Dit uitstel kan voor deze candidaten geen bezwaar opleveren, dewijl zij hadden gevraagd in het laatst der zitting te worden opgeroepen.

Ware de commissie slechts eens of twee malen per week blijven examineeren, dan zouden zij toch weinig vroeger aan de beurt zijn gekomen, dan nu het geval is. Intusschen eischt de billijkheid dat zij, wier examen buiten hun toedoen tot de volgende zitting is uitgesteld, ook beschouwd worden als in de 1ste zitting het examen te hebben gedaan, in dien zin, dat hun, zoo zij de eerste maal niet slagen, gedurende den loop der 2de zitting nogmaals de gelegenheid worde gegeven tot het afleggen van hetzelfde examen.

Van de geëxamineerden waren:

Drie medicinae doctores, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten waren gepromoveerd en door wie het examen volgens art. 2 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) in zijn geheelen omvang afgelegd moest worden; zij waren evenwel allen in het bezit van het bewijs, dat zij bij eene der vorige commissiën het algemeen-geneeskundig examen met goed gevolg hadden afgelegd, zoodat zij alleen het practisch heel- en verloskundig gedeelte behoefden te doen.

Drie en zestig candidaten, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten het doctoraal examen in de geneeskunde hadden gedaan en tot de promotie waren toegelaten.

Drie hunner wenschten in deze zitting het examen in zijnen geheelen omvang af te leggen.

Zes en dertig hadden gevraagd in deze zitting alleen het algemeen geneeskundig examen te doen, bedoeld bij de 2de zinsnede van artikel 2 der wet.

Van de *vier en twintig* medicinae doctorandi, die hadden gevraagd het 2de gedeelte van het artsexamen te doen, waren *drie en twintig* in het bezit van het bewijs, bedoeld in de

laatste zinsnede van artikel 2 der wet; terwijl *een* het getuigschrift kon overleggen, bedoeld in de laatste zinsnede van artikel 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 59), gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 97).

Een en vijftig candidaten, die bij de faculteiten der geneeskunde aan eene der Nederlandsche Universiteiten het theoretisch-geneeskundig examen hadden gedaan, bedoeld bij artikel 6 der wet.

Van hen hadden *zes* gevraagd het geheele examen in deze zitting te doen.

Zes en twintig hadden gevraagd in deze zitting alleen het algemeen geneeskundig examen af te leggen.

Negentien van deze candidaat-artsen behoefden alleen het practisch heel- en verloskundig examen te doen, daar zij in het bezit waren van het bewijs, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet.

Een eervol ontslagen officier van gezondheid der 3de klasse, die het getuigschrift kon overleggen, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 59), gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 97), en die nu, ingevolge de 2de zinsnede van artikel 28 dier wet, in verband met artikel 24 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), geëxamineerd moest worden in theoretische verloskunde en in practische heel- en verloskunde.

De *vier* candidaten voor het tandmeesters-examen hadden het theoretisch tandheelkundig examen, bedoeld in artikel 9 der wet, afgelegd bij de faculteiten der geneeskunde aan eene der Nederlandsche Universiteiten.

De commissie hield den 20sten September 1882 te Amsterdam eene voorloopige vergadering tot regeling harer werkzaamheden.

Het theoretisch verloskundig examen, dat in deze zitting slechts eenmaal moest worden afgenomen, was alleen mondeling en werd in de openbare vergadering door de geheele commissie bijgewoond.

Voor de practische examina waren subcommissiën werkzaam, die hare rapporten in de eerstvolgende vergadering uitbrachten.

Het practisch geneeskundig gedeelte bestond in het gereedmaken van recepten en in een onderzoek van twee lijders in het bijzijn der subcommissie.

De candidaten moesten van dit onderzoek, in het bijzijn der geheele commissie, mondeling verslag uitbrengen en zich zoo noodig tegen de daarop gemaakte bedenkingen verdedigen.

Het onderzoek van twee lijders met heelkundige en van een lijder met oogheelkundige gebreken, maakte het klinisch gedeelte uit van het practisch-heelkundig examen; tot het heelkundig examen behoorde verder het verrichten van heelkundige operatiën op het lijk en het doen van eene oogheelkundige operatie. Van de door de candidaten onderzochte lijders met heelkundige en oogheelkundige gebreken, moest ook door hen, in het bijzijn der geheele commissie, mondeling verslag worden uitgebracht.

Het practisch-verloskundig examen bestond uit een klinisch examen en een operatief gedeelte op het fantôme.

Het practisch-tandheelkundig examen bestond uit een klinisch en een operatief gedeelte.

De openbare vergaderingen werden gehouden in het universiteitsgebouw.

De klinische examina in genees-, heel- en verloskunde werden afgenomen in het Binnengasthuis; in deze inrichting vonden ook de examina voor klinische en operatieve tandheelkunde plaats.

De practisch-pharmaceutische examina geschiedden in de model-apotheek der universiteit.

De commissie examineerde de eerste en laatste week dagelijks; de eerste week werd dagelijks, de laatste week tweemalen openbare vergadering gehouden.

Gedurende de overige weken werd meestal tweemaal, eenige keeren ook wel drie malen geëxamineerd, terwijl dan des Woensdags altijd openbare vergadering plaats vond.

Het practisch-pharmaceutisch examen geschiedde gewoonlijk den avond, voorafgaande aan den dag, waarop door de candidaten het medisch-klinisch examen werd gedaan.

In den geregelden gang der werkzaamheden heeft, gedurende de geheele zitting, geene enkele stoornis plaats gehad.

Voldoende bewijzen om tot arts te worden bevorderd zijn geleverd door *zeven en twintig* candidaten.

Van deze waren:

Veertien medicinae doctorandi. Van hen waren *dertien* in het bezit van het bewijs dat zij met goed gevolg het algeméen geneeskundig examen hadden gedaan, terwijl *een* het getuigschrift kon overleggen, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 5 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 59), gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 97).

Twaalf candidaten, die het theoretisch geneeskundig examen bij de faculteiten der geneeskunde aan eene der Nederlandsche Universiteiten met goed gevolg hadden afgelegd, en het bewijs konden overleggen bedoeld in de laatste zinsnede van artikel 2 der wet.

Een eervol ontslagen officier van gezondheid der 3de klasse, die ook het zoo aanstonds genoemde bewijs kon overleggen.

Aan *vijftig* candidaten is het bewijs uitgereikt, dat zij met goed gevolg het algemeen geneeskundig examen hebben gedaan, bedoeld in artikel 2 der wet.

Van hen waren:

Dertig, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten het doctoraal examen in de geneeskunde hadden gedaan en tot de promotie waren toegelaten.

Twintig, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten bij de geneeskundige faculteit het theoretisch geneeskundig examen hadden gedaan, bedoeld in artikel 6 der wet.

Afgewezen zijn:

Veertien doctorandi, van welke *vijf* alleen het eerste gedeelte van het arts-examen aflegden, terwijl de *negen* overigen alleen het practisch heel- en verloskundig examen behoefden te doen.

Tien candidaten die het theoretisch geneeskundig examen hadden gedaan.

Van hen wenschen *twee* het geheele examen te doen; *een* werd reeds na het algemeen geneeskundig examen te hebben gedaan afgewezen, de *andere* deed met goed gevolg het 1ste gedeelte, maar werd bij het 2de gedeelte afgewezen.

Zeven, die alleen het 1ste gedeelte van het arts-examen wenschten te doen.

Een, die alleen het practisch heel- en verloskundig examen behoefde te doen.

Gedurende het examen hebben zich teruggetrokken:

Drie medicinae doctores, die alleen het heel- en verloskundig examen behoefden te doen.

Vier medicinae doctorandi, die alleen het algemeen geneeskundig gedeelte wenschten te doen.

Een medicinae doctorandus, die alleen het heel- en verloskundig examen behoefde af te leggen.

Twee medicinae doctorandi, die met goed gevolg in deze zitting het algemeen geneeskundig gedeelte hadden gedaan en zich bij het heel- en verloskundig examen terugtrokken.

Vier candidaat-artsen, die alleen het algemeen geneeskundig examen verlangden te doen.

Zes candidaat-artsen, die alleen het heel- en verloskundig examen behoefden te doen.

Twee candidaat-artsen, die het heel- en verloskundig examen moesten doen, nadat zij in de eerste helft der zitting met goed gevolg het algemeen geneeskundig examen hadden afgelegd.

Van de *vier* adspirant-tandmeesters zijn *drie* afgewezen; de *vierde* heeft zich gedurende het examen teruggetrokken.

De namen der candidaten, aan wie de commissie het arts-diploma heeft uitgereikt, zijn:

1. J. C. Van Beek, med. doctorandus;
2. E. H. Halbertsma, idem;
3. A. H. Hermans, idem;
4. A. A. Korteweg, idem;
5. R. M. De Jager Meezenbroek, idem;
6. C. Nolen, idem;
7. S. A. Norden, idem;
8. A. M. Nortier, idem;
9 F. A. Rietema, idem;
10. F. W. B. Sloet, idem;
11. J. H. Smit, idem;
12. A. J. A. Thomas, idem;
13. P. Timmers, idem;
14. H. Zwaardemaker, idem;
15. W. Blaakhert, candidaat-arts
16. J. J. van Driel, idem;
17. A. Ekerman, idem;
18. M. J. Hengeveld, idem;
19. M. M. Jung, idem;
20. C. F. A. Koch, idem;
21. J. C. Mohr, idem;
22. J. J. Bartolotti Rijnders, idem;
23. M. Straub, idem;
24. H. Van Wijk, idem;
25. J. W. H. Wijsman, idem;
26. R. D. Van der Veer, idem;
27. S. J. Juda, eervol ontslagen officier van gezondheid derde klasse;

De namen der candidaten, aan welke de commissie het bewijs heeft uitgereikt, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), zijn:

1. B. de Bruyn, med. doctorandus;
2. D. D. Buchler, idem;
3. G. D. Cohen Vervaert, idem;
4. H. Groothoff, idem;
5. H. L. Van Haarlem, idem;
6. J. H. Hanken, idem;
7. J. C. Van Heijcop ten Ham, idem;
8. J. A. Hers, idem;
9. C. Th. Humme, idem;
10. E. H. H. M. Houben, idem;
11. A. J. Jelgersma, idem;
12. H. J. Kessler, idem;
13. S. Lijkles, idem;
14. W. M. Mertens, idem;
15. A. G. H. Muller, idem;
16. J. C. Offerhaus, idem;
17. H. G. Pluim, idem;
18. C. N. Van de Poll, idem;
19. J. W. Portengen, idem;
20. J. van Praag, idem;
21. C. Winkler Prins, idem;
22. D. Romeyn, idem;
23. D. J. Van Rijn, idem;
24. H. F. A. Sasse, idem;
25. C. H. H. Spronck, idem;
26. H. C. W. Utermöhlen, idem;
27. C. M. Veenenbos, idem;
28. C. L. Vitringa, idem;
29. H. M. J. Wertenbroek, idem;
30. G. J. Van Wieringen, idem;
31. D. J. Boldingh, candidaat-arts;
32. H. K. J. D. Van den Bussche, idem;
33. J. Van Gelder, idem;
34. P. Gerrits, idem;

35. A. Gorter, candidaat-arts;
36. J. Harte, idem;
37. W. H. J. Hubers van Assenraad, idem;
38. J. C. Huysman, idem;
39. H. Idzerda, idem;
40. G. E. A. Kauling, idem;
41. J. G. Kronouer, idem;
42. E. H. L. Lemmens, idem;
43. A. W. Pulle, idem;
44. K. J. v. Neukirchen Nyvenheim, idem;
45. L. A. F. Schakers, idem;
46. W. F. Sterk, idem;
47. W. W. Van der Vegt, idem;
48. P. Versteegh, idem;
49. F. M. G. Van Walsem, idem;
50. N. Ypes, idem.

Amsterdam, 23 December 1882.

J. W. R. Tilanus, *Voorzitter.*
M. R. Timmerman, *Secretaris.*

§ 8. Het praktisch examen van apotheker.

De commissie tot 1 Augustus 1882 belast met het afnemen van het praktisch examen van apotheker (1), hield hare laatste zitting te Groningen in de maanden Juni en Juli.
Zij bracht daarover het volgende verslag uit:

Zitting in Juni en Juli 1882 te Groningen.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie benoemd bij zijner Majesteits besluit dd. 22 Mei 1881 (*Staatsblad* n°. 18) tot het afnemen der praktische examens voor apotheker en bestaande uit de heeren R. S. Tjaden Modderman, voorzitter, P. C. Plugge, secretaris, C. H. van Ankum en P. de Boer, leden, heeft de eer Uwe Excellentie hierbij het verslag van hare werkzaamheden in de tweede zitting aan te bieden.

---

(1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. XXXIX.

De namen der candidaten, aan welke de commissie het bewijs heeft uitgereikt, bedoeld bij de laatste zinsnede van artikel 2 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), zijn:

1. B. de Bruyn, med. doctorandus;
2. D. D. Buchler, idem;
3. G. D. Cohen Vervaert, idem;
4. H. Groothoff, idem;
5. H. L. Van Haarlem, idem;
6. J. H. Hanken, idem;
7. J. C. Van Heijcop ten Ham, idem;
8. J. A. Hers, idem;
9. C. Th. Humme, idem;
10. E. H. H. M. Houben, idem;
11. A. J. Jelgersma, idem;
12. H. J. Kessler, idem;
13. S. Lijkles, idem;
14. W. M. Mertens, idem;
15. A. G. H. Muller, idem;
16. J. C. Offerhaus, idem;
17. H. G. Pluim, idem;
18. C. N. Van de Poll, idem;
19. J. W. Portengen, idem;
20. J. van Praag, idem;
21. C. Winkler Prins, idem;
22. D. Romeyn, idem;
23. D. J. Van Rijn, idem;
24. H. F. A. Sasse, idem;
25. C. H. H. Spronck, idem;
26. H. C. W. Utermöhlen, idem;
27. C. M. Veenenbos, idem;
28. C. L. Vitringa, idem;
29. H. M. J. Wertenbroek, idem;
30. G. J. Van Wieringen, idem;
31. D. J. Boldingh, candidaat-arts;
32. H. K. J. D. Van den Bussche, idem;
33. J. Van Gelder, idem;
34. P. Gerrits, idem;

Acidum tartaricum met acidum citricum, acidum oxalicum, acidum succinicum en tartras kalicus acidus.

3. Chloretum hydrargyrosum met chloretum hydrargyricum, chloretum plumbicum, oxydum stibicum, sulphas baryticus en chloretum ammonicum.
   Chloroformum met alcohol, water, acidum formic., acidum hydrochloricum en sulphidum carbonicum.
4. Acidum arsenicosum met acidum arsenicicum, nitras bismuth. basic., chloretum stannosum, sulphas calcicus en chloretum natricum.
   Aether met water, alcohol, acetas aethylicus, acidum sulphuricum en acidum sulphurosum.
5. Oxydum zincicum met carbonas plumbicus, acidum arsenicosum, jodetum cadmicum, carbonas baryticus en carbonas magnesicus.
   Salicylas natricus met phenol, benzoas natricus en acidum boricum.

Serie III. *Bepaling van werkzame bestanddeelen in geneesmiddelen.*

1. Bepaling van morphine in opium.
   » » zwavelig zuur in solutio acidi sulphurosi.
2. » » santonine in trochisci santonici.
   » » phosphorzuur in phosphas calcicus.
3. » » ijzer in citras ferric. ammon.
   » » chloor in solutio hypochlorit. natrici.
4. » » alcaloïden in cortex cinchon. succirubrae.
   » » joodkalium in jodetum kalicum.
5. » » chinine in pilulae c. sulphat. chinin.
   » » aethylacetaat in aether aceticus.

Serie IV. *Opsporing en onderscheiding van vergiften.*

1. Chloretum cupricum in spijs.
   Pulvis nuc. vomicarum in spijs.
2. Acetas plumbicus in bier.
   Nicotinum in aardappelen.
3. Acidum chromicum in spijs.
   Morphinum in bier.
4. Tartras kalico-stibicus in spijs.
   Digitalinum in bier.
5. Chloretum hydrargyricum in aardappelen.
   Hydrobromas coniini in bier.

Het botanisch-pharmacognostisch examen werd telkens door één candidaat afzonderlijk

afgelegd. Bij dit examen, dat ongeveer 3 uren duurde, werden *mengsels van plantaardige geneesmiddelen*, *mikroskopische praeparaten* en *levende planten* ter sortering of herkenning voorgelegd. Verder werden *simplicia* in verschillende handelssoorten en met de meest voorkomende verwisselingen en vervalschingen ter onderscheiding aangeboden. Bij de bespreking werd tevens gevraagd naar de in die plantendeelen voorkomende werkzame bestanddeelen.

Door 2 der candidaten werd dit gedeelte van het examen op bevredigende wijze, door de drie anderen evenwel slechts even voldoende afgelegd, zoodat dan ook dit gedeelte van het examen bij de Commissie een minder gunstigen indruk heeft gemaakt dan het chemisch gedeelte.

De kennis van de werkzame bestanddeelen der plantaardige geneesmiddelen liet bij enkele candidaten nog al iets te wenschen over; de kennis, ter onderscheiding van gebruikelijke vervalschingen noodig, was bij 3 der candidaten vrij gebrekkig.

Voor 't overige was de indruk van het examen vrij gunstig. Het examen in de *recepteerkunst*, in de *bereiding van scheikundige en galenische geneesmiddelen*, alsmede in de *quantitatieve bepaling van werkzame bestanddeelen in geneesmiddelen* werd door alle candidaten goed afgelegd.

Ook bij de *opsporing en onderscheiding van vergiften*, werd door de meesten naauwkeurig en goed gewerkt; alleen bij de opsporing van vlugtige alcaloïden had de Commissie gaarne — niettegenstaande de stoffen gevonden werden — meer voorzorgen zien gebruiken.

Verder is de Commissie van oordeel, dat de candidaten te veel de voorkeur schenken aan de methode ter opsporing van alcaloïden van Stas-Otto, die, vooral bij een onderzoek waarbij geene enkele aanwijzing omtrent den aard van het vergift werd gegeven, reeds daarom minder gemakkelijk tot het doel voert dan de methode van Dragendorff, omdat zij eene geringere scheiding der stoffen toelaat.

Bij het *onderzoek van geneesmiddelen op zuiverheid* werden de ontreinigingen uit de verschillende groepen gegeven, om zoodoende een oordeel te kunnen vormen over de mate van kennis en ervaring in algemeene scheikundige analyse. Behoudens enkele bedenkingen gaf ook dit gedeelte van het examen redenen tot tevredenheid.

Na beraadslaging en stemming werden in de vergadering van Zaturdag 1 Julij 1882 alle candidaten tot apotheker bevorderd, nadat zij den bij de wet gevorderden eed hadden afgelegd.

De namen der geëxamineerden zijn:

Norbertus Regnier Corneille Alexis van der Pluym, geboren te Rijsbergen (bij Breda).

Abraham Benjamin Jacob Prins, geb. te Arnhem.

Wybe Postma, geb. te Midlum (gemeente Franekeradeel).

Willem van Eeden, geb. te Amersfoort.

Albertus Henricus Maria van den Bergh, geb. te Amsterdam.

Na afloop dezer vergadering werd tevens de laatste zitting der Commissie gesloten.

Namens de Commissie voornoemd,

R. S. Tjaden Modderman, *Voorzitter*.

P. C. Plugge, *Secretaris*.

Bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, nº 16, werd de navolgende commissie benoemd, om van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883 het praktisch examen van apotheker,

vermeld in art. 11 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n° 222) en geregeld bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n° 36), af te nemen.

Leden:

dr. E. A. van der Burg, hoogleeraar te Leiden, lid en voorzitter;

J. Agema, apotheker van het Universiteits-ziekenhuis te Leiden, lid en secretaris;

dr. W. F. R. Suringar, hoogleeraar te Leiden;

dr. H. Wefers Bettink, hoogleeraar te Utrecht.

Plaatsvervangende leden:

dr. J. W. Gunning, hoogleeraar te Amsterdam;

dr. C. A. J. A. Oudemans, hoogleeraar te Amsterdam;

W. Stoeder, hoogleeraar te Amsterdam;

J. van Rijn van Alkemade, dirigerend militair apotheker te 's Gravenhage.

Deze commissie hield hare eerste zitting te Leiden in de maanden December 1882 en Januari 1883 en bracht daarover het volgende verslag uit:

Zitting in December 1882 en Januari 1883.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie, bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, n° 16, van 1 Augustus 1882—1 Augustus 1883, belast met het afnemen der practische examens voor apotheker, heeft de eer Uwe Excellentie hierbij het verslag harer werkzaamheden gedurende de eerste zitting aan te bieden.

De commissie bestond uit de heeren prof. dr. E. A. Van der Burg, voorzitter, prof. dr. W. F. R. Suringar, prof. dr. H. Wefers Bettink en J. Agema, secretaris.

In eene voorloopige vergadering op Maandag den 2den October 1882, gehouden in het pharmaceutisch laboratorium der Rijks-Universiteit te Leiden, werd als programma voor het examen vastgesteld:

I. Dat het examen in de artsenijbereidkunde zal omvatten:

a. de bereiding van drie chemische en twee galenische praeparaten;

b. het herkennen van geneeskrachtige planten, zoowel in verschen als gedroogden staat, of volgens afbeeldingen;

c. de practische pharmacognosie ook met behulp van den microscoop;

d. de recepteerkunst, waarbij o. a. vooral gelet zou worden op het rationeel gereedmaken van recepten, ook van de nieuwere vormen, waarin de geneesmiddelen worden verlangd, op het acht-geven van de maximaal-doses, van irrationeele combinaties en van het correct lezen van de in het latijn geschreven voorschriften.

afgelegd. Bij dit examen, dat ongeveer 3 uren duurde, werden ***mengsels van plantaardige geneesmiddelen***, ***mikroskopische praeparaten*** en ***levende planten*** ter sortering of herkenning voorgelegd. Verder werden ***simplicia*** in verschillende handelssoorten en met de meest voorkomende verwisselingen en vervalschingen ter onderscheiding aangeboden. Bij de bespreking werd tevens gevraagd naar de in die plantendeelen voorkomende werkzame bestanddeelen.

Door 2 der candidaten werd dit gedeelte van het examen op bevredigende wijze, door de drie anderen evenwel slechts even voldoende afgelegd, zoodat dan ook dit gedeelte van het examen bij de Commissie een minder gunstigen indruk heeft gemaakt dan het chemisch gedeelte.

De kennis van de werkzame bestanddeelen der plantaardige geneesmiddelen liet bij enkele candidaten nog al iets te wenschen over; de kennis, ter onderscheiding van gebruikelijke vervalschingen noodig, was bij 3 der candidaten vrij gebrekkig.

Voor 't overige was de indruk van het examen vrij gunstig. Het examen in de ***recepteerkunst***, in de ***bereiding van scheikundige en galenische geneesmiddelen***, alsmede in de ***quantitatieve bepaling van werkzame bestanddeelen in geneesmiddelen*** werd door alle candidaten goed afgelegd.

Ook bij de ***opsporing en onderscheiding van vergiften***, werd door de meesten naauwkeurig en goed gewerkt; alleen bij de opsporing van vlugtige alcaloïden had de Commissie gaarne — niettegenstaande de stoffen gevonden werden — meer voorzorgen zien gebruiken.

Verder is de Commissie van oordeel, dat de candidaten te veel de voorkeur schenken aan de methode ter opsporing van alcaloïden van Stas-Otto, die, vooral bij een onderzoek waarbij geene enkele aanwijzing omtrent den aard van het vergift werd gegeven, reeds daarom minder gemakkelijk tot het doel voert dan de methode van Dragendorff, omdat zij eene geringere scheiding der stoffen toelaat.

Bij het ***onderzoek van geneesmiddelen op zuiverheid*** werden de ontreinigingen uit de verschillende groepen gegeven, om zoodoende een oordeel te kunnen vormen over de mate van kennis en ervaring in algemeene scheikundige analyse. Behoudens enkele bedenkingen gaf ook dit gedeelte van het examen redenen tot tevredenheid.

Na beraadslaging en stemming werden in de vergadering van Zaturdag 1 Julij 1882 alle candidaten tot apotheker bevorderd, nadat zij den bij de wet gevorderden eed hadden afgelegd.

De namen der geëxamineerden zijn:

Norbertus Regnier Corneille Alexis van der Pluym, geboren te Rijsbergen (bij Breda).

Abraham Benjamin Jacob Prins, geb. te Arnhem.

Wybe Postma, geb. te Midlum (gemeente Franekeradeel).

Willem van Eeden, geb. te Amersfoort.

Albertus Henricus Maria van den Bergh, geb. te Amsterdam.

Na afloop dezer vergadering werd tevens de laatste zitting der Commissie gesloten.

Namens de Commissie voornoemd,

R. S. Tjaden Modderman, *Voorzitter*.

P. C. Plugge, *Secretaris*.

Bij Koninklijk besluit van 14 Mei 1882, n° 16, werd de navolgende commissie benoemd, om van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883 het praktisch examen van apotheker,

25 gram chloroformum;
250 » solutio chlorii;
250 » sapo aromaticus solidus;
10 » extractum opii.

6\. 100 gram nitris aethylicus cum alcohole;
50 » chloretum zincicum (e zinco venale);
100 gram crocus martis;
250 » emplastrum gummosum;
10 » resina jalapae.

7\. 100 gram aether muriaticus alcoholicus;
25 » oxydum cupricum;
100 » chloretum baryticum (e sulphate barytico);
10 gram resina scammonii;
50 » extractum rhei.

8\. 250 gram acidum hydrochloricum;
10 » oxysulphuretum stibicum;
50 » sulpho-phenylas zincicus;
10 » extractum santonici;
50 » emplastrum cantharidum.

Serie II. *Scheikundig onderzoek naar de zuiverheid van geneesmiddelen.*

1.

A.

chloras kalicus verontreinigd met:
acidum oxalicum;
chloretum natricum;
» hydrargyricum;
sulphas zincicus.

B.

chloroformum verontreinigd met:
aqua destillata;
alcohol;
acidum formicum;
» hydrochloricum;
glycerinum.

2.

A.

chloretum hydrargyrosum verontreinigd met:
chloretum hydrargyricum;
sulphas calcicus;
oxydum stannicum;
nitras bismuthicus basicus.

B.

acidum benzoicum verontreinigd met:
spermaceti;
acidum cinnamylicum;
» hippuricum;
» boricum;
chloras kalicus.

3.

A.

sulphas zincicus verontreinigd met:
sulphas cadmicus;
» ferrosus;
» manganosus;
acidum arsenicosum;
chloretum kalicum.

B.

sulphas chinini verontreinigd met:
sulphas chinidini;
» cinchonini;
mannite;
acidum benzoïcum;
sulphas calcicus.

4.

A.

carbonas kalicus verontreinigd met:
hydras kalicus;
chloretum natricum;
sulphas zincicus;
acidum silicicum.

B.

acidum citricum verontreinigd met:
acidum tartaricum;
acetas plumbicus;
acidum arsenicosum;
sulphas calcicus.

5.

A.

oxydum hydrargyricum verontreinigd met:
acidum arsenicosum;
iodetum hydrargyricum;
sulphuretum hydrargyricum;
nitras bismuthicus basicus;
oxydum ferricum;
» plumbicum;
» zincicum;
chloretum kalicum;
phosphas calcicus.

B.

hydrochloras morphini verontreinigd met:
chloretum ammonicum;
sulphas calcicus;
» cinchonini;
hydrochloras strychnini;
narcotinum.

6.

A.

nitras bismuthicus basicus verontreinigd met:
sulphas ammonicus;
nitras bariticus;
» argenticus;
chloretum hydrargyrosum;
brometum cadmicum;
oxydum stannicum.

B.

glycerinum verontreinigd met:
aqua destillata;
acidum butyricum;
» formicum;
syrupus simplex;
nitras plumbicus;
solutio arseniitis kalici composita.

7.

A.

chloretum ammonicum verontreinigd met:
chloretum stronticum;
» zincicum;

B.

tartras kalico-stibicus verontreinigd met:
oxydum stibicum;
tartras kalicus acidus;

chloretum stannosum;
» hydrargyricum;
brometum kalicum;
sulphas magnesicus;
» aluminicus.

sulphas calcicus;
» cadmicus;
acetas cupricus cum arseniite cuprico.

8.

A.

bicarbonas natricus verontreinigd met:
carbonas natricus;
hydras kalicus;
sulphas magnesicus;
» aluminicus;
» cupricus exsiccatus;
chloretum zincicum;
acidum arsenicicum.

B.

acidum tartaricum verontreinigd met:
acidum oxalicum;
acetas plumbicus;
sulphas calcicus;
chloretum natricum;
tartras kalico stibicus.

Serie III. *Bepaling van bestanddeelen in geneesmiddelelen enz. enz.*

1. Bepaling van glucose in urine;
   Alcaloid-bepaling in cortex chinae.
2. Bepaling van ureum in urine;
   Iodiumbepaling in iodetum kalicum.
3. Bepaling van acetas aethylicus;
   Boteronderzoek volgens gehalte aan vaste vetzuren.
4. Bepaling van Cl. in hypochloris calcicus;
   Morphinebepaling in opium.
5. Fe-bepaling in ferrum hydrogenio reductum;
   Albuminebepaling in urine.
6. Onderzoek van boter door bepaling van vluchtige vetzuren;
   Bepaling van oxydum stibicum in oxysulphuretum stibicum.
7. Bepaling van As in solutio arseniitis kalici composita volumetrisch en door gewichts-analyse.
8. Bepaling van nitris aethylicus in nitris aethylicus cum alcohole;
   Zn-bepaling in sulpho-carbolas zincicus.

Serie IV. *Opsporing en onderscheiding van vergiften.*

1. Melk met 5 c. c. acidum phosphorosum (spec. gew. 1.12);
   Soep met 5 gtt. coniinum.
2. Bier met 0.250 gram acetas plumbicus;
   Koffie met 1 gram opii.
3. Mosterd met 0.100 gram sulphidum arsenicosum;
   Suiker met 0.100 gram veratrinum
4. Een maag, bevattende 0.100 gram tartras kalico-stibicus;
   Houtskool met muizentarwe.

5. Soep met 2 gram chloretum stannosum;

Spijs met 0.150 gram opgeloste brucinum.

6. 50 pillen met 0.100 gram phosphorus;

Punsch met 0.160 gram atropinum.

7. Koffie met 0.150 gram cyanetum hydrargyricum;

Chocolade met 0.250 gram santoninum.

8. Melk met 0.100 gram sulphas cupricus;

Wijn met 0.150 gram hydrochloras morphini.

De commissie meende het examen in de recepteerkunst reeds den tweeden dag te moeten doen plaats hebben. Zij was van oordeel, dat, hoeveel gewicht ook behoort gehecht te worden aan de overige vakken, in de eerste plaats moet worden verlangd grondige kennis van datgene, wat het belangrijkste deel vormt van den werkkring van den apotheker, het gereedmaken van recepten. Zij besloot daarom om die candidaten, welke hierin niet voldoende bedreven waren, geen diploma te verleenen, daar het gemis aan bekwaamheid in het gereedmaken van recepten niet zou kunnen worden goedgemaakt door eene ruime mate van kennis in de andere deelen van het examen.

Aan iederen candidaat werden acht recepten ter gereedmaking gegeven, die zoodanig waren gekozen, dat uit de wijze van gereedmaken een oordeel kon worden gevormd over de kennis der candidaten op het geheele gebied der practische recepteerkunst. Over het algemeen gaf dit gedeelte van het examen reden tot tevredenheid.

Aan geen der candidaten behoefde een onvoldoend cijfer te worden gegeven. Slechts bij een tweetal mocht de kennis nauwelijks voldoende heeten.

Na het gereedmaken der voorschriften, werden deze met elk der candidaten in het bijzonder besproken.

Zoo spoedig mogelijk werden, gedurende den loop der werkzaamheden in het laboratorium, de candidaten beurtelings geëxamineerd in de pharmaceutische botanie, pharmacognosie en mikroscopie, bestaande o. a. in het vervaardigen en onderkennen van eenige doorsneden van drogerijen.

Bij de beoordeeling der bewijzen, voorgeschreven bij art. 11, had de commissie nog aanleiding tot het bespreken der vraag, of een bewijs, dat de candidaat gedurende twee jaren de theoretische en praktische lessen van een hoogleeraar (bevoegd als apotheker) gevolgd had, als in den geest der wet voldoende kon worden geacht.

De commissie was van oordeel, dat die vraag ontkennend moest worden beantwoord, daar uit het bedoeld bewijs steeds duidelijk moest blijken, dat de candidaat zich gedurende twee jaren in de *practijk* der artsenijbereidkunst had geoefend.

De uitkomst van het examen was, dat alle candidaten tot apotheker bevorderd werden, en aan hen eene akte van bevoegdheid is uitgereikt, nadat zij in handen van den voorzitter den bij de wet gevorderden eed hadden afgelegd.

Hunne namen zijn:

Pieter Denijs, geboren te Alkmaar;

Maarten Adrianus Roepman, geboren te Hellevoetsluis;

Cornelis van Wisselingh, geboren te Utrecht;

Arend Johan Wijnne JHz, geboren te Groningen;

Harm Boddé, geboren te Uithuizen;

Gerardus Engels Bouwers, geboren te Lellens (gemeente Ten Boer);

Adriaan Robertson, doctorandus in de artsenijbereidkunde, geboren te Rotterdam;
Johannes Swildens, doctorandus in de artsenijbereidkunde, geboren te Harlingen.
Leiden, 12 Februari 1883.

Namens de commissie voornoemd,
E. A. Van der Burg, *voorzitter*.
J. Agema, *secretaris*.

§ 9. Het examen van apothekers-bediende.

De commissiën tot 1 Augustus 1882 belast met het afnemen van het examen van apothekersbediende (1), hielden hare laatste zitting in de maanden Juni en Juli te Middelburg en Utrecht.

Zij brachten daarover de volgende verslagen uit:

Zitting in Juni 1882 te Middelburg.

Aan Zijne Excellentie den Heere Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie, belast met het afnemen van het examen, bedoeld in art. 17 der wet van den 25sten December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), heeft de eer Uwe Excellentie verslag aan te bieden van hare tweede zitting gehouden van 7—27 Junij 1882.

De leden der Commissie hebben de zittingen geregeld kunnen bijwonen, zoodat het niet noodig geweest is, plaatsvervangende leden op te roepen.

Voor het examen hadden zich aangemeld 37 candidaten, namelijk 19 vrouwelijke en 18 mannelijke, waarvan evenwel ééne vrouwelijke afviel, omdat die op 1 Junij, de laatste dag der aangifte, den leeftijd van 18 jaren nog niet had bereikt.

Het theoretisch examen werd weder afgenomen in een der gouvernements-gebouwen in de Abdij en het praktisch examen in de apotheek van het gasthuis.

Het examen werd op dezelfde wijze afgenomen als in December 1881; uwe Commissie meent dus in dit opzigt naar haar eerste verslag te mogen verwijzen, om in geene noodelooze herhalingen te vervallen.

Een der candidaten, die het litterarisch-mathematisch examen had afgelegd, werd vrijgesteld van het examen in de vakken van het lager onderwijs, met uitzondering van de natuurkunde. Een der candidaten, die, behalve het litterarisch-mathematisch, het eerste natuurkundig examen had afgelegd, werd bovendien vrijgesteld van het examen in de natuurkunde.

De uitslag van het examen is geweest, dat van de 36 candidaten, die zich aan het onderzoek hebben onderworpen, 24 zijn geslaagd, namelijk 9 mannelijke, waaronder, zoo verre bekend, 2 leerling-apothekers en 15 vrouwelijke, waaronder 7 leerlingen van de Industrieschool voor vrouwelijke jeugd te Amsterdam.

De namen der geslaagden, die, na in handen van den voorzitter, den gevorderden eed te hebben afgelegd, een diploma ontvingen, zijn:

de heeren J. van Beveren, geboren te Zierikzee;
» J. L. Daenen, geboren te Venlo;

(1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. XLIX.

5. Soep met 2 gram chloretum stannosum;
   Spijs met 0.150 gram opgeloste brucinum.
6. 50 pillen met 0.100 gram phosphorus;
   Punsch met 0.160 gram atropinum.
7. Koffie met 0.150 gram cyanetum hydrargyricum;
   Chocolade met 0.250 gram santoninum.
8. Melk met 0.100 gram sulphas cupricus;
   Wijn met 0.150 gram hydrochloras morphini.

De commissie meende het examen in de recepteerkunst reeds den tweeden dag te moeten doen plaats hebben. Zij was van oordeel, dat, hoeveel gewicht ook behoort gehecht te worden aan de overige vakken, in de eerste plaats moet worden verlangd grondige kennis van datgene, wat het belangrijkste deel vormt van den werkkring van den apotheker, het gereedmaken van recepten. Zij besloot daarom om die candidaten, welke hierin niet voldoende bedreven waren, geen diploma te verleenen, daar het gemis aan bekwaamheid in het gereedmaken van recepten niet zou kunnen worden goedgemaakt door eene ruime mate van kennis in de andere deelen van het examen.

Aan iederen candidaat werden acht recepten ter gereedmaking gegeven, die zoodanig waren gekozen, dat uit de wijze van gereedmaken een oordeel kon worden gevormd over de kennis der candidaten op het geheele gebied der practische recepteerkunst. Over het algemeen gaf dit gedeelte van het examen reden tot tevredenheid.

Aan geen der candidaten behoefde een onvoldoend cijfer te worden gegeven. Slechts bij een tweetal mocht de kennis nauwelijks voldoende heeten.

Na het gereedmaken der voorschriften, werden deze met elk der candidaten in het bijzonder besproken.

Zoo spoedig mogelijk werden, gedurende den loop der werkzaamheden in het laboratorium, de candidaten beurtelings geëxamineerd in de pharmaceutische botanie, pharmacognosie en mikroscopie, bestaande o. a. in het vervaardigen en onderkennen van eenige doorsneden van drogerijen.

Bij de beoordeeling der bewijzen, voorgeschreven bij art. 11, had de commissie nog aanleiding tot het bespreken der vraag, of een bewijs, dat de candidaat gedurende twee jaren de theoretische en praktische lessen van een hoogleeraar (bevoegd als apotheker) gevolgd had, als in den geest der wet voldoende kon worden geacht.

De commissie was van oordeel, dat die vraag ontkennend moest worden beantwoord, daar uit het bedoeld bewijs steeds duidelijk moest blijken, dat de candidaat zich gedurende twee jaren in de *practijk* der artsenijbereidkunst had geoefend.

De uitkomst van het examen was, dat alle candidaten tot apotheker bevorderd werden, en aan hen eene akte van bevoegdheid is uitgereikt, nadat zij in handen van den voorzitter den bij de wet gevorderden eed hadden afgelegd.

Hunne namen zijn:

Pieter Denijs, geboren te Alkmaar;

Maarten Adrianus Roepman, geboren te Hellevoetsluis;

Cornelis van Wisselingh, geboren te Utrecht;

Arend Johan Wijnne JHz, geboren te Groningen;

Harm Boddé, geboren te Uithuizen;

Gerardus Engels Bouwers, geboren te Lellens (gemeente Ten Boer);

De kennis der geneesmiddelen als waren, hunne zamenstelling en bereiding, de synoniemen, de maten en gewigten, theoretisch besproken, was bij die candidaten, die tot dit gedeelte van het examen waren toegelaten, vrij voldoende.

De commissie moest, bij het praktisch gedeelte van het examen, nog twee candidaten afwijzen, omdat zij de zoo noodige vaardigheid in het gereedmaken van recepten misten, en bij de minste moeielijkheid, die zich bij de bijeenvoeging van de geneesmiddelen vertoonde, verlegen stonden en zich niet uit die moeielijkheid wisten te redden.

Middelburg, 10 Julij 1882.

De Commissie voornoemd,

Dr. Dozy, *Voorzitter.*

P. M. de Ligny, *Secretaris.*

Zitting in Juni en Juli 1882 te Utrecht.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie, belast met het afnemen van het examen bedoeld in art. 17 der wet van den 25sten December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), heeft de eer Uwe Excellentie hierbij het verslag aan te bieden van hare tweede zitting.

De commissie was op dezelfde wijze zamengesteld als bij de eerste zitting, en bestond uit de heeren: H. L. Verspijck, inspecteur van het geneeskundig Staatstoezigt voor Gelderland en Utrecht, dr. H. Wefers Bettink, hoogleeraar, en F. D. Fontein, apotheker.

De indeeling van het examen, waarvoor zich 49 candidaten (11 vrouwelijke en 38 mannelijke) hadden aangemeld, was dezelfde als bij de eerste zitting, even als de plaats waar het afgenomen werd.

Drie mannelijke candidaten hebben na het ontvangen der oproeping te kennen gegeven, dat zij niet aan het examen wenschten deel te nemen.

Van de 46 overige candidaten, die geëxamineerd werden op den 12den, 15den, 19den, 20sten, 22sten, 24sten, 26sten, 27sten en 29sten Juni, en den 1sten, 3den, 4den, 5den, 8sten, 10den en 11den Juli, slaagden er 26 en wel 7 vrouwelijke en 19 mannelijke candidaten.

Van de overige twintig, trokken er zich 4 gedurende het theoretisch gedeelte, één gedurende het praktisch gedeelte terug, allen mannelijke candidaten, terwijl 4 vrouwelijke en 11 mannelijke candidaten werden afgewezen.

Twee van de vrouwelijke candidaten werden afgewezen om leemten in het theoretisch gedeelte, twee om gemis aan genoegzame kennis der praktijk.

Aan twee mannelijke candidaten moest het diploma worden geweigerd op grond van onvoldoende kennis der theorie, aan drie wegens gebrekkige kennis der praktijk, terwijl er zes moesten worden afgewezen, omdat hunne kennis, zoowel in het theoretisch als in het praktisch gedeelte, onvoldoende bleek.

De namen der geslaagden zijn:

Hessele, Marie Jozef Claudius Karel de, geboren te Heerlen, 2 Januari 1855.

Hemert, Jan van, geboren te Haarlem, 26 September 1860.

de heeren	J. van der Ploeg, geboren te Zierikzee;
»	G. D. de Vos, geboren te Nijmegen;
»	A. Wagemaker, geboren te Tholen;
»	J. W. Smeets, geboren te Gulpen;
»	P. J. J. Paling, geboren te Delft;
»	P. H. Eykman, geboren te Zaandam;
»	J. A. Leyding, geboren te den Helder;
mejufvrouwen	A. P. Boon, geboren te den Helder;
»	T. ten Beek, geboren te Amsterdam;
»	Johanna van Londen, geboren te Zaandam;
»	M. J. Schipper, geboren te Zaandijk;
»	S. J. Dardenne Ankringa, geboren te Geervliet;
»	J. M. C. Docen, geboren te Worcester;
»	S. A. C. Crull, geboren te Meppel;
»	C. M. v. d. Hoeven, geboren te Spanbroek;
»	J. H. Keer, geboren te Amsterdam;
»	A. M. W. S. Koffieberg, geboren te Amsterdam;
»	T. M. H. Visser, geboren te Workum;
»	C. Landsberg, geboren te 's Gravenhage;
»	L. C. Bekker, geboren te Gouda;
»	J. M. E. van Werkhoven, geboren te Kampen;
»	J. Krim, geboren te Dordrecht.

De algemeene indruk, die de commissie van de ontwikkeling van de geëxamineerden verkreeg, was veel gunstiger dan in hare vorige zitting; zij heeft dan ook, met volle overtuiging, aan meer candidaten het diploma kunnen uitreiken. Verscheidene candidaten heeft zij echter moeten afwijzen wegens gebrekkige kennis in de vakken van het lager onderwijs, en niet alleen dat bij die candidaten eene volledige onbekendheid werd geconstateerd met de allerbelangrijkste feiten uit de geschiedenis van ons vaderland, ook het rekenen met gebrokenen, ja zelfs met geheele getallen was beneden het middelmatige en daarmede ging onbekendheid met de gronden van de Nederlandsche taal hand aan hand. De Commissie hoopt dus dat zij, die zich voor dit examen voorbereiden, meer en meer zullen inzien, dat de acte niet is te verkrijgen zonder goede en degelijke kennis van de vakken van het lager onderwijs.

Ook het verstaan van recepten in het latijn geschreven, liet bij velen nog te wenschen over; de commissie meent dus, in dit opzigt, nogmaals te moeten herhalen hetgeen zij in haar vorig verslag opmerkte, dat niet wordt verlangd eene volledige kennis van de latijnsche taal, maar toch zooveel, dat men zich behoorlijk rekenschap wete te geven van de latijnsche uitdrukkingen die op recepten somtijds moeten voorkomen, hetgeen niet te verkrijgen is zonder eenige kennis van de latijnsche grammatica.

meer dan eens, dat de candidaat, die dit juist had weten te zeggen, daar waar het op toepassing aankwam, door het wegnemen der warmtebron gedurende het infunderen bewees, dat hij geen begrip had van den weg dien hij volgen moest om het geneesmiddel op de temperatuur te houden, die hij theoretisch zoo juist had aangegeven.

Het onafgebroken nagaan van den geheelen gang bij het gereedmaken der opgegeven recepten, waardoor groote noch kleine fouten onopgemerkt konden blijven, stelde ook ditmaal de commissie in staat een juist oordeel te vellen over de kennis van en de bedrevenheid in het gereed maken der geneesmiddelen door de candidaten.

Door streng aan de eischen vast te houden zullen zij, die de noodige kennis missen, worden aangespoord om zich deze eigen te maken, en vooral die gelegenheden op te zoeken, waar zij eene goede opleiding kunnen vinden.

Toch mag de commissie het niet verzwijgen, dat, al wordt door streng aan de tegenwoordige eischen vast te houden, het verkrijgen van een diploma door volslagen onbruikbaren onmogelijk gemaakt, niettemin het met goed gevolg afgelegd examen, bedoeld bij Koninklijk besluit van den 12den Februari 1879 (*Staatsblad* n°. 36), geen voldoende waarborg is voor geschiktheid; voor die mate van geschiktheid althans, welke mag worden gevorderd van hen, die bij afwezigheid van den apotheker, tijdelijk aan het hoofd eener apotheek mogen staan.

De moeijelijkheden, die in de praktijk van den apotheker voorkomen, zijn vaak van dien aard, dat een veel meer degelijke voorbereiding dan door de wet van den apothekersbediende wordt geëischt, noodig is om die bezwaren met kennis van zaken uit den weg te kunnen ruimen. Deze voorbereiding kon de vroegere hulp-apotheker bezitten; deze voorbereiding, hoe noodzakelijk ook, wordt door de wet van zijn plaatsvervanger, in bevoegdheid met hem gelijk staande (den apothekersbediende), niet gevorderd.

De Commissie is van oordeel, dat alleen door de eischen voor het examen hooger te stellen de mogelijkheid geboren wordt om aan dezen ongewenschten toestand een einde te maken.

Utrecht, 24 Juli 1882.

De Commissie voornoemd,

H. L. Verspyck, *Voorzitter*.

H. Wefers Bettink, *Secretaris*.

Bij ministerieele beschikking van 23 October 1882, n° 1415, werd bepaald, dat van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883 het examen van apothekers-bediende, vermeld in art. 17 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n° 222) en geregeld bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n° 36), zou worden afgenomen te Utrecht en te Meppel door de volgende commissiën.

I. Utrecht.

Leden:

H. L. Verspijck, inspecteur voor het geneeskundig Staatstoezicht in Gelderland en Utrecht, voorzitter;

J. Broeker, militair apotheker 1ste klasse bij 's Rijks hospitaal te Utrecht; en

F. D. Fontein, apotheker te Utrecht.

Stark, Otto Elias, geboren te Rhenen, 18 December 1863.

Ridder, Gerrit de, geboren te Utrecht, 22 October 1854.

Zijlstra, Arsen Cornelis, geboren te Leeuwarden, 10 Juli 1854.

Kamminga, Gier, geboren te Dockum, 26 October 1841.

Damen, Johannes, geboren te Harlingen, 21 Juni 1852.

Gils, Eugenius Josefus Agustinus van, geboren te Tilburg, 29 Januari 1855.

Biersteker, Adriaan, geboren te Texel, 24 Mei 1862.

Meulen, Jacobus Gerardus van der, geboren te Breukelen (St. Pieters), 16 December 1860.

Weykamps, Jan Willem, geboren te Stad Doetinchem, 18 October 1851.

Sterkenburg, Joost Jozua, geboren te Rotterdam, 11 Juni 1860.

Vries, Lieuwe de, geboren te Wonseradeel, 26 Mei 1862.

Schuil, Philippus Emertus, geboren te Leeuwarden, 21 Juli 1863.

Bouma, Marten, geboren te Oostdongeradeel, 6 April 1863.

Rozeboom, Gerke, geboren te Groningen, 2 Augustus 1861.

Plaats, Arie Bernardus Jan van der, geboren te Utrecht, 31 October 1859.

Millart, Dirk, geboren te Utrecht, 9 Februari 1862.

Korthals, Johannes, geboren te Amsterdam, 5 April 1856.

Vrouwelijke candidaten:

Haagsma, Johanna Catharina, geboren te Leeuwarden, 5 April 1856.

Damsté, Anna Gerarda, geboren te Surhuisterveen, 15 November 1860.

Gaertner, Margaretha Elisabeth Johanna, geboren te Amsterdam, 9 April 1861.

Jongboed, Geziena, geboren te Sneek, 19 Mei 1859.

Kock, Anna Magdalena, geboren te Amsterdam, 1 Juni 1862.

Heintz, Gerredina, geboren te Zutphen, 12 April 1862.

Hessling, Catharina Bernardina, geboren te Franeker, 28 Februari 1861.

De algemeene indruk, dien de examen-commissie ontving, was, wat de kennis der candidaten aangaat, iets gunstiger dan bij de eerste zitting. Vooral was er vooruitgang te bespeuren in de kennis van natuur- en scheikunde, terwijl ook bij het practisch gedeelte menige fout niet, of althans zoo vaak niet als bij de eerste zitting, voorkwam.

Toch stond ook nu het meerendeel vooral der mannelijke candidaten op een lagen trap van ontwikkeling. Wat van kennis bij het examen blijkt, is grootendeels eene van buiten geleerde les; waar het op toepassing van een of ander gedeelte dier kennis aankomt, openbaart zich gemis aan oordeel over het geleerde maar al te vaak.

De kennis van het latijn was, even als vroeger, zeer gering; wel konden de meeste candidaten de recepten verstaan, doch ze in het latijn behoorlijk te lezen was voor velen een groot, soms onoverkomelijk struikelblok.

Ook in de praktijk kwam gemis aan oordeel niet zelden voor. Dat het infunderen bij 80 à 90 percent moet plaats hebben, wisten zoo niet allen dan toch velen. Toch gebeurde het

ook de plaatsvervangende leden tegenwoordig waren, werd besloten bij het examen geheel op dezelfde wijze te werk te gaan als vroeger; met dien verstande, dat vooral in de kennis van natuur- en scheikunde, theoretische en practische receptuur, niet minder aandacht zal worden geschonken dan vroeger, vooral met het oog op de groote bevoegdheid welke het getuigschrift aan de candidaten verstrekt.

Vrijstelling van onderzoek in het lager onderwijs werd verleend aan twee candidaten, die het eerste litterarisch-mathematisch examen hadden gedaan; aan één die in het bezit was van een diploma van eindexamen aan eene hoogere burgerschool; aan ééne die als hulp-onderwijzeres was toegelaten en aan één die het diploma vertoonde van te hebben afgelegd het 2.le natuurkundig examen; welke laatste eveneens niet in natuur- en scheikunde werd onderzocht.

Het examen werd, even als in het vorige jaar, in de daarvoor met de meeste welwillendheid beschikbaar gestelde lokalen van het Groot Rijks-hospitaal afgenomen.

Al de leden der commissie woonden de zittingen tot het einde bij; nu en dan bezocht, van het begin tot het einde, door een der plaatsvervangende leden en andere belangstellenden.

Plaatsvervangende leden behoefden niet te worden opgeroepen.

Op elken dag werden drie candidaten geëxamineerd, behalve op den laatsten dag, waarvoor slechts twee candidaten beschikbaar waren.

De zittingen duurden van 's morgens 9—12 uur, of veeltijds langer en 's namiddag van 1—4 uur, of zoo lang als zulks noodig was.

Het theoretische gedeelte had 's morgens, het practische gedeelte — receptuur — 's namiddags plaats.

De examen-dagen waren: 4, 7, 8, 11, 13, 14 en 20 December 1882, terwijl op den 22sten December de eindzitting der commissie gehouden werd.

Van de candidaten trok zich één terug, na het mondeling gedeelte.

Van de candidaten, die het geheele examen tot het einde toe aflegden, werden 15 afgewezen, terwijl aan 7 het getuigschrift is uitgereikt; van deze waren: 2 vrouwelijke en 5 mannelijke.

De namen der candidaten, die na afgelegden eed of belofte, het getuigschrift als apothekersbediende verkregen, zijn:

mejufvrouw	M. Geusgens,	geboren te	Maastricht;
»	C. J. Sorber,	» »	Weesper-Carspel;
de heer	H. J. Boelman,	» »	Apeldoorn;
» »	J. H. Regenbogen,	» »	Sneek;
» »	G. Antoni,	» »	Molenbeek St. Jean (België);
» »	W. J. H. Timmermans,	» »	Roermond;
» »	G. Jansen,	» »	Vlissingen.

Lager onderwijs.

De kennis omtrent het met vrucht genoten lager onderwijs was over het algemeen voldoende. Slechts één candidaat was hierin bepaald onvoldoende.

Lezen van recepten en theoretische receptuur.

De uitslag van het onderzoek in het lezen van in het latijn geschrevene recepten, uitsluitend

uit de burger-praxis en dus werkelijk voorkomende en in de apotheek van een der leden van de commissie gereed gemaakte, was niet altijd bevredigend.

Enkele recepten, waarin de bereiding uitvoeriger dan gewoonlijk werd omschreven en waarin dus niet bepaald zoogenaamde alledaagsche woorden en uitdrukkingen voorkwamen, werden soms niet verstaan of de bedoeling er van niet begrepen.

Men verlangde geen kennis van de latijnsche taal, maar toch zooveel, dat men zonder fouten in het latijn geschreven recepten kon lezen en rekenschap wist te geven van de latijnsche uitdrukkingen, die somtijds op de recepten voorkomen, opdat de in de apotheek werkzame bediende geen fouten bega in het gereedmaken en de gebruiksaanwijzing van het geneesmiddel behoorlijk wete op te schrijven op het signatuur.

Herkenning van geneesmiddelen.

Het herkennen van geneesmiddelen (Simplicia) liet dikwerf te wenschen over; voor de helft der candidaten kon het cijfer hiervoor voldoende worden gesteld. Op enkele zeer gunstige uitzonderingen wijst de commissie echter gaarne.

De voornaamste kenmerken, de eigenschappen en de belangrijkste praeparaten daarvan in de Pharmacopoea Neerlandica altera vermeld en in de receptuur gebruikelijk, alsook de afkomst en de hoofdbestanddeelen der voornaamste geneesmiddelen, werden gevraagd en de antwoorden daarvan waren niet zelden ongunstig.

De volgende voorbeelden mogen tot eenige opheldering strekken.

De narcotische kruiden werden meermalen met elkander verwisseld en zelfs de karakteristieke Folia Digitalis niet herkend. Tubera Salep werden voor Scammonium en Lactuca Virosa voor Abrotanum gehouden. Opium werd eerst voor Castoreum en daarna voor Catechu; g. r. ammoniacum werd voor Castoreum en Manna electa voor eene gomhars gehouden.

Enkele keeren was de candidaat onbekend met de hoofdbestanddeelen van den Kinabast en van het Opium.

Scheikunde.

Hiervoor kon aan de meesten, op weinige gunstige uitzonderingen na, slechts een onvoldoend cijfer worden toegekend.

Van de kennis der eenvoudigste scheikundige beginselen had men veeltijds een flauw of geen begrip.

Op de vraag wat grondstoffen, bases, zuren en zouten waren, bleven de candidaten niet zelden het antwoord schuldig; eveneens waren zij menigmaal onbekend met de kleursveranderingen, die bij het reageeren met lakmoes en kurkuma-papier worden waargenomen.

De dampkringslucht werd dikwerf opgegeven als te bestaan uit: koolstof en waterstof, terwijl de samenstelling van het water eveneens niet zelden onbekend was.

Dat men in dergelijke gevallen niet wist welken invloed de dampkringslucht op geneesmiddelen uitoefent, verweêren, vervloeien, enz., hetgeen noodig is te weten om ze behoorlijk te kunnen bewaren, zal niet behoeven te worden betoogd.

Het onderscheid tusschen regen- en welwater en dat lood bijvoorbeeld in regenwater soms voorkomt, bleek de candidaat menigmaal niet te weten.

De wijze welke men volgen moet bij het overhalen van waterdistilleeren bleek meermalen volkomen vreemd; enkele candidaten hadden de bewerking nimmer gezien noch er van gehoord; dat de candidaat de kennis der regelen daarbij in acht te nemen volkomen miste, is duidelijk.

Onbekendheid met het denkbeeld van scheikundige verwantschap — affieniteit — en met de veranderingen der meest duidelijkst sprekende zelfstandigheden bij de inwerking op elkander, bleek dikwerf.

Alle vragen bepaalden zich uitsluitend tot de practische toepassing der scheikunde, die in de receptuur dagelijks voorkomen.

De algemeene natuurkennis was iets beter dan de scheikunde, over het algemeen echter onvoldoende, op enkele gunstige uitzonderingen na.

De vragen bepaalden zich hoofdzakelijk tot de natuurkundige werktuigen in de apotheek in gebruik, als: thermometers, barometers, balansen, in het algemeen hefboomen, enz.

Een goed denkbeeld werd verlangd omtrent het soortelijk gewicht van de lichamen en de verschillende wijzen om dit te bepalen.

Begrippen van het uitzettend vermogen der warmte, vooral met het oog op den thermometer, verschillende schalen en overbrenging van de eene in de andere, aggregatietoestanden enz. waren vrij algemeen de voornaamste onderwerpen waarover werd gehandeld.

De kennis van het decimale en de verhouding van dit tot het oude medicinaal gewicht, was in den regel voldoende.

Meermalen gebeurde het echter dat de candidaten het gram- en medicinaal gewicht in schrift, niet behoorlijk konden uitdrukken en bijgevolg ook verkeerd toepasten.

Elke candidaat werd aan deze proef onderworpen. De commissie wijst hierop met den meesten nadruk.

Lengte- en inhoudsmaten werden nu en dan gevraagd.

Bekwaamheid in het gereedmaken van recepten. De resultaten van dit belangrijk onderdeel van het examen waren in 't algemeen ongunstig.

De zoogenaamde rationeele beoefening der receptuur liet veel te wenschen over, zooals uit het natuur- en scheikundig examen was te verwachten; daar waar het onvoldoende was, was ook de toepassing dier wetenschappen onbevredigend.

Eene nadere toelichting, zoo beknopt mogelijk, achten wij hier noodzakelijk.

Het doelmatig bereiden van decocta en infusa liet bij de meeste candidaten veel te wenschen over; hoogst zelden werden ze naar den eisch der wetenschap »Regula artis" gereed gemaakt.

In vele gevallen werd het infusum bereid, door kokend water te gieten op de te trekken zelfstandigheden, zonder de vloeistof op de temperatuur te houden van 80 - 90° C., zooals door de Pharmacopoea is voorgeschreven.

Het gebruik van het water- of dampbad bleek menigmalen aan de candidaten geheel onbekend. Enkele vulden het met koud water en plaatsten daarop de te infundeeren stof. Dat dergelijke aftreksels — infusa — niet voldoen aan den eisch en het doel dat wordt beoogd door hem die ze voorschreef, is duidelijk.

In de meeste gevallen waarin het bereiden eener saturatie gevorderd werd, bleek duidelijk, dat de candidaat niets begreep van hetgeen men met dergelijk voorschrift op het oog had. Ook dan wanneer op het recept was opgeteekend, dat het koolzuur zooveel mogelijk in de vloeistof moest behouden worden, werd het bereid op eene wijze, dat al het koolzuur er uit moest ontsnappen.

Dikwijls bleek duidelijk, dat de candidaat niet wist of hij tot de oplossing van een veelvuldig gebruikt wordend geneesmiddel, bijv. dubbel koolzure natron, melksuiker, enz., koude of warme vloeistoffen gebruiken moest.

Het onberedeneerd bijeenbrengen van stoffen, die op elkander inwerken, kwam meermalen voor, terwijl het niet met oordeel kiezen van een bindmiddel tot het vormen van pillen, veeltijds plaats had.

Het gemis van de kennis der allereerste beginselen der scheikunde kwam hier duidelijk uit.

Wij hebben gemeend deze enkele voorbeelden, uit vele andere gekozen, meer in het bijzonder te moeten opteekenen, ten einde te doen uitkomen den ongunstigen uitslag, welke het afgenomen examen onvermijdelijk hebben moest.

Met deze weinige kennis die bij velen werd gevonden, mocht de commissie niet inschikkelijk zijn en was zij daarom in de verplichting iederen candidaat af te wijzen, die daarbij het voldoende cijfer niet kon behalen.

Bij de genoemde voorbeelden spreekt de commissie hare meening uit, dat er zeer nauw verband bestaat tusschen het oordeelkundig recepteeren en de mate van kennis in natuur- en scheikunde door de candidaten aan den dag gelegd.

Utrecht, 12 Januari 1883.

De commissie voornoemd,

H. L. VERSPIJCK, *Voorzitter.*

Jb. BROEKER, *Secretaris.*

Zitting in December 1882 te Meppel.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De commissie, door Uwe Excellentie belast met het afnemen te Meppel in 1882—1883 van de examens van apothekersbediende, heeft de eer omtrent de in December 1882 door haar afgenomen examens het volgende te berichten.

Den 10den van die maand werd te Meppel eene regelingsvergadering gehouden, — den volgenden dag werd met de examens een aanvang gemaakt.

Die examens werden (met uitzondering van Zondag den 17den) voortgezet tot en met den 21sten. Daarna werd nog op den 27sten en 28sten geëxamineerd.

Met goedkeuring van Uwe Excellentie waren voor de examens een vertrek en het chemisch laboratorium in de Rijks hoogere burgerschool met driejarigen cursus te Meppel beschikbaar gesteld, welke lokalen gebleken zijn aan het oogmerk allezins te voldoen.

Al de leden hebben de zittingen, twaalf in getal, van het begin tot het einde bijgewoond.

Er hadden zich 37 candidaten aangemeld, waaronder 11 vrouwelijke. Van de mannelijke hadden *vijf*, van de vrouwelijke *eene* het literarisch-mathematisch examen met goed gevolg afgelegd, *twee* van de eersten bovendien het eerste natuurkundig examen, terwijl eene vrouwelijke candidaat de drie eerste klassen eener openbare middelbare meisjesschool had doorgeloopen. Deze allen werden niet geëxamineerd in de vakken van lager onderwijs, wel echter (met uitzondering van die, welke het 1ste natuurkundig examen hadden afgelegd) in natuurkennis.

Iederen dag werden *drie* candidaten geëxamineerd, des voormiddags van 9 tot 12, en des namiddags van 1 tot 4 ure. Voor het practisch pharmaceutisch examen (gereedmaken van recepten) werden twee uren toegestaan.

Onbekendheid met het denkbeeld van scheikundige verwantschap — affiniteit — en met de veranderingen der meest duidelijkst sprekende zelfstandigheden bij de inwerking op elkander, bleek dikwerf.

Alle vragen bepaalden zich uitsluitend tot de practische toepassing der scheikunde, die in de receptuur dagelijks voorkomen.

De algemeene natuurkennis was iets beter dan de scheikunde, over het algemeen echter onvoldoende, op enkele gunstige uitzonderingen na.

De vragen bepaalden zich hoofdzakelijk tot de natuurkundige werktuigen in de apotheek in gebruik, als: thermometers, barometers, balansen, in het algemeen hefboomen, enz.

Een goed denkbeeld werd verlangd omtrent het soortelijk gewicht van de lichamen en de verschillende wijzen om dit te bepalen.

Begrippen van het uitzettend vermogen der warmte, vooral met het oog op den thermometer, verschillende schalen en overbrenging van de eene in de andere, aggregatietoestanden enz. waren vrij algemeen de voornaamste onderwerpen waarover werd gehandeld.

De kennis van het decimale en de verhouding van dit tot het oude medicinaal gewicht, was in den regel voldoende.

Meermalen gebeurde het echter dat de candidaten het gram- en medicinaal gewicht in schrift, niet behoorlijk konden uitdrukken en bijgevolg ook verkeerd toepasten.

Elke candidaat werd aan deze proef onderworpen. De commissie wijst hierop met den meesten nadruk.

Lengte- en inhoudsmaten werden nu en dan gevraagd.

Bekwaamheid in het gereedmaken van recepten. De resultaten van dit belangrijk onderdeel van het examen waren in 't algemeen ongunstig.

De zoogenaamde rationeele beoefening der receptuur liet veel te wenschen over, zooals uit het natuur- en scheikundig examen was te verwachten; daar waar het onvoldoende was, was ook de toepassing dier wetenschappen onbevredigend.

Eene nadere toelichting, zoo beknopt mogelijk, achten wij hier noodzakelijk.

Het doelmatig bereiden van decocta en infusa liet bij de meeste candidaten veel te wenschen over; hoogst zelden werden ze naar den eisch der wetenschap »Regula artis" gereed gemaakt.

In vele gevallen werd het infusum bereid, door kokend water te gieten op de te trekken zelfstandigheden, zonder de vloeistof op de temperatuur te houden van 80-90° C., zooals door de Pharmacopoea is voorgeschreven.

Het gebruik van het water- of dampbad bleek menigmalen aan de candidaten geheel onbekend. Enkele vulden het met koud water en plaatsten daarop de te infundeeren stof. Dat dergelijke aftreksels — infusa — niet voldoen aan den eisch en het doel dat wordt beoogd door hem die ze voorschreef, is duidelijk.

In de meeste gevallen waarin het bereiden eener saturatie gevorderd werd, bleek duidelijk, dat de candidaat niets begreep van hetgeen men met dergelijk voorschrift op het oog had. Ook dan wanneer op het recept was opgeteekend, dat het koolzuur zooveel mogelijk in de vloeistof moest behouden worden, werd het bereid op eene wijze, dat al het koolzuur er uit moest ontsnappen.

Dikwijls bleek duidelijk, dat de candidaat niet wist of hij tot de oplossing van een veelvuldig gebruikt wordend geneesmiddel, bijv. dubbel koolzure natron, melksuiker, enz., koude of warme vloeistoffen gebruiken moest.

tot jaar achteruit te gaan. Van de 37 candidaten waren er niet meer dan 5, die daarin zulk eene bedrevenheid aan den dag legden, dat deze kon beschouwd worden als voldoende, dat is, dat de candidaten 1°. bij het voorlezen der verkortingen voluit en grammaticaal juist konden uitspreken, en 2°. bij het vertalen den zin van het recept *woord voor woord* konden wedergeven, en onder dezen was er slechts één, die wat meer latijn bleek te kennen dan hiervoor strikt noodig was. Wel is waar werd de *bedoeling* van het recept meestal begrepen; dit was echter ook wel niet het geval, dan namelijk, wanneer het recept zich iets uitvoeriger over de bereidingswijze uitliet, of de gebruiksaanwijzing in het latijn gesteld was. In zulke gevallen kwam bij niet weinige candidaten het volslagen gebrek aan kennis van de latijnsche taal sterk uit. Het doet der commissie leed die ondervinding te hebben opgedaan. Moge ook al de bedoeling der dagelijks voorkomende recepten ook zonder eigenlijke kennis van het latijn door een goed receptarius wel te raden zijn, er worden toch van tijd tot tijd recepten geschreven, die niet kunnen begrepen worden door iemand, die van het latijn geheel onkundig is, ja die door de zoodanigen verkeerd kunnen worden begrepen, — wat nog veel erger is. En de commissie meent grond te hebben om te vreezen, dat de tijd zal komen, op welken de bediende, die zulk een recept niet verstaat, te vergeefs zijne toevlucht tot den apotheker zelven zal nemen.

Gelijk gezegd is, waren er 5 candidaten die latijnsche recepten naar behooren konden lezen en vertalen; 24 begrepen de bedoeling van de recepten zeer goed, doch lazen ze slecht en waren buiten staat ze woordelijk te vertalen. Vier anderen begrepen ook den zin van de recepten nauwelijks, en 4 waren er, van wie het scheen dat zij nooit een in het latijn geschreven recept in handen hadden gehad.

c. De kennis van geneesmiddelen was bij 20 candidaten voldoende te noemen, bij 10 onvoldoende, bij 2 gering, terwijl 5 bijna geen geneesmiddelen herkenden. Wat de synonymen der geneesmiddelen betreft, zoo waren er 12 die alle of nagenoeg alle synonymen kenden, waarnaar hun gevraagd werd, en 16 die verreweg de meesten daarvan kenden; 6 waren er, wier kennis in dat opzicht zeer gering was, en 3, die zich blijkbaar om het verkrijgen van die kennis niet hadden bekommerd.

Van het vroegere medicinaal gewicht, van het nederlandsche stelsel van maten en gewichten, en van hetgeen bij het meten en wegen in de apotheek is in acht te nemen, toonden 23 candidaten voldoende kennis te bezitten; 10 onder hen waren ook goed bekend met de grondslagen van het decimale stelsel van maten en gewichten en met de theorie van de balans. Maar van 9 was in dit opzicht de kennis gebrekkig, van 4 zeer gebrekkig, terwijl 1 op geen enkele vraag een behoorlijk antwoord kon geven.

d. Het onderzoek naar de praktische bedrevenheid der candidaten in het gereedmaken van recepten werd voorafgegaan door een examen in theoretische receptuur, waarbij o. a. zulke bereidingen werden besproken, die bij het practisch examen niet werden opgegeven en waarbij men gelegenheid had het oordeel der candidaten op de proef te stellen en een onderzoek te doen naar hunne bekendheid met de allereenvoudigste beginselen van scheikunde en met de samenstelling van enkele geneesmiddelen, op welk laatste ook bij de behandeling der synonymen acht werd geslagen. Bij dit theoretisch examen voldeden 1 zeer goed, 19 goed, 14 minder en 2 zeer slecht.

Het practisch examen liep bij 4 candidaten bijzonder goed, bij 18 goed, bij 8 minder goed en bij 5 bepaald slecht af. Bij eenigen, die overigens in de overige onderdeelen van het eigenlijk pharmaceutisch examen goed hadden voldaan, ontbrak het blijkbaar aan voldoende oefening, of bleek het, dat zij niet genoeg gewoon waren na te denken bij hetgeen zij verrichtten. Zoo waren er, die recepten, waarin opzettelijk de maximaal-dosis

van een sterk vergift zeer ver overschreden was, zonder eenig bedenken zóó gereed maakten als het recept luidde.

Het is hier de plaats voor eene opmerking. In den laatsten tijd is men begonnen de practische geschiktheid der mannelijke en der vrouwelijke apothekers-bedienden met elkander te vergelijken. Volgens de meening van eenige pharmaceuten, die van de meer of mindere geschiktheid van beiden genoegzame ondervinding hadden opgedaan, staan *bij gelijke oefening* de vrouwelijke apothekers-bedienden niet alleen met de mannelijke volkomen gelijk, maar overtreffen die niet zelden in oordeel, netheid en conscientieuse nauwkeurigheid. Maar tevens wordt door dezelfde opgemerkt, dat velen van haar, wanneer zij, na een voldoend examen, in ernst als apothekers-bedienden moeten fungeeren, niet opgewassen waren tegen hetgeen van haar als zoodanig gevorderd werd, en nog geruimen tijd onder het toezicht en de leiding der apothekers moesten worden geoefend, — iets, wat bij mannelijke bedienden bij lange na niet in die mate het geval is. De oorzaak van dit verschijnsel werd gezocht — en naar het oordeel der commissie te recht — in het verschil van opleiding. De jongelingen, die tot apothekers-bediende worden opgeleid, zijn in den regel vóór hun examen eenige jaren lang in eene apotheek *werkzaam*, — werkzaam in den eigenlijken zin, gedurende den ganschen dag of het grootst gedeelte van den dag, en verrichten onder het oog des patroons of van den bediende alles wat voorkomt. De meisjes daarentegen namen meestal enkele uren daags *les* in eene apotheek, natuurlijk meestal op die uren, die de apotheker het best voegen, dat is, wanneer het niet meer druk in de apotheek toegaat. Op die wijze kunnen zij natuurlijk nooit die geoefendheid en bedrevenheid verkrijgen, die de apotheker wenscht in iemand, die hem werkelijk van dienst moet zijn.

Het is daarom der commissie aangenaam hier te kunnen mededeelen, dat zij bij eenige van hare vrouwelijke candidaten duidelijk heeft kunnen bespeuren, dat men dit gebrek in de opleiding voor de practijk is begonnen in te zien en maatregelen heeft genomen om daarin verbetering te brengen.

Kampen en Meppel, den 12den Januari 1883.

D. Lubach, *Voorzitter*.

E. Post Sterman, *Secretaris*.

§ 10. Het examen van vroedvrouw.

De commissie tot 1 Augustus 1882 belast met het afnemen van het examen van vroedvrouw (1), hield hare laatste zitting in de maand Juli te Rotterdam en bracht daarover het volgende verslag uit:

Aan den heer Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie, bij beschikking van 7 November jl. benoemd tot het afnemen der examens ter verkrijging eener acte van bevoegdheid als vroedvrouw, heeft de eer U het verslag aan te bieden van hare zitting, gehouden te Rotterdam van 14 tot 24 Julij 1882.

(1) De samenstelling dezer commissie is medegedeeld in het verslag over 1881, bladz. LVIII.

tot jaar achteruit te gaan. Van de 37 candidaten waren er niet meer dan 5, die daarin zulk eene bedrevenheid aan den dag legden, dat deze kon beschouwd worden als voldoende, dat is, dat de candidaten 1°. bij het voorlezen der verkortingen voluit en grammaticaal juist konden uitspreken, en 2°. bij het vertalen den zin van het recept *woord voor woord* konden wedergeven, en onder dezen was er slechts één, die wat meer latijn bleek te kennen dan hiervoor strikt noodig was. Wel is waar werd de *bedoeling* van het recept meestal begrepen; dit was echter ook wel niet het geval, dan namelijk, wanneer het recept zich iets uitvoeriger over de bereidingswijze uitliet, of de gebruiksaanwijzing in het latijn gesteld was. In zulke gevallen kwam bij niet weinige candidaten het volslagen gebrek aan kennis van de latijnsche taal sterk uit. Het doet der commissie leed die ondervinding te hebben opgedaan. Moge ook al de bedoeling der dagelijks voorkomende recepten ook zonder eigenlijke kennis van het latijn door een goed receptarius wel te raden zijn, er worden toch van tijd tot tijd recepten geschreven, die niet kunnen begrepen worden door iemand, die van het latijn geheel onkundig is, ja die door de zoodanigen verkeerd kunnen worden begrepen, — wat nog veel erger is. En de commissie meent grond te hebben om te vreezen, dat de tijd zal komen, op welken de bediende, die zulk een recept niet verstaat, te vergeefs zijne toevlucht tot den apotheker zelven zal nemen.

Gelijk gezegd is, waren er 5 candidaten die latijnsche recepten naar behooren konden lezen en vertalen; 24 begrepen de bedoeling van de recepten zeer goed, doch lazen ze slecht en waren buiten staat ze woordelijk te vertalen. Vier anderen begrepen ook den zin van de recepten nauwelijks, en 4 waren er, van wie het scheen dat zij nooit een in het latijn geschreven recept in handen hadden gehad.

c. De kennis van geneesmiddelen was bij 20 candidaten voldoende te noemen, bij 10 onvoldoende, bij 2 gering, terwijl 5 bijna geen geneesmiddelen herkenden. Wat de synonymen der geneesmiddelen betreft, zoo waren er 12 die alle of nagenoeg alle synonymen kenden, waarnaar hun gevraagd werd, en 16 die verreweg de meesten daarvan kenden; 6 waren er, wier kennis in dat opzicht zeer gering was, en 3, die zich blijkbaar om het verkrijgen van die kennis niet hadden bekommerd.

Van het vroegere medicinaal gewicht, van het nederlandsche stelsel van maten en gewichten, en van hetgeen bij het meten en wegen in de apotheek is in acht te nemen, toonden 23 candidaten voldoende kennis te bezitten; 10 onder hen waren ook goed bekend met de grondslagen van het decimale stelsel van maten en gewichten en met de theorie van de balans. Maar van 9 was in dit opzicht de kennis gebrekkig, van 4 zeer gebrekkig, terwijl 1 op geen enkele vraag een behoorlijk antwoord kon geven.

d. Het onderzoek naar de praktische bedrevenheid der candidaten in het gereedmaken van recepten werd voorafgegaan door een examen in theoretische receptuur, waarbij o. a. zulke bereidingen werden besproken, die bij het practisch examen niet werden opgegeven en waarbij men gelegenheid had het oordeel der candidaten op de proef te stellen en een onderzoek te doen naar hunne bekendheid met de allereenvoudigste beginselen van scheikunde en met de samenstelling van enkele geneesmiddelen, op welk laatste ook bij de behandeling der synonymen acht werd geslagen. Bij dit theoretisch examen voldeden 1 zeer goed, 19 goed, 14 minder en 2 zeer slecht.

Het practisch examen liep bij 4 candidaten bijzonder goed, bij 18 goed, bij 8 minder goed en bij 5 bepaald slecht af. Bij eenigen, die overigens in de overige onderdeelen van het eigenlijk pharmaceutisch examen goed hadden voldaan, ontbrak het blijkbaar aan voldoende oefening, of bleek het, dat zij niet genoeg gewoon waren na te denken bij hetgeen zij verrichtten. Zoo waren er, die recepten, waarin opzettelijk de maximaal-dosis

Vooral bij het onderzoek van zwangeren betoonden de privaat-onderwezenen zich hoogst onbedreven. Een deugdelijk onderzoek kon geen van haar bewerkstelligen. De stethoskoop was zelfs aan ééne van deze geheel onbekend.

Het grootste aantal verlossingen was volgens de ingeleverde verklaringen verrigt door de leerlingen der Amsterdamsche school. Bij onderzoek bleken echter vele van deze verlossingen slechts te zijn *bijgewoond*. Het bleek ook, dat leerlingen der school in de stad verlossingen verrigt hadden, zelfs zonder de tegenwoordigheid van eene vroedvrouw! Tegen eene dergelijke wijze om de gelegenheid tot praktische opleiding te verruimen, meent de commissie echter ernstig te moeten waarschuwen. Zij zou ook tot moeielijkheden, wegens uitoefening van geneeskunst zonder bevoegdheid, kunnen aanleiding geven.

Ten slotte meenen wij nog te moeten opmerken, dat enkele candidaten zóó weinig ontwikkeld waren, dat a priori te verwachten was, dat zij onmogelijk de vereischte kennis zich zouden kunnen eigen maken. Tegen toelating van dergelijke personen als leerlingen behoorde te worden gewaakt. In het bijzonder geldt dit voor enkele leerlingen van de Groningsche school en van eene der privaat-onderwezenen. Ook het aannemen van leerlingen van eenigzins gevorderden leeftijd (eene geëxamineerde was zelfs 41 jaren, en kon, niettegenstaande zij 3½ jaar lang was onderwezen, in geen enkel onderdeel van het examen ook maar in de verte voldoen) moet de commissie, op grond van hare veeljarige ondervinding, ten ernstigste ontraden.

De namen van haar aan wie eene acte van bevoegdheid werd uitgereikt zijn: mejufvrouwen J. M. Dinther, geboren Reitzing; J. Geleijnse; R. Hoedemaker, geboren Beuker; M. W. Koullen; E. Meijer; E. de Ruiter; E. Slot; M. H. Smeets; A. Trijselaar; J. Onnes, geboren Zweers; M. van der Veen, weduwe Volbeda; en P. M. P. van Schie.

Rotterdam, / 's-Gravenhage, 18 Augustus 1882.

De Commissie belast met het examineren van vroedvrouwen,

EGELING, *Voorzitter*.

P. J. VROESOM DE HAAN, *Secretaris*.

Bij ministerieele beschikking van 18 September 1882, n°. 1285, werd bepaald, dat van 1 Augustus 1882 tot 1 Augustus 1883 het examen van vroedvrouw, vermeld in art. 16 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222) en geregeld bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1879 (*Staatsblad* n° 36) zou worden afgenomen door de volgende commissie:

Leden:

dr. J. Penn, inspecteur van het geneeskundig Staatstoezicht in Noordholland, voorzitter

dr. G. H. van der Meij Jr. hoogleeraar te Amsterdam; en

dr. J. Vroesom de Haan, te Rotterdam.

Plaatsvervangende leden:

dr. P. J. Barnouw, te Amsterdam; en

dr. P. van Reijsen, te 's Gravenhage.

Het aantal candidaten bedroeg 25. Elf van deze hadden als inwonende leerlingen en vier als uitwonende aan de Rijks-kweekschool te Amsterdam onderrigt genoten. Bovendien hadden twee de lessen van den hoogleeraar gevolgd zonder te zijn ingeschreven als leerlingen der school. Vijf candidaten hadden de gemeentekweekschool te Groningen bezocht en twee privaat-onderwijs genoten. Eene candidaat, eene duitsche vroedvrouw, had in Duitschland acten van bevoegdheid verkregen te Giessen en te Marburg.

Van deze 25 candidaten werden 13 afgewezen. Twee van deze afgewezenen waren inwonende en vier uitwonende leerlingen der Amsterdamsche school. Tot de overige afgewezenen behoorden de beide candidaten uit Amsterdam, die aldaar de lessen van den hoogleeraar gevolgd hadden, zonder leerlingen van Rijks school te zijn; de twee privaat onderwezenen, twee leerlingen uit Groningen, en de duitsche vroedvrouw.

Over het algemeen had de Commissie weinig reden om van de afgelegde examens met lof te gewagen. Al hare leden, die reeds talrijke malen met het afnemen van deze examens belast waren, moesten getuigen, dat nimmer in de laatste jaren de candidaten zoo weinig blijken van grondige theoretische vorming en voldoende praktische opleiding gegeven hadden.

De kennis van het zamenstel van het menschelijk ligchaam en van de natuurkunde van den mensch was bij bijna allen zeer gebrekkig.

Bepaaldelijk was dit, in meerdere mate dan in de laatste jaren, het geval bij de leerlingen der Amsterdamsche school. Tot hare groote verwondering vernam de Commissie trouwens, dat deze leerlingen geen onderwijs in anatomie en physiologie hadden genoten en zij hare gebrekkige kennis hadden moeten putten uit eene vertaling van het bekende populaire geschrift van Bock. (»Het boek van den gezonden en van den zieken mensch".) Een paar leerlingen bezaten daarvan een exemplaar en aan de welwillendheid der eigenaressen hadden de anderen het te danken, dat zij althans gelegenheid hadden iets over het menschelijk ligchaam te *lezen*, wanneer zij een dier exemplaren konden leenen. Zij hadden daarbij geen hulp dan van de meesteresse-vroedvrouw. Enkele leerlingen hadden getracht hare kennis nog eenigzins aan te vullen door het bezoeken van een anatomisch museum tijdens de kermis.

Het kunst-cadaver, dat vroeger te Amsterdam bij het onderwijs gebruikt werd en dat men daarbij onmisbaar zou achten, schijnt eene andere bestemming te hebben gekregen. Geen der leerlingen van de Amsterdamsche school althans had ooit een dergelijk voorwerp dat bij het examen gebruikt werd, onder de oogen gehad.

De theoretische kennis was wat het zuiver verloskundig gedeelte van het examen betreft, bij de meeste candidaten, met uitzondering van de privaat-onderwezenen, ongeveer voldoende. Gelegenheid om door eigen aanschouwing zich eenigzins vertrouwd te maken met de ligging der inwendige deelen van het menschelijk ligchaam en daarvan eene juiste voorstelling te verkrijgen, had echter aan bijna allen ontbroken.

Het aanwijzen van het mechanisme der baring geschiedde over 't algemeen zeer gebrekkig. Den meesten candidaten ontbrak het aan eene goede voorstelling, zoodat zij bij het aanwijzen op het drooge bekken verschillende en niet geringe fouten maakten, die zij evenwel mondeling dikwijls wisten te herstellen. Alleen onvoldoende oefening en onvoldoend aanschouwelijk onderwijs was daarvan de oorzaak.

De wijze waarop de kunstbewerkingen op het phantoom werden verrigt, liet zeer veel te wenschen over. Bijna zonder uitzondering werden verschillende fouten gemaakt, die deels aan te weinig oefening, deels aan gebrekkige leiding moesten worden toegeschreven. Er waren ook onder de leerlingen der Rijksschool candidaten die slechts zeer enkele malen op het phantoom hadden »gewerkt", zooals zij zeiden. De leerlingen der Rijkskweekschool konden dan ook in dit opzigt geenszins voldoen. Eene geëxamineerde, die privaat onderwijs had genoten, had nimmer een phantoom gezien!

§ 11. Uitkomsten der examens.

De volgende staat geeft een overzicht van de sub A en B vermelde examens.

EXAMENS.	Geëxamineerd zijn: (1)	Een diploma of een acte van bevoegdheid is uitgereikt aan:	Afgewezen zijn:
A.			
Het eerste natuurkundig examen	96	79	17
» tweede » »	60	46	14
» theoretisch geneeskundig examen	43	27	16
» » examen van tandmeester . . .	4	3	1
» » » » apotheker	10	10	»
B.			
Het toelatings-examen tot het eerste natuurkundig examen.	7* 100	57 (3)	43
» praktisch examen van arts	16* 88 (2)	56	32
» » » » tandmeester. . . .	3* 6	2	4
» » » » apotheker	13	13	»
» examen van apothekers-bediende	6* 136	75 (4)	61 (5)
» » » vroedvrouw.	38	17	21
Totaal . . .	594	385	209

(1) Onder deze getallen zijn niet begrepen zij, die zich gedurende het examen vrijwillig terugtrokken. Het aantal dezer candidaten is door cijfers, waarachter een * is geplaatst, aangegeven.

(2) Bovendien hadden 146 candidaten zich voor het eerste gedeelte van het praktisch examen van arts aangemeld. Hiervan trokken zich 9 gedurende het examen terug en werd aan 85 het bewijs, bedoeld in de laatste alinea van art. 2 der wet, uitgereikt.

(3) Waaronder 1 vrouw.

(4) „ 31 vrouwen.

(5) „ 16 „

§. 12. KOSTEN DER EXAMENS.

Van de ontvangsten en uitgaven der examen-commissiën, de reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden, geeft de volgende tabel een overzicht.

ONTVANGSTEN.	1882.	UITGAVEN.	1882.
Het praktisch examen van arts en tandmeester	f 1 375,00	Reis- en verblijfkosten en presentiegelden der commissie voor het toelatings-examen tot het eerste natuurkundig examen	f 2 254,35
Het praktisch examen van apotheker	225,00	Idem voor het praktisch examen van arts en tandmeester	9 328,40
Het examen van apothekers-bediende	375,00	Idem voor het praktisch examen van apotheker	983,10
Het examen van vroedvrouw	85,00	Idem voor het examen van apothekers-bediende	1 137,20
		Idem voor het examen van vroedvrouw	504,60
		Andere kosten der examens.	
		Het toelatings-examen tot het eerste natuurkundig examen	241,35
		Het praktisch examen van arts en tandmeester	456,10
		Het praktisch examen van apotheker	79,30
		Het examen van apothekers-bediende	164,88
		Het examen van vroedvrouw	21,15
Totaal	f 2 060,00	Totaal	f 15 170,43

Na aftrek der ontvangsten is derhalve door of ten behoeve der gezamenlijke commissiën in 1882 eene som van f 13 110,43 uitgegeven.

BIJLAGE A.

Aan Heeren Geneeskundigen in Zuid-Holland.

In den geneeskundigen raad voor Zuid-Holland werden de voorzichtigheidsmaatregelen besproken, die geneeskundigen kunnen nemen om niet zelven tot verspreiding van besmettelijke ziekten mede te werken.

De bewering, dat door een geneesheer, even als door ieder ander, smetstof kan worden overgebracht en somtijds wordt overgebracht, is zeker niet voor ernstige tegenspraak vatbaar.

Zeker mag men vertrouwen, dat de geneeskundige, meer dan anderen, voorzorgsmaatregelen daartegen zal nemen, en wanneer de geneeskundige raad de aandacht van de geneeskundigen in deze provincie op dit onderwerp meent te mogen vestigen, wenscht hij reeds dadelijk te verklaren, dat dit niet moet worden opgevat, als twijfelde hij er aan dat vele geneeskundigen ten dien aanzien eene gewenschte zorgvuldigheid in acht nemen.

De raad meent echter te mogen verwachten, dat eenige *wenken* betreffende voorzichtigheidsmaatregelen, die in vele gevallen kunnen worden genomen, en die in den raad, daaromtrent door eene commissie voorgelicht, werden besproken, aan vele geneeskundigen niet onwelkom zullen zijn. Licht vindt deze of gene daarin een nuttigen wenk, waarop tot nu toe zijne aandacht niet ware gevallen. En ware het ook slechts als herinnering, kunnen dergelijke wenken haar nut hebben.

Zeker zullen voorzichtigheidsmaatregelen het meest nuttig zijn bij het eerste optreden van eene besmettelijke ziekte. Bij algemeene verspreiding zal, vooral in eene groote stad en voor geneeskundigen met eene uitgebreide praktijk, de toepassing, althans van sommige maatregelen, dikwijls moeielijk zijn, of wel ondoenlijk.

Maar er blijven genoeg plaatsen over, waar de toepassing van vele voorzorgsmaatregelen geen bezwaar zal ontmoeten. En zelfs in groote steden en bij niet onbeduidende verspreiding eener ziekte, zal toch nog menige voorzorg kunnen worden genomen, ook door geneeskundigen met uitgebreide praktijk.

Wie ernstig wenscht voorzichtig te zijn en zelf niet aanleiding te geven tot verbreiding eener ziekte, zal zeker altijd althans sommige van de meest wenschelijke maatregelen kunnen toepassen.

Wanneer het algemeen blijkt, dat de zaak door de geneeskundigen ernstig ter harte wordt genomen, kan daardoor tevens bij het voorkomen van besmettelijke ziekten de vrees van het publiek voor geneeskundigen worden opgeheven, of althans verminderd. Het blijkt toch meer en meer, dat die vrees hier en daar bestaat, en dat velen huiverig zijn om, vooral bij epidemieën, bezoeken van geneeskundigen wegens andere ongesteldheden te ontvangen.

Ook zal bij het publiek ongetwijfeld de overtuiging van de noodzakelijkheid van voorzorgsmaatregelen en voorzichtigheid — thans nog bij lange na niet algemeen — meer en meer doordringen, wanneer men deze altijd door de geneeskundigen ziet in acht nemen.

Eenige wenken onder de aandacht der geneeskundigen brengende, heeft de geneeskundige raad gemeend, niet in bijzonderheden te moeten afdalen, maar zich er toe te moeten bepalen, de aandacht te vestigen op de volgende punten.

Het *bezoek bij lijders aan eene besmettelijke ziekte* worde zoodanig geregeld, dat deze patienten zooveel mogelijk worden bezocht nà of vóór de overige visites. Is het opvolgen van dezen raad niet uitvoerbaar, dan is het zeker wenschelijk, dat de eerste bezoeken, volgende op die bij een' lijder aan eene besmettelijke ziekte, zooveel mogelijk te voet of in open rijtuig worden afgelegd.

De geneeskundigen, die korten tijd te voren personen, lijdende aan roodvonk, roos of pyaemische ziekten bezochten of lijkopeningen verrichtten, zullen het bezoek bij zwangeren, barenden en kraamvrouwen zeker zooveel mogelijk vermijden en zich in elk geval, zonder voorafgaande ontsmetting, van aanraking en inwendig onderzoek dezer vrouwen onthouden.

Voor verloskundigen en vroedvrouwen, die hulp verleenen bij lijderessen aan kraamvrouwenkoorts, is ongetwijfeld onthouding van verloskundige hulp gedurende eenigen tijd aangewezen, en nimmer mag door hen een inwendig onderzoek van barenden en kraamvrouwen worden ingesteld, tenzij vooraf eene desinfectie van lijf en goed op voldoende wijze heeft plaats gehad.

De *kleeding*. In het algemeen is voor allen, die met lijders aan besmettelijke ziekten in aanraking komen of met deze omgaan, eene bovenkleeding van glad linnen, boven eene van wollen stoffen, te verkiezen. Deze raad is natuurlijk slechts op vrouwen van toepassing. De geneeskundigen en het mannelijk personeel zullen daarentegen dikwijls in de gelegenheid zijn door het dragen van kleedingstukken, uitsluitend bestemd voor het bezoeken van lijders aan besmettelijke ziekten, het vermijden van harige en ruige overkleeding, door het aan- of uittrekken van een overjas, door het ontsmetten (volgens de regelen van het Koninklijk besluit van 17 April 1873, *Staatsblad* n°. 43) van de kleederen, die bij het bezoek van lijders aan besmettelijke ziekten gediend hebben, enz. te voorkomen, dat zij de bron worden van verspreiding dezer ziekten.

De *handen* van den geneesheer en van hen, die met lijders aan besmettelijke ziekten in aanraking komen, behooren na het bezoek te worden gewasschen en grondig te worden ontsmet.

Geldt dit voor geneeskundigen in het algemeen, in nog hoogere mate geldt het voor verloskundigen en heelmeesters, die dikwijls nog meer met de producten der ziekte in aanraking komen. Daarom is bij deze vooral ook het reinigen en ontsmetten der nagels dringend aan te bevelen.

Behalve op de hoogere temperatuur voor de ontsmetting van kleedingstukken, wordt in den laatsten tijd voor waschmiddel ter ontsmetting, nevens het phenylzuur, vooral de aandacht gevestigd op het boorzuur en het waterstofsuperoxyd. Het eerste komt meer en meer in gebruik; het laatste zal zeker ook zeer de aandacht verdienen, wanneer de prijs een meer algemeen gebruik zal toelaten. (1)

De *instrumenten*, bij lijders aan besmettelijke ziekten aangewend, worden, naarmate zij daarvoor vatbaar zijn, in kokend water gelegd en daarna gewasschen, in eene spiritusvlam verhit, of in eene oplossing van een ontsmettingsmiddel gelegd. De raad vestigt hierbij de aandacht op de thermometers, bij zieken gebruikt.

Heel- en verloskundige hulpmiddelen, die van weinig waarde zijn, en niet dan met

---

(1) De prijs is thans 3.30 mark (f 1.98) per kilogram, wanneer 5 kilogrammen tegelijk besteld worden. Dit waterstofsuperoxyd bevat 3 gewichtsprocent zuiver waterstofsuperoxyd (H_2O_2), gelijk staande met 10 volumen beschikbare zuurstof in 1 volumen der vloeistof.

veel moeite en kosten kunnen worden ontsmet, worden zooveel mogelijk vernietigd of onschadelijk gemaakt.

Verband. Linnen en katoenen verbandstukken, pluksel, watten enz., afkomstig van lijders aan eene besmettelijke ziekte, worden verbrand. Bij het vervoer naar de plaats van vernietiging worden zij vooraf met een ontsmettingsmiddel vochtig gemaakt.

De geneeskundige raad beveelt u deze opmerkingen, voor zoover het wellicht niet overbodig mocht zijn, ter behartiging aan.

's-Gravenhage, December 1882.

De geneeskundige raad voor Zuid-Holland,

EGELING, *Voorzitter.*

Dr. C. P. POUS KOOLHAAS, *Secretaris.*

BIJLAGE B.

Onderzoek van Vechtwater en van het water uit de twee gemeentepompen te Weesp, dat ook voor drinkwater wordt gebruikt.

I. *Vechtwater.*

Physische eigenschappen. Het water werd geschept op 31 October 1882 uit het filter, waarover het Vechtwater naar de geleidingsbuizen tot de pompen wordt gevoerd.

Bij den hoogen waterstand der rivier, zooals dien dag werd waargenomen, vloeide het water over het filter heen en stroomde dus ongefiltreerd in de waterleiding. Het water was niet zeer helder, met eenig zwevend vuil, opaliseerend, geel van kleur, reukeloos en eenigzins flauw van smaak.

Microscopisch onderzoek. Na 24 uren rust werd een zeer gering bezinksel waargenomen. Het water leverde niets bijzonders op; in het weinige bezinksel echter, dat zich na 24 uren had afgescheiden, werden enkele bacteriën, hier en daar een infusorie en een amoeba gevonden.

Scheikundig onderzoek. 100 c.M^3. van het door vloeipapier gefiltreerd water verdampt in een porseleinen kroes, gaf een overschot van 0.033 gram na drooging op 100° C., en bedroeg na gloeien 0.030 gram, alzoo een verlies van 3 milligram, gelijkstaande aan 30 milligram per liter. Het residu eerst geel gekleurd, werd bij verhitting donkerder, bij gloeien zwart, en bleek te bestaan voor het grootste gedeelte uit kalk, ijzer, sporen van magnesia en teruggebleven kool.

Het chloorgehalte, als chloornatrium berekend, bedroeg per liter 58 milligr. (35.5 chloor). Van zwavelzuur werden sporen aangetroffen bij afwezigheid van ammonia, salpeterig- en salpeterzuur.

Aan oxydeerbare stoffen door kaliumpermanganaat, volgens de methode van Kubel, werden 17.180 gram per 100 000 aangetroffen, gelijkstaande met 34 milligr. gebruikte kaliumpermanganaat per liter. Aan deze reactie kan echter in dit geval geen waarde gehecht worden, daar zij geen maatstaf aanbiedt ter bepaling van het gehalte aan organische stoffen, wegens het betrekkelijk groot ijzergehalte van het Vechtwater, waarin het ijzer als ferrozout voorkomt.

II. *Water uit de gemeentepomp op de Grobbe.*

Physische eigenschappen. Het water werd op denzelfden datum, 31 October, uit de pomp genomen, nadat vooraf eene belangrijke hoeveelheid water was weggepompt. Het was zeer

troebel, bevattende zeer veel zwevend vuil, grauw van kleur, reukeloos en niet aangenaam van smaak. Na een korten tijd van rust vormde zich een sterk compact donkerbruin bezinksel, terwijl het water vuilgeel van kleur was en opaliseerde.

Microscopisch onderzoek. Na verloop van 24 uren, nadat reeds vooraf in het water bacteriën waren waargenomen, werd het bezinksel nauwkeurig onderzocht en daarin gevonden bacteriën in talrijke hoeveelheid (micrococcen, zoowel afzonderlijk als hier en daar een kleine groep, bacteria-termo, bacilli en enkele spirilla), verder schimmeldraden, eenige infusoriën en amoeben.

Scheikundig onderzoek. Het bezinksel uit een liter water afgezonderd, gedroogd en gegloeid, was bijna volkomen in verdund zoutzuur met eene gele kleur oplosbaar, en bleek grootendeels uit ijzeroxyde en kalk te bestaan. Het residu van 100 c. M^3. door vloeipapier gefiltreerd water, na verdampen en droogen op 100° C., bedroeg 0.035 gram, na gloeien 0.026 gram, gevende alzoo een verlies van 9 milligram of 90 milligram per liter; en bleek ook verder te bestaan uit kalk, sporen van magnesia, ijzer en moeielijk verbrandbare kool.

Het chloorgehalte bedroeg, even als het Vechtwater als chloornatrium berekend, 58 milligram per liter (35.5 chloor), terwijl evenzeer sporen van zwavelzuur bij afwezigheid van ammonia, salpeter en salpeterigzuur werden aangetroffen.

Omtrent de reactie op kaliumpermanganaat geldt geheel hetzelfde als bij het Vechtwater werd opgemerkt, en werden nagenoeg dezelfde uitkomsten verkregen.

III. *Water uit de gemeentepomp in de Nieuwstraat.*

Physische eigenschappen. Dit water, op denzelfden dag en op dezelfde wijze als uit de pomp op de Grobbe genomen, was helder, nagenoeg zonder zwevend vuil, geel van kleur, reukeloos en zonder bijzonderen smaak.

Microscopisch onderzoek na 24 uren rust. In het water werd niets bijzonders waargenomen, in het uiterst geringe bezinksel werden bacteriën in eenigzins grooter getale dan in het Vechtwater gevonden. (Micrococcen, bacteria, termo, benevens enkele schimmeldraden).

Scheikundig onderzoek. Na verdampen van 100 c. M^3., door vloeipapier gefiltreerd water, droogen en gloeien van het residu, was het verlies 90 milligram per liter, derhalve geheel gelijk aan dat van het water uit de pomp op de Grobbe.

Behalve een grooter chloorgehalte, zijnde 70 milligram als chloornatrium berekend (42 milligram chloor) per liter, leverde het scheikundig onderzoek geene noemenswaardige verschillen op met dat van het water op de Grobbe.

Uit het bovenstaande onderzoek blijkt:

1. dat het troebel en vuil water uit de pomp op de Grobbe zich kenmerkt door de aanwezigheid van eene groote hoeveelheid bacteriën, enkele schimmeldraden en infusoriën, door een groot verlies bij gloeien van de na verdamping overgebleven vaste stoffen, dus door een belangrijk gehalte aan organische stoffen, verder door een groot chloorgehalte, terwijl sporen van zwavelzuur werden aangetoond;

2. dat het water uit de pomp in de Nieuwstraat, ofschoon op het oog beter dan het water uit de pomp op de Grobbe, zich evenzeer kenmerkte door de aanwezigheid van

bacteriën, zij het dan ook in eenigzins kleinere hoeveelheid, en schimmeldraden, door een even groot verlies bij gloeing van na verdamping overgebleven stoffen, en door een nog aanzienlijker chloorgehalte bij overigens gelijke chemische samenstelling.

Hieruit leiden wij af, dat het water uit de beide pompen als drinkwater moet worden afgekeurd.

Het water uit de pomp op de Grobbe, omdat het reeds wegens zijne ongunstige physische eigenschappen niet beantwoordt aan de eischen aan goed drinkwater gesteld, en het voorkomen daarin van lagere organismen in belangrijke hoeveelheid, en het te groot gehalte aan organische stoffen en chloor.

Het water uit de pomp in de Nieuwstraat, in weêrwil van zijne meer gunstige physische eigenschappen, op grond van het aanwezig zijn van lagere organismen, een groot gehalte aan organische stoffen en een nog grooter aan chloor.

Wanneer men nagaat, dat het Vechtwater, naar gelang van den waterstand al of niet gefiltreerd, door steenen buizen wordt geleid naar de putten waarop de pompen geplaatst zijn; en men de uitkomsten van ons onderzoek vergelijkt (zie voor het Vechtwater n°. 1), dan blijkt het duidelijk, dat de ontwikkeling van lagere organismen enz., het gehalte aan organische stoffen en chloor in het water uit de pompen veel grooter is. Daaruit volgt, dat verontreiniging van het water plaats heeft hetzij in zijn loop door de steenen aanvoerbuizen, hetzij in de waterputten, of wel in beide.
Voor zoover de pomp op de Grobbe betreft, is het vermoeden gewettigd, dat de verontreiniging haar oorsprong vooral vindt in den waterput, daar deze in de onmiddellijke nabijheid van den mond van het stadsriool is gelegen.

Amsterdam, 10 November 1882.

(*was get.*) Dr. J. TEIXEIRA DE MATTOS.
(» ») P. KRUIJSSE.

BIJLAGE C.

Onderzoek van water uit de pompen van G. S. en A. S., melkboeren, wonende te Weesp.

Water uit de pomp van G. S.

De houten pomp bevindt zich in den koestal. Het water is troebel, reukeloos, heeft eene geelgroene kleur en een ziltigen smaak.

Microscopisch onderzoek. Na verloop van een paar dagen heeft zich op den bodem der flesch een weinig grijsachtig gekleurd bezinksel afgezet, waarin talrijke micrococcen en enkele infusoriën worden waargenomen.

Scheikundig onderzoek. 100 gram water door vloeipapier gefiltreerd gaf, na verdampen en droogen, op 100 pct. een overschot van 177 milligr., gelijk aan 1.770 gram per liter. Het geel gekleurd residu werd bij gloeien zwart en bij bekoeling grijs. Na gloeien bedroeg het verlies 27 milligr. of 0.270 gram per liter, zoodat het water per liter 1.5 gram aan anorganische stoffen bevat, grootendeels bestaande uit kalk, eene kleine hoeveelheid magnesia en ijzer. In het water werd eene groote hoeveelheid ammonia, salpeterig- en salpeterzuur, benevens een weinig zwavelzuur aangetroffen. Als chloornatrium berekend, bedroeg het chloorgehalte 678 milligr. (411 milligr. chloor per liter). Aan oxydeerbare stoffen door kaliumpermanganaat, volgens de methode van Kubel, werden 29 gram per 100 000 gevonden, gelijk staande met 58 milligr. gebruikte kaliumpermanganaat per liter. Bij de beoordeeling van deze reactie ter bepaling van organische stoffen, houde men rekening met de aanwezigheid van salpeterzuur.

Water uit de pomp van A. S.

De ijzeren pomp is geplaatst naast den buitenmuur van den koestal. Het water is volkomen helder; een weinig geel gekleurd, reukeloos, eenigermate ziltig, maar niet onaangenaam van smaak. Het water wordt somtijds voor drinkwater gebruikt.

Microscopisch onderzoek. In het uiterst geringe bezinksel werden eenige micrococcen infusoriën, vooral vorticellae waargenomen.

Scheikundig onderzoek. 100 gram door vloeipapier gefiltreerd water gaf, na verdampen en droogen, op 100 pct. een residu van 135 milligr., gelijk aan 1.350 gram per liter. Na gloeien had een verlies plaats van 16 milligr., of per liter 160 milligr. Het water bevat derhalve

aan anorganische bestanddeëlen 1.190 gram per liter. Het licht geel gekleurd residu werd gedurende het gloeien daarvan donker bruin en bij bekoeling grijsachtig wit, en bleek verder te bestaan uit de gewone bestanddeelen van put- of welwater, meestal kalk, een weinig magnesia en sporen van ijzer. Behalve eene matige reactie op ammonia werd eene belangrijke hoeveelheid salpeterig- en salpeterzuur en zwavelzuur waargenomen. Als chloornatrium berekend bedroeg het chloorgehalte 351 milligr. per liter (213 milligr. chloor). Aan oxydeerbare stoffen door kaliumpermanganaat werden 12.5 per 100 000 gevonden, gelijkstaande aan 25 milligr. gebruikte mangaan per liter. Van deze reactie geldt hetzelfde als bij het voorgaande onderzoek is opgemerkt met betrekking tot het aanwezige salpeterigzuur.

Uit bovenstaand onderzoek zal voldoende blijken, dat het water uit beide pompen totaal ongeschikt geacht moet worden om als drinkwater gebruikt te worden. Beide watersoorten bevatten, behalve lagere organismen, die in dat van G. S. in groote hoeveelheid voorkomen, zulk een groot en het daarvoor gestelde maximum ver overschrijdend gehalte aan organische en verschillende anorganische stoffen, dat het gebruik daarvan als drinkwater ten stelligste moet ontraden worden.

Amsterdam, December 1882.

(*was get.*) P. Kruijsse.

BIJLAGE D.

WET van den 11den Juli 1882 (Staatsblad n°. 89), tot tijdelijke voorziening in geneeskundige hulp bij de zeemacht.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, ter voorziening in de behoefte aan geneeskundige hulp bij de zeemacht, noodzakelijk is tijdelijk af te wijken van het bepaalde in art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Met afwijking van het bepaalde in art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), kunnen, tot 1 Januari 1890, door Ons voor een bepaalden tijd tot officier van gezondheid der 2de klasse bij de zeemacht benoemd worden vreemdelingen die, na afgelegd examen, het recht tot uitoefening der geneeskunst in haren geheelen omvang in een ander Rijk verkregen hebben.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te Frankfort, den 11den Juli 1882.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

C. PIJNACKER HORDIJK.

INHOUD.

Geneeskundig Staatstoezicht.

Onderzoek naar de volksgezondheid.

Plaatselijk onderzoek en handelingen tot bevordering der volksgezondheid.

Handhaving van wetten en verordeningen.

Aanhangsel.

BIJLAGEN.

ALPHABETISCHE INHOUDSOPGAVE.

BLADZ.

BLADZ.

BLADZ.

